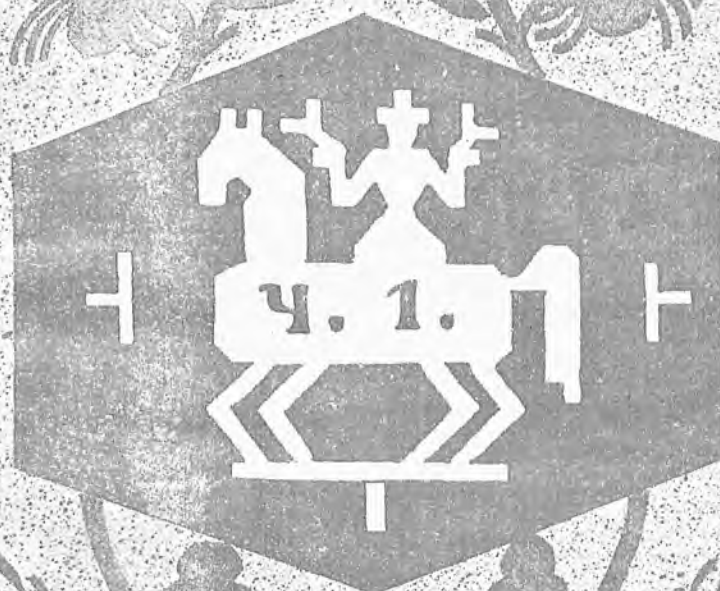

32265

РКМ VII

Н О В А

Х А Т А

М.Б.УТ.
30

1931

Від Адміністрації

Пренумерата є платна з гори; щоби оминути перерви в посилці журналу, просимо о правильне виплачування належності.

До всякої кореспонденції з Редакцією і Адміністрацією просимо долучувати на відповідь 0-30 зл. поштовими значками.

В разі зміни місця побуту просимо завчасу нас про це повідомити, а на кошти зміни адреси прислати 0-50 зл. поштовими значками.

ОРИГІНАЛЬНІ

КИЛИМИ Й МАКАТИ

проекту
і праці

О. О. КУЛЬЧИЦЬКИХ

можна набути

в „НОВІЙ ХАТІ“.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР!

Макати від 25 зол. — в гору. Килими від 50 зол.

Секундар Загального шпиталю у Львові

Др. Софія Парфанович

спец. жіночих хворіб і акушерії, ординує від 3 — 5 попол.
у Львові, вул. Домагалічів 2/II. (бічна Охронка).

АЛЬБОМ

УКРАЇНСЬКИХ ВИШИВОК

6 таблиць узорів видання „Нової Хати“.

Взори гуцульські, буковинські,
сокальські, чернігівські в добір-
----- ному виконанні. -----

Ціна примірника в гарній окладинці 5 зол.

Замовляти можна в адміністрації „Нової
Хати“, Ринок ч. 39 і в усіх українських
книгарнях.

Випозичальня книжок!

Випозичальня книжок!

ІЗМАРАГД

Львів, вул. Костюшка 5

Постійно поповнювана новими виданнями
українськими, польськими, німецькими, російськими,
англійськими і французькими

Відкрита кожного дня від год. 9—19

--- Всі шкільні лектури завжди на складі ---

Запросини до передплати на рік 1930—1931.

З 1-им жовтня 1930 р. почався четвертий рік існування
одинокого українського популярно-наукового журналу

„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ“

На рік вийде 12 чисел. Кожне число
по 32 сторінки багато ілюстроване.

Журнал подає знання з різних галузей науки й життя,
визначає всі важні питання науки й життя в загально до-
ступний спосіб, подає звістки про найважливіші й найновіші
досягнення, здобутки й винаходи в науці й техніці і є ба-
гатим джерелом для доповнення й поширення знання, для
самоосвіти, для викладів і глибокого читання по читальнях
і кооперативах.

Тому „Життя і Знання“ повинно знаходитися в кожній україн-
ській родині, кожній українській читальні й кооперативі —
тому „Життя і Знання“ повинні передплачувати всі, що зай-
маються освітою й культурною працею посеред нашого на-
роду, а перш за все наше Світле Духовенство і ВП. ПП.
Адвокати, Лікарі, Інженери, Учителі, Промисловці, а також
всі школи, Весіли й Кружки як у краю так і за кордоном.

Передплата на рік виносить 18 зол., на 6 місяців 9 зол.,
на 3 місяці 5 зол., поодинокі числа коштують 2 зол.

----- Просимо прислати передплату. -----

Адреса редакції й адміністрації:

Львів, Ринок 10, II пов., Товариство „Просвіта“.

Книжки й журнали надіслані до редакції:

(Просимо авторів і видавців надсилати нам свої видання для
обміну й поміщення в оцій рубриці).

„Жіноча Доля“, — двотижневик, для українського
жіноцтва, Коломия, ч.ч. 48—52.

„Žensky Svet“, — місячник, Любляна (Югославія),
ч. 12.

„Літературно Науковий Вістник“, місячник, Львів
1930, ч. 12.

„Нові Шляхи“, — літературно-науковий, мистецький
і громадський журнал, Львів 1930, ч. 12.

„Життя і знання“, ілюстрований місячник, Львів
1930, ч. 4.

„Учительське Слово“, орган Взаємної помочі Укра-
їнського Учителства, Львів, ч. 22—24.

„Літопис Червоної Калини“, ілюстрований журнал
історії та побуту, 1930 р., ч. 12.

„Неделя“, Ілюстровани Лист, Београд. Тижневик.

„Вісти з Лугу“, письмо присвячене луговим і сі-
човим справам, просвіті і науці, ч. 12.

„Шлях виховання й навчання“, педагогічно-мето-
дичний місячник, ч. 10.

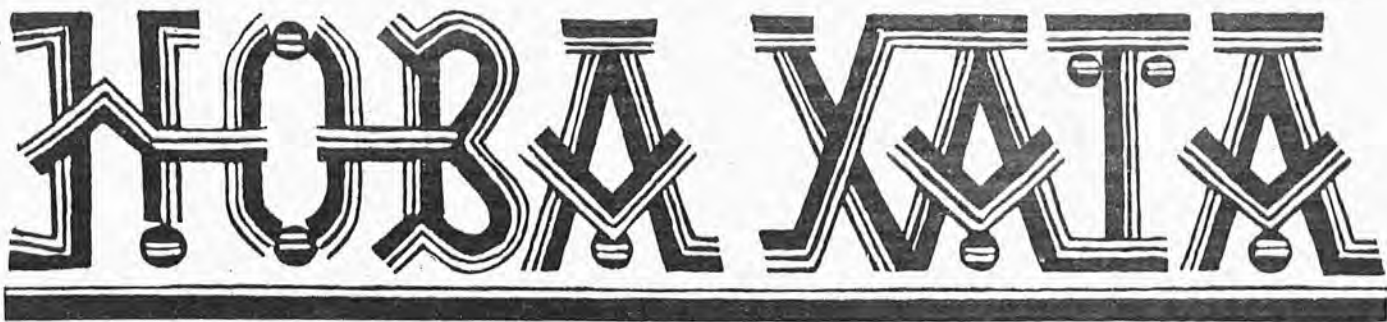
„Eva“, časopis moderní ženy, Praha, ч. 28.

„Häuslicher Ratgeber“, Beyer-Verlag, Leipzig. Тиж-
невик для господарських справ, ч. 13.

До цього числа долучуємо таблицю кроїв.

Почтову оплату заплачено гуртом.

Należytość pocztową uiścić po ryczałtem.

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ
ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК VII.

ЛЬВІВ, СІЧЕНЬ 1931.

Ч. 1.

ЗМІСТ: *У. Кравченко* і * *: *Я. Музикова*: Виставка у Стокгольмі й домашній промисл у Швеції. Вигибаючі типи. *О. Н.*: Зимові радощі. *А. Сесніцька*: Французька жінка XVIII століття. *К. Малицька*: Різдво на далекому Сибірі. *Степан Цвайг*: Жінка і краєвид. *Л. Б.*: Біля лампи. *Л. Б.*: Перша укр. фотографічна виставка у Львові. *Др. Е. Дурделло*: Косметичний порадник. *К. Дашиничева*: Модернізування. Приписи. Ілюстрації: Шведський килим krabbsnar. Килим, тканий подвійною технікою. *К. Л. К.* у горах. Дама з мушками. Танечниця. Дама в контуші. *І. Кульчицький*: Везжурний. Столові лампи. *І. Іванець*: Приха.

У. КРАВЧЕНКО

* * *

Добіг пісок в Клепсидрі
хвилин своїх останніх,
скінчився Рік старий...

І знов піску кришини
потік хвилин пливучих
непінно швидко мірять,
душі несуть відрату:
— Всесильний

і невмірущий Час
в бігу своїм неустає ніколи...
Розпростирається Безкрай...
Вертають ночі темні

і соняшні полудня...
І місяці повернуть
від січня — аж до грудня...

І зашумить зелений гай,
вбереться квіттям луг
і забренить рій пчіл
і овочем зарумяняться сад...
І на верхівях загорить зоря
і низини побачуть світ...

Хай збудиться душа зі смутку,
хай зродиться незломна віра
в осягнення осяйних мет...

Задивлені у долину,
це напис бачите: мета
вперед —

ідіть !...

ВИСТАВКА В СТОКГОЛЬМІ І ДОМАШНІЙ ПРОМИСЛ У ШВЕЦІЇ

Розвиток фабричного промислу в 19 ст. спричинив у всіх краях кризу домашнього промислу. В Швеції виявилась вона слабше ніж у других народів. Зложились на те різні обставини, як сильніша традиція, географічне положення краю і т. д. Однак найбільшу заслугу в ослабленні цієї кризи має свідомо організаційна праця з метою збереження мистецького домашнього промислу. Вона почалася збиранням та поміщуванням крапчих зразків народної творчості по музеях, на чому сьогодні й обмежується робота в різних краях. Шведи пішли швидко вперед. Уже в 60 рр. почали організувати крамниці й торговельні підприємства для збуту виробів домашнього промислу. Ці установи дали незабаром почин до засновання окремих гуртків, для плекання домашнього промислу. Вони поставили собі за завдання вести не тільки торговлю, але й доцільну та систематичну працю для самої ідеї. Займалися пропагандою серед населення та з'організували матеріальну й моральну поміч робітникам цієї ділянки. Вільна кількість таких гуртків повстала в 1900 р. Сьогодні ціла держава покрита густою сіткою їх, так що немає вже в Швеції округа без такого товариства. Завершено цю організацію, получивши всі гуртки в один національний союз в 1912 р. Він падає цілій праці одноставного характеру, дбає про спільні потреби всіх членів, та ставить справу на широку площу в краю й поза границями краю. І ця велика організаційна праця Шведів увінчалась, можна сміло сказати, повним успіхом. Коли візьмемо під увагу інші народи світу, здавалось би, що високій ступінь модерної цивілізації і мистецька народна культура, що виявляється в домашньому промислі, це дві річі, що взаємно себе виключають. Перша вбиває другу. А проте Шведи зуміли погодити їх, коли не однокі, то певно найкраще з усіх народів. В модерній цивілізації Швеція дорівнює, а деколи й перевищує народи західної Європи. Ми бачимо там прекрасні гостинці для автомобілів, вигідні залізниці, густу сіть електричних проводів і телефонів в цілому краю, великі фабрики, вірцеву гігієну й інші прояви модерної матеріальної і духовної культури в найкращому розвитку — а рівночасно повний розцвіт мистецького домашнього промислу, як у краях з примітивною матеріальною культурою.

Ця обставина падає шведській культурі своєрідного характеру та ставить Швецію на окреме почесне місце в сім'ї культурних народів світу.

Великий рух відродження народного мистецтва захопив різні галузі домашнього промислу, як гончарство, виробу з дерева, металу, кости й інші. Однак найбільші здобутки досягнено в ткацькому промислі, який також найбільше поширений у Швеції. Займаються ним переважно жінки й слід тут додати, що заслуги в успіхах організаційної праці треба признати в першій мірі шведському жіноцтву, яке так уміло повело справу.

З виробів домашнього ткацького промислу найбільше поширені килими. На характеристику шведських килимів складаються в першу чергу їх різноманітна техніка, а далі кольорит і композиція. В техніці Шведи досягнули великої вмілості, тому що всі засадничі методи ткання звісні їм ще в старовині. Ткання й вязання і т. д. уживається при шведських килимах рівночасно. Плекають тут численні відміни тих метод, що повстали в різних епохах і різних краях. Вони мають свої назви, як „kräbbsnar“, „dūkagang“, а бачимо навіть таку методику як „сумах“, що походить ще зі старого Єгипту, а сьогодні зустрічається тільки на західному побережжі Каспійського моря. Спеціально шведською є подвійна техніка, вживана в різних околицях краю.

Те саме що про техніку можемо сказати й про компо-

зицію. Ми бачимо в шведських килимах примітивний геометричний орнамент, бачимо малоазійські зірки й троянди, стрічаємо зори, що походять з перших часів християнства з рисами античного характеру, вживають тут теж композиційних тем з часів ренесансу, китиць і цвітів, характеристичних для 17 і 18 ст. Одним словом велика різноманітність тем і зорів. Глядач українець знайде певно в Швеції багато килимів, схожих у композиції з галицькими, потавськими, чи іншими українськими. Подібну різноманітність знайдено також і в кольориті шведських килимів.

Шведський килим „kräbbsnar“.

Однак зовсім інакше виглядатиме справа, коли розділимо шведські килими після околиць, з яких походять. Тоді побачимо, що творчість кожної провінції та навіть частини її відзначається виразним льокальним характером. Килими центральної Швеції (Östergötland i Västergötland) виявляють малу різноманітність красок. Ця черта характеризує також інші галузі домашнього промислу в тих околицях. Приміром виробу з дерева, скрині і т. д., прикрашені лише різьбами, а не мальовані, коли в інших округах залюбки їх розмальовують. В південних округах приміром в Сканії, в килимах уникають контрастів і складають лагідний перехід красок, жовтої, червоної, брунатної.

До цього на самому півдні, любуються в узорах з оленьми, а в східних частинах з рожами й зірками. На північний захід від Стокгольму в Västmanland-і в характеристичні квадратики в контрастових кольорах, перетинані співні смугами; а в Upland-і виробляють пестріші килими. На острові Öland уживають білої, грубої, лискучої вовни і хоч немає в них орнаменту а проте ці килими не викликають враження одноманітності.

У північній Швеції, в Норляндії, любуються в ярих зіставленнях красок, зеленої, червоної, білої, жовтої, часто на чорному тлі. В цих же провінціях часто зустрічається в композиції палмове гілля, в кольорах, що нагадують полярне світло.

Льокальний характер килимарства впливає з традиції, яку зберігають в Швеції з поппаною, тямлючи, що саме вона є джерелом сили й краси народної творчості.

На виставці в Стокгольмі 1930 р. влаштував „Союз товариств для плекання домашнього промислу“, окремий відділ, який вибивається на одно з чільних місць. Заступлені тут різні ділянки домашнього промислу та всі вони зникають серед подавляючої більшості текстильних виробів. У виставці взяли участь усі товариства, члени союзу. Завдяки тому знаходить тут вираз і льокальний характер шведського килимарства з різних околиць держави.

Тисячі глядачів залюбки затримуються у відділі килимів. Велика різноманітність приковує увагу і робить миле враження, а кожний льокальний відділ і кожний поодинокий килим свідчить про великий мистецький смак

шведської народної творчості. Додати треба, що якість матеріалу та солідність у виконанні задовольняє навіть найбільш вимогливих.

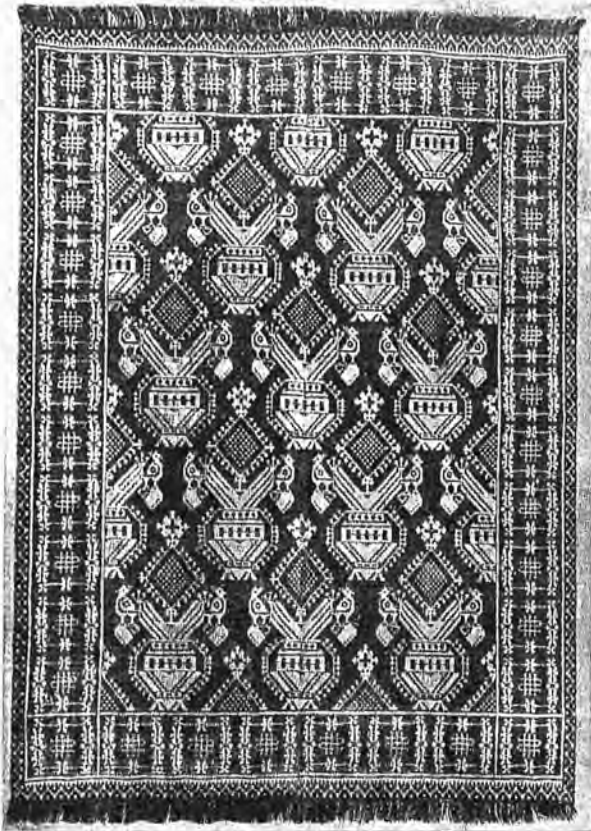
Поза союзом взяли участь у виставці також інші товариства, школи й варстати. Цей відділ рівнож дуже багатий і заслуговує на окрему згадку. Вироби, які в ньому бачимо, не належать уже до домашнього промислу, принаймні у стислому значінні слова. В установах, що тут виставляють заняті мистці-фахівці, злову майже виключно жінки. Вони виготовляють проєкти і наглядають за мистецькою сторінкою виробництва, черпаючи з узорів народної творчості. Очевидно в їхніх творах мусить проявитись менш або більш індивідуальний характер мистця. Деякі з них пр. Ingerud Torhamn зривають навіть

гато шкіль і поодиноких варстатів, як школа Stå Brigitta Skolan, школа Johann-и Bunsens. Усі школи взяли участь у виставці.

Немає прямо експонату, якому можна би закинути недостачу мистецького смаку. Високий рівень домашнього мистецького промислу не міг остати без впливу також на інші ділянки шведського ручного а навіть фабричного промислу. Очевидно тут трудно було б пераствердити признаки безпосереднього впливу. Естетика виробів модерного фабричного промислу мусить держатись інших засад, та шведський нарід виявив і тут велике зрозуміння справи. Мистецький смак, хоч в іншому роді слідний і тут. Бачимо це в претарних виробках зі шкла, як і в різних предметах з металю й дерева. Навіть зовсім уже модерне приладдя, як апарати до електричного освітлення носять на собі відпечаток народної творчості. Все це можна було бачити на цій же виставці в Штокгольмі, а так би сказати, синтезу того всього дала частина виставки, присвячена улаштуванню помешкання. В кількох сотках кімнат бачимо тут зіставлення предметів різного походження, машиново-фабричних, як і виробу домашнього промислу. Вони творять естетичну гармонійну цілість.

Головним завданням організаторів виставки було, показати, як можна при допомозі невеликих засобів уладити собі помешкання з повним модерним комфортом, практичне, а при тому привітне й гарне. Відповідь на цю проблему принесла виставка, коли виявила, які гарні успіхи дає естетично-культурне виховання народу.

Ярослава Музикова.

Килим, тканий подвійною технікою, „dålkagang“

зовсім з традицією і творять індивідуально в модернім стилі.

Подєкуди переходове місце займає Т-во „Шведський Домашній Промисл. Зайняті в цьому арт. сили Märtha Gahn і Märtha Maas-Tjeterström компонуєть проєкти добирають матеріал і посилають до виконання на село. Завдання їх не легке, проєкт мусить бути зроблений в такому дусі, щоб селянка його добре підхопила. Вивязується з того добре Märtha Gahn. Märtha Maas-Tjeterström стоїть дещо на боці зі своїм окремим виразом. Інші установи цієї групи виконують проєкти власних мистецьких сил у своїх майстернях. Вони відкидають матеріальну злуку з народним домашнім промислом, однак бережуть найчастіше ідейний звязок. До таких слід зачислити Т-во „Приятелів ручних робіт“ — якого головою і душею є Karin Västberg. Багато має вона заслуг організаційних, енергії і т. д., та головною її прикметою є вміння влучно добирати мистецькі сили. Неоціненою є Maja Anderson (тепер на жаль заангажована до Америки). Її композиції переважно геометричні, так уміло повязані, що можна довго дивитись на них і все находить якусь нову комбінацію, хоч здавалося дуже просто скомпоновані. Є ще ба-

ЗАГИБАЮЧІ ТИПИ

Предсідниця одного жіночого союзу в Оксфордї, місс L. Grier виголосила недавно цікавий відчит на університетї в Лондонї. Темою відчиту було питання, чи існує ще тип чоловіка „під пантофлем“.

Відповідаючи на це питання, прелєгентка заявила, що три комічні типи, які досї постійно виступали в дашній літературі, а саме: стара панна, чоловік під пантофлем і мама, що полює на зятя — тепер вже не існують. Так звана „стара панна“ сьогодні не є вже смішним явищем, бо таких самітних, а одночасно незалежних жінок є нині в цілому світі щораз більше. Ніхто вже з них не сміється, а навпаки відноється до них з признанням і пошаною.

Завмирає теж тип „пантофельника“. Сьогодні енергійні панї мають стільки нагоди виладувати свою енергію й підприємчивість, що чоловік перестав вже бути одним обєктом їхньої експанзії.

Про маму, що полює на зятів, не можна сказати, щоби вона перестала вже існувати, бо в деяких кругах, що то їх звуть найвищими чи високими, такі мами ще подибуємо. Але назагал в цілому світі молоді дівчата пині самостійні під кожним оглядом, а їхні матері — дотично будучого зятя — стають звичайно перед докнаним вже фактом.

Сьогодні минулися вже ті старосвітські ярмарки подружї, якими були балі, вечерниці, прогульки чи виїзди до купелевих місць під опікою мами чи тітки. В більшості інтелігентних родин донька занята в бюрі і має свій власний кружок знайомих так, що мама чи тітка тут не беруть безпосередньої участі. Крім того чималу роль в життї сучасної жінки відіграють різні союзи і клуби, про які давніше знав тільки мушнина.

ЗИМОВІ РАДОЩІ

Чарівне слово — зима! Ввижається зараз же лискутий морозний іней на галузках дерев, гладке біле поле мерехтить перед нами безліччю відтінків і твердо скрипить розенчастий сніг під ногами. Мимохідь огортає людину охота попустувати, пошаліти в такі морозні, лискучі дні, прокидається спомин цієї великої радості, яку відчуваєш дитиною на вид першого снігу.

Але чому це зимою малиб тішитися лише діти?

Вона й може для нас стати милою, витапою несподіванкою, якої ми нетерпляче дожидаємо, коли подумаємо, що вона вертає нам хвилини безжурної втіхи дитячих літ при виконуваних зимових спортів.

Зими й зимових спортів недоцінюють у нас як слід, легковажують її здоровий, життєрадісний зміст. Для величезної кількості людей найбільший чар зими, це ліниве тепло нагрітої кімнати, тапці в закуреній розігрітій залі а в найкращому випадку, — це довгі години проведені нерухомо над книжкою. І вислідом такого розуміння зими являється бліде обличчя й напружені нерви, які

це й проведемо на морозній поверхні засніженого поля, чим у нездоровому тейлі затишної кімнати. І не треба лякати копит цієї розваги, бо вони не такі вже дуже великі. І так тепер в добі різдвяних дарунків клопочете собі голову, що саме найкраще вибрати гарного й пожиточного. Найкращою ж розв'язкою цього питання буде, купити гарні санчата, чи лещета. А одяг вже можна легко самому зложити в дома, коли переглянути всі свої засоби светрів та черевиків.

Першою важною умовою доцільного спортивного зимового одягу, це — штани. Санчата, лещета чи лижви все це вимагає свободних непогамованих рухів цілої постаті й для цієї цілі штани необхідні. На заході вже так привикли до жінки одягненої по спортовому, що ніхто й не звертає уваги на лещетарку, навантажену лещетами, що вирушає в дорогу в морозний день. У нас така жіноча постать ще викличе здивування, але як і все, що ввійде в загальне вживання стане буденним, зрозумілим явищем.

Теплий светр чи пульвер знайдеться у кожної з нас. А вузький шаль на шию можна виплести собі якими кольорами за кілька вечорів. До цього відповідна шапочка чи найкраще вовняний берет доповнять отак теплий спортивний одяг. Але слід би й згадати, що справжній лещетарський костюм не є недосяжною мрією, так як він багатством вибається. Коли пошити його вдома (а на це може легко зважитися кожен, хто вміє орудувати кроєм), тоді видатки на нього розмірно невеликі. А раз справлений костюм може служити нам багато літ.

Дещо відмінне є спортивне вбрання для ховзанки. Мійський характер цього спорту, який виконується на обмеженій площі, замороженій ледом, не вимагає такої сильної безпеки перед вітром і снігом, як лещетарство чи санкування. Тут вистачає спортивний костюм з хутряним коміром і вовняний беретик, відповідний кольору.

Але важною, не менше важною умовою зимового спорту як шапці, це — черевиків. Міцні високі черевиків на низьких зап'ятках туго обхоплюють ногу в чиколонку й не пропускають снігу ні вогкості. Це правда, теж більший видаток спортивного одягу, але за те вже лишається на довгий час, коли бертимемо його лише для таких нагод. Теплі вовняні панчохи можна доповнити вовняними скарпінками, яких вивертаємо на ховлявку черевика. Щоби внести в цей одяг своєрідну зафарбку, можна вживати замість оцих спортивних скарпіток, гуцульських каптурів, які відживляють одноманітність спортивного одягу пестрою обміткою, чи химерним узором.

А тоді гайда на саночки! Женуть з гори аж дух замирає, леденіють від вітру щокі й вуха, капають сльози з очей, але душа сміється, радіє цим небувалим розгоном, якого здається й не можна опанувати.

А лещети! Несуть вас у білий сон природи, де тихо стелеться перед вами чудова площа білого поля, замріяних долин і засніжених горбків. Відчуваєте силу свого розгону, розкіш заворотного спаду, коли летите в білий, пічією ногою нестоптаний простір. Чи не прокинеться тоді радість життя і в найбільш невдоволеної людини?

Але не забувайте ще й про лижви та оцей танок, що вимагає тонкої гнучкості рухів. Рисуєте собі на лискутому леді предивні везерунки, начеркнені фантазією власного хотіння й рухом цілої постаті.

Чи не прийшла вам охота хоч раз поспробувати цього, та провести зиму інакше чим до тепер?

О. Н.

К. Д. Б. У горах
(Із Виставки Укр. Фотографіки у Львові)

лізінні не витримують найменшого життєвого потрясіння. Чарівна мовчанка природи, заснулої під білим цілунок снігу, різка музика вітру, зимно, яке побуджує людину до невпинного руху, все це минає в них неспостережене. Зиму вважають часто кінечним злом, яке треба перетерпіти, висуваючи як найменше носа поза чотири стіни свого дому.

А вистачить лише поглянути на тих смільчаків, що відважилися покинути тепло „домашнього вогнища“, й вирушили з лещетами на плечах в найближчу околицю, або хоч би з легкими санчатами на гладко уїзджений горб! Дід Мороз помалював їм чудові багряні відтінки на щічках а очі їхні блищать невгамованою радістю хвилини. Рухи в них свободні й жваві, помімо зимового холоду, вони ж його не відчують, бо їх загріло власне тепло знутри, яке не заступить ніколи найтепліший одяг.

Не говорім, що на це немає в нас часу! Хоч би одна неділя лишалася в нашому розпорядженні, все одно кра-

ФРАНЦУЗЬКА ЖІНКА XVIII СТОЛІТТЯ

(II ЗОВНІШНІЙ ВИГЛЯД)

У свадщині з попереднього віку жінка XVIII століття дістала мушки, пудри й мальовило і цими засобами вона з властивим собі кокетством намагається викликати враження побіди над сильним полом.

Мушки виводять своє походження з досить прозаїчних обставин. Замість плястра, що мав прикрити неба-

Дама з мушками

жаний прищик, задрання або іншу подостачу на лиці, красуні звичайно вживали кусника чорної тафти чи оксамиту. Контраст білої шкіри лиця й чорної плямки подібався модницям. Фантазія запрацювала: мушки вирізують у виді зірок, півмісяця, навіть звірят і палилюють на різних місцях обличчя, — немов замало мух сідало їм на носі, — думали тодішні моралісти. Оця чудернацька мода, що проіснувала 100 літ, виробила цілу складну систему для вживання мушок. Мушки вміли розмовляти й часто злітали з одного місця на друге, щоб символічно передати різні відтінки думок і почувань своєї пані.

Мушка біля ока називалася — пристрасною;

Біля уст — любила цілувати;

На устах була — кокеткою;

На носі клали мушку дуже сміливі;

На чолі клали величаві дами;

По середині лиця була вона у чепурухи, а на ямці щіки називалася веселою і т. п.

Вміння дотепно коритуватись мушками було не легке; жінка й тут мала нагоду проявити свою зручність і талантливність, а зрештою пераз вона брала й платні лекції цього предмету. Ніхто не знає природного лица розмальованої красуні; вона завжди як на маскарадї ховається під маскою з пудру, мальовила й мушок. Мальовило настільки завоювало собі право горожанства в тому часі, що без нього в Парижі вважали неприличним представити на дворі дофену, молоденьку еспанську інфантику Марію Терезу. Навіть покійників у домовині розмальовували згідно з вимогами моди. Одна стара чепуруха говорила на смертній постелі так: — „І румян велить мені подати, бо не хочу я й мертвою лякати мужичин“.

Коли уявити собі, що брови вимагали своєї лінії, лице сніжної білини, уста й щічки багряного відтінку, обличчя й тіло всяких мастей та запахів, різних вод включно до віргінального (дівичого) молока, чудодійного препарату для збереження краси й молодости, безліч

оцтів, олійків, помад, пахощів, сметанки, всяких домашніх таємниць і заходів — переконаємося, що завдання бути красунею не було легке й дешеве. Краса вимагала багато коштів, труду й таланту. Туалетний столик тогочасної жінки був заставлений мистецькими дрібничками: коробочками, вазочками, дзбаночками з севрської чи саксонської порцеляни, кришталевиими, дорогіцими, густо золоченими плянечками. В кожному випадку підна шануюча себе чепуруха не осмілилася рушитись із дому без гарпенської коробочки з мушками, дискретно схованої в складках одіння. Вживання пудру в XVIII віці хоробриво поширюється. Мужчини й жінки густо пудрують не тільки лице, але й волосся. Особливо смішно виглядали величезні львині голови в хмарі пудру, при чім пудра розсипалася на плечах одіння. Люди порівнювали тих чепурунів з ослами, що виїхали з млина.

З огляду на таку непрактичність зменшилися великі перуки або й зникли цілком, так, що на повних сто літ запанувала мода на пудроване волосся. При пудруванні наклали на одяг спеціальні загортки або вживали особливих таф. Біле волосся рівняло всі голови, молоді й старі. Старші жінки дуже дорожили цією модою, що помагала їм скривати свої літа. Окрім того вважали, що молода дівчина з напудрованим волоссям виглядає наче неземна істота. Мільйонів міхів муки вживали річно в Європі на виріб пудру, щоб задовольнити божевільну моду, а через те населенню бракувало нужденного шматка хліба. Треба було аж великої французької революції, щоб одним ударом припинити оте безглузде нищення поживи.

У погоні за виразистістю обличчя жінка не вдовольняється природними красками свого лица, — вона густо на-

Танцющиця (1740 р.)

кладає пудру й мальовила. На грудях красуні ховалася в малесеньких посудинках із слоневої кости різні ехідні пахощі, що розбуджували в мужчинах любовний настрій. Під маскою пудру, білих і румян знаменито ховався вік жінки; старости не було, жінка могла продовжувати свою веспу так довго, як бажала. А жінка XVIII віку палала

великим бажанням життя, не оглядаючись на довгий шлях за собою. — „Кілько літ хотілиб Ви мати цього року?“ питали звичайно при новорічних бажаннях. Жінки в літах не спінили записуватись до числа поважних матрон, приймали близьку й живу участь у товариських житті, зрівноважені досвідом і розумом, чарували по своєму та були навіть окрасою й привабою салонів. Пані Дю Деффан до самої смерті, в 84-ому році життя, була душею свого салону. Стара, сліпа, але одухотворена, молода духом як дівчина, вона в 73-тому році життя запалала коханням до 50-літнього мужчини. І хоч ця спізнена любов смішила англійського джентельмена, всеж так зуміла пробудити в його душі вдячність і глибоку сердечну дружбу. І цікавий прояв часу: ця дама, скентична, не менше самого Вольтера, заповітом своїм каже передати по смерті милому свого улюбленого псика.

У першій половині XVIII віку після довгого панування величавої зачіски „фонтанж“ жінка переходить до скромної майже гладкої зачіски „à la bergère“ (пастушка). Сільська ідилія пастроює сентиментально поетів, малярів, мистців і жінок. Сцени пастушків з пастушками на зеленій мураві переплітаються з мітологічними, класичними картинами і скрізь лукавий Амор своїми стрілами завдає солодкі рани. Модна пастушка тісно зашнурована в корсет, сильно декольтована, вбрала на себе пишну, круглу спідницю з фіжмами, як то було в XVI віці. Знову повторилися форми бочки, дзвону, яйця... Знову стянули по китовий вус, дрти, обручі зі старих розсохлих бочівок і т. п... Знову клоніт з малими каретами, вузькими дверями й коридорами.

Накінєць перемогла овална форма спідниці, як найбільше практична, бо дозволяла хоча би боком перейти настіж відчиненими дверми. Всеж таки дамі і в такій „практичній“ спідниці годі було поміститись на одному стільці, вона потребувала найменше двох, а це викликавало часто обурення в тих, що моглиб задоволитись одним стільцем, а не мали його.

Духовенство, ясна річ, виступало проти нової моди

з моральних мотивів. Широка спідниця давала можливість сховати наслідки легкодушною поведінки.

Жінка XVIII століття поверталась у фіжмах з більшою грацією й легкістю, як жінка сто літ тому. Тим більше, що вона вперше тепер осмілилась показати світові свою маленьку ніжку в легкому атласному черевичку. Сукня була по старому подвійна й розходила ся зпереду,

Дами в контуші (1730 р.)

як у часах Ренесансу. Спідниця прикрашувалась закладками, фальбанамі, складаною матерією у формі хвилястої лінії гірлянд і виглядала як обширна будівля, рясно покрита фестонами й кокардами.

Це була сукня для виходу. Звичайно носили *contouche* (контуш) — сукню принцезку, також на фіжмах, її форма проста й негарна, а проте жінки того часу любили її й називали „chiffonnée“, себто звійною.

(Докінчення буде.)

К. МАЛИЦЬКА

РІЗДВО НА ДАЛЕКОМУ СИБІРІ

Спомин

Щойно на чужині вчимося цінити своє рідне й символіку традиційних звичаїв. Ніколи так добре не розуміла я Шевченка, як коли читала його на Сибірі — ніколи так глибоко не вражала мене мелодія церковних дзвонів, як коли почула їх врядигоди серед глуші приангарської волости. А те перше Різдво на сотки миль від своїх рідних — серед чужих, хоч і добрих і щирих серцем людей!

Святкувала я його в році 1916, з одним товаришем заслання, покійним вже сьогодні Юліаном Балицьким. Нас двоє попало якось разом в село Пинчугу, а всіх інших розкинуло по цілій Ангарі на просторі до 200 верст. До найближчого товариша Неділки було 36 км, до найдалшого Стецева 100 км.

До свят приготувлялась я заздалегідь. Вже тоді мала добре загошодаровану хату з цілою обстановою: велику ясну світлицю і другу пекарню. Кімнату, виліпила по чолдонському звичаю тапетами — червоні маки на білм полі — долівку вистелила сибірськими половиками, замазавши вперед усі щілини замазкою по рецепті „Polsko-ogo kucharz-a“, ліжку застелила білим футром з ушканів, себто сибірських заяців (вони тут у знімі зовсім білі), а на дерев'яну софу з поруччям поклала м'які чер-

воні подушки, вишхані пахучим сіном. А коли це додати, що на столі була вишивана скатерть, а на малім круглім столику лямпа, правдива лямпа з зеленим абажуром, а на стінах бувалини, кошнички з кори, заповнені пучками сушених трав і зеленої піхти-ялини, а на стінах портрет Шевченка і листівки з фотографіями наших письменників, які прислала мені пані Гріпченкова — то зрозумієте, яка захистна була моя домівка і як добре почувалась я у ній. Правда, над тонкою стелею мені над головою воркотіли невпинно голуби, які на стриху виводилися без числа і ліку й тупотіли день і ніч ніжками, мов ніколи не знали спокою, але до цього я згодом звикла, як звикла до чорних „богів“ чолдонських, що висіли в кутку межі вікнами, а яких не годилося здіяти. Зрештою, мала я свою ясну Мадонну зі Львова. Там за стінами хати міг шаліти бурян, міг тиснути мороз і в 50° Р — там за стінами була чужина, чужі люди, Сибір — але тут жила я своїм життям.

Гірше стояла справа з кухнею, себто з варенням. Зі соромом признатися мушу, що варити я не вміла, бо ніколи цим сама не занималась і все так складалося в житті, що другі за мене це робили. Аж тепер відчула, як воно погано. І не я одна це відчула. Навіть товариш Юліан жалувався, чому мама виганяла його-завжди з кухні, мовляла: „хлопцям не до горшків“ — а то тепер і він мучився, готовлячи собі їжу. Бо ми всі „Австрійці і Германці“ самі собі варили, хоч могли діставати харч

СТЕПАН ЦВАЙГ

ЖІНКА І КРАЄВИД

Я приступив ближче боязко й зворушено. Вона невно почула шелест, бо повернулася. Її лице було в тіні і я не знав, чи вона справді побачила мене, чи лише чула, бо в її русі не було ніякого змішання, ніякого перестрашу, ніякого спротиву. Докируги нас царювала тишина. На стіні тикав годинник. Було цілком тихо. Нечайно сказала вона стиха:

„Я так боюся“.

До кого говорила? Чи вона не пізнала? Думала про мене? Чи говорила зпросоння? Це був той сам голос, той сам звук, що пині пополудні дригав перед близькими хмарами, коли її погляд зовсім не доглянув мене. Це було дуже дивне, однак я не був ні здивований, ні збентежений. Я приступив до неї, щоби успокоїти її і взяв її руку. Вона вся була горяча мов жар і суха, а її пальці легко випрямився в моїй долоні. Однак вона не відтягала її, лиш мовчки лишила мені свою руку. Вся була сонна, безборонна, мертва. Лиш з губ її злетіло ледви чути: „Я так боюся, я так дуже боюся“. А потім вмираючи в стогоні, мов прибита: „Ох, як душно“. Воно зашелестіло так легенько, як пана взаїмна тасмичка. Але все таки я відчував, що вона не говорила до мене.

Я взяв її за рамя. Воно лиш легко задрожало, мов дерево перед бурею, але вона його не відтягнула. Я взяв міцніше, вона подалася. Слабо, без спротиву, мов горяча, сиплююча хвиля впала її рамена на мене. Я не рухався і вона стояла мовчки. Все те було дуже дивне і моя цікавість загострювалася, а нетерплячка зростала. Я доторкнувся устами її волосся, вона не відсунулася. Тоді диткнувся її уст. Вони були сухі й горячі й коли я їх поцілував, вони відхилилися, наче б хотіли сипвати мої, але не спрагнено й пристрасно, лише тихо, сонливо вивалися, мов дитина. Вона млів, я це відчував, і її ціле струнке тіло притулилося до мене, як передше на дворі ніч безсила. І тепер коли я держав її — мої змисли ще надто палко горіли — я відчував горячу снітнілу землю, так

як вона пині ждала дощу, тужно й нетерпляче. — розпалений, безсилий, горячий краєвид. Я цілував і цілував і мені здавалося, наче б я вивався цілою, великою, снітнілою, ожидаючою землею, наче б ця горяча, якою нашіли її лиця, були віддином піть, наче б її миткими горячими грудьми віддирав цілий спрагнений краєвид.

Але коли мої блудні уста забажали її вій, котрих подумя я відчував з дріжанням, коли я підвівся, щоби поглянути на її личко й намілюватися поглядом, побачив збентежений, що її повіки були заплюснені. Наче грецька маска з каміння без очей, лежала вона безладно — мертва Офелія на воді — бліде неприємне обличчя з чорної хвилі. Я перелякався. Вперше відчув я дійсність у цій фантастичній пригоді. Жахом прийняла мене свідомість, що я держав в своїх раменах невідому, пинчу, хвору, причину людини, яку привела до мене горяча ніч та червоний небезпечний місяць її, що не знала що творить, що мене може й не бажала бачити. Я злякався і вона мені тяжко заважила в раменах. Я хотів її легко спустити на крісло. Але ледви вона почула, що я її спускаю, просто-гнала тихо: „Не кидай мене, не кидай“. І її уста горячіше впилися в мої. Її лице з закритими очима болоче напружилось і з острахом бачив я, що вона хоче прийти до себе і не може. Під олов'яною маскою було щось, що хотіло вирватися з того зачаровання й воно беззвучно манило мене збудити її. Нерви в мене горіли з нетерплячки, щоби її побачити пробудженою, щоб вона говорила мов природна людина, а не як причина і за всяку ціну хотів я, бажав, щоби вона вікниці отворила очі й притомно бажала того, що тепер робила під впливом стихії. Я притиснув її до себе, потрясав нею, вивався устами в її уста, а пальці мої втиралися в її рамена. Однак вона не прокидалась, лиш етогнала в болючих обіймах: Ще! Ще! — зітхала вона в цьому запалі, що також огортав мене і доводив до бжевілля. Я догадувався, що вона вже от-от прокинеться, що вона під закритими віями вже будилася, бо вони дріжали. Я притягнув її ближче, сильніше притулився до неї і нагло відчув, що по її личку пливе слюза, солена слюза. Щось сильно хвилювало

у місцевих „чолдонів“ — та вони варили не по нашому і не зовсім то чисто й гігієнічно.

Літом, коли щойно приїхали ми до Пинчуги, справа була легка. Можна було жити хлібом, молоком, яйцями, овочами, медом, вудженною, яку діставали в різних видах у місцевій великій торгівлі Василя Петровича Толстого. Там було у той час усе, чого дуна забажала і притім дуже дешево. Але коли поступило і вже на Воздвиження замерзла Ангара і впав перший сніг, треба було подбати про соліднішу їжу. Я спровадила собі дві кухарські книжки: польську з Кієва і російську з Москви і почала з обох комбінувати свою кухню. До Різдва набрала вже стільки досвіду і вправи, що могла зваяжтися зладити у себе на Свят-вечір правдиву нашу вечерю.

Сибірські чолдони ніяких свят — в нашому розумінні — не обходять, хоч святих у них багато. В Пинчугі була церква, та батюшка лиш десь-колись приїздив, щоби похрестити народжених, повінчати невінчаних і покрестити могилки вже похованих. Так отже тільки я одна і товариш Юліян на ціле село святкували Різдво Христове. Другі полонені: Німці, один польський граф і одна Мадярка, Роза Францовна, відсвяткували Різдво по новому стилю. Мадярка мала ялинку і прибрала її свічками в числі своїх літ — і з того часу я втратила до неї всяке довіря. Подумайте тільки! Жінка, що висвітлює прилюдно свої літа, як Шіхт своє мило з оленем на Марійській площі!

Хоч з товаришами заслання інших народностей удержували ми завжди дружні зносини і сходилися разом при кожній нагоді, та цим разом порішила я, що такий вечір, як Свят-вечір, перший на чужині, можна провести тільки з близькою людиною, своєю людиною, якщо вона є. А з товаришем Балицьким думало мене чимало сномнів з рідного краю, де ще перед війною працювали ми разом у наших шкільних і просвітних установах. А його сестра Мелася була ще так недавно моєю ученицею. Так отже стало на тім, що будемо вечеряти удвох — а других запросимо на завтра.

Крім того задумала я прибрати ялинку для пинчужських дітей, які до мене часто навідувалися і дуже щиро відносилися. Ялинка не була для них новою, бо давними роками влаштувала її нікола, але цього року скрізь по Росії пішов клич, закинути цей „германський“ звичай — і шкільної ялинки в Пинчугі не було. Зате я вложила чимало труду, щоби мою прибрану як найкраще і справді, виїшля ялинка на славу.

На вечері теж було все, як годиться. Перш усього борщ з ушками з грибами — але признаюся сьогодні, що зварила його так на мисі, бо не була певна, чи на самих грибах вийде смачний. Товариш Юліян хвалив собі його дуже і не догадувався нічого, а гріх зломання посту взяла я на свою душу і мабуть уже відпокутувала. А відтак інша риба і то навіть двоєчка: смажена і на зимно по жидівськи. Смажену — правдивий осетр — приладила я

її груди. Коли я її сильніше притискав, вона стогнала, її члени пружилися, немов би хотіли викинути якесь страховище, що стиснуло, мов обруч її сон і параз — мов блискавиці — щось вибухло в її нутрі. Вона впадала знов важким тягарем на мої руки, її уста не цілували вже, руки опали і коли я положив її на ліжко, вона лежала там мов мертва. Я перелякався. Мимовільно доторкнувся я її лиця, рук, вони були зимні, як лід, скаменілі. Лежала наче мармурна статуя, лише піздря легко дрожала від віддиху а по щоках сипалися слюзи. Часом пробігала по тілі дрож, збільшена хвиля пульсуючої крові, але груди порушались щораз повільніше. Щораз більше скидалась вона на мальовану картину.

Її риси набирали все більше людського, дитячого вигляду, прояснювались, напруження їхнє слабало. Вона дрімала, спала.

Я сидів, схилившись над нею, на краю ліжка. Спокійна дитина лежала тут з закритими очима, відчинивши легко уста, оживлена внутрішнім сном. Я похилився низько над нею, так що бачив виразно кожен рису її обличчя, що чув подув її віддиху на своїм лиці і чим більш я їй придивлявся, тим більш ставала вона для мене таємничою. Де її змісли тепер, коли вона спала тут скам'яніла, приведена горячою струєю ночі, де вона тепер і чия вона: я про неї нічого не знаю і все відчуваю, що її зі мною нічого не дечить. Я глядів на неї кілька хвиль, їх бездушно вистукував на стіні годинник і хотів щось прочитати в тому мовчазному лиці, але воно мені нічого не зраджувало. Я хотів її збудити тут в моїй привабливості, в моїй кімнаті, для мого життя і рівночасно боявся цього пробудження, першого погляду її пробуджених змислів. Так просидів я, в ночі годину або й дві над сном цієї чужої істоти і згодом здавалося мені, що це не жінка, не людина, що так дивно мені об'явилася. Мені здавалося, що тут під моїми руками задрімала ціла розпалена земля, неначе би земля занеслася в своїй муці і вислала її як вістунку тої дикої фантастичної ночі.

Щось задзвеніло за мною. Я підскочив мов злочинець. Щось забрентало у вікні. Я зірвався на рівні ноги.

Перед вікнами з'явилося щось нового: ніч — змінена, небезпечна, чорно лискуча, пробудилася дико. Тріск було чути там і гук. Щось підносилося аж до чорної куполи неба, щось рвалося з ночі до мене зимними обіймами, вдаряючи дико: вітер. З темноти вискочив він, сильні й міцні його кулаки гримали у вікна, допотіли по стінах. Як жахлива пронасть відкрилася переді мною ця темнота. Хмари перекочувалися і в бігу ліпили чорні стіни. Щось шуміло могутньо між небом і землею. Це дика стихія роздерла вогкість, пручалася, розтягалася, гнала з одного місця на другий, а дерева стогнали під свистом батога невидимої бурі. Нечайно прорвалося щось: блискавка розколола небо аж до землі. А за нею загремів грім так, наче заломлював ціле скління неба. Біля мене щось ворухнулося. Блискавка зірвала сон з її очей. Збентежена, неприємна розглянулася: „Що це діється. — сказала вона — де я“?

А голос її був тепер зовсім інший. В ньому звучала тривога, але звук його був ясний, гострий, чистий мов відсвіжений воздух. Знову вдерлася блискавка в рямці краєвиду. Мигот побачив я зариси сосон, потрясені бурею, хмари що гнали по небі, мов сполохані звірі, гірсьові біле світло в кімнаті й біліше від усього її личко. Вона підскочила. Рухи в неї були свободні, таких я ще в неї ніколи не бачив. Вона в темноті вдвигалася в мене. Я відчув її погляд, чорніший ночі.

„Хто ви? Де я“?

Застогнала і стягнула, розхристане на грудях, вбрання.

„Чого хочете“?

Крикнула, коли я приступив до неї. Я хотів знайти слово, щоб успокоїти її, втихомирити, але щойно тепер я пригадав собі, що навіть не знаю її імені.

Знову блискавка кинула ярке світло на кімнату. Кредяні стіни заблестіли, неначе покриті фосфором, а вона гляділа на мене, витягнувши в перестраху руки наперед себе і в цьому погляді крилася безмежна ненависть. Даремне хотів я успокоїти її, але вона вирвалася, витрутила двері, котрі їй показала блискавиця і висо-

сама, а ту на зимно, щоби вповні відповідала своїй назві, дала я зготовити одній місцевій сибірській Жидівці.

Товариш Юліян нічого про це не знав і не потребував знати. Такі малі обмани нікому не шкодять, а піддержують гарні товариські зносини. Але вже ціле дальше мені було моєї власної роботи: рижера капта випікана з яйцем, завиванець-омлет з конфітурами й битою сметаною, кутя, компот, тіста. А відтак напилися ми гарячого чаю зі самовару і закусили шаньками зі сиром моєї хазяйки і медівником, який прислала нам кохана пані Грінченкова з Києва. Прислала теж і сушу і навіть одну цитрину — рідисть на той час у нас. Цитрина по дорозі попувалася, але ми таки поставили її на стіл, як згадку добрих давніх часів і щирої людини.

Цілий вечір перейшов нам так торжественно, немов оця вечора удвох у глибині Азії на сотки миль від рідного краю була для нас якоюсь великою містерією. Товариш Юліян надягнув на себе свій чорний одяг і я теж причепурилася. Перед вечерею поділилися ми булкою з медом, піби просфором і поздоровили одним бажанням: „Вернути — до вільної“. А відтак відчитували ми листи, які принесла нам остання пошта. Між ними і від пані Грінченкової, яка писала: „Зі Святим вечером та з Різдом святим Вас вітаю... Знаю, які невимовно тяжкі будуть Вам ці дні в далекій чужій чужині, і через те не знімається рука моя писати банальні бажання та слова потіхи, бо не розважити ними, а тільки вразити можна Ваш

тяжкий смуток. Одно тільки слово можу Вам сказати, слово бл. п. Костя Паньківського „тримайтеся“!

А опісля освітили ми ялинку на всі свічечки і в хаті стало веселіше. Годилося тепер заспівати яких колядок, але ні я, ні товариш Юліян не славилися голосами, так відложили це на завтра, як приїде брат Гродзький з Іртеневею і Неділка з Ярок і заведуть справжній хор, в якому вже й ми зможемо підтягати. А тепер я накрутила мій будильник, що вигравав якогось вальса й штавера і заклікала через сіңи моїх газдів з цілою сімєю.

Прийшла бабушка Аграфена Ніколаєвна і Василиса Петровна, Михайло і Дмитро Александровичі й їхні діти: Марія, Шура, Лісафатка і малий Дьомко. І засіли всі коло стола, а бабушка відразу зачерла рукою куті з чарки — треба їй було делікатно підсунути ложечку. А відтак всі пили чай і закусували „здобною“ булкою і конфетками і хвалили їжу і мене й Австрійців і Германців і допитувались, що бають газети про війну і коли Вільгельм надтягне у Пінчугу, а як приїде, чи піде в гору „белка“, а подешевіє тютюн.

А потім бабушка Аграфена з маленькою Лісафаткою станули під ялинкою і завели якийсь чолдонський танок з фігурами менуета і потріскуванням пальцями і співом, в якому рефреном повтарялися слова „маліна-каліна“.

В хаті стало гарячо і від розпаленої пічки і від свічечок і від народу. Під столом розтягався у всю довж кудлатий Загра, який сьогодні не попускався мене ні на крок,

чила на двір. А враз із дверми вдарив грім так, наче би ціле небо впаало на землю.

А потім з незмірної висоти зашуміли потічки, мов водонади, буря вертіла ними мов мокрими лінвами, часом кидала струю холодної води і солодкий запашний воздух у раму вікна. Я приглядався всьому, аж доки моє волосся не змокло і я не почав судорожно тремтіти. Але я витав радісно ту стихію, мені здавалося неначе би блискавки понесли зі собою мою валисть і мені дуже хотілося кричати з радості. Я все забув, захоплений стихією, дихав вільно і свіжо, впивався цим холодом мов землею, відчував враз із деревами розкіш судорогів під мокрим обухом дощу. Демонічну красу бачив я в цій радісній борбі неба зі землею — величну весільну ніч — у котрій я брав участь. Небо нападало блискавицями, вдарило громом на неї, дріжучу. Дерева дріжали з роскоші, а далечинь впадала в себе щораз горячішими блискавицями. видно було як вибухають горячі жили неба і мішаються з мокрими струями дороги. Три тижні напруженої спеки розірвалися у тій борбі і я теж відчував заспокоєння. Мені здавалося наче би дощ падав у мої пори, наче би подув вітру чистив мої груди і я відчував, що я й мої переживання, це не є нічого окремого, що це дріжання в стихії, — в природі. А коли відтак нагло затихло, безпечні блискавиці блакитю закреслили обрій, а громи тільки гриміли, картаючи злегка, дощ став падати ритмічно в ослабленому вітрі, тоді й мені стало легше і я відчув утому.

Мов ніжна музика дрожали мої нерви і лагідна млість огорнула мене. Ах, тепер заснути враз з природою, а відтак з нею пробудитися. Я роздягнувся. Кинувся на ліжко. На ньому відбилися м'які, чужі форми. І невиразно почув я, що дивна пригода знову пригадувалась, але я вже її не розумів. На дворі шепотів дощ і змивав мої галки.

Все це відчував я мов сон. Ще хотів пригадати собі те, що сталося, але дощ шептав так ніжно, ніч була така звучна й лагідна, що я занав у неї, наче в колиску.

а тонконога Манешка раз-у-раз забігала зі сіней, а за нею вдиралися і собі Сірко, Бузек, Чорнушка і Соболь.

А по відході хазяїв виїхали ми з товаришем Юліяном на прохід. Мороз був в 30° Реоміра, але не відчували його, закутані в теплі полушубки, шапки на вуха, високі валіжки на ногах й грубі, футряні рукавиці. Ніч була ясна-преясна, яка буває либонь тільки на Сибірі. Місяць стояв так високо і так рельєфно вирізувався на синяві неба. Перед нами дрімала ледовим сном біла ледяна полоса Ангари, а в далині чорніла тайга. В селі було тихотихесенько, мов і на думці в нікого не було, що це Христова ніч. В такій тиші я мимохіть стала наслухувати, чи не почую, як сибірські чарівниці нічні, волхвітки стрижуть овець, або страшні шулікани підглядають жінок з веретенами*), щоби встромити їм їх поза шкіру.

Ми не говорили до себе нічого, але думали про одно: як дуже далеко ми від своїх і які марні ми тут на тих безконечних просторах, загублені, гей в морі слід. А перед н и м маячила вже може самотня могила на Красноярському кладовищі...

*) На Сибірі над Ангарою не придуть жінки від Різдва до Нового Року — бо такій, що пряде, демони-шулікани вбивають веретено за шкіру.

І. Кульчицький
(Із Виставки Укр. Фотографіки у Львові)

На другий день, коли я приступив до вікна, побачив зовсім інший світ. Ясними, сильними зарисами розляглася земля в безпечнім соняшнім блеску, а високо понад нею мов блискуче дзеркало того спокою мріяв блакиттю і далеко горизонт. Чітко було зарисовані границі далекого небозводу, що ще вчора глибоко впивався в поля. Тепер він піднявся далеко, піде не доторкався нахучої, віддихаючої землі, — своєї вчорашньої любові. Синя безодня холодно вилискувалась між ним і глибиною, безпристрастно вони дивилися на себе, він — небозвід і вона — земля.

Я зійшов вниз. Люди вже пробудилися. Але їх настрій теж був інший, як за тих три тижні спеки. Все оживлено ворухилося й гомоніло. Сміх брентів ясно, голосно, мелодійно, металічно, тупота проминула, душний обруч що стискав їх, тріс. Я сів між ними без неприємності. І дійсно при бічнім столику між батьком і матір'ю сиділа вона. Весело балакала і сміялася, піднісши рамена, дівинко і безжурно. Цікаво огорнув я її поглядом. Але вона мене й не помітила, оповідала щось веселого й між словами переливалася її дитячий сміх. Вкінці припадково глянула й на мене і при цьому побіжному її погляді її сміх заломився. Вона уважно подивилася на мене. Щось спонукало її здивуватися, брови піднялися високо й напружено, вона обкинула мене настороженим поглядом і нараз в її лиці з'явилася гостра риса, неначе би вона хотіла щось собі пригадати й не могла. Я дивився на неї, вижидаючи, чи не побачу збентеження або засоромлення, але вона вже відвернулася. На хвилину ще вернув її погляд до мене, щоби впевнитися. Ще раз оглянула моє лице. Ще хвилину, тільки хвилину я чув як вона твердо, діймаючи, мов вістрям пронизувала мене та параз її заспокоєний погляд покинув мене, а в прозорісті чистоті його, легким, безжурним повороті голови, прочитав я, що вона, прокинувшись, забула за мене й наша знайомість згинувла в темряві. Ми чужі були й далекі, мов небо і земля. Вона балакала з родичами, знизувала безтурботно вузькими раменами і весело блесіли в сміху зуби між вузькими губами, з яких я всея таки перед кількома годинами, спинав спрагу й жар цілого світу.

Переложила Е. В.

БІЛЯ ЛЯМПИ

У французькій мові, яка так багато має виразів для різних відтінків почувань, знаходимо цікавий зворот для означення затишності, спокою, задоволення, а саме — „sous la lampe“ — під лампою. Одним хоче француз передати настрій, який повстає під м'яким світлом затишної лампи, настрій спочинку по денних турботах, тихої гутірки та м'якого спокою. Тут французи мали на думці напевно велику висячу лампу, затінену крилатим абажуром, яка освітлює простір над столом а прочу частину кімнати лише в сутінках. І хоч тут мова йде про електричне світло, не менше підходить цей вираз і до притаманного світла нафтової лампи, яка навіть уже природою своєю менше ярка й пропикаюче ясна.

Оце відноситься до всіх ламп в нашому помешканні, чи вони уміщені на нічному столику чи серед стола в ідальні. Вони повинні викликати враження затиш-

припорошенний своїм відтінком до прочої обстановки, а вирізблений в пасаді й при головиці міг би стати своєрідною цінністю нашого устаткування, так як існують тепер стали примінені винівки чи килими.

Окрім дерева бачимо ще й багато інших матеріалів. Металі як бронза і мідь, далі порцеляна й різні відміни гончарської глини перетворюються тут у стрункі колонни, різьблені піжки чи круглобокі вази. А ось і вази! Тут пригадується мені відділ лами в одному великому заграничному магазині, де на окремій полиці стояли лампи, зроблені з ваз. Ріжні старовинні вази, індійські амфори, чи прості глиняні глечики, прикриті відповідним абажуром знайшли таким способом практичне приміненя в сучасному помешканні. Пригадую зразок такої лампи, видержаної в китайському стилі. У розмальовану китайську вазу встромлено мідяну піжку з пасадом елек-

Столові лампи
(Проектувала й рисувала Е. Рудницька-Ожрилович)

ности й разом не скутитися світлом, а давати нам його стільки, скільки в даному місці потрібно. Смішно було б прикривати затіненим абажуром лампу в кухні, там де нам потрібно яркого, спокійного світла, зате як прикро разило б очі незатінене світло нічної лампи, якої потрібно нам лише до читання чи роздягання.

Говорю тут про електричні лампи, що можуть завдяки своїй безпечності прибирати різний вигляд. В першу чергу приходять під увагу висячі лампи, яких частіше вживають чим стоячих. Їхні абажури, необмежені простором стола, чи нічного столика, буйно розквітаються у дивовижні кораблі з гострими носами, широкі колеса з тороками, затінні будки з фальбанамі. Коли ж візьмемо під увагу інші матеріали, шкло чи порцеляну, тут приймає лампа вигляд лискучої кулі чи чотиригранної скринки, прикріпленої до низької стелі сучасного мешканця.

Стоячі лампи мають окрім абажура ще й стояк, який вимагає докладної уваги при доборі до дальшого устаткування кімнати. Найчастіш уживають до нього дерева, прикрашуючи його різними везерунками. Тут відкривається широке поле для нашої різьби, можливість, яку досі зовсім ще невикористовано. Високий чи малий стояк,

тричної лампки й прикрито абажуром у стилі химерних китайських пагод з веселими кутасами.

Які нові можливості відкриваються тут перед нами! Чи не могли би ми черпнути з криниці нашого народнього мистецтва для прикраси цього предмету домашньої обстановки? Наші вази й глечики можна би відповідно примінити для тієї цілі, або навіть відкрити новий відділ у гончарському промислі, який напевне знайшов би відгомін не лише в нас але й за границею.

Абажури тоді повинні годитися як краскою так і формою до стояка й дальшої кімнатної обстановки. Гострокінчастою формою гуцульських воріт чи круглою конулою сільської церковці можуть вони прикривати пропалюючі лучі електричної лампи. Краску треба нам підібрати відповідну до кімнатної обстановки, а найкраще було би користуватись для цього зеленою, яка, відомо, для очей є найздоровіша. Вона й дається легко припорошити в відтінку до загального тону кімнати, тому що вже серед природи привикли ми бачити на тлі зелені, різні сполуки красок. Є й інші можливості примінення наших мотивів до абажурів, там де готові вже абажури не можна інакше переробити. Звичайний круглий шестигранний

(Продовження на 13-ій стор.)

ПЕРША ВИСТАВКА УКРАЇНСЬКОЇ АМАТОРСЬКОЇ ФОТОГРАФІКИ

Світлина стала таким необхідним складником нашого життя як усі ті речі модерної техніки, без яких, дивуємось, як це могли існувати наші прадіди? Вона стала нам такою близькою й рідною, що перейшла в буденщину і ми не зупиняємось над нею часто. А вистачить пригадати лише хочби вартість чіткого та виразного знімку, який може передати тільки світлина, тоді набирає вона в наших очах більшої цінності. І став зрозумілим тоді, що це сучасне темне життя принесло нам оцей спосіб передавання знімку, короткий та виразний, який миттю відновлює в пам'яті призабуте переживання чи зустріч.

Зі здивуванням почули ми, що оце вперше відбувається виставка української світлин. В часі, коли світлина стала відомим і розповсюдженим явищем, ми щойно перший раз наводимо підсумки нашого вміння. Ідучи на виставку, зацікавлено ставляв кожний запит, чи не прини́зилися ми у виконанні світлин та їх мистецькій вартості.

Простора саля кругом завішана світлинами. Трудно розібратись між цим усім матеріалом, тим більше, що розміщений він доволі несистематично. Але зразу вдаряє

І. Іванець

Пряга

(Із Виставки Української Фотографії у Львові)

глядача перевага експонатів О. Балицького. Його мистецький підхід до справи та бездоганна техніка вирізняють його праці зпоміж усіх там виставлених. Його світляні студії можуть бути, своїм тонким відчуттям світла, незвичайно цінними і для маляра.

І на цій виставці пробивається наше відвічне замилювання до природи, так що краєвиди в ній переважають. Цілим рядом таких світлин виступив А. Іванів, з яких деякі, як „Зима“, „Перед бурею“ мають у собі весь спокій мальованого пейзажу. Замітні краєвиди виставили М. Гавдяк, І. Кульчицький, М. Лятиневський. Поруч них стоїть Карпатсько-Лещетарський Клуб із серією знімків із спортового життя.

Мала кількість світлин пародного побуту дивно вражає на виставці української світлин. Поруч „Безжурного“ І. Кульчицького та гуцульських типів І. Іванця, не бачимо цікавих картин із сільського життя.

Народні типи О. Кваснюківної мають передовсім етнографічну цінність. Тут лишається ще багато роботи нашим фотографам-аматорам, коли хочуть підхопити мінливе пародне життя з мистецького боку.

Окремий відділ на виставці займає заводова фотографія. Кілька добрих пародних типів М. Сеньківського та М. Шалабавки заслуговують на увагу. Між ними виста-

вляє всего одна жінка. О. Заплатинська з Турки. Це явище напевне наведе кожного на міркування, чому серед нашого жіноцтва таке мале зацікавлення цим незвичайно корисним званням. А фах цей, як не можна краще відповідало жіночому успосібленню та не ставить особливих вимог до фізичних здібностей жінки.

Виставка принесла нам багато цікавого та під деяким оглядом перевищила наші очікування. Це перше слово сказане в новій галузі нашого прикладного мистецтва дає запоруку гарного розвитку, який довершиться при допомозі зорганізованої форми Фотографічного Товариства.

Л. Б.

ДЕЩО ПРО ЗУБИ

Не доводилося мені ще писати популярних медичних статей, та узявлю собі, що це дуже важке завдання. Чи не тяжше навіть, як писати науковій статті, а саме тому, що наукову працю пишеться для спеціалістів, які вміють у написаному знайти зерно правди чи неправди, а популярну — для людей зовсім необізнаних з даною областю, які приймають усе з повним довіром.

Лікарськими статтями люди цікавляться та що гірше — примінюють їх до себе. Вони поводяться, наче молоді медики на клінічних курсах, які душевно переходять кожну нововивчену недугу. Я перебувала теж таким робом неодну хворобу, приміром — сухоти. Наш професор розказував з таким трагізмом про всі лиха, що приносять недуги легенів, що я прямо не їла та не спала з перестрахи. Дуже не люблю ходити до лікарів, але тоді я відважилася піти до кількох і розуміється — пісному не повірила. Аж той останній дав мені мудру раду: „Вам нічого не хвилює, лиш менше вчіться а більше бувайте в товаристві, ходіть до театру, на танці, тощо“. Ця порада так допомогла, що я зараз же поздоровіла, перестала думати про уровні недомагання та раділа своїй молодості.

Вам можу від себе дати таку раду: лікарських статей непопулярних а головню популярних читайте поменше, а все проче, що з медициною немає нічого спільного — побільше. Тоді будете здоровіші а на випадок якоїсь справжньої недуги — будете мати більше довіри до лікаря. Він же теж людина, і коли йому приходить до дати лікарську раду комусь, що прочитав кілька популярних статей, та переконаний в тому, що розумів багато дечого — то це для того лікаря — повірте, нестерпна мука.

Популярні лікарські статті накоїли вже багато лиха між людьми. Замість приносити людям користь — як вони це хочуть, вицілюють погані парови, що звуться — гіпохондрією. Якщо стрінулись ви коли в житті з яким-гіпохондром, то знаєте дуже добре, що це за поганій та безхосенний тип людини. Тому уважайте, щоб і з вас не стала гіпохондричка, та лікарських статей читайте — як мога найменше.

Недавно трапився мені такий випадок. Приходить здоровенна 35-літня жінка і каже: „мене свербить матиця“. Багато чула я вже про різкі недомагання, але оце почула я вперше. „А якже це?“ питаю. „Свербіть! Знаєте, я прочитала в часописі, що як зачне свербіти, то це початок рака“.

Коли уявите собі, в якому перестрахи живе ця жінка, як ця думка затроює її кожну хвилину — то прийдете й самі до переконання, що це прямо злочин, вичислювати в популярних статтях „симптоми“ недуги.

Не старайтеся пізнати їх, бо це ваше щастя, що не знаєте підчас недуги, які саме зміни йдуть у вашому тілі, та не знаєте, які вони мають або можуть мати наслідки.

Нераз приходить лікарєви позавидувати недужому його веселого настрою, рожевих плямів на майбутні — тоді коли він сам не бачить нішого майбутнього, лиш мого. Свідомість невилічимого стану здоров'я веде лікарів дуже часто до самогубства.

Зваживши те все, кожний що береться писати про медичну тему, мусить бути дуже обережний, щоби з одного боку, не принести своєю статтею більше шкоди чим добра, а з другого, щоб не повторяти за кожним словом „Зверніться до лікаря“.

Ця порада дуже мудра й виходить на користь одній і другій стороні, але воно заносить трохи рекламою. А у нас реклама строго заборонена! Приміром лікар не може користуватись світляною рекламою.

А як це булоб гарно! В почі, на головній вулиці розцвітали б та знову гасли вогненні букви: „Такий то, такий то лікар лікує на того — тимто — і адреса“. Але щож, коли нам цього не вільно робити.

Тепер до речі.

Я маю писати про зуби.

Писати про зуби це дуже тяжка справа. Але потішаюся тим що перше: в зубній ділянці не буває гіпохондрії і друге: що можу спокійно говорити за кожним словом: іди до зубного лікаря! Мені самій це рішуче не виїде на користь. Я так далеко від усіх читачок і читачів „Нової Хати“, що хочби вони як хотіли порадитися мене особисто в усіх тих важких справах — воно не було б можливе.

Одним словом — зуби — велика річ.

Вони ростуть у нас три рази. Перші це молодші, другі це сталі — якщо існує в світі щонебудь сталого, — треті це ті, які виростають в пізнішому віці і то завдяки розвиткові т. зв. техніки. Шляхотна зубна медицина стремить до того, щоби ці треті росли якнайменше, а нешляхотна — навпаки, щоб росли якнайбільше.

Ми — розуміється говоритимемо лише про цю шляхотну медицину, бо ця друга, найбільш поширена, належить вже до чисто фахового формування та не може виходити в рамці популярної статі.

Так прошу вважати: щоби не наросли так скоро треті зуби, треба шанувати перші та другі. Це цілком ясне... А як шанувати? Перше чистити по кожній їжі, а головню перед сном, друге слідкувати за їхнім виглядом. Як лише побачите на них щонебудь чорного, або почуєте що болять при їдженні солодких або солоних страв — зараз же ідіть до зубного лікаря. Лікаря — не техника!

Ми скінчили, значить словами — ідіть до зубного лікаря (тим розумію і лікарку) йдіть скоро, не чекайте аж той зуб почне вас боліти, та не дасть вам спати в почі. Або що гірше, не чекайте аж запухнете. Тоді вже треба той ідовитий зуб вирвати — а це початок наросту третіх зубів.

На тому місці впало слово — запухнете. Можнаб з тої нагоди розвинути цілу американську теорію про — focal infection — але коли б я вам це сказала, то з вас зробили б ся зубні гіпохондрички, а я цього рішуче не хочу.

Бачите самі, як тяжко писати популярну статтю. На кожному кроці наткнулися на щонебудь, про що — з того чи іншого боку — годі писати.

Якби ми охотили з'ясувати все, що було сказане до

тепер, то вишло би слідуюче: 1) Мийте зуби тричі на день а головню перед сном. Мийте щіточкою широкою, ні надто твердою ні м'якою, так якраз по середині. Мийте настоєм чи порошком, чим хочете. Полочіть одолем чи якою иншою водою — це все одно. Головню — мийте. 2) Ходіть часто до зубної лікарки чи лікаря — так раз за пів року. 3) Не чекайте аж зуб зачне вас боліти — сам від себе, або що гірше, аж запухнете.

Все це гарно скажете, але що робити з дітьми? Я ж сама не можу уявити собі як пів чи однорічна дитина могла би щіткувати зуби, полокати горло, ходити до дентисти. Оце найтяжчий уступ з цілої — стоматології. Нарешті лишла я його на сам кінець — бо — думаю собі — як стаття виїде довга — то треба її відбити кількома словами. Якщо коротка то треба буде сказати шановним читачкам також децю про ортозонтію. На мов щастя — стаття виїшла в сам раз, так що я скажу й децю про молодші зуби.

Зате над ортозонтією зупинюсь коротко, бо вона стала такою обширною, що ані в чотирьох статтях не моглаб вам подати про неї близьких інформацій. Однак ця суть її лежить в тому, що — коли ви побачите, що вашій дочці або синові виростають зуби (сталі) криво, то старайтеся всіма силами парівнати їх. І тут мусите знов іти до лікаря.

Але це була би ще дрібниця, що мусите йти, але до кого? Спитайте котрого небудь „Пане доктор — чи ви робите ортозонтію?“ „Ні, шановна пані“. „Ой то шкода“. І так ви станете ходити від одного до другого і кожний скаже вам те саме. Так бачите — ортозонтія це нова наука й мало хто зі стоматологів нею займається. А шкода, це дуже важна ділянка медицини. Не думайте, що криві зуби це лише „Schönheitsfehler“. Криві зуби мають таке величезне значіння в житті людини, — що ви не повірилиб.

Тільки про ортозонтію.

А тепер про молодші зуби. Коли вони виростають один по другім, коли випадають та коли і в якому порядку наросли нові — цього вам не скажу, бо й сама все забуваю. Але скажу вам те, що кожна мати знати повинна а саме, що мала дитина принайменше до 4—5 літ не вміє чистити зубів щіточкою. По цьому часі можете й повинні ви привчити її — але перед тим — шкода роботи. Давайте дитині їсти хліб, найліпше разовий (розуміється немовляткові не можна) а хлібом чистяться зуби чудово. Оглядайте дитині часто зуби. Якщо бачите, що псується, давайте їх зараз пльомбувати. Молодші зуби треба теж пльомбувати — раз щоби не боліли, друге щоб не випадали за скоро, або щоб їх не треба було за скоро виривати.

Тепер з'ясуймо висше сказане:

- 1) Зуби треба чистити тричі на день.
- 2) Діти 4—5—6 літні мусять навчитись робити теж саме і чистити зуби перші, другі а вкінці і треті.
- 3) Зуби треба чистити з переду і ззаду, зверху — зі всіх доступних сторін.
- 4) І ви і ваші діти повинні часто ходити до зубної лікарки чи лікаря.
- 5) Наші зубні лікарки і лікарі повинні розмножитись по усіх наших містах і містечках.

На тім можна би статтю про зуби закінчити. Я — з неї дуже задоволена. А ви? Я думаю що також, бо 1) не в довга, 2) дає стільки даних, скільки вам треба, 3) не в нудна. Якщо і вам подобається, то я готова писати на всякі инші медичні теми.

Але ні — не готова.

З глибоким поважанням

Прага, 1930.

Др. Анна Ортинська.

Вирівняйте негайно залеглу передплату!

РІЗНІ ВІСТІ

Прихильникам українського народного мистецтва подаємо до відома, що виставку народного мистецтва, яку влаштовує кооп. „Українське Народне Мистецтво“ у Львові праз із Гуртком любителів українського народного мистецтва з Перемишля, пересунуто з причин технічного характеру. Виставка відбудеться в часі від 1. до 10 лютого ц. р. в заліх Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка, ул. Чарнецького ч. 24.

Читальня „Союзу Українок“ відчинена кожного вівторка й п'ятниці від 18—20 год. в домівці Т-ва, Підвале ч. 7. Члени й гості можуть переглянути найновіші часописи й журнали.

Конгрес виховання жінки відбувся недавно тому в Берліні. Рядом цікавих рефератів, як „Жінка й криза сучасної культури“, „Жінка й техніка“, „Праця й материнство“ освітлено суспільне становище сучасної жінки. Активна участь жінки в процесі творчої праці змінила глибоко її положення, а тим самим цілий її тип. Нове темне життя, культура фізичного виховання, радіо, спорт, помагають творити цей новий тип жінки, та тим самим впливають і на дальші прояви суспільного життя, як материнство та подружжя.

Жермена Бомон, співредакторка великого паризького журналу „Matin“ одержала літературну нагороду „Théophraste Renaudot“, яку щорічно розділяв Спілка Паризьких Журналістів. Її велика повість „Засідка“, яку попередила збірка коротких нарисів та кілька менших повістей, живо зацікавила французький літературний світ.

У Лондоні відбувається тепер т. зв. „round-table conference“, конференція для установлення майбутньої автономії Індії. У склад індійської делегації входять дві жінки ин. Ча Наказ та Суббараян. Ча Наказ, з походження магомеданка, довгі роки присвятила громадській праці в Пенджабі та освідженню жіноцтва цієї країни. Вона блискуча бесідниця та знаменита організаторка. На днях виголосила на конференції довгу промову, в якій домогалася повного урівноправнення жінки та безпосередньої участі в управі краю.

Друга відпоручниця п. Суббараян студіює соціальні науки в Оксфорді.

Виставку народніх вишивок відкрито дня 12 грудня 1930 в Промисловому Музею. Приватна збірка п. Е. Модзалевської, займає три простори залі. Велика скількість жіночих сорочок з Чортківщини й Борщівщини та богата збірка вишивок з тих околиць, дають широкую картину народного мистецтва Поділля. Кожний взір подано в кількох відмінах та в ріжних стадіях вишивання, при чім назва взору та села докладно зазначені.

І знову бачимо, що великий матеріал для дослідження нашого народного мистецтва опинився в чужих руках і вихиснується в небажаний для нас спосіб. На вид цієї збірки освіднюємо собі, скільки ми тратимо

через зволікання та неухату для цієї галузі народньої творчості.

Відома письменниця Валерія О'Конор-Вілінська уночілася в Подєбрадах у 60-тім році життя. Довгі роки працювала вона на літературному полі а її поетичний талант та глибоке знання мови здобули їй чільне місце в літературному світі. Досі на жаль її твори не вийшли окремою збіркою. Вільшу згадку про її життя й літературну творчість присвятимо її пам'яті в черговому числі.

Відчити. Заходом кружка ім. Ганни Барвінок відбувся, дня 29 листопада 1930., реферат д-ра Вол. Старосельського на тему: „Державницька думка в рр. 1918—19“. В мистецьки опрацьованому рефераті з'ясував бесідник перетворення нашої політичної думки на протязі того часу та умовини, в яких вона виросла.

Із зацікавленням слідували присутні за рефератом, який поміг усім відтворити в пам'яті спомили про хвию нашого недавно минулого.

Заходом „Союзу Українок“ відбувся дня 15 грудня 1930, відчит п. Олени Кисілевської на тему: „Організаційні завдання української жінки“. В короткому рефераті з'ясувала бесідниця, яку велику вагу має організація в суспільному житті. І тут же начеркнула організаційні завдання, які лежать перед жінкою-інтелігенткою в сучасний мент.

ДР. Е. ДУРДЕЛЛО

КОСМЕТИЧНІ ПОРАДИ

Миросяда К. Ад 1) Нагнітку на підношй можна виналяти електричним очком або зняти при допомозі електрокоагуляції. Коли й це булоб Вам неможливо, спробуйте тоді припікати її саліциловою і молочною кислотою в 10% розчині.

Ад 2) Розширені пори на лиці є одним із симптомів недуги, що її зяемо себорея, або по нашому: надмірне виділювання шкірного тощю. Ужикання пудру в цих випадках спеціально не шкодить. Навпаки лікуємо цю хворобу пудрами, що обіймають сірку. — Лікування себореї це дуже складна і тяжка річ. Перші вказівки в цьому напрямі найдете в книжці О. Заклинської: „Як добути красу і заховати молодість“.

(Продовження з 10-ої стор.)

абажур прикритий великою мережаною хустиною з жоржети або бурунчуку ніжно пропускає світло через тонку тканину. Цю хустину можна прикрасити на краю суцільною вишивкою, або прозрічастою мережкою.

Оцьому новому предметови домашньої обстановки, до якого хочемо примінити мотиви народного мистецтва, треба би присвятити багато уваги. Ліямна увечорі це осередок кімнати, який творить або її нищить її привітність. Тому форма її не може бути байдужою, а навіть стає дуже важною, коли взяти під увагу доцільність цього предмету для нашої вигоди та здоров'я наших очей.

Л. Б.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНІШЕ

РОМАН ЗУБИК, Львів, вул. Галицька 16

ПОРУЧАЄ:

Модні шовкові матерії
на бальні сукні, модні вироби
вовняні, коври, кози і полотна

ХТО ПОРАДИТЬ?

Прохаю шановних читачок подати мені довідання, виробничий спосіб чистки килима, в якому перетягає біла краса.

С. М.

Якою дорогою могла би замужня жінка навчитися всього потрібного в обслузі домашнього господарства? Як в відповідні підручники?

М. М.

Чи може хто поради мені, як позбутися заплісневілих плям із білизни?

Зажурена.

Маю намір переставити з весною піч у кухню. Не знаю який матеріал та спосіб будови найкраще надається для кухні у великому сільському господарстві. Прохаю шановних читачок поділитися зі мною своїм досвідом.

Господиця.

Липшалося мені від ручної роботи 40 дека штучного шовку в мотивах. Половина з того з золотавою квіткою краски а половина вишивної. Як можна би примістити цей шовк для декоративної чи для практичного вжитку?

Вчителька.

З НАШОГО ДОСВІДУ

І. К. З двох метрів червоного сукна вибило би гарне накривало на стіл, яке можна би прикрасити полтавськими мотивами. Однак тут треба взяти під увагу й розміри стола, бо накривало повинно не лише прикривати його, але й висіти навесно по боках.

Марія Н.

І. К. З темно червоного сукна зробила я собі поперечницю до завіс і прикрасила її легкою вишивкою в тій самій красці (якщо, щоб прикрити викінчення рубці). Обидва крила зашарила в з бурдючку, а у висоті підвіконника примінила я широкій взір глядко темнопурпуровими нитками. Така комбінація видалася мені влучною, тому що в кімнаті маю темні меблі й кілька народних килимів.

Самітня.

Цікава. Дерев'яних хрущів можна позбутися, вимащуючи дірки в меблях при допомозі пензля, бензином або терпентинним спиртом. Це треба часто повторити, аж доки хрущики не вигинуть. Добре також розкидати в кімнаті розкроєну жолудь, тому що хрущики йдуть за тим знахом і вмищуються на жолуді. По якомусь часі треба жолудь викинути.

Досвідчена.

Олія Н. Кокосові хідники чищу я дуже звичайним способом. Перекладаю через ванну широкую дошку, на якій завішую хідник. Части хідника, яка лежить на дошці треба замочити водою, а потім шурхати рижовою ниткою й розм'якшеним милом. Кілька разів переполокати, заливаючи його чистою водою. Коли вже перешурується весь хідник, не витискати води, цесай хідник сам екає до ванни. Потім повісити його на жердку, щоб висхнув. Коли на хіднику є товсті плями, можна позбутися їх, коли додамо до води дрібку амоніаку, або терпентину. До посліднього положення добре додати трохи оцту, він відсвіжує барви.

О. С.

Одарка Г. Дешевий, міцний клей, як-би можна довго переходити, можете аладити собі з декстрини (куните в кожній аптеці). Чотири ложки декстрини розпустити водою й мішати так довго, аж зовсім не буде грудок. Потім залити це шкляною кнничою водою. В замкненій посудині держитися цей клей дуже довго.

Приятелька квітка. Деякі рослини дійсно можуть перебувати в темній кімнаті, але найкраще держати їх там лише злимою, а в літку ставити на яскраве місце. „Aspidistra“, рослина з великими, зеленими, шовковими листками, „Araucaria“, делікатна емерічка, або „Brasena“ що своїм ростом нагадує пальму, надаються для такого місця.

Огородниця.

Оцядна. Рослини з віком вимагають частого чистки, тому що на них осідає багато вуличного порошку. Кожного дня при пританні треба зчистити їх ниткою, тоді порох не в'їдається так у полотно. Але мимо цього треба їх і вибирати, тому що шкідливо не можна досягнути всіх закутин, особливо зі зовнішньої їх сторони. І хоч ця праця намагає зручності й терпеливості, не треба її лякати. Я значайно раз на рік беру рослин; роблю це у вересні, коли вертаю з вакацій. Тоді здіймаю рослин з завіс, витягаю дерев'яні палочки з них і памочу їх у літній воді, змішаній содою, а потім добре вишолочу. Велика частина порошку відійде вже тоді. Тепер треба їх вибирати у теплій воді милом, накрохмалити й висушити. Добре їх також вимагювати, тому що підвине полотно важко прасується. Значайно переглядаю я також шви на рубці, які потерпіли від сонця й випаровування їх. Тоді засадкую назад палочки й прикріплюю рослин до вікон. Праця та вимагає терпеливості й зручності, але виплачується. Коли би покланкала до цього ремісника, він певне це заважав би, що полотно пезале-й треба його відновити або щось подібного, а так направлений рослин ще послужать мені кілька літ.

Л. М.

Недосвідчена. Пожовкле білля можна вибілити, додаючи до води мішанину; аложену в двох частин: сльозного (96 проц.) спирту і одної частини французької терпентини. До одного ведра води треба взяти 2 вівні ложки цієї мішанини. Цей озій не шкідить біллю, а вибілює краще чим хлор.

Стефанія В. Д.

УВАГА!

ПЕРЕДПЛАТНИЦЯМ ДО ВІДОМА!

УВАГА!

Точність, це рідка чеснота в теперішніх часах. Бажаючи підтримати й винагородити цю прикмету в своїх передплатницях, рішила Адміністрація журналу визначити ряд нагород для тих, що вирівнують цілорічну передплату на 1931 рік на протязі січня ц. р. Цікаві вишивки (серветки, хусточки), прегарні керамічні вироби, різьблені коробочки й цінні книжки у кількості 25 нагород припадуть точним передплатницям шляхом льосування.

Небувала нагода дістати цінні предмети домашньої обстановки!

Лише за точне вирівнання передплати!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Марія Чолій. Кадін. За надіслані вірні дякуємо. Вони цінні для нас тоді, коли вірно перешиті з народних мотивів з поданням місцевості, звідки їх узяті. Прохаємо надіслати більше таких, коли Вам це можливо.

Стефанія Вітовинська-Девосер. Сьєр. Щиро Вам дякуємо за Ваші цінні донеси та поради. Прохаємо не забувати й на даліше.

Юлія Ліщанський. Львів. Хотілиб ми порозумітися з Вами у справі Вашого листа, та Ви не написали своєї адреси. Прохаємо зайти до нас, або ж подати нам свою адресу.

З НАГОДИ РІЗДВА Й НОВОГО РОКУ ШЛЕМО НАШИМ СПІВРОБІТНИЦЯМ, ПЕРЕДПЛАТНИЦЯМ, ЧИТАЧКАМ І ПРИХИЛЬНИЦЯМ ЩІРІ ПОБАЖАННЯ.

ВСЯ КОЛЯДА НА „РІДНУ ШКОЛУ“!

ОПИСИ МОДЕЛІВ НА АРКУШІ КРОЇВ

(При вимірах треба завжди додати матеріялу на шви)

Ч. 1. Лещетарський костюм з шалевим коміром.

Рис. 110 Перід блузки (половина)

Рис. 111 Плечі блузки (половина)

Рис. 112 Шалевий комір

Рис. 113 Горішня половина рукава

Рис. 114 Долішня половина рукава

Рис. 115 Передня частина штани

Рис. 116 Задня частина штани

Рис. 117 Вишивана кишеня

Рис. 118 Передній пазок до зав'язування

Рис. 119 Задній пазок до зав'язування

Потрібно 2½ м темносинього вовняного матеріялу, широкого на 140 см.

В передній частині блузки втинаються вирізи для кишень і пришивається кишеня. Пазуху треба викінчити так само а по можливості заосмотрити в американський замок, який пришивається з обох її сторін. Коли вже відповідні шитки на раменах є зроблені, треба бічними швами сполучити боки й рамена блузки. При зшиванні рукава треба його відповідно натягнути при внутрішньому шві а злегка придержувати при зовнішньому. Тепер шивається рукав до пахи так, щоб внутрішній шов припадав на *. Підшитий комір прикріпити тільки до вирізу на плечах. Вільний кінець пристібається до блузки при помочі гудзика. З боків треба прикріпити пазки до зав'язування враз із спряжками, які мають придержувати блузку в стані.

При шитті штанив треба наперед прийняти до передньої частини кишеню з підшивки, якої край треба викінчити сукном. Передню й задню частину штанив треба злучити бічними швами, але на горі й на долині лишити розпорене місце. На горі, збоку, треба його викінчити для зашивання, а саме для гузиків пришити вузку листку до задньої частини штанив а дірки для гузиків примістити на передній частині, скрішивши її вузкою смугою підшивки. Тепер можна злучити штани середнім швом, але треба задню частину належно витягнути. Долішній рубець штанив треба зібрати злегка й обхопити подвійною смугою матеріялу, в якій верх є з рівного кусника а снід зі скісного. Оця смуга є з боку розтята і застібається на один гузик. На горішньому рубці штанив треба ззаду примістити два шитки.

(Продовження на 15-ій стор.)

МОДЕРНІЗУВАННЯ

Змодернізувати якусь частину вбрання, суконку чи плащ, досім нетрудно, коли маємо в хаті потрібний для цього кусник матеріалу. Але трудніше вже реалізувати справу, коли плащ куплений готовий, або немає подібного матеріалу в запасі. Сьогоднішня мода дозволяє скласти різні частини одягу, получати їх тасьмами й галунами та іншими прикрасами, що влекують перероблення. Лише що не кожний модель і не кожну тканину можна належно екомбінувати. Коли одяг має бути екромний, годі тут додавати яку-небудь зовсім відмінну краску.

Найбільші труднощі в сучасний мент справляє продовження плаща, який лишився нам з минулого року. Його ж не можна продовжити на природі при помочі доданої смуги матеріалу. Лишається лише можливість перетяти цілий плащ у поясі і вставити тут рівно чи екісно оцю смугу сукна.

Однак звідки добути цього матеріалу? Оглянувши плащ докладно, швидко зорієнтуємось, що можна би відпороти долішню частину вилогів плаща (рис. ч. 1) й заступити їх подібним сукном. Через те здобудемо дві смуги матеріалу, 1 см широкі а 65—70 см довгі.

Коли маємо тепер потрібне сукно, можемо вставити його в пояс. У струнких осіб можна цю смугу вставити рівно, наслідуючи пояс. Неестрункі жінки повинні приміювати її екісно, тому що всяка позема лінії поширює постать. Можна і получити обі ці можливості й зпереду вставити матеріал рівно а ззаду екісно. Однак треба пам'ятати, що при екісному укладі вставка матиме ззаду в середині шов.

Окрім продовження принесе мода і звуження плаща в стані. Лише спортові плащі зберегли ще рівну лінію, але й тут пояс її трохи придержує.

При продовжуванні плаща, можна би його змодернізувати і в цьому напрямку, коли ескроїти трохи його боки, так як представлено на рис. ч. 2, не більше як по три см з кожної половини. Вставку тим самим треба також звужити.

Модернішого вигляду набуде ще плащ, коли пересунути його хутрянні манжети з краю рукава аж під лікті. До цього треба відповідно звужати долішню частину рукава.

Е. Дашиничева.

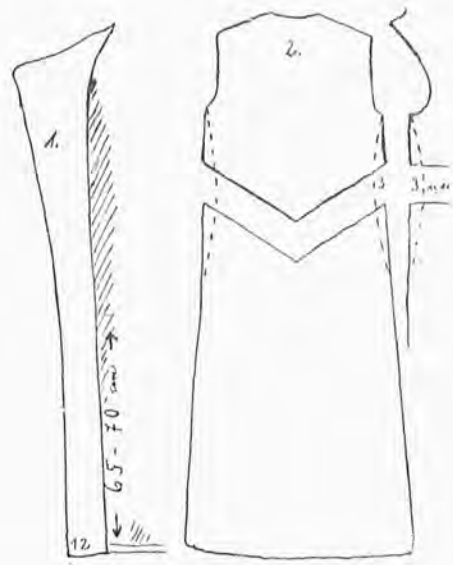

Рис. ч. 1, 2

(Продовження з 14-ої стор.)

Ч. 2. Спортове вбрання для хлопчика (7 літ).

Потрібно 1,30 м трикотного матеріалу, широкого на 140 см.

Рис. 60 Перід блузки (половина)

Рис. 61 Плечі блузки (половина)

Рис. 62 Комір

Рис. 63 Рукав

Рис. 64 Половина штани

Пояс 4/85 см, манжет 3/17 см. Пристебнувати кишені до переду блузки і викінчити пазуху. Тепер поробити на раменах потрібні вишитки, злучити передню й задню частину блузки з боку й на раменах й обхопити рубець вирізу подвійною смугою коміру. Пришити рукави до пахи так, щоб обі бічні шви сходилися. При штаннях треба наперед викінчити бічні шви, потім крок а накінці шов ззаду. Горішний рубець треба підшити смугою сатини й стягати штани на тасьму або гуму.

Ч. 3. Вишивана суконка для 11-літньої дівчинки.

Потрібно 1,60 м ясного вовняного матеріалу, широкого на 130 см.

Рис. 91 Передня частина суконки (половина)

Рис. 92 Частина переду

Рис. 93 Гезка з плечий (половина)

Рис. 94 Плечі суконки (половина)

Рис. 95 Зад спіднички (половина)

Рис. 96 Комір (половина)

Рис. 97 Рукав

Манжет 2/19 см, поясок 2 1/2 /80 см, стрічка 2/9 см. В передній частині суконки треба вирізати отвори для кишень і викінчити їх належно. Тепер треба сполучити обі частини переду, пристебнувати до цього гезку й, бічними швами зішити перід суконки зі задньою частиною її. Пазуху треба викінчити вузьким паском

(Продовження на 24-й стор.)

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувший лікар заграничних клінік, спеціаліст шкірних, венеричних і сексуальних недуг (полова неміч) та лікарської косметики

ординує в шкірних недугах і т. д. від год. 8 1/2—10, 18—18.
в косметичі від 10—11 і 16—18,
в неділі і свята від год. 10—11.

Гірське сонце. Вапофор. Діатермія. Крио-
:: терапія. Сепаратнові ждальні. :: ::

Львів, вул. Сикетуська ч. 22, III. пов.

(біля „Народної Гостиниці“).

Вінда до вжитку, — Телефон 38-90.

Ч. 1

Ч. 1. Вишивана блузка з білої маркізети. На вставках примінені хрестиковий взір у кольорах червоній, жовтій і чорній. Рукав зашитий увесь скісним узором, виконаним хрестиками й півхрестиками у тих самих кольорах. На комірі й біля пазухи примінені взір вставки в такий спосіб, що на комірці вишито половинки зору а пазуха на долині закінчується великою зіркою з вставок. Кругом пазухи й на дудях біжить вузенький, відповідний взірець.

Блузка виконана в робітні кооп. „Українське Народне Мистецтво“, Львів, Рипок 39. Взірці для вишивок можна замовити за надісланням 2-50 зол. в адміністрації часопису „Нова Хата“. Вишивки виконані нитками Mouliné, (чорна ч. 310, червона ч. 321, золотисто-жовта ч. 783).

Ч. 2

Ч. 2. Доріжка на білому сільському полотні, прикрашена різноманітною вишивкою. Вузкі боки доріжки викінчені мережкою, ширші боки прутиком.

Доріжка виконана в робітні кооп. „Українське Народне Мистецтво“ у Львові. Для вишивання треба вживати ниток D. M. C. в мотках або клубках. (Чорна ч. 310, цегляста ч. 900, вишнева ч. 814, зелена ч. 904, жовта ч. 741.) Взірець на полотні можна замовити за надісланням 2-50 зол.

АБАЖУРИ

До виконання абажура потрібно: а) дротяного скелету, б) кількадесять метрів білої батистової стяжечки, в) білого батисту на спід, г) фуляру чи тонкого шовку на верх.

Дротяний скелет обвиваємо тісно, раз коло разу, стяжечкою. Кінці стяжечок з бічних дротів ховаємо, обвиваючи поперечний, круглий дріт. Відтак напинаємо на скелеті батистовий спід, спершу шпильками а потім дрібними стібами. Потім обтягаємо це шовковим верхом і пришиваємо його до дротів. Шви можна прикрити шовковим шнурком у відповідній красці.

Для прикрас дуже гарно можна вживати народніх вишивок. Однак треба їх дуже старанно викінчувати тому, що в світлі прозирають зі споду кінці ниток.

Ч. 1. Шестидільний абажур з блідозеленого фуляру. Три його стіни прибрані вишивкою по середині а три дрібно плісовані. Частини вишивані й плісовані чергуються на переміну. Шовкові тороки та вишивка виконані в темнозеленій красці.

Ч. 2. Круглий, плісований абажур із золотистого шовку, прибраний двома вишитими й окремо нашитими поясами. Прозірчаста вишивка виконана зеленим або ясно брунатним шовком.

Ч. 3. Шестидільний абажур, прикрашений гаптом на гуцульських мотивах. Поодинокі частини виконані окремо ланцюжковим стібом, відтак нашиті на верх.

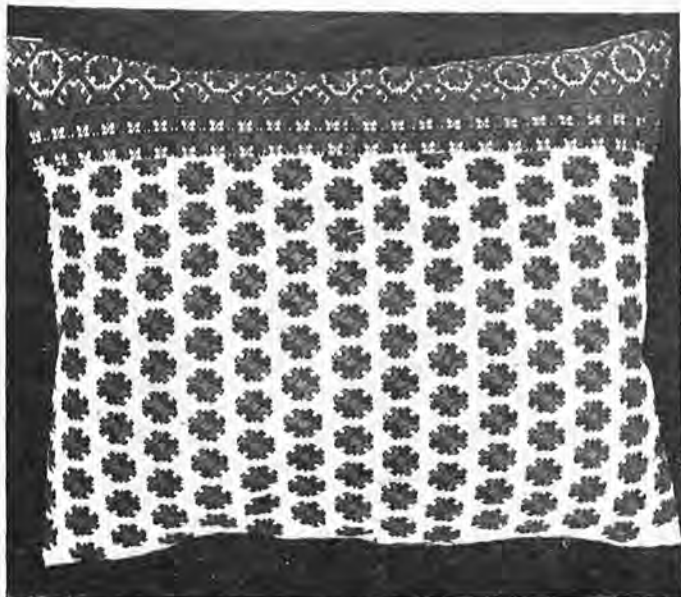
Ч. 4. Плоский абажур з плісованим верхом, прибраний вишиваним поясом.

Ч. 5. Шестидільний або восьмидільний абажур, закінчений фальбаною. На поодиноких частинах і на фальбані уміщена по середині вишивка а по боках вузка мережка.

РОБОТИ

Ч. 8. Подушка вишивана на білому сільському полотні. Горою приміненій взір із вставок жіночої сорочки в Жабю, на Косівщині. Взір виконаний хрестиками в кольорах: чорній, червоній, жовтій і зеленій. По цілому полю подушки розкидані зірки, зняті з рукава тої самої сорочки. Спинка подушки гладка.

Подушка виконана в робітні кооп. „Українське Народне Мистецтво“ у Львові. Для вишивки треба вживати ниток D. M. C. в мотках або клубках. (Чорна ч. 810, червона ч. 321, жовта ч. 741, зелена ч. 909.)

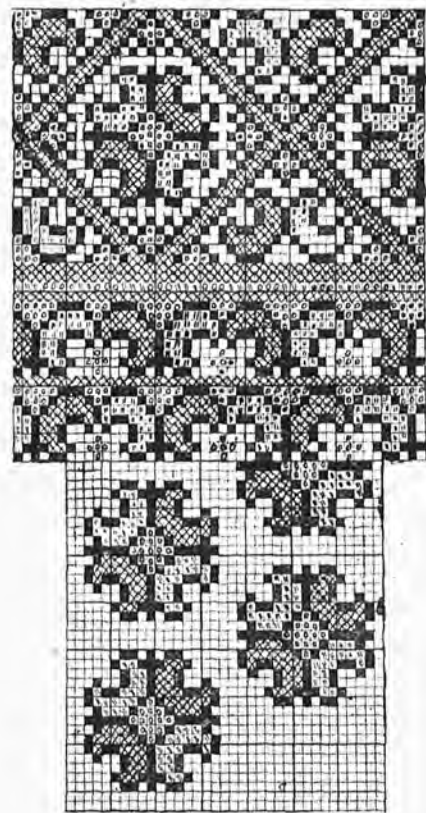

Ч. 8

Ч. 9. Взір для подушки виконаний хрестиками. Кольори: ■■ чорна, XX червона, OO жовта, || зелена.

Ч. 10. Доріжка з білого сільського полотна, прикрашена нізівною вишивкою. Взір виконаний у кольорах чорній, вишневій, жовтій і зеленій. По обох кінцях доріжки примінені два різні зори, однаково обрамовані. Рубець на вузьких боках викінчений гарною мережкою, на ширших боках „завиваючою“.

Доріжка виконана в робітні кооп. „Українське Народне Мистецтво“ у Львові. Для вишивання треба вживати ниток D. M. C. в мотках або клубках (чорна ч. 310, вишнева ч. 816 або 815, жовта ч. 741, зелена ч. 909). Взорець на полотні можна замовити за надісланням 250 зол.

Ч. 9

Ч. 10

ВСІ МАТЕРІАЛИ ПОТРІБНІ ДО РУЧНИХ РОБІТ МОЖНА ЗАМОВЛЯТИ
В КООПЕРАТИВІ „УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 39.

1. - Спортова суконка з матеріалу Jersey у двох кольорах.
2. - Скромна суконка з легкого вовняного матеріалу зеленої кольору. Комірчик з білої піки.
3. - Спортова суконка з узористого tweed-у в червоні цятки. Поясок з червоної шкірки.

Модні дрібнички

Прямі й невибагливі лінії вчорашньої моди затрачуються поволи. Жіноча сілюета вимагає більше дрібних тендітних прикрас чим попередня. Одною з них можна вважати поширення ramen в жіночій постаті при помочі пелеринок, широких комірів та стяжок. Внаслідок цієї переміни стали й рукави іншими. Їхня вузка довга форма прикрашена тепер химерними волянами, старовинними «буфами», а то й відмінними стяжками, все в горішній їх частині. Вечірні сукні, які вже природою своєю є безрукаві дістають тепер маленькі збирані рукавички в стилу Empire, або рукав у формі великої кокарди.

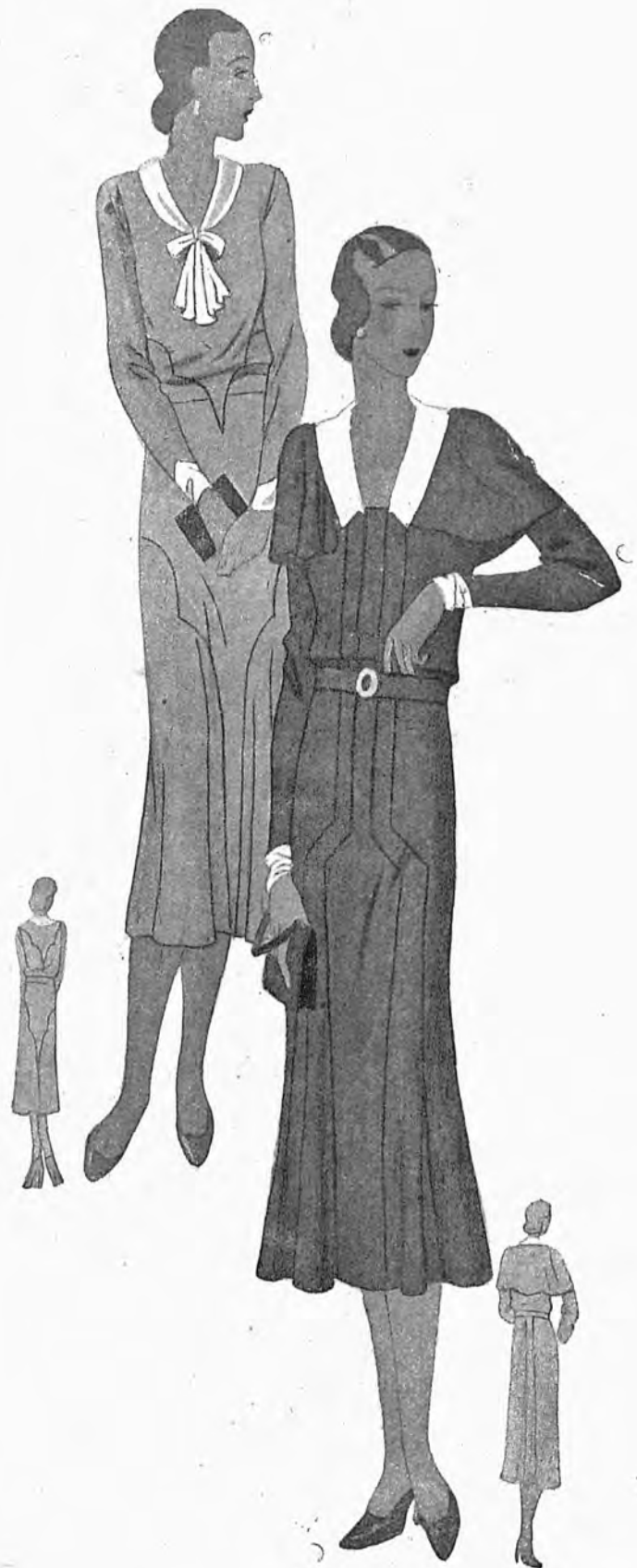
Другою цікавою подробицею модних суконь, це викінчення вирізу при помочі якоїсь відмінної кольору. Вставки, комірчики, мережева й стрічки, це неодмінний додаток кожної сукні.

Зате слабо підчеркаються тепер пояски, які стали вузкими й прилягаючими. Жіноча сілюета ще й на далі остала стрункою в бедрах і поширенням ramen вона тільки підкреслює цю свою лінію.

ДО НАШИХ ЧИТАЧОК!

При замовленні кроїв просимо подавати **число моделі і число сторінки**, на якій цей модель поміщений. Про умови посилки гл. окладка **стор. 3** в долинні.

1. - Елегантна сукня з чорного матового шовку, комбінована з білим.
2. - Сукня з зеленої крепеллі дзвонового покрою. Комірчик і манжети з білої Crepe de Chine.
3. - Сукня з темно-синьої вовняної Georgette-и з пелеринкою. Комірчик і манжети з рожевого шовку.

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

1. - Елегантна сукня з мідяного лискучого шовку. Спідничка прилягає в бедрах, широкий волян починається аж від колін.
2. - Вечірня сукня з блідо-фіолетової Georgette-и з широкою пелеринкою.
3. - Вечірня сукня з голубого шовку з довгою тунікою.

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

НА ТАНЦІ

3. - Звонова сукня з горошково-зеленої Crepe de Chine. Перід гладкий.

4. - Легка суконка з блакитного кrepону. Фальбанки і пелеринка вирізані в зуби.

1. - Легка вечірня суконка з морелевої Georgette-и. До цього носить безрукаве болерко.

2. - Вечірня сукня з двоякого матеріялу. Спідничка з білої тафти, станик із колірового оксаміту.

На свята й карнавал
замовляти сукні та костюми
лише в першорядному заведенні

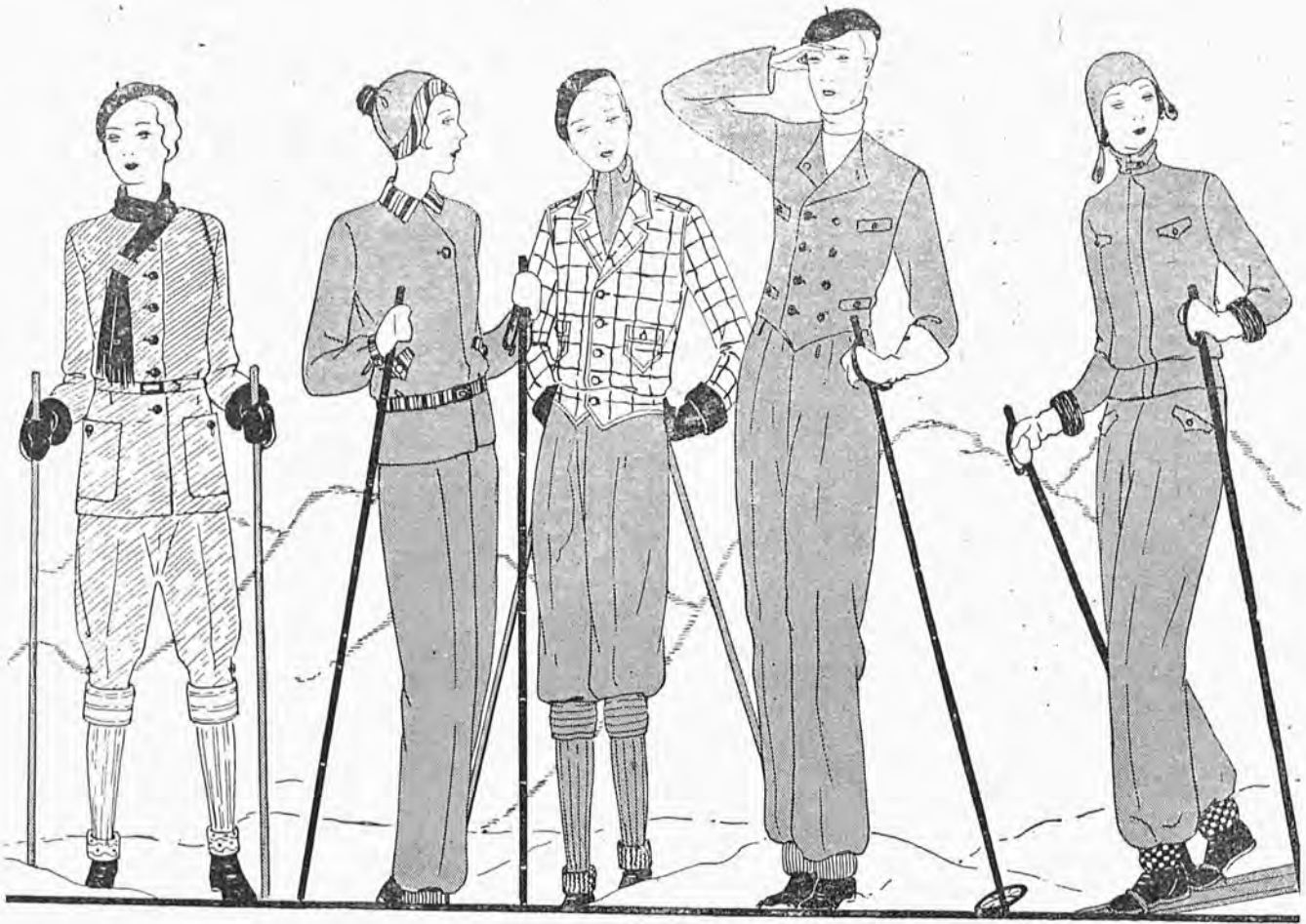
М. ВОЛЯНСЬКОЇ

Львів, вул. Собеского 12
Тел. 17-04

МОДЕЛІ ДО АРКУША КРОЇВ

1. - Лещетарський костюм з шалевим коміром. 2. - Спортивне вбрання для 7-літнього хлопчика.
3. - Вишивана суконка для 11-літньої дівчинки. 4. - Шапочка для 4-літнього хлопчика. 5. - Домашня сукня з узористої флянелі.

ДІТИ В СНІГУ

1. - Вигідний лещетарський костюм для 15-літньої дівчинки. Шаль перетягається через виріз у куртці. Кишені нашиті зверху. Потрібно 2 м сукна, широкого на 145 цм.
2. - Скромний лещетарський костюм з темно-синього трикоту а комірчик, кишені й манжети з різнобарвного трикоту. До цього відповідна шапочка. Потрібно 2½ м матеріалу, 130 цм широкого.
3. - Спортове вбрання для хлопця. Камізелька з рукавами з клітчатого вовняного матеріалу. Застібався на переді. Потрібно 75 цм гладкого сукна на штани а 1'20 м клітчатого на камізельку, широкого по 140 цм.
4. - Норвежський лещетарський костюм з темно-синього трикоту. Камізельку надягається на вовняний пульвер. Потрібно 2'30 цм. трикоту, широкого на 130 цм.
5. - Норвежський лещетарський костюм з міцного габардену. Куртка застібається під шию. Чотири втинані кишені. Потрібно 2 м сукна, широкого на 130 цм.

На цьогорічний карнавал
модні шовкові матерії на балеві сукні
 у великому виборі

поруває
 фірма

СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ

Львів, Ринок 32.

Від адміністрації.

З оцим числом вступаємо в семей рік видання. Перше число за 1931 рік висилаємо всім передплатникам, навіть таким, які залягають із передплатою, з зазивом: Вишліть негайно свою залеглисть! Пригадуємо це Вам, щоби не було задержки у висилці журналу, та щоби ми не були приневолені стягнути примусово Вашу залеглисть. Не читайте журналу даром!

Всім тим, які залягають із передплатою до кінця 1930 року, визначимо залеглу суму червоними цифрами на адресі цього числа. Слідуюче число вишлемо тільки тим передплатникам, що вирівнали свої залеглости!

ПРИПИСИ

Фашерована щука.

Вичистити щука й викроїти з середини мясо але уважати, щоби не пошкодити шкірки. Мясо дрібно посікти, додати цибулі присмаженої на маслі, сіканої зеленої петрушки, ложку масла, й розмоченої в молоці булки. Додати до цього ще двоє перця, трохи перцю й гілки мускателевої. Все це посікти добре або змолоти на машинці й напосипати тим нутро щуки. Зашити її а потім приєднати на кухні враз із яриною. Коли риба вже змякне, вишляти на подумисок і покроїти на платки. Подавати зі сметановою підливою.

Корол на французький спосіб.

Насолити вичищеного короля й лишити на годину. Потім вилжати велику пательню платочками шинки, петрушкою, сіканою цибулею і різним корінням. Загорнути рибу в папір, вимачений маслом і вложити до пательні, ползати шклякою білого вина й кількама ложками росолу й пажити на повільному вогні.

Печеня з зайця.

Викладуваний зайчий хребет позбавити костей, покроїти на тонкі платочки, й посипати їх сіллю й перцем. Можна покроїти злегка оптом. Проче мясо змолоти й перемішати з трьома сирими яйцями, розм'яченою бульбою, посіканою цибулею й дрібною солі й перцю. Додати до цього пармезану і посіканої петрушки. Можна докинути ще й посіканих грибків. Вилжати тепер солонинною круглу форму й накладати верстками начинки й платочків мяса а потім накрити солонинною й пекти годину в руці. Коли вже спекеться, викинути печеню з форми, зняти платочки солонини й подавати з підливою з грибків.

Французьке тісто на новий спосіб.

Взяти шклянку масла, три шклянки муки і шклянку сметани й сікти пожею, не дотикаючись рукою, аж повстане з того суцільна масса. Поставити на зимне місце, щоби ствердло (найкраще на лід). Потім розгачати, витинати з тіста коринки й переложивши їх паперням, зліплювати по два до купи. Пекти на блискі, посипаний мукою. При січенні добре додати дрібку солі. Коли спекти це тісто в гарячій руці, воно зовсім пагадує французьке.

Крем з каштанів.

Зварити на мягко кільо каштанів, обібрати зі шкірки й змолоти на машинці. Взяти пів склянки цукру-мучки й залити кип'ячою водою. Коли цукор розпуститься, вилляти його до каштанів і замінити це все на гладку масу. На кільо каштанів взяти десять табличок чеколіди, скронити дрібною молоком, поламати дрібно й розтонити на кухні, мішаючи раз-у-раз. Коли розтониться цілком, зняти з огня, додати кушник масла, три жовтка і малу чарку руму. Перемішати це з чеколідою на густий крем і укладати верстками на круглім полум'яску на переміну з каштанами. Коли все готове, обіляти ще раз кремом і вишести на холодне місце. Подавати аж другого дня.

ТОЛОЧУ ДЕСЕНІ НА ПЛАЩАХ ПЛЮШЕВИХ
НОВИХ І СТАРИХ, ЗНОШЕНИХ, ВІДСВІЖУЮ,
ЧИЩУ, ПЕРЕРОВЛЮЮ

М. ВОЛЯНСЬКА

ЛЬВІВ, УЛ. СОБЕСКОГО Ч. 12. — ТЕЛ. 17-04

(Продовження з 15-ої стор.)

сукна і пришити там затиски. Виріз біля ший треба теж викінчити скісною смугою сукна, тому що білий комірічок пришивається по виправні. Рукав зішити й зібравши легко пришити до пахи, при чім оба шви мають точно зійтися. Долішній рубець рукава треба теж зібрати й обхопити подвійною смугою манкету.

Ч. 4. Шанка для трьохлітньої дитини.

Рис. 77 Частина головки

Рис. 78 Частина переду криси

Рис. 79 Частина криси ззаду

Викроїти шість частий матеріалу й пристебнувати на машині. Потім викроїти подвійно край шанки на підставі частин, поданих у крою й пристебнувати обі частини кілька разів до купи переложивши їх органіною. Коли криса готова, пришити її в руці до головки й місце зішиття прикрити подібною стяжкою або смугою того самого матеріалу.

Ч. 5. Домашня сукня з узористою флянелі.

Рис. 14 Передня частина сукні (половина)

Рис. 15 Задня частина сукні

Рис. 16 Шалевий комір (частина)

Рис. 17 Рукав

Потрібно 3.85 м узористої флянелі, широкої на 80 см і 60 см гладкої флянелі, тої самої ширини.

Манкет 5/26 см, пояс 3/53 см. Коли матеріал широкий на 80 см, треба всадити в рукави вузкі клини. На передніх частинах суконки треба пришити обі кишені й злучити їх із задньою частиною бічними швами. Рівні рубці переду треба викінчити смугами матеріалу а виріз біля ший обхопити подвійною смугою коміра, який матиме шов ззаду. Рукави вишити до пахи, примішивши шов до шва. Долішній рубець викінчити паском відмінного матеріалу.

Кожна Українська господиня

повинна тямити, що
всі потрібні припаси

НА СВЯТА

може закупити тільки
в найстаршій
українській коопер.

**„НАРОДНЯ
ТОРГОВЛЯ“**

яка продає від 1883
року, в своїх 24 скле-
пах по більших містах
споживчі і кольо-
ніяльні товари і вина.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“.
Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок ч. 39., I. пов.

За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА
З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові

Львівська державна
наукова бібліотека
№ 5083

Щоб оминати непотрібних обопільних поштових коштів при надаванні посилок за по-
сплатою, просимо дуже при всяких замовленнях (кроїв, взорів, монограмів і т. п.)
надіслати належитість з гори, чеком „Нової Хати“, переказом, або поштовими значками.

Табелі кроїв з вимірами.

Виміри кроїв для підлітків і жінок.

Величина	для підлітків			для жінок					
	14	15	16	I	II	III	IV	V	VI
Обєм горішний	см 84	см 86	см 88	см 90	см 96	см 102	см 108	см 114	см 120
Обєм в поясі	64	66	68	70	74	78	84	90	100
Обєм в бедрах	90	94	98	100	105	110	114	120	130
Довжина спідниці	75	80	85	102	105	108	108	108	108

Виміри кроїв для дівчаток від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Шля довжина	см 45	см 48	см 50	см 55	см 60	см 65	см 70	см 75	см 80	см 85	см 90	см 96	см 102
Обєм горішний	58	60	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80	82
Довжина рукава	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	37½	39	40½

Виміри кроїв для хлопчиків від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Зовнішня довжина коротких штанів	см —	см 29	см 33	см 36	см 39	см 42	см 45	см 48	см 50	см 54	см 56	см 58	см 60
Зовнішня довж. довгих рівних штанів	—	—	57	60	63	67	70	73	76	79	83	86	89
Довжина рукава	20	23	24	25	25	29	31	33	35	37	39	41	43

Ціни кроїв:

- а) велика форма крою (костюм, сукня, плащ) 2-50 зол.
б) мала форма крою (блузка, спідничка, діточий одяг, білля) 2-—
в) дрібнички (капелюхи, ковпирці, черевники, тощо) 1-—
г) малий взір до ручних робіт 1-50
д) великий взір до ручних робіт 2-40

ЗРАЗКОВІ МОНОГРАМИ

(ручно рисовані)

до галту й вишивання хрестиками

в ціні від 0-50 до 1-— зол. за штуку.

При замовленнях не забувати подавати величину букв і до чого вони призначені (до хустинок, білля, рушників, пошевок, обрусів і т. п.).

НИТКИ DMC до ручних робіт:

Cotton Perle ч. 8, в клубках 0-65 зол.
" 5, в мотках 0-45 "
DMC в мотках " 12, 16, 25 . . . 0-25 "
Moulinée в мотках 0-18 "

При замовленнях треба подати краску (найкраще за числом) і кількість мотивів або клубків. До робіт, поміщених в „Новій Хаті“ можна красок не подавати, лиш зазначити, до якого взору дібрати нитки.

Гроші треба висилати рівночасно із замовленням переказом або в поштових значках. На звичайне порто посилки долучити 0-50 зол., а на поручене 0-75 зол. При найменших замовленнях ниток і інших матеріалів на порто треба долучити 1-20 зол., при більших (полотно, канва) 1-50 зол. Всі замовлення полагатимуться (за попереднім надісланням належності) протягом 7—10 днів.

Замовлені товари висилається за посліплатою.

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

ВИКОНУЄ готові або на замовлення ручні роботи з народними вишивками й мережками для прикраси одягів і домашньої обстановки.

ПОРУЧАЄ вишивані блузки, суконки, сорочки до народних одягів, білля, обрусн, кашн, сервети, подушки.

ВИДАЄ щомісячний журнал для плетання домашньої культури „**НОВА ХАТА**“ з відділом мод і ручних робіт. Передплата виносить: на рік 18 зол., на піврік 9-50 зол., на чверть року 5 зол. Для Америки 3 дол., а для Чехословаччини 2-50 дол річно. (Red. і Adm. Lwiv, Rynok 39.)

КРОЇ! ————— МОНОГРАМИ! ————— ВЗОРИ!

ПОЗІР!

ЖІНКИ!

ПОЗІР!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ КООПЕРАТИВИ:

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

ЖІНОЧА ПРОМИСЛОВА КООПЕРАТИВА З ОБМ. ПОР. У ЛЬВОВІ.

АДРЕСА:

УДІЛ 30 — зол.

Львів, Ринок 39.

ВПИСОВЕ 3 — зол.

**ЖІНОЧА
ПРОМИСЛОВА
КООПЕРАТИВА**

„ТРУД“

Львів, Ринок ч. 39.

ВЕДЕ: 1. Робітню жіночого, мужеського та постільного білля.

2. Робітню жіноч. одягів, костюмів та плащів.

3. Магазин полотен, готового білля, кравецьких додатків.

УДЕРЖУЄ: 4. Трилітню фахову школу кравецтва й білизнярства.

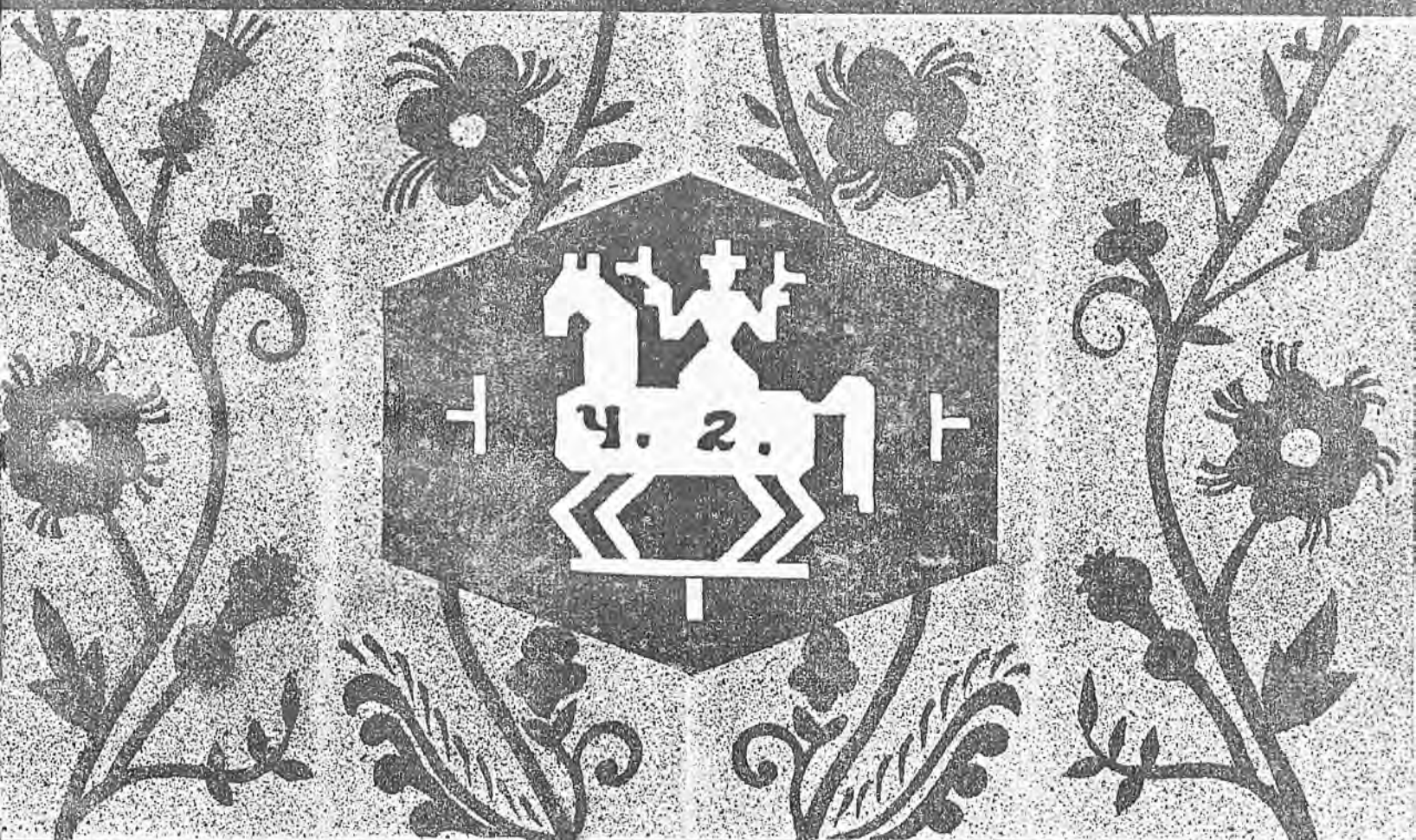
УДЕРЖУЄ: 5. Курси для управительок робітень та інструкторок шиття і крою.

Видав Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. За Редакцію відповідає **МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА**.
Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок 39. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

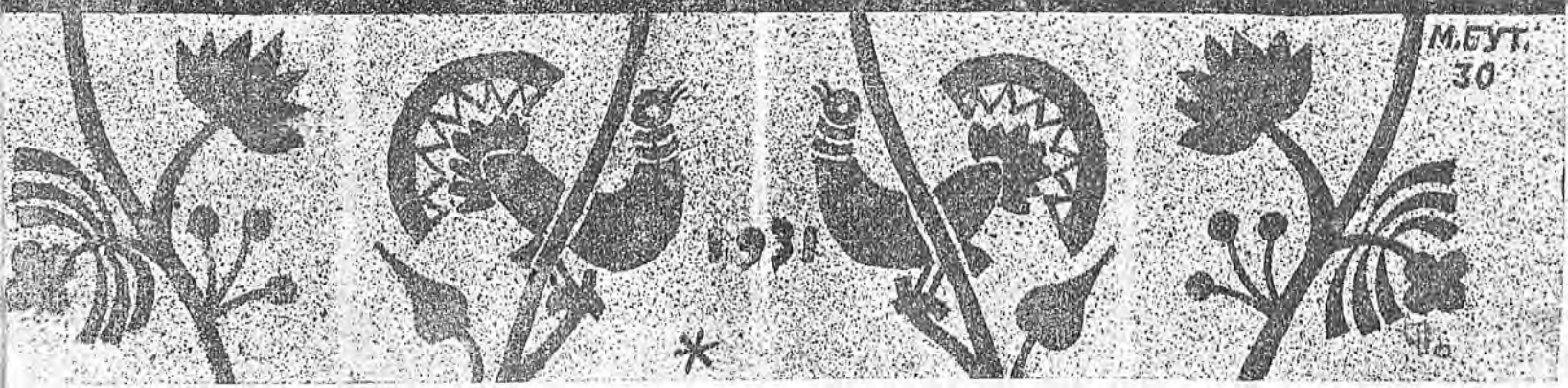
Ціна числа зол. 1-80

Н О В А

Х А Т А

М. Е. У. Т.
30

1931

*

Від Адміністрації

Пренумерата є платна з гори; щоби оминати перерви в посилці журналу, просимо о правильне вилачування належності.

До всякої кореспонденції з Редакцією і Адміністрацією просимо долучувати на відповідь 0-30 вл. поштовими значками.

В разі зміни місця побуту просимо завчасу нас про це повідомити, а на кошти зміни адреси прислати 0-50 вл. поштовими значками.

ОРИГІНАЛЬНІ

КИЛИМИ Й МАКАТИ

проекту
і праці

О. О. КУЛЬЧИЦЬКИХ

можна набути

в „НОВІЙ ХАТІ“.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР!

Макати від 25 зол. — в гору. Килими від 50 зол.

Секундар Загального шпиталю у Львові

Др. Софія Парфанович

спец. жіночих хоріб і акушерії, ординує від 3—5 попол.
у Львові, вул. Домагалічів 2/II. (бічна Охронок).

АЛЬБОМ

УКРАЇНСЬКИХ ВИШИВОК

6 таблиць узорів видання „Нової Хати“.

Взори гуцульські, буковинські,
сокальські, чернігівські в добір-
----- ному виконанні. -----

Ціна примірника в гарній окладинці 5 зол.

Замовляти можна в адміністрації „Нової
Хати“, Ринок ч. 39 і в усіх українських
книгарнях.

Відновляйте передплату! Дайте прочитати знакомим!

Найдешевша передплата добрих книжок!

За 3-50 зол. 12 книжочок „Самоосвіти“

Лише до 31-го січня 1931!
Пізніше буде дорожче!
Кожда книжка окремо
також дорожче!

ВИДАВНИЦТВО „САМООСВІТА“ дає всім самоосвітникам добрі, але невеликі обємом підручники з усіх ділянок знання, які необхідні для пересічно освіченої людини. Підручники писані науково, але при тім легко зрозуміло.

Приступайте до передплати на 1931 рік!

Цілорічна передплата на 1931-ий рік за 12 книжочок коштує всього 3-50 зол. вже разом з поштовою пересилкою, якщо пришлеться передплату найдалше до кінця січня 1931. —
II. Хто пришле цілорічну передплату на 1931-ий рік аж в лютім або березні 1931 р., той мусить зложити 4 зол. —
III. Піврічна передплата, зложена з гори на піврік виносить 2-25 зол.

Гроші слати тільки на адресу: „Центробанк“, Львів,
Ринок 10, з приміткою на переказі, або на чеку: „Для Самоосвіти“.

Хто купує комплект 12 книжок, що вийшли протягом 1930-го року, за готівку, платить замість 6-40 зол. разом з пересилкою, тільки 5— зол. разом з пересилкою.

Досі появилися такі книжки:

1. К. Коберський: Що таке освіта і як до неї братися?	0-35
2. В. Созанський: Чого земля потребує?	0-35
3. М. Шаповал і О. Слободич: Великий Зрив. Історія укр. революції ч. I.	0-50
4. І. Блажкевич: Культурна людина.	0-50
5. І. Лучишин: Наш світ.	0-45
6. О. Слободич: Боротьба світів на Україні. Історія укр. революції ч. II.	0-50
7—8. В. Созанський: Тайни природи.	0-80
9. О. Слободич: Історія Галичини в рр. 1918—1919. Історія укр. революції ч. III.	0-60
10. О. Т. Кунштовний: Слово до молодих людей.	0-35
11. Др. С. Парфанович: Чоловік та жінка.	0-60
12. Розвиток життя на землі.	0-40

Книжки й журнали надіслані до редакції:

(Просьмо авторів і видавців надсилати нам свої видання для обміну й поміщення в оцій рубриці).

„Жіноча Доля“, — двотижневик, для українського жіноцтва, Коломия, чч. 1—3.

„Žensky Svet“, — місячник, Любляна (Югославія), ч. 1.

„Літературно Науковий Вістник“, місячник, Львів 1930, ч. 1.

„Нові Шляхи“, — літературно-науковий, містечківський і громадський журнал, Львів 1930, ч. 1.

„Життя і знання“, ілюстрований місячник, Львів 1930, ч. 5.

„Учительське Слово“, орган Взаємної помочі Українського Учителства. Львів, ч. 1—2.

„Літопис Червоної Калини“, ілюстрований журнал історії та побуту. 1930 р., ч. 1.

„Неделя“, Ілюстровани Лист, Београд. Тижневик.

„Вісти з Лугу“, письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці, ч. 1.

„Шлях виховання й навчання“, педагогічно-методичний місячник, ч. 1.

„Eva“, časopis moderní ženy, Praha, ч. 1—2.

„Häuslicher Ratgeber“, Beyer-Verlag, Leipzig. Тижневик для господарських справ, ч. 14—15.

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ
ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК VII.

ЛЬВІВ, ЛЮТЕНЬ 1931.

Ч. 2.

ЗМІСТ: *Ірина Гургула:* Приміювання прикрас народнього мистецтва. *Н. Чужа:* Вічна пам'ять... *Г. М.:* Олена Січинська. Черговий крок. *Кетрін Мензфілд:* Маленька гувернантка. *Олеся Кривіцька, А. Сесніцька:* Французька жінка XVIII століття. *К. Л.:* Соня Гені. *Миротлас Попович:* Діточі хороби дошкільного віку. Про збірку народніх вишивок. *О. І.:* Як накривати стіл. Зорганізованими силами. Ріжні вісти. *Ф. С.:* "Пеніта". *Др. Е. Дурделло:* Косметичний порадник. Модернізування. **Ілюстрації:** Скриня-комода в гуцульському стилі. Креденс у гуцульському стилі. Українська делегація Жіночої Ліги Мира і Свободи. Олена Січинська. Олеся Кривіцька. Жіноча зачіска в 1780 р. Чоловіча зачіска в 1780 р.

ІРИНА ГУРГУЛА

ПРИМІЮВАННЯ ПРИКРАС НАРОДНЬОГО МИСТЕЦТВА

(Реферат відчитаний на відкритті виставки кооперативи „Українське Народне Мистецтво“ у Львові, дня 1. лютого ц. р.)

Багатство орнаментальних форм і різноманітність технічних способів українського народнього мистецтва дає запоруку доброго і вдатного приміювання народніх прикрас до предметів домашньої обстановки, одягу, та різних предметів щоденного вжитку. У кожному відділі народнього образотворчого мистецтва є багато зразків вироблених згідно з вимогами даної техніки й матеріалу, які можна використувати навіть без особливої стилізації.

Серед тканин, багатим матеріалом під оглядом орнаменту техніки й кольористики є давні українські килими — особливо київські та полтавські, — що своїм мистецьким розкрасненням остануть для нинішніх килимарів недосяжними оригіналами. — Вовняні запаски, плахти, фоти, горботки і т. д. дають низку зразків вироблених у тонкій вовняній тканині, які можна примістити у вовняних хідниках, завісах, настільниках новітнього устаткування.

Безліч різноманітних зразків народніх писанок, особливо галицьких, що є такі відмінні у поодиноких округах — як пр. сокальські, подільські, гуцульські, сянські — можуть бути невичерпаним джерелом орнаментальних композицій при батікуванні.

Дерев'яні предмети — скрині, мисники, лави, дрібна посуда вкриваються характеристичними прикрасами, виконаними у дереві різними способами: вирізуванням, витисанням, випалюванням, мальованням. Дрібно-різьблений гуцульський орнамент на боклагах, топірцях, дерев'яній посудині можна використати в прикрашуванні коробок, тарілок та інших дрібних предметів. Прикраси скринь, мисників та лав можна переносити на предмети хатньої обстановки. В тій цілі приміюється не лише прикраси, але навіть форму предмету сільської хатньої обстановки. І так пр. вихіснування скрині для новомодної комоди, — та сполуку гуцульського мисника з новомодним креденсом — як це зробив артист-скульптор Коверко, виконуючи їдальню в гуцульському стилі, вка-

зують, що перепесені до нового оточення предмети народнього виробу, можуть заховати серед нових вимог не лише прикраси й форму але також зміст свого призна-

Скриня-комода в гуцульському стилі, в їдальні нашої співробітниці, п. І. Бонковської, проєкту й виконання артиста-різьбара П. Коверка.

чення — скриня даліше переховує цінні предмети, а на миснику розкладається посуда.

Рітні орнаменти в металю — файки, сирязки, топірці, толочені зори на шкіряних предметах — торби, пояси, обув можна вихіснувати до прикрас дрібних люксових і галантерейних предметів. До прикрашення шкіри й де-

рева надиються теж взори панерових витинанок, бо техніка витинання споріднює їх із аналогічними витинаними зображеннями у згаданих матеріалах.

Для кераміки можуть бути взором, різнородні під оглядом форми, розкраслення й орнаментики, виробі полтавських, волинських, подільських, гуцульських і закарпатських гончарів.

Безмірне багатство вишивкових взорів, їх різнородність, що до розмірів, способів технічних, орнаменту, розкраслення, розміщення дає змогу використовувати їх і приміювати до всяких предметів хатнього та церковного прибору й одягу.

Примієна до домашніх чи церковних прикрас, народна вишивка повинна заховати всі свої характеристичні прикмети народнього витвору. І так, серед народніх вишивок помічується велика залежність вишивки від предмету, який вона прикрашує. З огляду на це вирізняємо навіть відрубані типи вишивок: переміточні, на бавицях,

Креденс в гуцульському стилі, в ідальній нашій співробітниці п. І. Бонковської, проекту й виконання артиста-різьбяр П. Коверки.

сорочках, хустках... У такому вирізняванні вишивок шевкиня числиться з величиною і формою предмету, до якого добирає відповідну прикрасу. Вона вмів теж вирізняти вишивки на більше й менше важкі, в залежності від місця яке вони прикрашають; вставку, що є найважливішою прикрасою сорочки вишиває як найстаранніше а інші часті як дуди, пазуху чи приділ обведе лише вузкою скромною вишивкою а деколи й обміткою.

Характеристичним для вишивок є їх прямолінійний доземий або поземний напрям. Одинокі скісне уложення вузких вишиваних смуг на рукавах подільських сорочок доповнює лише прямолінійно уложену позему вставку. На це все й треба звертати увагу при приміюванні народніх узорів, щоби передати вірно не лише орнамент і техніку, але й мистецький підхід селянки-шевкині при їхньому розміщенні.

Особливе багатство вишивкових взорів лежить у технічному виконанні їх. Кожний рід техніки витворює своє-

рідний тип орнаменту; тому слід переносити орнамент вишивки при приміюванні в її питомому технічному виконанні. Плоский геометричний низинний взір, що є витвором низинної техніки ткання, переданий в іншій техніці пр. хрестиками є лише мертвим його відтворенням.

Докладне спостереження технічних особливостей народніх вишивок є конечно, бо якраз різнородність і добір відповідного способу технічного надає вишивці пластичності й змісту.

У своїх артистичних килимах пп. Ольга і Олена Кульчицькі вихиснують технічні можливості народнього ткання і способи їх прикрашування. Людовими технічними способами передають вони свої артистичні концепції, оперті й вироблені на народніх мотивах. Таке трактування й індивідуальне перетворювання народніх мотивів вказує на можливість получения творів народнього мистецтва з артистичними вимогами модерних мистецьких замислів.

Кооператива „Укр. Народне Мистецтво“ старається переносити народні вишивки у їхніх оригінальних формах, рисунках, закрашенні й технічному виконанні до предметів домашньої й церковної обстановки, як це спробувала вже п. Ольга Бачинська у Гміді, даючи сільським шевкиням прикрашувати різні предмети одягу, столового й церковного білля — оригінальними вишивками¹⁾.

В тій цілі кооператива „Укр. Народне Мистецтво“ організує сільські вишивальні, де шевкині мають змогу творити оригінально й виявляти свої мистецькі здібності ширшому загалові. І тому примієння вишивок кооперативи „Укр. Народнього мистецтва“ є переважно вдатне, бо ведена своєрідним мистецьким інстинктом і смаком сільська шевкиня приновлює оригінально та влучно свої мотиви до нових форм.

Кооператива „Укр. Народне Мистецтво“ користує теж багато зі збірок Національного та Шевченківського музеїв у Львові. Завдяки цьому добуває давні оригінальні мотиви із околиць, де в сучасний мент затратилася вже традиція вишивання (як пр. цікаві давні мережки Равщини).

І через те значіння роботи кооперативи „Укр. Народне Мистецтво“ не лише лежить у влучному приміюванні людових орнаментів до модерного хатнього устаткування, але має й велике культурне значіння, збирання та зберігання мистецьких творів шевкинь. Вона передає вишивки у всіх їх формах, технічних вмілостях і орнаментальному багатстві.

ПРИХИЛЬНИКАМ НАРОДНЬОГО МИСТЕЦТВА ДО ВІДОМА

Кооп. „Українське Народне Мистецтво“ wraz із Гуртком любителів українського народнього мистецтва в Перемислі влаштує в часі від 1—10 лютого ц. р. виставку в залах Музею Наукового Товариства імені Шевченка у Львові, ул. Чарнецького ч. 24. Предметом виставки є примієні вже й оригінальні зразки народніх вишивок, предмети домашньої обстановки в українським стилі, килими виробу й проекту О. О. Кульчицьких, новітня кераміка й гуцульські різби.

Багату картину мистецького почуття нашого народу доповняють етнографічні експонати, як народні строї та малюнки народніх типів п. Олени Кульчицької.

Відкриття виставки відбулося дня 1 лютого ц. р. в 11-тій годині у великій залі Музею Наук. Т-ва ім Шевченка.

¹⁾ Збірка цих предметів хорониться в Нац. Музеєві у Львові.

Н. ЧУЖА

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ...

(НАД СВИЖОЮ УРНОЮ В. О. О'КОННОР-ВІЛІНСЬКОЇ)

Було їй 64 роки, як в чужій землі спалено в крематоріумі німеччи її тіло.

А дух?...

Увільнений з тіла, вигнаного з Рідною Краю, він полинув на Україну. Сумний — полинув тужити й сумувати ще далі, до часу...

Всім нам, не з доброї волі по чужих землях розпороненим, всім нам — сумно й тужно. Та ж покійна В. Вілінська зазнала того суму, чорного й передсмертного суму, чи не найбільше. Подумайте: хто ж бо, маючи за плечима пів-сьомого десятиліття, коли вже цілком приправлений „на дорогу Божої Правди“, зважиться самовільно втяти нитку життя без надмірно важкої душевної драми?!

Лесі Українки-Косачівни: про свою національну чинність в родиннім колі славного Миколи Лисенка та заслуженого Михайла Старицького, про яких і написала цікаві й небуденно-цінні, докладні спогади. Згадувала про громадське, літературне, мистецьке життя в Харкові та Києві, де брала таку активну участь на різних полях...

А переживши ще один рік на вигнанні, згадувала Валерія Олександрівна той минулий рік й потувала його в своїй хроніці-романі „На еміграції“...

Та ж була одна згадка — така чорна й така сумна, — що пережити її не знайшла в собі сили покійниця: це була згадка про те, як рівно перед двома роками її любий дружина, з котрим вони були нерозлучні, несподівано

Українська Делегація Жіночої Ліги Мира і Свободи на конгресі у Відні 1920 року.
По середині бл. н. Валерія О'Коннор-Вілінська (X) тодішня Голова Укр. Секції.

А от же, вона, що глибоко вірила в Божу Волю й знала, що —

„Не нам діла його судить“, —

вона, що мріяла лежати в рідній чорноземлі, під задумливою вербою учарованого спокоєм українського цвинтаря, вона не лише пережила спалення свого любого дружини, а й сама пішла в той же вогонь, свідомо й обраховано, підклавши під колеса паротягу свою сиву, мудру голову.

Сумно. Трагічно...

І так було В. О. Вілінській майже увесь останній період її життя. Все, що оточувало цю милу, освічену й виховану, талановиту й тактовно-патріотичну скромну жінку, все, в чому вона жила останнє десятиліття — було не те, чого прагла, про що снила, чого виглядала й про що раз-у-раз і незмінно згадувала.

Згадувала... бо фактично її життя на еміграції тільки й трималося, що згадками. І всі старші наші земляки йшли до О. Вілінської згадувати. А вона згадувала свої радісні дівочькі дні в товаристві славнозвісних її товаришок — Людмили Старицької-Черняхівської,

покинув її в чужій землі самотно доходити свого трудного шляху. Він — професор Подєбрадської Академії, такий же милий, освічений і певний, як вона, веселий вийшов вранці з дому на чергову лекцію й раніш, як походились його слухачі-студенти, упав без дихання, скошений наглою смертю. Думалося, що В. О. не витримає довго й небавом наслідуює вірного дружини. Та хоч як дуже прохала В. О. смерті у Бога, — не вчув Господь її молитов. Вона жила ще два роки в жахливій згадці, що й на мить не лишала її. А по двох роках, саме в ті трагічні роковини, Подєбрадська колонія земляків впорядила жалібну академію на честь помершого проф. Вілінського. І мабуть надто загострило це спогади В. О. Вілінської, коли, по кількох днях, вона, що перед тим стала погано бачити, не могла читати й писати, — самовільно зробила кінець своєму життю.

Не витримали дальшого напруження напруті нерви — й небіжка сама приспішила свій кінець. Смутно і жаль за кожним, хто зважиться на це. Але незмірно жаль саме В. О. Вілінської, що відійшла від нас в повній свіжості своїх духових сил!

Така вдумлива й уважна спостерігачка нашого національного життя, що доказала вона своїми блискучими мініятурами-повеліми, визначний драматург, цікава й об'єктивна мемуаристка, прекрасна перекладчиця, знавець нашої мови — аж знімалося питання про призначення її на голову наукової термінологічної комісії при Подєбрадській Академії, — а загалом — небуденна письменниця, на яких ми ще такі вбогі!

Велика є це втрата для нашого письменства. Але ж та втрата ще більша, бо є літературна ділянка, в якій О'Коннор-Вілінський буде признане піонерське місце в майбутньому українському Пантеоні, як авторці *перших* песок для дитячого театру на Україні. Та і ще є в неї одна велика мистецька заслуга. Це — наскрізь оригінальний, досі безконкуренційний, бо незрівняний хист до сценізації-експромтів. Хто раз чув, як майстерно, влучно й дотечно вона розповідала-сценізувала, наприклад, казки для дітей, — той ніколи не забуде мистецької композиції В. О. Вілінської, як не забудуть ніколи мистецької насолоди ті, хто зазнав її на феноменальних, красою й гармонією, київських сценізаціях під назвою „Вечори старовинної музики“!... На цьому полі талант В. О. Вілінської був таким своєрідним і таким незвичайним, що коли б інакше склались умови для українського культурного розвитку, бодай у самому Києві, — О'Коннор-Вілінська лише на цім перелозі заслужила собі невимірної слави й дала б привід для сталих наслідувань.

В. О. Вілінська була наскрізь мистцем. А тому й у своїй вбогій хатинці на еміграції вона завжди уміла поставити-всамперед жертovníк Музам. Всі, хто з мистців-емігрантів бував у Подєбрадах — співаки, актори, танцюристи, музики, поети й критики — ніхто не минав її гостинного притулку, де все, починаючи з господині, було оновито одною згадкою про часи пережиті, спомином про добу, що вже не вернеться ніколи...

Так най же їй що так кохалася в згадках що так майстерно потувала їх в своїх мемуарах, що навіть сама творила їх й — може — через них передчасно відійшла від нас, — най же В. О. О'Коннор-Вілінській, невтомній і щирій робітниці на полі національного мистецтва буде —

Вічна пам'ять!...

ОЛЕНА СІЧИНСЬКА

В останню ніч старого року 1930 померла у Львові в 78 році життя Олена з Корніїв Січинська. Муж її, пок. Микола Січинський, парох Стопчатова в Коломийському повіті, від молодих літ брав живу участь в публичному житті. В р. 1883 вибраний послом до сойму з Гусятинщини, а 1889 зі Збаражчини, належав до найвизначніших українських послів.

Кому зі старшого громадянства не звісні ті, потрясаючі нас усіх до глибини, події з 12 квітня 1908 р., коли в авдієнційній салі галицького намісника гр. Андрія Потоцького залунав вистріл молодого українського студента, який у безмежній любові до покривджених кривавим вчинком задумав творити самосуд. А тоді при синовій стапула повна пожертвування його мати — Олена. Хоч нічого не знала про його пляни, бере і на себе відповідальність і йде з ним у тюрму, щоб зменшити вину сина. А відтак перед судом готова і найбільшці родинні рани розкрити, щоби генеалогічно виправдати молодечу вражливність сина на людське горе.

Але у своїй материнській любові вона вмів заховати і національну гідність. Вона знав, що її син не звичайний злочинець. Вона розумів, що „в часи, в цілій віки, коли над лавр цінніші тернові вінки“.

І вона готова на жертву... Коли у пам'ятну ніч 17 квітня 1909 року залунав на судовій салі засуд трибуналу: „На смерть через повішення!“ — коли ціла зала здригнулася перед маревом шибениці, вона — його мати — одна стала спокійна. І на чолі демонструючого робітництва й студентства, на чолі тисячної товни народу тверда, без слези в очі повертала в почі домів.

Велика світова війна захопила її на селі, на границі російській, в окупованій москалями території. Жилося тоді Олені Січинській дуже важко. Про своїх найближчих не мала ніякої вістки, бо доля розкинула їх по Європі й Азії, пенсії не побирала і мусіла вести в селі крамничку,

Олена Січинська в 1908 р.

щоби заробити на прожиття. Але грілася в зареві наставаючої російської революції 1917 року. „Революція в Росії прегарна річ — писала тоді до своїх — свобода народів чародійний клич. Помагай їм Бір!“

Але свободи України не діждалася. Пережила нашу трагедію 1918 і 1923 року — пережила пацифікацію й останні вибори, якими дуже живо інтересувалася — боліла усіма болями свого народу, вона сама в життю многотрадальна мати. Була жінкою небуденного гарту і великої громадянської свідомості. Не знала сліз — знала обов'язок.

Невеличкий гурт проводив Покійну на вічний сучинок. У нас так скоро всіх і все забувається. Кружок ім. Ганни Барвінок пошанував Покійну скромним вінком, а К. Малицька попрощала її від українського жіноцтва, того — яке колись так чутко переживало серцем акт 12 квітня 1908 р.

К. М.

ЧЕРГОВИЙ КРОК

Кооп. „Українське Народне Мистецтво“ вже від ряду літ працює над приміненням народнього мистецтва до предметів одягу й домашньої обстановки. Оці спроби жіночих рук, ідучи між наше громадянство, знаходили признання й уподобання. Все нові проєкти мистецьких сил перемінювались тут у занавіси, доріжки, скатерті і вносили таким робом своєрідну нотку в українську домівку.

На шляху примінення народнього мистецтва, кооператива вже багато дечого досягнула. Однак для кращого поширення цих виробів показала необхідною власна крамниця, яка є головною умовою наладнання збуту та гарного розвитку підприємства.

І ось по довгих зусиллях здійснилося це бажання. Управі кооперативи вдалося придбати власну крамницю при вул. Косцюнки ч. 1 (в домі „Народньої Гостиниці“).

Дня 23 січня ц. р. відбулося посвячення цієї нової української станиці. В домі, яка ледви могла змістити всю численну зібрану публіку, доконав акту посвячення Пр. еп. Будка та в довшій промові звернув увагу на цінність народнього мистецтва, яке викликає зацікавлення й подив своїх та чужинців. Оця небуденна прикмета нашого народу — мистецьке почуття, не покидало його і в пайтяжних хвилях, і йому завдячуємо тепер скарби оцих найкращих зразків. Тому слід повитати організацію, яка ставить собі за мету використати ці скарби та поширювати вироби народнього мистецтва у нас і за границею.

По посвяченні відбулася товариська гутірка, в якій взяли участь представники української кооперації, преси та запрошені гості. Промовляли дир. М. Заячківський, інж. Айдрій Палій та о. Олександр Стефанович. У своїй промові дир. М. Заячківський вказав на вагу заграничного збуту для наших виробів та висказав побажання.

Щоб новозаснована крамниця старалася пов'язати тісні зв'язки з чужиною. Інж. А. Палій з'ясував вагу вивозу для нашого внутрішнього господарства, який приводить грін у наше зuboжнє село. О. Олександр Стефанович привітав цей почин спонукуючи до новозаснованої крамниці. Від „Союзу Українок“ привітала нову культурну станицю др. Дарія Дзерович.

Іменем Управи кооперативи подякувала н. Грisha Макух-Навляковська за привіти а Центральним Кооперативним Установам, Національному Музеєві у Львові та своїм членам за піддержку у формі висланих уділів, які дали Управі матеріальну змогу придбати власну крамницю. Та хоч відкриття крамниці — це лише початок зусилля, яке чекає управу кооперативи, дирекція надіється що завдяки моральній та матеріальній піддержці членів кооперативи, удасться їй побороти труднощі, які чекають її з огляду на теперішню економічну кризу.

На цьому закінчилося це скромне свято, яке є початком нового етапу в підприємстві.

І справді цей новий крок у розвитку кооперативи повинні ми зустріти з великим зацікавленням, тому що тут річ не лише в наладнанні збуту, але й у новому поступі на шляху розбудови виробничої кооперації. Слід пам'ятати, що тут вперше вироби нашого народнього мистецтва, які досі часто прикрашували чужі виставки та вистави чужих крамниць, знайдуть належне місце і правдиву назву. Перша крамниця в тому роді у Львові стане напевне одною з найкращих ознак культ. життя нашого народу.

Головним предметом торгівлі в крамниці — це готові вироби народнього мистецтва в приміненні до домашньої обстановки. Тут знайдете прегарні занавіси, виконані на буршчуку чи тусьбрі, а то й домашньому полотні, на яких відповідно до матеріалу примінені різні візори, полтавський гапт, чи вирізування, вишивання хрестиками, чи

КЕТРІН МЕНЗФІЛД

МАЛЕНЬКА ГУВЕРНАНТКА

Ох, Боже, як жеж вона бажала, щоб це не була нічна пора. Далеко охотніш вона подорожувалаб удень, далеко охотніше. Але папі в бюрі гувернанток сказала їй: „Виб краще їхали вечірним кораблем, а потім, коли всядете у вагон до жіночого відділу, будете далеко безпечніші, ніж як би ночували в чужому готелі. Не виходьте з вагону; не проходите коридорами й не забудьте заперти двері за собою, як ідете до змивальні. Поїзд приїде до Мюнхену о восьмій, а Frau Arnhold пише, що до готелю Груневальд не більш як одна хвилина ходу. Носій може вас провести туди.“ Вона приїде о шестій тогож таки вечора, так що матимете гарну спокійну днину задля відпочинку після дороги й відсвіжіте собі своє знання німецької мови. А коли захочеться вам з'їсти щонебудь, раджу вам скочити у найблизшу пекарню і взяти собі каву з булочкою. Ви ще не були заграницею, правда?“ — „Ні“. — „Гм, я все кажу моїм дівчатам, що краще спершу не йняти людям віри, ніж вірити їм. Цеж безпечніше, прочувати в людей лихі наміри, ніж добрі... Правда, воно виходить трохи жорстоко, та ми повинні стати світовими жінками, чи не так?“

В жіночій кабіні було зовсім приємно. Доглядачка була така привітлива: розміняла їй гроші й обвинула ноги. Вона лягла на одній з твердих квітчастих соф і стежила очима за іншими подорожніми жінками, привітливими та природними людьми, як вони припинали свої капелюшки до подушок, скидали черевики та спідниці, відчиняли валізки й складали таємничі, шелестючі клу-

почки, як вони, заки поклялися спати, завивали голови у шалі. Гу, гу, гу, гудів без упину гвинт паровика. Доглядачка закрила світло зеленим данком і сіла біля пічки, спідниця піднялась у неї внісє колін, а на подюку в неї лежав чималий шматок плетіння. На полиці над нею стояла пляшечка з водою, а в ній була щільно заткнута китичка квітів. „Я дуже люблю подорожувати“, подумала маленька гувернантка сама про себе і піддалася лагідному колиханню паровика.

Та коли паровик зупинився і вона вийшла на поміст з валізою в одній руці, а покривалом і парасолькою в другій, обвіяв її волосся під капелюшком дивний холодний вітер. Вона глянула в гору на щогли та реї корабля, що чорніли ген угорі напроти зеленого зоряного неба, і вниз на темний поміст закинений на беріг, де виситали дивні закутані постаті, дождаючи своєї черги. А потім пустилася вперед за сонною юрбою: всі вони, крім неї, знали, куди їм іти й що робити й вона злякалася. Та тільки крихітку, отак лише стільки, що бажала, ох, якжеж бажала, щоб це була днина і щоб одна з тих жінок у кабіні, що всміхалися до неї у дзеркалі, зав'язуючи собі волосся, була десь тут біля неї. — „Квітки, будь ласка! Покажіть свій квіток. Приготуйте квіток“. — Вона зійшла вниз помостом, колихаючись обережно на закаблучках. Тут приступив до неї чоловік у шкряній шапці й доторкнувся її руки. — „До якого поїзду, панночко?“ — Він говорив по англійськи — це певне якийсь кондуктор або начальник стації, як видно з його шапки. Вона ще не встигла відповісти на його запит, як він уже вхопив її подорожній коник. „Сюди“, гукнув гострим, рішучим голосом і ліктами розпихавши людей, став протискатися

широка вишивка. Обруси з чеського або домашнього льняного полотна, вже відомі читачкам „Нової Хати“, розгортаються тут новими зображеннями та оригінальними композиціями. Першорядний матеріал та бездоганне викінчення дають запоруку про тривалість одних прикрас домашньої обстановки. Накривала на ліжка й стіл, відповідні матеріалом і зором до занавіс, живо цікавлять усіх покупців. Багатий вибір доріжок вишиваних хрестиками, гладдю, низом та гантом, безліч подушок та серветок дають змогу доповнити улаштування хати всіма тими дрібничками, які надають їй своєрідного й затишного вигляду. Багатий вибір блюзок, прикрашених різноколіровими зображеннями вишиваних шовкових й батистових хусточок, пестрі торбинки доповнюють елегантний одяг та надають йому своєрідної закраски.

Окрім вишивок знаходяться в крамниці ще й зразки дальшої галузі народного мистецтва — кераміки. Великі й менші вазы, глечики, мисочки, тарілки прикрашені гуцульськими мотивами наших гончарів з Кут та Косова дають покупцям змогу доповнити свою обстановку і такими проявами нашого мистецтва. Поруч них слід згадати гуцульські різьблені тарілки, коробки, ракви у великому виборі, спроваджені прямо з джерела, себто з рук гуцулів-виробців.

Відомі, мистецькі килими ш. О. Кульчицьких, розвішані по стінах крамниці, творять прегарне тло до цих усіх зразків народної творчості. Мимоволі перекопчується, що ці „ткані картини“ необхідні в українській хаті, коли її устаткування має бути стилевим.

Окрім готових зразків народного мистецтва має крамниця теж на складі всі матеріали потрібні до виконання їх. Лляні полотна домашнього й фабричного виробу та інші матеріали як бурунчук, панаму, тусор можна дістати в крамниці по дешевих цінах. До цього відповідні нитки й канву можна зараз же на місці підібрати.

Надіємося, що всі наші прихильниці й передплатниці відвідають нашу крамницю та в майбутньому покриватимуть у нас всі свої запотребовання з ділянки народного мистецтва. Особливо звертаємо увагу наших передплатниць з провінції на те, щоб з нагоди приїзду до Львова не забули відвідати нашу крамницю. Радо уділюємо також всяких інформацій листовно, та виконаємо всі замовлення готових робіт чи матеріалу точно й скоро. Запити прохаємо адресувати до крамниці кооп. „Українське Народне Мистецтво“ ул. Костюшки ч. 1 або до Централі кооперативу, Ринок ч. 39.

В. О'КОПНОР-ВІЛІНСЬКА

ПОСВЯТА М. С.

*Чи думкою звернусь у далечинь минулу,
Чи у прийдешнє зважусь зазирнуть,
Нема душі моєї спокійного притулку
І серцю моему з життя одмов не чуть.*

*Пробігла молодість завітана в надії,
Поважний час приніс і працю і поспіх.
І щастя власнє собою заслало мрії,
І старість ще своїх не відмовляє втіх...*

*А почуття й думкам все утриму немає
Мов би життя моє — омана і брєзня.
Душа напружена усе чогось чекає...
А вік недовгий наш спливає день до дня.*

поміж юрбу. — „Алеж мені не треба посія“. — Що за страшна людина! „Мені не треба посія! Я сама його понесу“. Вона мусіла бігти, щоб додержати йому кроку, а її сердитість, дужча від неї самої, побігла наперед неї й вихопила кошика з рук драбуги. Та він зовсім не звертав уваги на неї, лиш полетів наперед довгим, темним пероном, а далі й через залізничний шлях. — „Це якийсь розбишака...“ — Вона була певна, що він розбишака, коли проходила срібlistими рельсами й чула, як жужелиця скрегоче під її черевиками. По той бік — ну, дякувати Богу! — стояв поїзд з написом Мюнхен. Парубіка зупинився біля величезних освітлених вагонів. — „Друга клієса?“ — спитав пахабним голосом. — „Авжеж, жіночий відділ“. — У неї вже й заперло дух. Відчинила свою маленьку мошонку, щоб знайти в ній найменшу, яку мала, монету й дати її цьому страшному чоловікові. Тимчасом він уже пхав її коник на полицю порожнього вагону, з написом „Жіночий відділ“ навішеним на вікні. Вона всіла до вагону й подала йому двадцять сантимів. „А це що?“ скрикнув хлопцюга, виривившись на гроні, а потім на неї, підніс їх до свого носа та обнюхуючи, так начеб із роду ще не бачив, не то щоб мав у своїх руках такої суми. — „Цеж має бути франк. Ви хіба не знаєте? Франк мені належиться! Франк!“ — Невже він уявляє собі, що вона дасть йому франка за шутку, що він їй втяв хіба тільки тому, що вона дівчина й подорожує сама нічною порою? Нізачо в світі! Вона міцно стиснула гаманець у руці і просто не бачила носія, задивилася на вид Сан Мальо на стіні напроти неї й просто не чула його. — „О пі, ні. Чотири су! Ви помиляєтеся. Ось беріть їх собі назад. Я хочу франка, ось що“. — Він зіско-

чив на ступінь вагону й шпурнув їй гроні на подолок. Дріжучи зі страху, вона вся скорчилася, простягла холодну мов лід руку, взяла гроні — і сховала їх у руці. — „Це все, що ви дістанете“, відповіла вона. Одну хвилину або й дві вона чула, як його гострі очі пронизують її наскрізь, а тимчасом він сам новагом похитував головою і кривив губи. — „Гарно. Прегарно!“ — Він низив плечима і зник у темряві. Яка пільба! Яке страшне це було! Випрямившись, щоб пощупати, чи коник держиться, вона заглядела себе у дзеркалі, бліду, з великими круглими очима. Розв'язала свою „самоходову вуальку“ і розіп'яла зелений комір плаща. — „Одначе, це вже минулося“, сказала вона до свого обличчя у дзеркалі, відчуваючи чомусь, що воно більше залякане, ніж вона сама.

Люди почали громадитися на пероні. Вони стояли малими гуртками та розмовляли: дивне світло стаційних лямп кидало зелені відблиски на їхні обличчя. Малий хлопчина у червоній куртці заторохкотів своїм великим візком навантаженим склянками чаю і сперся на нього, посвистуючи та стріпуючи серветкою пл із своїх черевиків. Якась жінка у чорнім вовнянім квартусі котила наперед себе тачки з подорожніми подушками. Її обличчя було сонне та безвиразне; вона виглядала мов мати, що возить у візку сплячу дитину. Вінки білого диму клубилися вгору, не знати звідкіль, і висіли під кривелею, мов туманні китяги винограду. „Яке це все дивне...“ — подумала маленька гувернантка. — „А ще й до того північ“. — Вона визирала зі свого безпечного кутика, вже не залякана, а горда, що не дала того франка. — „Я вже можу сама за себе подбати — зовсім напевне. Важне тільки одно, щоб не —“. Нараз застук-

ОЛЕСЯ КРИВІЦЬКА

О. Кривіцька, артистка „Театру ім. І. Тобілевича“, від часу, як приїхала в Галичину, стала одною із найкращих сил наших театрів. Чи завдяки збігові обставин чи завдяки чутливому артистичному інстинктові вона належала завжди до театральної трупи, що стояла в даний момент на найвищому рівні: спершу був це театр Міткевичевої, відтак театр львівської кооперативи під дирекцією Й. Стадника, врешті театр тої-же кооперативи, що став тожним із станіславівським театром ім. І. Тобілевича.

Олеся Кривіцька — вроджена артистка, як більшість наших акторок. Драматичну школу застунув їй природний хист, добру дикцію, зверхні умовини, тепло переживання дала їй природа. О. Кривіцька має широку шкалу репертуару від народних пес, а навіть опереток (де став співачкою поневолі!) до сучасних сальонових пес.

Однак найкраще вона вивязується зі свого завдання в драмі, де її талант може вповні розвинутися. Вона уважно й серйозно підходить до кожної ролі і таким робом заставляє глядача глибше приймати й таке, що звичайно минає в нього незапам'ятим.

Драматична артистка Олеся Кривіцька, член театру ім. Тобілевича у Станіславові, виступала недавно у Львові у пєсах „Гріх“ і „Жінка, яка забила“.

тіли з коридору ноги чоловіки й чути було чоловічі голоси, високі, переривані вибухами сміху. Вони йшли попри неї. Маленька гувернантка зібгалася у свій куток, коли чотири чоловіки у твердих капелюхах проходили коло неї, заглядаючи крізь двері й вікна. Один із них з жартівливим реготом вказав на напис „Жіночий відділ“ і всі чотири зігнулися, щоби краще придивитися до малої самотньої дівчини у куточку. О, Боже, вони сіли у найближчому відділі. Вона чула тупіт їхніх ніг, потім нагло настала мовчанка; згодом високий сухорлявий парубік з маленьким чорним вусиком відчинив двері до її відділу, — „Чи не бажалиб ви зайти до нас, панночко“, сказав він по французьки. Вона бачила і тих трьох, що тиснулися позад нього, заглядаючи йому попід руки і споза його плечей, і сиділа тихенько, вся напружена. — „Чи не хотіли би вчинити нам цю честь?“ — глузував сухорлявий чоловік. Один з них так і не встояв спокійно; він голосно зареготався. — „Панночка дуже поважна“, говорив далі молодий чоловік, кланяючись та перекривляючи рот. Вкінці він з розмахом зняв капелюх і вона знову опинилася сама.

„Всідати. Всідати!“ — Хтось біг здовж поїзду сюди й туди. „Колоб тільки це не була нічна пора... Коби тут хоч іще яка жінка була у вагоні. Я боюся цих мушкетерів у найближчому відділі“. — Маленька гувернантка виглянула з вікна, на те тільки, щоби побачити свого носія, що знову йшов сюди, простісінько до її вагону, навантажений клунками. Та що це він робить? Він запхав палець великого пальця під напис „Жіночий відділ“ і здер його одним махом; опісля станув собі з боку, лукаво підморгуючи до неї. Тимчасом якийсь старенький добродій за-

винений у плед, видрянувався в гору по високих ступнях. — „Алеж це жіночий відділ“. — „О ні, панночко, ви помиляєтесь. Ні, ні, я впевняю вас. Спасибі, добродію!“ — „Всідати!“ — Пронизливий свист. Носій з тріумфом відступився й поїзд рушив із місця. На одну або дві хвилини сльозами зайняли її очі; крізь них вона бачила, як старенький розвиває шалк із нині й розв'язує наушники своєї егерівської шапки. Він виглядав на дуже старого. Що найменше дев'яност років. У нього були білі вуси й великі золоті окуляри, а споза них виглядали сині очі й рожеві, поморщені щокни. Привне лице — і якоесь так мило він нахилився і спитав спробою по французьки: „Чи не заваджую я вам, панночко? Чи краще може зняти мені ці всі клунки з полиці та знайти собі який інший відділ?“ — Що! Той старенький мав би волікти ці всі важкі клунки, тому тільки, що вона... — „Ні, все гаразд. Ви ні трохи не заваджаєте мені“. — „О, велике вам спасибі!“ — І він сів собі напроти неї, розігнав комір свого широкого плаща та відкинув його назад на плечі.

Поїзд наче сам був радий із того, що вийшов зі станції. Зі всього розгону плигнув він у п'ятому. Дівчина витерла рукавичкою містечко у вікні, та нічого не могла доглянути — хіба яке дерево, що простягло свої віти мов чорне віяло, або громадку світел, або зарис горбка, поважний та величний. У сусідньому відділі молоді чоловіки почали співати „Раз, два, три“. Вони дерлися з усієї сили, співаючи одно й те саме, знову й знову.

„Я ніколи не була би зважилася заснути, колиб була сама“, рішила вона. „Не булаб навіть поклала ніг на лавку, чи хочби тільки зняла капелюх“. Від того співу

якась дивна дрігота пронизувала її плутро; щоб зупинити те дріжання, вона міцно обхопила своє тіло руками. Тепер вона справді була рада з того, що старенький був із нею в переділлі. Доглянувши таку хвилину, коли він не дивився в той бік, де вона сиділа, зиркнула вона на нього знід своїх довгих вій. Він сидів, випруживши груди, з зігнутими колінами, та низенько снуєтисни бороду, читав якийсь німецький часопис. Тим то він так смішно говорив по французьки. Він був німець. Якийсь військовий чоловік, догадувалася вона — полковник, або й генерал — давно колись, розуміється, не тепер; тепер він був уже надто старий на те. І як чепуренько він виглядав, як на старого чоловіка... У нього була перлова шпилька, застромлена у чорну краватку, та перстенець на мізинному пальці, з темно-червоним каменем; кінчик білої шовкової хустинки визирав з кишені його жакету з двома рядами гудзиків. Це все разом якось складалося на те, що мило було глянути на нього. Майже всі старі мужчини були такі страшні... Вона не могла дивитися, як вони трусилися — або знов був у них якийсь прикрий капель, чи щонебудь інше. Та в нього не було борода — ось у чім ріжниця, — а крім того його щокі були такі рожеві, а вуси такі білі-біліські. Саме в той мент старенький відложив на бік німецький часопис і нахилився до неї, поснитав з такою ж самою милою вічливистю: „Ви говорите по німецьки, панночко?“ — „Ja, ein mehr wenig als französisch“, сказала маленька гувернантка, червоніючи мов рожа; рум'янець розлився поволі по її щоках і через те її сині очі стали сливе чорні. — „Ach, so!“ — Старенький чоловічок гарненько вклопнвся. — „То може схочете переглянути які ілюстровані часописи?“ — Він зняв умову опаску зі жмутка часописів і подав його дівчині. — „Щире вам спасибі“. — Вона дуже любила оглядати образки; та перш за все треба їй зняти з голови капелюх і скинути рукавички. Отож вона встала, відіпняла брунатний солом'яний капелюшок і поклала його уважно на полицку біля коника з річани; а потім стягнула з рук темні шкіряні рукавички, звинула їх у клубочок і задля більшої безпеки поклала під капелюх. Після того знов сіла, тепер уже з далеко більшою свободою і з часописом на колінах. Як жеж приязно стежив старий та шампанське вино! Може саме про те й думав старий добродій зі свого кутка за її маленькою голою ручкою, що обертала великі білі сторінки, стежив за тим, як ворухилися її губи, коли вона сама про себе вимовляла довгі слова, зупиняв свій зір на її волоссі, що так гарно полискувалося у світлі... Ох лишенько! Яка це трагедія для маленької гувернантки, мати волосся, що нагадувало танжерські помаранчі й болотянки, морелі, руді котіки чоловік, не зводячи з неї очей; та може ще й про те, що й поганий, темний одяг не міг затаїти її мягкой краси. Може рум'янець, що промайнув по його щоках і губах, був рум'янцем пересердя, що така молода та ніжна дівчина мусить отак їхати одним-одна, — без захисту та ще й — темною ніччю... Хто зна, чи він не бормотів оце сам про себе сантиментальним звичаєм німців: „Ja, es ist eine Tragödie! Колиб так Бог дав, щоб я був дідунем оцеї дитини!“

„Спасибі. Вони були дуже цікаві для мене“. Вона гарненько всміхнулася, віддаючи йому часописи. — „Та бо ви говорите прегарно по німецьки“, сказав старенький. — „Ви певне були вже коли в Німеччині?“ — „Ні, я оце вперше їду туди“, відповіла вона, а за малу хвилину додала: „Взагалі я оце перший раз вибралася за границю“. — „Невже! Це дивно! Я мав вражіння, що ви, коли можна так висловитись, звикли подорожувати“. — „Ну, так — я справді багачко подорожувала по Англії, а раз була й у Шотландії“. — „Ага. І я був раз у Англії, та не міг навчитися по англійськи“. — Він підняв руку

й сміючись похитав головою — „Ні, це було для мене надто важко... Au du-ju du. Plis wiz is ze wej tu Leister skwer.“¹⁾ — Вона й собі засміялася. — „Чужинці все говорять...“ І вони такі добре розговорилися про цю тему. — „Вам сподобається Мюнхен“ — сказав старенький. — „Мюнхен чудове місто. Музеї, картини, галерії, гарні будови та крамниці, концерти, театри, ресторани — цього всього в Мюнхені чимало. Я їздив скрізь по Європі безліч разів на своєму віку, та завжди вертався до Мюнхену. Там ви погуляєте собі“. — „Я не думаю лишитися в Мюнхені“, — сказала маленька гувернантка, й несміливо додала: „Я їду на посаду гувернантки до родини одного лікаря в Авґсбурґу“. — „А, так!“ — Він знав Авґсбурґ. Авґсбурґ — ну, він зовсім уже не гарний. От таке собі статечне промислове місто. Та коли Німеччина нова для неї, вона певне й там знайде неодна, що зацікавить її. — „І я певна в тім, що знайду“. — „Та яка не нікода, що ви не оглянете Мюнхену, заки поїдете далі. Ви ж повинні хоч трохи відпочити по дорозі“, — тут він усміхнувся — „та зберегти в серці хоч якінебудь милі спогади“. — „Я боюся, що не зможу цього вчинити“, сказала маленька гувернантка, і раптом споважнівши, рішуче похитала головою. — „Так то воно, так, коли чоловік сам один...“ — Він і собі поважно похитав головою. Опісля вони замовкли. Поїзд лонотів далі, відкриваючи свої темні, полум'яні груди назустріч горбкам та долинам. Було тепло у вагоні. Вона немов піддавалася тому лопоті у темряві і він ніс її все далі й далі. Нараз почулись якісь невиразні звуки: стукіт ніг по коридорі, замикавання дверей — гомін людських голосів — свисти... Опісля дощ довгими іглами став колоти вікна... Та це нічого не нікодило... воно не було на дворі... та й вона мала парасольку з собою... вона надула губи, зітхнула, простерла й знову стиснула долоні, а вкінці твердо заснула.

„Вибачайте! Вибачайте!“ — Відсування дверей у вагоні розбудило її знечев'я. Що це було? Хтось увійшов і назад вийшов. Старенький сидів у своїм кутку, ще більше випрямлений як досі, насупивши брови. — „Га! га! га!“ лунало з сусіднього відділу. Все ще напів увісні, вона простягла руки до свого волосся, щоб переконатися, що це не сон. — „Який сором!“ — пробурмотів старенький більше про себе, ніж до неї. — „Простаки, не отеси! Боюся, що вони вас затрівожили, моя люба панночко, отак увігнавшись сюди“. — Ні, напівдому ні. Вона й так мала пробудитися... І вона добула свій срібний годинник, щоб поглянути, котра це година. Пів на п'яту. Холодне, синє світло облило шиби вікон. Вона знову витерла клаптик вікна — тепер вона бачила яскраві плями піль, купку білих домиків, подібних до печериць, дорогов мов картинку, з тополями по обох боках, смужку ріки. Яке ж це все було гарне! Яке гарне, і яке зовсім інакше! Навіть онті хмаринки на небі виглядали мов щось чуже. Було холодно, та вона вдавала, що їй ще холодніш, ніж справді було й стала терти руки одна об одну і тремтіла, підіймаючи комір свого плаща, бо почувала себе такою щасливою...

Поїзд почав припинювати свій біг. Льокомотива пронизливо засвистала. Поїзд наближався до якогось міста. Винці доми, рожеві та жовті, мигом перелітали перед їхніми очима, оповиті глибоким сном за своїми зеленими повіками, а на сторожі біля них стояли високі тополі, тремтючі в синьому повітрі, начеб наслухали, стоячи навшпиньки. В однім домі якась жінка відчинила віконницю, кинула червоно-білу подушечку поперек вікна та стояла, задивившись на поїзд. Біла та чорноволоса, з білим, вовняним шалем на плечах. Що раз то більше жінок появлялося в дверях та в вікнах сонних домів.

(Докінчення буде).

¹⁾ How do you do? Please, which is the way to the Leister square?

(ІІ ЗОВНІШНІЙ ВИГЛЯД)

II

У порівнянні з жінкою, що виступає яскраво й виразисто, мужеська пойма цього часу не має сили: бліда й безбарвна має в собі анемічний меншестий характер. Мужчина старається стати подібним до жінки в одязі й зачісці. Зменшує як і жінка свою зачіску, але все це

Жіноча зачіска в 1780 р.

не рішається притяти довгого волосся й заплітає його в косу, або підбирає його в шовкову сітку й прив'язує на потилиці стрічкою.

Зачіска грає в моді XVIII віку першорядну роль. У XVII віці розвинулося перукарство, тепер вимагається вміння й зручності при зачісці. Недармо славних фризєрів називали „academiciens“, членами Академії, бо для вивчення цієї дійсно важкої й хитромудрої штуки, мусів він перейти науку в своїй академії, а в практиці володіти великою фантазією, якій тогочасна мода лишала широке поле. В половині XVIII віку почалася правдива вакханалія в прибранні голови.

Низька зачіска зникає й волосся знову що раз вище підносять до гори. Зачіска прибирає вигляд їжака і так її й зовуть. Далі що день, то нова зачіска й нова її назва. Волосся підтягають догори при помочі подушечок, дротів, шпильок, помад, клею, мережева, стяжечок, шаліків, стрічок... Тонкий знавець і майстер у своєму ділі, фризєрський академик мусить працювати різними інструментами а з огляду на висоту зачісок, мало що не при помочі хідлів. Зачіски стали кілька разів вищі голови, а лице не закінчувало жіночої постаті, лише з'явилось по середній між тулубом і химерною зачіскою. Повіз був за вузький для широких спідниць тогочасних красунь і за низький для їхніх голів. Вони мусили сидіти на дно карети і ще виставляти голову через вікно, або здіймати зовсім дах карети. Але для „краси“ жінка готова була все витерпіти.

Фантазія того часу дозволяла поставити на високу зачіску жінки коник з правдивими цвітами і назвати зачіску à la Flore, положити в коник овочі й назвати зачіску à la Pomme. Можна було виплекати ліс на голові, розвести оранжерею, зобразити хвилясте море, побудувати корабель із щоглами й вітрилами або храм чи замок з вежами, представити на голові античну мітологію. Голова все витримувала, а навіть відгукувалась відповідною зачіскою на сучасний мент, от хоч би зачісками „caprice de Voltaire“, „considération“, „inclination“, „philosophale“ і т. д.

Цілу свою особу жінка намагається оточити сентиментальним символізмом. Кожний її рух, кожний по-

гляд мають скрите значіння. Ось як описують одяг жінки: її сукня „придушених зітхань“, прикрашена „надмірними жалями“, вишита „прегарною ширістю“, покрита „недискретним жалем“ і стяжками „лильної уваги“. І зачесана вона „все в подібних почуваннях“.

Ми вже згадували про мову мушок. Не менше від них красномовне жіноче віяльце: розвинути цілком віяло, значить — я думаю про це. Розвинути віяльце перед очима з рукою на серці — люблю тебе. Притиснути обома руками розгорнене віяльце до грудей, ніжно піднявши очі: щиро прошу вибачення! Лівою рукою притискати до серця віяльце: чи ти вірний мені? Глядіти на розгорнене віяло й похитувати головою — ти цілком не хочеш мене знати... і т. п. „Любий“, „милий“, „нечужий“, „нудно“, „дорого“, „кажи“, „мовчи“, „тужу“, „горю від кохання“, „йди“, „лишися“ — на все те є свій красномовний знак тонко обдумані науки.

Сучасна жінка вважалаб таку гру нудною, штучною навіть просто несмачною й негідною; але для жінки XVIII століття це було саме життя, захоплююча забава почувань, тонка кокотерія, тайний спосіб висказу своїх переживань і настроїв. Незначний рух прекрасного жіночого віяльця викликав у серцях мужчин сум, тривогу, надію і радість.

Так виглядала французька жінка напередодні Великої Революції з усіма своїми добрими й лихими прикметами. У XVIII віці жінка зайняла видне місце в житті, вона оточена загальною пошаною й увагою. Мужчина звертався до неї не інакше як з рукою на серці, зі словами: „Чи смію я вам сказати“, „Чи смію я вас просити!“ А проте ніяких громадських прав жінка не мала, а її юридичне положення виглядало нераз дуже дивно, навіть у таких культурних країнах, як Франція й Англія.

У XVIII віці була в Англії дуже поширена торгівля жінками, а ціна на жінку була дуже низька. Продаж власної жінки відбувався в такий спосіб: чоловік об'язував шлю жінки ширком і вів її в торговий день на ярмарок, прив'язував до стовпа й продаж відбувався при необхідних свідках. У „Times-і“ 22 липня 1797 року з'являється така замітка: „По причині недогляду не мо-

Чоловіча зачіска в 1780 р.

жемо на цей раз зазначити в відомостях Омтефільдської торгівниці, ціна на жінку“.

Ще і в останній чвертині XIX віку траплялися в Англії випадки продажі й купівлі жінок. Може власне тому кличі еманципації жінки вперше вийшли з Англії.

СОНЯ ГЕНІ

Соня Гені — мистець світу в бігу на совгах! Легко здіймається її постать над дзеркальною площею лискутого льоду, рисуючи погами майстерні кола. Тисячна товня приглядається цим рухам, заперши віддих і не вірючи власним очам слідкує за головокружними поворотами її ніг.

Недавно оце виступала Соня Гені на найбільшій ледяній площі Європи, площі віденського Eislaufverein-у. Тут змагалася вона ще п'ять літ тому, коли була лише мистцем Норвегії, а тепер вернулася як непереможний мистець світу, що вже чотири рази добувала собі пернечство на зимових Олімпіадах.

Соня Гені народилася в 1912 р. в Осло, столиці Норвегії. Вже чотирьохлітню дитиною станула вперше на леді й скоро освоїлася з рухами на гладкій, дзеркальній площі. Її родичі звернули увагу на руханкові здібності малої Соні й рішили вчити її в балетній школі. Показалося, що ця обставина стала їй незвичайно в пригоді. Тіло набрало гнукості, рухи її стали легкі й плавні. Одинадцятилітньою дитиною вона вже стала мистцем Норвегії а за кілька літ почала заступати Норвегію на міжнародних змаганнях. Весь час вона невтомно працює, в зимових місяцях на леді, а в літніх у балетній школі. Вільний час від науки присвячує гартуванню свого тіла.

Перший її виступ на міжнародних змаганнях у Парижі скінчився невдачею для Соні. Її форма ще не була бездоганна, різні, молодечі рухи відбивали від досвідної

вмілості старших спортсменів. Але це не знеохотило її, навпаки додало лише більше завзяття. Вона вернула до Осло й кинулася у вир праці. За один рік вона так заокруглила своє вміння, що вже слідуючого року на міжнародних змаганнях у Будапешті здобула світовий рекорд у бігу на совгах. Від того часу, себто 1927 року вона не уступила його нікому другому. На дальших змаганнях у Осло, Нью-Йорку й Парижі вона весь час держиться на висоті свого вміння.

З нагоди її недавнього виступу у Відні, знову всі заговорили про Соню Гені. „Я думаю покинути „ледяний спорт“ відповіла вона на численні запити про її майбутні пляни. „Не хочу бути односторонньою в спорті й тому почала цього року грати в тенніс. Та мої родичі противляться тому, щоби я з однаковим завзяттям віддавалася двом родам спорту, це мене втомляло би занадто, кажуть. І годі не признати їм правди тим більше, що я певна цього, не могла б досягнути однакової вмілості в обох спортах. А тенніс манить мене тепер більше чим совги, де я вже нічого нового не можу навчитися. Для мене більший чар лежить у змаганні чим у побіді. І тому хочу перейти тепер до теннісу, де я вже досягнула деякі успіхи“.

З гордістю вітає Норвегія кожний успіх своєї молоді змагунки. Досі Скандинавія висилала у світ найкращих лещетарів та совгунів, може й пощастить їй придбати рекорд у теннісі?

К. Л.

ДІТОЧІ ХОРОБИ ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Одним із найважливіших завдань сучасної медицини, є не лише лікувати недуги, але також старатися запобігати повстанню хворіб. Кожна ж перебути хвороба лишає по собі сліди в людському тілі, і тому вилікувати недугу, це не значить ще цілковито усунути її погубний вплив.

Запобігати повстанню хворіб у дітей, це завдання незвичайної ваги. Діти, що колись мають бути дорослими людьми а тим самим становитимуть про вартість цілого народу, повинні як найменше — хорувати. Відомо, що люди хорі не тільки що не представляють стільки вартості що здорові, але навпаки, є тягарем для суспільності.

Сучасна шкільна молодь у віці 8—16 літ вимагає тим більше піклування, що діти ці народилися в роках воєнного й повоєнного лихоліття. Тоді коли батьки їхні воювали, матері передали новонародженим, або живучим ще у їхньому лоні, зі своїм кормом весь той жах, усі ті ненормальні духові переживання, які самі в той час переходили. І виростають діти „нервові“, перечулені; трапляється серед дітей стільки випадків неврастності, гістерії й нижчого умового розвитку, що сучасного покоління ніяк не можна порівнювати з т. зв. передвоєнним. Не винні тут родичі, ані діти, — а винні умовини, серед яких прийшли ті діти на світ а опісля виростили.

На цьому місці хочеться звернути увагу на т. зв. шкільні хвороби, які кладуть свій слід і на пізнішому розвитку дитини. Ці хвороби причислюють до т. зв. професійних недуг. Так, як антикарі від довгого стояння дістають жиляків на ногах, складачі друкарські від олов'яного пилю дістають грудних хворіб і затравнь — так і школу обвинувачують у повстанні деяких недуг.

Головні недомогання це: а) короткозорість, б) скрювлення хребта, в) біль голови.

Короткозорість, це хворобливий стан ока, спричинений здовженням галочки очної так, що рівнобіжні про-

міні, які йдуть від далекого предмету або джерела світла не сходяться на одній стінці очної ями (сітчанці), як воно нормально буває, тільки перед сітчанкою. На саму сітчанку вже падають проміні розпорошені й тоді образ огляданого предмету є неясний. Досліди лікарів вказали, що одні діти вже родяться з наклоном до короткозорості а другі ні. Школа, а властиво невідповідні умовини розвитку, побільшують цю недугу.

Тими невідповідними умовинами розвитку можна вважати: довге читання й писання, невідповідне освітлення, дрібне друковане письмо, невідповідно збудовану шкільну лавку, тісний одяг (стискає шию і спричинює переповнення кров'ю очних судин), і ін. Всі ці чинники збільшують тиснення течі всередині очної ями і тим самим оболонки внутрішньої; ціла галочка очна мусить видовжуватись а внаслідок цього повстає короткозорість.

Щоби охоронити дітей перед короткозорістю, треба усувати всі ті шкідливі чинники, які її спричинюють. Німецький гігієніст Burgerstein подає такі правила для дітей шкільного віку:

- 1) Діти не повинні довше, як годину без перерви, займатися працею в школі;
- 2) Діти повинні часто рухатися на вільному повітрі;
- 3) Дітям не вільно читати й писати при невідповідному освітленні;
- 4) Діти короткозорі повинні сидіти на ближчих місцях у класі;
- 5) При читанні, писанні, рисованні й малюванні освітлення повинно падати з лівого боку або зверху;
- 6) Вживати книжок з великим, друкованим письмом;
- 7) Не дозволяти дітям носити тісного одягу, головню комірців;
- 8) Обмежувати шкільні лекції при штучному освітленні; заборонити рисувати й малювати при штучному освітленні.

Друга шкільна хвороба — це скривлення хребта в бік. Деякі лікарі вважають цей хворобливий стан типовою шкільною педурою. Безперечно, що школа є тут головним чинником, котрий сприяє розвитку цієї хвороби, але треба пам'ятати також, що діти, яких організм є ослаблений невідповідним відживлюванням або негігієнічними умовами життя дома, спеціально податливі на ту педуру. Нахил до скривлення хребта мають також діти рахітичні й такі, що скоро ростуть. У одних і других матерія кістка є дуже м'яка, отже й дуже податна на шкідливі впливи.

На підставі дослідів лікарів-гігієністів доказано, що скривлення хребта повстає головню в шкільному віці і то трапляється частіше у дівчат, ніж у хлопців. В останнім десятилітті, від коли дівчата почали рівно з хлопцями займатися руханкою, відсоток сколіотичних (зі скривленням хребтом) дівчат зменшився. Головною причиною скривлення хребта, це неправильне сидження. Мизи спини томляться від неправильного сидження, дитина, шукаючи підпори для тулуба, нахилиється вперед, опирається рукою на лавку, а тоді одне плече підноситься вгору а друге опускається вниз і хребет скривлюється в один бік.

Скривлення хребта впливає також на загальний стан цілого організму. При скривленні хребта одне рамя підноситься вище а друге нижче, — ребра по одній стороні випуклі, по другій западі, — клітка грудна здушена а обсяг легенів зменчений. Внаслідок цього віддих стає поверховний і частіший. Діти такі часто дістають катарів дихального проводу і поволіше ростуть.

Ось кілька головних правил правильного сидження:

1) Діти повинні сидіти в лавках прямо а спинною спиратися об лавку;

2) При писанні й читанні тулуб і ноги мусять мати підпору;

3) Діти — головню малі — повинні носити книжки в торбі на плечах, а не під пахую;

Дальшою шкільною хворобою є біль голови. Це правдива шкільна хвороба (коли розуміється учень не симулює) і у французів та німців має навіть свою назву: шкільний біль голови. Причиною цього болю голови є переповнення кровю судин кровоносних в мозку; вони патискають на мозок і викликають біль голови. Це повстає тоді, коли дитина довго й напружено умово працює та коли є нервово перетомлена. Також недостача руху підчас шкільних перерв, висока температура в шкільних кімнатах і задуха, тісний одяг і комірці, невідповідне освітлення шкільних кімнат, короткозорість — все це може стати причиною частих болів голови у шкільної дівчати. Крім вище згаданих причин болю голови можуть виступати при різних педурах, як неправильному травленні, різних хворобах носа, кровотечах і ін.

Звичайно учителі вважають, що біль голови в учня це тільки викрут і то невмілий. Безперечно, що багато учнів надуживає тим, але не можна кожного, хто жаліється на біль голови, уважати лінивим. Тут треба кожний випадок розглядати догідно. Найкращим ліком на болю голови у дітей, це рух на вільному воздуху і гімнастика рук і ніг. Підчас руханкових вирав кров заповнює кровоносні судини м'язів рук і ніг а тим самим поволі зменшується переповнення кровоносних судин мозку, отже й біль голови уступає.

Вкінці треба ще згадати й про те, що школа є немовби посередницею в переносенні т. зв. пошесних (інфекційних) хоріб з одної дитини на другу. Одначе в кожній державі існують приписи, котрі виразно означають, коли треба замкнути науку в школі, щоби якась заразлива хвороба не ширилася.

Подав канд. мед. *Попович Мирослав*

ПРО ЗБІРКУ НАРОДНИХ ВИШИВОК

(Стаття надіслана)

Справа, якої хочу торнутися в цих рядках, вже часто обговорювана в пресі та на різних зібраннях, тому не представлятиме вона нічого нового для нас. Здавалось би зайвим говорити про цінність збірок наших вишиванок, бо кожний розуміє їх цінність і красу.

Але подія, якої всі ми недавно були свідком, не дає мені мовчати. Цим я вважаю виставку народних вишивок в Промисловому Музею. У трьох залах розгорнулося тут перед нами народне мистецтво чотирьох повітів, все прекрасно упорядковане та розложено. Кожне село не лише що становило окремий відділ, але й кожний взір подано там у кількох відмінах, та в різних стадіях вишивання.

Одначе нам з цієї збірки немає найменшого хісна, коли піде не знайдете й згадки про те, що це українське народне мистецтво. Так просто написано „hafty ludowe“ а назва „українські“ приміщено лише біля новітніх взірців у селі Торськім, у яких помітний уже вплив міста. Ясно, що збірка ця і в майбутньому не послужить нам, а радше збагатить надбання чужої культури.

Оці міркування заставили мене відізватися в цій справі. Годі прийняти спокійно такий наглядний доказ втрати нашого національного майна. Чому немає в нас окрім музейних та одної-двох приватних збірок більше любителів цього діла? Ми ж більше зв'язані з селом та його мешканцям, чим наші сусіди. Здавалась би, нам легше прослідити та прибирати цікаві зразки народного мистецтва.

На це певно почую відповідь, що всякі збірки вимагають грошей та що в нас їх потрібно й на інші більше некучі справи. Погоджусь з цим, тим більше що знаю, на збірку п. Модзалевської витрачено великі суми. Та годі нам останавливатися перед цією перешкодою й опускає руки. Невже не знайдеться способів обійти її, коли будемо руководитися сильним бажанням та справжнім замишлянням до діла? Пригадаймо собі, скільки може осягнути кожна олімпія, узброєна в витривалість і охоту хоч і немає в неї засобів!

Я не маю тут на думці організування величавих збірок на зразок цієї, що ми мали нагоду бачити. Тут безумовно потрібно великих коштів та зусилля. Але влаштувати збірку найбільше замітних взорів свого села, це ж хіба не представляє непоборимих трудностей! І навіть кошти при цьому невеликі. Старі впливали виставки, чи дуди можна проміняти за якусь прислугу. Селянки ж часто приходять по пораду, чи то лік з домашньої аптечки, чи з проханням написати листа до „пані навчительки“!

А нетрудні взори можна би відішпити самому на куснику полотна й таким способом кожна родина могла би зложити собі збірку. Не говорю вже про обставину, чи повинна ця збірка перейти на власність музею, чи ні. Головне те, щоби вишивки ці, які перероджуються, або заникають, були зібрані та знаходилися в наших руках.

Ось тут хочу звернутися до читачок „Новой Хати“ з проханням, щоби й вони відізвалися в цій справі. Можливо що я, мійська мешканка, помиляюся відносно цього чи можна влаштовувати приватні збірки недорогим коштом, а можливо що є й інші на це способи, як оці що я подала. Прохаю тих, що живуть на селі, що вже мають деякий досвід, висказати свою думку в цій справі.

Львівська-українка.

ЯК НАКРИВАТИ СТІЛ

Це нелегке завдання чекає господиню ще в останній хвилі, коли вже в кухні викінчуються страви й вона неспокійно позирає на годинник, щоби побачити скільки ще часу остало до приходу гостей. «Ще стіл треба накрити», каже вона до дівчини, чи до якогось молодшого члена родини й видає їм обрус із відповідними вказівками. І так стіл накривається, згідно з давньою звичкою, все однаково й тарілки й склянки стоять на ньому завжди в такому самому порядку.

Не дивно воно, чому господиня уділює далеко більше уваги приладженні страв, чим накриванні стола? Гарно накритий стіл, це одна із найважливіших умови вдатної гостини. Естетичне враження на вид доброї порцеляни, тоненьких чарок і лискучого срібла дає нам такеж задоволення, що й смачно приладжені страви. Вистачить пригадати лише, скільки тратить найсмачніша страва, подана недбайливо й поспішно, а тоді погодитися з моїм твердженням. Накриття стола це наче його одяг, в якому розгортається перед гостями весь смак тієї хати. Як кожний одяг, так і цей певниною змінюється, приновлюється до вимог сучасної хвилі та до вимог моди.

Пригадаймо собі всі подробиці накривання стола, так як вони слідуєть по черзі. Добре було б запам'ятати оцю чергу, щоби не забути при накриванні якоїнебудь дрібнички, яку пізніш трудно доповнити підчас гостини. Починаючи від ператової чи сукняної підкладки, яка повинна завжди лежати під обрусом на добре удержаному столі аж до останньої сільнички, поставленої на стіл в безліч подробиць, які можна забути й недоглянути. Тому повинна господиня, годину чи дві перед приходом гостей, без поспіху накрити стіл.

Теперішні обруси, це вже не виключно сніжнобілі скатерті, що споконвіку були гордощами господині. Вони приймають тепер кремовий колір, який прегарно луочиться з блиском різьбленого шкла та білої порцеляни. Навіть і пізні молодші відтінки красок зеленої, рожевої й жовтої віддаються тепер показатись на столі у вечорі навіть у полудне, але вони повинні бути в повній гармонії з краскою порцеляни.

Для полудневогож чаю найкраще надаються вишивані обруси. Тут різнобарвні взори заступають найкраще прибрання стола доріжкою, а уклад їх дає багато різноманітності.

Доріжка, яку кладуть по середині стола, оживляє його одноманітне поле пестрою вишивкою. При кольорових обрусах треба бути обережним у добірї цієї прикраси, тут найкраще підходять полтавське вирізування на полотні, або буковинська мережка на бурунчуку, які гарно відбиватимуть від кольорового тла.

А як виглядатиме накриття для кожного гостя? Чи не треба й тут перестерігати певного порядку?

Плиткий таріль стоїть перед гостем по середині, зліва від тареля знайдуть місце вилки, по правій стороні ножі для закуски й першої страви. Перед тарількою лежать ложка й обі ложочки для солодонців і компоту, звернені монограмом у гору а держакон на право. При укладанні тарілок, чи шклянок треба слідкувати за тим, щоби вони взором своїм зверталися до гостя, та однаково були уставлені на цілому столі. Край тарілки повинен сходитися точно з краєм стола, в ніякому випадку не виставати понад нього. А це вже певниною тямить кожна господиня, що при накриванні треба уважно переглянути шклянки й тарілки й обтерти їх старанно від пороху, який налідає — хоч би й у кремені. Серветки, зложені монограмом на верх, уміщуються по лівій стороні на-

криття, а чарки для вина, чи інших напиктів слід уставити в рівній лінії перед тарелем.

Такого порядку треба нам придержуватись при накриванні та тямити, що накриття для одного гостя повинно не займати більше як 60 см у ширину.

Не забудьте ще подбати про належну кількість сільничок та про зубочистки. Одначе не треба накладати за багато ваз, полумисків, підносів на середину стола, це все обмежує простір та часто бентежить гостя. Закуски та холодні страви повинні чекати свої черги на бічному століку і появлятися на столі аж при подаванні.

Середину стола по можности прикрасити цвітами. Одначе бережіться ставляти на стіл високих ваз із китицями, або й цвітучих квіток у вазонках! Вони закривають вам обличчя вашого протилежного сусіда, а господині не дають перегляду над тим, що діється на столі підчас гостини. За те як гарно відбивають від ясного тла квіти розсипані у низькій, цукатій вазі або подовгуватій жардінерці. Японці навчили нас підчеркувати красу кожної поодинокі квітки, ставляючи цвітучу галузку у високу вазу. Тут можна примінити їхню науку з успіхом, тому що струнка ваза з одною квіткою не творить небажаних перегорд. Але можете ще й кожному гостеві вчинити милу несподіванку, коли положите біля нього на серветці цвітучу галузку, чи, зимовою порою, зелену гілку смеречини.

Коли вже все це приготовано, і господиня вдоволена цілістю цього враження, добре в перебігті в думці ще всі ті справи, які до накривання стола безпосередно не належать, а всеж таки часто завдають господині хвилювання. Чи дівчина знає, як треба подавати? А чи господиня вирішила, як посадить гостей, щоби уникнути припрошування в останній хвилі? Ось дальші завдання господині, які вимагають зручности при розв'язці їх, коли гостина в неї має бути милим та приємним переживанням.

О. Г.

ЗОРГАНІЗОВАНИМИ СИЛАМИ

Старшина Жіночого Клуба „Рідної Школи“ ім. Ганни Барвінок у Львові дякує як найщиріше усім, хто причинився якнебудь грошевою підмогою чи в натураліях до улаштування й гарного успіху нашого передсвяткового ярмарку. Не відтягалися від датків ні наші львівські установи ні приватні особи у Львові і на провінції — а передовсім наше жіноцтво.

Але з особливим признанням і вдячністю мусимо згадати *жертвенність громади Вібрки*. За ініціативою п. Лесі Дудикевичевої утворився там спеціальний жіночий комітет і він перевів збірку в місті, яка дала прегарний вислід. Готівкою за зібране й продане збіжжя одержано 107 зол. 52 гр. — в натурі 10 кг пшеничної муки, шноно, мак, цибуля, 2 курки. Крім того має Комітет ще на продаж для нас 10 кг житньої муки, а окрім цього деякі особи ще обіцяли надіслати свої датки. Для вічної пам'яті і в примір другим подаємо імена бібречких громадян, які занялися збіркою: Осипа Гринусова, Марта Костиркова, Климова, Ольга Коцюмбасівна Іванова, Ольга Коцюмбасівна Василева, Галия Пришляківна, Паталія Коцюмбасівна, Евдокія Відонякова, Софія Охримовичева, Розалія Курдина, Катруся Войківна. Бібречькі жінки дали доказ, що й у найгірше лихоліття свідоме громадянство зорганізованими силами може перевести кожну акцію, якій присвчує вища ідея — загальне народне добро.

За Старшину Клуба:

М. Говиковичева, голова

К. Малицька, секретарка

РІЖНІ ВІСТИ

Загальні Збори кооперативи „Труд“ у Львові відбулися дня 27. XI. м. р. в домі кооперативи. Рінок 39.

„Труд“ одна з найстаріших жіночих установ, обходить в цьому році 30-ліття свого існування. Для святкування цієї річниці порішено скликати Надзвичайні Загальні Збори, а Збори з 27. XI. м. р. були звичайним діловим річним Збором. Зборами проводила гол. Надзірної Ради п. Е. Макарушкова, секретарювала п. І. Лежко-губська. Звіт з праці поодиноких відділів „Труду“ за діловий рік 1929—30 здавала п. О. Залізняк, як справник кооперативи.

Одним із головних завдань кооп. „Труд“ було вишколювати фахових кравецьких робітниць. Щоби надати цій праці більше організованості й систематичності, старалася Управа о концесію на промислову школу, яку й призначено їй в цьому році. Назва школи звучить: „Жіноча ремісничка школа кооперативи „Труд“ у Львові“, а завданням школи є виховувати добрих кравецьких робітниць, які працювалиб у своїх чи кооперативних робітнях по наших містах і селах. Крім школи веде „Труд“ робітню жіночих і дитячих одягів та білля. Від півтора року робітню суконь завідуює п. Ст. Монцібович і в тім часі рух в робітні суконь значно зріс, так що число замовлень було вдвоє більше як у попередніх роках. До робітні білля закуплено нові машини до шиття та машини до викінчування т. зв. сідлярку. Відділ вишивок викazuje також значний приріст випродукованих робіт, кращий смак і живіший торговельний рух.

У звіті та дискусії над звітом порушувало дуже важку й актуальну для кооперативи справу, а саме справу членства й уділів. Найстарша жіноча кооператива, з такими важкими суспільними завданнями як кооп. „Труд“ — має всего 70 членів, бо 4/5 бувших членів не доплатило здевалюованих в часі інфляції уділів — хоч висота уділу виносить всего 10 зол. Щоби зарадити цьому лихові, ухвалено розвинути енергійну акцію для втягнення ширших кругів жіноцтва до кооперативної праці а разом ухвалено підвищити членський уділ з 10 зол. на 30 зол. В дискусії забрали голос: п. М. Білецька, К. Малицька, о. сов. А. Стефанович і др. Щоби улекшити членам доповнення уділу, розложено доплату його на рати на протяг цілого року.

Іменем Контрольної Комісії здавала звіт п. Ст. Савицька. На місце уступаючих членів Надзірної Ради вибрано поновно п. Євгенію Макарушкову і п. Ірину Павликовську та п. Іванну Левицьку, на заступників п. Стефанію Филиповичеву і п. І. Н. Левицьку. В склад Надзірної Ради входить тепер: Е. Макарушкова голова, І. Павликовська заст. голови, І. Левицька секретарка, К. Бандрівський, Ст. Савицька контрольна комісія, М. Білецька, І. Левицька, М. Морозова члени, Ст. Филиповичева, І. Левицька заступники членів Надзірної Ради.

Заходом жіночого Кружка ім. Ганни Барвінок у Львові відбувся дня 4 грудня м. р. відчит п. Стефанія Пашкевич, на тему: „Польські жінки у визвольних змаганнях в роках 1910—1915“. За основу реферату взяла презентація споминок активних учасниць польської підпольної боротьби в перших роках світової війни і безпосередньо перед вибухом війни. Споминок ці вишлись окремою книжкою під заголовком „Wierna służba“, зредатованої дружиною Пилеудського, що сама відіграла визначну роль в польській конспіративній роботі.

Реферат Ст. Пашкевичиної, опрацьований незвичайно живо й яскраво, прийняла чисельно зібрана аудиторія з правдивим зацікавленням.

Із життя львівських студенток. Уже два рази давали ми звіти з діяльності українських студенток у Львові.

Одначе ці коротенькі звіти не могли дати нам вірного образу їхньої праці та відносин, серед яких українським студенткам приходиться працювати.

Щоби мати ясніший погляд на цю справу, треба переглянути її від початку — у цьому випадку — від заснування теперішньої Секції Студенток — аж до сьогоднішнього дня.

Коли в 1928 р. розвизано „Студентську Громаду“ — автоматично перестала існувати Секція Студенток, яку засновано при „Студентській Громаді“. Після цього, дуже важкого удару на студентське життя — неспачеби загинула вся організаційна праця. Щойно по якомусь часі починають студенти гуртуватися при „Товаристві Прихильників Освіти“ і працювати під його патронатом. Не лишилися позаду й студентки. Їм уже в 1929 р. вдається оснувати при цьому ж Т-ні гурток під назвою „Секція Студенток при Тов. Прихильників Освіти“, та згуртувати в ньому понад сто укр. студенток. І вже 13. мая 1930 на одному з засідань Виділу памічають вони собі ось який план праці на майбутнє:

1) Самоосвітня праця для вироблення свого світогляду.

2) Підготовка до суспільної роботи при помочі активної праці в студентських організаціях.

3) Допомога неможливим студенткам.

Від цього часу праця пішла у цих трьох напрямках. Щоби виконати завдання самовиховання — дають студентки цілий ряд рефератів, або запрошують для відчитів декого зі старшого громадянства. Про це вже двічі згадувалося у „Новій Хаті“, а з найновіших, неопданих ще, слід згадати:

1) Реферат п. Олени Залізняк, 19. жовтня 1930, на тему „Праця дівчат-студенток від 1907 р. на університеті і в громадянському житті“.

2) Реферат тов. Зайнглої, 19. жовтня 1930, на тему „Мої враження з поїздок по селах“.

3) Реферат п. К. Малицької, 26. жовтня 6. р. на тему „Історія жіночого руху від найдавніших часів“.

4) Реферат п. Пашкевич, 9. листопада 1930, на тему „Мої споминок з студентського життя“.

5) Реферат п. Олени Гомзін, 30. листопада 1930, на тему „Життя жіноцтва в рр. 1918, 19 і 20“.

Спільним заходом студенток і студентів влаштовано свято Е. Чикаленка 7. XII. 1930.

Про зїзд студенток, який відбувся в березні ц. р. для навізання зносин з товаришками з інших університетів — був докладний звіт в „Новій хаті“.

В останніх днях Виділ Секції рішив влаштувати курси чужих мов для студенток. Це рішення зустріли студентки з зацікавленням та багато з них записалося на мови: німецьку, французьку, англійську та есперанто.

При цьому слід згадати, що Виділ планує влаштувати курси руханки для студенток.

Відносно другого завдання, а саме: підготовки до суспільної праці, студентки вже зробили чимало. Влаштувавши кілька рефератів по селах, збірок на різні цілі, беруть вони участь в усіх студентських святах. Окрім того працюють по різних громадянських установах, як „Прогрес“, „Сокіл“, „Союз Українок“ і „Будучність“.

В напрямі матеріальної самопомогі не зроблено покищо багато. Та коли взяти під увагу матеріальні обставини загалу студенток — то ще можна й дивуватися, що зуміли вони зі своїх скромних засобів помагати кільком неможливим товаришкам та талановитій співачці, чи не найбільше спосібній учениці Музичного Інституту.

Тепер вдалося Виділові добути власну домівку в Академічному Домі й це дає можливість частіше влаштовувати сходини та навізати тісніше співжиття. До-

мівку самі студентки стараються удержати в ладі та прикрасити як найкраще.

Як бачимо, — праця серед студенток іде, хоч і неголосна, зате постійна. Поволі та певниною приготуються до громадянської праці нові робітниці.

Л. Р.

Англійська посолка др. Етель Бентем, член Лейбур Парті виступила в англійському парламенті з виступом закона, який дозволяє жінці зберегти своє власне громадянство при одруженні. Досі ще в багатьох країнах Європи трапляється жінка в такій випадку втрачає право громадянства і стає громадянкою держави свого чоловіка. Це право, чи властиво кажучи безправ'я, приводило жінці багато труднощів, чи то при виконуванні звання по одруженні, чи відносно розпоряджування своїм майтком.

Англійський парламент прихилився до думки др. Бентем і прийняв цей закон одностайно.

Перша жінка удекорована командорією Почетної Легії. На днях відзначено командорією Почетної Легії звісну французьку поетку г-р. де Ноай. Це перший раз пошановано жінку у Франції такою відзнакою.

Анна Павлова, відома танчиня світової слави померла в Газі в 46-тому році життя. Вона й Ізадора Дункан, це були визначні представниці цієї галузі мистецтва, які, кожна в своєму роді, оснували й вели власні школи.

Із Редакції. Подаємо до відома шан. читачкам, що продовження праці Даміана М. Горнякевича: „Роля жінки в зберіганні українського народнього мистецтва“, ми були приневолені пересунути на місяць березень ц. р. із технічних причин.

Лист до Редакції: Вельми радію, що нарешті наше жіноцтво пішло властивим шляхом і організує на широку скалю збут нашого домашнього мистецького промислу. Це має значіння не тільки економічне, але ще більше загально національне, бо цілий культурний світ нас ближче пізнає. Від нас жінок тепер тільки залежить, щоб ми наше товариство розвинули якнайширше.

При цій нагоді ділюся з Шановними Читачками моїм поміченням, що я, як член „НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“ від ряду літ побираю постійно всі споживчі товари і трунки в склені „Народної Торговлі“. Якість і ціни відповідають мені там краще, чим у чужих фірм і я вдоволена, що підпирючи українську фірму причиноюся до економічного зорганізування українського народу, а тимсамим прикладаю і свою цеголку до великої будови.

Колиби кожда з нас все своє заантребовання на нитки, полотна і т. н. крила в кооперативі „Українське Народне Мистецтво“, а на товари споживчі і напипки в склепах „НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“ — звертаю увагу, що йдуть місяниці, балі, весілля, — то вона зробилаби велике діло для народньої справи.

Леся В., з Пер...

Ф. С.

„ПЕПІТА“

Чорно-біла клітчата тканина, відома під назвою „Пепіта“, існує на світі так давно, що часом називають її ще „столітник“, або навіть і „тисячолітник“. І дуже можливо, що цей взірць, справді, був одним з найпримітивіших і найперших взірців, витканих людською рукою. Бо ж усе таємство цього взору полягає в тому, що основу тчуться чорну, а уток — білий, чи навпаки. Однак нинішню свою назву — „пепіта“ придбала ця тканина лише з року 1853-го, в Чеській Празі. Сталося ж це на честь славнозвісної тоді та скрізь улюбленої танцюристки Пепіти де-Оліва.

Якої саме національності була та Пепіта, сьогодні важко сказати. За честь назвати її землячкою сперечається кілька народів. Найбільш була поширена думка, що де-Оліва — з походження іспанка. Однак німці запевняли, що була вона правдивою німкенією, донькою шлезького ткача. Дехто доводив, що „божески-прекрасна“ Пепіта — жидівка. Чехи ж стоять на тому, ніби „Пепіта де-Оліва“ — лише театральний псевдонім чеської Пепічки (скорочене наймення Йосипи) Оливовиць, з Находу.

Так чи інакше, але ж свого часу відомостями про ту славу танцюристку були заповнені сторінки газет та часописів. Її „лідирили до небес“, в ній закохувались, їй заздрили, її проклинали. Мало-мало проти неї не говорили казань з церковної амвони.

Росповідають, говорячи про її тріумфи у Відні, — ніби один з її „ентузіастів“, як говорилося за тих часів, кинув її на сцену таку велетенську китицю квіток, що танцюристка аж зомліла, коли цей щирий дарунок, падаючи до її ніжок, „легенько“ зачепив її саму. Студенство роспрягало коней її повоза й само возило „божеску“ Пепіту. Під вікнами її поменникання співали серенади та гукали їй славу до ранку.

У буфеті Штетинського театру, де танцювала Пепіта, висів балетний черевичок „дівні“, і тільки за чималі гроші можна було з нього напийтися вина.

В листопаді року 1853-го Пепіта завітала до Праги. Тут вона зробила таке вражіння, що тодішня Празька газета — „Tagesbote“ писала про „Delirium Pepitatorum“ („Пепітобожевілья“) у всьому місті.

І от, саме тоді спритні чеські фабриканти випустили на торг чорно-білу клітчатую тканину під назвою „Пепіта“. Тому, що Прага була повна так званими „Пепітовцями“, то ту тканину, як кажуть просто „рвали“: тканина і її назва стали такі популярні, як оце перед кількома роками були так звані „Тутанкамони“ — тканини, названі на честь єгипетського фараона Тут-Анх-Амона, розкопани гробниці якого зацікавили увесь світ ще дужче, як колись Пепіта де-Оліва.

ВІД ВИДАВНИЦТВА

Коли хочете, щоб журнал збільшував свій обсяг та поширював поодинокі відділи, Ви повинні піддержувати його точним вирівнюванням передплати та приєднуванням нових передплатниць. Не читайте журналу даром! На адресі знайдете квоту Вашої залежності; вирівняйте її!

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувший лікар заграничних клінік, спеціаліст шкірних, венеричних і сексуальних недуг (полова неміч) та лікарської косметики

ординує в шкірних недугах
і т. д. від год. 8½ — 10, 18 — 18.
в косметичі від 10 — 11 і 16 — 18,
в неділі і свята від год. 10 — 11.

Гірське сонце. Вапофор. Діатермія. Крио-
:: :: терапія. Сепараткові ждальні. :: ::

Львів, вул. Сикстуська ч. 22, III. пов.

(біля „Народної Гостиниці“).

Вінда до вжитку, — Телефон 38-90.

УВАГА!

ПРЕДПЛАТНИЦЯМ ДО ВІДОМА!

Нагороди, які рішила адміністрація часопису розділити між передплатниць, що вирівнали цілорічну передплату на 1931 рік, вже приготовані.

Січень — це місяць святочних веселощів і приготувань, тому й не всі передплатниці мали змогу вислати тоді цілорічну передплату. Отут даємо можливість виконати це ще на про-тязі лютого ц. р. й переносимо остаточний речинець льосування на день 20 лютого ц. р.

Звертаємо увагу на те, що це небувала нагода дістати цінні предмети домашньої обстановки, вишивки, керамічні ви-роби, різьблені коробочки й цікаві книжки.

Вислід льосування оголосимо в 3 числі „Нової Хати“ за 1931 рік.

Виграні предмети будуть розіслані негайно по льосуванні!
ЛИШЕ ЗА ТОЧНЕ ВИРІВНАННЯ ПЕРЕДПЛАТИ!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Юлія Курч. *Youngstown*. Вже довго не маємо вістки від Вас. Чи одержали нашого посліднього листа, якого ми вислали пра-тв чинелом за грудень?

Марія Монастирська, *Львів*. Ваш лист нас зацікавив і ми ві-зьмемо Ваші пропозиції під увагу. Дуже радо відкриємо поради естетичного влаштування помешкання, оскільки буде більше заці-кавлених у цьому напрямку.

Др. Ярослава Курковська, *Відень*. Не знаємо Вашої нової адреси й прохаємо подати нам її.

Проф. Марія Омеляченко, *Прага*. Щиро дякуємо за привітання. Чекаємо на довшу вістку від Вас.

О. С. Альбіс. Дякуємо Вам за запити підносно аркушу-кроїв. Подбаємо в майбутньому про поучення, як його вживати. Співки моделей не завжди можемо додавати, тому що деколи сам модель-такий великий (в моделі дістаємо тотожні з заграниці), що на сто-рінці немає місця.

Зеновія Яновська, *Заліщики*. В найближньому часі помістимо кілька взорів на ситці, до яких можна дуже гарно примістити по-латевські взори (шпідування). В нашій робітні ми вже випрацювали кілька таких зшавіє.

ДР. Е. ДУРДЕЛЛО

КОСМЕТИЧНІ ПОРАДИ

Зажурена. Причини передчасного сивіння волосся бувають дуже різноманітні. Найчастіше, це діїчна склянистість, даліше тяжкі переживання а пікніці невміле або недбале плекання волосся, як миття в соді, оцті, сальнику, гострими милами, часта ондуляція і т. д. На жалі досі немає ліку проти сивіння волосся. Одиноким середником є все ще закрашення. Найкращою і нешкідливою кра-скою є Генна, одначе богато залежить від того якою саме краскою хотілиб Ви забарити своє волосся. З другої сторони, думаю, що перед кожним крашенням волосся варто застановитися, чи не краще було би лишити його в природному стані.

Степан Р. Найкращим ліком проти почення рук і ніг є формалін. Руки й ноги треба щодня вечером викупати у розчині формаліну, витерти рушником і наемарувати відповідною формаліно-вою мастю, руки слабшою, ноги сильнішою. Коли замітите полі-пшення, треба переводити це лікування лише кожного другого дня, далі двічі в тиждень а вкінці згідно з потребою. Колиб це лікування не помогло, треба піддатися терапії рентеном.

МОДЕРНІЗУВАННЯ

Торічні вєрні сукні різняться від теперішніх головно дов-жиною. Тож коли лишнєся відповідний кусник матеріалу, можна таку суконку легко переробити. Трудніше вже паладнати сирину, коли такої рештки немає. Тоді приходится сягати за помічними засобами, яких треба придумувати для кожної суконки зокрема.

Дуже плучно можна продовжити суконку при помочи мере-жева. Коли давня наша сукня вже була прибрана мережевом, як ота на рисунку (на ліво), треба лише докупити подібного, або й цілком нового й таким способом продовжити приділ. Торішня сукня, як бачимо на рисунку, дуже коротка з перівним приделом. Мережево, треба скроїти так, щоб воно виповнило вирізи й ви-ривало таким способом приділ. Близьку найкраще прибрати таким самим мережевом. На цьому рисунку воно примінене на раменах

і ця обставина дозволяє тоді змінити й вирізи на плечах, який цього року є глибший.

При пришиванні треба простерти дзюнову снідничку на столі й припишити мережево до рубця. Коли рубець сукні був рівний, можна нашити край мережева зверху, як на горішньому рисунку. Колиж рубець сукні був перівний (зубатий, заокруглений), при-шивається мережево з лівої сторони (як на середньому рисунку) дрібною стебівкою. Край мережева з лівого боку треба викинути й обкинути його густо (долішній рисунок).

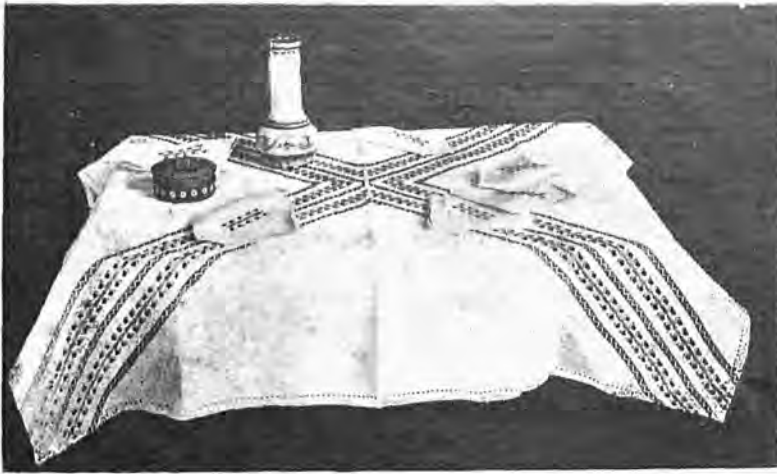
Пришиваючи мережево до придола, треба звертати увагу, щоб воно й точно прилягало до рубця, не стигало його й було дуже старанно пришите. Інакше складки, якими сививає дзю-нова сукня не продовжуватимуться в мережеві, а ломатимуться в місці зішиття. Мережево треба й до цього підбирати легке, шовкове. Долішний рубець сукні найкраще облямувати вузьенькою смугою того самого шовку.

На цьогорічний карнавал
модні шовкові матерії на балеві сукні
у великому виборі

порадає фірма

СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ

Львів, Ринок 32.

Ч. 1. Скатерть на стіл з білого сільського полотна, прикрашена скісною вишивкою. Взір ч. 4 біжить від рогу обруса до середини й творить там кут із взором з сусіднього рогу. Так само прикрашена друга половина обруса. Взір виконаний хрестиками й півхрестиками в кольорах чорній, червоній, жовтій, синій і зеленій. Рубець обруса викінчений вузькою мережкою. Серветки прикрашені галузкою з узору ч. 4, кожна іншою кольором. Викінчені вузькою завішанкою.

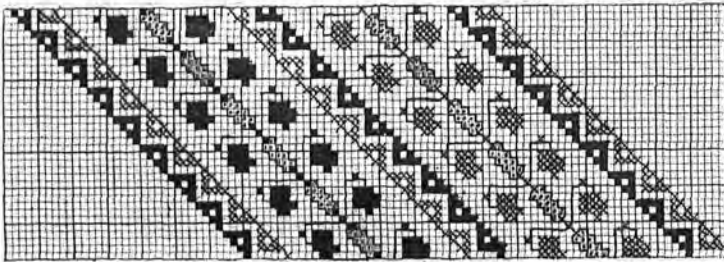
Вишивати нитками D. M. C. в клубках або мотках (чорна ч. 310, червона ч. 321, жовта ч. 741, зелена ч. 909).

Готовий обрус в ціні 60.— — 70.— зол.

можна набути в крамниці кооп. „Українське Народне Мистецтво“ Львів, вул. Косцюшки ч. 1.

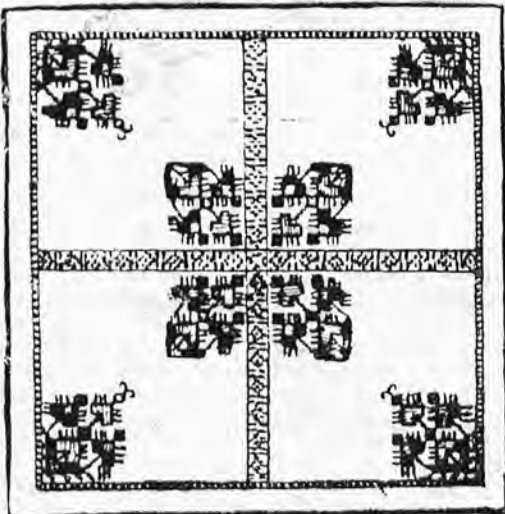
Ч. 2. Ваза на гуцульських мотивах після проєкту П. Ковжуна. Глечики й вази різної величини можна дістати в крамниці кооперативи „Українське Народне Мистецтво“, Львів, вул. Косцюшки ч. 1.

Ч. 3. Дерев'яна коробка прикрашена гуцульською різьбою в ціні 12.— зол. Різьблені тарілки, скриньки, коробки можна дістати в крамниці кооперативи „Українське Народне Мистецтво“, Львів, вул. Косцюшки ч. 1.

Ч. 4. Взір до обруса ч. 1. Кольори: чорна ■■■■, червона XX XX, жовта = =, зелена oo oo.

IX. Колірова таблиця візорів з'явиться в черговому числі!

Ч. 5. Настільник з білого сільського полотна, прикрашений хрестиком вишивкою. Настільник переділений навхрест широкою мережкою. На рогах його розміщений візор ч. 10 з таблиці ч. VIII. візорів видання „Нової Хати“. Той сам візор розміщений по середині так, що створює оригінальний чотирикутник. Рубець викінчений кругом мережкою „прутиком“.

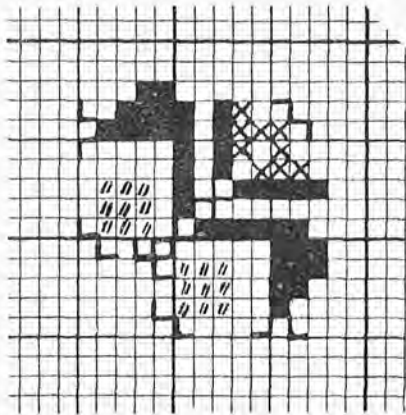
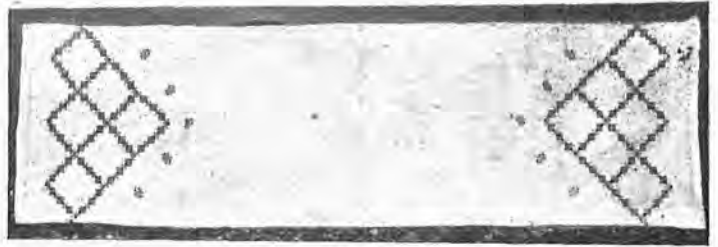
До вишивання вживати ниток D. M. C. в мотках або клубках. Чорна ч. 310, червона ч. 321, жовта ч. 741, можна додати ще й зелену ч. 905.

ВСІ МАТЕРІАЛИ ПОТРІБНІ ДО РУЧНИХ РОБІТ МОЖНА ЗАМОВЛЯТИ
В КООПЕРАТИВІ „УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“
Львів, Ринок ч. 39.

Р О Б О Т И

Ч. 6. Доріжка з білого сільського полотна, прикрашена хрестиковою вишивкою в кольорах чорній, червоній, жовтій та зеленій. Скісний взір ч. 5 з таблиці зворів ч. IV. видання „Нової Хати“, примієний тут в оригінальний спосіб. Він творить пість квадратиків однакової величини на кожному кінці доріжки. Краєм цього орнаменту покидані зірки (взір ч. 7) одначе лише від середини доріжки; на рубцях доріжки його немає.

До вишивання вживати ниток D. M. C. в мотках або клубках. Чорна ч. 310, зелена ч. 909, червона ч. 816, жовта ч. 741. Готову доріжку можна дістати в крамниці кооперативи, Львів, вул. Косцюшки ч. 1.

Ч. 7. Взір до доріжки ч. 7.
Краски: ■■■■ чорна, X X X X
жовта, |||| зелена.

Ч. 8. Батиковані хусточки на українських мотивах, виконані різними кольорами на добірному шовку. Можна дістати в крамниці кооперативи „Українське Народне Мистецтво“, вул. Косцюшки ч. 1 в ціні 3-50 зол. за штуку.

У крамниці коопер. „Українське Народне Мистецтво“

Львів, вул. Косцюшки ч. 1

можна дістати:

Сільське, тонке полотно домашнього виробу догідне на занавіси, доріжки, суконки, широке на 75 цм. по 3— зол. за м.

Бурунчук, тонкого виробу, догідний на суконки, занавіси, серветки, широкий на 1 м. по 5-50 зол. за м.

Лявне полотно краєвого виробу, догідне на церковні хоругви, обруси, широке на 160 цм., ткане для вишивання . 15— зол. за м.

Канвоє полотно (Панама) у білій, сірій і пісковій красці, пригоже на фелони, портієри, накривала на стіл і ліжка, широке на 160 цм. по 15.—, 16.— і 18.— зол. за м. (залежно від краски і якості).

Лявне полотно чеське, догідне на церковні хоругви, обруси, широке на 180 цм., по 25 зол. за м

На бажання висилаємо пробки полотен!

Замовлення прохаємо адресувати до головного складу кооперативи, Львів, Ринок ч. 39.

Товар висилаємо за посліплатою або за попередним надісланням готівки.

В наведених цінах невчислені кошти посилки.

До вечірної сукні

Цьогорічні вечірні сукні здебільша з гладкого матеріалу, оксамиту, Crêpe-Satin-у, Georgett-и. В кольорах переважає чорна й біла а поруч них молодіші відтінки зеленої, блакитної, рожевої, фіолетної. Прикрас на них дуже мало, хіба що який золотий або брукатовий пружок біля вирізу. Пояс уже уміщений в стані, але у стилевих сукнях підсувається й вище.

Вибрати гарну вечірню сукню з численних моделей цьогорічного карнавалу зовсім не трудно. Мода вже устійнилася й вечірні сукні всі менш білими однакового покрою. Довгі аж до землі, щільно обхоплюють стан, та широко розходяться на долоні. Що найбільше відрізняє одну тоалету від другої, це її доповнення. Воно таке ж важке як сама сукня і майже стільки ж коштує. Але для цілоти враження воно конечно потрібне й годі уявити собі без нього гарної вечірньої тоалети.

Зачіска в день буває коротка, увечорі довга. Як же це можливо, спитаєте. Не так трудно! Волосся яке спливає в день м'якими хвилями аж до ramen, чи зачісується взад, треба увечорі зняти в тісний вузол на потилиці.

Намисто до вечірніх суконь неносять надто багато. Вистачає низка кольорових коралів, які звичайно різняться в кольорі від сукні. І тому часто побачите при чорній сукні зелене, червоне, жовте намисто а при білій блакитне, рожеве й чорне. Як уже сказано, цього року любляться в гладких матеріалах і тоді кольорове намисто найкраще оживляє одноманітне тло.

Краскою треба приспособити до намиста квітку, яку приміщується у модерних вечірніх тоалетах при поясі.

Доповненням вечірньої сукні можна вважати також короткі плащики, які сягають до пояса або й до бедер. Пошиті з того самого матеріалу що й балава сукня, або з золотого брукату й різнобарвного оксамиту, тісно закутують постать, так що спідниця розходиться знід них широким віялом.

Панчохи, як уже загально прийнято, носять темні. Лише до ясних тоалет, білої або рожевої, добирають панчіхи яснійшої краски. Черевки глибоко викресні на французькому каблучку бувають дуже різноманітної форми. Найкраще добирати їх у кольорі намиста й дальшого доповнення сукні.

3. - Шлюбна сукня з білої Crêpe-de-Chine з коротким треном.
4. - Шлюбна сукня з Crêpe-Georgett-и легко кремової краски.
Болеро з рукавами надягається верх станика.

1. - Вечірня сукня з білого бродату і невеличким треном. З лівого рамени спадає короткий шаль. Потрібно 6'10 м шовку, широкого на 1 м.
2. - Гладка шапка з чорного оксамиту підшита білим шовком.
3. - Плащик до вечірньої сукні з того самого матеріалу. Комір з білого лиса. Потрібно 2'35 м бродату, широкого на 1 м.
4. - Елегантна пополуднева сукня з чорної Georgett-и, прикрашена кремовим мережевом.
5. - Вечірня сукня з чорного мережева комбінована з білим.

На свята й карнавал
замовляти сукні та костюми
лише в першорядному заведенні

М. ВОЛЯНСЬКОЇ

Львів, вул. Собєского 12

Тел. 17-04

ГЛАДКІ ШОВКИ

1. - Елегантна вечірня сукня з чорного Crepe Satin-у. Бічні часті спадають на переді у формі туніки.
2. - Вечірня сукня з блідо-зеленої Crepe Georgette. Спідниця прикрашена фальбанамі. 3. - Вечірня сукня з малинової Crepe de Chine. Пелеринка лучиться ззаду з тупікою.

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

МОДНІ УВЕЧОРІ

1. - Елегантна сукня з *Sere mongol*-у тупо-зеленої краски. Пелеринка і край спідниці ідуть скісно.
 2. - Вечірня сукня з узористого оксамиту. Спідниця поширена звоновими волянами. 3. - Вечірня сукня з цеглястого шовку з довгим тренем.

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

МОДЕРНЕ БІЛЛЯ

1. - Практичний станичок з тюлю.
2. - Станичок комбінований з матеріалу й мережева.
3. - Сорочка з рожевого опалю, прибрана жовтавим мережевом.
4. - Висока шнурівка з міцної тканини. На горі викінчена тюлем.
5. - Гладка сорочка з опалю, комбінована з тюлем.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНІШЕ

РОМАН ЗУБИК, Львів, вул. Галицька 16

ПОРУЧАЄ:

Модні шовкові матерії

на бальні сукні, модні вироби
вовняні, ковдри, кози і полотна

ДОЦІЛЬНО Й ПРАКТИЧНО

1. - Костюм на совганку для 10-літньої дівчинки.
2. - Спортивне вбрання для хлопчика.
3. - Шкільна суконка з матеріялу Jersey піскової краски.
4. - Практична суконка з темно-синього вовняного матеріялу. Комірчик і манжети з білої піки.
5. - Шкільна суконка в синю кліточку з червоною краваткою.
6. - Чорна суконка з голубого вовняного матеріялу. Камізельку можна змінити.
7. - Комбінована сукня з двоякого матеріялу. Темно-синя спідничка, до цього блузка краски беж в темно-синю кліточку.

ПРИПИСИ

Салата яринова.

Зварити в солоній воді моркву й сальфу, покрайну в кісточку й відцідити. Додати потім зеленого горошку, кілька покрайних лимонних бараболів, сир, дрібно порізану цибулю, 2—3 кашнеї огірки і 2—3 сирі яблука. Все це посолити, додати дрібку цукру й полити добрим оцтом.

За годину перемішати салат з майонезом, який приладимо в слідуючий спосіб: три яйця, шість ложок оцту, чотири ложки розпушеного, але негорячого масла, дрібку соли мішати неспинно на краю кухонної плити, додаючи по кашлі дві ложки доброї олії. Коли ця рідина згустиє, поставити нехай прохолоне, а потім додати ложку муштарди до неї.

Юшка грибова.

Взяти сушених грибків (по два на особу), вимити докладно й поставити з водою на кухню. Коли закинуть, викинути з кипіння й приставити знову на кухні з яриною. Коли гриби зм'якнуть цілком, перецідити юшку й зладити змазку на маслі. Грибки покроїти в тоненькі пластинки і викласти до юшки.

Дешевий аспік.

Зварити в воді кілька неперевих шкірок та піг з різним колірним та яриною. Коли м'ясо зм'якне зовсім, викинути його, а юшку процідити. Коли вона прохолоне, зняти зверху товщ, приставити назад на кухню і додати склянку вина, трохи оцту. Коли закинуть, розбити 3—4 яйця й додати до юшки, нехай закипить на повно. Вкінці докинути з яєтки желатини, розмоченої в літній воді. Коли прохолоне, перецідити через серветку, намочену в зимній воді й наповнити тим слоїки. Коли хочемо переховувати цей аспік на довгий час, треба зварити його в слоїках у парі, так як повинна з балкашів.

Вживаємо цього аспіку в слідуючий спосіб: приготувати форму й наповнити її до половини кусинками звареної телятини або дробу і залити її аспіком зі слоїка, який треба наперед розігріти. Потім поставити форму на холодше місце. Щоб легше викинути аспік із форми, треба перед поданням зачурити форму в гарячу воду.

Паштет з вепрової печінки.

Змолоти $\frac{3}{4}$ кг вепрової печінки, додати 10 дека солонини, покрайної на кісточку, дрібку сіканої зеленої петрушки, соли, перцю й галки мушкатереної. Намащену форму виложити солониною, вилити туди масу, прикрити її платками солонини й спекти під покрешкою в мірно гарячій рурі.

Макарірі.

Заварити 20 дек цукру на густий сироп. Рівночасно примажати в другій риночці літру маку з шкляною меду мішаючи неспинно, щоб не приворів. Додати по трохи маку до розчину цукру і смажити разом, аж все це набере рум'яного кольору. Тоді додати до цього пів ложки муки й смажити ще десять минут. Потім викинути масу на стільницю, намочену зимною водою й розчати її валком, посмакованим олією. Покроїти у вузькі пластинки й висушити.

Торт Пішінгера.

Втерти 5 дека розтопленої чоколяди, 8 дека масла, 8 дека цукру-мучки й два тверді жовтки. Переложити цю начинкою п'ять карлсбадських андрутів і приладити для цього скляцю в слідуючий спосіб: зварити 6 дека цукру з трьома ложками води, перемішати це з 4 дека розтопленої чоколяди й додати кусник масла, величини горіха. Цією склянкою покрити торт і подати, коли застигне.

ТОЛЮЧУ ДЕСЕНІ НА ПЛАЩАХ ПЛЮШЕВИХ
НОВИХ І СТАРИХ, ЗНОШЕНИХ, ВІДСВІЖУЮ,
ЧИЦУ, ПЕРЕРОБЛЮЮ

М. ВОЛЯНСЬКА

ЛЬВІВ, УЛ. СОБЕСКОГО Ч. 12. — ТЕЛ. 17-04

ХТО ПОРАДИТЬ?

Давніше були дуже в моді гачковані мережева й мотини і в мене лежить, з того часу, ціла коробка взірців для гачкування. Не знаю що можна би з цього зробити, бо не хотіла би їх прямо викинути. Прохаю порадити мені, як можна би їх примістити? *Ощадна.*

Не можу знайти доброго способу чинення дзеркал. Пробувала я вже всяко та все не виходить як слід. Можливо, що я й не вмію забиратися до цього й тому прохаю порадити мені подрібно. *Молода господиня.*

Хотіла б я в весню засіяти в городчику якісь квіти, що довго і відносно цвітуть, а не потребують багато піклування, тому що не можу присвятити їм багато часу. Взяла я раз у скриньочках на балкони гариче-червоні квіти, які дуже відносно ціли ціле літо. Листя у них широкі, зелені, на високому білі. Не знаю котра з них: читачок, як називаються ці квіти і як їх плекати? *Самітна.*

Чи надмерзлі бараболі цілковито не надаються до їжигу? Може можнаб уживати їх в якийсь спосіб? Прохаю досвідних господинь порадити мені в цьому. *Нуса О.*

Я розпорола старий светр і хочу вигачкувати собі з нього шаль. Але бачу що гачкувати дуже важко, тому що вона весь час крутиться і плутається мені при роботі. Не помогло й те, що я пону навинула на каубки. Чи може котра з читачок знає як розкрутити таку пону? *Оксана К.*

З НАШОГО ДОСВІДУ

Зажурена. Плям із плісін найлегше позбудетися з білиз, коли намочите даний кусник у сирватці. Найкраще полизити це так на добу, але часто перевертати, аж доки плями не зникнуть, а то й зникнуть зовсім. *Олена Р.*

Вчителька. Штучного шовку не раджу Вам вживати до практичних річей, тому що він нетривалий. Найкраще вибрати з нього якісь дрібнички, як на примір пошук і торбинку до суколки. Але в цьому випадку добре булоби докинути ще одного відтінку червоної або золотисто-жовтої краски.

Ви могли би також вжити цього шовку тоді, колиб захотіли плести якийсь воляний шаль або светр. Воляний річ перетикані шовковою ниткою виглядають дуже гарно. *Стефанія Г.*

С. М. Білий килим треба чистити як кожний інший. Дуже добре надається для цього кашена кауєста, добре витиснена. Поєднати цю килим а потім натирати злегка цією поверхню. Кауєста витягне в себе порошок і бруд. Однак плями не зійдуть від цього, тут уже треба взяти до помочі магнєзію. Посипати цю місце магнєзією й лишити на якийсь час, а потім витріпати її; магнєзія витягне пляму. *Стара господиня.*

М. М. Рационального ведення домашньої господарки можна навчитися з доброго підручника, коли уважно перчитати його й практично примінювати ці вказівки. У нас немає на жаль відомої книжки, але цю недостачу можна по часті заповнити доброю куховарською книжкою (О. Закляска: „Вітамінові кухні“), а також календарем-альманахом „Жіночої Долі“ за 1931 рік, який містить багато корисних статей з цієї області. Відділ домашнього господарства у „Новій Хаті“ дає теж багато цікавого матеріалу. З чужої літератури слід згадати журнал „Organizacja gospodarstwa domowego“, який виходить у Варшаві. *Л. Б.*

Вчителька. Останки шовку можна вжити на гачкований шаль або й настільник. Однак треба вимірити чи стане вам цього шовку в одній красці, тому що при комбінуванні золотисто-жовтої краски з вишневою треба бути дуже обережними, обі ці краски падто відмінні. — Я гачкувала перш усього довгі смужки високих стовпів кістким гачком, а потім сполучувала їх до купи кісточкою або значайним ланцюжком. *Також учителька.*

Сільська господиня. Радо поділюся з вами своїм досвідом. Вже більше двадцяти літ живу на селі й переконалася, що для сільського (а також міського) житку найкраще надається кафлева піч. Довгий час послугувалась я пічкою з цегола, яка також мав свої добрі прикмети. Але коли минулої весни перебувала в хату, рішила зважитися й на цей видаток і поставити собі нову піч у кухні. І від цього часу бачу наглядно всі ті користи, які дає мені ця переміна. Кафлева піч довго держить тепло, особливо коли відділяти її від стіни цілком широкою на 20 см. Рура в кафлевій печі нече дуже рівномірно, а коли примістити ще й малий місяжний котел в горішній частині, матимете цілий день тепло воду. Можу сказати, що досі не пожаліла того видатку з переставленням печі. Що правда, кафлева піч вимагає більше піклування, чим кожна інша, але те й краще виглядає кухня з вищисленими, біленькими кафлями. *Ольга П.*

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. Редакція і Адміністрація: Львів, Рипок ч. 39., І. пов.

За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

Львівська державна
наукова бібліотека
№ 5083

Щоб оминати непотрібних обопільних поштових коштів при надаванні посилок за посплатою, просимо дуже при всяких замовленнях (кроїв, взорів, монограмів і т. п.) надсилати належитість з гори, чеком „Нової Хати“, переказом, або поштовими значками.

Табелі кроїв з вимірами.

Виміри кроїв для підлітків і жінок.

Величина	для підлітків			для жінок					
	14	15	16	I	II	III	IV	V	VI
Обєм горішний	см 84	см 86	см 88	см 90	см 96	см 102	см 108	см 114	см 120
Обєм в поясі	64	66	68	70	74	78	84	90	100
Обєм в бедрах	90	94	96	100	105	110	114	120	130
Довжина спідниці	75	80	85	102	105	108	108	108	108

Виміри кроїв для дівчаток від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ціла довжина	см 45	см 48	см 50	см 55	см 60	см 65	см 70	см 75	см 80	см 85	см 90	см 96	см 102
Обєм горішний	58	60	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80	82
Довжина рукава	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	37½	39	40½

Виміри кроїв для хлопчиків від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Зовнішня довжина коротких штанів	см —	см 29	см 33	см 36	см 39	см 42	см 45	см 48	см 50	см 54	см 56	см 58	см 60
Зовнішня довж. довгих рівних штанів	—	—	57	60	63	67	70	73	76	79	83	86	89
Довжина рукава	20	23	24	25	25	29	31	33	35	37	39	41	43

Ціни кроїв:

- а) велика форма крою (костюм, сукня, плаш) 2:50 зол.
 б) мала форма крою (блужка, спідничка, діточий одяг, білля) 2:—
 в) дрібнички (капелюхи, ковпирці, черевики, тощо) 1:—
 г) малий взір до ручних робіт 1:50
 г) великий взір до ручних робіт 2:40

ЗРАЗКОВІ МОНОГРАМИ

(ручно рисовані)

до гапту й вишивання хрестиками

в ціні від 0:50 до 1:— зол. за штуку.

При замовленнях не забувати подавати величину букв і до чого вони призначені (до хустинок, білля, рушників, пошевок, обрусів і т. п.).

НИТКИ DMC до ручних робіт:

Cotton Perle ч. 8. в клубках 0:65 зол.
 " " 5. в мотках 0:45
 DMC в мотках " 12, 16, 25 . 0:25
 Moulinée в мотках 0:18

При замовленнях треба подати краску (найкраще за числом) і кількість мотків або клубків. До робіт, поміщених в „Новій Хаті“ можна красок не подавати, лиш зазначити, до якого взору дібрати нитки.

Гроші треба висилати рівночасно із замовленням переказом або в поштових значках. На звичайне порто посилки долучити 0:50 зол., а на поручене 0:75 зол. При найменших замовленнях ниток і інших матеріалів на порто треба долучити 1:20 зол., при більших (полотно, канва) 1:50 зол. Всі замовлення полагоджуються (за попереднім надісланням належитості) протягом 7—10 днів.

Замовлені товари висилається за посліплатою.

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

ВИКОНУЄ

готові або на замовлення ручні роботи з народними вишивками й мережками для прикраси одягів і домашньої обстановки.

ПОРУЧАЄ

вишивані блузки, суконки, сорочки до народних одягів, білля, обруси, капи, сервети, подушки.

ВИДАЄ

щомісячний журнал для плетання домашньої культури „НОВА ХАТА“ з відділом мод і ручних робіт. Передплата вносить: на рік 18 зол., на піврік 9-50 зол., на чверть року 5 зол. Для Америки 3 дол., а для Чехословаччини 2-50 дол. річно. (Red. i Adm. Lwiw, Rynok 39.)

КРОЇ! ————— МОНОГРАМИ! ————— ВЗОРИ!

ПОЗІРІ

ЖІНКИ!

ПОЗІРІ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ КООПЕРАТИВИ:

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

ЖІНОЧА ПРОМИСЛОВА КООПЕРАТИВА З ОБМ. ПОР. У ЛЬВОВІ.

АДРЕСА:

УДІЛ 30 — зол.

Львів, Ринок 39.

ВПИСОВЕ 3 — зол.

**ЖІНОЧА
ПРОМИСЛОВА
КООПЕРАТИВА**

„ТРУД“

Львів, Ринок ч. 39.

ВЕДЕ: 1. Робітню жіночого, мужеського та постільного білля.

2. Робітню жіноч. одягів, костюмів та плащів.

3. Магазин полотен, готового білля, кравецьких додатків.

УДЕРЖУЄ: 4. Трилітню фахову школу кравецтва й білизнярства.

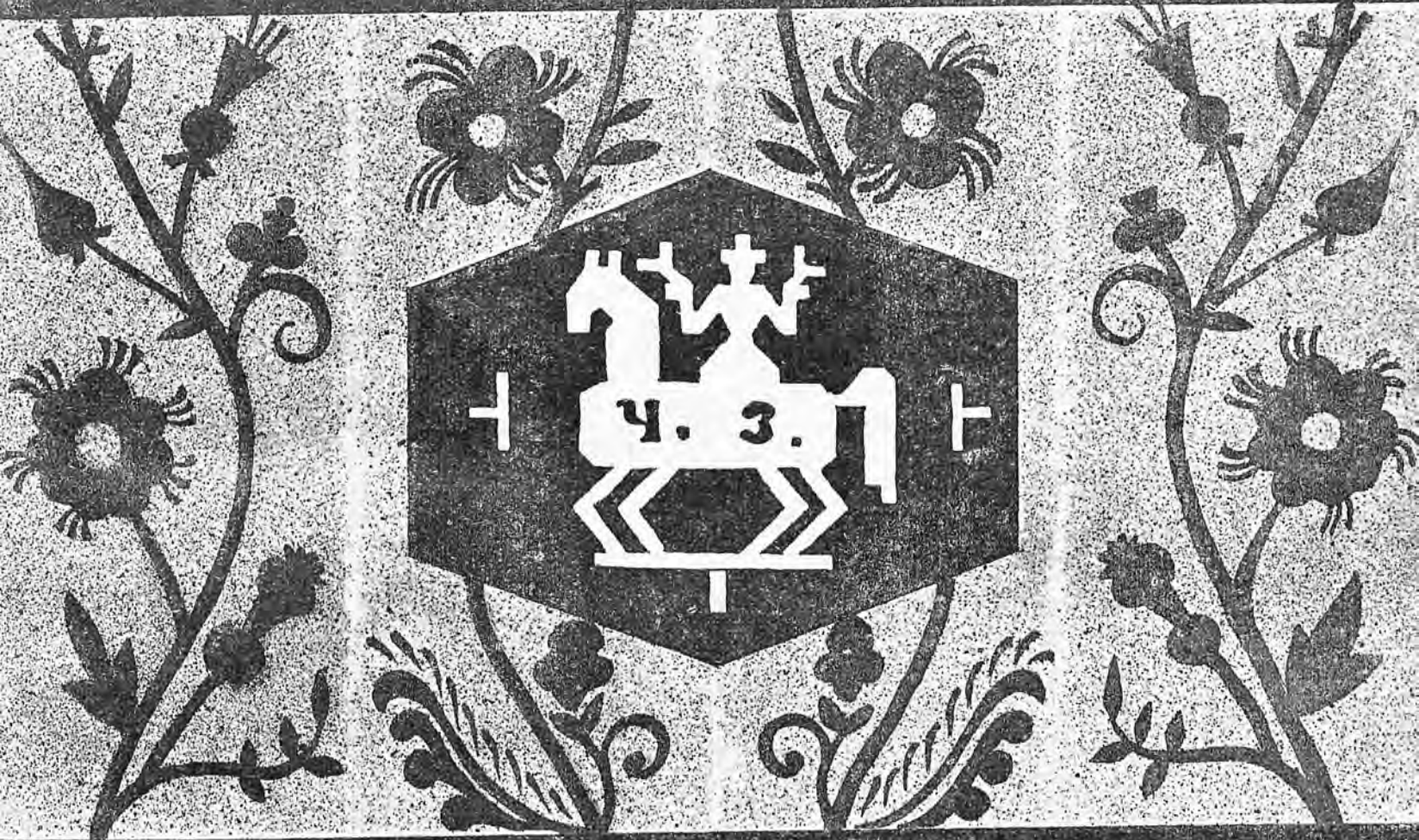
УДЕРЖУЄ: 5. Курси для управительок робітень та інструкторок шиття і крою.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. За Редакцію відповідає **МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА**.
Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок 39. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

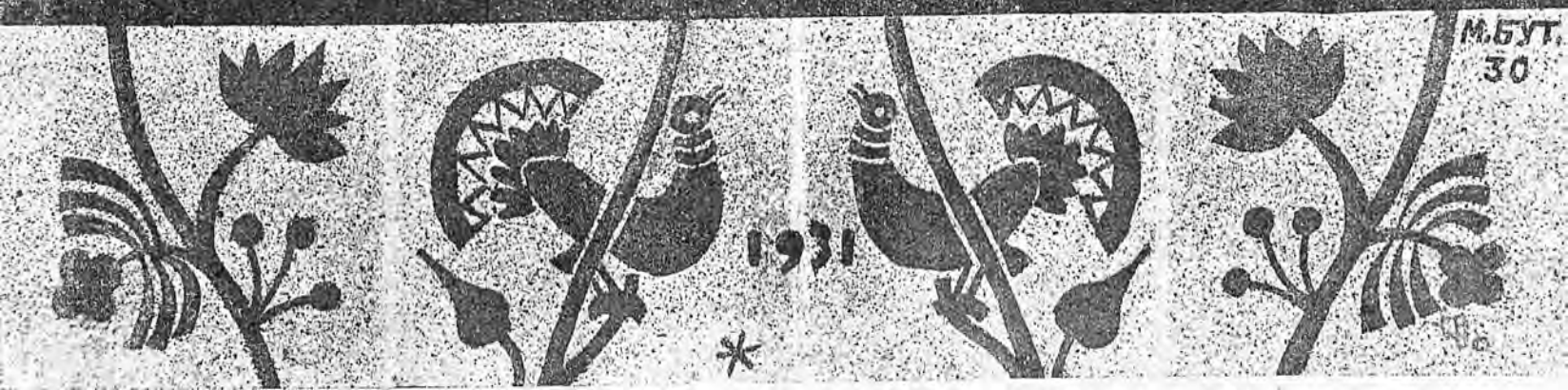
Ціна числа зол. 1-80

Н О В А

Х А Т А

М.БУТ.
30

1931

*

Від Адміністрації

Пренумерата є платна з гори; щоби оминати перерви в посилці журналу, просимо о правильне вплачування належності.

До всякої кореспонденції з Редакцією і Адміністрацією просимо долучувати на відповідь 0.30 зл. поштовими значками.

В разі зміни місця побуту просимо завчасу нас про це повідомити, а на кошти зміни адреси прислати 0.50 зл. поштовими значками.

ОРИГІНАЛЬНІ КИЛИМИ Й МАКАТИ О. О. КУЛЬЧИЦЬКИХ

проект
і праці

можна набути

в „НОВІЙ ХАТІ“.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР!

Макати від 25 зол. — в гору. Килими від 50 зол.

Відновляйте передплату! Дайте прочитати знакомим!

Найдешевша передплата добрих книжок!

За 3.50 зол. 12 книжочок „Самоосвіти“

Лише до 31-го січня 1931!
Пізніше буде дороще!
Кожда книжка окремо
також дороще!

ВИДАВНИЦТВО „САМООСВІТА“ дає всім самоосвітникам добрі, але невеликі обємом підручники з усіх ділянок знання, які необхідні для пересічної освіченої людини. Підручники писані науково, але при тім легко зрозуміло.

Приставайте до передплати на 1931 рік!

Цілорічна передплата на 1931-ий рік за 12 книжочок коштує всього 3.50 зол. вже разом з поштовою пересилкою, якщо пришлеться передплату найдалше до кінця січня 1931. —
II. Хто пришле цілорічну передплату на 1931-ий рік аж в лютім або березні 1931 р., той мусить зложити 4 зол. —
III. Піврічна передплата, зложена з гори на піврік виносить 2.25 зол.

Гроші слати тільки на адресу: „Центробанк“, Львів, Ринок 10, з примткою на переказі, або на чеку: „Для Самоосвіти“.

Хто купує комплект 12 книжок, що вийшли протягом 1930-го року, за готівку, платить замість 6.40 зол. разом з пересилкою, тільки 5 — зол. разом з пересилкою.

Досі появилися такі книжки:

1. К. Коберський: Що таке освіта і як до неї братися?	0.35
2. В. Созанський: Чого земля потребує?	0.35
3. М. Шаповал і О. Слободич: Великий Зрив. Історія укр. революції ч. I.	0.50
4. І. Блажкевич: Культурна людина.	0.50
5. І. Лучишин: Наш світ.	0.45
6. О. Слободич: Боротьба світів на Україні. Історія укр. революції ч. II.	0.50
7—8. В. Созанський: Тайни природи.	0.80
9. О. Слободич: Історія Галичини в рр. 1918—1919. Історія укр. революції ч. III.	0.60
10. О. Т. Кунштовий: Слово до молодих людей.	0.35
11. Др. С. Парфанович: Чоловік та жінка.	0.60
12. Розвиток життя на землі.	0.40

Секундар Загального шпиталю у Львові

Др. Софія Парфанович

спец. жіночих хоріб і акушерії, ординує від 3—5 попол. у Львові, вул. Домагалів 2/II. (бічна Охронка).

Позір!

Передплачуєте

Позір!

„ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ“
багато ілюстрований журнал історії та побуту

виходить що місяця на 24 стор. 4^о

Плекє традицію недавню-минулого, містить прецікаві спомини учасників, крім того історичні нариси та легку белетристику.

Передплата виносить усього: 13 — зол. річно,
7 — зол. піврічно, 3.50 зол. чвертьрічно.

Для членів чвертьрічна передплата 3 — зол.

Адреса: Львів, вул. Руська 18/III.

Книжки й журнали надіслані до редакції:

(Просимо авторів і видавців надсилати нам свої видання для обміну й поміщення в оцій рубриці).

„Жіноча Доля“, — двотижневик, для українського жіноцтва, Коломия, ч.ч. 4—7.

„Žensky Svet“, — місячник, Любляна (Югославія), ч. 2.

„Літературно Науковий Вістник“, місячник, Львів 1930, ч. 2.

„Нові Шляхи“, — літературно-науковий, мистецький і громадський журнал, Львів 1930, ч. 2.

„Життя і знання“, ілюстрований місячник, Львів 1930, ч. 6.

„Учительське Слово“, орган Взаємної помочі Українського Учителства. Львів, ч. 3—4.

„Літопис Червоної Калини“, ілюстрований журнал історії та побуту. 1930 р., ч. 2.

„Неделя“, Ілюстровани Лист, Београд. Тижневик.

„Вісти з Лугу“, письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці, ч. 2.

„Шлях виховання й навчання“, педагогічно-методичний місячник, ч. 2.

„Eva“, časopis moderní ženy, Praha, ч. 2—4.

„Häuslicher Ratgeber“, Beyer-Verlag, Leipzig. Тижневик для господарських справ, ч. 16—20.

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ
ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК VII.

ЛЬВІВ, БЕРЕЗЕНЬ 1931.

Ч. 3.

ЗМІСТ: Уляна Кравченко: * * *; І. Свенціцький: Вага пізнання народнього мистецтва; Підсумки; Софія Русова: В Інтернаціональному Педагогічному Бюрі в Женеві; Софія Яблонська: У мароканського кайда; М. Р.: Лебідь; Кетрін Мензфілд: Маленька гувернантка; Др. Софія Парфенович: Чи корисно читати популярні медичні статті? Ріжні вісти; Листування Редакції; К. Дашиничева: Модернізування; Хто порадить? З нашого досвіду; Ручні роботи; Моді. **Ілюстрації:** Із виставки кооп. „Українське Народне Мистецтво“: Буковинський кут; Накидка на абажур; Подушечка; Яворівський кут; Брама в Рабаті; Арабські музиканти; Анна Павлова.

УЛЯНА КРАВЧЕНКО

* * *

...Бурунний березіль.

І славимо сьогодні Слово Кобзаря,
символ — народжений з Народу мук...

— — — — —
По новому піде робота
і нову на руїнах зачнемо сійбу...

І знову зійде Сонце наше,
руками срібними діткнеться піль і лук...

Весняна буря ободригь

і вічністью натгне...

Заруниться наш чорнозем і яра виросте...
Розвіється туман-темрява,
у величчі відкриється краса,
піднесемо до Сонця рамена...

— — — — —
Святиться Слово Кобзаря,
мелодія героїської симфонії
вже гомонить у серці нас,

полумінний вливає в груди жар...

Кобзар —

дійшов безсмертя — Він живе в серцях!

— — — — —
Зима за нами...

...Благословенний березіль!

Львівська державна
наукова бібліотека
№ Ж 5083

ВАГА ПІЗНАННЯ НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА

(Промова директора Національного Музею І. Свенціцького на відкритті виставки кооп. „Українське Народне Мистецтво“ у Львові)

Говорити про твори образотворчого мистецтва, що промовляє до нас лініями і барвними площинами — так само нелегко, як нелегко буває мистцеві форм і барв передати ними звуки мови-пісні. А проте в такі мистеці слова, що вміють обговорити мистецькі твори способом для всіх зрозумілим і таким робом причинитися до вмілого охоплення мистецького твору нашим зором. Ї ще й інша причина трудного положення того, хто має перед численно зібраним громадянством говорити про ту частину досягнень творчого національного духа, якою в нас загальноніби так давно вже цікавляться, якою тут і там нинаються державні народи з частинами українських територій, та яку ми в дійсності так мало пізнали. Серед чисельних рядів учених спеціалістів на різних ділянках української науки — українське образотворче людове мистецтво не має дотепер ніодного дослідника, що давби хоч спробу синтезу про його походження, розвиток і вагу в націо-

коли зваяжити, що майже всі ми добре говоримо, мало не всі ми співаємо. (так що й слава про нас пішла як про дуже співлюбивий нарід), зате тільки важніша половина нашої нації — жіноцтво займається образотворчим мистецтвом у нашому щоденному, хатному побуті. А споміж жіночої громади в національній сімі тільки нечисленні одиниці творили оце саме мистецтво, яким ми залюбки величаємося сьогодні, та яке завжди надавало побуті нашого люду стільки своєрідної принади.

Не диво, що цю мистецьку творчість протягом минулих 70 літ — могли належно оцінити й зрозуміти тільки ті одиниці, що в їх душі брели й миготіли тіж самі ритми й барвні поля, що були перед очима незвісних шевкин, ткаль-килимарок і кравчинь колишньої України. Тимто ще менше дивно нам, що навіть замітні діячки й діячі українського національного відродження і сучасного життя не знали, що властиво належить вважати і виявляти за твір справжнього людowego мистецтва, а що взагалі не має нічого спільного, ані з українським народом, ані з мистецтвом. А ще менше дивно нам сьогодні, у час безперечного і безкомпромісового матеріалістичного підходу до всіх майже явищ життя, що первісне людове образотворче мистецтво вмирає і в своєму непробудному спі заховається глибоко у сутнях темних кутків і скринь музейних сховків.

Не живе воно й перед духовними очима широких мас, яких частиною й ми є зібрані тут. І спеціально в нас, на Галицькій Україні, та на Волині, де заховалися найбільше старовинні зразки людогої орнаментики, та старовинної техніки прикрашування, немає, мимо живих заходів кількох останніх літ, найменшого прояву глибшого розуміння ваги вивчення людогої мистецтва.

А проте твори безсмертного духа, виявлені у дрібних ділах незвісних і завжди безмежно скромних творців людогої мистецтва живуть і житимуть та життям своїм свідчитимуть про крацу майбутність нації. Міжнародне заінтересування представників науки мистецтвознавства, музейників і дослідників ества нації поставили за останні 10 літ питання про походження-генезу, історію й розвиток народного мистецтва всіх націй світа так широко і глибоко, що й український нарід мусітиме приступити зі своїми дослідниками до співпраці. І тут кінчитися доба романтичного захоплення і крилатої фази, в похвалу неозначеному ясно поняттю „народне мистецтво“, а настає час мозольної праці, збирання і вивчання його. Дослідник українського народного мистецтва мусітиме не тільки збирати й вивчати, але й уміти відкривати очі безчисленним масам сліпців, що роками й десятиліттями затопчують в болото буднів дороговісний скарби національного вчора і вселюдських правіків.

І коли завдяки одній або другій виставі, як сьогодні, вдається зменшити загальне нерозуміння ваги пам'яток давнього людогої мистецтва, та коли мистецький смак сучасних верхів українського громадянства зрівняється із природними естетичними почуваннями і переживаннями тих частин робітних низів українського народу, що живуть ще традиціями давньої людогої спільноти не тільки індоевропейської раси, але всіх частин землі, тоді воскресне праматір всякого мистецтва — мистецтво людове. А тоді певно найдеться чимало таких, що про красу ліній і барв співатимуть словами так же ясно, як ясно майбутній мистець передаватиме в лінях і красках красу звуків пісні й мелодії живої мови.

Із виставки українського народного мистецтва у Львові

нальному житті, та в міжнародних зв'язках української культури. Поодинокі спроби охоплення розвитку деяких ділянок і витворів українського людогої мистецтва як давніше, так і тепер, є здебільше зв'язані з описом побутової сторони життя народу.

Такий стан справи можна легко вияснити тим, що увага дослідників звернена була досі на скарби народної словесності. В ділянці досліду мови, письменства й усної словесності — українці чимало вчинили для історії, опису і всякого досліду минулих і сучасних стадій розвитку живого слова. Вурна доба романтизму, національного пробудження й відродження в ділянці досліду живого слова вже встигла дати не тільки розцвіт, але й буйні овочі. Романтичнаж осноза живого зацікавлення українським народним образотворчим мистецтвом числить не більше як 70 літ.

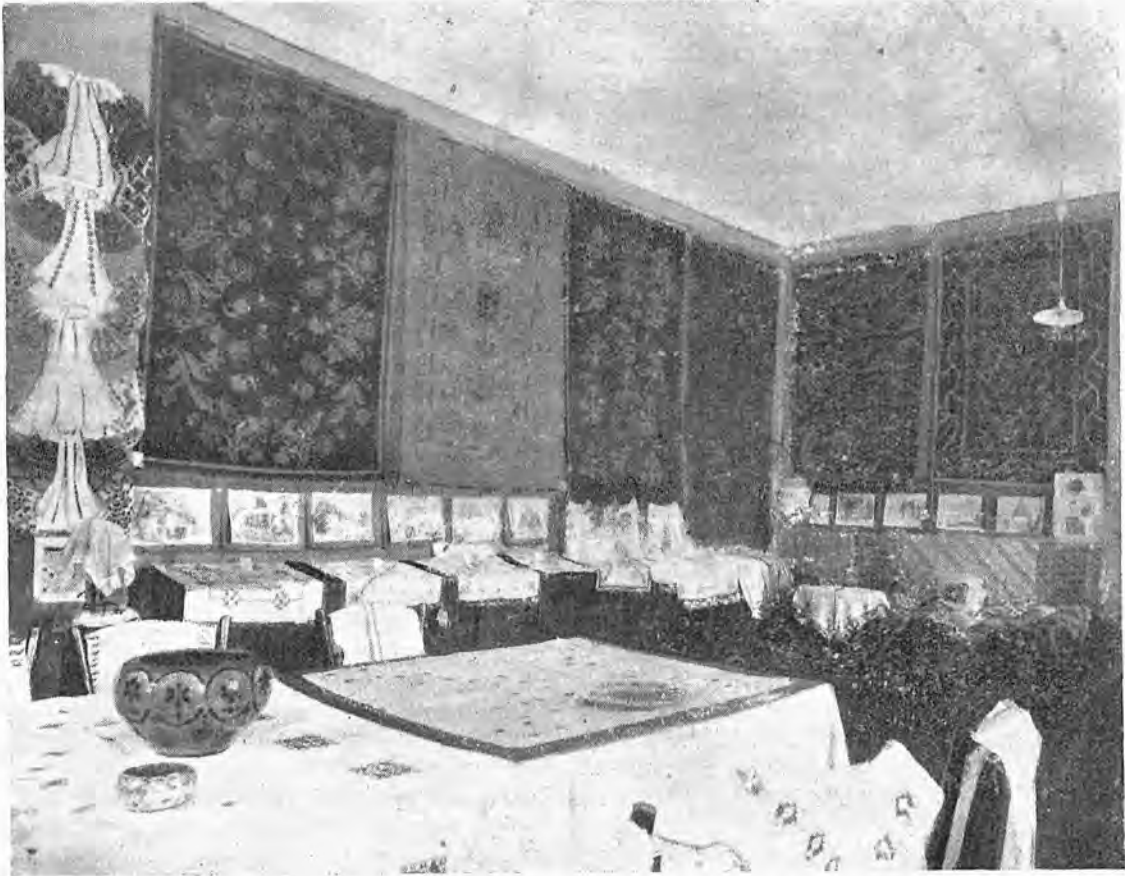
Ми вже маємо по різних осередках українського життя більше або менше багаті й різноманітні збірки предметів народного мистецтва, але не маємо ніодної спроби суцільного, належно випосаженого огляду здобутків цієї збирацької праці. Цьому нема що дивуватися,

ПІДСУМКИ

З ПРИВОДУ ВИСТАВКИ КООП. „УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“
І ГУРТКА ПРИХИЛЬНИКІВ НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА

Виставка народнього мистецтва, влаштована кооперативною „Українське Народне Мистецтво“ та гуртком прихильників народнього мистецтва з Перемишля, вже за нами. Велике зацікавлення публіки, своєї й чужої, прихильні голоси преси, значне число відвідувачів дало наглядний доказ успіху цієї вистави. Народне мистецтво, збірний твір великої громади людей, промовило до всіх однаково зрозумілою мовою, а виявлені в ньому своєрідні прикмети національного характеру, роблять його цінним нашої душі. Тепер, коли це враження ще не прогомніло, слід би перевести підсумки наших досягнень, щоби

околиць, з яких вони походили. Такий поділ винишок зразу давав ясний перегляд своєрідної творчості даної околиці. Кооп. „Українське Народне Мистецтво“, яка займається приміненням народнього мистецтва до предметів щоденного вжитку, бажала отут в першу чергу показати відвідувачам можливості виокремлення нашого народнього багатства. Тому й поруч із приміненням мистецтвом, — скатертю, доріжкою то що, виставлено й етнографічний матеріал, — пр. сорочку, з якої взято взір. От яворівський кут, в якому яркі смуги бавиць та яворівська ткани спідниця й перемітка зараз же передають питомий

Із виставки українського народнього мистецтва у Львові: Буковинський кут
(На ліво на стіні ряд буковинських сорочок, по середині вироби кооп. „У. П. М.“ з приміненням буковинських узорів. На стінах килими й малюнки О. О. Курличуцьких)

побачити наскільки виставка сповнила свої завдання, покладені на початку.

Виставку відкрито дня 1 лютого ц. р. о год. 11-тій в Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка. Численно зібрану публіку привітав директор Музею, др. Ярослав Пастернак, короткою промовою. Потім обговорив обширно вагу пізнання й примінення народнього мистецтва директор Національного Музею І. Свенціцький, підкресливши у своїй промові конечність наукового дослідження початку й розвою нашого народнього мистецтва. Точний зміст промови подаємо в цьому числі.

Слідував реферат нашої співробітниці, п. Ірини Гургулівної, з якого змістом читачки „Нової Хати“ вже мали змогу познакомитися. Тут обговорено можливості примінення народніх прикрас включно з новою для нас ділянкою — хатньою обстановкою в українському стилі.

Експонати розложені на виставці були поділені після

добір красок цієї околиці. А примінені взори, доріжки, альбоми, вишивані яворівськими „лінуточками“ своєю різноколіровою грою лишают у нас враження світляного спектра. Трудно оці прямолінійні густі взори инакше примінити, як до доріжки чи подушки. Зате яке багатство можливостей відкривається нам у буковинському відділі, де окрім подушок шитих золотом і дрібненьким намистом, настільників та обрусів, бачимо й легкі блюзки та діточі сорочечки. Не диво, що досі переважно вживають буковинських узорів до цих предметів. Їхні прозорчасті мотиви з легкими контурами, ніжна гра красок, нетрудне виконання, заневиують їм щораз краще примінення. Квадратики, покидані по білому тлі обруса, получені виразистою мережкою, ніжні горошки, розсіяні по рукаві блюзки не наче пензлем, а не іглою вицаровані. Стилїзована „ширинка“, примінена як накидка на абажур, захоплювала всіх глядачів своїм тонким виконанням.

Гуцульський кут зовсім відмінний. Тут панує питома гуцульська техніка, шиття „низом“, яке наслідуючи ткацтво дає суцільні, тяжкі взори. Це зовсім інший світ, де соковита гра красок та химерні „кучерика“ передають життєрадісність гуцульської вдачі. Тому й примінення їх зовсім інакше. Тяжка стога оживлена барвистим узором, темна подушечка з улюбленим у Ворохті оленями, торбинка й обгортка на книжку вишиті низом, або й хрестиками, це новий рід прикрас, що вимагає важкого матеріалу та іншого розміщення.

Шапка на абажур, вишивана буковинським узором

Мистецтво Великої України розложено в окремі кімнати. Гого вузька скаля красок та товкість узорів потребує окремого затишку. Серед ярих, живих красок Гуцульщини чи Снятинщини воно зблідло і на перший погляд остало би незаміченим. Рослинні мотиви вються галузистими лініями по занавісах, ніжні мережки прикрашають жіночий одяг а стилізовані голубі галузки й полтавське вирізування скатерті. Це знову новий світ прикрас, який свободно годиться з кожною формою домашнього устаткування.

Оцей спосіб розміщення поміг глядачам розмежувати стилі і відшукувати в цих різних напрямках, те що кожному до вподоби.

Спроби примінення народніх прикрас до модерних меблів можна було подивляти у формі скрині-комоди й чайних столиків, яких різьби-прикраси запозичені з гуцульських скринь цьогож таки Музею.

Народніх стрів бачимо три, а саме народню пошу з Косівщини, Снятинщини й Великої України, з яких кожна могла би нам послужити найкращим зразком народного строю. Це лише маленька картина цього, що могли би дати інші околиці. Отже коли можемо вибирати між мальовничою пошею гуцулки, або поважним строем снітинської молоді, чого нам тоді погоджуватись на наші т. зв. „народні строї“, в яких є все, окрім справжньої гармонії народньої поші?

Килими Ольги Кульчицької, давно відомі нашій публіці, з'явилися тут у нових везерунках і писанкових мотивах. У майстерно виконаній копії старовинного килиму-гобеліну з Національного Музею доказала Ольга Кульчицька тонке зрозуміння стародавньої техніки. Змагання Олени Кульчицької переробляти писанкові взори на килимову техніку здійснилося тут у кількох зразках. Те саме вдалося артистці осягнути в мотивах з гуцульської кераміки, де вона також точно передала краски, себто брунатні, жовті й зелені відтінки її.

Особливо цінними ж треба вважати малюнки народніх типів Олени Кульчицької. Це одна з перших спроб схоплення всіх особливостей нашої поші у малюнку й у цьому лежить головна заслуга артистки. Барвисті контрасти, які не може передати світлина, а якими народня поша така богата, тут майстерно підхоплені враз із живістю та безпосередністю кожного обличчя. Малюнки старовинних церков, яких ряд цілий прикрашував стіни, також точно передавали всі особливості стародавньої архітектури.

Збірка ця, окрім своєї мистецької вартості, є незвичайно цінною для дослідника народнього мистецтва й тому доцільним було би, коли би вона перейшла на власність Музею.

Етнографічний матеріал — джерело взорів — це цінна й цікава частина виставки. Замітне те, що зібрано тут старі й нові взори з особливим старанням, щоби уподібнити перемену, яка йде в народній творчості. Народне мистецтво, як усяке живе змагання, змінюється й перероджується з часом, шукає нових форм та перетоплює сторонні впливи. З орнаменту геометричного переходить на мотиви рослинні, з шиття „низом“ на хрестики. В деяких околицях цей похід йде в протилежному напрямку, пр. Сокальщині. Тамашні взори, вже від давня квітчасті, починають зодягати тепер у геометричні рямці а то й стилізувати квіти в гостро кінчастій формі. Дивна ця перемена йде під впливом друкованих геометричних узорів чи й інших сторонніх впливів, що тепер дістаються на село.

У творчому процесі народу можна спостерігати дивні прояви, дике зіставлення красок, невмілу композицію, як необхідне явище при всякому шуканні. Цікаво спостерігати оцю дорогу, якою проходить течія, доки не дійде до мети, себто викристалізує питома її духові мистецьке діло. І тут саме лежить головне завдання кооперативи, спостерігати й занотовувати кожний прояв цього шукання, реєструвати його похід та виловлювати напрямом. Тоді коли Музеї, зберігають і цікавляться найкращими зразками даної техніки, часу й околиці, кооператива старається збирати різний матеріал, що являється вислідом народньої фантазії. Як наглядний примір слід тут навести улюблений гуцульський взір „олени“, який, взятий з готового банального рисунку, зуміло село прегарно перестилізувати на свій лад, примінивши тут питомі свої краски й композицію.

Наприкінці цього перегляду слід згадати й про користи, які виставка принесла тим, що її влаштували. Виставка — це найкраща можливість познакомити громадянство зі способом праці та своїми стремліннями. Тут стає зрозуміло кожному, яка невичерпана вартість криється в цих проявах народньої творчості та що шкода кожного предмету, що пропадає в скрині або нищиться безцінно, тоді коли у властивих руках міг би принести своїм приміненням великі користи. Етнографічна збірка має для кооперативи подвійну цінність: вона служить як матеріал для етнографічних дослідів та як джерело для нових прикрас сучасного помешкання.

Особливо цінною обставиною являється для кооперативи співпраця обох Музеїв, які допомагали їй завжди і словом і ділом у змаганні спонукати народне мистецтво. Дальшим доказом цього є приміщення виставки

Подушечка, вишивана улюбленим у Ворохті взором, проєкту й виконання О. О. Кульчицької

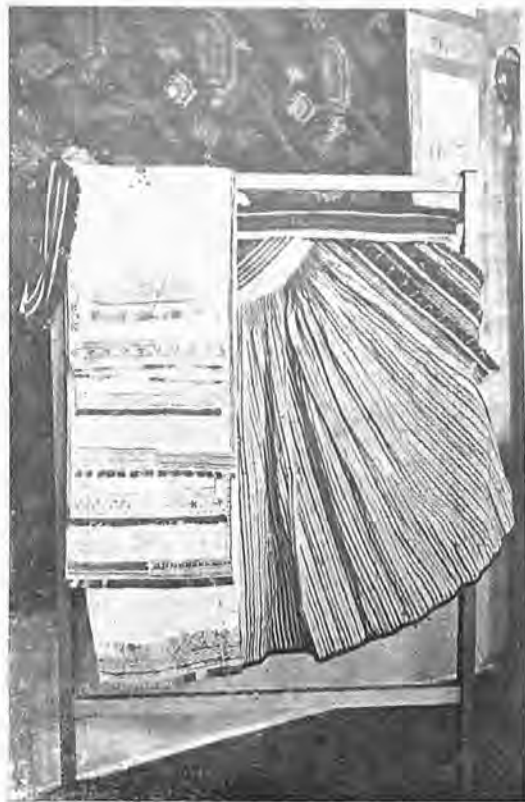
в одному з Музеїв та участь наших музейних спеціалістів при відкритті й влаштуванні вистави.

Виставку, як тривала від 1—12 лютого ц. р., відвідала велика скількість осіб (понад 1000), між якими було чимало чужинців. Цікаво, що виставка зацікавляла всі круги громадянства, незалежно від віку й знання. Окрім представників мистецтва та музейних спеціалістів, чисельно явилася наша інтелігенція та міщанство а навіть доокочичні селяни. Цю обставину слід підчеркнути, тому що доказує нове зацікавлення своїм мистецтвом у підмійського селянства, яке вже по часті затратило традицію вишивання. Крім цього майже усі львівські школи (23 прогульки) відвідали виставку і молодіж живо зацікавилася новим приміненням народнього мистецтва. Особливо жіночі школи фахові й заводові мали тут змогу побачити нові можливості примінення з ділянки, яка лежить у їхньому пляні навчання.

Із голосів преси, які прихильно обговорили виставку, слід згадати в першу чергу обширну статтю п. Ярослави Музикової, що появилася в „Неділі“ з дня 22 лютого ц. р., далі докладні статті в „Ділі“, „Новій Зорі“, „Новому Часі“ та „Народній Справі“. В чужинній пресі появилася дуже прихильна згадка про виставку у жидівському органі „Хвіля“, яка й стала причиною великої фреквенції чужої публіки на виставці.

Чужинці захоплювались своєрідністю та багатством нашого народнього мистецтва. Завдяки зв'язкам, які можна було навіязати на виставці, проєктую кооператива тепер повторення виставки в Празі й Даніїгу, яка познайомила би чужинців із нашим мистецтвом та принесла би великий моральний успіх.

І тому сміло можемо собі сказати, що виставка це новий крок уперед у сполуляризованні народнього мистецтва й уведенні його до нашої домівки. Скарбниця народнього мистецтва, така багата й незглубима, стає чим раз більше доступна й близька всім нам.

Із виставки українського народнього мистецтва:

Львівський кут

(На ліво! ряд львівських переміток, на право тканина, стародавня снідиця й львівські бавиці)

СОФІЯ РУСОВА

В ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ БЮРО В ЖЕНЕВІ

Як усім відомо, Женева стала за останніх десять літ центром, де реалізуються всякі змагання до міжнароднього об'єднання, до взаємного пізнання й розуміння. Всі народи стараються брати участь у цьому змаганні, щоби дійти до взаємного порозуміння.

Для нас, виховників, звісно, найцікавіші змагання у цьому напрямку на полі виховання і мені здається, що ми, українці, не повинні тратити й тут можливості приєднатися до всесвітнього руху — взаємного міжнароднього ознайомства. Наша участь в Міжнародньому Педагогічному Бюро вже нам забезпечена завдяки Голові Українського Клубу в Женеві, п. Бачинському, який вніс на виставку діточих книжок з усього світу і нашу невеличку збірку діточої літератури (38 книжок). Але гірко здивитися, яке малесеньке містечко займають вони у порівнянні з другими країнами, Чехією, Італією і т. д. Слід би розвинути акцію в цьому напрямку і тому я хочу по-знайомити ближче читачів з діяльністю Женевського Педагогічного Бюро.

Підчас мого побуту в Женеві, познайомилась я з п. Вебер, яка завідує книжковою секцією Бюро й яка, вислухавши мене, дуже прихильно поставилася до нашої справи. Вона вказала мені на свій реферат п. н. „Діточа література і міжнародня співпраця“, який міг би послужити нам, як інформативний матеріал про змагання й працю Бюро. В цьому рефераті є, окрім списку одержаних книжок, і пояснення про спосіб організування й мету такої збірки, а також засоби, якими можна переводити

збирання книжок і користи, які ці книжки дадуть дітям і виховникам різних країн.

Від самого початку своєї діяльності почало Педагогічне Бюро стремити до того, щоби діточа література стала дійсним засобом для зближення дітей різних країн і народів. Зрозуміло, що переклади найбільш улюблених діточих книжок на різні мови можуть стати одним із таких чинників, але для цього треба знати діточу літературу й діточий смак у різних країнах. І тому Педагогічне Бюро й почало працю анкетую (яку подаю в перекладі) і організувало постійну виставку діточих книжок. Все це могло дати цінний психологічний матеріал для дослідів над різницями між молодими читачами різних країн, а з другого боку і спільних їхніх прикмет в різному віці. Тому Бюро цікавлять перш усього книжки, які:

- 1) розвивають у дітей приязнь для других народів.
- 2) найбільш улюблені діточі книжки, що дають правдивий образ життя дітей в даній країні.
- 3) діточі малюнки, що відповідають першим двом §§.
- 4) діточі клясики всіх країн, як найкраща спадщина для молоді.
- 5) книжки, твори написані самими дітьми.

Що до клясиків, то вони справді відомі дітям майже усього світу — Робінзон, Гуллівер, Кіхот і др. Ми, українці не можемо виставити таких відомих творів, але в нас є багато оповідань, які варто було би переложити на інші мови, нр. твори І. Франка або Черкасенка. А наша богата скарбниця народньої творчості дала нам казки й думи,

СОФІЯ ЯБЛОНСЬКА

У МАРОКАНСЬКОГО КАЙДА

Знайомство з кайдом.

Одного вечора я сиділа у каварні в товаристві мого знайомого француза п. Манріє і грала з ним у шахи.

При кінці першої партії підійшов до нас звичний кайд. Вічно привітався, присів до нашого столика і з недовірям приглядався моїй грі. Відтак запитав п. Манріє.

— Ваш партнер, це переодягнений хлопець?

— Чому? — здивувався Манріє. — Ні, це моя знайома європейка.

Кайд нічого не відповів, тільки сховився рукою за серце та голосно й щиро засміявся.

Обличчя п. Манріє прийняло вираз погорди. Він попрохав мене заграти партію з кайдом, відступивши своє місце. Недовірливий араб переводив очі з мого обличчя на рухи моїх фігурок, дискретно вибивав пальцями об стіл такти музики, а часом після мого вдатного тягу присував свій стілець ближче до стола і зморшками стягав чоло, окутане білим турбаном.

Його гарне обличчя виявляло недовіря, а в мудрих очах поблискувала захована завзятість.

Він програв партію.

Манріє радісно потер руку об руку і доволено вигукнув. — „А“!

Кайд спокійним, стриманим рухом відсунув шахівницю та вже зовсім переконано, вказуючи на мене, сказав:

— Ви обдурили мене — це хлопець! Манріє переклав мені його слова, на французьку мову, а звертаючись до кайда обуреним голосом став доводити правдивість моєї жіночості.

Кайд підсміхуючись, приглядався застиглим фігуркам шахів і все ще з недовірям похитував головою, повторюючи вперто „ля-ля“.

Важко було йому повірити у можливість такої великої різниці між арабськими та європейськими жінками.

На його думку європейська жінка й ноги може показувати до колін, і обличчя своє всім мущинам відкривати, і всміхатися до них, а навіть курити папіроски, але в шахи грати, до цього вона нездібна.

Вражений у почуття своєї вищості, впертим недовірям кайда, Манріє влчно гукнув на кельнера-араба, який майже шовечора бачить мене з ним у каварні і запитав арабською мовою.

— Хеди, скажи хто не сидить біля мене.

Кельнер зовсім зорентежився, застиг і став шукати відповіді на ливне й несподіване питання француза, але коли почув сердитий стук ноги об землю, несміло відповів.

— Це, це ваша малама, пане! За цю відповідь він дістав франка і відійшов, горяче постановляючи собі від сьогодні казати кожному європейцеві, що входить у каварню в товаристві жінки, — це ваша малама, пане.

Кайд повірив цим разом арабові, низько схилив голову, віддаючи нам пошану, попрохав вибачити його недовіря, зняв з пальця перстень і простяг його мені.

Я зніяковіла, не знаючи арабських звичаїв, але звиклий до подібних дарунків Манріє схопив перстень і вклав його на мій палець.

Відходячи, кайд ще раз попрохав у нас вибачення і запросив зайти завтра до нього, пити чай.

Чай у кайда.

Я лиха на претенсіональну поведінку Манріє. Цей француз почував себе повним власником Марока і поводить з арабами, мов з невільниками.

які конче треба би розновсюдити на чужих мовах серед дітей усього світу. Правда, в нашій діточій літературі ще мало лунає звуків міжнародної симпатії, панує думка національно-геройчна — явище цілком зрозуміле в тих обставинах, в яких живе наш нарід. Але широко гуманні почування мають талановитих виразників у нашій діточій літературі. І тому треба би зайнятися цими перекладами наших найкращих творів, а також постійно посылати всі нові діточі видання до Педагогічного Бюро в Женеві. Для цього найкраще створити в Женеві комісію, яка відбирала би надіслані книжки й переглянувши їх, передавала Міжнародному Педагогічному Бюро. Найкраще булоб коли би видавці посылали постійно по одному примірнику своїх видань на руки цієї комісії. Важко бо дивитися на вбогість того матеріалу, що репрезентує на виставці нашу діточу літературу. В нашому часі не личить нам ізольоватись від культурного світу, а навпаки голосно виявляти все, що маємо найкращого.

З краї, що повиставляли свої книжки, визначаються кількістю й красою видаць Сполучені Держави Північної Америки, Швейцарія, Росія, Голандія, Англія, Німеччина й Чехословаччина. За останні часи діточа література розвинулась гарно в Індії, Японії й Фінляндії.

Гадаю, що шановні читачі зрозуміють велике значіння нашої участі в цій живій міжнародній організації і піддержати її, дбаючи про видання найкращих діточих книжок і перекладаючи їх на чужі мови.

АНКЕТА:

- 1) Які є класики в діточій літературі вашої країни?
- 2) Які книжки найбільш улюблені у дітей і дають найкращий образ життя у вашій країні? На якій основі думаєте, що ті або другі книжки улюблені дітьми?
- 3) Чи є у вашій діточій літературі книжки, що зміцнюють у дітей симпатію до других народів?
- 4) Чи є у вашій діточій літературі книжки з малюнками, що тому ж сприяють і дають правдиву картину місцевого дітчого життя?
- 5) Чи є у вас книжки написані самими дітьми?
- 6) Чи яка з означених вами книжок була переложена на чужі мови? Які саме?
- 7) Чи вже розписували у вашій країні таку анкету? Коли і хто?
- 8) Чи був оголошений вислід цієї анкети? Який і де?
- 9) Чи знаєте видавців, книгарів, учителів, батьків або товариства, що могли би зацікавитися нашими дослідженнями? Подайте адреси.
- 10) Чи цікавлять вас майбутні наслідки цієї анкети?

Прохаємо присилати нам книжки й подати рівночасно коротке пояснення, для якого віку дитини вона догідна та які її добрі або лихі прикмети?

Від Редакції. Подаємо в цілості анкету Педагогічного Бюро в Женеві, яка повинна живо зацікавити наші педагогічні круги, а також батьків, для яких не може остати байдужою лектура дитини. Діточа книжка стала важним виховним чинником, який дає поживу діточій уяві та може корисно або й від'ємно на неї впливати. Тому слід нам звернути увагу на наше надбання на цьому полі й на міжнародне зближення, яке може нам дати багато нового й корисного.

Соромно мені за його різкий тон голосу, за його самовпевненість, та нечуливість на незвичайно тонке кенкування кайда.

Чорна невільниця веде нас довгим мозайкою й мармурними плитами вилуженим коридором у перні відчинені двері кімнати.

Це вітальня. Меблі її напів європейського ладу. На дерев'яному табуреті стоїть електричний радіо-апер, зі

Брама в Рабаті (Марокко)

стелі звисає криштальна лямпа, а в кутку стоять два здивовані, оксамитні фотелі. Тільки під одною стіною ліниво валяється кілька шкіряних подушок і лежанка прикрита килимом.

Манріє зараз-же злісно завважує.

— Бачите, я вас попередив, що самі араби люблять влаштовувати свої дома на європейський лад, але з тією різницею, що без найменшого смаку.

У білому, вовняному одязі, у білому турбані входить кайд. Перед порогом здимає свої сандали, прикладає руку до чола і вітає нас цілим потоком вічливих слів.

Манріє перекладає кожне слово кайда на французьку мову та навпаки — мої на арабську.

Після привітання кайд звертається особисто до мене і всміхаючись питає арабською мовою.

— Вже вибачили мені!

Манріє за мене відповів, а я тільки всміхаюся вічливо, потакуючи головою.

— „Європейські жінки не ображуються на людей темної раси, в яких звичай зовсім інші, ніж наші“.

— Кайд зблід по цих словах, уста його штучно усміхались, але в глибині очей замигав огонь ненависти до цього француза, якого руку він мусить покірно цілувати, бажаючи відтяти її.

Кайд усміхнувся, заплескав у руки. Чорна невільниця безшумно внесла на срібній таці чай, поставила її перед кайдом і відійшла до дверей, чекаючи покірно нових при-

казів. Він став готувати чай, досипаючи з різних коробок всяких корінців. Докинувши щипту м'яти та цукру, запарив його, а вивернувшись, що чай смачний, подає його нам.

За кожним разом підноситься зі своєї подушки, підходить то до мене, то до Манріє і, склонивши голову, просягає налиту шклянку чаю.

Іі, це не чай, а нектар із запахом м'яти, помаранч та горіхів.

По другій шклянці солодка піжність і аромат вливаються у кров, затуманюють голову а навіть погляд стає мрійливий та далекий.

Кайд подав мені третю шклянку, але Манріє подякував за мене.

— Не забувайте кайде, що чай ваш кріпко напарений, та що три шклянки можуть впоїти незвичних, до цього напитку, осіб.

Моя покора була менша від кайдової, та кенкуючи завважила я:

— П. Манріє ви скоро, мабуть, обмежите також свободу мого особистого життя, як дотепер обмежуєте мої бажання пізнати, ввійти в життя арабів.

— Ах, ви ще дівчак, у вас за багато довіри до людей, а надто до арабів, на яке вони зовсім не заслуговують. Я тут живу вже чотири роки та краще за вас їх знаю.

— Я дуже вдячна за вашу цінну опіку, але буду ще вдячніша, коли ви дасте мені спробою ближче зазнати йомитись із дуже мені цікавим життям тубильців.

Манріє іронічно засміявся і відказав:

— Побачите самі згодом, що цікавого нічого у ньому немає, та що це тільки зверхня заслінка приваблює нашу увагу. Але придивившись ближче легко завважати велику банальність та безцільність їхнього некультурного життя.

— На мою гадку, що вбогу заслінку, за яку ви згадуєте, вони навмисне завісили перед надто цікавими, а може, навіть нахабними нашими очима.

В цей момент я почула глибокий та довгий погляд кайда на моєму обличчі. Але й Манріє його завважив, бо злісно додав.

— Маю враження, що цей зарозумілий араб надто

Арабські музиканти в Фезі

придивляється вам, та що він охоче врахував би вас в число свого гарему.

По устах кайда, чомусь, перебігла бліда, згрідлива усмішка.

Манріє сказав йому знову по арабськи кілька вдатно вічливих слів і ми стали прощатися.

Біля дверей при виході стояла невільниця та держала тацу, а на ній поблискували два золоті нараменники.

Каїд узяв тацу з її рук, простяг до мене, з проханням прийняти скромний спогад з його дому.

Брама глухо зачинилася за нами.

Манріє став радісно доводити мені, що відвідини в арабів, хоч бувають і нецікаві, мають досить цікаве закінчення.

— Як не як, а ці параменики варті найменше 600 франків.

Доволі — схвильовано витукнула я. — ваша сьогоднішня поведінка у каїда допомогла мені зрозуміти ненависть тубильців до вас та їхнє недовіря.

— Тільки без ентузіазмів та без зайвого співчуття — видаючи спокійного, відказав Манріє. „За кілька місяців навіть і ви, дика українка, будете цієї самої про них гадки, що я.

Я пічого не відказала хоч кров кипіла у моїх жилах. Мовчки ми дійшли до брами мого дому, перед якою я зупинилася, швидко зняла з руки оба подаровані каїдом, параменики та простягла їх Манріє.

— Візьміть, вони для вас мають реальнішу вартість, ніж для мене. Шістьсот франків!

— Ви ображуєте мене — гостро дивлючись на мене, перецідив крізь зуби Манріє.

— Ну, ні, я тільки гадала, що вони вам... — але не показавши швидко на прохання простягла йому руку і вбігла у відчинену браму мого дому.

У каварні.

В європейську каварню увійшла молоденька арабка. Її чорне блискуче волосся фантазійно закутане у шовкову хустку і колірві тороки розсипуються по боках та обхоплюють у пухлих рамках її гарне, бронзове, ще діточе обличчя.

За нею входить молоденький араб із двома суворими зморшками поміж палкими очима, у білому одязі, якого кінець спливає гармонійними хвилями з рамени.

Дивно чужими виглядають ці дві чарівні постаті поміж європейськими одягами та буденними каварняними столами.

Прийшли послухати модерної музики, що сильніше ділає на них від алькоголю.

Вже по першому поганенькому фокстроті, до якого п'яніст докинув стук своїх нігтів об клявіші груди гарної арабки заколихалися під її легким одягом, а очі чорного араба жадно впилилися в її уста.

Дикі, свободні та пристрасні діти. По фокстроті зашвирили звуки чарльстона. Джеббендист хвалиться своїм умінням, вистукує бубном такти, заглушує фортеп'яні та скрипку у свисті у саксофон з усієї сили, щоби й сумніву не було про його талант.

Ніздрі молодого араба вібрують нервово, подразнені звуками музики, мов ніздрі расового коня.

Сидять обом лице до лица, вслухані у звуки чарльстону та у шум своєї крові. Час від часу араб, котячим рухом хапає чарку, вливає кілька ковтків вина у розхилені уста своєї милої, а решту допиває сам.

Неждано він схоплюється, поспішним рухом витягає п'ять франків і кидає їх на стіл, та мов кіт легко підстрибує до здивованої арабочки, хапає її за руку, мов дівчак і обом мов пташки легко вилітають із каварні.

Зустріч з каїдом.

Я сама сиділа у каварні та придивлялась юрбі арабів, що поставали біля відчинених дверей, лишаючи вузький перехід.

Араби цікаво оглядали європейців і слухали музики. У переході я помітила постать каїда. І він мене

пізнав, бо смілим кроком піднішов до столика і привітав мене французькою мовою.

Моє здивування було таке велике, що я зразу запитала.

— Як же це, два дні тому п. Манріє перекладав кожне ваше слово, а сьогодні ви вже балакаєте французькою мовою?

— Ах, так, пані, бо пан Манріє знає арабську мову так же добре як і я французьку, а ви були для мене жінкою, що я вперше побачив та що прийняв був за хлопця.

Його мова й акцент були бездоганні і я тільки тепер зрозуміла його, колишній, глибокий погляд та іронічну посмішку після погірливих слів Манріє. Попросивши дозволу, він присів і від зручного компліменту почав балакучку.

— Я гордий, пані, бачити мій скромний дарунок на вашій руці.

Бажаючи віддячитися за його ввічливість, я висловила кілька щирих похвал, призначених арабській архітектурі й мистецтву й закінчила їх таким реченням.

— Будьте певні, каїде, що я вмію оцінити вашу ввічливість, так само як і артистичну вартість цього перстень і цих парамеників, жертвованих вами європейській жінці, що грає у шахи.

— Пані!, бачу, що вам не менше знана гра слів від гри шахів. Я буду щасливий, коли зможу, дати вам кілька незначних памяток нашої колишньої любові до краси.

Кожне його слово це був тонкий рисунок різьби, яку він майстерно докидав, творючи гармонійну цілість своєї балачки. Він не каже, ані „пам'ятки нашої мистецтва“, ані „артистичного вміння“ а просто „нашої любові до краси“.

Обіцяні його дарунки збентежили мене, та стараючись змінити тему розмови, я запитала, чи він був у Парижі.

— Так, кілька разів, але найдовше я перебував у вашій європейській столиці перед війною.

— А що вам найбільше там сподобалось?

— Ах так, перед війною, пригадую, дуже мені подобались ваші золоті двадцятифранкові монети, так звані „люї“ — відказав він поволі, якби надумуючись над кожним словом, складаючи пальці круглою формою монети.

„Люї“! скільки правди та глибокого значіння у цих, здавалось, найвних словах араба.

Париж! Безкрая маса електричних, колірних, тапцюючих ламп. Донебесні поверхи, блискотливі, оббиті срібною бляхою магазини, золотою тканиною вистелені футрами, шірями, шовками, оксамитами заставлені вистави, дансінґи, ланцюги спинених та переїзжаючих авт. перепоновні тараси каварень, покриті штучними самоцвітами та пір'ям отяги жінок... — Чи ж це все не дає зверхнього вражіння засипаного блискучими, золотими монетами міста?!

А тимбільше після зверхньої вбогости Маракешу.

Тут коли входите на площу, зустрічаєте розгуляних арабів, що мов діти посідали на землю й весело покривають, наспівують і придивляються танкам, акробатиці і вслухуються у оповідання перемішані з музикою, або попивають біля дерев'яних скриньок чай із м'ятою. Сидячи на хребтах ослів та похитуючи ногами, поволі переїзжають вулицями купці.

Де-не-де араб веде лінивого осла навантаженого кошами помаранч або чорних оливок, та засідно протяжливо кричить „балек, балек“.

А по заході сонця на вежах мошеї Мудден голосить славу Алаха та закликає вірних до молитви.

Площа розваг пустіє, а мошеї наповнюються арабами. А ввечері бідніші араби їдять на площі кусник смаженої риби, жменю оливков, або кілька морков, кладуться під пальми. І так спиться їм до самого ранку, що сонце поволеньки сходить.

Прощаючись, теплим тоном свого матового голосу, наїд завважив:

— Коли завтра не будете мати кращого нічого до роботи, пані, та коли пудьгуватимете, заходьте до мене на обід, а я постараюсь вдовольнити вашу цікавість. Покажу вам декілька старовинних наших виробів, послухаєте музики, побачите танки невідьників і покажу вам моїх сім жінок...

І сміючись додав:

— Вибачайте за таке скромне число мого гарему.

ЛЕБІДЬ

При кінці січня ц. р. померла в Газі одна із найбільших світових балетниць, якої мистецтво прирівнювали не з живими людьми, а з творами мистецтва. Анна Павлова мала 46 літ, від 8-го року життя почала свою кар'єру на сцені Марійинського театру в Петрограді; від 24-ох літ мала вже свою славу, яка постійно зростала. Ніхто, хто бачив її на сцені не міг добачити на ній слідів часу: здавалося, що час щораз більше її віддаляє від землі.

Чим є мистецтво балету, як не невпинним зусиллям відірвати тіло від землі — падати йому легкість, яку мають птахи та метелики? Анна Павлова мала в собі дивну привабливість нематеріального створіння; вона зринала з землі не самим тілом, а всім своїм єством. Той самий дух, що благородив кожний її порух рук і ніг, не давав їй прив'язуватися до одного місця. Передвоєнний Париж, що полонив тисячі чужинців на віки, не затримав її в себе після тріумфального успіху в балеті Дагілева, коли він уперше відкрив Європі Павлову, Карсавіну, Ніжинського і власний ґеній.

Павлову гнав по світі не голод слави та гроша, а своєрідна російська, на-нів містична туга, яку можна було хіба відгадувати з її креадій. Чи була вона „Снігурочкою“ Чайковського чи „Королевою ляльок“ Баєра чи Кольомбіною чи вяпула з „Осіnnими листками“ Шопена — у кожній із цих постатей тремтіло щось із туги вживленої в найсумніший та найповніший її ролі — „Смерть лебідя“ Сен-Саєнса. Вона відкинула пропозицію міланської Ля Скаля і шікагської опери, щоби взяти в них провід балету; вона воліла сама вчитись — народніх танків в Японії та релігійних в Індії. Похвала індуських жерців була для неї дорожша, ніж стоуста слава світової преси.

А зрештою, що вона могла мати ще більше? Коли приїжджала в Париж — за нею і для неї приїздив еспанський король. І це робило більше честі йому, ніж її. Таких реклям як вона — на всю довжину кількохповерхових камениць — не мав там ніхто. (Ціни на її виступи були не дешевші, ніж на Шалапіна, а показувалася вона рідше).

Може її випадкова нежданна смерть була кращим дарунком для її слави, ніж ним могла бути довголітня заслужена старість. Найгарніша драматична артистка може на старість змінити репертуар своїх ролей, слухати часу. Але танешниця? Все її мистецтво в невпинній, щораз більшій живучості тіла. Перший подув старості і від нього терпить вона, та всі її зведичники.

Не знаємо, чи скран встиг зберігти її воружкий, майже неспіймаючий образ. Якщо й зберіг то це тільки приблизна відбитка. Кіно дає нині змогу показувати ба-

Анна Павлова — в одній із своїх ролей

летниці головокружну акробатику, завдяки спеціальним „трікам“ фільмової режисерії. Може вже завтра матимемо трьохвимірне кіно і при повній омані живого тіла чути-мемо віддих балетниць. Та ніякий винахід не дасть нам враження, яке маємо при повній живій присутності артистки. Тоді відчуваємо найважливішу річ: зусилля та переживання моменту, що є тепер і більше ніколи не вернеться.

Мистецтво таких артисток як Павлова — доньок Терсихори — полишає саме таке враження неповерненого.

М. Р.

КЕТРІН МЕНЗФІАД

МАЛЕНЬКА ГУВЕРНАНТКА

(Докінчення)

Диви! Що за квіти — і то біля самого залізничного двірця! Стрункі троянди, мов китиці дружок, герані білі або блідорожеві, що ніхто б не побачив таких у нас дома, хіба тільки в теплярні. Поїзд їде щораз поволіше та поволіше. Якийсь чоловік з коповкою у руках скроплює перон. — „А-а-а!“ — Це хтось надбів, махаючи руками. Сталпа, огрядна жінка приленталась скляними дверми стації на перон, з підпосом повним полуниць. Боже, як їй хочеться пити. Ой, яка ж вона спрагнена! — „А-а-а!“ — Той самий чоловік біжить тепер знову назад. Поїзд зупинився.

Старенький, закутавшись у свій плащ, підвівся з місця, веміхаючись до неї. Він промимрив щось, чого вона зовсім не второпала; вона відповіла йому усміхом, коли він уже виходив з вагону. За той час, коли його не було, маленька гувернантка знову оглянула себе у дзеркалі, поправила одяг і пригладдила волосся, з докладною та заповідливою вмілістю дівчини, що вже доволі доросла на те, щоб їздити самій, і не має нікого, хто впевнив би її, що „все у неї, як слід“. — Але ж пити хочеться їй! Повітря було переповнене вогкістю. Вона спустила вікно й якби навмисне огрядна жінка з полуницями саме мчала їй, підсуваючи їй піднос. — „Nein, danke“, сказав маленька гувернантка, дивлячись на великі ягоди на блискучих листках. — „Wieviel?“ — спитала вона, коли огрядна жінка вже відходила від неї. — „Дві марки з половиною, панночко“. — „Боже милий!“ — Вона мерщій відступилася від вікна і зарилася у свій куточок, захоплюючи на хвилину. Пів корони! „Г-о-о-о-о-е-е-е!“ пропихливо засвітав поїзд, збираючи всі свої сили, щоб рупити з місця. Вона сподівалася, що старенький чейже не лишиться на стації. О, вже білий день — усе тут було таке чарівне, колиб тільки не мучила її така страшна спрага. А ось і старенький — він уже тут. Вона веміхнулася до нього, мов до давнього, доброго друга. Тимчасом він зачинив двері і повертаючись до неї, викинув спід свого плаща копичок із полуницями. — „Коли б Fräulein вчинила мені ту честь і прийняла оці“... — „Що, вони для мене?“ — Вона відсунулася назад і підняла руки вгору, наче б він хотів покласти їй мале дике котеня на подолок. — „Авжеж, що для вас“, сказав старенький. — „Що до мене, то я хіба двадцять літ тому був би зважився їсти полуницю“. — „О, велике вам спасибі! Danke bestens“, промовила вона „sie sind so sehr schön!“ — „Ідьте ж їх на здоров'я й надивіться на них“, — сказав старенький, дивлячись так приязно і з таким задоволенням. — „Ви не візьмете ні одної?“ — „Ні, ні, ні“. — Боляко їй ніжно повисла її рука над полуницями. Вони були такі великі та соковиті... Вона мусіла аж двічі кусати кожну з них, а сік із них так і стікав проміж її пальців... Коли вона так смачно заїдала ягоди, вперше подумала про старенького як про свого дідуся. Який би це з нього був гарний дідусь! Зовсім наче з якої книжки вибитий!

Вже виглянуло сонечко й виринули рожеві хмарки на небі, наче полуниці, та швидко сині хмарки проглинули хмаринки — полуниці. — „Чи смачні вони?“ — спитав старенький. — „Чи такі добрі, як виглядають?“

З'ївши всі полуниці, вона мала таке почуття, наче б знала його вже довгий час. Вона розповіла йому про Frau Arnhold та про те як вона дістала цю посаду. Чи він знав готель Grunewald? Frau Arnhold не приїде скоріш, як увечері. Він слухав і слухав, аж поки не знав про всю справу стільки ж, скільки вона сама. А тоді сказав, не дивлячись на неї, а тільки потираючи долоні

у своїх темних шкіряних рукавицях: „Я цікавий, чи ви дозволили мені, щоб я сьогодні трошки показав Вам Мюнхен“. ...Ніщо більше, як тільки яку галерію картин та англійський парк. Це ж була б така шкода, якби ви мали перебути день у готелі, та й не дуже це вигідно... у чужому домі. Nicht wahr? Ви вернулися би до нього завчасу по полудні, чи колинебудь самі забажали, це ж розуміється, а старому чоловікові вчинилиб чималу радість“...

Аж довго потім, як вона відповіла йому „Добре“ — бо зараз, як тільки вона це сказала і він їй подякував за це, почав він розказувати їй про свої подорожі по Туреччині та про рожаний олійок — вона задумалась над тим, чи часом зле не вчинила. Бо не вважаючи на все те, що було, вона ж його таки зовсім не знала. Та він був такий старенький і такий привітний до неї — не згадуючи вже про полуницю... Крім того вона й не могла б була подати причини відмови і це був, можна було сказати, її останній день, останній день, коли вона справді могла погуляти собі. — „Чи я зле вчинила? Чи справді?“ — Клаптик соняшного проміння упав їй на долоні й повис там, теплий та ворухкий. „Чи не мігби я вас відпровадити до готелю“ — загадав він „і прийти по вас так коло 10-ої години?“ — Він добув свій записник і подав їй свою карту. — „Herr Regierungsrat...“ — У нього був титул! Значить усе мусіло бути, як слід! Після цього всього маленьку гувернантку обгорнуло радісне зворушення, що вона дійсно заграницею і вона пильно виглядала вікном і читала чужомовні торговельні оновістки, слухала про околиці, через які вони проїжджали, а милий, старенький дідусь пильно звертав їй увагу на все й силкувався зайняти її, доки вони не заїхали до Мюнхену, на головний двірць. — „Носій! Носій!“ — Він знайшов їй носія, видав кількома словами потрібні розпорядки про свої клунки, провів її проміж метушливою юрбою зі стації по чистеньких білих ступнях на чепурну вулицю, що вела до готелю. Пояснив господареві, хто вона, так начеб це все так і мало бути, а потім на один мент її маленька рука спочила в його великих руках, убраних у тісні шкіряні рукавиці. — „Я приїду по вас о десятиї“, — і пішов.

„Сюди, Fräulein“, сказав покойовий, що вештався увесь час за плечима господаря, настороживши уха і вліпивши очі у дивну парочку. Вона пішла за ним сходами на другий поверх до темної спальні. Тут він кинув на землю її кошик і підніс угору лопотливу, нямом вкриту занавісу. Brpp! Яка це погана, холодна кімната — які здоровенні меблі! Уявіть собі хоч би тільки один день тут перебути! „Чи це кімната, що замовила Frau Arnhold?“ — спитала маленька гувернантка. У слуги був дивний звичай вилуплювати очі, наче б на ній було щонебудь смішного. Він склав губи, наче б хотів свистнути, та за хвилину роздумався. „Gewiss“, сказав він. Гарно, але чому ж він уже не йде собі? Чому так вирішився на неї? „Gehen Sie“, сказала маленька гувернантка з холодною англійською проостою. Його маленькі очі, подібні до чорних порічок, трохи не вискочили йому з розлитих мов тісто щок. „Gehen Sie sofort!“ — повторила вона з ледовим холодом. В дверях він оглянувся. „А добродій?“ сказав. „Чи маю привести добродія сюди на гору, як він приїде?“

Понад білими вулицями великі, білі хмари, облямовані сріблом — а всюди сонячне проміння. Товсті-товстелезні візники кермували повозками, кумедні жінки у малих, кругленьких капелюшках чистили шини трамвайів; люди, сміючись, штовхали один одного; дерева по обох боках вулиць і всюди, куди не глянеш, велетенські водограї; дзвінкий сміх, що лунав з хідників, насеред вулиці та з відчинених вікон. А біля неї, причепурений ще краще як звичайно, зі звиненою парасолею в одній руці

та в жовтих рукавицях замість брунатних, її дідусь, що прохав її провести день із ним. Їй хотілось бігти, позіхнути на його руці і гукати, що хвилини: „Ох, яка ж я страшенно щаслива!“ Він провадив її на той бік вулиці, стояв тихенько тоді, коли вона „дивилася“, а його приязні очі раз-у-раз всміхалися до неї; в одню він говорив: „Все, чого тільки ви забажаєте“. — В одинадцятій годині раню вона з'їла пару білих ковбасок із двома кусочками свіжого хліба й випила трошки пива, такого, що, як він скавав, зовсім не оп'янювало, але зате мало смак зовсім не такий, як англійське, зі склянки, подібної до посудини на квіти. Потім вони взяли повозку й вона побачила наперве тисячі й тисячі чудових клясичних картин, а все те мабуть не більше як за чверть години! — „Треба буде мені подумати над ними, коли вже буду сама“... — Та коли вони вийшли з галерії картин, ішов дощ. Дідусь розгорнув парасолю й держав її над маленькою гувернанткою. Вони пустилися до ресторану на обід, причім вона йшла дуже близько нього, щоб і він мав якусь користь із парасолі. „Вигідніш нам буде“ — завважив він якось без зв'язку — „іти попід руку, Fräulein. А зрештою тут у Німеччині вже такий звичай“. — Отже вона взяла його за руку та йшла поруч із ним. Увесь той час він показував їй славні статуї; це робив він з таким запалом, що зовсім забув замкнути парасолю, дарма що дощ вже давно перестав йти.

По обіді вони пішли у каварню послухати циганської музики, та вона ні трохи їй не подобалася. Бррр! Які страшні це були мужчини, зі шрами на обличчях... Через те вона й відвернула від них своє крісло, сперла горячі щокни на руки та пильно дивилася на свого старого друга, замість того щоб... Опісля вони пішли до англійського парку.

„Я цікава, котра година“, спитала маленька гувернантка. „Мій годинник станув. Я забула накрутити його у поїзді останньої ночі. Ми бачили стільки річей, що мабуть уже дуже пізня година“. — „Пізно!“ Він станув напроти неї, сміючись на хитаючи головою, своїм окремим способом, що вже був їй знайомий...

— „Вам очевидно ні трохи не було — приємно... Пізно! Адже ми навіть ще не їли мороженого!“ — „Але ж я дуже приємно провела час“, сказала вона стурбовано, „краще, ніж я могла б це висказати. Цеж було чудово! Тільки, що Frau Arnhold на шесту годину мав вже бути в готелі, отже я повинна там бути о п'ятій“. — „Вона ж так і буде. Після мороженого я посаджу вас у повозку й ви зовсім вигідно поспієте на час“. — Вона знову була щаслива. Чоколядове морожене так і розпливалось у роті, так довго-довго розпливалось. Тіні дерев танцювали по скатертях столиків, а вона сиділа, обернена безпечно плечима до гарно різьбленого стінного годинника, що показував уже двадцять і п'ять хвилин на сьому годину. — „Справді так“, сказала маленька гувернантка зовсім поважно, „це був найщасливіший день могого життя. Я навіть ніколи не уявляла собі такої днини“. — Не зважаючи на морожене, палало їй вдячне дитяче серце любов'ю до сивого дідуса.

І так вони вийшли з парку й пішли вниз довгою алеєю. День майже вже кінчався. — „Ви бачите огі великі будинки напроти нас?“ — сказав старенький. — „На трьому поверсі — там я живу. Я та моя стара господиня, що доглядає мене“. — Вона дуже зацікавилася цим. „А тепер, заки я ще знайду повозку для вас, чи не пішли б ви подивитися на мою маленьку домівку, та чи не приглядаю вам про нього в поїзді? Так на спомин про мене?“ — Вона була б дуже рада. — „Я ще на своєму віку не бачила домівки холостяка“, засміялася маленька гувернантка.

Сини були зовсім темні. — „Ах, певне моя старенька вийшла, купити курятко для мене. Зараз, зараз“. — Він відчинив двері й став у бік, щоб пропустити її. Вона зупинилася трохи неспіла та цікава на чужу кімнату. Не знала, що їй говорити. Кімната не була гарна. Вона навіть чомусь була дуже погана — але чистенька і — так їй здавалося, — вигідна для старшого чоловіка. — „Ну, що ви думаєте про неї?“ — Він кивнув і добув з креденсу округлий піднос з двома рожевими склянками та струшкою, рожевою пляшечкою. — „Б там далі дві маленькі сьпальні“ — сказав він весело — „і кухня. Хіба досить, правда?“ — „О, зовсім досить“. — „І як ви коли будете в Мюнхені й захочете перебути день-два у місті, ви завжди тутки знайдете мале кубечко, крильце курятини й салату, та старенького чоловіка, що радо погостить вас іще раз і багато, багато разів, кохана, маленька Fräulein“. — Він відкоркував пляшку й почав наливати вина до двох рожевих скляночок. Його рука дріжала й вино хлюпнуло на піднос. В кімнаті було тихо-тихенько. Вона сказала: „Мабуть пора таки вже йти мені“. — „Та ви напечетеся маленьку скляночку вина зі мною — одну тільки, заки підете?“ — сказав старенький. „Ой ні, так ні. Я ніколи не п'ю вина. Я — я обіцяла ніколи не брати до уст ні вина, ні чогонебудь подібного“. — І хоч як він прохав її і хоч вона чула, що вона страх нечемна, ще й коли він брав собі це так дуже до серця, вона була рішуча у своїй постанові. — „Вибачайте“. — „Ну, то може хоч сядете на яких п'ять хвилин на софі й дозволите мені випити на ваше здоров'я?“ — Маленька гувернантка сіла на кінчик рожевої, плюшевої софи, а він сів собі біля неї й душею вихилив склянку на її здоров'я. — „Отже ви справді таки були щасливі сьогодні?“ — спитав старенький, повернувшись до неї так близько, що вона чула, як його коліно трусилося біля її коліна. Заки вона ще відповіла, він уже держав її руки у своїх руках. — „І чи ви хоч поцілуєте мене один разок, заки відійдете?“ — поспитав він, прихилиючи її ще ближче до себе.

Отже це був сон! Це була неправда! Це зовсім не був той самий старенький дідусь. Ох, яке ж це страшне! Маленька гувернантка перелякана витріщила очі на нього. — „Ні, ні, ні!“ залепетала вона, випираючи рученята. — „Один маленький поцілунок. Поцілунок. Що ж у цім такого? Тільки поцілунок, кохана маленька Fräulein. Поцілунок“. — Він приблизив своє обличчя до неї, а його губи розкрилися у широкому усмішку; а причім — як жеж блищали його сині очка за окулярами! — „Ніколи — ніколи. Як ви посміли!“ — Вона скочила на рівні ноги, та він був швидкіший за неї й припер її до стіни, притис до неї своє кістяве старече тіло та дріжуче коліно, і хоч вона, збентежена, повертала голову то в один бік, то в другий, він таки поцілував її в уста. В уста! В ті уста, що в них, не рахуючи близьких своїхків, не цілував її ще ніхто ніколи...

Вона бігла, бігла здвояк вулиці, доки не знайшла широкої дороги з трамвайною лінією, що на її середині стояв поліціант, паче показова лялечка. — „Я хотіла б поїхати трамваем на головний двірць“, залепетала крізь плач маленька гувернантка. — „Fräulein?“ Вона заложила руки перед ним. — „Головний двірць? Ойтам — там він тепер“ — і заки він іще, вельми здивований, пильно вдивлявся в неї, маленька дівчинка в капелюшку зсуєнім на один бік, вже плигнула у трамвай. Вона не бачила ні піднятих угору брів кондуктора, ані не чула, як якась hochwohlgebildete Dame говорила про неї з обуреною приятельською. Вона хиталася на ногах і аж захопилася від плачу і в одню говорила: „А, а!“, притулюючи руки до уст. — „Вона вийшла від дентисти“, пицала товста жінка. — „Na, sagen sie mal, що біль зубів! Адже ж ця дитина має зуби усі до одного у роті“. — Тимчасом

Трамвай даєленькотів і гнався світом, повним таких стареньких дідусів з дріжучими колінами...

Коли маленька гувернантка добігла до сіней готелю Груневальд, той самий pokojовий, що вранці вів її до її кімнати, тепер стояв біля стола й чистив цілий піднос склянок. Вид маленької гувернантки немов наповнив його якимось незвичайним та незрозумілим задоволенням. Він був готовий на її питання й відповідав скоро та охоче. — „Так, Fräulein та дама була тут. Я сказав їй, що ви прийшли й зараз таки вийшли з якимось добродієм. Вона спитала мене, коли ви вернетеся назад, та я, розуміється, не вмів їй відповісти на те. А тоді вона пішла до господаря“. — Pokoiovий узяв склянку зі стола, потримав її проти світла, приглядався до неї пильненько, прижмуривши одно око, та почав чистити її кінчиком свого

хвартуха. „...?“ — „Пардон, Fräulein? Ah, пі, Fräulein. Господар не вмів їй нічого сказати — пічогісінько“. — Він похитав головою та усміхнувся до блискучої склянки. „Де ж та пані тепер?“ спитала маленька гувернантка, тремтючи так сильно, що мусіла затулити собі рота хустинкою. — „А мені відкіля це знати?“ — гукнув pokojovий і метнувся повз неї на зустріч новому гостеві, а серце в нього так радісно забилося в грудях, що він трохи не розсміявся у голос. — „Он як воно! Он як!“ — думав він. — „Це буде наукою для неї!“ — І з розмахом завдаючи собі на плечі скринку нового гостя, начеб він був велетнем, а скринька перцем, він інше раз розпам'ятав слова маленької гувернантки: *Gehen Sie. Gehen Sie sofort!* — „Егеж я піду, піду!“ гукнув він до себе.

З англійської мови переклала *Марія Роздольська*.

Др. СОФІЯ ПАРФАНОВИЧ

ЧИ КОРИСНО ЧИТАТИ ПОПУЛЯРНІ МЕДИЧНІ СТАТТІ?

На цілому світі вже від десятків літ розв'язано це питання потверджуюче, опираючися на великих користях виховно-освітлюючої літератури взагалі. Потреба її ясна й природна: чомуж людині треба було знати про конструкцію літаків, про радіо і штучні погної, а зайвим а то й шкідливим було знати правду про своє тіло, його потреби та домагання, про небезпеки, які огрожують його здоров'я?

Моя кількालітня праця в популярно-лікарському письменстві дозволила мені пізнати, як не можна краще психіку її читачів, їхні потреби та користи і шкоди. А що користь їхня безпечна і велика, про це переконували мене безлічі листів з подяками та запитаннями, які надсилали до мене чи до редакції, далі дискусії з читачами та товаришами по зв'язу. Мені не доводилося ніколи сумніватися в доцільності популярно-гігієнічного письменства. І коли я прочитала напівсерйозну, напівгумористичну статтю тов. др. Ортинської, не можу опертися потреби висказати свою думку в цій справі. Тому й дозволю собі доповнити її декількома увагами.

Що, прочитавши лікарську статтю, людина звертає увагу на свій організм та дошукуються хвороби у себе, це правда. Що підозріння в цій хворобі хвилює її, це також правда. Але це трапляється головню у людей пересадно нервових чи гістеричних, бо не може нормальна людина, прочитавши ряд статей повірити, що має всі хвороби, в них описувані. А коли й повірить, то краще для неї перевірити себе, чим занедбати якусь дійсну хворобу. Тут спісну тільки про те, що затронула шановна авторка: рака матиці. Працюючи на жіночому відділі львівського шпиталю, я бачу день в день десятки випадків цієї хвороби і то вже в неупічній стадії. Які страхоття і трагедії в'яжуться із цим, знає тільки лікар або родина хорого. Щонайменше 90% цих нещасних відповідає на закиди лікаря і його: „за пізно!“ словами: „я не знала, що це за хвороба“. Незнання потягає за собою найгірші наслідки. І бачимо це наявніше в ділянці заразливих і венеричних хороб.

Передімною два листи. Оба з Волиня, його далеких, так темних закутин. Від селян. Оба читали мою книжечку про полове життя (Чоловік та Жінка). Один пише, що перейшов трипра, тепер ще має його обаяви, та якби

не був читав книжки, бувби в мисниці женився. Тепер бачить що слід перше лікуватися. Другий, з „гіпохондричної“ групи людей пише про якісь дрібні міхурці, та запитує чи це не венерична хвороба і чи може він жити з жінкою. При тому в дуже гарний і зворушливий спосіб описує своє родинне щастя. Я успокоїла його, а лист його був для мене найкращою заплатою за труд.

А погані гігієнічні відносини по наших селах? Бруд і задуха, невідповідний спосіб мислення та відживи, запедбані, хорі діти, страшний похід сухіт, епідемій та сифілісу! Дуже слабим струмком пронизує їх світло та наука. А село хоче знати! У мене ще не прогомонів голос сільського парубчака Федя, який на Різдво возив мене санками в бойківському селі Розлучі: „прошу пані, Зейликів син вчиться в місті і казав, що в воздуху є бакцилі. Чи правда то і що це за бакцилі?“ І ми не оставимо Федя ані тисячі їх без відповіді, тільки будемо далі писати для них й пояснювати все, що треба їм знати.

У нас видавничу працю веде Гігієнічне Т-во, „Відродження“, далі редакції різних часописів та видавництва Самоосвіта. І село, місто жадає щораз більше і щораз основнішою популярно-лікарської літератури.

На анкету, розписану протиалькогольним Т-вом „Відродження“ наспівало з далеких сіл від селян і інтелігентів все наново домагання поміщувати гігієну. От і довелось до чисто пропагандового часопису додати гігієнічний кутик.

Те саме завважуємо і в чужинній літературі. Візьм'єм до рук хочби краківський „Kurjer ilustrowany“.

Декілька літ назад ця велика і почитна (на жаль і серед українців) газета містила періодично великі й гарні лікарські статті з образками та порадами. Що діється сьогодні? Лікарську частину поширено! І чого там немає?! Статті, покази інструментів, описи лікувальних метод, далі величезний ряд лікарських порад а то й рецент. Деколи ви стрінете навіть зовсім теоретичні і майже тільки лікареві зрозумілі речі.

У всіх народів найдете дуже багату бібліотеку популярно-лікарських книжок і їхньою кількістю до певної міри очеркуємо ступінь культури народу. Тому й нам треба працювати в цьому напрямку, а не лякати дрібних чи урівних перешкод.

РІЖНІ ВІСТІ

Загальні Збори Т-ва „Українська Захоронка“ відбулися дня 10 лютого ц. р. при численній участі членів. Зі звіту Управи довідуємось, що Т-во удержує постійно 8 захоронок а саме: при вул. Руській, Городецькій, Петра Скарги, Личаківській, Жовківській і св. Софії та на Лавандівці й на Клепаріві. В усіх цих захоронках записаних було 370 дітей, а правильно ходило 320, з цього найбільше до захоронок при Руській вулиці, де навіть не можна було задля нестачі приміщення, прийняти всіх зголошених дітей.

Т-во „Українська Захоронка“ з трудом здобуває матеріальні засоби для удержування захоронок. На бюджет Товариства складаються: членські вкладки, оплати дітей, підмоги Доброд. Комітету Екон. Укр. Установ, підмоги Митрополичого Ординаріату зі жертв збірників при церквах на добродійні цілі, жертви з Америки та субвенція з Магістрату в сумі 7.500 зол.

Щоби придбати фонди на всі свої видатки Виділ влаштовує вечірники, буфети, діточі забави та чайні вечори.

На загальних зборах вибрано майже весь дотеперішній виділ, до якого входять: п. Олена Гординська, голова. Члени: пп. Олена Копачева, Софія Ракова, Ірина Макух-Павликовська, Стефанія Филіновичева, Марія Мудракова, Євгенія Гвоздецька, Олена Назарева, Олена Шлемкевич, Стефанія Роздольська, Віра Яцкевичівна, Володимира Масляківна, Теодора Дмоховська та Мирослава Творидлова. Контрольна Комісія: Стефанія Кульчицька, Марія Федакова, Ольга Кміцкевичева та заст. Контр. Комісії п. Струмінська.

Виділ скликав конференцію всіх установ, що займаються справами дошкільного виховання а саме: „Рідна Школа“, „Союз Українок“, „Т-во опіки над молодю“, Т-во „Просвіта“, на якій ухвалено створити спеціальну комісію дошкільного виховання при „Рідній Школі“. Головою цієї комісії вибрано інсп. Середу, секретарем п. Ірину Макух-Павликовську, референтку організаційної комісії в Захоронці. Заходом цієї комісії влаштовано тримісячний курс для абсолювенток семінара, де викладали вчительки захоронок.

Комітет жіночої промислової Бурси при Укр. Краєв. Т-ві Охор. Дітей і Опіки над молодю складає отсим подяку Установам і Добродіям за жертви на закупню ліжок для Бурси. Зложили: Добр. Комітет 100 зол., „Маслосоюз“ 150 зол., „Дністер“ 100 зол., „Народня Торговля“ 80 зол., Земельний Банк 72 зол., Міжсоюзна Рада Емігр. Товариств 40 зол., Полинця Пелягія Н. Т. Кармель Амер. 10 дол. ам., Др. Константинович 10 зол., Іванна Кипріяні 10 зол., „Народня Гостиниця“ жертвувала 184 уживаних ручників і 20 штук іншого біля., Др. Евин 20 зол. — За Комітет жіночої пром. Бурси: *М. Говишкевичева, К. Малицька, Ір. Павликовська.*

„Еміграція до заморських країв і наші завдання супроти неї“. На цю тему виголосив Др. Волод. Константинович, секретар Укр. емігрантського Т-ва, дуже цікавий відчит в Клубку ім. Ганни Барвінок. Прелегент розповів генезу нашої еміграції, її фази у передвоєнній і пововоєнній добі, її значіння для нас і konieczність занятися нею й спрямовувати її туди, де вона може принести хосен українському народові, даючи йому і терен зарібкування і скріплюючи компактною масою нашу національну силу в заморських колоніях на чужині. З відчиту довідалися ми, що наші колоністи вза моря нищать до старого краю листи, домагаючись прислати їм учителів, учительок, провідниць захоронок, випколенних ремісників і промисловців. А в нас стільки молодих людей обого пола пошукує заняття! Ша-

повинні предочент відказувати на те, що наше жіноцтво повинно безумовно взяти участь в працях Укр. емігрантського Т-ва, створюючи при ньому окрему жіночу секцію. Повинно теж заінтересуватися львівським емігрантським домом при вул. Вишневецьких, призначеним для всіх емігрантів з Польщі, де маємо широке поле помагати нашим людям. І деякі з наших пань (Говишкевичева, Дощова, Зарицька, Макарушківна, Морозова) вже там працюють і залявають, що справді вони там потрібні. А де ми потрібні — там мусимо бути.

Ювілей відомої чеської письменниці Павли Моудрої. Жіноча Ліга Мира і Свободи в Празі святкувала 30 січня ц. р. 70-літній ювілей народни відомої письменниці й феміністки, Павли Моудрої.

Павла Моудра народилася 26 січня 1861 року. Скінчила французький пансіон для дівчат і в 1879 р. здалася іспит з французької мови при пражській університеті. Рівночасно вчилася співу й драматичної штуки, тому що мала велике замилювання до мистецтва, особливо музики. Одружившись з письменником Альбірі, вона виїжджає на провінцію і з того часу починається її літературна й журналістична праця. Підчас одного побуту в Галичині, вона знайомиться з нашим письменником І. Франком, який дарує їй свої твори. Від 1902 р. вона цілком присвячується літературній та громадській праці. Її літературне надбання дуже багате. Знаючи добре чужі мови, Павла Моудра збагатила чеську літературу також численними перекладами з англійської, французької та російської мови.

Підчас війни починає Павла Моудра брати участь в пацифістичному рухові виголошуючи промови й пишучи відповідні статті по різних журналах. Разом з І. Вурмовою видала Павла Моудра мирову читанку, яка була сконфіскована.

З радістю святкувала чеська Ліга Мира і Свободи ювілей цієї заслуженої діячки, бажаючи їй ще довгих літ успішної праці.

О. Г.

Нагорода за воєнну повість — жінці. Свого часу французька воєнна маринарка визначила високу грошову нагороду за написання найліпшої повісті з життя морського. Ту нагороду призначено п. Марті Уїль за повість під назвою „Коли я був моряком на воєнному кораблі“.

Маріана Цанеті, провідниця італійської федерації жінок, має в цьому році відвідати Румунію, Чехословаччину й Польщу, щоби познакомитися з методами фізичного виховання в цих краях.

Виставка самостійної жінки в Лондоні. В листопаді м. р. влаштовано в Лондоні міжнародну виставку, якої завданням було подати перегляд успіху жінки, працюючої в різних званих. Bachelor Girls Exhibition). Англія — країна, де феміністичний рух уже має свою традицію, перша й зуміла подати перегляд досягнень сучасної жінки на кожному полі.

Виставку поділено на слідуєчі відділи: Кар'єра, Працездатність, Книжки, Одяг, Помешкання, Пожива й Розвага модерної дівчини. Як бачимо, тут взяли під увагу не лише її досягнення, але й усі умовини життя, включно до помешкання й поживи. Кожний відділ обіймав докладні статистики в діаграмах а поруч із тим і зразкові предмети з даної ділянки, як пр. вироби жіночих рук чи помешкання й практичний одяг сучасної жінки. Протягом виставки відбувалися цікаві змагання, напр. в найкращому латанні панчіх, добірному варенні, швидкому прятанні і т. д.

УКРАЇНКО! Чи знаєш, що найкраще мило до прання і миття є мило марки „ЦЕНТРОСОЮЗ — Львів“.

Від Редакції: Продовження праці Дам'яна М. Горнят-кевича „Роля жінки в повстанні українського народного мистецтва“ появляється в 4 числі „Нової Хати“ за 1931 р.

ПЕРЕДПЛАТНИЦЯМ ДО ВІДОМА!

Льосування нагород, призначених для точних передплатниць „Нової Хати“ відбулося дня 25 лютого ц. р. Із великого числа передплатниць, що поспішили надіслати цілорічну передплату на 1931 рік, припали нагороди наступним:

Пп. Зеновія Величковська, Долина; Петро Тарновський, Фльоринка; Вікторія Богачевська, Голинь; Софія Макух, Явірник; Ам. Рожанковська, Калущ, — *різблені короби й тарілки*.

Пп. Марія Тимяків, Бабин; Ірина Бережницька, Люблин; М. Сидорова, Стільсько; Анна Савчакова, Пристань; М. Хахула, Ополе, — *вишивані серветки*.

Пп. Д. Перхівська, Підволочиська; М. Рибянська, Перемішль; О. Заяцева, Чесники; І. Фуглевич, Крілик Волоський; Е. Дригичева, Болехів, — *керамічні вазы й мисочки*.

Пп. Надія Гандзюкова, Грушниця; Марія Волигорська, Станиславів; Юлія Кучерова, Янгстау; Олена Фролякова, Рахів; А. Кушнір, Нью-Йорк, — *вишивані шовкові хусточки*.

Пп. М. Мерепова, Ставища, — *книжку І. Франка: Кароль Гавлічек Воровський*; Наталія Ванчицька, Побуряни, — *Василь Софронів: Грішник*; М. Кізюва, Врублін, — *Вогдан Лепкий: Під ялинку*; Ст. Ковальська, Маркопіль, — *Альфонс Додє: Маницький*; Анна Петрінова, Стрий, — *Уляна Кравченко: На визвольному шляху*.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Мистецький Гурток „Спокій“, Варшава. Щиро Вам дякуємо за привітання з нагоди відкриття виставки. Радіємо, що так живо цікавитесь усіми проявами мистецького життя в нас.

Др. Вол. Безушко, Краків. Переклад з подорожі по Сатурі не піде. Англіський журнал вишлемо Вам на днях до Кракова. При цій нагоді долучимо листа.

Юлія Кучерова, Youngstown. Вашого цікавого листа й передплату ми одержали. На всі питання відповімо листовно.

О. Гагаган, Прага. За допис щиро дякуємо.

П. М. К., Станиславів. Ми одержали Вашого листа й радіємо, що виставка Вас так зацікавила. Погоджуємося з Вами, що таку виставку добре було би повторити й по інших містах, нпр. у Станиславові, щоб й тамошнє громадянство мало змогу познакопитись із новим приміненням народного мистецтва. Та, не знаючи обставин, можемо перевести це лише з піддержкою місцевих людей, про яку Ви також згадуєте.

Прохаємо написати нам докладніше про це.

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБОК

В 2 числі „Нової Хати“, за 1931 р., в оповіданні Кетрін Мензфілд „Маленька гувернантка“ має бути на стор. 8, рядок 27 згорі замість „ein mehr wenig als französisch“, „ein wenig mehr als französisch“.

28 рядок з долини на 8 сторінці має слідувати по 20 рядку з долини на тій самій сторінці.

КООПЕРАТИВА

„Українське Народне Мистецтво“

висилає на бажання

ПРОБКИ ПОЛОТЕН

за надісланням 25 сот. поштовими значками.

Від Адміністрації

З цим числом кінчиться I квартал „Нової Хати“ за 1931 рік. Пригадуємо всім передплатникам, які залягають із передплатою, щоби негайно вислали свою залежність. В тій цілі долучуємо до цього числа поштові складанки а на адресі визначаємо червоними цифрами залежну суму.

Вирівняйте точно передплату, коли хочете щоби журнал поширював свої відділи та приносив щораз більше кольорових узорів та кроїв.

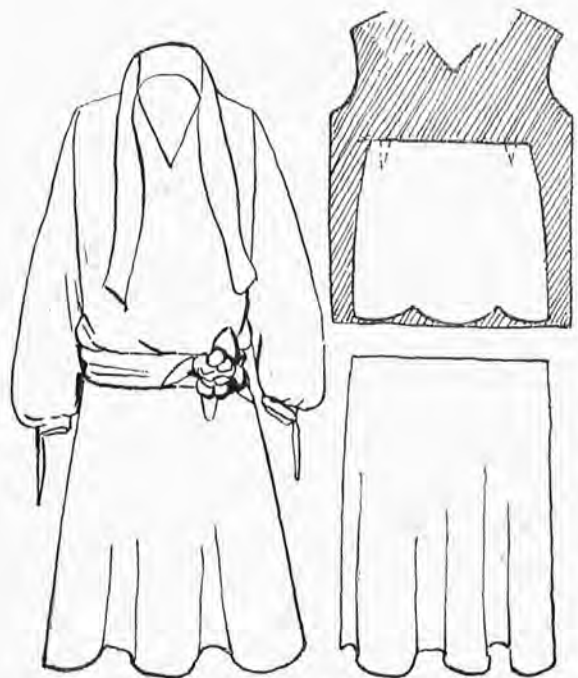
I. кольорова таблиця взорів за 1931 рік появляється з 4 числом „Нової Хати“. Літографія, яка достарчає кольорові друки не виконала таблиці як слід; ми були приневолені друкувати цілий наклад ще раз і пересунути появу таблиці на місяць пізніше.

В цьому числі подаємо найбільше замітні роботи з виставки кооп. „Українське Народне Мистецтво“.

МОДЕРНІЗУВАННЯ

Продовження торічної сукні завдає кожній з нас багато клопоту. Годіж бо відложити цілковито добру, ще невипишену сукню, тому що вона коротка. Але як тут порадити, коли вона така дуже коротка, а спустити нема як і з чого?

Шовкову сукню можна дуже гарно продовжити мережевом, це ми побачили в попередньому числі. Так само можна зробити навпаки, сукню з мережева продовжити рубцем із шовку тої самої

Торічна сукня

краски або й такогож самого тюлю. Одначе той сам матеріал, яким продовжуємо приділі, повинен повторитися ще дещобудь при сукні, прим. на комірі, біля вирізу або баскїни.

Часто буває торічна суконка така коротка, що годі її таким способом продовжити. Та й у вовняних суконь дуже трудно, або й зовсім неможливо приставити рубець. Тоді треба подумати над іншим способом змодернізування.

З довгого стану близьки можна викроїти вузьку й довгу баскїну для спіднички, яка тепер при сукнях і спідницях дуже в моді. До неї пришивається з долини спідничка, яка тим самим дістає належну довжину. У поясі прикріплюється спідничка до станичка із легкого матеріалу (підшивки), якого треба краскою підібрати до суконки. До цього станичка пришиваються й рукави а перід його треба закрити кусником матеріалу, який повинен лишитися нам з плечей суконки. Зверху цього падається болерко, на яке треба нам дібрати подібного або й відмінного матеріалу (гл. рис. 1).

У сукні (рис. 2) вставлено цей новий матеріал між блюзку й спідницю. Горішня частина суконки викроєна з блюзки, спідничка остала незміненою. Верхній край спіднички треба було витягнути, щоб дістати потрібну ширину в бедрах. Простір між горішньою частиною блюзки а спідницею можна виконати новим матеріалом, або й рештками з сукні (рукави, пояс) який прикрасимо густо закладками, щоб закрити шви.

Продовжені сукні

Тут подам ще кілька вказівок, яких слід перестерігати при перероблюванні. Для перероблювання шовкової сукні можна користуватись мережею, тюлем і різними кренами. Оксамиту треба вживати дуже обережно, тому що з ним шовкова суконка легко стає неузгарною.

До повняного матеріалу найкраще дібрати повняного такої самої, або відмінної краски. Коли вживаємо до цього шовку, треба вибрати тяжчий рід його. Лекшого шовку можна вживати прикрас, як комірки й манжети й стяжки. *К. Дашницька.*

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувчий лікар заграничних клінік, спеціаліст шкірних, венеричних і сексуальних недуг (полова неміч) та лікарської косметики

ординує в шкірних недугах
і т. д. від год. 8½—10, 18—18.
в косметичі від 10—11 і 16—18,
в неділі і свята від год. 10—11.

Гірське сонце. Вапофор. Діатермія. Кріо-
:: :: терапія. Сепараткові ждальні. :: ::

Львів, вул. Сикстуська ч. 22, III. пов.

(біля „Народної Гостинниці“).

Вінда до вжитку, — Телефон 38-90.

ХТО ПОРАДИТЬ?

Прешу шан. читачок порадити мені, в який спосіб можна приправити півсяні крупи, т. зв. Quaker Oats? Лікар приписав мені їх, але в звичайний спосіб зварені, вони дуже дудкі й я не можу їсти їх щодня.

Слава П.

Хотіла би я завести в своєму господарстві пантарки та мені відрадіують знакомі й сусіди. Може котра з читачок поділиться зі мною своїм досвідом? Чи вони добре несуться? Чи не ворокують з іншим дробом?

Господини.

Мак, який я куняла собі в осені, дістає тепер стухлий присмак. Не знаю від чого це залежить, бо в моїй коморі досі не було ніяких признак вогкості. Чи можна якимсь способом усунути цей запах?

Зажурена.

Чи пробувала котра з читачок виправляти дома крілячі шкірки? А коли ні, то прохаю порадити, де би я могла цього навчитися.

Практична.

Не знаю який матеріал найкраще надається на витпи для подушок до снання і які повинні бути їх виміри? Прохаю шан. читачок відповісти мені на це.

Мака.

З НАШОГО ДОСВІДУ

М. М. Вважаю дуже відрадним об'явом, що наші замужні жінки звертаються за порадами в господарюванні до одинокого нашого брану в обсягу домашньої культури, „Нової Хати“ та що зачинають думати практично, і хочуть придбати собі потрібне в цьому напрямі знання. На жаль нема в нас ще догідного підручника, який би обхоплював би практичні вказівки з усіх ділянок домашнього господарства. Одначе добра куховарська книжка може заступити його до певної міри, оскільки вона зладжена на взір великих, західно-європейських, де є звичайно також вказівки, як приймати гостей і вести кухню. Окрім знаної книжки О. Закашської слід згадати тут велику книжку О. М. Франкової „Перша українська практична кухня“ з ілюстраціями. У Києві вийшла недавно „Здорова кухня“ а в Канаді „Укр.-англійська кухарка“.

Для доповнення цього слід ще згадати „Практичне товарознавство“ Ю. Тапчаківського. Дуже корисною є також книжка „Про урядження й ведення шкільного городця“ о. А. Глодницького. Ця книжка видана вже давно, але містить дуже цінні вказівки про збирання яри і овочів.

О. З.

Ощадній. Гачковані мережею й мотиви шкода викидати, тому що їх можна дуже гарно й практично приміняти. Круглі й квадратні мотиви я поставила до малих завісок на вікно, яких маю кілька на зміну. Білі батистові завіски прикрашені таким мережею дуже гарно й свіжо виглядають. З такого самого мережею зложила я собі серветку на кухонний креденс, одначе тут взяла як матеріал тонке сільське полотно.

О. Р.

Ощадній. Мені лишилося багато гачкованого мережею ще з моїх шкільних часів, зробленого досить грубими нитками. Воно довго в мене лежало і я не могла знайти для нього примінення, аж якось побачила в одній знакомій гачковану рукавицю до миття. Тоді прийшло мені на думку зшити це мережею в такий спосіб. Я згачкувала з трьох боків два чотирокутники з того мережею а четвертий бік лишила отворенням. На краю пригачкувала вставлю і тепер маю для себе й дітей кілька таких практичних рукавиць.

Ольга С.

Молодій господині. Для чищення дзеркал найкраще надається каша з крейди, розроблена водою. Потерти нею дзеркало, а коли прихне, витерти до суха стирочкою. До чищення можна також вживати сідолю.

А. Л.

Молодій господині. Коли хочете, щоб дзеркало було постійно чисте, треба, вичистивши його раз старанно, потім три рази в тиждень добре обтерти від пороку. До цього треба вживати чистої повняної ганчірки або кусник замшевої шкірки й при витиранні міцно притискати їх до площі дзеркала. Коли би якісь плями не відтедали, треба розтерти їх мокрою шматкою, але потім витирати це місце сухою шматкою так довго, аж доки воно стане гладке й лискуче. Спірітусу не раджу вам вживати до такого чищення.

Марія Л.

Самітній. Найбільше вдячний цвіт, це петунія, бо цвіте від кінця травня аж до морозів, а мало потребує піклування. В марті треба висіяти насіння в пачку, піднімати, щоб скорше зійшло а з початком травня пересадити на ґрядку. Зразу треба піднімати раз на день увечері. Коли купите мішані краски, тоді цвіти вам дуже гарно приберуть городчик. Петунія найкраще пахне увечері, це знаю з власного досвіду.

Червоні квіти, про які говорите, це певно скараєти. Зимом з ними багато заходу, тому що треба пересаджувати в пазонки й держати в помешканні.

Любителька цвітів.

Самітній. Для прикраси городця раджу вам посіяти петуній. Ці квіти цвітуть ціле літо, а особливого заходу не вимагають, хіба

(Продовження на стор. 24)

ПРИМІНЕННЯ БУКОВИНСЬКИХ УЗОРІВ ДО ЖІНОЧОГО ОДЯГУ.

Ч. 1. Вишивана блузка з білої маркізети прикрашена хрестиковою вишивкою. Взір примінений п'ять разів у невеликих відступах на переді блузки а чотири рази на раменах у висоті морщинки. Комірець зав'язується колірною стяжкою в красці вишивки.

Взір можна замовити в адміністрації „Нової Хати“ за надісланням 3— зол.

Ч. 2. Вишивана блузка з білого бурунчуку. Три великі буковинські мотиви, примінені на переді блузки а по одному на раменах у висоті вставки. Біля ший блузка легко морщиться й перетягається колірною стяжкою.

Взір можна замовити в адміністрації „Нової Хати“ за надісланням 3— зол.

Крій для кожного моделю в ціні 2— зол. можна замовити.

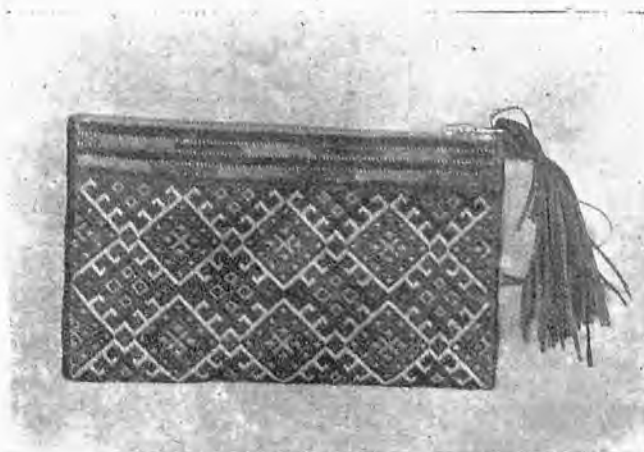
Ч. 1.

Ч. 2.

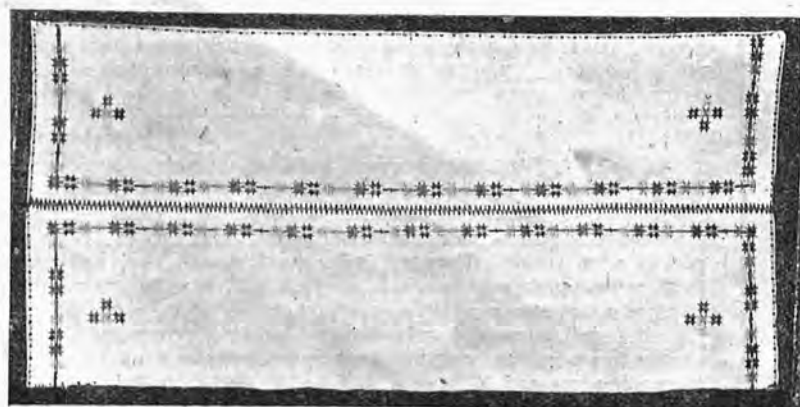
Ч. 3. Торбинка до літніх сукночок, вишивана низом. Взір виконаний у красках чорній, червоній, синій та жовтій в долішній частині торбинки низом, а в горішній косичкою.

Торбинка викінчена американським замком і червоним кутасником.

Торбинку можна замовити в робітні кооп. „Українське Народне Мистецтво“, Львів, Ривок ч. 39.

Ч. 3.

Ч. 4.

Ч. 4. Доріжка вишивана на білому сільському полотні. Цікаво скомбінований взір, виконаний гладдю (зірки) а получений в середині косичкою. Доріжка складається з двох кусників, які в середині получені мережкою, виконаною колірними нитками. Рубець доріжки викінчений вузьким дрібним узором. Такий спосіб комбінування надається на доріжки, або серветки, на які можемо зужити кілька решток полотна.

До вишивання вживати ниток D. M. C. (ч. 310, вишнева ч. 814, зелена ч. 909, синя ч. 517, жовта ч. 742, помаранчева ч. 900).

РОБОТИ

ПРИМІНЕННЯ
ВИШИВОК
ДО ПРИКРАС
ДОМАШНЬОЇ
ОБСТАНОВКИ.

Ч. 5. Хатня обстановка на виставці кооп. „Українське Народне Мистецтво“ у Львові.

Ч. 5. Портієри із сільського, небіленого полотна, прикрашені вишивкою. Взір (ч. 3.) викопаний гладдю, примінений тут раз по середині по перечниці а двічі на крилах портієр. Краєм поперечниці й обох крил біжить взір ч. 2, виконаний тими самими красками.

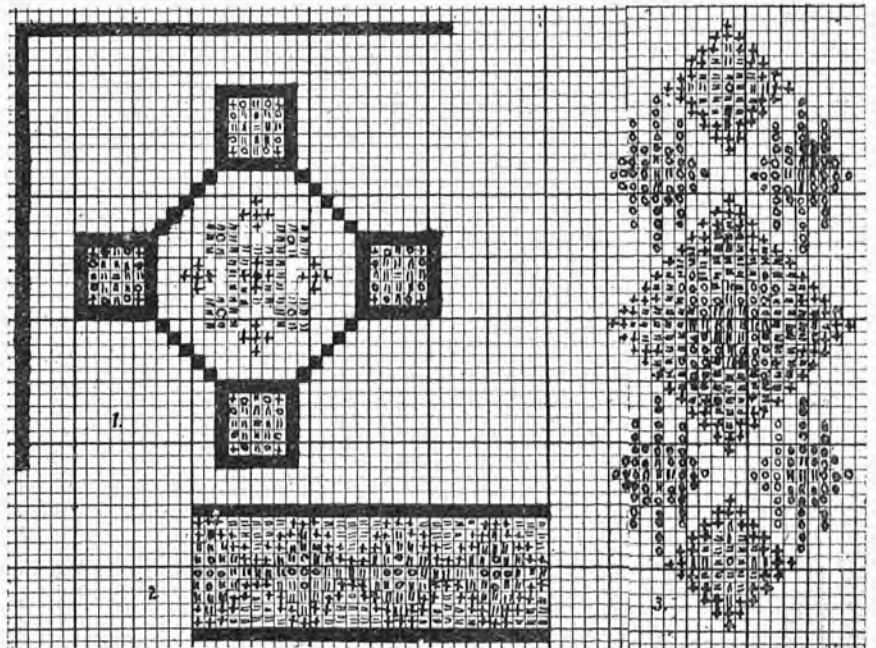
До цього відповідний столик зі стільчиками, на яких плита столова й сидження обтягнені сірим сільським полотном й вишивані гладдю.

Обі подушки виконані з того самого матеріялу і вишивані гладдю й хрестиками. Взір ч. 1. примінений на першій подушці в чотирьох углах і по середині. Рубець подушки викінчений шнурком у красці вишивки. На другій подушці примінені зори ч. 2, 3, виконані значно дрібнішим стібом, чим на портієрах. До вишивання вживати волічки синьої, жовтої, зеленої, червоної і брунатної.

Килим, взорований на давніх українських мотивах, проєкту й виконання О. О. Кульчицьких можна замовляти в крамниці кооп. „У. Н. М.“ вул. Коцюшки ч. 1.

Лавка застелена гуцульською веретою з Города, пов. Косів.

Ч. 6. Взорі до портієр і подушок з ч. 5. Краски: = = синя, ○ ○ жовта, + + зелена, || || червона, ■ ■ брунатна.

Ч. 6.

Весна іде...

Що позого принесе нам весна в моді? Які будуть характеристичні її прикмети? Чи спідничка продовжиться? Чи стал буде вище чи нижче? Такі різні питання насуваються на думку з наближаючою весною.

На загальний силует не змінюється, остає далі струнка і можливо, що убрання ще більше прилягає в стані до постаті. Приділ убрання вже більше не продовжується, сягає далі до довжини 15—20 см під коліном.

Новістю є туніки всякого роду в сукнях і блузи з баскінами різної довжини. Баскіна сягає деколи аж по коліна.

Далі модні є комплекти, сукні з відповідними жакетами. Якщо до сукні доробимо відповідний короткий жакет, то буде спортивний костюм. Сукня з легкого вовняного чи шовкового матеріалу з $\frac{3}{4}$ довгим жакетом буде відповідним убранням на пополудне чи в гостину. Ціком довший плац з того самого матеріалу, що сукня, можна носити й до іншої сукні і це є мабуть найпрактичніше вбрання.

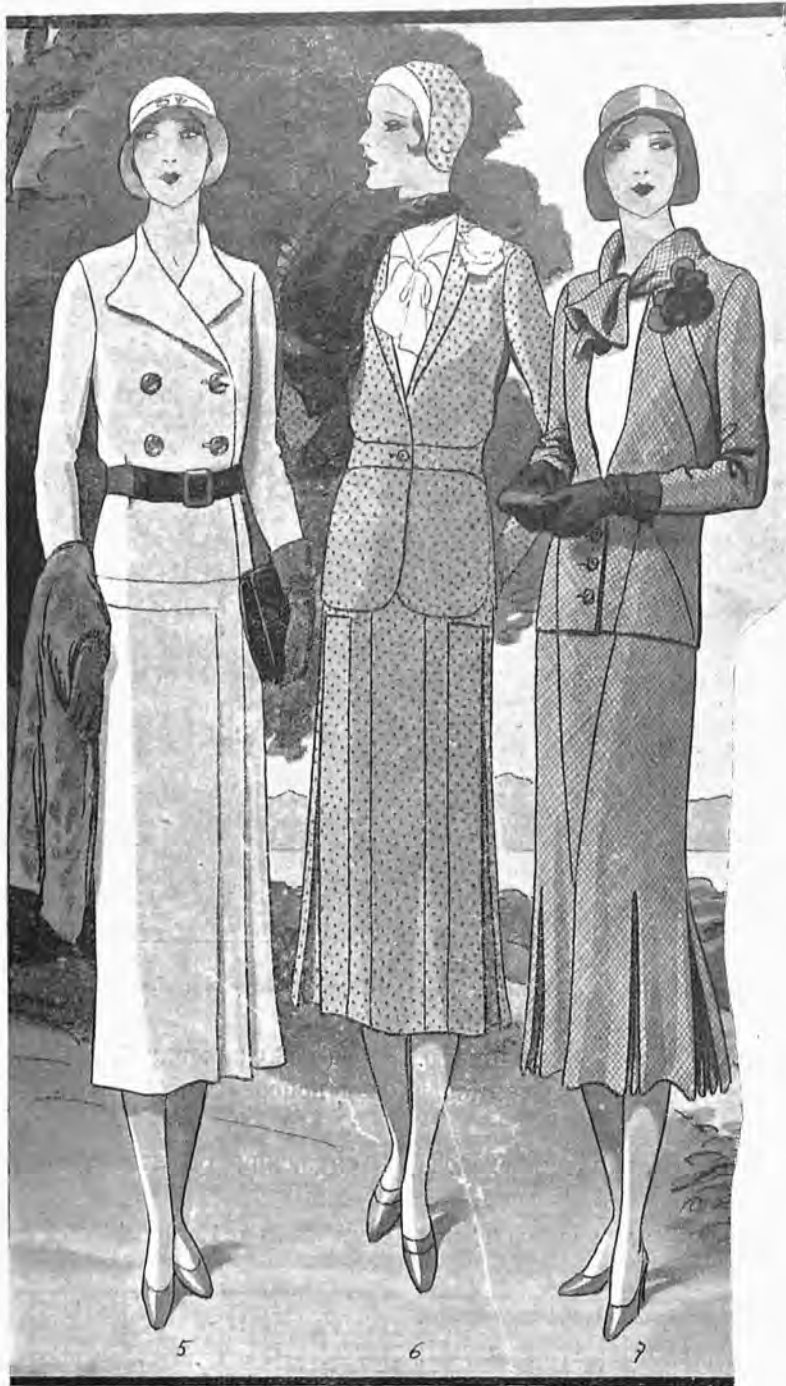
Побіч гладких тканин, модними будуть тканини у дрібні горошки, кліточки, листки, цвіти, галузки, але дуже ніжного рисунку.

Модна буде Crepe de Chine, Crepe Marocaine, Crepe Romaine, Crepe Georgette; з красок наймодніші зелена, синя — молодіші на день, а яркі на вечір.

На спортові сукні модна краска брунатна й червона а передовсім біла, прибрана краватками, поясами і комірчиками у різних відтінках.

На літо дуже модний буде шкот на сукні спортові а навіть на вечір модні будуть шкотьки тафти і фуляри. Щоби пригасити ярке зіставлення красок до сукні зі шкотького матеріалу будуть носити короткі жакети, болера а навіть $\frac{3}{4}$ довгі жакети з чорного оксаміту.

Весняна і літня мода дуже різнородна дозволяє підібрати відповідний до особи фасон і приноворити до свого смаку і потреби.

1. - Сукня з сіро-голубого сукна, прибрана широким поясом з темно-синьої шкіри й гудзиками.
2. - Костюм з вовни брунатної у дрібні білі горошки. Жакет застібується на один ґузик, спідничка поширена складками.
3. - Вовняний костюм у темно-синю кліточку. Комір видовжується в краватку.

На весняний сезон
замовляти сукні та костюми
лише в першорядному заведенні

М. ВОЛЯНСЬКОЇ

Львів, вул. Собєського 12

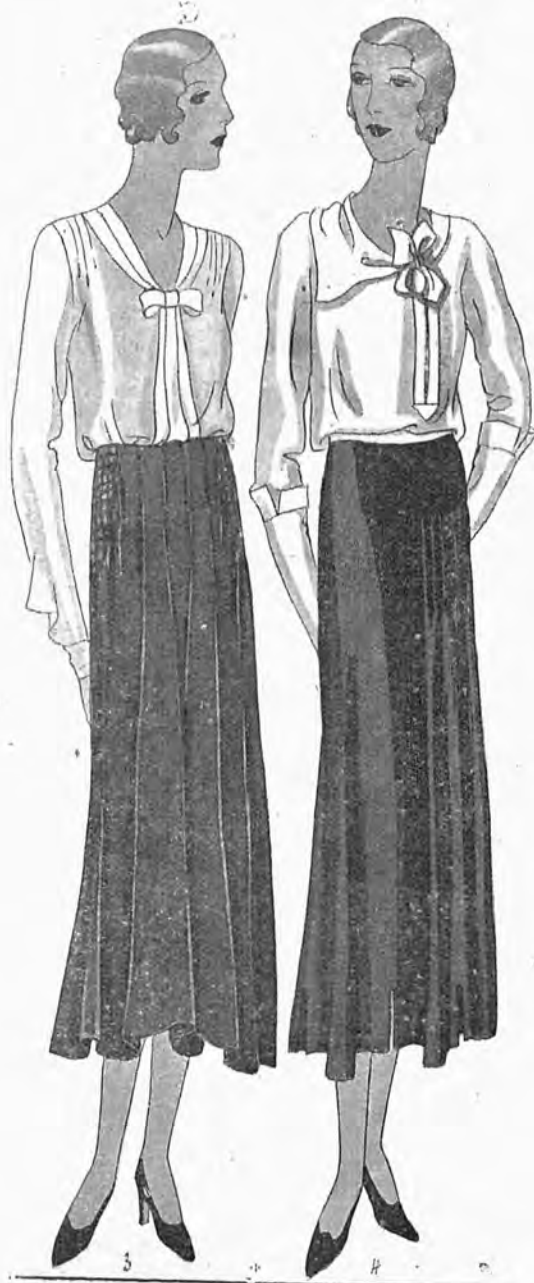
Тел. 17-04

1. - Легка суконка з темно-синьої крепеллі. Блузка прикрашена фальбаною на взір болера.
2. - Бюрова суконка з голубого вовняного матеріалу. Комірчик білий.

3. - Біла блузка з Crepe de Chine до темно-синього костюму.

4. - Рожева шовкова блуза з фантазійним коміром.

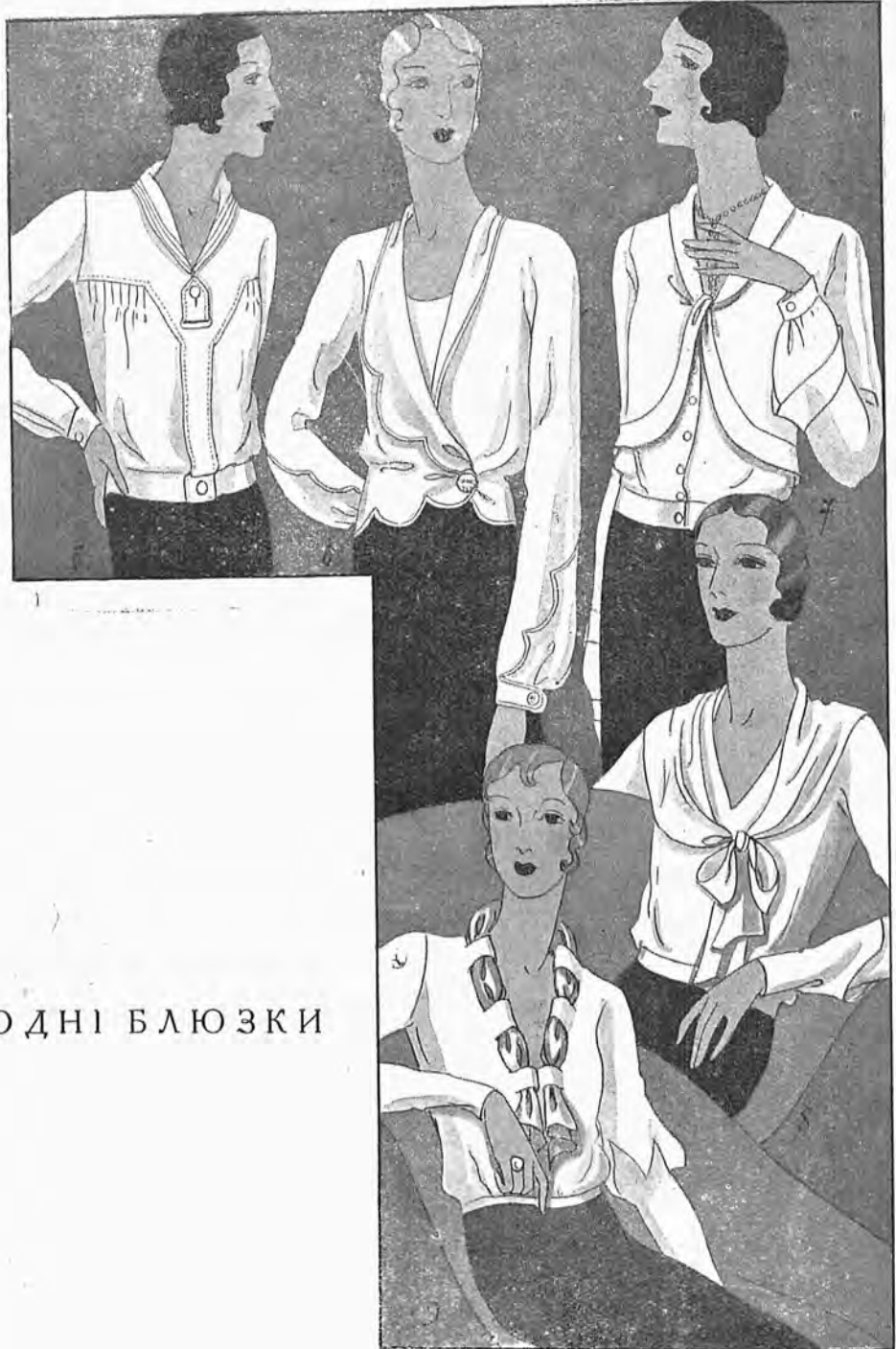

На весняний сезон
модні вовняні матеріяли на костюми
 у великому виборі

порукає фірма

СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ

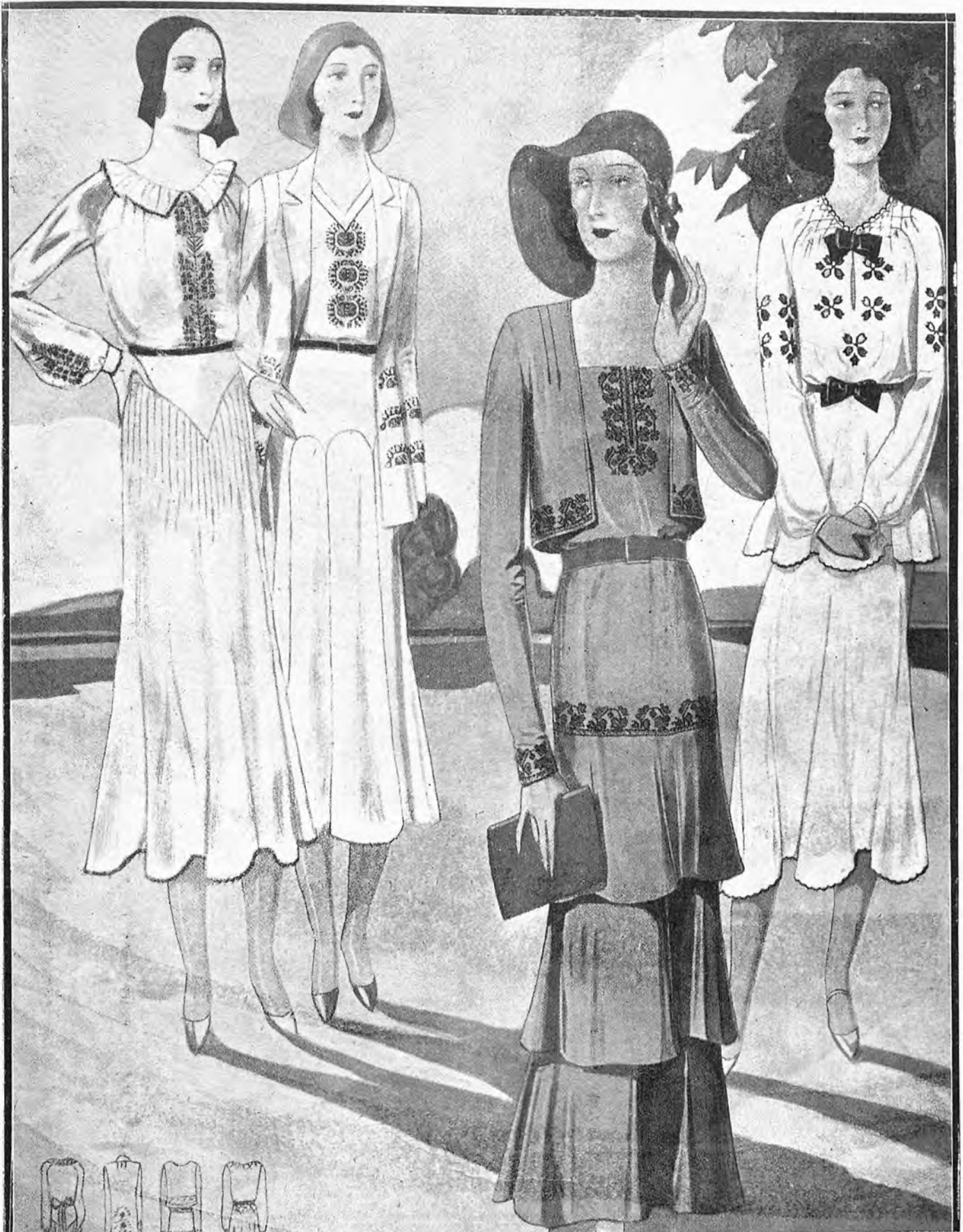
Львів, Ринок 32.

МОДНІ БЛЮЗКИ

1. - Шапка з чорного лисучого щовку, викінчена білим рубцем.
2. - Блюзка з білого полотенця зі стебнованим коміром.
3. - Шовкова блідорожева блюзка з широким коміром.
4. - Блюзка з білого батисту, прикрашена фальбаною.
5. - Елегантна блюзка з темної Georgett-у, комбінована з жовтавим мережевом.
6. - Шовкова блюзка з вязаним коміром.
7. - Легка біла блюзка з широким коміром.

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

Описи до моделей на стор. 24.

ПРАКТИЧНИЙ РАННІЙ ОДЯГ

1. - Піжама з сирого шовку прикрашена колірними смугами.
2. - Піжама з узористої флянелі. Комірцець зав'язується.
3. - Ранній одяг з узористої перкаліни, прикрашений мережевом.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНІШЕ

РОМАН ЗУБИК, Львів, вул. Галицька 16

ПОРУЧАЄ:

Модні вовняні матерії

на весняні костюми і сукні,
шовки, фуляри й батисти.

1. - Дощовий плащик для 12-літньої дівчинки з міцного імпрегнованого матеріалу. 2. - Весняний плащик для 10-літньої дівчинки з ясного covercoat-у. 3. - Спортивний плащ з клітчатого tweed-у. 4. - Плащик для 7-літньої дівчинки з хутряним коміром. 5. - Спортивний плащик з узористого tweed-у.

ВСІ МАТЕРІАЛИ ПОТРІБНІ ДО РУЧНИХ РОБІТ МОЖНА ЗАМОВЛЯТИ
В КООПЕРАТИВІ „УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 39.

ПРИПИСИ

Пісний буліон.

Покроїти на малі кусники салеру, моркву, пори й корінь з петрушки. Залити це водою, додати до цього один гриб, бобковий горошок, трохи кміну, англійського перцю, дві ложки повила з баклажанів, один-два зубці розтертого чеснока, січеною зеленою петрушкою в одну січену цибулю, на добірній олійній душену (вважати щоби не прирум'янилася). Все те варити в щільно закритім горшку досить довго. На кінці додати кілька розбитих жовтків.

Буліон буде сильніший і матиме гарнішу краску, коли його пригнати наперед присмажимо на оліві.

Січеники з оселедців.

Вичистити вимоченого оселедця, обтигнути з него мясо й посікти дрібно. До цього додати 2 жовтка, трохи цибулі, молочка з оселедця і вимоченої й витисненої булки. Все це змолоти й виробити з цього малі круглі січеники (шницлі). Замачати в мучі, розбитім яйці й тертій булці і пекти обережно на оліві.

Мариновані оселедці.

З молочні оселедці намочити на годину в молоці. Потім зняти з них шкірку, розділити на половину й позбавити костей. Молочко з них розтерти в м'ясо, додаючи каплями 3 ложки оліви й сік з одної цитрини. Викінці додати ще 3 ложки квасної сметани. Тепер зложити оселедці вертвими до порцелянової посудини, переложивши їх цибулею, дрібно покрайною яриною й бобковим листком. Можна також посипати перцем. Так зложені оселедці полляти молочком, посудину зав'язати папером і поставити на холодне місце.

Начинювані оселедці.

Потрібно: 3 великі оселедці, 3 дека масла, 2 яєць, пів цибулі, пів ложки січеної петрушки, 3 ложки тертої булки, 1 ложку муки, 2 ложки товщу, пів літра молока, одну ікру з оселедця.

Відтяти головки оселедцям і розкрити їх так, щоби можна було вийняти молочко або ікру. Потім намочити їх на 24 год. в воді й на 12 год. в молоці й обтигнути з них шкірку. Добре втерте масло треба перемішати з ікрою, цибулею й петрушкою, яйцями й тертою булкою й наповнити цю начинкою нутро оселедців. Витерти зверху оселедців до суха а потім обсипати мукою, замачати в розбиті яйця й терту булку й смажити на гарячому товщі на оба боки. До цього подавати душену бараболу.

Качка на зимно.

Зварити дві качки, додавши до них ярини й коріння, аж зм'якнуть цілком. Коли прохолонуть, відділити груди, а решту мяса посікти дрібно разом із подрібками і вимішати це все, додавши трохи росолу з качок і дрібку соли. Зложити цю масу до алюмінійового начиння й прикрити її мясом із грудей, покрайним у тонкі платочки.

Росіл з качок треба тепер ще раз заварити, зняти з него товщ, приправити вином, сіллю й перцем й перецідити. Додати два розбиті білки і на один літер рідини 5 листків желатини, заварити це ще раз а потім перецідити через сервету. Коли прохолоне, залити цим асепіком приготувану масу і поставити на лід.

ВИШИВАЙМО НА ВЕСНУ!

(Описи до моделів зі стор. 21)

- Ч. 1. Літня сукня з білого бурунчуку, вишивана хрестиками. Коміреч, дуди і приділ суконок обкинені колірною обміткою. Спідничка з баскіною.
- Ч. 2. Вишиваний комплект з білого полотна. Сукня без рукавів, спідничка поширена складками.
- Ч. 3. Елегантна вишивана сукня з сирого шовку. Болерко з рукавами надягається осібно.
- Ч. 4. Літня сукня з білого бурунчуку, прикрашена хрестиковим узором. Приділ блюзки й спідниці викінчені колірною обміткою.
Крій до кожного моделю коштує 3— зол.
Взірці до вишивання суконок можна замовляти за надісланням 3-50 зол.

(Докінчення зі стор. 15-ої)

що поллете їх кілька разів на рік гноївкою. Землю люблять вони гаяку а насіння літанете в кожного огорожника. В лютім або березні треба засіяти його до скриночки притиснути злегка на поверхні землі й поставити в теплій кімнаті. Насіння її дуже дрібненьке й щоби не посіяти його за густо, добре перемішати з піском або попелом. Підливати дуже обережно, щоби насіння не витекло з водою, тому найкраще кропити лише зверху водою. В травні їх можна пересадити на грядку.

Нусі О. Надмерзлі бараболі можна зробити пригожими до вжитку, коли варити їх лише в парі, а не в воді. Для цього треба їх почистити і приставити на кухню в щільно замкненій посудині. Додатна веретва бараболі пригорить, що правда, але зате другі бараболі стануть смачними, бо стратять солодкий присмак. Цей спосіб торкається лише примерзалих, а не зовсім змерзалих бараболі.

Досвідчена.

Нусі О. Надмерзлу бараболу оберегти й намочити в солоній воді на 3—4 години. Як не дуже примерзла, стратить через сіл свій солодкий присмак.

А. Л.

Оксані К. Вовна, з якої хочете виплести светр, мабуть дуже м'яка, коли вона крутиться мимо того, що ви її навинули на клубок. Попробуйте зробити так: навинути її міцно на малу гладку дощину а потім занурити на короткий час у літню воду. Коли вже випростувалась, поставити дощину на сонце, щоби вовна вилзла. Тоді матимете гладкі пасма, які треба знову навинути на клубки.

Стефанія К.

Сандач по паризьки.

Вичищеного сандача розділити на двох й посолити, відділивши хребет і голову. За годину кинути на гаряче, але не рум'яне масло і смажити на легкому вогні на обі сторони, вважаючи, щоби не прирум'янився. Потім поставити нехай прохолоне, а окремо зробити бешамель. Стопити ложку доброго масла й вимішати з ложкою муки, розділити це шклянкою сирій густої сметанки і варити на легкому вогні, мішаючи весь час. Коли згусне, відставити щоби застигло, а тоді додати два добре розбиті жовтка, два дека пармезану і все добре вимішати.

Покроїти рибу на кусні, вибравши старано ости і розложити на полумиску, поллятому маслом. Зверху полляти це все бешамелем, посипати сито пармезаном й присмаженою булочною. Вставити ще на хвилину до негорячої рури, щоби зверху прирум'янилося.

НАСІННЯ

ВСІХ ГОСПОДАРСЬКИХ РОСЛИН І ЦВІТІВ

випробоване на досвідних станціях як:

Конюшини-червоної і білої чищеної, за гарантією вільної від перстинця.

Буряків-пашних і городових: Мамути, Екендорфи жовті й червоні, цвиглові й інші.

Трав: люцерни правдиво французької, тимотки, райграсів, сераделі, еспарцету і других, кінського зуба, вики, люпину.

Всіх родів городовин і цвітів на вагу, як також паковане фірми світової слави МАВТНЕР.

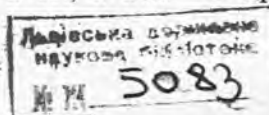
поручає:

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“

рік заложення 1883.

У всіх складах, а саме по містах: Львів, Станиславів (2 скл.), Перемишль, Тернопіль, Дрогобич, Коломия, Стрий, Снятин, Самбір (2 скл.), Рогатин, Броди, Сянік, Городенка, Борщів, Золочів, Збараж, Косів, Мостиська, Сокаль, Турка н/Стр. і на Волині у Луцьку (2 склади).

Видав Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА. Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок ч. 39., I. пов. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

У крамниці коопер. „Українське Народне Мистецтво“ Львів, вул. Косцюшки ч. 1

можна дістати: **Сільське, тонке полотно** домашнього виробу догідне на занавіси, доріжки, суконки, широке на 75 см. по 3'— зол. за м.

Бурунчук, тонкого виробу, догідний на суконки, занавіси, серветки, широкий на 1 м. по 5'50 зол. за м.

Лянке полотно краєвого виробу, догідне на церковні хоругви, обруси, широке на 160 см., ткане для вишивання . 15'— зол. за м.

Канвоє полотно (Панама) у білій, сірій і пісковій красці, пригоже на фелони, портієри, накривала на стіл і ліжка, широке на 160 см. по 15'—, 16'— і 18'— зол. за м. (залежно від краски і якости).

Лянке полотно чеське, догідне на церковні хоругви, обруси, широке на 180 см., по 25'— зол. за м.

===== На бажання висилаємо пробки полотен! =====

Замовлення прохаємо адрє-увати до головного складу кооперативи, **Львів, Ринок ч. 39.**

Товар висилаємо за посліплатою або за попередним надісланням готівки.

===== В наведених цінах невчислені кошти посилки. =====

Чи ви вже стали передплатником одинокого українського протиялькогольного органу „ВІДРОДЖЕННЯ“?

Протиялькогольний рух стане у нас що йно тоді на трівких і непохитних основах, коли цілий край вкриємо сіткою філій і Кругків „ВІДРОДЖЕННЯ“ і з'єднаємо тисячі членів абстінентів. — А це буде можливе тільки тоді, коли протиялькогольна преса буде масово поширена. Одинокий в нас ілюстрований протиялькогольний орган „ВІДРОДЖЕННЯ“ вступає вже цього року в 4-ий рік існування. Веде з посвятою боротьбу з алькоголем і коршмою та подає в кожному числі цікаві й поучаючі статті. Від січня 1931 р. містить „ВІДРОДЖЕННЯ“ рубрику „Гігієнічний кутик“, де подані практичні, лікарські вказівки, як зберігати своє здоров'я та як боротися з недугами. Читальні, Кооперативи, Соколи, Луговики, церкви, школи, шкільна молодь, протиялькогольні діячі і прихильники протиялькогольного руху, коли ще досі не маєте, то запер-нумеруйте протиялькогольний орган! В річній передплаті коштує всего 4'60 зол. — а для членів 4'— зол.

Адреса:

„ВІДРОДЖЕННЯ“ — Львів, вул. Гродзіцьких ч. 4.

ШІСТЬ ТАБЛИЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ВИШИВОК

ЯКІ ОБІЙМАЮТЬ

75 УЗОРІВ

З РІЖНИХ ОКОЛИЦЬ ГАЛИЧИНИ Й БУКОВИНИ
ВИДАВАНІ ЯК БЕЗПЛАТНИЙ ДОДАТОК ДО
„НОВОЇ ХАТИ“, В МИСТЕЦЬКІЙ ОКЛАДИНЦІ

коштує 5'— зол.

ЗАМОВЛЯТИ МОЖНА В АДМІНІСТРАЦІЇ

„НОВОЇ ХАТИ“, РИНОК Ч. 39

І В УСІХ УКРАЇНСЬКИХ КНИГАРНЯХ.

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

ВИКОНУЄ

готові або на замовлення ручні роботи з народними вишивками й мережками для прикраси одягів і домашньої обстановки.

ПОРУЧАЄ

вишивані блузки, суконки, сорочки до народних одягів, білля, обруси, капи, сервети, подушки.

ВИДАЄ

щомісячний журнал для плетання домашньої культури „**НОВА ХАТА**“ з відділом мод і ручних робіт. Передплата виносить: на рік 18 зол., на піврік 9-50 зол., на чверть року 5 зол. Для Америки 3 дол., а для Чехословаччини 2-50 дол річно. (Red. i Adm. Lwiv, Rynok 39.)

КРОЇ! ————— МОНОГРАМИ! ————— ВЗОРИ!

ПОЗІРІ

ЖІНКИ!

ПОЗІРІ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ КООПЕРАТИВИ:

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

ЖІНОЧА ПРОМИСЛОВА КООПЕРАТИВА З ОБМ. ПОР. У ЛЬВОВІ.

АДРЕСА:

УДІЛ 30 — зол.

Львів, Ринок 39.

ВПИСОВЕ 3 — зол.

**ЖІНОЧА
ПРОМИСЛОВА
КООПЕРАТИВА**

„ТРУД“

Львів, Ринок ч. 39.

ВЕДЕ: 1. Робітню жіночого, мужеського та постільного білля.

2. Робітню жіноч. одягів, костюмів та плащів.

3. Магазин полотен, готового білля, кравецьких додатків.

УДЕРЖУЄ: 4. Трилітню фахову школу кравецтва й білизнярства.

УДЕРЖУЄ: 5. Курси для управительок робітень та інструкторок шиття і крою.

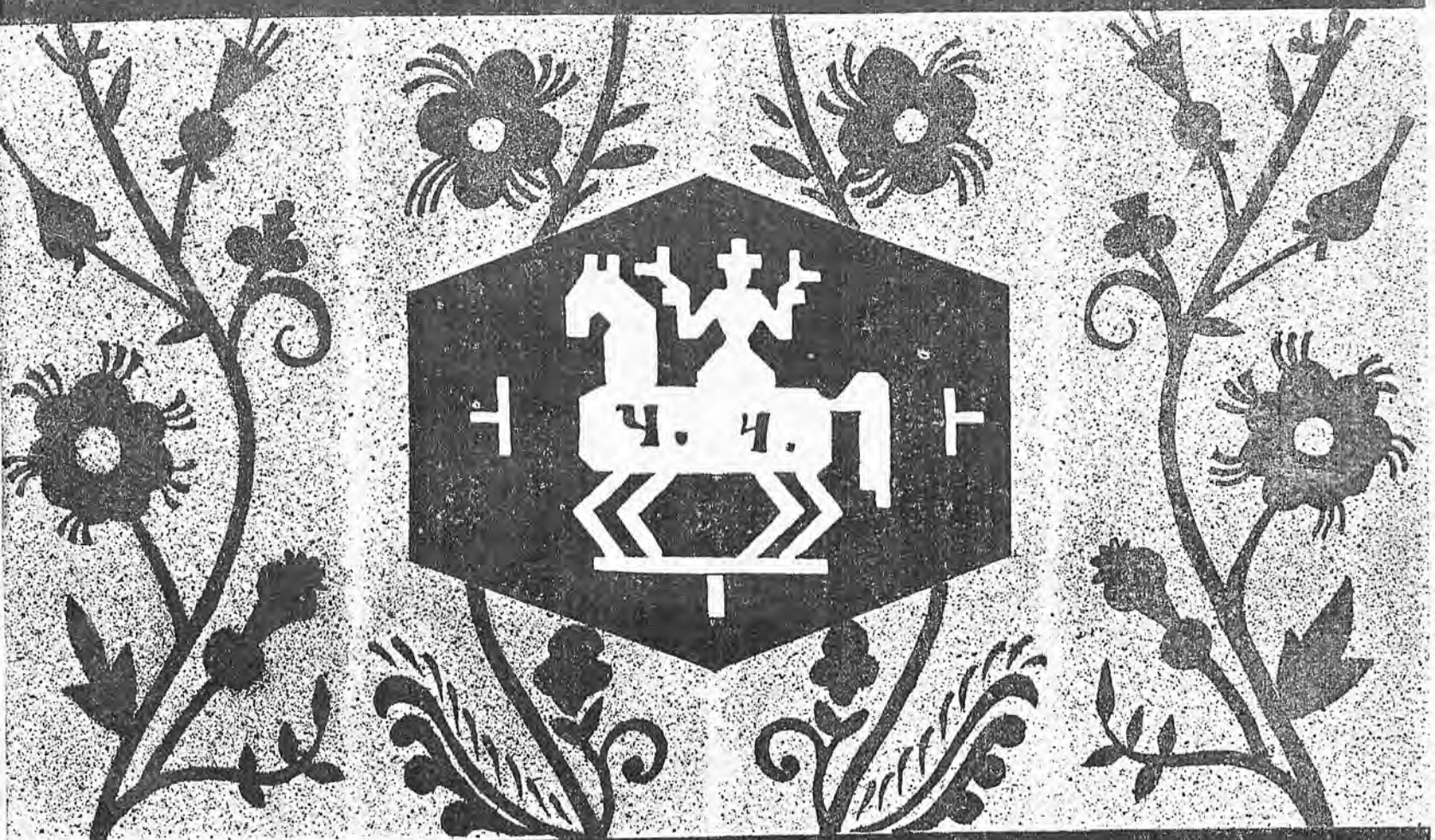
Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“.
Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок 39.

За Редакцію відповідає **МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА**
З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові

Ціна числа зол. 1-80

Н О В А

Х А Т А

Від Адміністрації

Пренумерата є платна з гори; щоби оминати перерви в посилці журналу, просимо о правильне вплачування належності.

До всякої кореспонденції в Редакцію і Адміністрацією просимо долучувати на відповідь 0-30 зл. поштовими значками.

В разі зміни місця побуту просимо завчасу нас про це повідомити, а на кошти зміни адреси прислати 0-50 зл. поштовими значками.

ОРИГІНАЛЬНІ КИЛИМИ Й МАКАТИ О. О. КУЛЬЧИЦЬКИХ

проект
і праці

можна набути

в „НОВІЙ ХАТІ“.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР!

Макати від 25 зол. — в гору. Килими від 50 зол.

Відновляйте передплату! Дайте прочитати знакомим!

Найдешевша передплата добрих книжок!

За 3-50 зол. 12 книжочок „Самоосвіти“

Лише до 31-го січня 1931!
Пізніше буде дорожче!
Кожда книжка окремо
також дорожче!

ВИДАВНИЦТВО „САМООСВІТА“ дає всім самоосвітникам добрі, але невеликі обємом підручники з усіх ділянок знання, які необхідні для пересічно освіченої людини. Підручники писані науково, але при тім легко зрозуміло.

Приставайте до передплати на 1931 рік!

Цілорічна передплата на 1931-ий рік за 12 книжочок коштує всього 3-50 зол. вже разом з поштовою пересилкою, якщо пришлеться передплату найдалше до кінця січня 1931. — II. Хто пришле цілорічну передплату на 1931-ий рік аж в лютім або березні 1931 р., той мусить зложити 4 зол. — III. Піврічна передплата, зложена з гори на піврік виносить 2-25 зол.

Гроші слати тільки на адресу: „Центробанк“, Львів, Ринок 10, з приміткою на переказі, або на чеку: „Для Самоосвіти“.

Хто купує комплект 12 книжок, що вийшли протягом 1930-го року, за готівку, платить замість 6-40 зол. разом з пересилкою, тільки 5- зол. разом з пересилкою.

Досі появилися такі книжки:

зол.

1. К. Коберський: Що таке освіта і як до неї братися? 0-35
2. В. Созанський: Чого земля потребує? 0-35
3. М. Шаповал і О. Слободич: Великий Зрив. Історія укр. революції ч. I. 0-50
4. І. Блажкевич: Культурна людина. 0-50
5. І. Лучишин: Наш світ. 0-45
6. О. Слободич: Боротьба світів на Україні. Історія укр. революції ч. II. 0-50
- 7-8. В. Созанський: Тайни природи. 0-80
9. О. Слободич: Історія Галичини в рр. 1918-1919. Історія укр. революції ч. III. 0-60
10. О. Т. Кунштовний: Слово до молодих людей. 0-35
11. Др. С. Парфанович: Чоловік та жінка. 0-60
12. Розвиток життя на землі. 0-40

Секундар Загального шпиталю у Львові

Др. Софія Парфанович

спец. жіночих хоріб і акушерії, ординує від 3 — 5 попол. у Львові, вул. Домагалічів 2/II. (бічна Охронка).

Жінки, купуйте лише в своїй крамниці!

У крамниці кооп.

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

при вул. Косцюшка ч. 1

можна дістати:

Машинний шовк до шиття, марки „Progress“ у всіх красках по 15 сот.

Бавовна до цировання й латання панчіх у всіх красках по 20 сот.

Голки різної величини до шиття й вишивання.

Книжки й журнали надіслані до редакції:

(Просимо авторів і видавців надіслати нам свої видання для обміну й поміщення в оцій рубриці).

„Жіноча Доля“, — двотижневик, для українського жіноцтва, Коломия, ч.ч. 4-7.

„Žensky Svet“, — місячник, Любляна (Югославія), ч. 2.

„Літературно Науковий Вістник“, місячник, Львів 1930, ч. 2.

„Нові Шляхи“. — літературно-науковий, мистецький і громадський журнал, Львів 1930, ч. 2.

„Життя і знання“, ілюстрований місячник, Львів 1930, ч. 6.

„Учительське Слово“, орган Взаємної помочі Українського Учителства. Львів, ч. 3-4.

„Літопис Червоної Калини“, ілюстрований журнал історії та побуту. 1930 р., ч. 2.

„Неделя“, Ілюстровани Лист, Београд. Тижневик.

„Вісти з Лугу“, письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці, ч. 2.

„Шлях виховання й навчання“, педагогічно-методичний місячник, ч. 2.

„Eva“, časopis moderní ženy, Praha, ч. 2-4.

„Пчёлка“, Видав Т-во „Просвіта“ в Ужгороді, ч. 7.

До цього числа долучуємо таблицю кольорових узорів.

Почтову оплату заплачено гуртом.

Należność pocztową uiszczono ryczałtem

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ
ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК VII.

ЛЬВІВ, КВІТЕНЬ 1931.

Ч. 4.

ЗМІСТ: Уліна Кравченко: * * *; О. Вер: Воскресення; Дам'ян М. Горняткович: Ролі жінки в повстанні українського народного мистецтва; Софія Русова: П. І. Холодний; Софія Яблонська: Обід у хоромах гарему; Л. Б.: Найбільша поетка Франції; Л. Л.: Сучасне устаткування; Нова виставка кооп. „У. Н. М.“; Михайло Бардега: Про квіти; Др. Есен Дурделло: Про плетання пігтів; Ріжні вісти; Косметичний порадиш; Модернізування; Хто порадить? З нашого досвіду; Приписи. Ілюстрації: Великдень у Космачі; Космацькі писанки; П. І. Холодний: Катерина, Жіночий портрет; Арабська кімната; Анна де Ноай; Практична ідалія; П. І. Холодний: Дзвіночки.

ВЕЛИКДЕНЬ У КОСМАЧІ

Світлана М. Ганицька

КОРОНКИ ДО БІЛЛЯ ТА ЦЕРКОВНИХ ОБРУСІВ

НАЙДЕШЕВШЕ ПРОДАЄ

== „ВЕНЕЦІЯ“, ЛЬВІВ, БОЇМІВ 19. Тел. 79-29. ==

Львівська державна
наукова бібліотека

№ 79 5083

У досвіта на зелень піл
заграви блиск паде...
Лунає Дзвін, великий Дзвін
і вість у світ несе:
— Минувся скрут!
Розірвані закови,
радіймо всі —
Весна! Весна!

Пишається радіє нива
дрібних комах юрба шумлива
танок зачала в сійві лу...
Метелики звергли кокони
спивають мід по довгим сні...

Цвітуть в осотню анемони,
цвітуть і проліски дрібні...
Життя підносить свій прапор,
в природі радісний лунає хор:
Весна! Весна!

Весь світ встає зі сну мертвоти:
Вдягнувся птах у новий пух,
Знімається, зірвавшись, дух
на лет — на труд — на змагань шлях!
Ідемо до мети!
А Дзвін лунає, Дзвін гуде,
віщує свято перемог,
віщує Воскресіння!

O. VER

ВОСКРЕСЕННЯ

„Христос Воскрес!“
„Воістину!“

Радіють люди Воскресенням,
витають його спокійними,
ясними, щасливими серцями.

Витає Воскресіння церков дзвонами й піснями,
витає його природа сонцем, зеленню, квітками...

І я витаю Воскресіння. Витаю по своєму. Витаю в ньому символ Перемоги: (а перед нею боротьба, шукання...) Хтось побитий, пригноблений, хтось на краю зневіри віднайшов свій шлях!

Радійте дзвони! Розвивайтесь ліси! Пишайтесь квіти! Хтось віднайшов свій шлях.

Я бачила, як чорні спрацьовані руки впали безсильно долі. Як поорані працею чола щораз нижче хилилися. Як пошарпані крила в леті кровю скипали й спускалися, злітали... Була темрява. Був хаос.

Був крик і жертви й боротьба. І п'ятьма. І згубився шлях.

У боротьбі з життям губилася так людина, згубили напрямку провідники, губилися зневірені народи.

Знесилена, бліда, зимним потом облита людина. Це був мені найбільший жах. Падали.

Я бачила, як падали.
І неоден не встав уже ніколи.

Та не всі... Були такі, що вичували Воскресіння.

Хтось двигнувся. Почув над собою великодні дзвони! І встав. Розглянувся:

Довкола нього радість.
Цвіте весна квітками, пестить землю сонце лучами...

Хтось устав. Побачив шлях. Віднайшов красу. Побідив! Усміхом весняний легіт спиває:

Воскресіння!

Витають дзвони Воскресіння, витають його люди, квітки і пісні.

І я витаю!

Витаю тих, що встали, що віднайшли себе, що бачуть ясно шлях...

Витаю Воскресіння як побіду!

„Христос побідив смерть!“

Хай дзвонять великодні дзвони, хай несуть у світ ці великі символічні слова. Хай зазив дзвонами лунає:

„Вставайте ставити життя чоло!“

„Христос воскрес!“

„Воістину!“

ДАМ'ЯН М. ГОРНЯТКЕВИЧ

РОЛЯ ЖІНКИ У ПОВСТАВАННІ УКРАЇНСЬКОГО НАР. МИСТЕЦТВА

Поклик до збирання писанок надрукував проф. Сумцов у „Харковських Губ. Відомостях“ і в других часописах. Але одночасно з відозвою Сумцова появилось аналогічне оголошення двох поляків Вольського й Довгирда, спрямоване до польського громадянства в їхній пресі, яке дало багатий вислід. Поляки надіслали авторам згаданого заклику 2.800 писанок, здебільша з українських земель. Однак вони не мали щастя до цієї колекції, бо ні Вольський ані Довгирд не опублікували придбаного матеріалу, а й сама збірка втрачена для них, бо лишено її в Ковні на Литві. Зате всі зразки писанок, що їх зложено проф. Сумцову — хоча не в такому великому числі, дали основу нашому видатному вченому до дуже совісної монографії про писанки. Він помістив її в 1891 р. в „Київській Старині“, стараючись дати синтетичний огляд студій про значіння великодніх яєць та їхньої орнаментативної, але всеж таки українські писанки — з уваги на свою виїмкову красу, — були головним предметом його праці. Розвідка проф. Сумцова осягнула, завдяки своїй всесторонності, перевагу навіть над солідною студією чеських дослідників дра Ванкеля й Странецкої, видапої в Оль-

свідник Микола Біляшевський. Окремим альбомом у чотирьох мовах (англійській, французькій, чеській і російській) видано в Празі в 1926 р. більшу студію про народне мистецтво Підкарпатської України, з дуже гарними ілюстраціями, які стоять на висоті новітньої репродукційної техніки. Автор С. Маковський не забув про місцеві писанки, хоча вибрані ним зразки не відзначаються ні красою, ані оригінальністю. Шкода тільки, що цю публікацією зайнялися закарпатські москвофіли, наслідком чого не видруковано зовсім видання в українській мові. Зате наскрізь симпатичною є розвідка українки Савини Сидорович п. з. „Pisanki ukraïnskie“, поміщена у варшавському часописі „Praca ręczna w szkole“ за 1927 р. Текст прикрашують добрі рисунки, на основі матеріалу з музею ім. Шевченка у Львові. Авторці зробила видиму прикрість регіонально настроєна редакція, уникаючи у французькому тексті слова український, обмежуючись до коротенької згадки, що п. Сидорович подала статтю про писанки „d' une des régions de la Pologne“.

Крім публікацій зачався систематичний рух у зберіганні дослідного матеріалу по музеях. На Великій Укра-

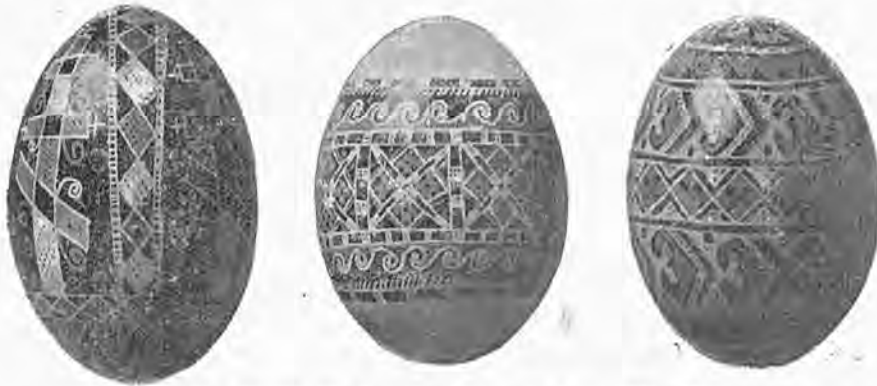

Рис. 21, 22, 23. Космацькі писанки з рр. 1927—29.

мовці в 1887 р. п. з.: „Moravské ornamenti vzhledem k archeologii“, яка має чісто локальний характер. Рік 1899 приніс нам знова дві публікації про українські писанки. перш усього Кульжинського „Описание коллекции народных писанок Лубенского музея Е. Н. Скаржинской“ і в цьому альбомі поміщено 2.200 малюнків, при чому більше півтора тисячі відбито у природній величині і красками. В тексті є виказ наукової літератури про писанки. стаття про їх походження, технічний опис і поділ на основні типи. В тому самому році появилася рівнож праця проф. Мирона Кордуби про „Писанки на Галицькій Волині“, видана в „Матеріялах до української етнології Наук. Т-ва ім. Шевченка“ у Львові. Вона має тим більше значіння, що є своєрідним документом часу, обіймає старанну студію й 156 репродукцій зразків тодішніх писанок, які здобув автор, розписавши поклик до збірки й з експонатів музею „Прогресу“ у Львові. Опісля зачалася українська пропаганда творів нашого народного мистецтва ще й за кордоном, через поміщення розвідок у чужих журналах, або й у власних виданнях. Такий характер має в деякій мірі твір В. Шухевича „Nuselszczyzna“, виданий рівночасно в польській і українській мові зі спеціальною статтею про писанки. До тих публікацій належить також окреме число англійського часопису „The Studio“ з 1912 р., присвячене народному мистецтву в Росії („Peasant Art in Russia“), а звіт про українські здобутки з цієї ділянки написав відомий наш до-

їні засновано в сімдесятих роках минулого віку етнографічний музей при географічному товаристві в Києві, але його вскорі закрито „по независящимъ обстоятельствамъ“, а всі експонати дісталися до мешкання одного з членів, де підлягли знищенні. В дальших 25-ти роках припинилася там музейна праця і протягом того часу безліч вартісних річей пропало на все, за виїмком тих нечисленних, які дісталися до російських або польських колекцій. Щойно після цієї довгої перерви заповнювано поволи музей Полтавського Земства, подільський церковно-археологічний і волинський барона Штайнгайля. В Харкові відкрито в 1909 р. етнографічний український музей, зложений здебільшого з експонатів вистави з 1902 р. Подібний музей повстав у 1905 р. в Катеринославі, в котрому відділ етнографії зайняв одно з найвидніших місць. Ще раніше, бо в 1902 р. приступлено до заснування такогож відділу в київському музею. На Галицькій Україні придбано велику скількість писанок у львівських музеях „Прогресу“, Наукового Товариства ім. Шевченка, Національному, а з польських, у музею Дзедушицьких. Рівнож у Кракові знаходиться тепер чимала збірка українських писанок у промисловому й етнографічному музею. Але майже всі ті колекції мають одну хибу, а саме, багато зразків є або невідомого походження, або нема поданого року, коли крашено дану писанку. Таким чином при досліді еволюції писанкового орнаменту — хочби за останні десятки років, — дослідник натра-

п'яє на поважні труднощі у вишукуванні й устійненні шляху розвитку писанки.

V

Коли розглянути пишну писанкову орнаментику, можна бодай приблизно уявити собі вигляд давних крашених яєць. Ми пізнали вже головні мотиви писанкових прикрас, з яких віє духом глибокої старовини. Коли ще й сьогодні стрічаємо на писанках галицького Поділля архаїчні спіралі з неолітичної кераміки, а з тим і примітивні символи сонця то-що, тоді всякі непевності відносно давньої форми орнаментів меркнуть у світлі археологічних відкриттів. Сумнівним лишається тільки композиційний лад, яким лучили в нас колись поодинокі декоративні елементи зі собою. Але й при розв'язці того питання слід опертися на аналогії з розписи ваз, де бачимо вироблену систему укладу: вибраний мотив повторюється там у ритмічному порядку кілька разів. Це зовсім природне явище, бо введення хоч би як невибагливої прикраси дав вже й можливість зв'язати її в замкнену цілість, шляхом повторювання.

Попри те в процесі розвитку орнаментативної писанки треба взяти під розвагу ще одну важну умовину, а саме нахил до консерватизму українського селянина. За княжих часів селянство недовго тішилося своєю свободою, вскорі прийшло татарське лихоліття, відтак західні українські землі прилучено до Польщі, де тут його застало соціальне й економічне поневолення — панщина. Селянин — вражливий на красу — став наче на глум, — рабом, а свої душевні пориви мусів зводити до тісного круга — самооборони. Серед крайньої матеріальної нужди, серед сірої буденщини, шукав помічі в ритуальних збудовках і покладався на них. Тоді витворювалася та своєрідна атмосфера наївних уявлень і вірувань, а писанка — з її приписуваними традиційними прикметами, — виринула на перше місце. Тяжко повірити, щоб в таких відносинах могло щось основно змінитися, предківські звичаї були у світогляді селянина життєвою потребою, законом. І завдяки тим обставинам збереглися первісні побутові цінності у своїй незіпсованій формі, а перед нашими очима розкривається тепер немов у казці зачароване царство минулого, заворожене у глибокому сні.

Цей стан тривав на галицькій Україні до 1848 р., під російською займанщиною до 1861 р., себ-то до знесення кріпацтва. Але й безпосередньо пізніше селянин не відчував потреби піддавати примітивних вірувань якійсь ревізії, це могло статися щойно під впливом нових життєвих вимог — псевдокультури міст. У парі з тим і орнаментика довгий час не підлягала основним змінам; властивий їй розвиток чи занепад почався ледви біля 1860—1870 рр. Та від цієї пори щасливим складом обставин зачало розбуджуватися живе зацікавлення студією писанок і вслід за тим музейницька праця, а дослідники стали видовлювати чимало вартісного матеріалу, засудженого на безпопідданство знищення. Правда, на підставі зібраних зразків і записок не можна би вже нині подати загального огляду еволюції писанкового орнаменту, та всеж таки аналізуючи бодай те, що збережено досі, доходимо до висновку, що в етапах розвитку не відбувалися наглі переміни. Побутова традиція виключає революційні рухи!

На доказ тих слів наведу один цікавий факт. Перед п'яти роками писала до мене п. Климентина Лисинецька²⁹⁾,

²⁹⁾ Відома інформаторка автора „Гуцульщини“, Володимира Шухевича.

дружина пароха в Космачі на Гуцульщині, що за останніх сорок літ орнамент на тамошніх писанках ані трохи не змінився. Ця вістка є тим певніша, бо п. Лисинецька перебуває в Космачі вже кілька десятків літ й за весь той час дуже живо інтересується гуцульською етнографією і мистецтвом. І навіть сьогодні, коли космацькі писанки підлягають модифікаціям до деякої міри, мимо цього основні архаїчні форми лишаються все однакові. Для приміру подаю репродукції трьох місцевих писанок, із рисками відхилень від класичних форм. Перша (21 рис.) зображує трираменний хрест, що виповняє ритмічно велику частину поверхні яйця на темному, брунатному фоні. Зайво додавати, відкіля писанчарка прийняла зразок такого хреста. Первісний його вид уступив місце типовій для нашого обряду трираменній формі. Але поруч цього поперечні пояски, що розділюють головний мотив, є вкриті взором, званим „вішивка“, котрий не наводить уже сумнівів відносно свого давнього походження. Друга писанка (22 рис.) виявляє — здавалось би на перший погляд, — примітивізацію укладу. Тло яйця, яке буває звичайно цілковито заложене прикрасами, тут покрите тільки широкою, поперечною лентою, на взір „установки“. Оба кінці яйця остають білі, що тим живіше нагадує вишивку на тлі рукава. Сам взір є рівнож старий своїм походженням, а зміна лежить тут в оригінальному підкресуванні декоративного ефекту. Слідуючий зразок (23 рис.) — цікавий введенням вишивкового безконечника, хоча писанковий можна легше приміняти, він тягнеться — як відомо, — на одній лінії. Однак у всіх тих зразках переважають первісні, традиційні елементи, а нові форми сходять на другий плян.

Врешті не є виключене, що в різних часах примінювано різні технічні засоби при властивому крашенні. Ще й сьогодні існують два роди писанок, найчастіше бувають вони мальовані, а рідше шкробані. При малюванні (писанні) покривають воском ті місця, котрі вже є заложені красками від найясніших, до чимраз темніших відтінків. Оця техніка мала безпосередній вплив на повстання батіку. Зате яйця, призначені до вишкробування взору, покривають спершу одним темним коліром, а потім писанчарка видряцує на них бажану прикрасу пошником або голкою. Котрий спосіб крашення писанок старший, на то питання сьогодні нелегко відповісти.

І серед цілої маси наших невідомих писанчарок, які з таким запалом плекають свою вікову традицію, виринають іноді одиниці з високими мистецькими здібностями. Їм уже за тісно в обмеженому крузі правил і принятих форм, вони стремлять до зриву, до висказання своїх буйних ідей у новому виді, бажать відкрити незнані скарби великого талану. Проф. Сумцов згадував приміром у своїй студії „Писанки“, що навіть біля 1890 р. він бачив на українських писанках із Кубані, Київщини й Поділля по малярськи трактовані зображення Ісуса, Богоматери, ангелів, чашу або серце пробите стрілою, то-що. А яке важне значіння мають ті визначні появи саме нині, в добу заповідування писанкової традиції, про це мабуть і не треба згадувати!

Я сам пізнав у 1924 р. в Космачі (на Гуцульщині) писанчарку Параску Лахманюк, що дуже гарно малювала писанки, одночасно зачислювалася до здібних вишивальниць, випалювала вправно на дерев'яній посудині орнаменти й — добре грала на скрипці! Але й ті універсальні спосібності уступають перед великою постаттю справжньої артистки в цьому ділі — Ірини Білянської.

(Продовження слідує).

П. І. ХОЛОДНИЙ

Є такі люди, з якими зустріч підносить віру в добро й зміцнює пошану до людства. І це враження роблять вони не своєю діяльністю ani своїми творами, лише самим внутрішнім змістом своєї істоти, — своєю душею, коли вживати старомодного виразу. Таким був Петро Іванович Холодний. Його згадують усі не лише як визначного маляря, професора хемії та видатного українського діяча, але як гуманного й глибоко культурного чоловіка, яким він був у громадському й приватному житті. Раз узявши на себе якийсь обов'язок, він ніс його до кінця, не схилиючись під його вагою, не змагаючись під яким-небудь компромісом скинути його з себе. Петро Іванович не знав компромісів: усе життя своє він віддав мистецтву й Україні, віддав суцільно й чесно.

Я знала Холодного в різні часи його життя. Повернувшись з Петрограду до Києва в 1909 р. я вперше почула

От провинився в чому учень, а виховник, не розуміючи причини такого вчинку й відсилає його до „директора“. За деякий час обоє, й учень і директор вертають до класу, оба з веселими задоволеними обличчями. Ніякої кари не треба, усе ясно і хлопець ніколи не повторить свого „злочину“, бо він же дав Петрові Івановичові свою обіцянку.

Комерційна школа в ті часи, звісно, провадила навчання російською мовою та й учнями були не лише українці, а росіяни й жиди, але любов до всього українського, що жила в душі П. І., пеначе освітлювала всю атмосферу школи та давала їй певний національний характер.

Школу цю провадив Петро Іванович аж до 1917 р., коли покликано його на становище заступника міністра при міністерстві Народної Освіти. Він віддав увесь новий широкій праці, знаючи яка вона в той мент необхідна для вільної Української Республіки. Він пра-

П. І. Холодний

Катерина, Київ, 1912

від В. Г. Тучапської про професора київського політехнікуму П. Холодного, який збирається влаштувати торговельну школу на нових педагогічних основах. В 1910 р. закликало мене до цієї комерційної школи на вчительку французької мови. Довкруги цієї школи згуртувалася громада виховників та вчителів, захоплених своєю працею та бажанням як найкраще поставити школу. Торговельні школи під той час користувались симпатіями суспільства, вони бо не підлягали на Україні несправедливому міністерству освіти, завдяки чому користувались деякою свободою в своїй організації та добірї вчителів. Вони були громадськими, а не державними установами.

Наша школа так і звалась „Комерційне Училище 1-го Товариства Вчителів“. На чолі школи стояв Петро Іванович Холодний. В наших педагогічних нарадах панували щирі товариські зносини. Він ніколи не виявляв директорського абсолютизму, а поради свої опирав завжди на логіку й психологічну інтуїцію. Глибока інтуїція Петра Івановича промала йому краще всіх нас розуміти душу дитини. Між ним і дітьми панували якісь особливі відносини, прийняті взаємним довірям і ніжною приязню.

Цював тут кілька літ: змінюлися міністри, змінюлися пануючі партійні настрої, а Холодний вів свою освітню працю, організував середні школи по селах і спільно з найкращими тогочасними українськими педагогами виробив план та програму Трудової Єдиної Школи.

Найближче довелось мені пізнати Петра Івановича в часах евакуації. В Кам'янці ми жили в одному помешканні наприкінці міста коло величезного мійського парку. Невеселі були ці часи. П. І. тяжко сумував за своєю родиною та весь відданий праці, він ні одного разу не дозволив собі взяти відпустку, щоб їх провідати. Єдиною його розвагою було малювання. В його кімнаті на мольберті завжди стояли нариси великих картин. Йому хотілося намалювати маніфестацію в Кам'янці, — юрба йде мостом, на задньому плані висувається старовинна турецька фортеця а на переді зарисовуються постаті тогочасних українських діячів-лідерів. Не знаю, чи докінчив він цю велику картину. В той час він захоплювався також малюванням портретів визначних українців. Але найбільше любив Холодний малювати краєвиди. Встане раненько перед службою та йде малювати в парк: йому хо-

чється передати осінні росяністі барви парку, то знов зимовими ранками схопити яскраву непорушну білість снігу.

Коли нас педоля закинула в Рівне, оцінили ми як слід погідну вдачу Петра Івановича. Завжди спокійний, веселий, рівнодушний до емігрантських злиднів, які він із нами поділяв, ставився до всіх нас, занятих у його міністерстві так щиро по товаришськи, ділився своїми засобами, підтримував наші настрої і наші надії, що коли згадуємо той час, я глибоко йому вдячна. Не забути мені Великодні 1920 р., який ми провели в Рівному без шеляга при душі, на черствому хлібі. Щоби розвіяти пригноблений настрій, зібрав нас П. І. та повів на прогульку за місто. Була весна

з останніми возами амуніції. Та по дорозі її амуніцію розібрали а вози приєднались до своїх відділів. Заступник міністра Холодний пішки в розпутицю добився за три тижні мандрівки до свого „портфеля“ в Кам'янці. Як сьогодні бачу його, коли він ввійшов до нашого поменкання в Кам'янці, оброслий на обличчі, на голові кучері скудовчені, одіж і черевики брудні від болота. Радість яка — Холодний повернувся, живий і здоровий! І з гумором став оповідати про свою Енеїду.

З Тарнова Холодний не пішов, як ми всі, шукати добра на чужині, а просто в краю став працювати, присвятивши себе улюбленому заняттю — мистецтву. Під його

П. І. Холодний

Жіночий портрет, ол. М. Терлецька, Львів, 1927

й хоч Рівенська рівнина не визначається особливою красою, надібали ми за містом великий ліс, а в ньому повно перших весняних квітів. П. І. став збирати їх та оповідати перекази про кожну, яких він знав безліч із уст народніх. Ми затигнули пісню й оживилися, шукаючи квітів. І хоч на поворотній дорозі зловила нас перша весняна буря, ми трохи відійшли від того страшного суму, що гнітив нас у таке велике свято. Почували себе більш бадьорими, готовими перетерпіти лихі часи.

Коли в 1920 р. пощастило нашої владі зайняти Київ, переїхав П. І. туди разом із міністерством. Він щиро вірив у те, що наша влада продержиться й почав там працювати з усім властивим йому запалом. Коли довелося відтягатись від Києва, він усе не хотів вірити нашої невдачі й з властивою йому обов'язковістю працював до останньої хвилини, так що встиг вихопитись з Києва вже

вмілою рукою перемінилися шаблонні церковні ікони в одухотворені художні малюнки. Підчас останнього мого побачення з ним у Львові, показав він мені певикінчену ще велику картину „Христос у Гефсеманському саду“; стільки було в ній релігійного одухотворення, що зразу видно було: це не тільки художньо намальовано, але й глибоко пережито. Та П. І. все це робив, переживав та глибоко відумувався в кожне питання.

Такий то був Петро Іванович Холодний. Україна була для нього не символом, не теоретичним настроям а дорогим та рідним божеством, якому присвятив він усе своє життя, всі творчі сили та працював чесно-безкорисно, забуваючи про тім особисті інтереси. Помер П. І. на чужині в Варшаві, далеко від рідної Переяславщини. Не стало на Україні одного з найкращих синів її з хрустально чистою душею.

ОБІД У ХОРОМАХ ГАРЕМУ

Зверху убогість арабських міст, де тільки скромна заплана їх багатства...

Вітерне сьогодні радію, що родилася жінкою, бо європейським мужчинам ще ніколи не трапилось оглядати неприступних таємниць гарему.

Виходячи з моєї кімнати, я сіла за столик та черпнула цих кілька слів:

„ВШане Манріє,

Коли по Вашому повороті з Казаблянки не знайдете мене під, то вибачте неслухняній „дикій українці“ та заходьте до каїда Кадур бель Лябрі і зажадайте, щоб він зменшив свій гарем на одну жінку: мене.

Р. S. Запрошена вчора каїдом, а сьогодні рабиня своєї цікавості, йду до нього обідати.“

Я заадресувала конверту і залишила листа посередній рожевої бібули, щоб здалека було його помітно і виїшла з кімнати, не зачинивши дверей.

По дорозі зайшла до європейської крамниці й вибрала модерну шахівницю з оловяними та ніклевими фігурками, взяла її під паху та бадьоро пішла в напрямку цієї покрученої вулички, біля мошеї, де живе каїд.

От і мошея. Але вулички всі вузьенькі, всі покручені а по обох їх боках рядки дверцяток, дверей та воріт. Каїдових — яєних, якось не добачую.

Вони були, пригадую, вилічені мідяною плитою, а на ній круглими голівками цвяхів був вибитий рисунок двох здоровенних тигрів.

По довгій шуканню безнадійно закручую в останню у цій дільниці вуличку та при кінці її, вже здалека, помічаю осяєні світлом ліхтарні, мідяні ворота.

Піднімаю приверчене до дверей мідяне колісцячко та спускаю його на залізний диск, що видає глухий тон дзвону.

Почувши цей таємний звук моя бадьорість зразу відлетіла, мов сполохана пташка, і залишила мене саму перед тяжкими ворітьми гарему, що поволеньки відчинялись. Уже знайома мені, гарна муринка протяжливим рухом руки, без одного слова, вказує дорогу. Грюк зачиняє дверей і стукіт моїх кроків пішов далекою луною по мармурових коридорах, що вернулася тремтячим відгомном у мов сполохане серце.

Я задержалася коло дверей цієї кімнати, де каїд востаннє гостив мене і п. Манріє часом, але там панувала нітьма та цілковита тиша.

У кожному куточку гарему причаїлося щось загадкове, нестерпно хвилююче щось, що можна би назвати „страхом“.

Муринка підновзла до мене, покірно схилила стан, простягла руку й повела далі коридорами в глибину гарему, а ввівши на подвір'я, зачинила за мною двері та сама зникла за ними.

В чотирьох кутках подвір'я висять різблені з міді, кольоровими шклами викладані, подовгасті, засвічені ліхтарі. Колірове їх світло кидає свої таємні подовгасті тіні на високі, мозаїкові стіни. Проти тих дверей, крізь які мене ввели, грає в заглибині стіни водограй. Вода, що без нього, закрашується барвами ліхтарного світла, а одноманітний її шепіт порушує загальну тишу гаремового подвір'я.

А вгорі понад стінами небо синє, вечірнє, вкрито зірками та ясним місяцем. Навкруги під різьбленими балдахинами, що сперлись на мармурні колонії і звиса-

ють, мов голівки розквітих лілей, тягнеться ряд дубових дверей.

На тлі темнокоритого дуба, деякі частини деревориту майстерно обведені золотою барвою, що вирізняє його фантазійні лінії.

Тільки одні двері відчинені, крізь які впадає ясне пляма світла, що розливається по кольорових плитках підлоги і губиться в тінях ліхтарей та місячному сяйві.

У цих відчинених дверях з'являється постать каїда у ясно-синьому одязі, що цегарно зливається з загальною гармонією красок.

Рука на серці та звичайні слова запрошують мене ввійти.

Тільки тепер, побачивши його палкий погляд, дбайливий одяг і радісну усмішку, я зовсім збентежилася і кинула благальний погляд на високі й неприступні мурі подвір'я.

Привітавшись та всміхаючись до нього, я почувала себе, наче зловлена у клітку миша, що крізь ґрати киває лапкою та, прохаючи милосердя ласиться до настороженого kota.

Нараз я нагадала собі шахівницю, яку сильно притискала до серця, та не знаю чому, ця думка зовсім за-

Арабська кімната

спокоїла мене і вже цілком бадьоро я сказала потрібну до подарунку промову, прохаючи прийняти цей малий спо-мни від жінки, в існування якої йому так важко було повірити.

Каїд узяв завинутий в папір пакет і передав його муринці, що мов знід землі з'явилася у дверях.

Коли вона пішла, він чемно промовив:

— Бачу, пані, по вашій трівозі, що недовіря п. Манріє до нас, знайшло відгомін у вашому молодому серці та й уже запустило своє невдячне коріння. Я тільки в одному можу запевнити вас, що ваше бажання стане в мому домі моїм обов'язком, а моїм проханням було би, щоб ви повірили в мою, цілковиту до вас пошану та у вашу тут повну безпеку.

По цих словах мов довіря виплило, мов місяць зпоміж хмар, та ясною усмішкою освітило обличчя.

Вже зовсім осмілена, я присіла, схрестивши ноги, на м'якій шовковій подушці та стала придивлятися до кімнати.

В уладженні цієї кімнати немає ні сліду європейського впливу ані комфорту.

На підлозі три пухкі килими застелені на одному та кожний із них виставляє свій різноколіровий рубець.

Навкруги понід стінами тягнеться вовняна м'яка лежанка, прикрита грубим, жовтим шовком та вистелена шкіряними подушками.

Стіни до половини прикрашені тоненькими рисунками мозаїки, якої чотири головні відтінки: ясенорожева, голуба та срібна, зливаються з собою у ніжну гармонію. Понад мозаїкою смуга різьбленого мармуру, а ще вище ясножовта стіна пиється аж до високої, дереворитом виложеної стелі.

В середині звисає великий мідяний свічник, якого віконця вирізьблені на вид зірок, кидають ясні вогники й таємні тіні.

Каїд, побачивши повороти моєї голови, заблуканий по стінах погляд і вогник захоплення в моїх очах, сказав мені досі незрозумілі слова:

— Ви, пані, навіть стіни апетитно оглядаєте.

Справді, я не знала, чи це похвала, чи натяк на мої пахабні оглядини.

Цей араб щораз то більше цікавив мене своєю бистрою думкою, догадливістю та дивним способом гутірки.

Минуло знову кілька довгих хвилин, мов ганки довкола нас, а я все ще сиділа задумана, стараючись розгадати значіння його слів.

„Апетитно“? Ну, Бог з ним, із тим апетитом, — рішила я, та звернувшись до каїда, щоб завдати йому, одно із моїх підготованих питань, про їхнє життя та звичаї. Але в цій хвилині ввійшла Хажіда і внесла на таці розвинену з паперу шахівницю, подала її каїдові та тихо, непомітно вийшла.

Каїд відчинив пачку та впевнившись, що це справді шахи, а не коробка цукорків, сказав:

— Щоб дати вам доказ моєї до вас приязни й пошани, не вважаючи на порушення наших звичаїв, що не дозволяють приймати дарунків від жінок, я приймаю цей цінний, ваш гостинiecь. А він мені — додав каїд, — тричі дорожчий, бо він бажаний, бо від вас, та його дарує кращий від мене шаховий грач.

По цих словах я не стерпіла та запитала його:

— Вибачайте мою пахабність, але тут у вас все дивує мене своєю таємністю. Скажіть, звідки Хажіда знала, що треба зробити з цією пачкою шахів, переданою їй без одного слова? Я не хотіла би думати, що вона звикла до подібних дарунків?

Каїд щиро засміявся:

— Ви, європейці, любите таємність у житті, а надто сподіваєтесь її від нас, хоч наше життя багато простіше від вашого. Питаєте, звідкіля Хажіда знала, що шахівницю треба внести на таці? Це-ж просто. Вона понесла її моїй секретарці-європейці, що пояснила, як слід поводитися у подібних випадках. Ага! — додав каїд дивлячись на мене, — тепер ви дивуетесь, що я маю європейку секретарку. Ваше здивування певне ще збільшиться, коли скажу вам, що вона ваша землячка.

— Як? — викрикнула я.

Каїд знову засміявся і двічі повторив моє питання „як?“

— Ну, так, просто, я привіз її з Константинополя, але зазначу, за її згодою. Вона добре знала французьку мову та її освіта і знання дуже пригодилися мені у зносинах з французами. Між іншим, це вона навчила мене балакати по французькому.

— Вона українка?

— Ні — протяжливо відповів він — росіянка. А чи це не одна й та сама нація?

Я стала пояснювати йому різниці між нами та руськими, нарисувала мапу України та її сусідніх країн, щоб він краще зрозумів її положення, врешті, сказала я, що нас є біля сорока мільйонів та що Україна півтора разів більша за Францію.

Ці всі пояснення я знаю краще як молитву, бо частенько трапляється мені повторювати їх французам та іншим чужинцям, що нічого не знають про наше існування.

Каїд уважно прислухався, морщив чоло, деколи горячим поглядом дивився на мене та завдавав різні питання.

Каїд задумався та згодом завважив.

— Ну, так, вас багато, сорок мільйонів та й свідомість у вас є...

З його слів плів великий сум та журба за їхню незavidну долю.

— Араб це невільник зроду. Його можна за десять франків купити, — якось жалісно додав він. Ви певно чули про те, що, коли в 1914 р. сагарські й підсагарські араби підняли повстання проти французів, воювали — як ви гадаєте? з французами? ні, зі своїми, з тими арабами, що французи купили й поставили у перші ряди проти повстанців. Пси!

— А коли цей продажний пес забив двох або трьох повстанців, то біг по десятьфранкову нагороду та по синю кокарду до французів. А тепер, ці, самі нікчемні собаки у яких на випятих грудях теліпається кілька кокард, задерши голову вверх приказують нам — арабам — в імені французької влади.

— Ах! — вигукнув каїд, потер спітніле чоло рукою та туло замовк. Його слова лились потоком горечі, завзяті, погорди, а разом сумної резигнації.

— Так, пані, мені соромно, що я араб і краще-б я був не родився.

По цих словах, я відчула до нього велику симпатію та жалю, але мої слова співчуття були-б такі самі немічні, як і його біль.

По довгих хвилинах мовчанки я запитала.

— Скажіть, звідки у вас взялося таке велике до мене довіря?

— Чи ж ви забули, пані, що я чув і розумів вашу балачку з п. Мапріє?

— Так, але ще одно питання. Як це так, що у вас стільки недовіря та майже погорди до європейських жінок, а ваша секретарка саме європейка?

— Погорди? Ніякої. Ви певно ще про шахи? От, бачите, я гадаю, що Надя, це ім'я моєї секретарки, не долюблює європейок. Вона завжди мене перестерігала перед ними, а про те, що європейки можуть також у шахи грати, вона ніколи не згадувала.

Каїд заплескав у долоні. Мов зіпід землі виріс перед нами смуглявий, стрункий євнух, а за ним слуга з тацями, киплячим самоваром і чарками. Євнух сів напроти нас і став приготувляти чай.

За ним ввійшло у двері п'ять хлопчиків-танечників у довгих, білих одягах з виголеними головами, на яких звисали над чолом трикутні клаптики лисучого волосся, а з самого чубка голови спадали аж до ший заплетені тоненькі коси.

Я почувала себе мов чотирьохлітній дівчак, що дивується раз-у-раз і ставить запити без кінця. „Чому це? Чому так?“

— Чи ці коси, на чубку у хлопчиків мають якусь спеціальне значіння?

— Так, арабська віра каже, що дітям тяжче піти до неба по смерті, ніж свідомій людині, тому їм залишають „будуї“, щоби Богові легше було їх тягти до неба.

— Ага... Ну, а чому дівчатка не носять таких кісок?

— Якто, пані, хіба ви не знаєте, що за нашою вірою жінка не має душі?

— Так, значить, ваші жінки і не ходять молитись у мошеї і не вірять?

— Виходити з дому? — здивувався каїд. — Наші жінки повинні тільки двічі переїздити вулицею — з дому батька в дім мужа, з дому мужа на цвинтар, а молитись вони не потребують, бо до неба вони й так не підуть. Щоб їм щасливо жилося на землі, про те доають їхні мужі.

— Так скажіть-же мені, чим займається арабська жінка ціле своє життя?

— Як же це? Живе!

Каїд, видно, спочатку не зрозумів мого питання, бо по хвилині додав:

— В домі батька виховується, чекає поки батько продасть її мужеві, переїздить у дім мужа, а потім, часом, ущаслилює його сином.

— А коли це дочка, тоді тратить ласку свого мужа? — перепитала я.

— Як це тільки перша дочка, так муж ще терпеливо jede, але коли вже друга з черги, та ніодного сина, то відсилає її назад з обома дочками у дім батька.

Каїд кивнув рукою і танцюристи, що стояли рядком по середині кімнати, готові до танку, кинулись у швидкі повороти. Двох музиків потягало маленькими смичками по неналягнутих струнах дивних, чудернацьких струментів, а кожний танцюрист потрясав у руках арабські кастаніети з дзвіночками. Музики — дорослі хлопці з гарними, расовими обличчями, також танцювали у колі п'ятих хлопчиків.

За їхнім вигуком хлопята кидались у танок, счиняли оглушливий галас дзвіночками й тупотінням босих п'ят, а згодом знову переходили в мірний танок.

Протанцювавши, посідали на килими й почали співати. Спочатку перша група затыгає, друга відповідає, а нарешті усі разом дитячими, матовими голосами співають одноманітну, трьохтонову мелодію.

Вона така близька до природи, що, здається, скрізь можна би її почути, якби вслухуватися уважно, чи то в шепіт ліску, чи півірінькання пташків, чи журчання ріки а може, й усе разом зливається на ніжні тони цієї мелодії.

Із цих звуків ллється якесь відвічне, вперте потокування незмінного буття, а заразом приєднуються безжурні, соняшні нотки арабської вдачі та часті слова „Алля, Алля — Алля кібір“.

Та пісня, чомусь, додає охоти до бунту, до заперечення, натягає нерви, мов струни та здається, що вони от-от і порвуться. Хочеться зірватись і крикнути „Досить цієї пісні!“ А вона все таки рівно й одноманітно пливе і вдарає, мов краплини дощу об шиби, або неначе жало комара, що раз-у-раз болюче всмоктується у тіло, відривається і знову всмоктується.

Слуга передає повні шклянки чаю, а з рук забирає порожні. Потім вносить трьохніжну тацу, ставить на ній арабську густу юшку в срібній вазі.

По юшці медівник з маслом, печена баранина в оливках, зелений горошок, голуби, кус-кус та кіш із ріжними овочами.

Коли ми кінчимо їсти одну страву, слуга відносить її хлопчикам і вони доїдають. Їмо руками, відскубуємо шматки мяса пальцями, збиваємо у галушки розсипчастий кус-кус, або набираємо в жменю запашного соку з дна розкрашеної миски і вливаємо його в уста, попиваючи ним печене мясо. По їді миемо руки і мачаємо їх у вазі із пахощами троянди.

Нарешті йдемо з каїдом оглядати гарем.

Продовження буде.

НАЙБІЛЬША ПОЕТКА ФРАНЦІЇ

Недавно тому вшанувала Франція велику свою поетку Анну де Ноай, наділивши її відзнакою командора Почетної Легії. Одну з найбільше почесних відзнак, цього культурного світу, дістала оце вперше жінка і як не диво в те першій тверезий час, мрійлива поетка, що дала французькій літературі незрівнані зразки прегарної лірики. Ще більше здивує нас, коли почуємо, що поетка ця з походження не французька, лише чужинка, вихована на французькій культурі, яка як неодна давня культура, притягає і впирає в себе багато цінного чужого елементу. Згадати хоч би нашу малярку Марію Башкірцеву, яка зросла й померла у Франції і за недовгий час своєї художньої праці встигла обдарувати французькі музеї низкою цінних картин.

У збірці автобіографій „Führende Frauen Europas“ появилася життєпис Анни де Ноай, в якому вона, найкоротше з усіх, ось що говорить про себе:

Анна де Ноай, відзначена хрестом Почетної Легії

„Що мені сказати про моє довге життя, в якому кожний день був виразом нескананого болю, або й гомінкої радості судьби одної людини, моєї? Ніхто більше не висказав своїх власних переживань у поезії, як я, і тому, що все моє ество розпливається у них, опишу тут лише деякі прикмети своєї вдачі.

У спадщині дістала я відвагу й енергію і внутрішнє захоплення, але й одночасно з дитинства ще слабке здоров'я. Мені довелося пережити світлі радощі й жахливі нещастя. Але горе все глибше від радості й саме воно пов'язало мене так щільно й нерозривно з великим, нещасним людством.

Найбільше впливала на мене завжди музика. Мати, захоплена п'яністка, грала геніяльно Шопена. Бетовена й Моцарта. Я народилася в Парижі. Батько мій, князь Бранкован походить із румунської княжої родини, мати моя — грекня з острова Крети.

Літо проводили ми над берегом женецького озера, часом і на півдні, серед садків і квіток роскішних італійських краєвидів. Виховательки мої, здебільшого німкни,

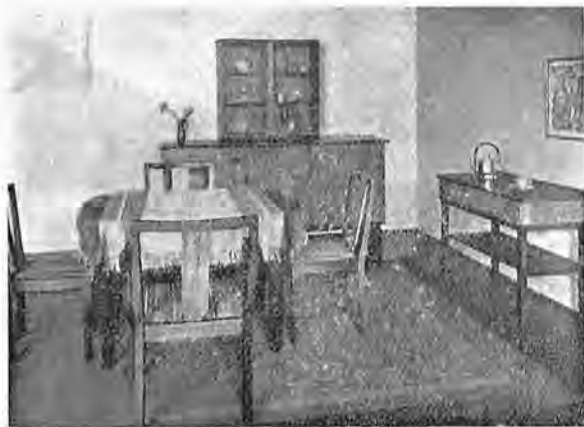
(Продовження на 15-й стор.

СУЧАСНЕ УСТАТКУВАННЯ

Вміла й зручна обстановка в помешканні, це одне з некудих питань дня й найкращим доказом, як воно загально обговорюване, це часті виставки сучасного помешкання та численні в них відвідувачі. Річ у тому, що треба утворити типи меблів, які розмірами й формою відповідали-б сучасним помешканням, а одночасно вдовольняли-б естетичні вимоги власників. І фінансова сторінка справи не остає тут без впливу тому, що треба погодити доцільність та красоту предметів домашньої обстановки з пересічною, невисокою ціною.

Одно, чи двохкімнатне помешкання вимагає як найменшої кількості меблів, т. зв. їх повинно бути лише тільки, скільки вимагають найконечніші життєві потреби. Чотири до шість крісел, шафа, стіл і ліжка — це найконечніші меблі. Все друге відбирає скуйий вільний простір і замість облегчити життя, утруднює його непотрібно.

У цих умовах повинен кожний предмет як найточніше відповідати своєму завданню. Шафа, призначена

Практична ідалія

на переховування річей, повинна служити лиш для цього і також вповні вдовольняти власника розмірами своїх сховків. Крісло повинно служити до вигідного сидіння і стояти завжди на призначеному місці. Окрім того сучасні меблі повинні відзначатись тревалістю й простою ліній. Уставлені в одно чи двохкімнатному помешканні, меблі нетревалої роботи легко могли би зникнути при щоденному уживанні. Окрім того власники, часто зайняті працею поза домом, не в силі посвячувати багато часу докладному прятанні й чищенні їх. Отже малим помешканням відновляють меблі тревалі, відпорні й настільки легкі, щоби їх можна без трудно пересувати. Необхідними в них є також прямі лінії без прикрас, з яких дається легко стирати порох.

У нас на жаль досі ніхто не думав над доцільністю меблів для свого помешкання й тепер ще зрідка хто над тим застановляється. Вже сама привичка купувати все „гарнітурами“ доказує, як мало старається чоловік приспособити меблі до свого житла. Незалежно від величини помешкання куплений „гарнітур“ розпирається в ньому самопечир, займає майже весь простір, не дбаючи про те чи потрібно всіх тих сховків для господині, чи пі.

Зрозуміло же, що не кожне помешкання може свободно помістити в собі ту саму кількість меблів, як їх додають „гарнітури“. Уявіть собі невелику спальню, в якій уставлено по середині два ліжка поруч себе, так що лишається лише вузький перехід між ліжками й шафами. Ця кімната стає одразу призначеною лише для

спання, тому що через тісноту трудно примістити там якісь інші предмети. Чи не було-б далеко кращим присути одно ліжко до стіни, а друге заступити низьким тапчаном, який у день прикривається килимом, а вночі служить до спання? Тоді й місця стало би більше і кімната затратила-б виключний характер спальні.

Тому слід перед устаткуванням хати обдумати докладно, яких саме меблів нам потрібно. Наше помешкання повинно нам бути місцем відпочинку, де вигідно й спокійно можемо переживати вільні хвили від праці. Цьому стоїть на перешкоді тіснота в кімнатах, в яких не можна свободно перейти та шкляні цяцьки, яких не сміємо до торкнутися.

Ще одну новизну принесло зі собою сучасне устаткування, а саме відкинуло фурніровані меблі, а зате любується в масивних. З фурніром відпало багато непотрібної праці, яка здоровувала меблі, а також і безліч зовнішніх прикрас хатніх предметів. Сучасні меблі стараються подобатись гармонією прямих ліній та вмілою пропорцією поодиноких частин. Через те все зусилля йде тепер на старання википчення та добірний матеріал. Дуб, ясен, чи бук найчастіше примінують при модерних меблях, які ще й окрім гарної форми є й більше тревалі, чим фурніровані. Одиною прикрасою їх є рівномірно уложені верстви дерева, які відповідно зуміє підкреслити рука столяра.

Слід згадати й про меблі металеві, які виринають тут і там на виставах та вражають нас своєю сухою діловитістю. Ці меблі майбутнього покино дорогі, так що годі говорити про велике поширення їх. Але практичність та доцільність доведена тут до такого високого ступня, що ці меблі напевне промочуть собі дорогу в сучасне помешкання.

Л. Л.

НОВА ВИСТАВКА КООП. „УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

Ідучи на зустріч бажанню станіславівського громадянства, рішила кооп. „Українське Народне Мистецтво“ влаштувати враз із пп. О. О. Кульчицькими з Перемишля виставку примішеного народного мистецтва в часі від 29 березня ц. р. до 5 квітня ц. р.

Станіславівські українці матимуть змогу побачити нові зразки примішеного народного мистецтва, про які стільки говорено й писано недавно тому підчас виставки у Львові. Невичерпана скарбниця народнього мистецтва дає все нові й нові зразки народньої творчості, які можуть задовольнити різні уподобання. Перенесені вмілою рукою в наше окруження, вони стають гордоцями й прикрасою наших хат. А виставка — це перегляд нових можливостей і досягнень у приміненні нашого народного мистецтва.

Окрім примішеного народного мистецтва виставлятиме кооп. „Українське Народне Мистецтво“ також етнографічний матеріал (народні сорочки, рушники, перемітки), щоби поруч із приміненням узором показати його джерело, народню пошу.

Цікаві зразки народньої пісні зі Станіславівщини доповнять етнографічну частину виставки, яка стає незвичайно багатою завдяки малюнкам народніх типів п. Олени Кульчицької.

Відкриття виставки відбулося в Станіславові дня 29 квітня ц. р. о год. 11.30 в салі „Бесіди“ перед численно зібраною публікою.

ПРО КВІТИ

Плекання квітів дає дуже багато втіхи, не лише огородникам, але й кожній людині, що має замишлювання до цього. Квіти розсївають веселість та розвивають денну журбу своїм привітним виглядом.

Назвою „квіти“ означаємо не лише цвітучі рослини, але також листя оздобле, як рицину, шалвію срібнолисту, мігельник городн., букспан зелений і ін. Квітами називаємо також наші пільні квітки, перепесені до города. Тут покламо кілька загальних уваг відносно плекання квітів, які ділимо на річні, дворічні й тревалі.

Річні рослини виростають протягом одного літа з насіння, цвітуть, видають насіння й гинуть. Їх сіємо до ґрунту, коли лише розмерзне земля на весні. А ті, які можна пересаджувати, сіємо в інспектах, парниках чи в скринках у хаті вже в березні. Не можна пересаджувати рослини до городкових і всіх рослин, що пускають довге ломке коріння. Коли вже добре підросли ростилки, висадити їх на грядочку до цвітіння. Головний корінь можна при тім уцінити ($\frac{1}{3}$ часть) та добре намочити в каші з глини, вимішаної з водою. По засадженні треба рослини добре підливати, весною рано, а в літі вечером. Найкращою пораю до висаджування рослин на весні це час, коли минули вже весняні приморозки, а саме від половини травня аж до половини червня.

Коли нам не залежить на насінні, тоді треба відцвілі

рослини постригати на кілька чи кільканайцять см. від землі. Декотрі рослини напр. пахучий горошок, ризеда, львиша паща зацвітуть тоді ще раз.

Богато однорічних квітів можна сіяти в осени так пізно, щоби перед зимою не походили, а тоді вони весною раніше зацвітуть.

Дворічні рослини (дзвіночки, гвоздики, незабудки) треба сіяти в травні, раз а навіть двічі пересаджувати, а вони зацвітуть слідуючої весни, або в початках літа.

В сучасному цвітництві знаменитою прикрасою служать тревалі биллини. Їх садять звичайно на цвітних грядках та травниках. Ці зимотривалі биллини можуть рости й кілька літ на одному місці, розростаючись без упику. При сіянні поступаємо як із дворічними рослинами, висаджуючи їх на весні до ґрунту. Під такі биллини треба приготувати землю так, щоби вона довгі літа їм сприяла. Їй треба добре погнійти ставним гноєм і глибоко перекопати, а тоді щойно садити зрідку, щоби вони мали доволі місця рости.

При закладанні цвітників треба зважати на гармонію красок й відповідно до цього добирати їх. Голубі й рожеві квіти гарно виглядають якуні; при жовтих треба садити зелені, при червоних білі квіти. Коли ми певені яка буде краска даної рослини, найкраще посадити її біля білої. Обвідки грядок можна робити з одноі рослини.

Михайло Вардега.

Н. І. Холодний: Дзвіночки,
ол. М. Бонковський, Львів, 1924

(Продовження з 9-ої стор.)

змалку познайомили мене зі славними пімецькими казками про короля-жабу, попелюшку, сніжинку й червону шапочку. І ці твори — фантастичні й таємничі а рівночасно повні наївної, земної краси, розбудили в мені глибокий зв'язок із природою, який пізніше знайшла я у старинних греків, великих предків мого духа.

Любов до романтики, яку природа й пристрась дарув непереможною, загадковою силою кожному поетові, залучила я замолоду з гострим змислом для логіки, якого черпала з творів Монтена і Вольтера.

Від сьомого року життя почала я писати й історія цілого мого життя тісно вяжеться з моїми творами. Бо поети перетворюють переживання, але не видумують їх.

Л. Б.

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувший лікар заграничних клінік, спеціаліст шкірних, венеричних і сексуальних недуг (полова неміч) та лікарської косметики

ординує в шкірних недугах
і т. д. від год. 8 $\frac{1}{2}$ —10, 18—18.
в косметичі від 10—11 і 16—18,
в неділі і свята від год. 10—11.

Гірське сонце. Вапо'фор. Діатермія. Крио-
:: :: терапія. Сепараткові ждальні. :: ::

Львів, вул. Сикстуська ч. 22, III. пов.

(біля „Народної Гостинниці“).

Вінда до вжитку, — Телефон 38-90.

Др. ЄВГЕН ДУРДЕЛЛО

ПРО ПЛЕКАННЯ НІГТІВ

Плекання нігтів і удержання їх у порядку, — це не повинна. Вже й аристократки старинного Єгипту присвячували багато уваги цій ділянці косметики, закрашуючи свої нігті глинною, ба навіть здається, позолочували їх (бодай у мумій стрічаємо позолочувані нігті) та без сумніву удержували їх в негіршому порядку, ніж сьогоднішні красуні. У нас не віддавна займаються основніше плеканням нігтів. Щойно в останнім десятилітті поширилося плекання нігтів на ширші верстви. Однак тому, що часто побудуємо іррепарабільні хиби на нігтях, що повстали ще в дитинстві внаслідок невмілого плекання, а даліше тому, що і при „manicure“ допускаємося часто промахів, які не все минають безслідно, хочу нині сказати кілька слів про цю ділянку косметики.

Першим і головним успіхом плекання нігтів — це бездоганна їх чистота. В тій цілі треба чистити нігті кілька разів денно не надто загостреним кістяним або роговим предметом, усуваючи весь бруд і рештки напшкіря знід вільного краю нігтя та обмивати їх недражлигим милом і теплою водою при помочі м'якої щітки. З другої сторони добре є надягати при чорніщих роботах (прятанні, праці в городі) ірхові а при пранні гумові рукавиці. Однак і після цього треба по скінченні роботи вимити руки у вище наведений спосіб.

Трьома своїми краями спочиває ніготь під т. зв. нігтевим валом, четвертий т. зв. дістальний край нігтевої плитки є вільний і вимагає відповідного оформлення. Сьогодні надають цій частині нігтя парабольоїдне закривлення і вимагають, щоби його вершок сягав до кінця пушки пальця або лиш трохи його перевиснав. Розуміється, не всі можуть носити таких довгих нігтів. Одні з нігієпічних (лікарі, повитухи), другі з технічних причин (музики, касієрки) мусять пристригати їх коротше.

До пристригання нігтів треба вживати тупо закінчених, на своїй поверхні закривлених пожиць а пристрижений край вигладжувати не надто гострим пальничком. При цьому треба звертати увагу на одну дуже важну обставину, а саме: не вистригати надто глибоко кутиків нігтя. Таке невміле піклування стає часто причиною, що відростаючий край нігтя востає в тіло й викликає не лише немилі й болючі інфекції, але й спричинює також деформацію нігтя, яку відтак уже тяжко направити. На це повинні звертати увагу матері, доглядаючи своїх дітей, як також самі придержуватись цього правила.

Особливого плекання вимагає також поверхня нігтя. Тут треба звертати увагу на три речі: барву нігтя, поверхню нігтевої плитки і край нігтевого валу.

Барва нігтя повинна бути рожева за виїмком місця в насаді нігтя, яке має вид півмісяця, звється по латині „lunula“ і повинно бути блідше. Однак таке закрашення стрічаємо в дійсності дуже рідко. Тому приходиться часто закрашувати нігті при помочі середників, що служать до їх полірування, а часто навіть потягати їх спеціальним ляком.

Негарно виглядають також білі плямки на нігтях. При їх появі говоримо, що нігті „цвितуть“. Вони є викликані воздухом, який виникає між поодинокі верстви нігтевої плитки. Про їх причину не знаємо нічого певного; мені здається, що появляються вони у людей, яких організм є з ріжких причин ослаблений. Радять у таких випадках потягати ніготь дегтевими препаратами, однак це не завжди усуває білі плями.

Поверхня нігтя повинна бути гладенька й лискуча без повздожних чи поперечних рівчиків та заглиблень. Найтрудніше усувати такі аномалії, коли вони появля-

ються без ближче відомих причин. Аномалії ці зникають часто самі від себе, інколи мусимо покривати нігті відповідними плястрами або надавати їм при помочі відповідних кунелів та натирання розрідженими кислотами більшої відпорности. Однак треба на жаль ствердити, що вислід лікування цих аномалій є в більшості випадків сумнівний.

Лекше можна зарадити, коли розходиться о гладку й лискучу поверхню нігтя. Тут уже часто можна досягнути гарного вислуду, натираючи нігті цитриною або розрідженими кислотами. В інших випадках треба помагати собі т. зв. поліруванням нігтя. Робиться це при помочі порошків або паст, які мають у собі звичайно оксид цинку або шмідогель. Сьогодні є в продажі велика скількість таких препаратів, яких уживаємо найраціональніше, коли наносимо їх вечером тоненько на обчищені нігті а вранці витираємо нігті при помочі ірхи.

Щоби поверхня нігтя стала більш лискучою, вживаємо т. зв. нігтевих ляків. При цьому не треба нігтів полірувати, а тому й послугуємось цією методою, коли з тих чи інших причин (ніжні або надто ломкі нігті) не можемо примістити полірування. Ляки обіймають у собі звичайно кольбодум, держаться на поверхні нігтя довгий час, а щоби їх усунути, мусимо вживати спеціальних середників (ацетону).

При плеканні нігтя мусимо звертати увагу на край нігтевого валу. З них простягається на ніготь верства напшкіря, яка прилягає досить щільно до поверхні нігтя, а коли їй не присвячуємо відповідної уваги, то не лише несе його гарний вигляд, але й стає причиною т. зв. задирок. Удержування нігтевого валу в порядку є найтруднішою частиною плекання нігтя, бо при ній стрічаємось чи з не найтяжчими промахами проти правил гігієни. Напшкірень треба старанно й обережно відлучити від поверхні нігтевої плитки, відсунути в сторону нігтевого валу й відтати відповідними ножичками так, щоби не поранити його. При тім помагає тепла купіль рук або вазеліна, яка розм'якчує напшкірень. Усувати його треба не металевим але роговим або кістяним, не надто гострим предметом. Коли при відтинанні вріжємось до крові, тоді треба ранку потерти каменем до задержування крові і йодовою тінктурою й того дня залишити дальшу працю коло нігтя, а особливо лякування й полірування. Лише в такий спосіб не наражуємось на евентуальне поважніше захворювання околиці нігтя, чи навіть цілого організму (закаження крові, рожа).

Вище згадав я, що занедбані край нігтевого валу стають причиною частих задирок. Це дуже неестетична, болюча а навіть небезпечна комплікація невмілого плекання нігтів. І вона стає брамою, якою можуть дістатися до організму різні інфекції. Задирки треба обережно витирати ножичками (не викушувати), а основу їх потирати знову таки препаратом ляпісом і йодовою тінктурою. А передовсім не треба допускати до того, щоби вони повстали.

Всі ці правила відносяться до нормального перебігу піклування нігтями. Всякі поважніші захворювання, як згрубіння нігтя, востання а навіть відкушування нігтів вимагають лікарських оглядин.

Окружна аптика
Михайла Терлецького
ЛЬВІВ, РИНОК

3 нагоди Великодніх Свят складаємо всім нашим прихильникам, передплатникам і співробітникам найщиріші побажання.

РІЖНІ ВІСТИ

Загальні Збори львівської Філії Тов-а охорони дітей і опіки над молоддю відбулися 13 березня ц. р. На жаль, таке привабливе Товариство не цікавить не стільки нашого громадянства, щоби стягнути бодай на Збори більше число публіки. Крім членів централі, членів Виділу і поодиноких секцій, представниць „Захоронки“ і Кружка ім. Ганни Барвінок — більш нікого не бачили ми на селі. А шкода! бо Товариство працює — працює там, де такої праці найбільше потреба. „Порадня матерей“, секція опіки над доростаючою молоддю, секція видавнича й бібліотечна — усі прийшли з якимось дорітком. При „Порадні“ існує дентистична амбулаторія, яка обслуговує солідно молодь наших шкіл, не йно рідних але й державних.

В дискусії піднесла п. І. Павликовська дуже важку справу, а саме: потребу віднови колишньої секції сирітських опікунок, які навязали би знова контакт з усіма родинами біднішою українського населення Львова і заглянули його дітворою, щоби зберегти її від чужинських впливів і від загибелі фізичної й моральної. Та ось в чому трудність: показалося, що у цілому Львові не знайти бодай 40 інтелігентних жінок, які взяли б на себе ту роботу, перебравши під контроль поодинокі райони міста. 40 жінок! у Львові! де недавно у час карнавалу трищали селі від натовпу охочих до гуляння...

П-ні Павликовська вказала теж на небезпеку, яка грозить нам з того боку, що суспільну опіку в різних ділянках життя переймає поволи на себе держава — чужа нам держава і внаслідок ми не матимем ґрунту під таку роботу. Пропонує скликати анкету з представниць усіх споріднених харитативних товариств для обдумання плянові акції на цьому полі.

Висказано теж побажання, щоби Товариство повернуло до давньої традиції й улаштувало цього року знова „Тиждень дитини“ для пропаганди ідей Товариства і зацікавлення зв'язків із загальним громадянством. Притім можна оден день присвятити „матері“, вказуючи у ряді відчитів на її завдання, права й обов'язки під сучасну хвилю.

Виділ Товариства під головуством о. Фіголя, як також голови секцій остали в тій самій складі, бо вибирається їх на три роки.

Посмертна виставка картин П. Холодного. В Національному Музею відкрито 22 березня ц. р. виставку П. Холодного, яка обіймає понад 350 його картин. На відкритті промовляв о. др. Сліний, голова Комітету для вшанування пам'яті Покійного і директор Нац. Музею др. Іл. Свенціцький. Мистецький дорібок великого майяра розгорнувся тут у трьох залах перед численно зібраною публікою.

Виставка триватиме до кінця квітня ц. р. Слід надіятись, що відвідають її якнайширші круги нашого громадянства.

Виставка українського народного мистецтва. В листопаді м. р. влаштовано в Чикаго заходами двох жіночих товариств, Артистичного Жіночого Кружка та Жіночого Зап. Товариства, виставку українського народного мистецтва. Предметом виставки була збірка вишивок та деревляних різьб п. Анастасії Кочан, привезена недавно з Рідного Краю. Стіни були прикрашені малюнками п. Олени Кульчицької.

Виставку відвідали всі місцеві українці та багато чужинців. Наці вишивки й килими будили загальне зацікавлення.

Мати найбільшого німецького поета. Німеччина обходить темер двохсотні роковини народни Катерини Блісавети Гете, матері свого великого поета. Із поміж матерей великих людей вона зберегла собі чи не найцінніше місце в пам'яті дальнього покоління. Її постать вирізняє мимохіть перед очима, коли згадати її геніального сина, так тісно зв'язана вона з його вихованням. Та й незалежно від того, ця небуденна, незвичайно освічена жінка зміла зацікавити собою й своїх сучасників.

Двісті літ тому народилася вона в Франкфурті дочкою міського радного. Сімнадцятилітньою дівчиною виїхала заміж за радника Гете, поважного, немолодого вже добродія. Із шестеро дітей, які вона привела на світ, лише двоє лишилися при житті. На виховання їх положила вона все своє зусилля. Її життєрадісна вдача перемогала всі несприятливості між першучою вдачею чоловіка а зовнішнім світом, та вицілювала в сина замишування до всього що гарне. Доля не відплатила їй за це, її старість минула самотньо й убого. Дочка померла ще молодою, а сина вона не бачила роками. Ніхто не чув від неї слова скарги на своїх дітей, а коли занедужала перед смертю, прохала не повідомляти про це сина, щоби не турбувати його без потреби.

Пам'яті Петрарки. Маленька французька місцевість Вокліз коло Авіньону, задумує влаштувати в дні 6 квітня ц. р. свято в честь великого поета і 600-ї річниці його стрічі з Ляврою, якої ім'я увіковічив так любовно у своїх піснях. Якраз у костелі св. Кляри в Авіньоні стрінув Петрарка вперше Лявру, яка зробила на нього таке сильне враження, що стало воно жерелом для його поетичної творчості. Протекторат над проєктованими торжествами обняв б. прем'єр Едвард Герріо. Промовляти буде між іншими славний італійський поет Габріель Д'Аннунціо. Мають приїхати теж делегації з Німеччини й зі Сполучених Держав.

Тому, що винайшов машину до шиття. Був ним Вартоломей Тімоніє, уроджений 1793 р. у Франції в Ліоні. Нещодавно поставлено там йому пам'ятник, на якому пахочиться різьба, що представляє жінку при машині. Яким добром став винахід машини до шиття, зрозуміють найкраще ті, що з голкою мають раз-враз до діла.

Перший міжнародний з'їзд раціоналізації поживи. В Празі відбудеться в 1932 р. з'їзд, якого завданням буде дати перегляд відживлювання поодиноких народів та їхню залежність від себе. Як відомо, не всі держави виробляють достаточну кількість поживи, яка їм потрібна. Північні народи довозять товщ, ярину й полудневі овочі, а південні масло й дріб. Та й потреба поживи зовсім інакша в кожній країні, тому що інакше мусить відживлятися людина, коли живе в уміркованому чи тропічному підсонні. Всі ці умовини будуть предметом нарад з'їзду, в якого програму входитимуть питання: 1. хліб під зглядом міжнародним, 2. потреба білків у різних народів, 3. потреба вітамінів і мінеральних солей у різних народів, 4. досвід з різними методами консервування. Дальшою метою з'їзду є завести плянову господарку в цій ділянці та навязати в тій цілі міжнародне порозуміння.

Скликання такого з'їзду являється доказом, що пожива стала справою не поодиноких людей чи держав, але питанням міжнародного значіння.

Учениці болгарських шкіл три дні в році працюють для держави. Дівоча гімназія в Софії відбула свій трьохденний обов'язок в міській лікарні, де учениці направили все ушкоджене білля, позначили його й поклали в порядку до сховків. Діти прийняли цей трьохденник із захопленням, тому що він приносить їм деяку відміну та багато нових вражень.

Від Адміністрації

З оцим числом починаємо другий квартал 1931 року. Пригадуємо всім передплатникам, які не вирівняли своїх залеглостей, щоби негайно зложили передплату за перший квартал 1931 року. Журнал може лише при піддержці передплатників виконувати свої зобов'язання та поширювати поодинокі відділи.

Тому звертаємося ще раз до всіх читачок із закликом:

Не читайте журналу даром!

На адресі знайдете квоту Вашої залеглості: вирішуйте її!

МОДЕРНІЗУВАННЯ

Прибрання рукавів став все більше різноманітне слідом за модою, яка відвертається від колишньої простоти. Та й загальна тенденція поширення ramen вимагає більшої їх прикраси. Однак ця обставина дає одночасно змогу комбінувати рукави з двох матеріалів при переробці сукні, або прикривати потрібні шви відповідною прикрасою.

На першому рисунку бачимо такий рукав, скомбінований із двох кусників матеріалу. Скісний шов в околиці ліктя прикритий

Рис. 1, 2.

вузькою смугою матеріалу в формі стяжки, яка зав'язується на лікті в кокарду. Для тої цілі треба викроїти дві вузькі рівні смуги матеріалу й підшити їх скісною (коли матеріал тонкий) або й швом відмінної краєвки і краї смуги кілька разів перестебнувати на машині. Кінці обох смуг прикріпити до внутрішнього шва рукава а смугу зав'язати на лікті в кокарду, випробувавши, чи не буде тіснити руки при згинанні.

На другому рисунку є рукав перероблений при сукні з чорної Серге Georgett-и. Долішня частина рукава є з чорного мережева, яке можна завжди докупити в потрібній кількості. Із чорної Georgett-и, яка лишилася з відтягнотого рукава, можна викроїти не-

величку дрізгову фальбану, якою прикривається зручно місце зішнурття обох матеріалів.

Третій спосіб переробки надається дуже добре для сукні, ком-

Рис. 3.

бінованої з двох матеріалів. Долішня частина рукава з темнішої матерії сягає аж до ramen і тут закінчується зубцями, підшитими знизу яснішою краєчкою. Обі ці краєвки повторюються в цілому моделі (спідничка темніша, блузочка ясніша).

Др. ЄВГЕН ДУРДЕЛЛО

КОСМЕТИЧНІ ПОРАДИ

Терпелива. 1) Місце у Вашій брові можна би попробувати на-світлювати кремніною лямпою або припікати снігом угальної ки-слоти.

2) Делікатним і тонким стало Ваше волосся певно внаслідок надмірного виділювання шкірного лою. Як я вже писав, це є аномалія, якої причина лежить у злій переміні матерії та неправильній функції вегетативної нервової системи, отже в кожному разі за-хорювання, що має глибші причини і тому треба його трактувати строго індивідуально. Загально можна сказати, що в таких випадках треба обережно обходитися з волоссям, отже мити його в м'якій воді і перетовщеним милом, не надто часто ондулювати, не ходити без капелюха на яркім сонці і т. д. Далі треба вживати відповідних ліків, що зміцнюють волосся. Однак це все середники сильно інди-відуальні, тому не можна їх аплікувати без докладних оглядів пацієнта.

Передплатниця зі Станиславова. У Вашій реценті пропустили Ви один складник, тому не можу точно висказатися про цей лік. В такім складі як Ви подали, є він вповні нешкідливий, але й ледви буде помагати.

Мака. 1) Пробуйте вкладати між великий і другий палець кусник тісно звиненої вати або спеціальну гумову вкладку. Це ви-рівнює аномалію до деякої міри. Зрештою можливе лише опера-тивне усунення аномалії.

2) Можна тими самими середниками, що й на лиці, т. є. від-повідними мастями й розчинами.

**До цього числа долучуємо
ІХ. таблицю колірових узорів.**

**Хто може відступити повний річний „Нової
Хати“ або поодинокі числа з 1926—27 року?**

Зголошення надсилати до адміністрації часопису,
Львів, Ринок ч. 39.

КООПЕРАТИВА

„Українське Народне Мистецтво“

висилає на бажання

ПРОБКИ ПОЛОТЕН

за надісланням 25 сот. поштовими значками.

ХТО ПОРАДИТЬ?

Прошу подати мені добрий припис на роблення гірчички (муштарди).

Михайлина С.

Маю сукию з брунатою Crepe Georgette-и, на якій видно кожну найменшу плямку. Недавно тому брзнули на мене нехотючи водою й тепер на спідничці поно таких дрібненьких плямок. Не знаю як собі з цим поради́ти, тому що не можу давати кожного разу суки до хемічної праліні, де вона зрештою збіглась би. Чи знає хто добрий спосіб чищення цієї тканини?

Н. Р.

Хотіла б я провести цього року літо зі своєю дочкою в гірській околиці, тому що лікар це мені припоручив. Може котра з читачок порадить мені відповідну місцевість, де я могла би знайти недороге помешкання і пронайти кухню?

Олена Н.

Гарно виране білля, це похвала і вдовolenня кожної господині. Я привязую до того велику вагу, але хоч не жалію часу, мила й рук, білля моє з часом жовкне, або виходить сіре з прання. Прошу тому досвідчених господинь відповісти мені в чому лежить помилка, коли перу в слідуючий спосіб:

Вечером перед пранням намочую все білля в теплій криничній воді зі содою; на 60 л. води беру $\frac{1}{2}$ кг соди. Другого дня перешіраю кожний кусник милом дуже старанно в тій самій воді. Під вечір натираю раз коло разу все білля милом і лишаю так через ніч. Слідуючого дня перу ще раз у гарячій воді а відтак виварюю в „Радіоні“, приблизно $\frac{1}{2}$ год. З вивару споліскую, наливаю зимною криничною водою в якій воно лежить цілу ніч.

Третього дня полочу в криничній воді, вкінці крохмалю, спіскую й вішаю.

В часі прання потрібно мені дуже багато води, тож не можу всю воду переварювати, бо це пожерло би багато палива. Чи не можна в інший спосіб зробити криничну воду м'яккою?

Педантка.

Як можна найлегше вичистити золоту вишивку?

Вчителька.

Мои пальма, яку я сама виплекала з малої рослини, має тепер безліч дрібних мушок, які осідають в пасади листків. Не знаю як їх позбутися, бо боюся пробурати чогось, що могло би пальмі пошкодити.

М. М.

З НАШОГО ДОСВІДУ

Славів Н. Вівсяні платки можна приготувати ріжно. Подаю Вам кілька приписів, які будуть поміщені у відділі приписів „Нової Хати“.

Стефанія В. Д.

Господині. Годівля пантарок трудна, бо молоді пантарки незвичайно вразливі на студію. Пантарка може знести й до двісті яєць, але зичайно складає їх у різних місцях поза курником. Цю птаху держать для прикраси подвіря між іншим дробом. Годівельники відраджують держати пантарки в господарстві й тому це годівля аматорська. Це криклива й непосидюча птиця і з нею багато мороки.

Стефанія В. Д.

Господині. Пантарки добре несуться від початку квітня аж до кінця вересня. Їхні яйця менші чим курячі але зате смачніші. Пантарки потребують багато зеленни, дуже радо скубуть усяку зелену ярипу. Із іншими родами дробу зносяться зовсім добре.

Галл Р.

Практичний. Шкірка, яку хочете виправляти, мусить бути м'яка, щоб легко тягнулася в ріжні сторони. Отже коли вона не м'яка, тільки висушена, треба її натерти водою і зложити удвоє волосом до гори та звинути тісно. Повторити це кілька разів доки не зм'якне зовсім, як свіжа.

Описля розтягнути на дощичці волоссям до гори і поприбрати цвяхами. Всякий товщ, мясо, жилки усунути ножом. Розісунути в воді 2 часті алуни з 1 частиною соли (на вагу) і літнім, не гарячим пливом натирати рижовою щіткою кілька разів денно. Дощичка має лежати поземі.

Коли пятого дня шкірка трохи прихне, витирати її тупим кінцем ножа раз коло разу, кладучи шкірку на коліна. Коли шкірка не м'якне, треба зложити її бензиною і шкробати дальше ножом, сильно натискаючи. При кінці витирати шкірку кусником пумеку.

Це робота тяжка й вимагає багато терпеливості. Від неї дуже болять руки й тому я нікому не радила б виправляти відразу більше шкірок.

Стефанія В. Д.

Зажурений. Коли мак не спліснів, а має лише стухлий запах, треба його висушити, бо він набрав вогкості. Найкраще насипати тонкою варетвою його на бляху й засунути по обіді до рури. Одначе коли й потім не стратить запаху, не можна його вже живити до страв, бо це знак, що мак зіпсувся.

Ольга Ст.

Мака. Точного виміру на подушки не можу Вам подати, бо на це немає ліякого припису. Але загально вважається доцільним робити тепер подушки менші, чим давніше. Найчастіше стрігете подушки виміру 70 × 80 см, але заграпцею роблях їх ще меншими.

Матеріал на весни можна купити в кожній текстильній крамниці. Раджу Вам тут не шадити гроша, а взяти що найкращий веси, тому що на цьому не стратите ніколи. Рідкий веси пропускає піра і під кожним зглядом не в тревалий.

О. Л.

ПРИПИСИ

Будень із крупок

Зварити густу, мало посолену кашу з 1 шклянки крупок, вибити її з ложкою масла й поставити, нехай прохолоне.

Вимішати пригорщу просіяної тертої булочки, і 6 дека варених сушених грибів, перемелених на машинці. Додати до цього $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ шклянки смаку з грибів (зимного), з яєць, $\frac{1}{4}$ літра сметани, 8 дека тертого швайцарського сира і пеленку сирю цибулю, втерту на терці. Перемішати це все добре, і зложити до глибокої форми, вимашеної маслом і посипаної булкою. Зверху посипати сиром, булочкою, накринити маслом і вставити на ніч години до гарячої рури. Подавати на стіл у тій самій формі, а до цього давати квашених або маринованих огірків.

Подала А. Вишницька.

Вівсяні платки (Quaker Oats)

Звичайний спосіб

Вівсяні платки варити $1\frac{1}{2}$ год. (чим довше варити, тим смачніші будуть) з малою кількістю води, а потім доляти молока. По звариенні посолити до смаку.

Юшка

В останній $\frac{1}{2}$ години доляти росолу замість молока і кинути сараболу, покращу в кісточки і 1 ложку товщу. Перед поданням додати арізанцю або дрібно поєченої петрушки.

Лакоминка

Всипати вівсяні платки на кипище молоко і посолити, варити на вільному вогні з цитриною шкіркою. Подати посипані цукром і цинамоном або з варенням. Добрі також із зимним молоком і цукром.

Макароники

Змішати 25 дека платків, жовтко, $\frac{1}{4}$ л. молока або води, $12\frac{1}{2}$ дека цукру, сок і шкірку з $\frac{1}{2}$ цитрини і лишити на 1 год. Потім додати піну з білка і порошок „Bacfin“, накласти ложкою на вимашену товщю бляху і пекти аж будуть темпюжовті.

Лакоминка з яблуками

Залляти водою $\frac{1}{2}$ ф. вівсяних платків, скільки приймуть, поставити на край кухні, а коли напучилиють (можна додати 1 яйце, а будуть смачніші), тоді дати товщю покращаних яблук, цукру з запахом і трохи соли. Смажити на обі сторони й цукрувати.

Подала Ст. Вітошинська-Девоссер.

ЖАДАЙТЕ ТІЛЬКИ МУШТАРДИ „МІКА“

з одинокої своєї фірми:

Львів, вул. Городецька 12. Тел. 95-50.

Пиріг з яблук

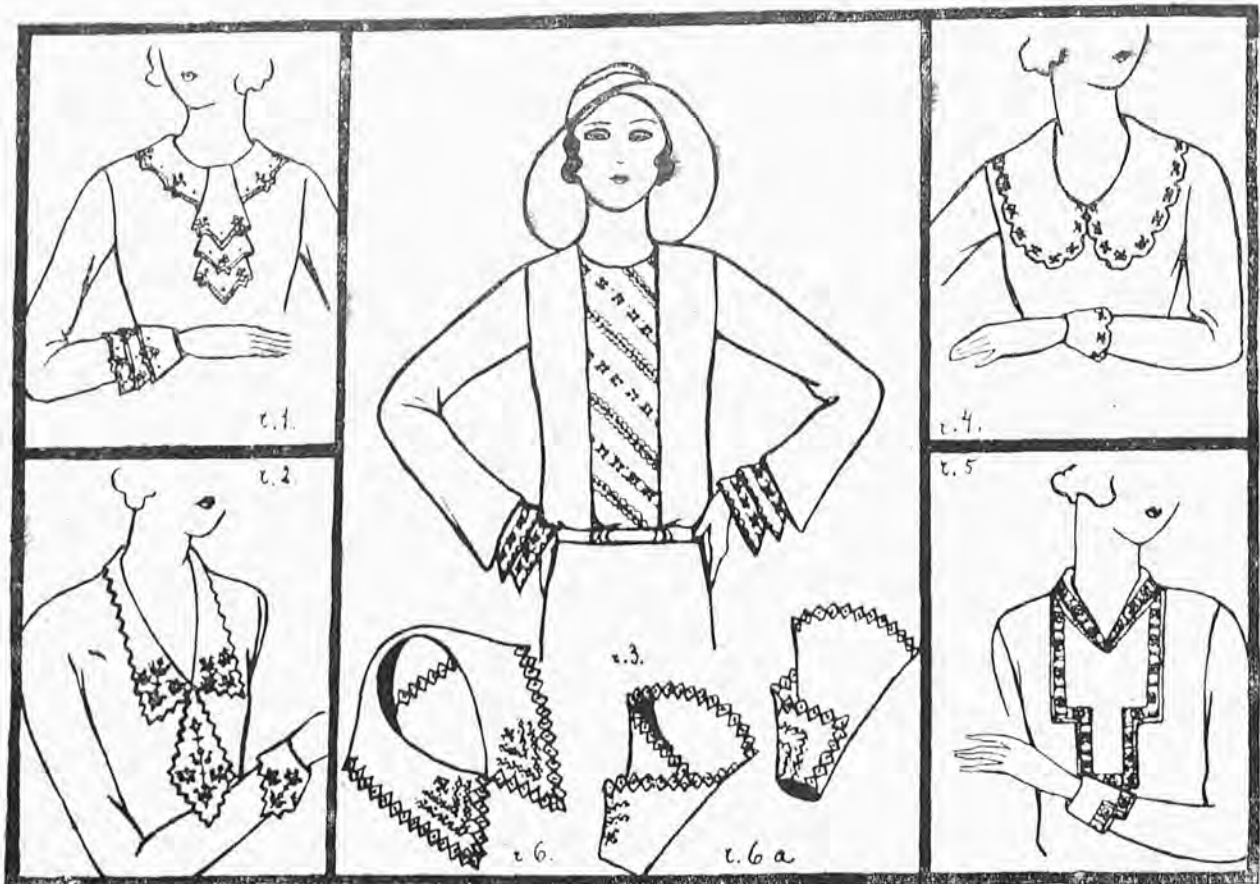
Замісити 40 дека масла, 15 дека муки, ціле яйце й трохи цукру в пегусте тісто, додаючи по трохи води. Покроїти його на 20 до 24 кусники і розтачати кожний кусник на тонкий платок, так щоб вони були біляш менш однакові. Зложити їх потім на два тарелі так, щоб на одному було десять а на другому 14 платків, поливаючи кожний платок тоненьким маслом. Поставити оба тарелі на холодне місце, щоб масло застигло а тісто підійшло. За якийсь час можна розтачати грубо оба кружки й виложити ними вимашену форму. Вільний кружок вкладається так, щоб край були вищі чим середина. Середину наповнити масою з тертих яблук, перемішаною з цукром. Меншим кружком прикривається маса, при чому треба цілком злізати край обох кружків, щоб сік із яблук не витікав. Зверху треба кружки полляти тоненьким маслом і пекти в гарячій рурі ніч години.

Весняний будень

Втерти 8 дека цукру, 8 дека мелених мідгалів, 4 жовтка, додати 3 дека какао, розпушеного в літній воді, 3 дека тертого бішкконту — розлити на писмаровану і мукою посипану бляху, на палець грубо і пекти в легкій печі. Як прохолоне, покращити в кіткці. Описля втерти в макітрі 4 жовтки, 10 дека цукру, вимішати з 7 дека (Продовження на 24-й стор.)

Українко!

Чи знаєш, що найкраще мило до прання і миття є
МИЛО МАРКИ „ЦЕНТРОСОЮЗ — ЛЬВІВ“

МОДЕРНІ КОМІРЧИКИ

Найкращою прикрасою суконки, це легкий прозорчий комірчик, який освіжає кожну темну й одноманітну краску. Комірчики ввійшли тепер у загальне вживання, так що годі уявити собі суконки без цієї дрібної а дуже важкої прикраси. Їх роблять з різного матеріалу, найчастіше з Crêpe-de-Chine, полотна або шкпи, а прикрашають вишивками або гачком. Взорі слід добирати дуже дрібні в кольорах, відповідних до даної сукні. Під цю пору найбільше улюблені молодші відтінки красок, а зокрема ж голубо-туркусова.

Ч. 1. Оригінальний комірчик із потрібним жаботом та такими самими манкетами. За матеріал послужить Crêpe-de-Chine кремової краски, вишивка ч. 8 з таблиці зворів ч. IX, примінені тут раз як цілість, а раз як частина (вершок). Рубці викінчені обміткою в найяснішій красці вишивки, яку треба відповідно достроїти до сукні.

Ч. 2. Комірчик із білого полотна, жабот і манкети, прикрашені вишивкою. Взір (ч. 3, таблиця ч. V) виконаний хрестиками й підхрестиками в кольорах чорній, червоній, жовтій і зеленій, складається з чотирьох мотивів, злучених до купи тонким прутиком. Зубці викінчені колірною обміткою.

Ч. 3. Перід до сукні й подвійні манкети з шовкової крені. Перід прикрашений окісним узором ч. 4 з таблиці зворів ч. IX, розміщеним у відповідних відступах. Подібно прикрашені також манкети звором ч. 4 і колірною обміткою.

Ч. 4. Круглий комір з білого полотна, витятий у зуби (форми трапеzu). Взір ч. 4 з таблиці зворів ч. V, розкинений відповідно до кількості зубців. Зубці викінчені вузельною обміткою.

Ч. 5. Перід, комірчик і манкети з шовкового матеріалу краски беж, прибрані легкою хрестиковою вишивкою. Взір ч. 13 з таблиці зворів ч. I, біжить тут краєм переду і викладаного комірця.

Ч. 6, 6а. Широкий комір з білого полотна і оригінальні манкети, викінчені яворівською обміткою. В обох рогах комірця й манкетів примінені взір ч. 2 з таблиці зворів ч. V.

До вишивання вживати ниток Mouliné (по одній нитці).

Числа ниток марки D. M. C.: зелена ч. 904, помаранчева ч. 740 чорна ч. 310, червона ч. 816, жовта ч. 743.

Числа ниток марки C. M. S.: зелена ч. 723, помаранчева ч. 432 $\frac{1}{2}$, чорна ч. 371, червона ч. 547, жовта ч. 431.

При всіх агаданих узорах можна чорну краску заступити брунатною. (D. M. C. ч. 801, C. M. S. ч. 567).

Крій комірців можна замовляти в адміністрації „Нової Хати“ за надісланням 70 сот. поштовими значками.

ОПИСИ ДО РУЧНИХ РОБІТ

Ч. 1. Кругла серветка з небіленого сільського полотна. По середині уміщений мережаний взір, який складається з невеличких мережкованих квадратиків, отриманих порожніми відступами. Спосіб роблення мережки описаний в ч. 4 „Нової Хати“ за 1927 рік. Величина мережаного звору залежить від величини сервети. Однак при нормальному вимірі, а саме коли промір сервети має 145 см., взір може обіймати 22 квадратика в ширину, які відтак поступово сходять аж до одного. Ціла мережка виконана нитками жовтої краски.

Довкола квадрату розкинений взір ч. 3 з таблиці ч. IX, виконаний хрестиками, підхрестиками і гладдю. Мотиви розміщені вісім разів у однакових відступах від краю сервети й мережаної середини. Рубець сервети викінчений широкою обміткою в жовтій красці.

Ч. 2. Квадратовий настільник із білого сільського полотна, розділений широкою буквинською мережкою на дев'ять менших квадратів. В кожному квадратіку вміщена вишивка ч. 1 з таблиці зворів ч. IX, виконана хрестиками. Довкруги настільник теж обведений тою самою мережкою.

Ч. 3. Декоративна подушка з сірого полотна, прикрашена трьома рядами вишивки ч. 7 з таблиці зворів ч. IX і двома рядами мережки. Взір виконаний хрестиками в кольорах

(Продовження на 24. стор.)

РОЗСУДНА ГОСПОДИНЯ

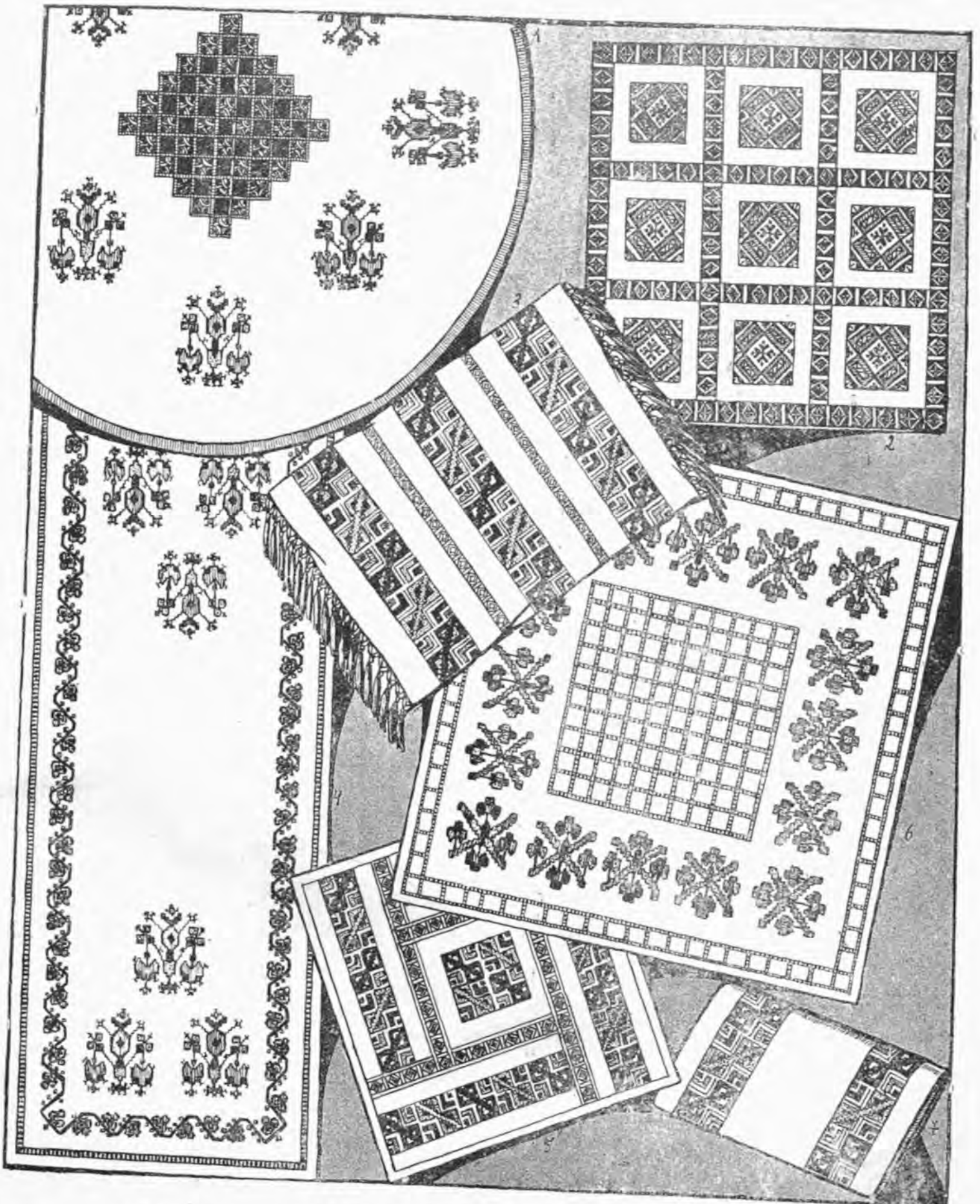
ВЖИВАЄ ЛИШЕ

НИТОК С. М. S.

ВО ТІ ДАЮТЬ ЗАПОРУКУ
ЗА ТРЕВАЛІСТЬ КРАСОК
У ПРАННЮ.

РОБОТИ

ЗАМОВЛЕНІ ТОВАРИ ВИСИЛАЄТЬСЯ ЗА ПОСЛІПЛАТОЮ.

Про капелюхи

Дев'яносто відсотків усіх капелюхів, — це тісні точки без крис, насаджені високо на голові. Ціле чоло й насада волосся відкриті, а низькі головки тісно обвивають голову, пригортаючи до її форми. Але це вже не скромні гладкі беретики, які ми носили зимою. Тут уже появляются легкі й кокетливі прикраси, як металеві й шпорові стріжки, розети з пір'я, кокарди зі стяжок. А матеріалом служать гладка м'яка соломка, така м'яка й така гладка, що робить враження лискучої тканини. Її легко можна комбінувати з шовком, тому й такого роду комбінації стрічати часто цієї весни.

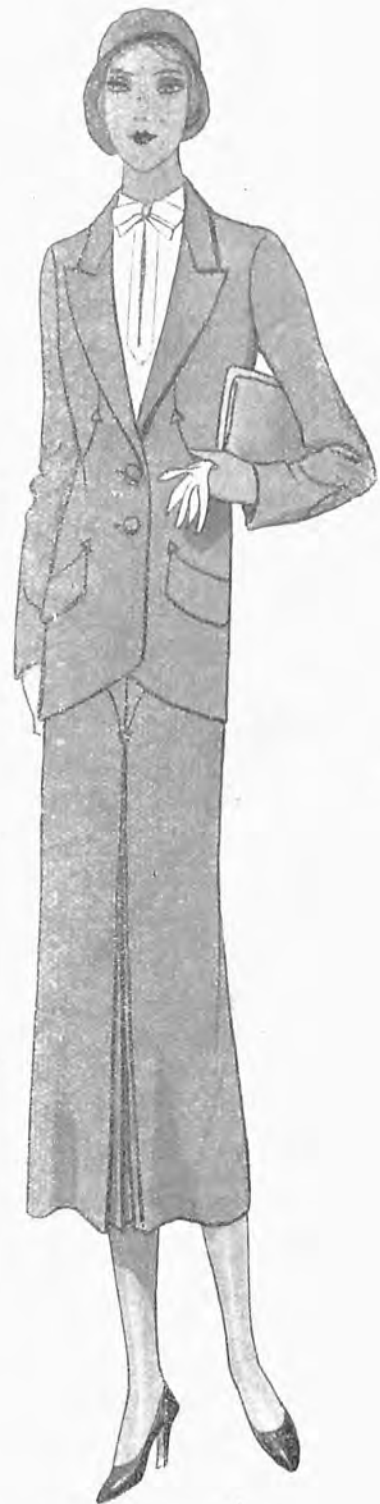
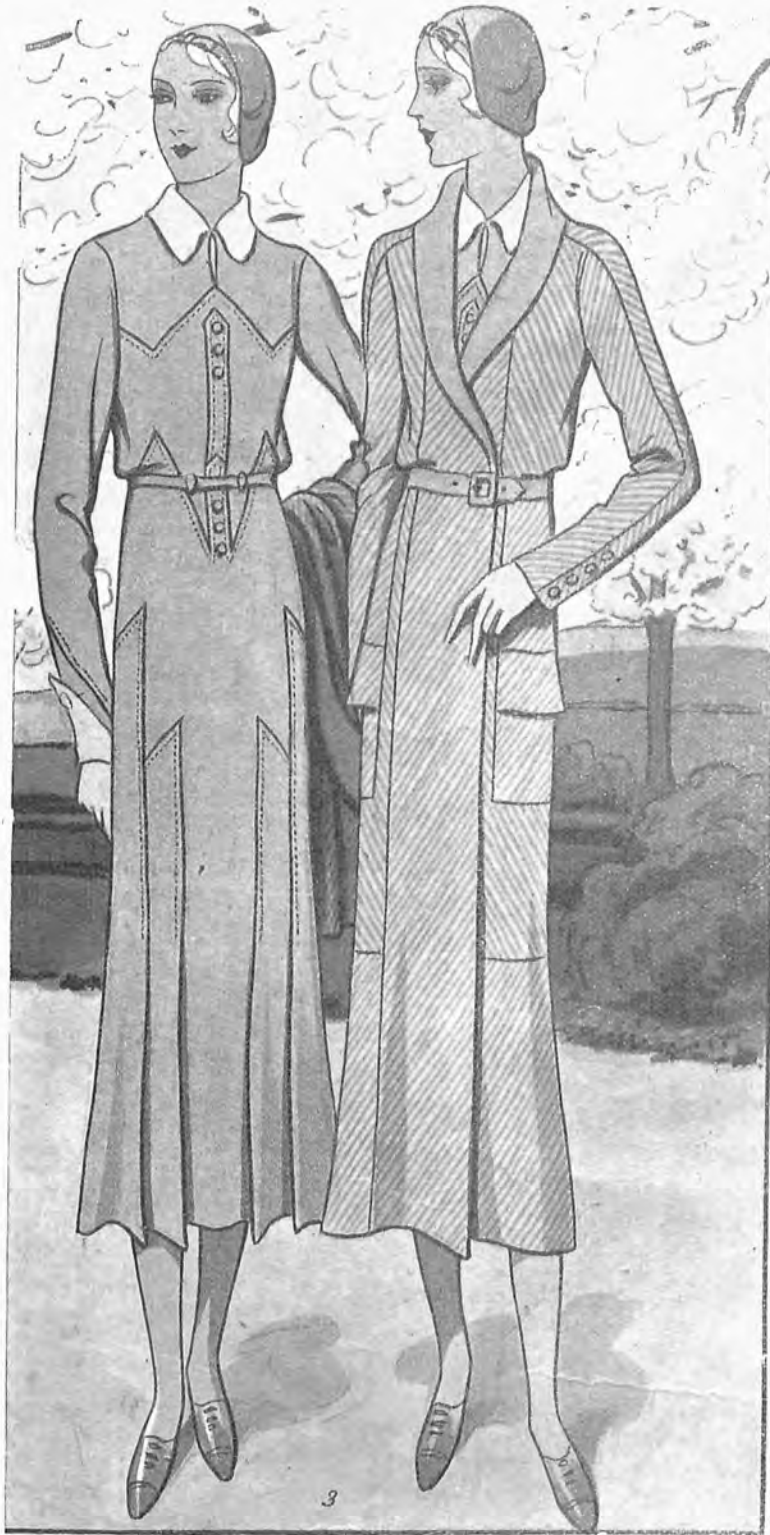
На перші весняні дні ці малі невинуваті точки творитимуть найкращий убір голови. Поруч згаданих уже прикрас капелюха, виступить нова — гаптовання. Ціле денко капелюха, або лише вузька смуга на переді густо вишивані відмінною краскою мило оживляють обличчя.

Великі капелюхи, подібно як і малі лишують чоло вільним і здається, наче мали би перекинутися назад. Їхні криски на переді вузькі ширше ззаду й ця обставина ще скріплює це враження. Впрочім криски ніколи не бувають рівні, завжди вузькі або ширші з одного боку, підняті до гори на переді то ззаду. Прикраси цих капелюхів уміщені на лівій стороні й звідси часто звисають ще й кінці стяжок аж на рамя. В прикрасах велика різноманітність: дрібні квіти як білі й фіолетні фялки, і великі листаті троянди приміщені не лише на криці але й під нею. Гладкі пера мальовані в красці стріжки чи суцільні м'яко прилягають до вузьких крис, які бувають підшиті відмінним шовком.

НОВІ КАПЕЛЮХИ

- Ч. 1. Чорний повстяний капелюх, вишиваний яснішою краскою.
- Ч. 2. Точка з чорної сатини, прикрашена шпилькою зі шпору.
- Ч. 3. Солом'яний капелюх з ясною квіткою.
- Ч. 4. Літній капелюх із зеленої гладкої соломки, прикрашений чорною стріжкою.
- Ч. 5. Елегантний капелюх з прозорої соломки, гаптований чорним шовком.
- Ч. 6. Солом'яний капелюх краски беж із стріжкою відмінного коліру.

НА ВУЛИЦІ

- Ч. 1. Сукня з матеріалу Jersey зеленої краски. Комірчик і манжети з білої Crepe de Chine.
 Ч. 2. Весняний плащ із сірого вовняного матеріалу в делікатні зелені смужки. Комір і пояс з того матеріалу, що сукня.
 Ч. 3. Англійський костюм із темно-синього вовняного матеріалу. Жакет прилягає в стані. Спідничка поширена двома складками.

На весняний сезон
модні вовняні матеріали на костюми
 у великому виборі

поручає фірма

СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ

Львів, Ринок 32.

- Ч. 1. Гладка суконка з брунатної крепеллі. Подвійна туніка обхоплює бедра, металева пряжка прикрашує комір.
 Ч. 2. Скромна суконка з темно-синього матеріалу Kasha. Спідничка поширена випущеними складками.
 Ч. 3. Довга блузка з зеленої Crepe de Chine. Приділ блузки, комір і манжети прикрашені плісованою фальбаною.
 Ч. 4. Елегантна блузка з білої Crepe de Chine. Перід гаптований.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

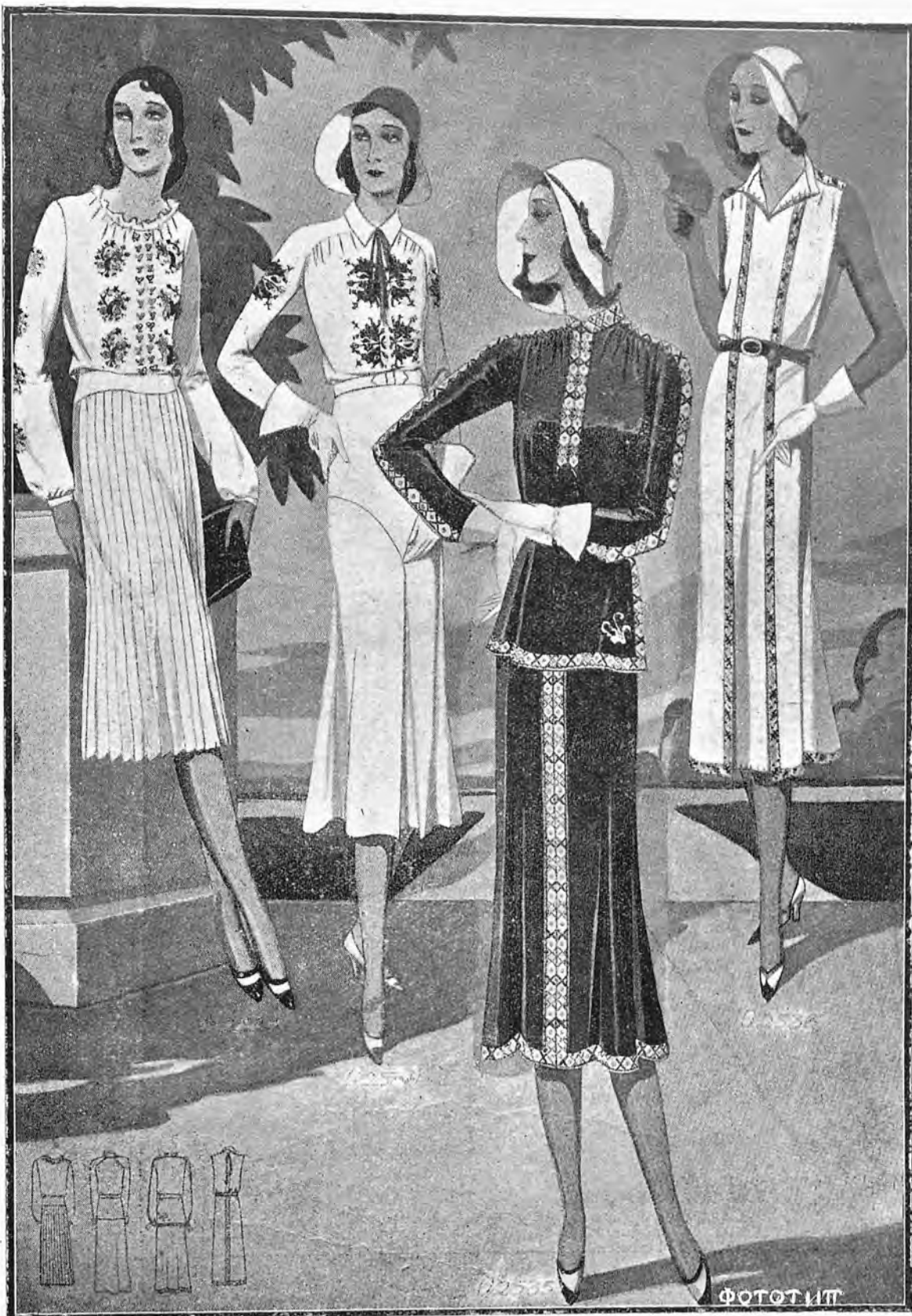
РАНІШЕ

РОМАН ЗУБИК, Львів, вул. Галицька 16

ПОРУЧАЄ:

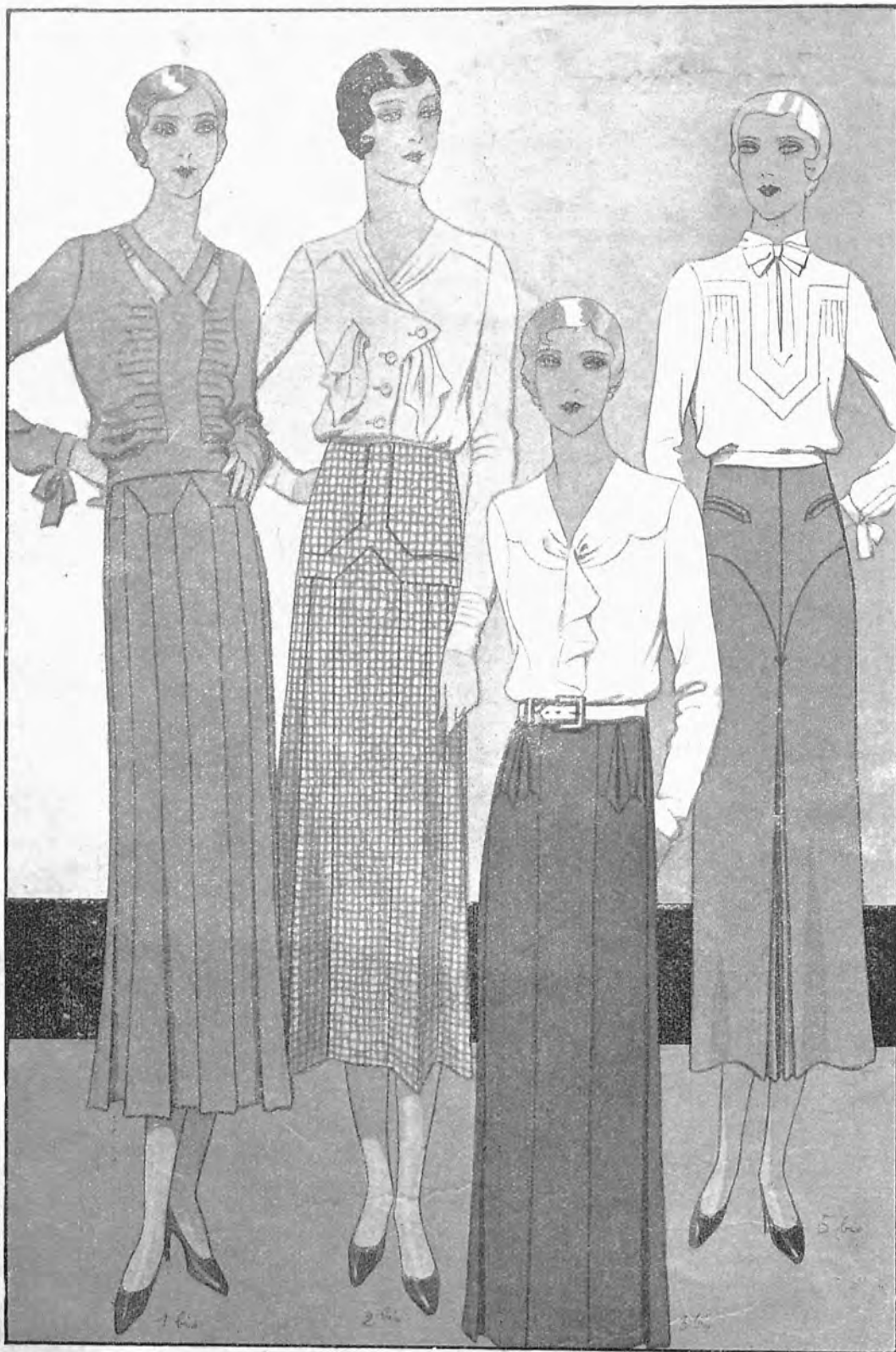
Модні вовняні матерії

на весняні костюми і сукні,
шовки, фуляри й батисти.

- Ч. 1. Літня суконка з білого полотна. Спідничка складана, блузка багато вишивана.
 Ч. 2. Легка суконка з білого бурунчуку прикрашена хрестиком вишивкою. Спідничка має широку баскіну.
 Ч. 3. Елегантна сукня з темного шовку, прикрашена вишивкою в оригінальний спосіб.
 Ч. 4. Літня сукня з білого полотна, прикрашена легкою вишивкою. Краї коміря й ґридола викінчені обміткою.

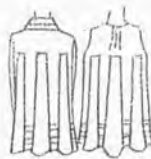
ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

Б Л Ю З К И Д О К О С Т Ю М І В

- Ч. 1. Блюзка з тупо-рожевого шовку. Спідничка з матеріалу kasha
краски беж.
- Ч. 2. Жовта шовкова блузка з фантазійним коміром. Костюмова спід-
ничка в сіру кліточку.
- Ч. 3. Біла блузка з шовку до прання з невеликим жаботом.
- Ч. 4. Блузка з білого полотенця, зав'язується краваткою. Спідничка
з баскіною.

Д О К О Ж Н О Г О М О Д Е Л Ю Г О Т О В И Й К Р І Й

- Ч. 1. Убранько для 5-літнього хлопчика. Штанята з темно-синього вовняного матеріалу й біла пікова блузочка. Вовняний жакетик з червоною краваткою.
- Ч. 2. Літній комплект для 6-літньої дівчинки. Плащик із голубого полотенця, прикрашений смугами рожевої краски. Рожева суконка з англійського полотенця, прикрашена на переміну смугами голубої краски.
- Ч. 3. Шкільна суконочка з сірого вовняного матеріалу.
- Ч. 4. Гладка суконка з темного вовняного матеріалу, прикрашена пестрою вишивкою.

ВСІ МАТЕРІАЛИ ПОТРІБНІ ДО РУЧНИХ РОБІТ МОЖНА ЗАМОВЛЯТИ
В КООПЕРАТИВІ „УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 39.

(Продовження з 15-ої стор.)

муки і шумом з 4 білків — пачи і покраяти як попередні. Всі кістки скропити коньяком або румом і поставити на лід.

Крем: 8 жовтків, 1 кватирку сметанки або молока, 25 дека цукру і кусник ванілі бити на парі. Як добре згусте, зняти й бити аж прохолоне, опісля змішати з бітою сметанкою і 6 (розпушеними) листками желатини.

На дно форми дати верству суніць, на це крем, відтак бішкотові кістки білі й чорні на переміну — знова крем і так далі аж наповниться форма. На перх дати ще раз суніць і кремом закінчити. Суніці можна дати і в середину між верствами бішкоту. Опісля поставити форму на 1—2 год на лід. Заморожений будень викинути на подумисок і убрати сметанкою бітою на шум і суніцями.

Подала Ольга Пеленська-Ліщинська.

Бабка віденська

Розмочити 12 дека дріжджів у літрі літного молока, розчинити цим 75 дека муки, добре розбити й поставити на тепле місце, щоб вирісло. Змішати в ринці 10 цілих яєць і 10 жовтків з 25 дека цукру-мучки і бити це тріпачкою на кухні аж збіліє. Вилляти потім їх до виріслового тіста, носолити, докинути 10 гірких мідгалів і дошпаючи по трохи муки, замісити. При цьому треба вважати, щоб тісто не було за густе й під кінець додати шклянку (можна й більше) топленого масла. Вимісивши це все добре, кинути ще трохи родзинок а потім наповнювати до половини тістом форми вмащені маслом. Коли тісто підросе так, що заповнить форми, вставити на годину до печі.

Сирник

Перетерти через густе сито півтора кіля сира і одну зварену помаранчу і зложити до великої поливальної миски. Вбити тріпачкою 20 жовтків і 40 дека цукру на теплом місці, аж збіліють, перемішати з добре вбитою піною з 20 білок і тою масою поводити розпустити сир. Досипати потім 14 дека найкращої муки, долати 20 дека топленого масла і добре це все вимішати. Докинути ще родзинки, вилляти масу на кружок із крухого тіста з високим краєм і поставити на годину до рури.

Торт мараскіновий

Фунт парених і чшених мідгалів перемолоти кілька разів на машинці, разом із пів кг цукру. Додати 30 дека сирого масла, 9 цілих яєць, пів шклянки лікеру мараскіно й терти це все чверть години. Потім досипати по трохи 20 дека найкращої пшеничної муки і 20 дека бараболяної на переміну. З тої маси спекти два невеликі кружки в негорячій рурі (30 минут). Коли прохолонуть, переложити морелевою мармелядою і покрити склянкою зі запахом мараскіна.

Торт оріховий з помаранчевим переложенням

З 30 дкг цукру густий сироп, до того дати 30 дкг мелених оріхів, вимішати і відставити. Вбити 3 цілі яйця і дати 2—3 ложки дуже мілкої білої булки — поділити на 3 часті і спекти з тонкі плицки. Бляха мусить бути дуже добре вмащена і висипана булкою. По спеченні сейчас злізати з тортівниці, тому що ствердіє і покрушиться.

Переложення: 3 помаранчі зварити з лупиною до м'якості. Зміняти 8 разів воду і горячою доливати. Виймати, тонко покраяти і дати на густий сироп з 25 дкг цукру. Переложити тим плицки і лякувати склянкою з помаранчевим запахом.

(Продовження з 16-ої стор.)

чорній, жовтій, зеленій і помаранчевій. Крізь мережки пересвітлює спід, який повинен бути зеленою або помаранчевою краски. По обох боках подушки повязані тороки тої самої краски, що й спід. Спинка подушки гладка.

Ч. 4. Доріжка з білого сільського полотна, прикрашена хрестиковими зобрами. Крутом доріжки біжить взір ч. 9 з таблиці взорів ч. IX а на обох краях доріжки розміщено по три мотиви взору ч. 3 з тої самої таблиці. Край доріжки викінчений мережкою „прутиком“.

Ч. 6. Чотирикутний настільник, багато вишиваний і мережаний. По середині його утворено сітку при помочи звичайної мережки „прутика“, яка повторюється також на краю настільника. Між серединою й краєм уміщена вишивка ч. 2 з таблиці взорів ч. IX у невеликих відступах.

Ч. 5. Провок цей надається на серветку й квадратую подушку. Взір ч. 7 примінений тут у оригінальний спосіб, а окрім того подучений мережками. Коли цей провот примінюється у формі подушки, треба підібрати спід у відповідній красці (як ч. 3). Тоді

незвичайно гарно відбиває від колірового споду широка мережка. Ч. 7. Торбинка, виконана на грубому ріпсовому шовку сірої краски. Взір ч. 7 з таблиці взорів ч. IX примінений тут двічі. Торбинка викінчена з середини відповідною краскою (зеленою або помаранчевою).

До вишивання вживати ниток Mouliné.

Числа ниток марки D. M. C. в клубках або мотках: чорна ч. 310, червона ч. 816, синя ч. 517, зелена ч. 904, жовта ч. 743, помаранчева ч. 740.

Числа ниток марки C. M. S. в клубках або мотках: чорна ч. 371, червона ч. 547, синя ч. 424, зелена ч. 723, жовта ч. 431, помаранчева ч. 432 1/2.

ПОЯСНЕННЯ ДО ТАБЛИЦІ КОЛІРОВИХ УЗОРІВ Ч. IX.

Ч. 1. Мотив з рукава жіночої сорочки зі села Руска Молдавиця, пов. Кимполонг на Буковині. Вишивка виконана хрестиками.

Ч. 2 і 3. Мотив із вуставок зі села Борівці-Киселів, пов. Заставна на Буковині. Взор виконаний хрестиками, півхрестиками, ланцюжком і гладдю.

Ч. 4. Скінний взір із рукава жіночої сорочки зі села Руска Молдавиця, пов. Кимполонг на Буковині. Вишивка виконана хрестиками й півхрестиками.

Ч. 5. Дрібний взір із переду жіночої сорочки з села Товтрів, пов. Заставна на Буковині. Вишивка виконана хрестиками, півхрестиками й ланцюжком.

Ч. 6. Мотив із вуставок жіночої сорочки в селі Бергомет н. С., пов. Вишня на Буковині. Взір прозваний „черпачки“, виконаний хрестиками й ланцюжком.

Ч. 7. Хрестиковий взір, прозваний „павовий“, зі села Молдава, пов. Радівці на Буковині.

Ч. 8. Дрібний взір із переду жіночої сорочки в селі Ленківцях, пов. Чернівці на Буковині. Вишивка виконана хрестиками й півхрестиками.

Ч. 9. Взір, званий „пупчики“, з рукава жіночої сорочки в селі Гореча, пов. Чернівці на Буковині. Вишивка виконана хрестиками й півхрестиками.

ВИНА ПРИРОДНІ

продає дешево

НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ

у ЛЬВОВІ і в своїх 24 складах по більших містах

ВИНА БОГОСЛУЖЕБНІ

- „ угорські білі і червоні
- „ італійські білі і червоні
- „ австрійські білі і червоні
- „ французькі
- „ ренські
- „ еспанські
- „ грецькі

ВИНА ЛІЧНИЧІ: Токай, Маляга, Вермут, Самос.

Усі вина з пивниць Н. Т. під гарантією природні, тому можуть бути уживані до цілей літургічних.

Крім цього поручає:

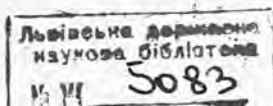
ПИТНИЙ МІД, РУМИ, КОНЬЯКИ, ОВОЧЕВІ НАПИТКИ.

КОЛЬОНІЯЛЬНІ ТОВАРИ: кава, чай, какао, риж, саго, оріхи, мідгали, родзинки, ванілія і т. д.

СПОЖИВЧІ ТОВАРИ: мука, дріжджі, цукор, порошки до печива, сушені овочі, меди і т. д.

Великий вибір — Добірний товар

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА. Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок ч. 39., І. пов. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові

У крамниці коопер. „Українське Народне Мистецтво“

Львів, вул. Косцюшки ч. 1

можна дістати: **Сільське, тонке полотно** домашнього виробу догідне на занавіси, доріжки, суконки, широке на 75 см. по 3'— зол. за м.

Бурунчук, тонкого виробу, догідний на суконки, занавіси, серветки, широкий на 1 м. по 5'50 зол. за м.

Лявне полотно краєвого виробу, догідне на церковні хоругви, обруси, широке на 160 см., ткане для вишивання . 15'— зол. за м.

Канзове полотно (Панама) у білій, сірій і пісковій красці, пригоже на фелони, портієри, накривала на стіл і ліжка, широке на 160 см. по 15'—, 16'— і 18'— зол. за м. (залежно від краски і якості).

Сирий шовк краєвого виробу, догідний на літні костюми й вишивані сорочки, широкий на 100 см., по 16'— зол. за м.

Лявне полотно чеське, догідне на церковні хоругви, обруси, широке на 180 см., по 25'— зол. за м.

Нитки до вишивання, марки C. M. S., різних красок і виробів по слідуєчих цінах:

Cotton Perlé в клубках 60 сот.

„ „ в мотках 42 „

C. M. S. в мотках 22 „

Mouliné Meridian в мотках 16 „

Числа красок подані у відділі Ручних робіт.

Замовлення прохаємо адресувати до головного складу кооперативи, **Львів, Ринок ч. 39.**

Товар висилаємо за послиплатою або за попереднім надісланням готівки.

В наведених цінах нечислені кошти посылки.

Позір!

Позір!

Передплачуйте

„ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ“

богато ілюстрований журнал історії та побуту

виходить що місяця на 24 стор. 4⁰

Плекає традицію недавно-минулого, містить прецікаві спомини учасників, крім того історичні нариси та легку белетристику.

Передплата виносить усього: 13'— зол. річно,
7'— зол. піврічно, 3'50 зол. чвертьрічно.

Для членів чвертьрічна передплата 3'— зол.

Адреса: Львів, вул. Руська 18/III.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

НАЙДЕШЕВШИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ТИЖНЕВИК!

**ЗМІСТОМ СВОЇМ ЦІКАВИЙ ДЛЯ
ЖІНОК, МУЖЧИН, МОЛОДІ Й ДІТЕЙ!**

ДОПИСИ З УСІХ КІНЦІВ СВІТА.

ЗВЕРТАТИСЯ НА АДРЕСИ:

„Жіноча Доля“, Коломия, Нова 1

**„Żinocza Dola“, Kołomyja, Nowa 1, Poland,
East Galicia, Europa.**

Чек. конто П. К. О. Варшава 153.700.

Телефон ч. 19.

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

ВИКОНУЄ готові або на замовлення ручні роботи з народними вишивками й мережками для прикраси одягів і домашньої обстановки.

ПОРУЧАЄ вишивані блузки, суконки, сорочки до народних одягів, білля, обруси, капи, сервети, подушки.

ВИДАЄ щомісячний журнал для плекання домашньої культури „**НОВА ХАТА**“ з відділом мод і ручних робіт. Передплата вносить: на рік **18 зол.**, на піврік **9-50 зол.**, на чверть року **5 зол.** Для Америки **3 дол.**, а для Чехословаччини **2-50 дол.** річно. (Red. і Adm. Lwiv, Rynok 39.)

КРОЇ! ————— МОНОГРАМИ! ————— ВЗОРИ!

ПОЗІРІ

ЖІНКИ!

ПОЗІРІ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ КООПЕРАТИВИ:

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

ЖІНОЧА ПРОМИСЛОВА КООПЕРАТИВА З ОБМ. ПОР. У ЛЬВОВІ.

АДРЕСА:

УДІЛ 30— зол.

Львів, Ринок 39.

ВІПИСОВЕ 3— зол.

**ЖІНОЧА
ПРОМИСЛОВА
КООПЕРАТИВА**

„ТРУД“

ЛЬВІВ, Ринок ч. 39.

ВЕДЕ: 1. Робітню жіночого, мужеського та постільного білля.

2. Робітню жіноч. одягів, костюмів та плащів.

3. Магазин полотен, готового білля, кравецьких додатків.

УДЕРЖУЄ: 4. Трилітню фахову школу кравецтва й білизнярства.

УДЕРЖУЄ: 5. Курси для управительок робітень та інструкторок шиття і крою.

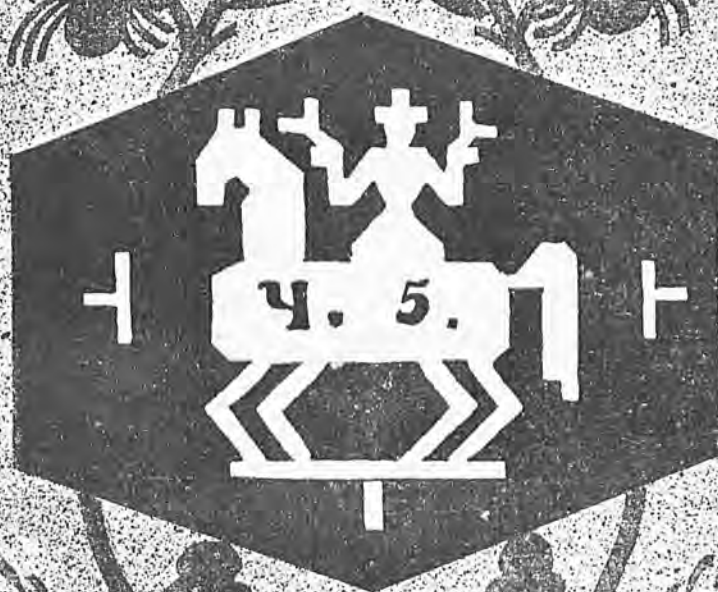
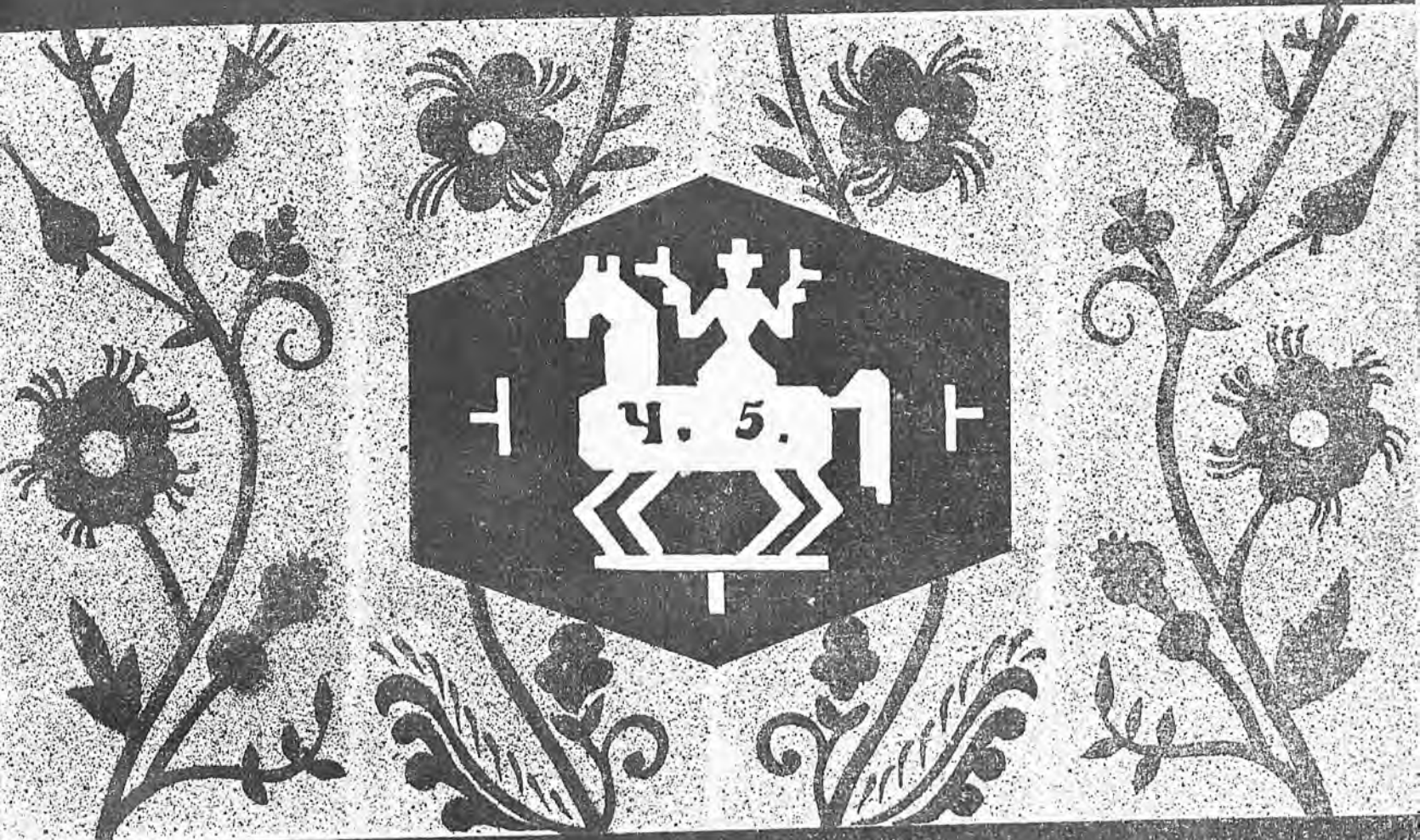
Видав Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. За Редакцію відповідає **МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА**
Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок 39.

З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові

Ціна числа зол. 1-80

Н О В А

Х А Т А

Від Адміністрації

Пренумерата є платна з гори; щоби оминати перерви в посилці журналу, просимо о правильне вплачування належності.

До всякої кореспонденції з Редакцією і Адміністрацією просимо долучувати на відповідь 0-30 ал. поштовими значками.

В разі зміни місця побуту просимо завчасу нас про це повідомити, а на кошти зміни адреси прислати 0-50 ал. поштовими значками.

ОРИГІНАЛЬНІ КИЛИМИ Й МАКАТИ проекту і праці О. О. КУЛЬЧИЦЬКИХ

можна набути

в „НОВІЙ ХАТІ“.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР!

Макати від 25 зол. — в гору. Килими від 50 зол.

Відновляйте передплату! Дайте прочитати знакомим!

Найдешевша передплата добрих книжок!

За 3-50 зол. 12 книжочок „Самоосвіти“

Лише до 31-го січня 1931!
Пізніше буде дорожче!
Кожда книжка окремо
також дорожче!

ВИДАВНИЦТВО „САМООСВІТА“ дає всім самоосвітникам добрі, але невеликі об'єми підручники з усіх ділянок знання, які необхідні для пересічно освіченої людини. Підручники писані науково, але при тім легко зрозуміло.

Приставайте до передплати на 1931 рік!

Цілорічна передплата на 1931-ий рік за 12 книжочок коштує всього 3-50 зол. вже разом з поштовою пересилкою, якщо пришлеться передплату найдалше до кінця січня 1931. —

II. Хто пришле цілорічну передплату на 1931-ий рік аж в лютім або березні 1931 р., той мусить зложити 4 зол. —

III. Піврічна передплата, зложена з гори на піврік виносить 2-25 зол.

Гроші слати тільки на адресу: „Центробанк“, Львів, Ринок 10, з приміткою на переказі, або на чеку: „Для Самоосвіти“.

Хто купує комплект 12 книжок, що вийшли протягом 1930-го року, за готівку, платить замість 6-40 зол. разом з пересилкою, тільки 5-— зол. разом з пересилкою.

Доді появились такі книжки:

1. К. Коберський: Що таке освіта і як до неї братися?	0-35
2. В. Созанський: Чого земля потребує?	0-35
3. М. Шаповал і О. Слободич: Великий Зрив. Історія укр. революції ч. I.	0-50
4. І. Блажкевич: Культурна людина.	0-50
5. І. Лучишин: Наш світ.	0-45
6. О. Слободич: Боротьба світів на Україні. Історія укр. революції ч. II.	0-50
7-8. В. Созанський: Тайни природи.	0-80
9. О. Слободич: Історія Галичини в рр. 1918-1919. Історія укр. революції ч. III.	0-60
10. О. Т. Кунштовий: Слово до молодих людей.	0-35
11. Др. С. Парфанович: Чоловік та жінка.	0-60
12. Розвиток життя на землі.	0-40

Перський дорогий диван знаменито заступить гуцульський ліжчик з чистої овечої вовни. 1 квадрат. метер цілком вистарчає перед ліжко і коштує лише 33 зол. на білім тлі, на сивім 31 зол. Замовлення адресувати: П. Королева в Яворові, п. Косів коло Коломиї.

Жінки, купуйте лише в своїй крамниці!

У крамниці кооп.

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

при вул. Косцюшка ч. 1

можна дістати:

Машинний шовк до шиття, марки „Progress“ у всіх красках по 15 сот.

Бавовна до цировання й латання панчіх у всіх красках по 20 сот.

Голки різної величини до шиття й вишивання.

Книжки й журнали надіслані до редакції:

(Просимо авторів і видавців надіслати нам свої видання для обміну й поміщення в оцій рубриці).

„Жіноча Доля“, — двотижневик, для українського жіноцтва, Коломия, ч. 8—10.

„Žensky Svet“, — місячник, Любляна (Югославія), ч. 4.

„Літературно Науковий Вістник“, місячник, Львів 1931, ч. 4.

„Нові Шляхи“, — літературно-науковий, мистецький і громадський журнал, Львів 1931, ч. 4.

„Життя і знання“, ілюстрований місячник, Львів 1931, ч. 7.

„Учительське Слово“, орган Взаємної помочі Українського Учительства. Львів, ч. 5—6.

„Літопис Червоної Калини“, ілюстрований журнал історії та побуту. 1931 р., ч. 4.

„Неделя“, Ілюстровани Лист, Београд. Тижневик.

„Вісти з Лугу“, письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці, ч. 4.

„Шлях виховання й навчання“, педагогічно-методичний місячник, ч. 4.

„Eva“, časopis moderní ženy, Praha, ч. 5—6.

„Пчолка“, Видав Т-во „Просвіта“ в Яворові, ч. 8.

До цього числа долучуємо таблицю кроїв.

Почтову оплату заплачено гуртом.

Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ
ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК VII.

ЛЬВІВ, ТРАВЕНЬ 1931.

Ч. 5.

ЗМІСТ: *К. Малицька:* Пісні. *Дам'яні Горинткесич:* Роля жінки в повстанні українського народного мистецтва. *Галя Матвійчукова:* По виставці українського нар. мистецтва у Станиславові. *У. Кравченко:* У роковини смерті Каменяра. *С. Яблонська:* Несподівана зустріч у гаремі. *Л. Б.: Мінливе обличчя.* *О. П.: Про далі.* *К. Данишичова:* Рациональне ведення дом. господарства. *Др. С. Парфанович:* Про жилики. Ріжні вісти. Нові журнали. Листування Редакції. Хто порадить? З нашого досвіду. Приписи. **Ілюстрації:** У день матері. Писанка зі Сокальщини. Писанка І. Білянської. Розвинений взір писанчи. Писанка І. Білянської. Із виставки укр. нар. мистецтва у Станиславові. Народний стрій зі села Серафимців у Городенщині. Фільмова артистка Грета Гарбо. Грета Гарбо в одній зі своїх фільм.

У ДЕНЬ МАТЕРИ

Львівська державна
наукова бібліотека
№ 11 5083

ПІСНІ

Усім Мамам.

Одного разу стали сперечатися пісні між собою, котра з них могутіша. „Змагаймося! — гукнула бовва, потрясаючи врімко щитом. — Хай кожна з нас зложить доказ своєї сили, а хто найширші обгорне круги, найбільше підібе сердець, той одержить пальму перемоги“.

„Гаразд!“ — згодилися посестри і попис почався.

Першою виступила перед форум бовва пісня. В лискучому шоломі над сміливим чолом, у сталевій зброї на дівочій груді завела гучним голосом свою мелодію. Мов рокіт грому котилися могутні звуки по довколишніх горах, клонили долі верхівя найвищих дерев, заворушували тихе плесо спокійних вод. На їх зазив фаланги воїнів хопили за оружжя, жажда бою розпалала їх серце, вони кидали затишні домові огнища й спішили на боввище. Червоні струї крові закрасили цвітисті ниви, табуни коней доплати стали багаті плоди піль і городів, заграва пожеж освітила згаринця й руїни. І понісся скрізь по країні плач матерей, що потратили синів. І струї сліз зіллялися з потоками крові в одно море...

„Могутня ти, сестро! — сказали другі пісні, коли бовва скінчила — але й страшна. Глянь, скільки горя спричинила, скільки могил викопала! Не такої сили ми хочемо — хай співає гимн народній!“.

На перед вийшла молода дівчина в національному вбранні. І стала славити красу землі, якій служила і величати подвиги її героїв. І підбадьорувала наряд до боротьби з ворогами, до праці над собою, до витривалості й посвяти життя й майна за народні ідеали. Під її звуки молодь покидала пусті забави, жінки обтирали пішні коси і плели з них боеві тятиви до луків, а старі батьки радо клали сиві голови під меч катів. — Але коли задумала вона перейти межі рідного краю, їжилися проти неї багнетні пограничних салдатів і проганяли її градом куль і димом пороху.

„Сильна твоя пісня, сестро! — сказали слухачі — але її міць і влада в одному тільки народі. Не тобі дістати пальму перемоги. Хай виступить релігійна пісня!“.

Тихим ходом наблизилася скромна черничка в темній одежі. Руки зложила навхрест, а ясні очі виляли в небо. Повагом понеслася її пісня, величаючи силу, святість і доброту Найвищої істоти. Слідом за нею клонилися голови покійно вниз, а в серця вступала любов і віра і відвага, нести терпеливо свій хрест життєвий аж до кінця. Найбільше прихильників находила поміж молодими й жінками і серед нуждарів, які в обіданці небесних радощів шукали віради на дочасні терпіння. Але можливі цього світа, хоч і впускали її до своїх палат, та тільки про людське око. А вчені філософи стрічали її скептичним питанням: „Чи ти певна, що існує та Найвища істота, якої славу берешся оспівувати?“ А такі сумніви студеним градом падали на її крильця. А коли хотіла загостити до других народів, то подибувала їхні релігійні пісні. Вони мірили її грізним поглядом, кажучи: „Чого це ти до нас зайшла? Твій Бог — Бог ложі, твоя віра — обман. Ми одні лише зрозуміли правдиво Найвищого й його науку“. І пісні, як два ворожі війська, вдарили на себе, а під їх стег ставали цілі народи і братовбійча війна во ім'я Найдобротливішого розгоріла поміж людьми...

„Величчя твоя пісня, сестро! — рішили суперниці — але сили переможця в неї нема. Заспівай нам ти, пісне любовна!“.

Прегарне молоде дівчатко затигло довгу, тужливу думку. І зазвеніла у ній як світ стара, а все нова історія людського серця. Линула скрізь по землі й єднала молоді

душі і під снігами півночі і серед буйної тропікової фльори і в тихих вишневих садках українських. І співала про зорі і місячні ночі, про соловейків, про дівочу вроду. І пускали її до себе горді вельможі й бездомні нуждарі, і давала вона всім на часнику хвилі забуття і розкоші. — Але у радосні акорди, мов скрегіт заліза по склі, впліталися ще частіше диссонанси. І дріжала у них розпука зведених дівчат і горе самотніх матерей і сумне дитинство безбатьченків. А коли заціплена в однім серці не найшла дружнього відгуку в другім, то злословили їй ті, що через неї у муках вмирали: „Будь проклята, обманщице!“.

А коли в непорочні її тони замішалася змислова пристрасть, так поклонники любови йшли на службу Астарті. І хоч розжі й лілеї розцвітали по її дорогах, ще густіше знімалося за нею колюче терня зависти й злоби, і бурян розпусти, а то й калюжі крові значили її похід...

„Гарна твоя пісня, сестричко, але щастя не дає вона людям — порішили подруги. — І тобі не дістати пальми перемоги“.

І перішучо стояли чотири пісні і вже змії зависти й гніву почав підпозувати до їх сердець, коли це стежкою від села надійшла молода жінка. Проста намітка з білого полотна отінювала її гарне лице з профілем Мадонни. На руках в неї заходилося плачем мале дитятко.

„Оця невіста хай нас розсудить! — закликала бовва пісня. — Кому вона признаєть пальму перемоги, той буде переможцем“.

„Заспокойте мені спершу мов мале!“ — відповіла молода мати, всміхаючись.

І стали пісні суперниці кожна по своєму забавляти розхлипану дитину. Але даремне! Грімкі звуки боевого маршу дрозж страху наводили на дріботу, поважна народня й релігійна пісня безслідно прозвеніли над малою головою, а тужлива мелодія любовна спричинила ще сердечніше хлипання.

І знову безрадні стояли пісні.

Тоді молода жінка почала сама співати. І понеслася така проста, невибаглива пісенька. Ні в словах її ні в мелодії не було великого артизму, але було у ній щось, чого не ставало всім другим пісням. Бо в тій простій пісонці сільської жінки лунала відвічна, як природа і як природа незмінна любов материнська. І відтукнувшись у ній століття пестоців і безконечної посвяти материнського серця і чути в ній було тепло родинного огнища і захист бездомних і безжурні роки дитячі. І не було для неї ні кордонів ні мурів ні заборол. І немов всесвітня птичка неслася та проста пісонька у всі краї, між усі народи — і переступала пороги гордих палат і заходила до вбогих хат мужицьких. А деб не зайшла, всюди находила прихильників і скрізь витали її радо. Матері повірювали їй без остраху свої найдорожчі скарби, заплакані діти тихли під її поділуями, залюблені всміхалися соромливо, горді, закалені життям мужі на порогах її крилець піднимали голови від найповажніших робіт і линули думкою у золотий ранок юности — і навіть сивий дідусь з пошаною клонився перед нею і тихо шепотів ім'я давно помершої матері.

„Хто ти така?“ — питали пісні молоду жінку, коли, приславши співом своє немовлятко, бралася відходити домів.

„Я м а т и“ — відповіла скромно жінка.

„А яку це пісню ти співала?“.

„Коліскову“.

І вмиль усі пісні склонилися перед піснею матері і їй признали пальму перемоги.

ДАМ'ЯН М. ГОРНЯТКЕВИЧ

РОЛЯ ЖІНКИ У ПОВСТАВАННІ УКРАЇНСЬКОГО НАР. МИСТЕЦТВА

Історія мистецтва прийняла термін для характеристики тих виїмкових одиниць, котрі новими здобутками в царстві краси відкривають цілим поколінням невідомі досі шляхи. Однак я боявся би назвати вже сьогодні оцим іменем Білянську, щоб не наразитися на

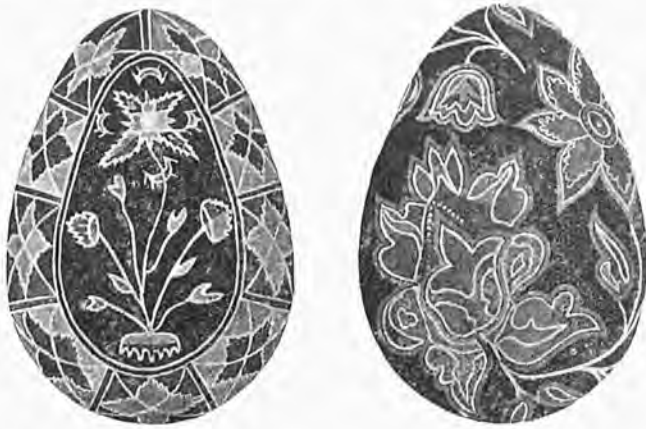

Рис. 24. Писанка із Сокальщини. Рис. 25. Писанка І. Білянської.

закид пересадити. Та всеж таки вона являється справжньою реформаторкою в ділянці крашення писанок, спеціально як авторка наскрізь оригінальної орнаментики й кольорової гармонізації. Білянська знайшла тому чималу кількість наслідників, які послуговуються тепер її артистичними й технічними засобами, одним словом, витворила гейби свою школу. Творчість Білянської є наскрізь есенціональна, кожна її писанка може бути окремим джерелом мистецьких форм і примієнь.

В чому лежить значіння її артистичних здобутків?

У совісній своїй праці про „писанки на Галицькій Волині“ зобразив проф. М. Кордуба розвоєвий стан писанкових прикрас зперед трицять років. Солідна аналіза цієї студії й кольорові ілюстрації дають точне поняття орнаменту писанок тої доби, в яких переважають геометричні елементи. Сам автор зазначив, що геометричний орнамент був на Галицькій Волині під ту пору більше розвинений і частіше виступав на зрештованих ним зразках. Але в розвитку тієї орнаментики бачимо в Сокальщині на протязі останніх трьох десятиліть літ основну різницю. Геометричні форми випирає там сьогодні чимраз сильніше богата рослинна орнаментика так, начеб Галицька Волинь впливала тепер на мистецькі уподобання середньої смуги українських земель, з характеристичними для неї квітковими мотивами. Той процес відбувався поволи але основно, не шляхом занедбування ліній й форм, лише при-помочи переміни вальорів краси, а мусів закінчитися викристалізуванням тогочасних придбань у зовсім змодернізованому виді. Інакше цілий процес скінчився би занепадом. Довершила цього молода жінка Ірина Білянська, селянка із села Вродилівч в Сокальському окрузі.

Для зрозуміння її декоративних досягнень наведу три зразки (рис. 24—26) писанок, з яких перша належить ще до типових новітніх на Сокальщині, а дві другі виявляють оригінальні відхилення від цього традиційного типу, у виконанні Білянської.

На 24 рис. бачимо сполуку раньших і теперішніх форм зі собою, а їх виділом являється мотив в овалю. Тими здобутками традиції користувалася зразу й сама

Білянська, про що свідчить її більше оригінальна писанка на 25 рис. Головний елемент — широко розвита квітка, — є навіть доволі поширений в останньому часі на Галицькій Волині, але наша писанкарка не вдовольнилася ним, стилізуючи його вид та виновжуючи композиційно ціле поле писанки подібними квітками, пупляками, листками й билюною. Тут вона ще наслідую давніші зори, лише по мистецьки перероблює їх. Також під кольоровим оглядом Білянська йде вперед, поширюючи здавна прийняту кольорову гаму в зіставленні жовтої, червоної й чорної краски рожевим тоном. В дальшому (рис. 26) зразку Білянська зриває вже зовсім із традицією й дає свої власні форми. Ця писанка складається з трьох частин, з яких перші дві є отримані зі собою і дуже схожі, а третя стає доповненням попередніх. Основу творять дві квітки які пригадують дещо грецькі пальмети; вони розвиваються зі спільного нля й є оточені доволі широкою стрічкою. І саме це обведення падає орнаментів такий дивний характер, що мимохіть насувається питання, як Білянська дійшла до такої небуденної форми? Безперечно, не шляхом наслідування інших узорів, лише наскрізь самостійно. Цілість замикають листки й крайня квітка, котра — хоча не лучиться органічно з двома сусідніми, то всеж таки прегарно доповнює їх. І тут починає наша сільська артистка відшукувати себе. На одній писанці розміщує незвичайно легко різні елементи, зовсім неподібні до себе під оглядом виду чи красок, але так прекрасно зіставляє їх зі собою, що вони творять звязану й скінчену цілість. Гуцульська писанкарка послуговується все ритмікою, яйце ділить пересічно на вісім рівних частин і в ті витинки вставляє звичайно два або чотири мотиви, парами поруч себе. Саме тому гуцульські писанки відзначаються прямо архітектурною льогікою, все там вижеться композиційно в зіставленні старих, традиційних орнаментів. Однак цілком інакше трактує свої писанки Білянська. Вона виїняла впрочім з тієї новітньої „школи“ на Сокальщині, де в останніх часах куди рідше припоровляють конструктивний поділ писанки на поодинокі частини. Крім цього Білянська поширює чимраз більше власну кольористичну гаму й хоча введення нових та різних красок насуває дуже поважні технічні труднощі, вона не зражу-

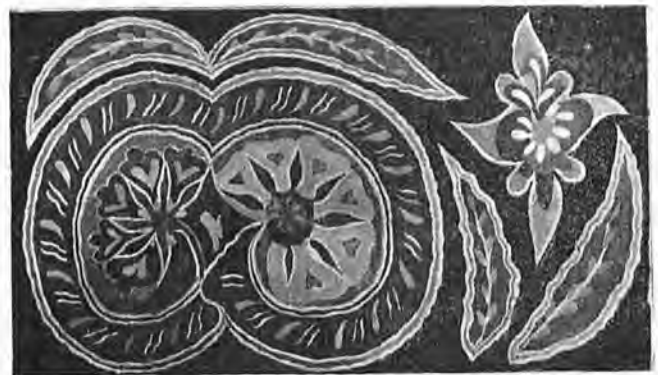

Рис. 26. Розвинений взір писанки І. Білянської.

ється ними. Уже на останній (рис. 26) писанці виступає новий тон, — ясно-зелений, поруч давнішого рожевого, жовтого й темно-червоного коліру. Але згодом вона досягає незвичайні ефекти все новими кольоровими зіставленнями, чудово гармонізуючи їх.

Писанки Ірини Білянської: Рис. 27 і 28: „З воскресими написами“. Рис. 29: „З тризубом“. Рис. 30: „Вишивка“.

Шкода тільки, що кольорові репродукції писанок наразили би редакцію „Нової Хати“ на великі видатки, а це в найкращій можливості, щоби виявити їх виїмкову красу. Тому осталися нам лише чорні світлинки, які вправді відтворюють орнамент, але не дають властиво поняття про чар писанок цієї небуденної жінки.

Так прим. на 27 рис. видніє писанка з написом воскресним (оригінальна назва Білянської). На фоні рожевих цвітів, котрі своїм рисунком нагадують незабудку поміж фіолетовими дзвіночками, виринає стародержковним письмом переведений напис: *Воскресі Ісусе в гроа Іакоже прорече даде намъ животъ к'чкий й в'ілю мілостъ*.

Цей напис відтворює богослужбний канон, який священник співає при підношенні плащениці на Утрні Воскресній. На нашій світлинці бачимо його тільки в половині. Він тягнеться зразу по круглій лінії, але відтак переходить у відхилення і врешті перетинається навхрест зі собою (по другій стороні писанки, чого не видно на ре-

продукції). Однак, щоби глядач міг слідкувати за лінією напису, його поодинокі слова є получені зі собою точками. Дуже корисно вражає тут перш усього рівність у розміщенні букв і слів, не згадуючи вже про тло весняних квіток. Одночасно годиться зазначити, що краскове зіставлення на обговорюваній писанці складається зі слідуючих відтінків: напис остає білий — як незакрита частина шкарлупки яйця, відтак ідуть рожеві, фіолетні, жовті й зелені кольори. Щоби зрозуміти, як важко зіставити саме ті краски зі собою на яйці, згадаю ще про спосіб розмалювання гуцульських писанок. Тамонія писантарка зазначає спершу „кисткою“²⁷⁾, замоченою в розтопленому воску ті основні місця, котрі мають лишитися білими. Відтак вкладає провізорично зарисоване яйце до найяснішої — в цьому випадку ясно-жовтої, — краски.

(Продовження буде)

²⁷⁾ Себ-то бляшаною рурочкою, на одному кінці грубою, застромленою до патичка.

ГАЛЯ МАТВІЙЧУКОВА

Українське львівське жіноцтво понесло в останніх часах болючу втрату. Дня 31. березня ц. р. відправили ми на Личаківський цвинтар Галю зі Скварків Матвійчукову, одну з найдіяльніших молодих жінок.

Памятаю її ще як ученицю дівочої школи ім. Шевченка. Худощаве, дрібне дівчатко, тільки карі очі світились палким огнем зацікавлення і бунту проти усякого згори накиненого примусу. Інтелегентна й талановита була учениця, але як іскра жива, не могла увійти в рамки шкільної дисципліни і з того приводу треба було не раз з нею зводити кампанію. Але життя, а саме потрясаючі події світової і нашої визвольної війни змінили наскрізь її вдачу, видвигали з глибини молодої душі усі найцінніші її прикмети: любов волі, витривалість, героїство до самопожертви, бажання помагати братам і дисципліновано нести службу в користь великої ідеї.

Вже як 17-літня молода дівчина вступає 1915 року до „Української самаританської помочі“ і працює по львівських лічницях в характері сестри-жалібниці. Опісля переходить з нашою галицькою армією Збруч і там на Великій Україні улежшу долю хорим і раненим борцям. На цій скромній але відповідальній становищі сестри-жалібниці та слаба, молода дівчина вміла не раз зазначити сильно свою рішучість і неуступчивість навіть супроти військових старшин, коли треба було заступитися за довірених їй недужих.

Перед кількома роками вийшла заміж за відомого видавця книжок для школи й молоді Миколу Матвійчука. І стала йому справжньою дружиною, беручи живу

участь в його працях. Писала сама вдатні віршики для дітей, перекладала з чужих мов довші оповідання, що появилися відтак у виданнях її мужа, як „Історія качурика“, „Робінзон Крузо“ і другі.

Прібувала сил і на ширшій літературній ниві. Знід її пера вийшли претгарно написані нариси з часів нашої визвольної боротьби, вражіння з побуту у воєнних шпиталях, які у формі фейлетонів чи дописей поміщувала в: „Впереді“, „Громадській Думці“, „Ділі“, „Учительським Слові“, а останніми часами в „Літописі Червоної Калини“. Нариси ці свідчать про справжній талант Покійної і щиро безпосередність її обсервацій і вражінь. Але молода письменниця була так скромна, що тільки найближчі знали, хто є та „Галя“, авторка цінних спогадів-картин.

Не остала теж Покійна байдужою до актуальних течій в нашому громадянстві, особливо серед жіноцтва. Останніми часами брала діяльну участь в працях Товариства охорони молоді, перебравши на себе опіку над ремісничою бурсою дівчат при вул. Янівській. Заходила туди щодня і щиро займалася інститутками, дбаючи не лише про їхні матеріальні потреби, але з сердешньою любов'ю піклуючись їх вихованням. Втратили у ній бур-сачки довго незаступлену опікунку.

Була в самому розцвіті життя — у самому розгарі праці, яка запевідала як найкраще майбутнє, коли це нечаяна смерть скосила ідейну робітницю. Великий ко-сар не перебирає... Умерла, полишаючи по собі добру, ясну пам'ять і щирий горячий жаль.

К. М.

ПО ВИСТАВЦІ УКРАЇНСЬКОГО НАР. МИСТЕЦТВА У СТАНИСЛАВОВІ

Від вистави кооперативи „У. Н. М.“ у Львові ділить станиславівську виставку всього півтора місяця часу і тому, кожному, що не відвідував обох вистав, здається, що друга є повторенням першої. Однак уважний відвідувач устиг доглянути різницю не лише в добір експонатів, але й у тенденції виставки, яка з виїздом на провінцію змінила в деякій мірі своє призначення. Етнографічна частина, яка у Львові виказала три зразкові народні строї з різних околиць України, намагалася тут дати перегляд дооколичної народної поші та сповнила в цьому напрямку своє завдання.

Відкриття виставки відбулося дня 29 березня ц. р. в салі „Бесіди“ зі співучастю визначних громадян Станиславова, яких ініціативі вдалося побороти всі труднощі, зв'язані з влаштуванням вистави. Іменем Т-ва Українських Жінок привітала почин кооперативи п. Софія Олесницька та з'ясувала у своїй промові значіння народнього мистецтва для нашої культури, як і всі можливості примінення його до одягу та хатньої обстановки. Від кооперативи „У. Н. М.“ говорила п. Ірина Макух-Павликовська, директор-справник цієї установи. Бесідиця зупинилася над внутрішньою організацією праці в кооперативі та з'ясувала її культурні та промисловоторговельні завдання. Від імені станиславівського громадянства привітав виставку др. Юліян Олесницький, вказуючи на її суспільне значіння як культурного та економічного чинника великої ваги.

Велика зала „Бесіди“ не могла помістити всіх виставлених річей, даючи доволі світла, потрібного для дрібних, мозольних вишивок. Експонати поділено й тут по околицям, з яких походять узорі. Буковина, Яворівщина, Снятинщина, Велика Україна заповнили окремі відділи, які різнилися між собою своєрідним стилем даної околиці. Деяко нового дав кожний відділ, рахуючи від недавньої львівської вистави. Уперше бачимо тут яворівську вишивку, примінену до обруса при помочі стилізо-

ційно тонко виконаними вишивками. В буковинському відділі завважуємо кілька нових обрусів та доріжок, які є доказом невичерпаних можливостей примінення буковинських узорів. Поза цими відділами з їхнім багатим ви-

Із виставки українського нар. мистецтва у Станиславові.
На дверях-портієри зі зором з Великої України та рунік із Городенщини. На полицях та на столі гуцульська кераміка, на стінах частина збірки зорів кооперативи „У. Н. М.“

Із виставки українського нар. мистецтва у Станиславові.
На горі килим-маката О. Кульчицької, під нею полиця на писанки. На столі гуцульські різьби, глиняні вироби й писанки.

ваних цвіток із яворівської хустини. До цього відповідні серветки з невеличкими квітами-зірками. Велика Україна здивувала нас новими доріжками із блідозеленими та голубими відтінками, та діточими сукопочками з незви-

бором примістились у куточку вперше зразки з Товмаччини, яка відкривається нам як околиця незвичайно богата у претарні, майже зовсім невикористані звори. Їхні дрібнессенькі „ружі“ та позагітне шитво, „різані“ й „кручені“ звори, творять окремий тип вишивок, неторканий ще мійськими хитрощами в погоні за легким ефектом. „Кручений взір“ уперше примінений на доріжці, виступає плястично на тлі білого полотна й каже нам думати про нові, небуденні можливості пристосування, які криються в його чітких, виразних лініях. Як і гуцульські звори, вимагають вони тяжких, темніших матеріалів, як гідного тла до своїх плястичних контурів.

Половину салі відгороджено для етнографічного матеріалу. В цьому вже уважний глядач бачить різницю між попередньою і теперішньою виставою. Етнографічному матеріалови признано половину всього місця на виставці, себто вважається його не тільки джерелом узорів для вишивок кооперативи, лише самостійним відділом з особливими завданнями. Окрім чотирьох комплектних народніх строїв Покуття, розкинено тут і там поодинокі предмети народньої поші, а навіть і домашньої обстановки. Найкраще заступлена Городенщина, яка дала два повні народні строї з села Серафимців, жіночий та дівочий, враз із цікавим пережитком минулого, жіночим „фезом“, якого надягають там жінки на голову, обвиваючи його зверху білим рантухом. Рябі жіночі „рікли“ та тісні „катанки“, що туго обхоплюють жіночий стан, живо нагадують жупани та корсетки з Великої України.

Перемітки ниті золотом та шовком у різних відтінах червоної краски, наче кровю забаврені крила білого птаха. Дівочі сорочки з Тишківців та Городниць, в яких на велике здивування, зустрічає найкращий полтавський гап, виконаний на білому полотні, то знов голубий геометричний візер в одній красці, що робить враження тонкої бла-

Нар. стрій зі села Серафимців у Городищині.
Верх вишиваної сорочки надягається „рікля“, а потім „кучанка“; голова обвита поверх „феза“ тканим рантухом.

китно-білої мозаїки. Запаски з тих околиць, в чорні й червоні смуги, широкі ткані пояси з поперечним узором, викінчені дрібними кутасиками. Важко розглянути за одним разом всі ці химерні взори, які зливаючись, дають незвичайно гармонійну скалю красок.

А ткані, густо расовані спідниці, обшиті золотими галунами та дивовижні чоловічі штани з голубого матеріалу, закінчені на долинні білою вишиваною гунькою здаються дивним вибриком народньої фантазії, яка знайшла

собі поживу в невідомому для нас джерелі. Широка товмацька верста з прегарним узором на білому тлі могла би послужити проєктом для подібних ліжників чи килимів.

Знавець народнього мистецтва знайшов тут неочінені зразки народньої творчості, яких рідко лише можна доторкнути в музеях.

Прегарне тло до цих предметів народнього мистецтва творили килими Ольги Кульчицької, які знайшли загальне признание підчас попередньої вистави. Народні тини Олеси Кульчицької, розвішані на поперечних стінах вміло доповнили етнографічний відділ виставки.

Зацікавлення виставкою в Станиславові зростало з дня на день і було найкращим доказом того, що виставка сповнила головні свої завдання. Вона старалася познакомити громадянство зі Станиславова й околиці в першу чергу з приміненням народнього мистецтва, яке повинно стати невідступною частиною нашої хатньої обстановки. Дальше дала невеличкий перегляд народньої ноші з доколичних сіл та недалекого Покуття, добуваючи зі сільських скринь стародавні строї та предмети народнього одягу. І для кооперативи оця одна з перших виставок на провінції має неабияке значіння. Вона дає їй змогу не лише пізнати бажання та потреби публіки, але також познайомитись як слід із доколичною народньою пошею, її давною й новою формою, та відшукувати нові осередки для завязання кооператив-вишивалень.

Завдання це не досягнула би вона без видатної помочі місцевих людей і установ, які щиро й безкорисно пішли назустріч змаганні кооперативи. В першу чергу слід згадати співпрацю Т-ва Укр. Жінок у Станиславові та її Голови, п. С. Олесницької, як також членів Кружка ім. Уляни Кравченко. Особливо цінною була поміч пп. Наталії й Соні Бачинських та п. Марії Велигорської зі Станиславова; влаштування етнографічного відділу завдячує Управі кооп. в великій мірі співпраці п. Корнеллі Касіянової з Городенки, п. Марії Дворянинової з Ісакова, п. Богдани Гринської з Долини та о. Ореста Рибіцького з Петрова.

На цьому місці складає Управа кооперативи „У. Н. М.“ щиро подяку всім установам та особам, що своєю співпрацею причинилися до влаштування вистави в Станиславові та допомогли побороти всі перешкоди технічного характеру.

Виставку відвідало около 500 осіб та всі українські дівочі школи за Станиславова. У пресі знайшла виставка відомін дуже прихильною оцінкою в „Ділі“ з дня 11. квітня ц. р. та обширною згадкою в Kurjer-i Stanislawowsk-im з дня 5. квітня ц. р.

УЛЯНА КРАВЧЕНКО

У РОКОВИНІ СМЕРТІ КАМЕНЯРА

26 V 1916 — 26 V 1951

Колись в маю, давно-давно,
як все довкола нас цвіло
як хвилював зелений лан,
співала я — Тобі неси...

І знов шукаю слів, ясних, срібних слів
і спогад сльвом знову заяснів,
безсмертників збираю квіти
і йду в засвітну хлань — Тебе грядіти...

Та заки чорну прірву перейду,
заки зустрінемося серед зізд,

з тісних землі орбіт
скрожим тихим словом
щлю Тобі привіт:
— акорд давно замовчаних пісень...

Стиляється душа моя з поклоном
перед Твоїм багатим жнивном,
перед завітним словом,
що бе воскресним дзвоном
і кличе на нове життя!
Благословення віра вся Твоя
в майбутній день!

НЕСПОДІВАНА ЗУСТРІЧ У ГАРЕМІ

Знову переходимо ряд довгих, покручених коридорів, зачинених дверей, сходів, минаємо галерію над квітучим подвір'ям і входимо крізь відчинені двері у порожню кімнату, а потім у гаремову салю.

Устаткування цієї кімнати скидається на те, де ми обідали, тільки килимів тут більше та лежанки м'якші й ширші.

Довкола двох триніжних тац сидить сім жінок каїда й обідав. Біля них зручно та безшумно вештаються євнухи, що підносять страви, збирають порожні миски та доливають соку з помаранч у шклянки.

Одяги жінок шовкові, яскраві, блискучі.

Кожна вдягнена у вбрання іншого коліру, а руки, мов гадюками аж до ramen обкручені браслетами. Ноги понад кістками також обхоплені двома срібними, важкими обручами.

Зачіски їхні блискучі, пригладжені, закінчені фантазійним медаліоном, що звисає на чоло та кінчиком доторкає татованого рисунку поміж бровами. Руки, вуха й борода розписані кольоровими рисунками.

Сильний запах жіночого поту та м'ясних нахочів насичує повітря кімнати. Довкола одного триніжка сидять три поважні, товсті жінки та смачно й лакомо їдять.

Коли ми ввійшли у салю, вони глянули на мене холодними, хоч гарними очима, а потім не зважаючи більше на нас, знову взялись до їжі.

Біля другого триніжка сидять чотири жінки. Одній літ під двадцять, але й та вже почала товетіти і скоро мабуть перейде до числа „поважних“.

Дві інші молодші та ще гарні й свіжі, а остання це таки дітвак з обличчям оазової квітки. Її гарне, матове обличчя, розписане пастелевими фарбами, виявляє якесь здивування, а від її усмішки повіває вогким чаром вчасного ранку.

Трудно було повірити, що цей недорозвинений дітвак також каїдова жінка, тому й я спитала його.

— Так, одинадцять років! Вас це дивує? Наші жінки гарні тільки в молодості. Фатму мені привіз у дарунок мій приятель з сагарської оазиса.

Почувши своє ім'я та мої погляди, Фатма засоромилася, глянула на каїда й покірно схилила голову. Інші жінки звернули свої очі в її бік, а деякі потай хіхикали.

— Я бачу, що вона вам припала до вподоби — завважив каїд. — Так, вона мила й лагідна, а надто вона знає танець.

Я не витерпіла та попрохала у нього, коли цьому не противляється арабські звичай, побачити танок його наймолодшої жінки.

— Алеж, охоче, пані — вічливо відповів він. — Це для мене та для неї буде розвага.

У цій хвилині почули ми далекі звуки фортепіану. Я насторожила слух. Каїд засміявся.

— Це Надя грає, — пояснив.

— Ах, Надя. Правда, Надя! Скажіть, чи її не можна би побачити?

— Ви, пані, та ваша вдача незвичайно милі, — сказав каїд та попросив мене йти за ним.

„Він кепкує з мене“, — подумала я. „Ну, щож, все таки варто подивитись на цю Надю“.

З другого боку галерії входимо у вузький коридор, де на кінці видніють зачинені, залізні двері. Каїд відчиняє їх ключем і ми входимо в ясну, електрикою освічену, на європейський лад влаштовану кімнату, а з неї двері настіж у другу, звідки пливуть уже виразні звуки російського романсу „Не уходи, остань со мною“.

Зушнюємось на порозі салюну. Перед фортепіаном сидить золотоволоса, жіноча постать у чорному, японському кімоно. Почувши кроки, вона ліниво повертає голову, але закримітивши мене, підскочила, паче вкислена гадюкою.

Я також, мовби приросла до землі від великої несподіванки.

Це обличчя, ці очі, носик, вередливі уста, це все мені дуже знайоме. „Де? Коли?“.

Її сині холодновиразисті очі з підозрінням виялися у мої, а ніздрі рівенького носика задріжали, мов від небезпек. Крізь легко відчинені, рожеві уста поблискує ряд гострих, дрібненьких зубків.

Молода арабка

Бачучи її непривітне становище та мов збентеження, каїд звернувся до неї виразно вимовляючи кожне слово, мов годинник:

— Прощу вас, Надю, познайомтесь з вашою сусідкою по землях.

Надя швидко, досить силувано підійшла, обдарувала мене робленою усмішкою, простягла свою зледенілу руку і запитала крізь зуби:

— Ви, скандинавка?

— Ні, українка.

Її невдоволення збільшилося по цих словах, а губи зневажливо задріжали.

— А! Заходьте ближче, сідайте! — Надя також сіла на фантазійну, по середині вглиблену канапу. Лінивим рухом витягла з пухлядки довгий мунштук, засунула у нього цигарку, засвітила, а щойно потім догадалась запитати, чи я курю.

Кожний її рух був штучний, придуманий, мов у механічній ляльці. Своєю поведінкою вона безсумніву хотіла образити мене.

В кімнаті запанувала тиша.

Каїд гострими очима дивився на неї, а вона повернула голову до нас профілем, скручувала губи трубочкою і пускала в гору кружальця диму.

Цигарка догоріла до кінця, а ми все ще мовчали.

„Видко це такий звичай“ іронічно подумала я.

Надя спустила ноги у золочених сандалках, відложила мунштук, витягла з чудернацького столика золо-

чену карафку з лікером і чарки, налила та подала нам без слова.

Раптом перед моїми очима майнула одна картина з моїх спогадів і я мально по крикнула голосно.

„Це вона!“.

У Парижі, в робітні мого друга маляра висить на стіні, між вікнами її світлина, а над столиком її портрет. „Вона!“.

Ага! Це та сама Надя з константинопольського бару, його бувиша коханка. Ця сама екс-принцеса, про яку мій друг мені стільки особливостей розповідав. Що, мабуть, викрали її, вивезли, продали, а може її й замордували.

Надя нарешті „зволіла“ перервати мою задуму і запитала мене російською мовою, чи я була в Парижі, а вневчившись, що я знаю Париж непогано, пояснила, що вона ще цього року збирається поїхати туди, щоби відшукати свого брата.

Ще кілька хвилин тягнулася мливо балачка з деякими дисонансами, бо я часто переводила її на французьку мову, хоч екс-принцеса вперто вдавала, що не розуміє цього маневру.

Вона добувала, одно за другим, мовби приготовані питання, неначе автомат гри, що висовує карти: та заснувала мене ними так швидко, що я ледви встигала відповісти.

Під кінець Надя стала привітніша, а, прощаючись, гаряче стиснула мою руку і конче просила заходити.

Виходячи з її мешкання, каїд вдоволенням голосом сказав:

— Ви чуда доказали, ви, вашою симпатією покорили навіть таку химерну істоту, як Надя. Чи ви помітили, яка вона була щаслива, балакаючи рідною мовою!

Я нічого не відповіла, бо навіщо-ж було йому роз'яснювати „як це вона в Париж брата шукать їде!“.

Ми повернули у вітальню. Танцюючих там уже не було та нікого іншого, крім вродливого євнуха біля дверей, що у місячному сяйві і тінях кольон виглядав, мов бронзова статуя.

Входячи каїд сказав йому кілька слів, а він зник безшумно, мов нічний птах.

Голова моя солодко вертілась від незвичайних вражень, пахощів, чаю, танків, музики та несподіваної зустрічі з „екс-принцесою“. Я присіла втомлено на диванці, спираючи голову на подушках і вдихувалась у спадаючі краплини водограю та сполохану ними тишу.

І знову перед моїми очима пересунулась постать мого друга, його робітня у східньому стилі, портрет Наді. На моїх очах я почула погляд каїда.

— Мене цікавить ваша секретарка. Розкажіть мені дещо про неї! — запитала я.

— Ах, вас певно цікавить, як їй живеться у мене. Вона зовсім вільна. По секретарських обов'язках, що не забирають їй багато часу, вона їздить гуляти, — на дансінги, у відвідини, читає книжки, грає. Взагалі я нічого їй не забороняю, а навпаки сповняю всі її бажання, щоби тільки вона була щаслива. А по довгій перерві він тихо додав.

— Мз'яна! Надя. Вона скоро покине мене, серце чує, змудилось їй. Ін ги альбя.

У дверях з'явився євнух, глянув на каїда, що легко схилив голову йому у відповідь і в кімнату вбігла гарна Фатма у червоній одежі, крізь яку проглядали молоденькі форми її гнучкого тіла.

На ногах в неї дзенькають тяжкі обручі, що подзвонюють якусь невідлучну пісню, в руках шкряпаний барабанчик, а на обличчі грає лукава усмішка.

¹⁾ Гарна.

Ніжна вона й пахуча мов квітка, а ясна як перші сонячні промітня. Фатма закинула голову і почала плавкий, гармонійний танок під звуки тамбура і брязкіт срібних обручів, що стрибали й терлись один об другий на її ногах і відзвонювали такт музики.

Ціла її постать купається в ярих красках одішя, у світлі, у тінях, що зливаються в чарівний образ.

Часом вона зупиняється на мент, затоплює погляд в очах свого мужа і знову легким, кокетливим рухом ніг починає танок. Неждано він стає повільний, наче розмірняний, а з уст її летить дзвінка мелодія сагарської пісні.

Як морські хвилі переливається пісня із дзвінких у матові звуки, а дівоче її тіло з лінивих перетягається у горячі повороти.

Фатма скінчила п'яний танок, прикуцнула на килимі і підпершилась на ньому руками, подалася назад, кокетливо схилила голову на плече, а розчипені вишпів уста привабливо всміхалися.

Чорні, широко розкриті очі блукали по обличчю каїда, мов-би питали його „чи вдовольна“, шукали на ньому бажання та приказів.

Каїд усміхнувся до неї. Миттю її смагляве обличчя обляглося темним румянцем і засяло немов у сонці.

В цей мент вона була чарівна. Я кликнула „Мз'яна Фатма!“, відцепила з шиї намисто і кинула їй.

Фатма схопила його в повітрі й усміхаючись, стала оглядати, та пальчиками дотикатись кожної, рожевої перлини зокрема, а в очах у неї заграєв огонь втіхи та вдоволення.

— Вам, бачу, вона дуже подобається, пані!

— Дуже! Прегарна ваша Фатма!

— Я вам її дарую.

— Як так, байдуже вона вам?

Каїд нічого не відповів, тільки по його обличчю промайнула якась тінь здивування. Я зрозуміла: — в нього немає кращої жінки від Наді.

Фатма все ще гралася рожевими кульками, потім поченила їх на шию, погладжувала ніжно рукою і шепотіла тихенько, дивлячись на мене: „Мз'яна, бараалья офік“.

А я уявляла собі, як ніжна квітка стане мовою неразлучною, вірною товаришкою, а я, а не вона її невідлучницею... Що завезу її в Європу, навчу нашої мови... Аж миттю недовірлива думка сполохнула мої мрії. Я швидко звернулася до задуманого каїда й запитала:

— Чи ви думаєте, що вона не жалуватиме, не тужитиме за вами, за Африкою?

— Ні!... Ні, коли їй даватимете гарного вбрання і цяцьок, то ні — сміючись заневирав каїд.

— Спитайте її, — попросила я.

— Це зайве, пані. Наші жінки не знають кохання, їм воно байдуже, та ми в них його не шукаємо.

— Бо вони не мають права вибору. Дайте їм його, то побачите, що й у них розбудиться почуття кохання.

Фатма тепер уважно прислухувалась до балачки, мов-би щось відчувала та по рухах старалась зрозуміти її.

— Спитайте її! — Домагалась я.

Каїд коротко пояснив Фатмі, що він її мені подарував.

Вона підстрибнула на місці, а очі спустила з зав'язям і впала у землю. Потім підвела на каїда покірний, благальний, сльозами залитий погляд, пересунула на мене, німо й безрадно шукаючи помочі.

Каїд здивовано дивився на неї, бо незрозумілі йому були ці сльози, які він, може, вперше побачив в арабській жінки.

— Фатмо, ти не хочеш? — Запитала я.

Вона, неначе побитий пес, підповзла до мене, жалісно взяла мою руку і заки я зрозуміла, що вона хоче,

приклала до неї свої гарячі уста, та поливаючи рясними сльозами, шепотіла „Ля, ля“...

Я вихопила руку і стала піжно гладити маленьку дівчинку, а з її очей сльози котились, наче перлини з пошарпаного намиста.

Каїд зацікавився від здивування. Між його очима зарисувалися дві зморшки, але в погляді все-таки тайся блиск погласканих гордоців.

Фатма нечайно зняла з шиї ланцюг намиста, поклала її на мої коліна, відсунула її від себе і все ще шептала: „Ля, ля, ля“.

Каїд розсерджено гукнув: „Барака“, а вона покірно відсунулась, замовкла, тільки панухлі уста дрижали від стримуваного плачу і час від часу вихоплювалось із них придушене ридання.

— Чи ви ще й тепер сумніваєтесь в її почуваннях до вас? От вам і заперечення ваших слів. Скажіть, зараз скажіть їй, що ви тільки пожартували, нехай я ще раз побачу її радісну усмішку — вперто домагалась я.

Фатма, справді засміялася, заплескала в долоні, схо-

пила і завертілася у дикім танку радості й щастя. що випливав просто з її почування.

Наче квітка оазису, що по бурі, по дощі витягається до сонця, колихає голівкою та розвиває свої ніжні пелюстки, витає вона радісними рухами щастя.

По танку вона приїїла, очі її блистіли радісно, а з уст її вирвалися два слова, повні захоплення „Альля кібір“.

Очі каїда уважно слідкували за кожним її рухом. У них заблимає цікавість до неї і він засміявшись сказав.

— Завдяки вам, пані, стане вона від сьогодні моєю вибраною.

— Ін ш'альля, радісно повторила я.

Каїд прикликав євнуха, приказав подати шампанське і ми втрійку вітали свято вибраної, поливаючи шумкий напій та веселючись у дзвінкий сміх і щебетання пайцаслившої з жінок гарему.

Пізно вночі я висунулася поза браму гарему, біля якої чекав на мене заспаний візник.

Гадаю, що не тільки я, але ми всі троє були дуже задоволені цим незабутнім вечором.

МІНЛИВЕ ОБЛИЧЧА

Мінливе обличчя та його чарівну мову подарувало нам фільмове мистецтво. Чи було колисьбудь давніше людське обличчя таким живим виразником переживань, як тепер, коли бачимо його виразно на білій площі екрану? Обличчя у фільмі, це те, що у театрі — слово, а в му-

зиці, яке не може нас ошукати. Воно питоме кожному і по своєму віддає всякий внутрішній порух; важкі удари долі, щоденна одноманітна праця, несподівана радість кладуть на ньому свій відпечаток. Слово ж належить усім однаково й старається вміло вирівнювати всякі внутрішні переживання, що пробиваються назверх.

Німе мистецтво — фільм побудувало своє вражіння на цьому людському обличчі. Із людського муравлища добуває воно якийсь тип людини й виводить його на головокружну висоту по ступенях реклами. І це людське обличчя розходить по світі, лякає, гіпнотизує й за-

Фільмова артистка Грета Гарбо.

зиці — звуки. Живе її мінливе, — завдає воно глядачеві нову все загадку й само помагає її розв'язувати.

Глядимо в очі людини з цікавості чи співчуття, коли хочемо пізнати, що вона думає. Короткий погляд, рух повік, зморшка брів виявляє нам більше, як мова, яка намагається завжди прикрити правдиве внутрішнє почування. У цій грі виразу беруть участь не лише очі, але обличчя й ціла людська стать. Чому бажаємо завжди, читаючи записки чи листи замітної людини, побачити перш усього її портрет? Недовіряючи слову, здається нам, що знайдемо відповідь на всі наші запити в обличчі лю-

Грета Гарбо в одній зі своїх фільмів.

ди. Мінливе обличчя Грети Гарбо, чи воно не запауувало світом? З усіх ілюстрованих журналів, стінних плакатів, коштовних реклам дивляться ці подовгуваті, загадочні очі з блідою усмішкою легкої перемоги. А поруч

(Продовження на 12-й стор.)

ПРО ДАЛІЇ

Ця невибглива рослина, що вдячно та буйно цвіте по сільських городах і підносить до сонця свої пинько-колірні квіти, сама вже мабуть забула про свою бланку минувшину, коли вона прикрашувала собою лише королівські городи. Та й ми минаємо її рівнодушно, тому що привикли вже до її буйного росту та багатого квіту. Чи не та саме скромність та вдячність її стає причиною такого легковаження, мимо того, що красою та різноманітністю квіту вона не уступає хризантемі?

Батьківщиною далії є Мексико, країна піскових ріпини та безводних гір. Її привіз у 1789 р. Сервантес, іспанський ботанік, до Мадриду, де вона вперше розцвіла під європейським небом. Її дали тоді імя в честь шведського ботаніка Андрія Далі, прозвавши її „далією“, а дещо пізніше перехрестили на „георгінію“ в честь російського ботаніка Георгі. Однак досі задержалися обі назви, якими вона забезпечила собі тріве місце в сучасному цвітництві.

Зпочатку берегли її заздро столичні огородники, вважаючи великою рідкістю її ярку п'яти- чи семипелюсткову квітку. Але надто дбайливе піклування пошкодило оці квітці диких степів, і вона зникла в добірній землі та вогкому воздуху королівських теплиць. Аж згодом привезли її знову німецькі ботаніки в 1803 р. з Мексика й поширили на заході Європи. Німецьким огородникам удалося вишукати першу повну далію й з того часу виховують невгамовно нові й нові відміни цієї рослини. Вона швидко й легко перехрещується з другими відмінами й дає буйні красками, дивовижні витвори, що миттю появились у свіх цвітниках Європи. Це перехрещування довело згодом до густих, забитих okazів, що визирали з земного листя наче колірні мячики. А вже при кінці минулого століття почало тахнути захоплення даліями, мода на далії зникла й вони цвіли лише в невибгливих сільських городях або і скромно притулені до паркану в більших цвітниках.

Тепер вважаємо оці штивні, багатолісті квіти останками першого побідного походу цієї квітки. Далія, яка тепер знову завитала в наші городи — відродилася, — примінилася до сучасного смаку. Завивані пелюстки грають у ніжних відтінках, розходяться на всі сторони гострими кінцями і творять правильну зірку, яка певно спочиває на зеленій биліні. То знов широкі пелюстки, покроплені іншою красою, творять порожню квітку яркої краски. Далія побідила, — вона ввійшла знову в сучасне цвітництво й знайшла безліч поклонників. Що року влаштовують виставки далій, які дають перегляд нових досягнень. А це все завдячує вона своїй життєрадості, яка не знає перешкод при змінах форми й краски, а перероджується легко в нові відміни.

Плекання далій не вимагає фахового піклування. Хочемо подати тут деякі вказівки, яких треба придержуватися при садженні й розмножуванні далій, щоби добути як найкращого висліду при плеканні цієї рослини.

Далія потребує тяжкої глинястої землі й цвіте тоді краще чим у легкій пісчаній почві. Цибульки далій найкраще висаджувати в половині травня до грядок й добре поливати, а коли випустять галузки, прив'язати їх до міцної тички, щоби ломкі биліни не погнув вітер. Краще було би висаджувати цибульки в березні або квітні до вазонів, а потім щойно в травні пересаджувати до грядок, тому що тоді значно скорше зацвітуть.

В половині червня треба обчистити кущ, себто відрізати всі зайві гони, а лишити лише 3—4 биліни, які зміцніють і згодом буйно зацвітуть. Цвітуть вони аж до

перших морозів, але так пізно не треба їх лишати в землі, лише виїняти трохи скорше й переховувати через зиму у пивниці.

Розмножувати далії можна найкраще розділюванням цибульок.

О. П.

РАЦІОНАЛЬНЕ ВЕДЕННЯ ДОМАШНЬОГО ГОСПОДАРСТВА

До цього часу мало хто звертав увагу на завдання господині, на її відповідальність за добробут родини, за рівновагу бюджету, та на працю, яка вичерпувала сили своєю одноманітністю. Працю ту приймали як буденну річ, над якою нема чого застановлятися, чи навіть шукати доріг для її полекші. Коли муж працював поза домом для заробітку, видавалося зрозумілим явищем, що жінка посвячує всі свої сили домашньому господарству та вихованні дітей. Поза цими ділянками вона й не шукала іншого заняття.

Сьогодні стрічаємо чимало жінок, що працюють для заробітку поза домом а окрім того двигают весь тягар домашнього господарства на своїх плечах. А також господиням, які не займаються іншою працею окрім ведення господарства, доводиться боротися сьогодні з перешкодами, яких не знали наші прабабки. Згадаю лише важке питання домашніх помічників, підвищені платні ремісників, високі кошти образування дітей, які завдають багато клопоту при вдержанні рівноваги бюджету. Стремління — облекшити завдання жінки-господині і для цього перетворити організацію домашнього господарства — стало домаганням часу.

Досі стрічали ми добрих і пездатних господинь і не пригадували над причиною цього явища, приписуючи звичайно успіх господині її пильності. Однак, коли приглянемося ближче, побачимо чимало невсипущих господинь, яких домашнє господарство невпорядковане як слід. У них багато різних здібностей, вони прегарно вміють варити, шити, прятати, прати й прасувати, вірцево виховують діти, але їм недостає найважливішої прикмети: перегляду над оцим складним механізмом домашнього господарства; вони не вміють його зорганізувати як слід.

На це можна би відповісти, що змисл для організації, це вроджена прикмета, якої не можна придбати вихованням. Це безперечна правда, коли річ у великому складному апараті якоїсь установи, але не там, де говоримо про обсяг домашнього господарства, який помимо своїх важких завдань, всеж таки тісно обграничений. Тут можна придбати собі трохи організаційного хисту, розваживши докладно всі праці в господарстві, спостерігаючи перебіг їх та випробовуючи нові, легші способи. Досі придержувалися господині все засад перенятих від матері й бабуні, не зупиняючись над оцінкою тодішніх часів та давних методів господарювання. Ще й досі характеристичною прикметою старших господинь, — це невдоволення та нехоть до всего нового, що появляється в ділянці домашнього господарства.

На заході й півночі поступила техніка домашнього господарства великими кроками вперед. У нас вона ще спинована недостатчею технічних засобів, якими користуються на заході навіть сільська жінка. Але і в нас можна богато дечого переміняти й уліпшити скромними засобами. Нашим завданням буде, показати кілька можливостей улекшення й практичного організування домашньої роботи і серед наших умов.

К. Дашиничева.

ПРО ЖИЛЯКИ

Жінки справді дуже терпеливі та спокійні! Нерв ди- вилися та дивувалися: поги в них попухли, жили грубі завбільшки пальця, покручені наче гадюки. Вони цілий день ходять за домашньою господаркою, чи своїм щоден- ним заняттям і не звертають уваги на свій стан. Деколи тільки чуєть нарікання, що похнуть поги, але це тільки жилики, щож тут турбуватися? Досі цією справою більше цікавилися та турбувалися молодші жінки, бож сукині були короткі. Звичайно, питання краси не для всіх одна- кової ваги, селянка і робітниця не дуже придержується моди і тому як досі так і тепер мало цікавиться своїми ногами. Що правда, на селі рідко видно такі великі жи- ляки, як у міщанок середнього стану.

Всетаки одного дня приходить зацікавитися цією справою: на позі зробився боляк. Ніякі домашні средства ні навіть античні масти не помагають, боляк розлазить- ся а нога напухає ще більше. Іншим разом жилик трісне і з цього місця дуже кровавить. Щойно тоді звертається жінка до лікаря. І що це за біда з тими жиликами і яка на них рада та спосіб?!

Отож жилики, як сама назва вказує, це хоробливо змінені жили. І вони справді дуже змінені. Раз, це помітне всім, вони дуже розширені; в них залягає кров. Та до- сліди лікарські вказують, що ці жили не тільки розши- рені, але й їхня будова змінена а праця зовсім погана. І так їхня стінка, то грубіє, то зовсім тоншає. Рівнож шкіра над таким жиликом тоншає і стає вкінці подібна до пластилини паперу. Це очевидно дуже некорисна обста- вина, бо така тоненька стінка не ставить ніякого опору залягаючій крові та дозволяє їй ще більше роздувати жилу та вкінці стає причиною тріснення жилика. Треба знати, що кров кружляє правильно в жилах в напрямі від кінцівок до серця, отже в гору, чи як кажемо доосе- редно. Міжтим показалося, що в жиликах цей кровообіг змінюється, він звільнюється а в кінці зовсім зупиня- ється. Кров залягає в жилах, а це ушкоджує їхню стінку ще більше й рідина пересикає з крові до сусідньої ткани, — нога пухне. Далі, хоробному стану сприяє теж обставина, що внаслідок застою повстає ушкодження кля- пок, які правильно замикають жилу як вентиля та не до- зволяють крові вернути назад, отже примушують її пли- сти до серця. Всі ці обставини разом лучаться в один лан- цюг причин і наслідків, котрого вислідом є жилики та їхні комплікації.

Про наслідки жиликів вже вгорі дещо сказано. Треба знати, що не все до таких наслідків приходить. І так бу- ває, що жінка все життя має невеликі жилики, деколи їй похнуть ноги в день, а в ночі чи при спочинку спа- сають — от і нема причини ними турбуватися. Інакше бу- ває, коли вони потягають за собою немилі наслідки. Тріс- нення жиликів трапляється не так дуже часто і не при- бірає звичайно загрозливих розмірів. Треба тільки рану асептично (чисто і чистим матеріалом) оглянути, лежати спокійно, уложивши вище хору ногу, а рану обв'язати міцною перев'язкою.

Гіршим наслідком є боляк. Як сказано такі боляки дуже тяжко загоїти, інколи вони розлазяться аж до ве- личини долоні й більше. Шкіра кругом них темніє та грубіє, нога дуже пухне та болить, людина не може більше працювати, бт і доводиться їй місяцями лежати бездільно, та без упину лікуватися, бо як сказано такий боляк не хоче гоїтися та не рідко книть собі з усіх зусиль лікаря.

Буває, що в розширеній жилі починається запалення. Тоді вона пругогато червоніє і дуже болить, лю-

дина має гарячку. Такий стан буває небезпечний та за- грожує життю, бо в жилі творяться сніпи, котрі можуть відірватися та пливучи з кровообігом замикають інші, важні для життя судини, або й серце. В такому випадку необхідно лежати в ліжку, поги уложити дещо вище й прикладати кvasні оклади (з пилу Бурова).

Яка є причина жиликів?

Досі цієї справи докладно не з'ясовано. Та з лікар- ських помічень видно, що звичайно причин є принай- менше дві. Перша й головна, це вроджена, родина слаба будова жил. Приклади з життя повчають нас, що справді жилики появляються у членів тої самої родини, отже у мамі і дочці чи сина, у сестер. Такі родини мають вже таку „конституцію“. Це є стан організму, котрий втворює схильність до певних хоріб. І справді жиликуватість йде часто в парі з отовщенням, артеріосклерозом (звуженням стіни кров'яних судин), роздуттям легенів і ін- шими конституціональними хоробами.

Та конституція становить тільки податне підложє, вона звичайно сама ще не вистарчає. Долучується до неї т. зв. момент викликующий. Таким буває в першу чергу односторонній, стоячий спосіб життя. Не рух, тільки сто- яння уможливує втворення застою крові в ногах. Праця м'язів ділає корисно на кровообіг, вона начеб масу- вала та скріпляла стіну судин. Тому так часто стрічаємо жилики у пекарів, продавців, фабричних робітниць(ків). Важним викликующим моментом для жінок є вагітність і роди. Утиск вагітної матиці на жили, та підвищення утиску їх у часі родів спричиняють труднощі відливу крові та її залягання в жилах. Шкідливий також невід- повідний одяг, в першу чергу круглі підв'язки, які зв'язують ноги під колінами та спричиняють застій в їхніх жилах. Деякі вчеші дошукуються зв'язку жиликів з невід- повідною віджиною та радять їсти більше ярип та ово- чів, — тобто вітамінів.

Як лікують жилики?

Багато людей чуло про гумові панчохи і вважає їх єдиним ліком при жиликах. Та воно не зовсім так. Гумові панчохи можуть дещо помагати тільки при малих, почат- кових жиликах. Але вони мають більше хиб ніж кори- стей. Перш за все гума не пропускає поту й повітря, і хоч такі панчохи роблять з тонких плетених гумок — вони всетаки частинно задержують цю хибу. Далі стискають тільки частину жил, а повнужче панчохи втворюється ще більший застій і нові жилики, котрі можуть переходити на найвижню часть уда, зовнішні части полові а навіть на жили черевні. Далі при великих і змінених жиликах вони зовсім безуспішні. Коли до цього додати, що такі панчохи дуже дорогі (пара контує біля 100 з., а то й більше) і не тривкі, бо розтягаються, — зрозуміємо, чому цей старий спосіб сьогодні вже майже зовсім за- кищено. Давніше радо оперували такі жили, до чого слу- жив ряд різних операційних методів. Сьогодні користу- ємося знаменитими неопераційними способами. До жили- ків внорескують різні ліки, які завдяки змінам в стінці жил помагають їм закламентися. Місце, де внорескнено дану рідину твердне, деякий час може воно навіть зачер- воніє але понижче його жила западається, бо не дістає вже допливу з гори та в ній не може втворюватися за- стій. Ці дуже успішні та нешкідливі внорескування ви- перли зовсім операційний спосіб лікування, а гумові пан- чохи завдяки їм переходять вже сьогодні до історії. Тому треба вистерігатися всяких несовісних продавців, які га- рячо і шумно реклямують цей дорогий, непотрібний а то й шкідливий товар.

(Продовження з 9-ої стор.)

(о диво!) вітає нас щира й невимушена усмішка цієї жінки, яку ми звикли бачити в ролях рафінованого паміра.

Однак повинна техніка — звукова фільма — принести з собою багато нежданого. Звукова фільма роздвоїла фільмове мистецтво — замість одному нанові — обличчю, воно починає служити також звукам.

Звуки та мова наближують фільму до театру, наражаючи її на всі труднощі зв'язані цією галуззю мистецтва. Добрий голос та бездоганна вимова не завжди сполучені з привабливим та виразистим обличчям. В театрі це пропадає, далека сцена та кольорові зашторки затирають враження зовнішнього вигляду, яке уступає тут місце повноті голосу чи тонкості гри. Але на срібному екрані? Де чітко й виразно виступає кожна лінія, помітний кожний рух, не згадуючи вже про збільшені світлинні самого обличчя, які несуть нам розв'язку цілої драми?

І ось тут лежить питання розвитку звукової фільми. Чи піде вона шляхом театру, відкидаючи німу гру великих артистів обличчя, чи може обмежить свої звуки до бічних мелестів, як це тепер часто зустрічаємо? Або може вибере третю можливість, про яку недавно тому писали американські журнали, себто з'єднає мистецьку гру своїх зірок із голосовими здібностями підбраної людини?

Відповідь нам на це питання — час, який криє в собі не одну таємницю майбутньої фільмової техніки.

Л. В.

РІЖНІ ВІСТІ

Абсольвенти учительських семінарій організуються.

Рік річно виходить з наших учительських українських семінарій велике число кандидаток, які опісля піде не можуть дістати посади, бо в державних школах їх не приймають, а в найкращім випадку кидають десь далеко на захід у корінню Польщу — наша Рідна школа на стільки ще не розбудувалася, щоби могла дати приміщення своїм молодим силам — і так десятки й сотки дівчат з учительським дипломом остає без заняття не то вже учительського а й ніякого, бо в економічних інституціях жадають відповідного фахового підготування.

Щоби вийти з того невідрадного положення, задумав гурток цих інтелігентних безробітних за ініціативою кількох енергічніших одиниць зорганізуватися — сполученими силами можна успішніше добувати кращої долі. Дня 5 квітня ц. р. відбулася в цій справі перша довірочна нарада при доволі численній участі абсольвенток львівських семінарій: державної, Рідної школи і СО. Василіянок. Були також товаришки-учительки з посад на західних окраїнах, а зі старших запрошено п. Конст. Малицьку й Стефанію Пашкевич.

По відкритті нарад виголосила тов. Люба Гаращак довгий реферат, дуже гарно й річезово опрацьований. Представивши потребу організації, вказала на найближчі її завдання й цілі. Реферат з одного боку повен молодечого ідеалізму й запалу до праці, підчеркував одночасно реальні вимоги життя і розвинув річезово план

діяльності нового товариства. Мало б воно згуртувати роз'єднані сили в одну органічну цілість, дати змогу членам поширити своє знання не тільки теоретично але й у практичних ділянках (кравецтво, моднярство, степографія, бухгалтерія, чужі мови і т. ін.), навязати контакт з товаришками в інших місцевостях, помагати собі взаємно морально й матеріально, брати живу участь у загальній культурній і громадянській роботі.

Реферат викликав живу дискусію, в якій одобрено програму референтки і доповнено її. Тому що творення окремого товариства одержане в теперішніх часах з деякими труднощами, порішено вступити в члени Жіночого Клуба ім. Ганни Барвінок, як автономна секція зі своїм власним правильником. Старшина Клуба приїхала це рішення до відома і вже в найближчих днях секція абсольвенток стає до праці в рамках Клуба Рідної школи, як найбільш підходящою своїми цілями й засобами до завдань будучих учительок.

Памяти видатних українських жінок. Українська Жіноча Національна Рада у Празі влаштувала 14 березня ц. р. академію, присвячену памяти видатних українських жінок. На програму академії зложилися реферати проф. С. Русової про Олену Пчілку, п. Е. Лоської про В. О'Коннор-Вілінську і проф. Д. Антоновича про М. Старицьку.

У справі народньої ноші. Наша збірка народньої ноші збагатилася дарунком п. Марії Велигорської зі Станиславова, — староданивою жіночою сорочкою зі села Дубрівляни, пов. Заліщики. За цей цінний прибуток, який є прегарним зразком народньої творчості полудневого Поділля, складаємо щирі подяку.

Самостійна Думка Української Матері. Під цією назвою став виходити новий жіночий журнал, як періодичний додаток до місячника „Самостійна Думка“ в Чернівцях. Вітаємо оцей сміливий почин буквининок та бажаємо щиро успіху в дальній праці. Докладнішу оцінку змісту та напрямку цього видання помістимо в слідуючому числі.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

З III. числом „Н. Х.“ вислано всім передплатникам поштові складанки для віднови передплати „Нової Хати“. Прохаємо всіх тих, які не вислали ще переплати за перший і другий квартал 1931 зробити це негайно, бо інакше будемо приневолені здержати їм висилку чергового числа. Неточні передплатниці підкопують видавництво.

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБОК

В 4 числі „Н. Х.“ за 1931 р. подано помилково, що до числа долучується IX таблиця вазорів. Таблиця, долучена до 4 числа „Н. Х.“ була назначена числом XI.

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувшив лікар заграничних клінік, спеціаліст шкірних, венеричних і сексуальних недуг (полова неміч) та лікарської косметики

ординує в шкірних недугах
і т. д. від год. 8¹/₂—10, 13—18.
в косметичі від 10—11 і 16—18,
в неділі і свята від год. 10—11.

Гірське сонце. Вапо'фор. Діатермія. Крио-
:: :: терапія. Сепараткові ждаліні. :: ::

Львів, вул. Сикстуська ч. 22, III. пов.

(біля „Народної Гостиниці“).

Вінда до вжитку, — Телефон 38-90.

КООПЕРАТИВА

„Українське Народне Мистецтво“

висилає на бажання

ПРОБКИ ПОЛОТЕН

за надісланням 25 сот. поштовими значками.

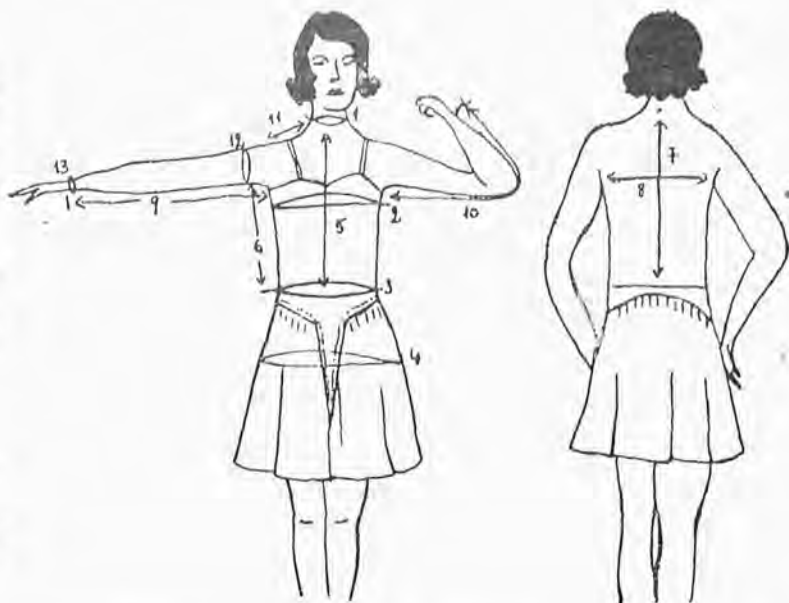
ЯК БРАТИ МІРУ

Коли хочемо самостійно шити, не вистачає нам лише постарати собі крій та приложити його до матерії. Крій треба точно приспособити до розмірів нашої постаті, тому що у кожної людини можуть бути ухилки від загально прийнятого типу розмірів, на які куплений крій не бере згляду. Тому треба точно взяти міру з себе й порівняти її з розмірами крою. Коли станемо рівно, ваче до руханки, відміримо:

1. обвід шиї	9. довжину випрямленої
2. обвід грудей	руки від чиколонка до
3. обвід стану	пахів
4. обвід бедер	10. довжину зігнутої руки
5. довжину переду	від чиколонка через лі-
6. бічну висоту від пояса до	коть аж до паху
пахів	11. довжину ramen
7. довжину плечей	12. обвід паху
8. ширину плечей	13. обвід чиколонка

Тепер треба порівняти розміри ці, які ми собі записали, з розмірами крою й поправити його, де потрібно.

Шити — це нелегка праця, але хто узброїться в відвагу й терпеливість, напевне не пожаліє свого вчитку. Не забувайте ніколи точно складати матерію й часто правувати!

НОВІ ЖУРНАЛИ

Вогні, часопис для української молоді. Львів. Березень 1931. Видає Кооператива „Вогні“. Часопис для молоді, яка не мала власного журналу та дуже відчувала його потребу, почав виходити у березні ц. р. Щиро звертається Редакція до молоді в своєму передньому слові, бажаючи закріпити з нею зв'язок як найтісніше. „Вогні“ мають стати для молоді вікнами, які випускають проміння світла й тепла у їхні молодечі душі. Вікнами, крізь які вона може побачити свій шлях та пізнати багато життєвої правди.

На зміст першого числа зложилися: нарис про пробудження ліса, опис подорожі, кілька життєрадісних поезій, відомости з ділянки випадінництва та спорту. Зв'язок із читачами навіязує Редакція цікавим конкурсом, який викличе напевне велике зацікавлення серед тих, що люблять літні мандрівки, а саме найкращого опису якогось шматка української землі.

На кінці звертається кооп. „Вогні“ з закликом до громадянства вступати в члени кооперативи, яка взяла на себе великий обов'язок дати часопис і книжку молоді в руки. Завдання кооперативи незвичайно важке, тому треба щоби на заклик цей відгукнулися не лише виховники, але й усі родичі, які бажають, щоби з дітей їхніх вийшли вартісні одиниці.

Білоруський жіночий часопис „Жапоцкая Справа“ почав виходити у Вильні накл. Об'єднання Білоруських Жінок ім. Альойзії Пашкевич. На перше число зложилися окрім заклику „До білоруських жінок“, згадка про життя і працю білоруської поетки Альойзії Пашкевич, новини з жіночого світу, практичні статті з ділянки гігієни та домашнього господарства та для нас особливо цікава стаття про білоруське народне мистецтво п. з. „Чи варто вміти шити й вишивати“. Білоруська народня моша, як і наша, славиться гарними узорами з яких замітні особливо случькі ткані пояси. Свідоме жіноцтво намагається зберігати й плекати ці прояви рідної народньої творчости, які починають уступати місце фабричним виробам.

ЖАДАЙТЕ ТІЛЬКИ МУШТАРДИ „МІКА“
з одинокі своєї фірми:
Львів, вул. Городецька 121. Тел. 95-50.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Др. Остап Грицай, Відень. Листа одержали. Чекаємо на обіцяний рукопис; тема цікава й актуальна.

Паталі Корозова, Мельнік. Чи одержали нашого листа? Вже довго не маємо вістки від Вас.

Софія Голлодаревська, Станіславів. Замовлені взори вже готові. Прохасмо подати нам свою адресу, щоби можна було їх переслати.

Марія Омелюченко, Прага. Щиро дякуємо за привіт. Уже давно не мали вістки від Вас.

Українко!

**Чи знаєш, що найкраще мило до прання і миття є
МИЛО МАРКИ „ЦЕНТРОСОЮЗ — ЛЬВІВ“**

ХТО ПОРАДИТЬ?

Я прочитала в одному календарі, що годуючи курей добре додавати до їхньої поживи примішку перцю, лунининок з яйця та товченого дерев'яного вугля. Кажуть, що від цієї примішки кури дуже добре несуться. Прохасю якогось досвідного фахівця відповісти чи це правда, та чи примішка не пошкодить їм якнебудь.

Г. П.

Недавно тому ми перепроводилися до іншого села й застали в цьому помешканні кухню без дерев'яної підлоги (вбиту землю). При найбільшій чистоті не можу позбутися блох, які ховаються у поросі й дуже нам дошкуляють. Чи нема якогось середника, щоби їх винищув?

Ст. Б.

Прохасю поради мені, в який спосіб робитися випрану для немовлятка, кілька кусників білля потрібно та якого розміру воно має бути. Чи можна зужити на це всякі старі кусники білля?

Молода мати.

Прохасю поради мені, до яких страп можна взивати підливи з бешамелем?

Гали Р.

Мое помешкання положене до полудня і в ньому дуже трудно держати квіти. Сонце світить безперервно від 7—14 год. Аспарагус пускає нові гоні, але молоденькі листки що покажуться на ньому, всихають. Другим квіткам віднадають теж листки в літі. Як тут поради?

О. П.

З НАШОГО ДОСВІДУ

Михайлині С. Гірчицю виробляють із меленого насіння гірчиці, якого можна купити в крамницях із насінням. Насіння це додають також при квашенні огірків. Однак сумніваюся, чи можна добре вдати гірчицю дома, тому що зготовлення гірчиці залежить від усіх хемічних правд, яких перестерігають фабрики та заводо березуть цю таємницю.

Ольга П.

Михайлині С. Подаю Вам два приписи на роблення гірчиці, випробувані мною. Оба вони дають добру гірчицю, однак це вже

залежить від Вашого власного смаку, котрий Вам краще подобається. Раджу Вам попробувати обох способів.

П. Р. Сіре Georgett-у дуже важко чистити дома; тканина ця легко збитається. Дешеві роди Georgett-а можна прати, але треба теж чиститися з тим, що вона збитається.

Вчительці. Золоту вишивку можна легко вишити легкою шиткою, намоченою в спиртусі. Для тої цілі треба прикріпити вишивку на якомубудь м'якому підкладі, прим. подушці й чистити шиткою так довго, аж доки вона не втисне в себе весь порошок. Потім витерти вишивку м'якою суцільною ганчіркою, щоб блищала. Добре було би вишити також із лівої сторони.

Дарка П.

М. М. Мабуть, держали Ви пальму через зиму в надто теплій кімнаті. Пальмі шкідливо в зимній темноті 8—10° Ц., так що можна, коли вона стоїть у неосвітленій кімнаті, лише вряди-годи перетопляти. Щоб позбутися тих мушок, раджу Вам обмити пень пальми й листки виваром із тютюну (не дуже міцним) а потім зрошувати її якийсь час при допомозі розпиляча два-три рази на тиждень.

Огородник.

Практичній. Звичайно виправляють кірячі шкірки в такий спосіб, що напинають їх на дошку, але при великій кількості шкірок це було би неможливе. Фаховий спосіб виправлювання такий: Шкірку зтягнути з крилика намочують на два дні до зимної води, щоб спокотати кров та всяку нечистоту з шерсті. Потім викрутити їх і занурити на тиждень до сильного розчину алуни й соли. Для тої цілі треба додати на 6 частини води 2 частини алуни й 1 частину соли; алуна, який у зимній воді важко розпускається, треба наперед розварити. Вряди-годи треба цю рідину перемішати, щоб вона добре перейшла шкірки. Найкраще держати це на теплом місці, тоді вони скоріше перейдуть. За тиждень вибрати шкірки, витиснути й повісити, щоб висхли. Потім треба їх чистити й шкродати гострим ножом, витягаючи на всі сторони, при чім слід вважати, щоб шкірка не прорвалася на слабших місцях або не пошкодити її ножом. Чистити треба так довго, аж поки шкіра не стане м'якою як ірха.

Праця це трудна і вимагає великої вирані, але коли матимете терпеливість, то вона Вам вдасться.

Хемік.

Педантиці. Головною причиною того, що Ваше білля виходить сіре з прання є те, що воно лежить нечисте й намілене днів через ніч у зимній воді. У зимній воді воно дуже й мило тоді ніяк на бруд не ділає. Подам Вам для приміру випробуваний спосіб, після якого я вже перу довгі літа:

Коли білля перелічене і посортване (кожний рід білля окремо) починаю рано прати в теплій воді з додатком луку. Коли не можна роздобути луку, можна вживати і соди для зм'ягчення води, яка в нас теж дуже тверда (вапниста).

Спершу перу скатерті й серветки, і при цьому переглядаю кожний кусник за плямами. Переправив всі скатерті й серветки, перу в тій самій воді стирки від начиння а потім воду з балії виливаю. Набираю свіжої води (кожного разу небагато) і перу обрусі другий раз, а потім у тій самій воді, тому що вона чистіша, перу перший раз чоловічі сорочки, натираючи добре обидві й рукави милом. У свіжій воді можна випрати вдруге чоловічі сорочки а потім перший раз якусь іншу частину білля. Так перепрати все білля змінюючи часто воду, якої треба набирати завжди потрохи до балії, найбільше кілька горшків. Один баняк води вистачає мені завжди на ціле прання, тим більше, що можу при обіді піділляти свіжої до цього.

Таке перенірання білля триває цілий день (білля на дві особи з цілого місяця). Увечері складаю все білля в балію, розложивши грубі кусники на снід а тонше білля на верх і накриваю його простиралом. Розварюю в баняку рештки мила, розпускаю їх кип'ятком і вкинувши туди ще кусник соди, занарюю цим білля. Ліпша так через ніч; у кухні воно ще до самого ранку не вистігне. На другий день перепираю білля на машинці, доливаючи по трохи теплої води без мила і в такому порядку можна поставити варити. До варення додаю також трошки луку або соди. Кожну скількість білля, яку кладу в баняк, завиваю в одне простирало, щоб воно не розліталось. Виварене білля перепираю злегка в балії з мильниці, викручую й кидую до зимної води. Коли в час, можна перенілопати і змінюючи воду лишити в ній білля через ніч. Третього дня викручую з тої води, крохмалю, синюю після потреби й виваю. Найкраще вшати на дворі від ранньої весни аж до пізньої осені, тому що воздух і сонце вибілюють і висушують білля прегарно. Для тої цілі я справляла собі навіть окремі шишки, щоб не знімати тих зі стриху.

На перший погляд видаватиметься Вам мій спосіб трудним або мольозним, але в дійсності він є легкий; коли взяти під увагу що перетяє білля тільки першого дня, а другого дня вариться й перетяється злегка. Часта зміна води та запарювання помагає скоро очистити його з бруду. Не раджу Вам уживати якогонебудь порошку при варенні, бо він завжди ділає некорисно.

О. Б.

ПРИПИСИ

Карафіол з яйцем

Карафіол, зварений в солоній воді поділити на невеличкі кусинки. Розтовкти на пательні кусник масла і присмажити на ньому цибулю. На це кинути карафіол і залляти 2—3 розбитими й посоленими яйцями. Мішати це все аж згусне, а потім посипати дрібно січеною петрушкою або прирізом. До цього подається зелена салата.

Гірчиця французька

Змолоти 10 дека насіння гірчиці на машинці і додати до того 4 дека цукру-мучки. Мішати невинно, долинати зимного, перетертого оцту (ніж літри) аж доки не зробиться з того густа каша. Ліпши нехай постоїть дві години а потім долияти ще оцту до смаку. Зложити до слоїв і повязати; по двох тижнях можна вже її вживати.

Подала *І. К.*

Українська гірчиця (муштарда)

Просіяти 1/2 кг гірчиці та розмішати добре з 1/2 кг цукру-мучки. Заварити в ринці фляшку оцту з 5 лавровими листками, 10 зернами перцю, 10 зернами гвоздики і щипкою соли. Провідивши через густе сито, залляти цим окропом гірчицю, розмішати, щоб не було грудок і додати ложку добірної оливи. Перемішавши це все, зложити у слоїк, завязати кусником батисту й поставити на 1—2 тижні, щоб зникла гіркота. Потім повязати папером.

Подала *І. К.*

Кваскова юшка

Покроїти дрібно квасок, піддушити на маслі і залляти потрібною скількістю горячої води. Коли закипить кілька разів, підбити доброю сметаною з одним або двома жовтками (залежить від скількості осіб) і вже більше не варити. Окремо зварити на твердо кілька яєць, обірати їх, розкрити по половині вздовж і вибрати жовток. Вимішати його з прирізом, піддушенням на маслі і наповнити біля цієї начинкою. Розкусити в риночці дрібку масла й присмажити на ньому оці половинки. При подаванні юшки додавати дві такі половинки до тареля.

Пшоняна каша

Вимити добре пшоно, залляти молоком і зварити в поливанні горичку, щоб була готова на половину. Молока не треба наливати багато. Вилложити потім у ринку, посолити, виняти трохи цукру і вкинути кілька кусників свіжого масла, залляти солодкою сметаною, вимішати й поставити до рури, щоб дійшла.

Вівсяні платки (Quaker Oats)

Англійський спосіб.

Відмірити горнятко вівсяних платків і вечором намочити у воді; води дати трошки більше. Другого дня поварити їх 10—15 хвилин. Потім додати січеної, присмаженої цибулі, 2 зубці втертого часнику, дрібку соли й перцю і 1—2 ложки повилы з баклажанів. Все це вимішати й поставити на хвилю до рури.

Січеники.

Вимішати зварені вівсяні платки з тертою булкою і вбитим яйцем та додати мелених, сушених грибів до смаку. Смажити на товщі так як січеники з мяса.

Трояка роляда

Розбити однакові кусні мяса неперого, телячого й волового. Посолити й положити один на другий, вважати, щоб волове мясо пришло до середини. Зверху наложити кілька на твердо зварених яєць, звинути міцно мясо кругом і перевязати.

Вилложити ринку яриною й січеною цибулею, вкинути туди пару телячих ніжок очиснених і покраних на кусні. Тоді зложити на це роляду й смажити на горячій товщі, підливаючи потрохи водою, аж доки зовсім не змякне. Коли роляда вже готова, перетерти підливу через сито разом із розвареними ніжками й залляти нею роляду на полумиску.

Будень зі шпінату

9 дека масла, 6 яєць, 18 дека вареного і перетертого шпінату (свіжого 1/2 кг) трохи зеленої петрушки, 2 мочені в молоці і витиснені — перетерті булки, 5 ложок сметани, 9 дека тертої булки, соли й перцю до смаку.

Масло втерти з жовтками, додати потрохи перетертого через сито шпінату, зеленої петрушки, соли, перцю і сметани, а на кінець шум з білків. Масу зложити до форми і варити в парі 1 год. Перед поданням обляти рум'яним топленим маслом з тертою булкою.

(Продовження на 24-й стор.)

Ідеали краси: 1) класичної доби,

2) епохи Рокко,

3) сучасної доби.

Плекана й гарна цера це основа краси!

(Dr. med. Ziegler, Берлін).

Іде весна... Весна в життю людини це молодість... Чи дивота, що стараємося заховати її як найдовше?... Молодий вигляд залежить у першій мірі від вигляду лица та його шкіри, від стану нашої цери. Зокрема твар, шия й руки, як частини шкіри виставлені на *безпосереднє* ділення повітря, вітру й дощу, вимагають неабиякої добайливости. Це тим більше, що вони складаються на наш *вигляд*, від якого так дуже залежить поводження в житті. А чейже *гарна* цера це *половина* краси.

Вже перед нами в часах *Рокко* був дуже поширений культ плекання шкіри. Тільки йшло воно зовсім фальшивими дорогами. Мужчини були білі від пудру, а про жінок *не згадувати*.

Чим далі взад, тим природніші засоби плекання шкіри. Старинні *римляни* присвячували цілі години для цієї цілі. Купіль та всякі натирання етеричними олійками, це їхні зважені середники. Ще краще робили це *греки*, в яких чейже найбільшою похвалою було „добре збудований і має оксамітну шкіру“. Та найбільшими мистцями в цій ділянці були *єгиптяни*. Вони дбали про добрий свій вигляд не тільки за життя, але теж по смерті. Через десятки соток літ, далеко ще перед Христом, доховалися до наших часів мумії, себто забальсамовані тіла небіжчиків. Вони так добре заховані, якби їх недавно поклав у домовину. Цей тайн не вдалось ще дотепер відкрити.

Все це добре розуміли єгиптяни, і хоча ми чотири тисяч літ (!) від них старші, то вказується, що найкраща дорога, це поворот до їхнього середника „ана“.

Основою єзраз на тій *старинній рецепті* і продовжуючи *студії* та хемічні *досвіди* фірма Silvikrin-Vertrieb Abt. Hortiflor виробляє крем „Hortiflor“.

Найважливішою його прикметою, всупереч до інших кремів, це обставина, що він *оставляє* пори шкіри зовсім *вільними*, отже *збільшає обіг крові*. Рівночасно ділає на шкіру своїми бальзамовими складниками.

Спричинений ним обіг крові робить *блідну* церу *рум'яною* — при *надто червоній* цері *відprowadжує* кров. Тим дається пояснити, що вже по короткім вживанню „Hortiflor-Crème“ *щезають* усіякі *випкди*, прищі і т. п. Навіть *вперті плями* на лиці *бліднуть і гвнуть*. При тім *всім ділає* „Hortiflor-Crème“ на *аморцки й фалди*, а також на *обвислу* шкіру. Діляння „Hortiflor-Crème“ є так *скоре*, що вже в короткому часі шкіра стає *чистою й незвичайно гладкою*. Цера *набірає дівоного оксамітного блиску*.

Вживання *інших* кремів, що не *основуються* на *жадних наукових дослідах* і *лише замілюють* пори та *затовчують* шкіру, *незвичайно шкідливе*.

Але от єгиптолог, проф. д-р Діміхен, якому завдячуємо відчитання багатьох гієрогліфів (в стар. єгипетськ. писемі) на мурах старих святищ та звоях папирусу, — відкрив *цікаву згадку*, про *божеський крем „ана“*, — що „робить шкіру подібною до слоненої кости й золота“.

Наукова хемічна аналіза вказала, що косметик (крем) цей належить до *трійливеридів* і його вживання — *примінене* до наших сьогоднішніх обставин, — *основується* на таких міркуваннях:

Шкіра це наші *другі груди*, це наші *легені*. Якщо людина *намарувалась* би *якимсь густим лепом*, так щоб всі пори були *заліплені*, — то *жде її ця сама смерть*, якби *заткав уста й ніс*, — себто *удушення*. Трійливий вуглевий квас *видихуємо* не тільки легкими, а також *шкірою*.

Ясно отже, що *через заліплення* шкірних *порів* *слідє затроєння* крові. При *частинному заліпленні* (пудром, *пміркою*, *невідповідним* кремом) — *частинне затроєння*. Тимто *найважливішою* *заповідю* *здоров'я*, це *вільні* пори *шкіри*, це її *чистота*.

Та, на *жаль*, робимо тільки *прогріхів* *супроти* неї. Ось вони: 1) Вживання кремів, що *затикають* пори. 2) *Миючися* *невідповідним* *милом*. 3) Вживаючи *пудрів та шмінок*.

Щоб *запізнати* *Шан. Читачок* (-ів) *докладно* з *новим способом* *відмолодження* *шкіри*, *лише* *названа* *фірма* *вислала* *безплатно* *прібіку „Hortiflor-Crème“* та *відповідні* *поучення*. *Уже* *мала* *ця* *прібка* *переконав* *Вас* *про* *спасенне* *діляння „Hortiflor-Crème“*.

Купон дарової пересилки.

В незаліпленій коверті оплаченій 5 сот. з написом „druk“ вислати до **Silvikrin-Vertr. Danzig 905. Bö tchergasse**

Прощу прислати мені *безплатно*:

- 1) Прібіку „Hortiflor-Crème“
- 2) Брошуру п. н. „Відродження краси“
- 3) Відомості про нові успіхи
- 4) Проспект „Метода відмолодження шкіри“.

Ріповнити латинськими бунвами.

Name _____
Імя і прізвище _____
Gen. Adresse _____
Докладна адреса _____

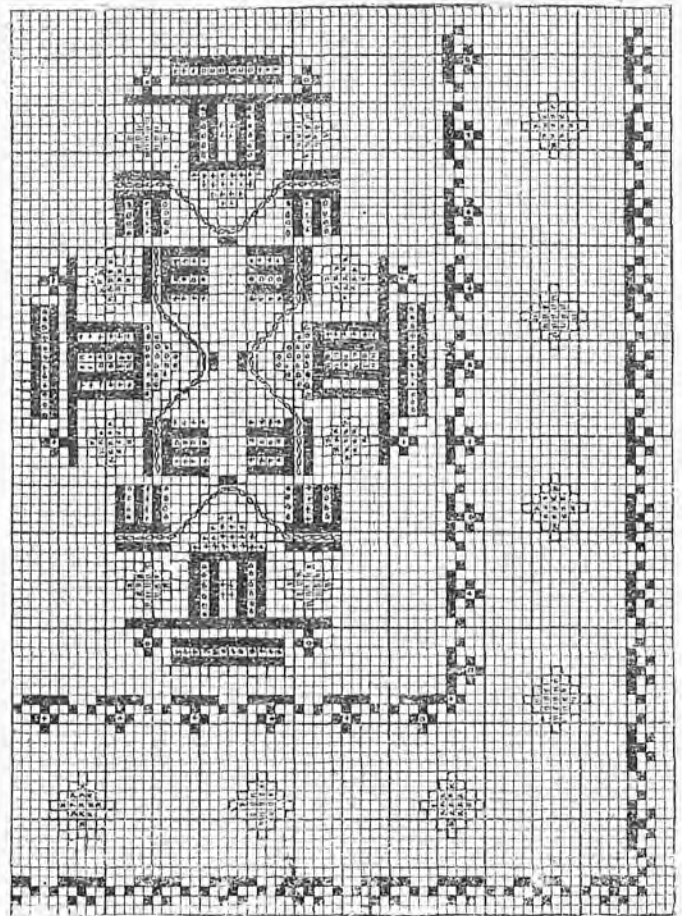
Ч. 1

Ч. 1. Вишивана блузка з білої маркізети. Крій сільської сорочки: рукави злучені з вуставками. Вуставки прикрашені буковинським узором, який складається з одного меншого повтореного чотири рази. Взір виконаний хрестиками й півхрестиками у кольорах чорній, вишневій, синій, зеленій, темно- й золотисто-жовтій. Цілий рукав аж до самої шиї закиданий дрібними горошками, виїнятими з великого мотиву. Пазуха блузки мала, але перед її прикрашений тим самим мотивом що й вуставки. На переді покидані ті самі горошки, що й на рукаві, але обведені дрібним хрестиковим узором, який повторяється на дудях. Біля шиї блузка густо зморщена й викінчена питками вишивки. Пазуха й усі шви обкинєні вишневою краскою.

Блузку можна замовляти в робітні „Українське Народне Мистецтво“ в ціні 35 — зол. До вишивання вживати ниток Mouliné марки D. M. S. (чорна ч. 310, вишнева ч. 815, жовта ч. 741, зелена ч. 905, синя ч. 796, золотисто-жовта ч. 783) або ниток марки S. M. S. (чорна ч. 371, вишнева 716, жовта ч. 431, зелена ч. 424, помаранчева ч. 432^{1/2}).

Ч. 2. Подушка вишивана пизом. Декоративна подушка виконана на канвовому полотні краски беж, прикрашена в оригінальний спосіб низинною вишивкою. Широка смуга низинного звору, яка тягнеться горою

Чи Ви
вже стали
членом
кооп.
„У.Н.М.“?

Ч. 2

Ч. 2. Взір до блузки ч. 1. На цьому рисунку видно головний мотив рукава, а також обвідку пазухи, та дрібні горошки з рукавів.

Краски: о о о жовта, + + + червона, = = = синя, X X X зелена, ■ ■ ■ чорна, о о о золотисто-жовта.

Ч. 3

подушки, перервана у двох місцях уривком зі звору, що виломлюється у дві повздовжні смуги. Спинка подушки гладка. Подушка виконана в робітні кооп. „У. Н. М.“. Взір можна замовити за надісланням 3 — зол. в адміністрації часопису. До вишивання вживати ниток D. M. S. або S. M. S. в клубках або в мотках.

Купон дарової пересилки.

В незалежній конверті оплачений 5 сот. з написом „druk“ вислати до **Silvikrin-Vertr. Danzig 905. Böttchergasse**

Прошу прислати мені безплатно:

- 1) Прібірку „Hortiflor-Crème“
- 2) Брошуру п. н. „Відродження крас“
- 3) Відомости про нові успіхи
- 4) Проєкт „Метода відомолодження шкіри“

Виповнити латинськими буквами.

Name _____
Імя і прізвище _____
Gen. Adresse _____
Докладна адреса _____

РОБОТИ

Ч. 4

ний тут у своїй первісній формі. Широкі вставки розміщені на краях, за ними йдуть морщинки, а ціла середина макати покрита дрібним, скісним узором із долішньої частини рукава.

Той сам спосіб розміщення можна дуже успішно приміняти при доріжках та надверниках. Взір макати можна замовити в адміністрації журналу за надісланням 4 зол.

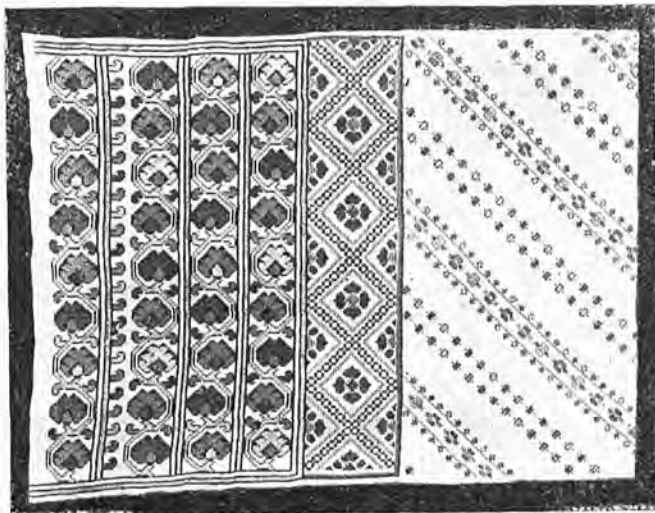
ГРУБИЙ СИРИЙ ШОВК

ДОГІДНИЙ НА ЛІТНІ КОСТЮМИ,
СПОРТОВІ СУКНІ ТА МУЖЕСЬКІ
ОДІННЯ

можна дістати

В КРАМНИЦІ КООПЕРАТИВИ „У. Н. М.“

в ціні 16— зол. за метр

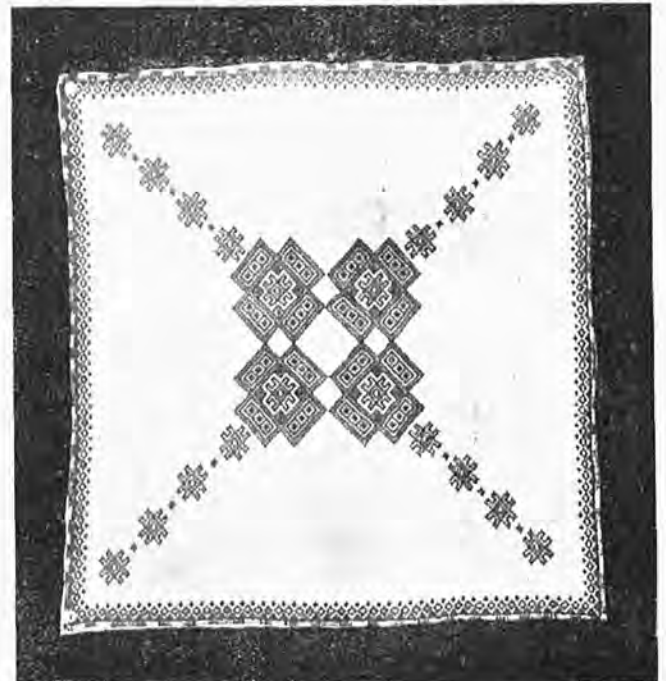

Ч. 5

Ч. 4. Із виставки кооп. „У. Н. М.“ у Львові: Буковинський кут. Посередині широкий тапчан, закритий ліжником та вишиваними подушками. Над ним маката (обр. ч. 5), та малюнки церков Олени Кульчицької. В куті столик на цвіти з вишиваною серветкою.

Ч. 5. Вишивана маката з виставки кооп. „У. Н. М.“ у побільшенні. Як матеріал послужило небілене, сільське полотно. Взір взятий із рукава буковинської сорочки (гл. ч. 1 „Н. Х.“ з 1928 р.), і приміне-

Ч. 6. Настільник на білому сільському полотні. Низинна вишивка примінена тут у дуже оригінальний спосіб. Чотири великі мотиви уміщені по середині настільника, получені малими серединками з рогами настільника, повтореними чотири рази. Краєм настільника біжить вузенький низинний взір та колірова обмітка.

Ч. 6

НИТКАМ МАРКИ С. М. S.

НЕ ШКОДИТЬ АНІ СОНЦЕ,
АНІ ВОЗДУХ, НІ ДОЩ,
НІ ПРАННЯ!

ТОМУ КУПУЙТЕ ЛИШЕ
С. М. S.!

ГОТОВІ ЦЕРКОВНІ ХОРУГВИ МОЖНА НАБУТИ
В КООПЕРАТИВИ

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“,
Львів, Ринок 39.

Побідний похід костюма

Костюм, який почав свій побідний похід весною, перетриває й літо. Вже минулого року бачили ми вдатні комплекти з легких літніх матерії, які скоріш заслуговують на назву сукні з жакетом, ніж костюму. Вони показалися незвичайно практичними, попри свою легкість. Шовкову сукню без рукавів можна приспособити в такий спосіб до кожної нагоди.

Костюм покажеться нам цього року в різних відмінках. Окрім згаданих уже суконь із жакетами з'являться полотняні англійські костюми в пастельних кольорах, доповнені легкими білими безрукавими блузочками. Близькою відмінкою можна вважати подібні костюми з сирого шовку, шантунгу, які окрім свіжого й милого вигляду, мають ще прикмету незвичайної практичності.

Милою новиною являються комплекти — узориста суконка й відповідний одноколіровий жакет. Їх можна виконати в різних матеріалах, починаючи від вовняних tweed-ів, аж до узористих шовків. Найрізнорідніші взори, дрібні горошки, пестру клітку, смужки й пруги стрічаємо на цюгорічних тканинах, якими зарядили вже вистави текстильних крамниць.

Спортові сукні, як звичайно білі, матимуть і тут деяку відмінку. Комірний жакетик у красці пояса чи краватки доповнить незвичайно влучно білу одноманітність спортивних одягів та розвеселить своїм яскравим відтінком спортову площу. Спіднички і спортивні суконь звичайно складані, однак складки з'являються на них тут і там групами. Дуже часто вистачає одна глибока складка зверху і ззаду, яка дає можливість свободного руху, а одночасно не поширює непотрібно жіночої силуетки.

На ново завітала до нас камізелька, яка являється відмінкою костюмового жакету. В незвичайно різнорідній формі та яскравих кольорах доповняє вона літні сукні, часто й поруч жакету, який стає зайвим у суконь із рукавами.

Якою буде цюгорічна жіноча силуетка, можна легко вгадати. Рівна, гладка, все ще вузька в бедрах та виразно підперезана в поясі. Приділ сукні, який сягатиме під коліно вранці, а до половини латки пополудні, дає змогу принозити свій одяг як найкраще до своєї постаті.

Легкий костюм із сіро-голубого tweed-у.
Блузочка зав'язується яскравою краваткою.

На весняний сезон
модні вовняні матеріали на костюми
у великому виборі

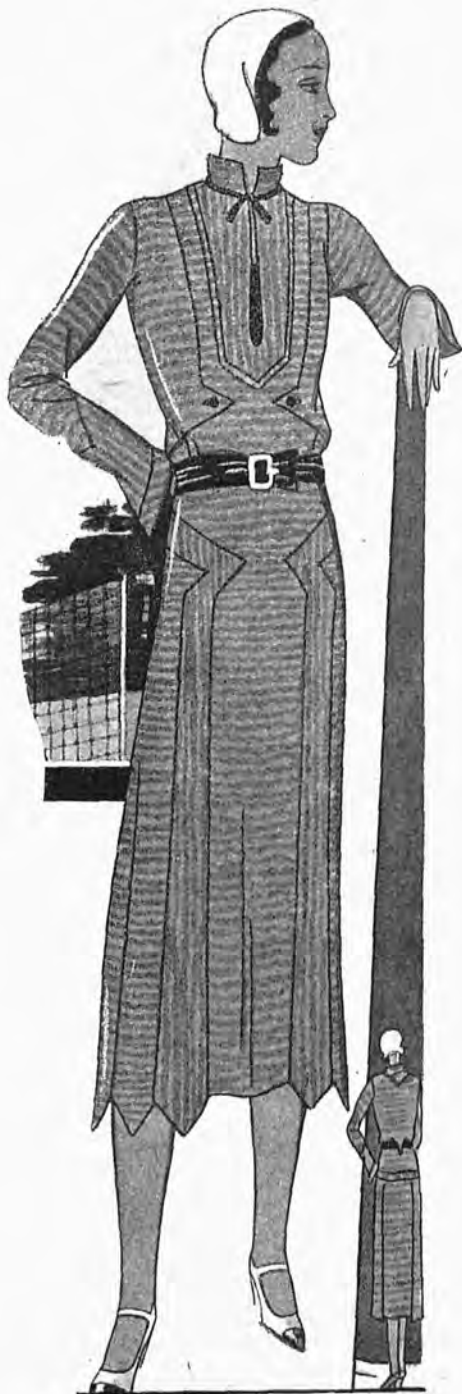
порукає фірма

СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ

Львів, Ринок 32.

Ч. 1. Спортова сукня з голубого вовняного матеріалу. Пояс і вставка синьої краски. Спідничка прикрашена втинаними складками.

Ч. 2. Комплет із сіро-зеленої кренеллі. Комір у формі шалю обвиває шию. Сукопка з того самого матеріалу з густо складаною спідничкою. Кесмірчик і манжети з білої піки.

ДЛЯ СПОРТУ І ПРАЦІ

- Ч. 1. Літня сукня з узористого сирого шовку. Комірчик у формі шалі, спідничка складана кругом.
- Ч. 2. Комплект із шатунгу зеленої краски. Фулярна блузка без рукавів.
- Ч. 3. Спортова суконка з жовтавого крепону, прибрана чорними гузиками.
- Ч. 4. Тенісова сукня з білого полотна. Комірчик і краватка з зеленого шовку.

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

НА СОНЯШНІ ДНІ

- Ч. 1. Спортова суконка з tweed-у краски беж. Комір і манкети з білої піки. Короткий жакетик у формі болера.
- Ч. 2. Сукня з сирого шовку з короткими рукавами. Перід блузки прикрашений різноколіровим шовком, спідничка складана.
- Ч. 3. Літня сукня з сирого шовку. Спідничка поширена зпереду і ззаду дзвоною складкою.
- Ч. 4. Легка суконка з голубої крепелі. Комір і манкети викінчені обміткою темнішої краски.

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

ОПИСИ МОДЕЛІВ НА АРКУШІ КРОЇВ.

Ч. 1. Вишивана блузка з короткими рукавами. Потрібно 2 метри бурунчуку, широкого на 80 см.

- Рис. 180. Перід блузки
 „ 181. Плечі блузки
 „ 182. Рукав
 „ 183. Комір

Оба переди треба зішити бічними швами і наморщити вгорі.

Рукавчик можна пришити до станичка, а потім наморщити цілу блузку вгорі. Комірчик із пазушкою викроється подвійно й накладається на блузку так, щоби вони обхопили збирки блузки. Блузка вишивана зором ч. 8 з таблиці зорів ч. 11.

Поясок може бути з того самого матеріалу або й колірового, у красці вишивки.

Ч. 2. Блузка з широким коміром. Потрібно 2,15 м. маркізети, широкої на 80 см.

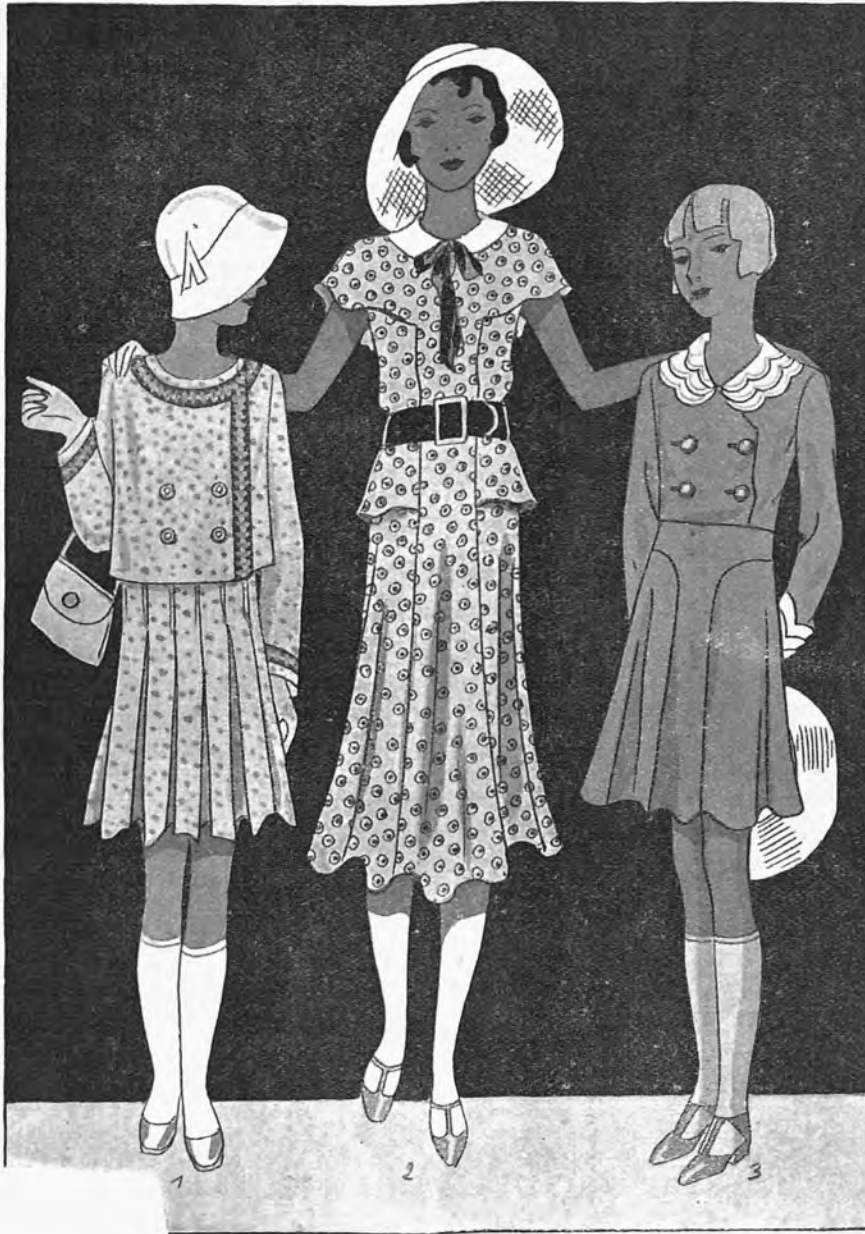
(Продовження на 24-й стор.)

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНІШЕ

РОМАН ЗУБИК, Львів, вул. Галицька 16

ПОРУЧАЄ:

Легкі шовкові фуляриузористі маркізети й батисти
на літні сукні та блузки.

ЯК УБЕРЕМО ДІТИ

- Ч. 1. Костюм із легкої вовняної матерії для 10-літньої дівчинки. Жакетик і суконка прикрашені вишивкою.
- Ч. 2. Літня суконка з узористого крепону. Широкий червоний пояс і краватка такої самої краски.
- Ч. 3. Суконка з зеленого шатунгу. Комірчик і манкети з білої Crepe de Chine.

Купон дарової пересилки.

В незаліпленій коверті оплачений 5 сот. з написом „druk“ вислати до **Silvikrin-Vertr. Danzig 905. Böttchergasse**

Прошу прислати мені безплатно:

- 1) Прібірку „Hortiflor-Crème“
- 2) Брошуру п. н. „Відродження краси“
- 3) Відомости про нові успіхи
- 4) Проспект „Метода відмолодження шкіри“

Виповнити латинськими буквами.

Name _____
Імя і прізвище _____
Gen. Adresse _____
Докладна адреса _____

ЗАМОВЛЕНІ ТОВАРИ ВИСИЛАЄТЬСЯ ЗА ПОСЛІПЛАТОЮ

(Продовження з 22-ї стор.)

Рис. 141. Перід блузки (половина)

- „ 142. Плечі блузки „
„ 146. Рукав „
„ 145. Комір „

Передня частина блузки має два шви на раменах. Перід і плечі блузки треба сполучити бічними швами. Рукави в досить широкі; коли би ширина матеріалу не вистачала, можна вставити біля манжету півелічків клинці. Рукав треба зішити з довшини край рукава приморщити й обхопити вузьким подвійним паском матеріалу. Тепер можна вставити рукави до пах, приміривши точношов до шва. Скроїти комір та пристебнути закладки до середини. На кожну закладку треба відмірити $\frac{3}{4}$ цм. матеріалу. Комір можна пришити до ширшу та викинути шиття вузькою смугою матеріалу.

Щоби омити клинці на рукавах, можна кунити маркізету, широкую на 100 цм. Тоді вистачить нам 1,50 м. маркізети, коли комір викроїмо з ширини.

Ч. 3. Вишивана суконка для 3-літньої дівчинки. Потрібно 1,90 м. білого бурунчуку, широкого на 80 цм. Взір вишивки вийтий з 5 таблиць зворіс ч. 1.

Рис. 166. Перід станичка (половина)

- „ 167. Плечі станичка „
„ 168. Перід спіднички „
„ 169. Зад спіднички „
„ 170. Комірчик „
„ 171. Перід пелеринки „
„ 172. Плечі пелеринки „

Станичок шити бічними швами. Спідничку треба також зішити на боках і на горішньому краю приморщити закладками. На кожну закладку можна відмірити 1 цм. матеріалу, так що всіх закладок повинно бути 28. Тепер треба сполучити станичок і спідничку. Для застібування станичка треба лишити ззаду отвір (15 цм.) і підшити його рівними кусочками матеріалу для уміщення гудзиків. Комірчик можна скроїти подвійно та пришити його двічі до вирізу. Пахи треба викинути скісними кусочками матеріалу.

Приділ спіднички в прикрашений фальбанкою, широкою на 2 цм. а довгою на 165 цм.

Ч. 4. Діточа суконка ч. 2 з пелеринкою, прикрашена хрестиковою вишивкою (таблиця зворіс ч. 1, взір ч. 6).

Перід пелеринки треба викинути на переді закладками, на які можна відмірити по 1 цм. матеріалу і сполучити їх із плечима бічними швами. Край пелеринки можна прикрасити вузькою морцевою фальбанкою широкою на 2 цм., а довгою на 300 цм. Виріз пелеринки треба викинути скісною смугою бурунчуку. Пелеринку можна прикріплювати затисками під комірчиком суконки.

Ч. 5. Вишивана суконка з білого сільського полотна або сирого шовку. Потрібно 3 м. матеріалу, широкого на 100 цм.

Рис. 148. Перід блузки (половина)

- „ 149. Плечі блузки „
„ 150. Перід баскіни „
„ 151. Зад баскіни „
„ 152. Перід спіднички „
„ 153. Бік спіднички „
„ 154. Зад спіднички „
„ 155. Перід болерка „
„ 156. Плечі болерка „
„ 157. Рукав „

Купон дарової пересилки.

В незаліченій коверті оплачений 5 сот. з написом „druk“ вкелати до **Silvikrin-Vertr. Danzig 905. Bettche ga se**

Прому прислати мені безплатно:

- 1) Прібіку „Hortiflor-Crème“
- 2) Брошуру п. п. „Відродження краси“
- 3) Відомості про нові успіхи
- 4) Проспект „Метода відмолодження шкіри“

Виповнити латинськими буквами.

Name

Імя і прізвище

Gen. Adresse

Докладна адреса

Перід блузки треба сполучити з плечима бічними швами й пристебнути закладки на раменах. Ліва сторона блузки не шивається цілком до кінця, лише сполучена разом із баскіною, отвореною на боці дає змогу застібати спідничку при помочі затисок, уміщених там. Виріз блузки викинується вузькою зав'язаною. Тепер треба зішити три частини переду спіднички, й уложити їх у складки згідно з вказівками на аркуші кроїв. Потім можна сполучити спідничку з баскіною, а баскіну з блузкою.

Болерко можна зішити бічними швами та приспособити рукави до пах. Край болерка треба викинути скісними смугами матеріалу.

Болерко і приділ спіднички прикрашені вишивкою ч. 2 з таблиці зворіс ч. 6. На білому полотні можна вишивати той взір у двох відтінках синьої краски, на сирому шовку брунатною й жовтою.

(Продовження з 14-ї стор.)

Крем з бішкоптів.

Високу форму наповнити бішкоптами. До цього зладити крем у спідуючий спосіб: Втерти $\frac{1}{2}$ фунта цукру з $\frac{1}{4}$ фунта масла й 4 жовтками, додати до цього склянку молока або сметанки й мішати на кухні в парі, аж згусне. Коли прохолоне, вилити масу на бішкопти й поставити до ливниці, щоби затверділо. Коли викинемо крем із форми, посипати його посіченими мідялами.

Лакоминка з булки

Взяти довгу черству булку, зрізати шкірку а мякоть покрити і зложити в решку. Залити це $\frac{1}{2}$ склянкою напеного молока розтерти ложкою й дати постояти годину, щоби булка втягнула в себе молоко. Тоді знову розтерти її добре, додати цукру нієли смаку, 8 дека масла, чотири яйці, розмішати, зложити у форму і поставити у піч на $\frac{1}{2}$ години. Для смаку можна додати трохи соку і шкірки з цитрини. До цього подавати солодку підливку.

Чекоядова каша

Заварити три склянки солодкої сметанки або молока і всипати туди 12 дека тертої чекояди і ложку цукру. Розмішати добре, щоби не було грудок, пасинати шклянку висохлих кружків і заварити, густу кашу мішаючи невинно. Подавати гарячу або змуду з малиновим соком.

Подає О. Винницька.

ЖІНКИ!

Чимало жінок нездужає на обірвання внутренностей, яке звичайно наступає по злогах, внаслідок важкої праці, подвигання та багато інших причин. Така жінка напевне буде здорова, охоча до життя і праці, коли замовить с бі спеціальний бандаж проти обірвання внутренностей.

При замовленні треба подати міру в цм (або шиткою): 1) в поясі, 2) кругом тіла через живіт, 3) кругом тіла попід живіт, далі ріст (низький, високий чи середній), кількість перебутих породів. Слід додати, чи терпите від нестерпності жолудка, утиску й тягнучих болів внутрі, болів у ямці під грудьми, стану нервового, болю голови а часто навіть очей, болю в крижах, плечах і під лопатками, болю в долішній частині живота або пахвині, болю одної або обох ніг і т. д.

Все описати докладно і з повним довірям спроводити собі бандаж, чи властиво спеціальний черевний пояс на гумах, зложений і доповнений відповідною пельотою залежно від роду занедужання. Ціна ві. 25 до 40 зол., при особливій конструкції ціна значно вища.

При занедужаннях та хворобах внаслідок внутрішнього обірвання себто обірвання: жолудка, кишок, матиці й шпрук не помагають ніякі ліки, вони лише хвилино облекшають терпіння. Одиноким ліком окрім операції в приміненія бандажу, купленого у спеціаліста-бандажиста,

М. Л. Полячек у Самборі ч. 129.

Також і для мужчин достачає спеціальні паси проти обірвання жолудка, шпрук і кишок.

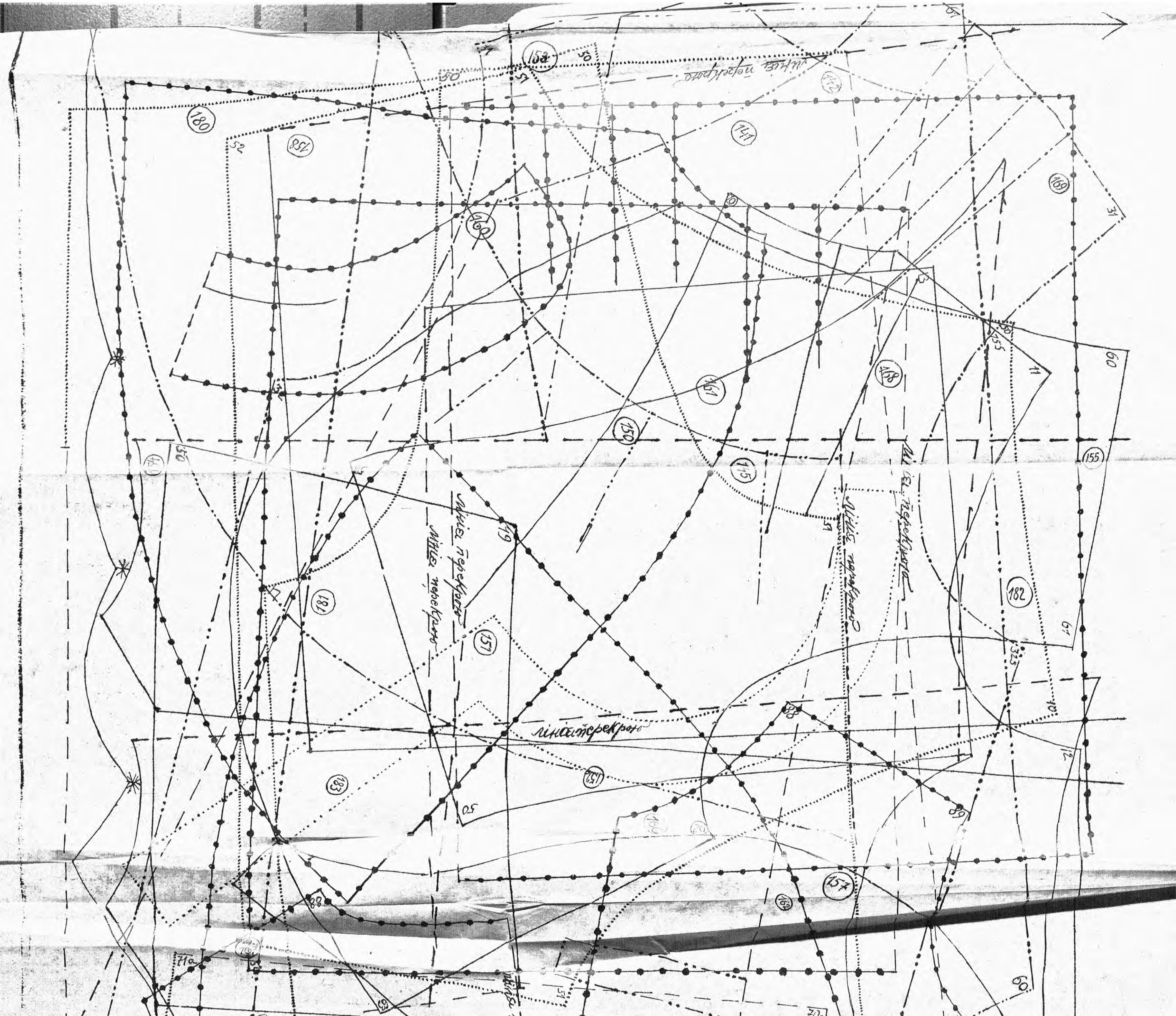
Бандажі пропукливі забезпечують найбільші застарілі пропукливі пущі, черева, уда, пахвини Гумові мішники для ослаблених міхурів у мужчин і жінок до вжитку підчас ходу, праці, подорожі й спання. Випрямники й коректори проти згорблення і скривлення стовпа хребетного.

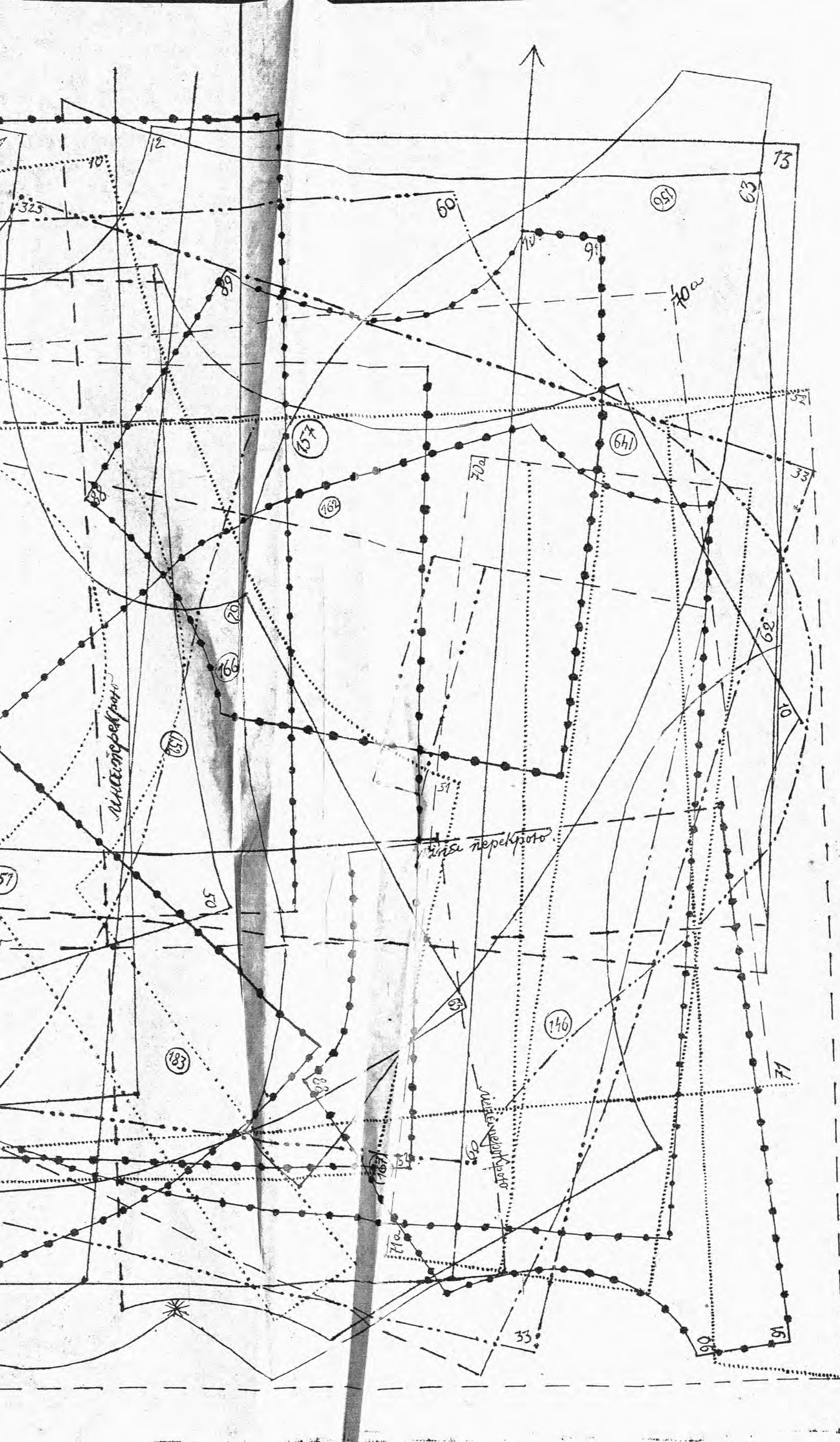
Протези — штучні ноги й руки для ампутованих.

Випдає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок ч. 39., I. пов.

За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

Львівська державна
наукова бібліотека
№ 5083

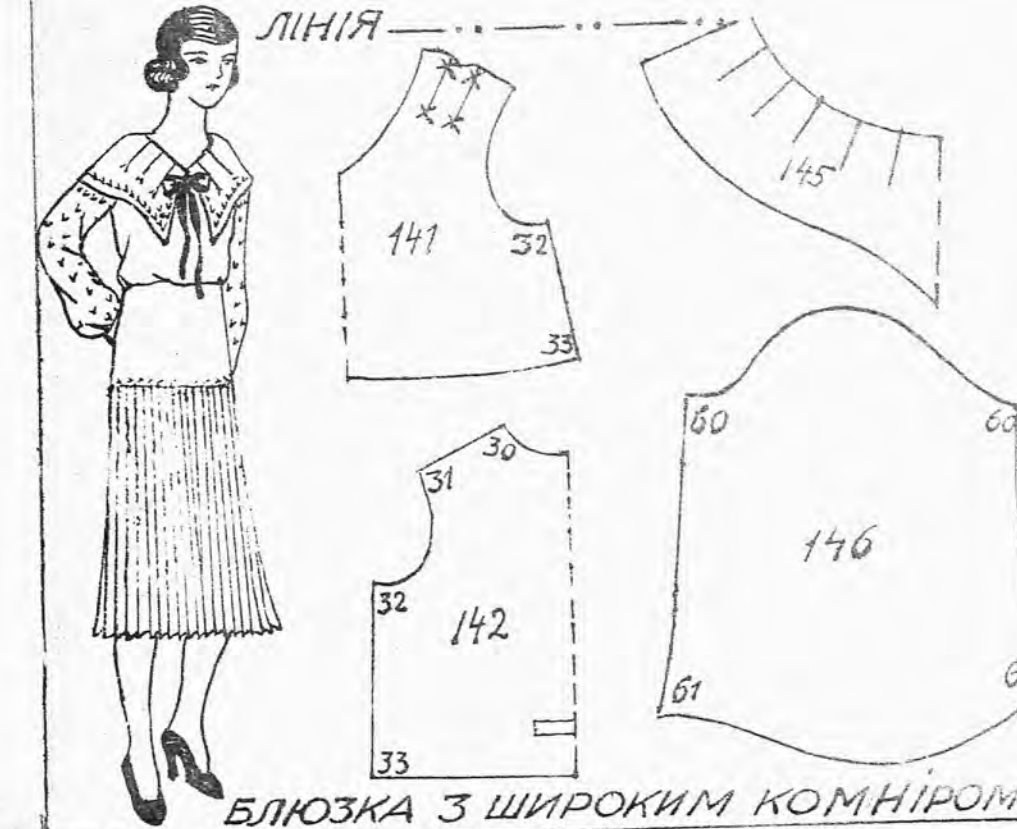

II. АРКУШ КРОЇВ

БЕЗПЛАТНИЙ ДОДАТОК до „НОВОЇ ХАТИ“
ДО Ч. V. (ТРАВЕНЬ 1931.)

ВИШИВАНА СУКОНКА З БІЛОГО ПОЛОТНА

БЛЮЗКА З ШИРОКИМ КОМНІРОМ

ДІТОЧА СУКОНКА ДЛЯ 3 ЛІТНОЇ ДІВЧИНКИ

БЛЮЗКА З КОРОТКИМИ РУКАВАМИ

КОЖДА МАТИ-УКРАЇНКА

повинна в день 10 мая ц. р. запенумерувати для своїх діточок

ІЛЮСТРОВАНІЙ ЖУРНАЛИК

„СВІТ ДИТИНИ“

який буде для них тревалою памяркою на цілий рік та доказом материнської турботи за добірний духовий корм для розуму і серця дітей.

„СВІТ ДИТИНИ“ — це журналик, якого не повинно бракувати ні в одній українській хаті, де є діти!

МАМИ! ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО ЦЕ В ДНІ СВОГО СВЯТА!

Умови передплати на рік 1931:

Квартально 3 зол.; піврічно 6 зол.; річно 12 зол.

Для Америки й Канади	1'50 дол.
Для Чехо-Словаччини	50'— кор.
Для Румунії і Бесарабії	240 леїв.

Замовлення слати на адресу:

ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ“,
ЛЬВІВ, УЛ. ЗІМОРОВИЧА Ч. 3.

М а м и ! — з а т я м т е с о б і д о б р е ц ю а д р е с у !

Позір!

Позір!

Передплачуйте

„ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ“

богато ілюстрований журнал історії та побуту

виходить що місяця на 24 стор. 4^о

Плекає традицію недавно-минулого, містить прецікаві спомини учасників, крім того історичні нариси та легку белетристику.

Передплата виносить усього: 13'— зол. річно,
7'— зол. піврічно, 3'50 зол. чвертьрічно.

Для членів чвертьрічна передплата 3'— зол.

Адреса: Львів, вул. Руська 18/III.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

НАЙДЕШЕВШИЙ ІЛЮСТРОВАНІЙ ТИЖНЕВИК!

ЗМІСТОМ СВОЇМ ЦІКАВИЙ ДЛЯ
ЖІНОК, МУЖЧИН, МОЛОДІ Й ДІТЕЙ!

ДОПИСИ З УСІХ КІНЦІВ СВІТА.

ЗВЕРТАТИСЯ НА АДРЕСИ:

„Жіноча Доля“, Коломия, Нова 1

„Żinocza Dola“, Kołomyja, Nowa 1, Poland,
East Galicia, Europa.

Чек.konto П. К. О. Варшава 153.700.

Телефон ч. 19.

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

ВИКОНУЄ готові або на замовлення ручні роботи з народними вишивками й мережками для прикраси одягів і домашньої обстановки.

ПОРУЧАЄ вишивані блузки, суконки, сорочки до народних одягів, білля, обруси, капи, сервети, подушки.

ВИДАЄ щомісячний журнал для збирання домашньої культури „**НОВА ХАТА**“ з відділом мод і ручних робіт. Передплата виносить: на рік **18 зол.**, на піврік **9-50 зол.**, на чверть року **5 зол.** Для Америки **3 дол.**, а для Чехословаччини **2-50 дол.** річно. (Red. i Adm. Lwiv, Rynok 39.)

КРОЇ! ————— МОНОГРАМИ! ————— ВЗОРИ!

ПОЗІР!

ЖІНКИ!

ПОЗІР!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ КООПЕРАТИВИ:

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

ЖІНОЧА ПРОМИСЛОВА КООПЕРАТИВА З ОБМ. ПОР. У ЛЬВОВІ.

АДРЕСА:

УДІЛ 30— зол.

Львів, Ринок 39.

ВПИСОВЕ 3— зол.

На „Свято Матери“, яке в тім році припадає на день 10 мая

порушаємо такі сценічні вистави для шкільних дитячих гуртків та Захоронок:

1. Для дітей міських надається сценічна картина в 2 діях зі співами й танками, яку написала Марія Козоріс-Барилкова п. з.
2. Для дітей сільських надається сцен. картина в 3 діях з „гагілками“ та хороводом, яку написала Іванна Блажкевичева п. з.

„Свято Матери“.

Ціна сеї книжечки 60 сот. (з перес. 70 сот.).

„У Мамин день“.

Ціна сеї книжечки 80 сот. (з перес. 90 сот.).

Жадайте цих книжечок по всіх книгарнях в краю!

Гуртові замовлення прямувати на адресу:

ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ“, Львів, ул. Зіморовича ч. 3.

(Гроші можна посилати в листах — значками поштовими).

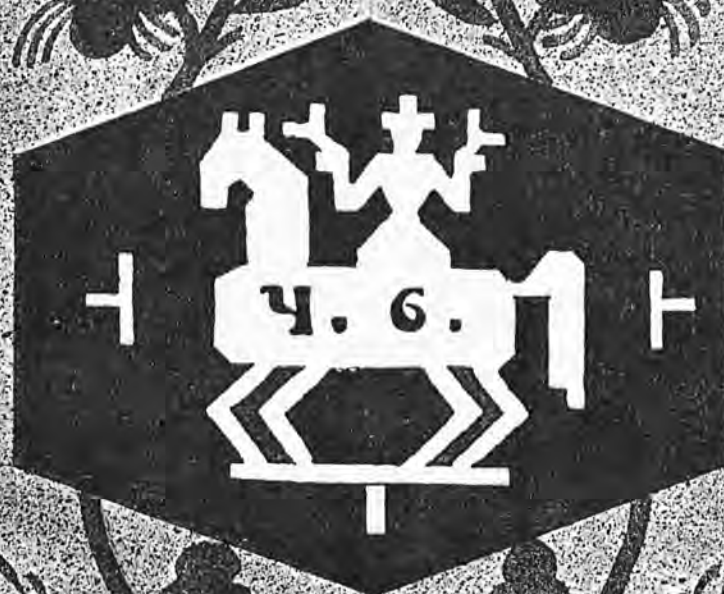
Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. За Редакцію відповідає **МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА**
Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок 39. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

Ціна числа зол. 1-80

ABBIE

PRIVII

Н О В А

Х А Т А

М. БУТ.
30

1931

Від Адміністрації

Пренумерата є платна з гори; щоби оминати перерви в посилці журналу, просимо о правильне вплачування належності.

До всякої кореспонденції з Редакцією і Адміністрацією просимо долучувати на відповідь 0'30 зл. поштовими значками.

В разі зміни місця побуту просимо завчасу нас про це повідомити, а на кошти зміни адреси прислати 0'50 зл. поштовими значками.

ОРИГІНАЛЬНІ КИЛИМИ Й МАКАТИ проекту і праці **О. О. КУЛЬЧИЦЬКИХ**

можна набути

в „НОВІЙ ХАТІ“.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР!

Макати від 25 зол. — в гору. Килими від 50 зол.

Відновляйте передплату! Дайте прочитати знакомим!

Найдешевша передплата добрих книжок!

За 3'50 зол. 12 книжочок „Самоосвіти“

Лише до 31-го січня 1931!
Пізніше буде дорожче!
Кожда книжка окремо
також дорожче!

ВИДАВНИЦТВО „САМООСВІТА“ дає всім самоосвітникам добрі, але невеликі обємом підручники з усіх ділянок знання, які необхідні для пересічно освіченої людини. Підручники писані науково, але при тім легко зрозуміло.

Приступайте до передплати на 1931 рік!

Цілорічна передплата на 1931-ий рік за 12 книжочок коштує всього 3'50 зол. вже разом з поштовою пересилкою, якщо пришлеться передплату найдалше до кінця січня 1931. — II. Хто пришле цілорічну передплату на 1931-ий рік аж в лютий або березні 1931 р., той мусить зложити 4 зол. — III. Піврічна передплата, зложена з гори на піврік виносить 2'25 зол.

Гроші слати тільки на адресу: „Центробанк“, Львів, Ринок 10, з приміткою на переказі, або на чеку: „Для Самоосвіти“.

Хто купує комплект 12 книжок, що вийшли протягом 1930-го року, за готівку, платить замість 6'40 зол. разом з пересилкою, тільки 5'— зол. разом з пересилкою.

Досі появилися такі книжки:

	зол.
1. К. Коберський: Що таке освіта і як до неї братися?	0'35
2. В. Созанський: Чого земля потребує?	0'35
3. М. Шаповал і О. Слободич: Великий Зрив. Історія укр. революції ч. I.	0'50
4. І. Блажевич: Культурна людина.	0'50
5. І. Лучишин: Наш світ.	0'45
6. О. Слободич: Боротьба світів на Україні. Історія укр. революції ч. II.	0'50
7—8. В. Созанський: Тайни природи.	0'80
9. О. Слободич: Історія Галичини в рр. 1918—1919. Історія укр. революції ч. III.	0'60
10. О. Т. Кунштовний: Слово до молодих людей.	0'35
11. Др. С. Парфанович: Чоловік та жінка.	0'60
12. Розвиток життя на землі.	0'40

Перський дорогий диван знаменито заступить гуцульський ліжник з чистої овечої вовни. 1 квадрат. метер цілком вистарчає перед ліжко і коштує лише 33 зол. на білім тлі, на сивім 31 зол. Замовлення адресувати: П. Королева в Яворові, п. Косів коло Коломиї.

Жінки, купуйте лише в своїй крамниці!

У крамниці кооп.

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

при вул. Косцюшка ч. 1

можна дістати:

Машинний шовк до шиття, марки „Progress“ у всіх красках по 15 сот.

Бавовна до цировання й латання панчіх у всіх красках по 20 сот.

Голки різної величини до шиття й вишивання.

Книжки й журнали надіслані до редакції:

(Просимо авторів і видавців надсилати нам свої видання для обміну й поміщення в оцій рубриці).

„Жіноча Доля“, — двотижневик, для українського жіноцтва, Коломия, чч. 11—17.

„Žensky Svet“, — місячник, Любляна (Югославія), ч. 5.

„Літературно Науковий Вістник“, місячник, Львів 1931, ч. 5.

„Нові Шляхи“, — літературно-науковий, мистецький і громадський журнал, Львів 1931, ч. 5.

„Життя і знання“, ілюстрований місячник, Львів 1931, ч. 8.

„Учительське Слово“, орган Взаємної помочі Українського Учителства. Львів, ч. 7—8.

„Літопис Червоної Калини“, ілюстрований журнал історії та побуту. 1931 р., ч. 5.

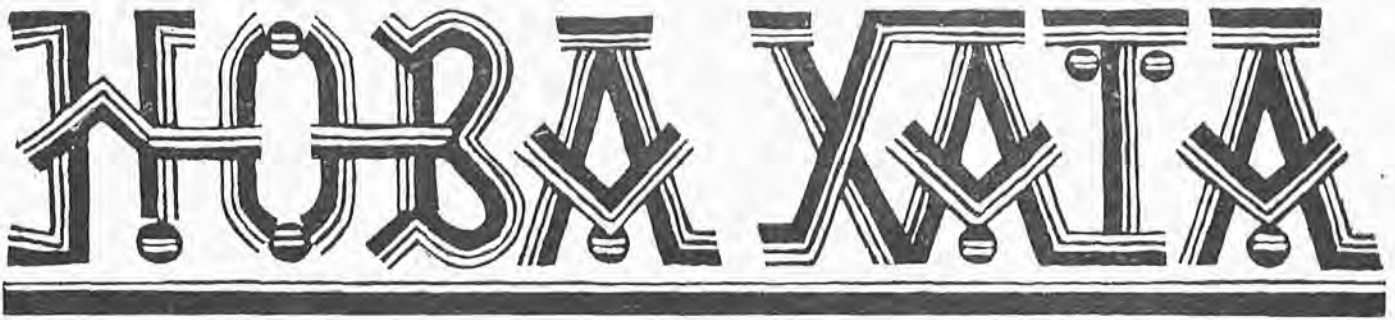
„Неделя“, Ілюстровани Лист, Београд. Тижневик.

„Вісти з Лугу“, письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці, ч. 5.

„Шлях виховання й навчання“, педагогічно-методичний місячник, ч. 5.

„Eva“, časopis moderní ženy, Praha, ч. 7—11.

„Пчёлка“, Видає Т-во „Просвіта“ в Ужгороді, ч. 9.

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ
ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК VII.

ЛЬВІВ, ЧЕРВЕНЬ 1931.

Ч. 6.

З МІСТ: *О. Кобилянська:* Путіфара. *Д. Горнякiewicz:* Роля жінки в повстанні українського нар. мистецтва. Жінка великого чоловіка. *В. Вільшанецька:* Повстанні міркування. *Л. Б.:* Дім і сад. *Л. В.:* Гелен Віле. Лена Ленська. *С. Яблонська:* Діточа мрія. 60-ліття автора „Дороги“. *І. Данилишина:* Помічання в домашнім господарстві. Як збирати полуниці. *Н. М.:* Діточі спорти. Рікні вісти. Нові книжки. Перша українська енциклопедія. *Ілюстрації:* І. Іванець: Дівчина з Шешор. Писанки Ірини Вілянської. Дорогея Томпсон. Модерна вілля. Сад. Гелен Віле. Лена Ленська. В німецьких школах. М. Гринченкова. К. Гриневичева. Вазп. П. Рекаміє. Р. Дмитерко. С. Галечко.

ОЛЬГА КОБИЛЯНЬСЬКА

ПУТІФАРА

НАРИС

Це було вечером.

На дворі люта зима, заметільниця розкошувала, біла жмутами снігу у вікна а в печі горів огонь і тріскав на всю хату. Господар дому обійшов подвір'я, позачиняв власноручно браму і двері від господарських будинків, погасив світла, де їх не треба було і вернув до середини.

Господиня поналивала чай і невеличке число гостей ожидало господаря, що обіцяв недавно розповісти їм одну пригоду, яка трапилася і яку пригадував собі мимоволі у бурливі вечері, як сьогоднішній, бо саме в такий вечір розказали йому її. Він говорить:

На високій горі, край ліса хата заможних людей.

І батько і син любили ходити на лови. Син їх, оди- нець, любив замужню, старшу від себе, жінку. Про це знало мовчки, чи не все село. З війська викупили родичі і по кількох тижнях служби він вернув назад до дому. Гарний був, мов мальований, а ростом пригадував молодого дуба. Неодно дівоче серце стукало сильніше, коли він заговорив або усміхався. До всего був ще й добро- сердний і неодно дарував бідним, яке булаб мати або батько заховали ще на пізніше.

Одного разу, недовго по повороті з війська, він, Ми- кола, вертав звідкись і стрінувся з нею. Зоїца було їй на ім'я. І дивно. Скількиб і не захоплювався нею, не тону в пій тілом і душею, стільки його наче би здержу- вало щось перед сильною його майже перемагаючою властю її зовнішності.

„Ти як вовчиця“, казав їй і сміявся і освободжувався з її обіймів, що наче вузами притискали жадібно юнака до себе, хоч був вищий ростом від неї.

„Можє і вовчиця. Вона, коли голодна, шукає мяса і не для себе, але для своїх молодих. Тепер ти має моло-

деньке, бо в мене нема дітей. Мій чоловік лихий. Що мені робити? Люблю його, бо не можу інакше і боюсь його, він ревнує навіть, як і ціня погладжу.“

„Мої родичі ліпші для мене, як він для тебе, бо мов- чуть.“

Тої самої дини, хоч і не в той сам час, говорив батько Миколи з жінкою, яке велике щастя трапилося їм, що хлопець вернувся до дому. Хоч і коштувало його ви- зволєння з війська багато, але вже зможе він займатися цілком на свою руку газдівством, хоча ми, казав, ще слава Богу дужі і моглиб і без нього тримати все у ладі. Худоби в нас є в достоту, але можна ще і докупити, овець добра отара, а й земляця простягає радше до моло- дих, як до старих рук свою поверхню, а ліса дав Господь не лише для вжитку, але і для радості. Дякуймо Богу жінко, що все так щасливо склалося.

„Все. І я так кажу чоловіче. Добре все склалося. Коби ще лише хлопця в час добре ожешити, булоб най- краще. Бо не дурно кажуть, що добра жінка три угли хати держить. Хоч він у мене ще молоденький, але добра невістка як друге сонце в хаті. Я вже навіть і найшла таку, щоби нам всім догодила.“

„Га, жінко!“ — відповів чоловік, що накав мовчки свою люльку. — „Ти говориш про таку, щоби нам всім догоджала, а то коби таку вгадати, щоби йому добра була. В тім однім не наша сила, хоч воля не лиха. Нехай сам вибирає, він у нас одионець, а добрих і вбогих чи й замож- них дівчат є в достоту, деб і не застукав. Нехай би була і бідна а нехай би лише чесна. Як серце буде добре то й життя буде щасливе.“

„Так чоловіче. Так воно є. Але і ти і я знаємо, що, хоча він се перед нами ніби тайть, його заворожила от-тот

З оїца, що то в неї такі чорні брови і очі, як у циганки. Та, що її чоловік, як їде дорогою, то йому здалека уступайся з дороги, бо він ніби пан, так несе голову і морщить брови і коле взором якби йому хто ворогом був. А вона то ще і старша від нашого Николки. Чую, де його не побачить, то зараз до бесіди затягає. Я її кілька раз бачила. Солодка на словах, що правда, але мого сина нехай не баламутить."

"Не збаламутить жінко. Свого чоловіка має."

"Овва! але Николка як паніч тай годний, тай молоденький."

Чоловік махнув зневажливо рукою.

"До часу збанок воду посить. Любва то таке діло."

Дівчина з Шешор

Світлик І. Іванець

що не кождий її розумів; ніби тайна, жінко. Ади і старша від нього і чоловіка гречного має а морочить молодшому голову. Але прийде час і він прийде, бо так їде світом, він сам побачить своїми очима, що не вона для нього і кине її, як зношену одіж, що їй не погляне на неї; коби він здоровий а ти не журися."

"Коби воно так було, то нехай би, але за той час він міг би вже з другою молодістю щасливим бути і внучата добігалиб до бабуні й діда. Я йому одного разу на таке натякнула і завважила, щоби з тою не приятелював занадто, але він, чоловіче, він поглянув на мене і зсунув гонорно капелюх з чола на одно вухо і відповів: „не пересичуйте мене, мамко, старим розумом, я у вас одинець, маю ще час і ще парубочити хочу. Що роблю, собі роблю, а з моїм приятелюванням оставте мене в супокою. Вона ні вас, ні мене не кривдує. В неї чоловік має слово, а не хто інший. Тепер мамко, я йду в ліс, хочу випробувати нову стрільбу, що мені її позичив ганіч від панотця". З тим взяв рушницю і закинув через плечі. Відтак станув рівно передімною: „Що, мамо не був би з мене добрий

воляк? а там може і „пан капраль“?" і усміхнувся. Я потакнула головою і додала: Ти лиш уважай синку з гвером, він чужий, аби десь курок не зачівився. Він похитав головою вспокоюючи і звернувся до порога, а я кликнула йому вздогін ще раз остерігаючи: Стрільбі, коневі і жінці не вір!!" Він здвигнув плечима і відповів жартовливо: „Ви такі добре кажете, мамо; я не вірю ні стрільбі, ні коневі, ні жінці і тому не женюся, тому й пождить на випучата". Таї від тоді і через те я йому і більше і не говорю про ню і женячку."

"Видиш жінко? Буде, як буде, кажу я, він ще молодий і лиш сам в себе вірить — пай буває."

Вона, що вже кілька днів не бачила милого, стрінула нині його самого як вертав з сусіднього містечка і просила присісти і поготорити з нею. Виглядала розкішно з своїми гарними здоровими грудьми за корсеткою, а квітчасту хустину з шовковими тороками знала собі так приманчиво перевязувати в два кінці по заді голови, як ніодна молодниця в селі і тепер з під неї лиш усміхалася до нього.

Він не відмовляв.

Сів край дороги і звернений лицем до ліса, вперся погами в невеликий придорожний рівець оброслий травою. Любив її, любив ліс, а з під ліса геть там даліше, свою хату з родичами.

Вона сіла біля нього. Два кілометри від них знаходився тартак, коло якого панувала тишина, бо було вже по часі роботи. Звернений лицем до дороги і будинку тартаку в сторону заходу, де й видівся саме захід сонця, вони розмовляли і нестилися як влюблені. Жовріюче сонце здавалося тонуло за обрієм і його блеск то ник-блід, то знов своїм червоним палахкотінням силував прижмурювати очі.

"Обернися і сядь рівно зі мною", — сказала параз нестливо і похилилася всміхаючись над його плечима і раменем; — „Чи побачимося завтра?"

Нехотячи порушила головою його капелюх і він виав на землю. Він не обзивався. Підняв капелюх і мимоволі почав гладити його рукою, ніби зсував порох з нього.

"Можє, не знаю ще сьогодні. Завтра йдемо в ліс на оленя", — відповів. — „Він мені аж привиджується. Його роги крапці, як золота корона."

Чиїсь кроки спонукали жінку параз обернутися. Вона поглянула мимоволі в жар західного сонця, але її ослінило. Вона приложила руку над очі. Не довше як на мить. До неї зближався її чоловік. Вона зойкнула лячно і як сиділа кинулась прожогом до нього, кидаючи молодого: „Ратуй мене! Оцей тут", — вона вказала на Миколу, — „він вже здавна походить за мною, що любить мене, домагався мене, а сьогодні на самоті вдалося це йому, переміг мене — ратуй!!!" Вона вибелькотіла ці слова без віддиху, без краплі крові в лиці і кинулась чоловікові на груди. Чоловік поглянув в її лице. Очі заіскрилися в нього, він вхопив одним махом сокиру, що звисала недбало з рамени, прискочив ближче і заки сидячий опам'ятався, він втопив її йому ззаду в голову, що відразу розкололася на двох.

Визволили родичі сина з війська, вповідали люди, обезпечили йому безжурне життя, лиш не знали охоронити його перед тим, що незнане ждало з боку на нього.

Убийник сам згосив виконання страшного вчинку, якого оправдував своєю ревністю, коли йшов у ліс означити кілька ялиць до зрубу. А вона, ходячи за нього по судах і адвокатах, присягалася, що у всім невинна.

Хто вірив?...

Чернівці, березень 1931.

¹⁾ Народня приповідка.

ДАМ'ЯН М. ГОРНЯТКЕВИЧ

РОЛЯ ЖІНКИ У ПОВСТАВАННІ УКРАЇНСЬКОГО НАР. МИСТЕЦТВА

Самозрозуміло, що фарба розпущена в воді мусить бути холодна, бо гаряча розпустила би віск. Коли візьмемо яйце з жовтої краски, закриває писанчарка новими лініями ті сусідні місця, котрі лишаються жовтими й які лучаться органічно з білими рисами. Крім цього домальовує ще зелені цятки²⁸), покриваючи їх негайно воском. Зелена краска вяжеться легко зі жовтою, але не відповідає в змішанні червоній, до котрої переходить по черзі розмальоване яйце. І як зелений колір вкриває без основних змін підчас краплення вільне жовте поле, так само червоний лучиться зі жовтим підкладом. Віймково виконують зелені плямки кистю (пензликом) не погружуючи яйця в ту краску з уваги на те, що зазначення цятки не вимагає рисункового оброблення „кисткою“. Міжтим Білянська орудує хочби у вище обговореній (рис. 27) писанці ще скалею зеленавих тонів, котрих не можна лучити з рожевими й фіолетними. Вона виконує це в той спосіб, що зачинає свою роботу на загально прийнятий лад, пишучи спершу букви, які лишаються

редної, то всеж таки яка різниця лежить між ними! Сам напис в виконаний не безпосередню на фоні цвітів, лише на синіх ленточках, а властиве тло є тут подвійне. Творить його темно-жовта поверхня, на котрій вються пізні білинки з дрібними синіми квіточками й великими фіолетними рожами. Красок є аж шість окрім білої. Білянська мусіла тут двічі погружувати писанку в квасі, щоби досягнути бажаний вислід. І саме та різномодність орнаменту й краскових зіставлень свідчить якнайкраще про великий талант цієї жінки. Мимоходом згадаю, що я маю в своїй збірці ще й третю писанку з таким же написом, лише він є виконаний — для замаркування національного характеру, — на жовто-синіх стрічках, а цвіти, розкинені на фоні, Білянська розмалювала фіолетними тонами.

Взагалі Білянська часто підчеркує народній вигляд своїх чудових писанок. Її улюбленим мотивом є наш український тризуб (29 рис.), розмальований в овалю на ясно-синьому тлі, оточений дрібними квітками. З правої

Рис. 31.

Писанки Ірини Білянської: Рис. 31. „Писабудка“. Рис. 32—34. „З квітками“. Зі збірки автора.

Рис. 32.

Рис. 33.

Рис. 34.

під воском зовсім білі. Опісля вкладає писанку до рожевої фарби, а вишлявши її звідти, зарисовує воском квітки, котрі — очевидно, — лишаються рожевими. Згодом писанка переходить до глечика з фіолетною краскою й знову слідує зазначування цвітів тим самим коліром. Але в цьому ж моменті всі місця — непокриті воском, — замальовуються фіолетною фарбою, підчас коли та плонка має бути вишлянена ще зеленими листками й жовтим білом. Отже щоби усунути з неї непотрібні плями, Білянська вкладає писанку до капустиного квасу, який нагризає відкриту поверхню яйця, не доторкаючи товстої поволоки воску. Зате квас усуває зайву краску разом із тоненькою верствою вапневої шкарлунки, наслідком чого поверхня яйця стає від тепер трохи нерівна. Та нерівність підчеркує тільки рисункову форму напису й черволавих квіток та навіть підносить їх вражіння. Відкривши частину білого поля наша писанчарка погружує яйце в жовтій фарбі, відтак воском зарисовує біло, а врешті востаннє вкладає її до зеленої. Тепер обтоплює віск у теплій нечі й писанка з'являється в повній красі.

На слідуєчій (рис. 28) бачимо другу писанку з воскесним „написом“ і хоча в основі вона подібна до поне-

стороні вирінає ростиинний орнамент, в котрому переважать трилисті цвіти, малинового коліру. Подивляти треба хист цієї жінки, як культурно вона розв'язує форму своїх прикрас! Цей мотив надавався би вповні на книжкові обгортки навіть, ривалізуючи успішно з рисунками не одного образованого мистця. У своїй збірці я маю ще другу писанку з тризубом, якої орнамент інакше розв'язаний.

На дальшому зразку (рис. 30) виступає сама вишивка, замкнена двома різними розетами по обох кінцях писанки. Краски переважають темні, найяскравішим тоном (крім білого) є сині стяжечки на ширших полях квадратів. Вид цієї писанки навів на мене підозріння, чи Білянська не використовує узорів, копіюючи приміром місцеві вишивки з приміненням їх до писанкової техніки. Щоби довідатись про це, я написав до неї, чи вона могла би прислати мені збірку старших місцевих уставок. Одержавши від неї п'ятнадцять вишивок побачив я, що вони є зовсім неподібні до взорів на писанках і куди простіші від буйних прикрас Білянської. Її творча фантазія не дозволяє на наслідування прийнятих форм!

В другому ряді писанок виступають вже тільки квічасті прикраси. Рис. 31 відтворює незабудку на зеленому тлі. Кожна писанчарка, приймаючи якийсь колір на тло, не думала би пікולי про його зміну, трактуючи вибраний тон за суцільну площу. Міжтим Білянська, впроваджуючи до одної й тої самої писанки різні цвіти відчуває, що окрема група квіток вимагає іншого тла,

²⁸) В дусі легенди, що перші писанки красила Мати Божка для Пилата, щоби цей визволив ув'язненого Ісуса. Мати Божка плакала малюючи свої писанки й там, де впала сльоза, повставали ясні плями. На цей спомин роблять на писанках такі цятки, й то не тільки на Гуцульщині, але й Поділлі, Волині, то-що.

як сусідні й вільно перетворює його. Так прим. на нашій писанці вирінає поруч зеленого підкладу ще й червоний у дуже гармонійному зіставленні. В цей спосіб не лише квітки доповнюються, але ще й тло стає справді прекрасною імпровізацією.

Білянська малює дуже радо цвіти на писанках; найчастіше стилізує їх на свій лад, надає їм власну форму, але рідко посувається до натуралізму, заховуючи декоративний характер, питомий писанковий техніці. На 32 рис. бачимо такі стилізовані білі квітки, що нагадують скорше альпійські білотки (*Edelweiss*) ніж рідні спіжники, а поміж ними фіялки. Тонкий кінець лійця „носик“ є вкритий гарною розетою, котра мимо іншого виду, лучиться композиційно з квітковим розмалюванням.

Черговий зразок (рис. 33) вивірюють білі й червоні дзвіночки та конвалії. І тут тло підлягає зміні, по краях виступає в ясно-фіолетній красці, а серединою переходить у темно-червоний тон. З другої сторони цієї писанки Білянська намалювала коситні й замкнула їх росквітним, широко зарисованим листям.

Остання писанка, зрештою, на 34 рис. є безумовно найкраща з усіх наведених зразків. Вже наша свідання дає поняття про її виїмкову красу, але куди не дорівнює оригіналові, з його тонкістю згармонізованих тонів. Це справжня симфонія рожевих і блідофіолетних красок! Дивлячись на неї, можна легко забути, що це тільки крихка вапнева шкарлупка, перед нашими очима, а не якась пишна емалія.

Поклавши біля себе всі писанки Білянської, вражає одню явище. Кожна з них манить нас окремим зіставленням красок, бо хоча їх авторка вживає до розмалювання здебільшого одні й ті самі фарби, то всеж таки вони різко згармонізовані, дають різні тонові ефекти. Білянська не повторюється в рисунку, не любить також зіставляти раз ужитих красок. І тому її писанки веселять око райдужною грою колірив.

Білянська зазначає декоративні форми не тоненькими лініями — як це бачимо на гуцульських писанках, — лише цілими площинами. Гуцульська писанка дає тому графічне враження, Білянська трактує її зовсім по малярськи. А її підхід до орнаменту є ще під одним оглядом цікавий. Якщо прим. прийшлося би виконати подібні писанки образованому маляреві-декораторові, то він так сильно пересяк академічною студією, що не міг би глядіти на них інакше, як тільки крізь призму власних вражень і мистецьких правил, зате Білянська щиро співає свою пісню красі, не думаючи про ніякі артистичні вимоги.

Коли я показував ці писанки проф. Богданові Ленкому, він в одушевленні назвав її авторку геніальною появою. Я показав ті писанки рівнож І. Ясвській, дружині відомого польського колекціонера й критика. Ясвська постійно живе в атмосфері високого мистецтва, маючи в себе величезну збірку японських ритовин, перських і турецьких макат, але писанками Білянської вона була прямо очарована!

Бажаючи довідатись щось більше про Білянську від — неї самої, я написав їй перед двома роками листа, ставляючи низку запитів дотично композиційного ладу її писанок, далі про краски, чи вона зарисовує написи олівцем, осягаючи таку симетрію в розставленні слів і букв, а врешті й про її економічні й особисті відносини. Я заздалегідь зазначив, що її хочби короткого, життєпису потребує до написання статті для „Нової Хати“. Одночасно замовив у неї нову серію писанок, бажаючи доповнити ними свою попередню збірку. Білянська відповіла мені письмом, яке подаю в оригінальній формі, щоби не затрачувати її своєрідного місцевого говору.

Городиловичі, дня 29. 3. 1929.

Слава Ісусу Христу!

Високоповажаний Пане Артисте!

Повідомляю Вам, що я, отримала Ваш другий лист, в якому ще більше ждаєте від мене довідатись про мої писанки. Тому я Вам вписую що, і кілька знаю.

Цього нового способу писання яке бачите на моїх писанках, я не наслідую ні з других писанок, ані з давніших писанок тільки всі взори я видумую з голови, а де котрі цвіти беру з природи, які ми називаємо конвалія, братки, фіялки, рожі, і ж(абині)²⁹⁾ очі.

Фарби що купую по скленах, і ті що сама роблю, є однаково тревалі, а фарби не є в порошках, і уживають їх тільки до крашення писанок.

Того звичаю щоби писати писанки на варених лійцях, в нас нема і не було, давнішнє, то всі варили писанки³⁰⁾, а тепер тільки варять для дітей, а на то щоби гарніші були, то в нас печуть при огні щоби тільки віск обсунувся.

До писання писанок я уживаю не пензлика, лише писальце яке Ви описали в своєму листі а в нас називають те писальце костка.

А тоті писанки, що з написами воскресними також їх не зарисовую тільки відразу пишущою косткою і воском.

Про звичай крашення оповідали старі люди так, що ще Марія магдалина писала писанки для цилата щоби увільнив Ісуса Христа від смерті а другі люди розказують що для того красять писанки бо тоті свята великодні найкрасніші.

Даліше в нас земля добра, і урожайна, а внас поля не богато, а що заняття то маю досить, в нашім газдівстві.

Пане Артиста, не мене вписувати до часопису, є простого стану, і мало учену, а що Вам то подобається то описую Вам, ощо мене просите. Я уроджена 1899. р. в селі Городиловичях, а дівоче назвиско мое Дзвонковска Ірина.

А писанок 10, що Ви мене просите, я Вам на-малою, і о винивки постараюся о скільки буду могла.

Хотілаби я знати від кого, — і скільки Пан дістали моїх писанок для того прощу Вас напишіть мені.

В кінці складаю Вам щире подяку за Ваше поздоровлення, як і рівнож я Вас Поздоровляю і желаю Вам всього доброго

Ірина Білянська.

З наведеного листа видно, як змістово вона відповіла на всі поставлені їй питання. Попри це зворушує її надзвичайна скромність, що вона, будучи з „простого стану“, не заслуговує на згадку в часописі. Той лист доповнює заміткою з інших її дописів до мене, що Білянська потребує місяць часу на виконання десяти писанок, під час коли гуцульська писанчарка протягом трьох днів розмалює 30—36 зразків!

Розваживши творчість Білянської насувається основне питання, чим є на ділі її мистецтво, поступом чи дегенерацією? Але чи може бути доказом дегенерації явище еволюційної послідовності в розвитку форм? Поява жінки селянки, котра так високо ставить українське народне мистецтво й здобувається на твори, які очаровують своєю небуденною красою, а вона одинока зпоміж цілої маси писанчарок відкриває невідомі досі шляхи, — означає радше ренесанс! Це не тільки не дегенерація, але такий величний порив, якого здається не знає народне мистецтво!

²⁹⁾ Доповнення в скобках мое, Білянська написала тільки „ж. очі.“

³⁰⁾ Тут її інформації є неясні, впрочім вона сама вище каже, що „того звичаю нема і не було“.

ЖІНКА ВЕЛИКОГО ЧОЛОВІКА

Літературний клуб у Нью-Йорку давав бенкет. Трапилося небуденне подія: Сінклер Льюїс дістав нагороду Нобеля. Перший американець діждався такої почеси. Ще й в молодім віці, перед 50-кою.

Полився шампан і промови. За якийсь час два члени президії підходять до жінки лауреата і заявляють. „Вшановна Пані! всі прохають, щоби ви також сказали своє слово“. Пані Льюїс перелякана. Вона неприготована і промови говорити не вміє. А те, що вона жінка Льюїса, що молода, всміхнена, це ще не аргумент. „Про що я можу говорити?“ — „Присутні гості сподіваються почути від Вас, як великий чоловік поводить життя в щоденнім житті, інтимно“.

„Навіть і не думаю...“ — відмовляє рішуче пані Льюїс.

Аж тут її муж-лауреат підбадьорює її: „Зроби їм цю чемність, коли так прохають... ти вже щось придумави“.

Пані Льюїс — колишня журналістка з професії, Доротея Томпсон. Вона знає, як це важко придумати щось, не маючи сюжету. А її муж — повістяр, що любить обсервації: хотів би бачити, як вона вийде з такої глупої ситуації. І пані Доротея встає з чемною усмішкою і починає:

„Шановні збори! я розумію ваше щире бажання побачити образ великого письменника в його звичайній буденщині. Зроблю, що в моїх силах, але я не вмію дати вам суцільну, передуману картину такого життя і мушу обмежитися до анекдотичних подробиць... Уявіть собі, що великий чоловік дістав раз біль зубів. Біль зростає, бо великий чоловік не має сміливості йти до дентиста. Не вважаючи на всі ради, він ходить зі своїм зубом так довго, аж на яслах дістає боляк. Усю ніч треба йому подавати ліки: при ньому сидить його жінка. Самого не можна його залишити, бо він засне, а тоді змочить водою в устах усе білля довкола себе і таки прокинеться. Ці муки тривають до досвітку. Нарешті біль лагідніє і письменник засинає. Жінка також. В 7-ій год. прокидається вона від страшного крику. Письменник обурений на жінку, як вона могла дати йому задрімати: він змочив водою в уст усе своє ліжко...“

Присутні вислухали до кінця цю історію пані Льюїс і силувано-чемно пробують усміхатися.

„Дякую вам дуже — каже вона — за увагу... Але я не заслуговую це. Цей великий чоловік, про якого я вам оповіла, це Джозеф Конрад... Чи можу оповідати далі?...“

— Великий чоловік має звичку ходити весь день у капцях і халаті і не журиться ні трохи, чи має людський вигляд. Коли одного дня він блукає в такім одязі по коридорі, входить якийсь гість. Він кричить на свою служницю зі сходів: „Викиньте цього влізлого! скажіть, що я смертельно хорий!“ Але гостеві таки вдалося ввійти. Великий чоловік не може втекти і кидається на шию гостеві: „Ах, як я рад, що Вас бачу! Саме нині я думав про Вас! Що за приємна несподіванка!“ І цілується з ним. Гість осмілений прохає великого письменника дати йому примірник з останнього його твору з авторською присвятою. Письменник сідає за стіл, бере перо і каже: „Чи не були би Ви такі добрі і сказали мені своє прізвище?“

І пані Льюїс кінчить:

— Згіршення, яке вичитую на Ваших лицях, дорогі гості, не бентежить мене ні трохи... цей великий чоловік, це Апатоль Франс... Чи маєте охоту почути ще одну

історію?... Добре? Ви дуже вибачливі для мене. Отже прошу уявити собі: на чудово пементаваній вулиці їде шофер — великий письменник. Вулиця широка на п'ять авт, а великий чоловік робить зусилля, щоби пробитися крізь неї. На кожному закруті корчиться нервово, виминає кожного по дорозі і всі авта його переганяють. Він доходить до швидкості 30 км. на годину і вважає це рекордом. Приїзжає до мети своєї подорожі з півгодинним опіз-

*Американська журналістка Доротея Томпсон,
дружина Сінклера Льюїса*

ненням і груди його динять з гордоців. Оповідає про свій успіх усім, що ждуть на нього, а відтак з сяючим обличчям звертається до своєї жінки: „Ти знаєш добре, моя кохана, що я не вважаю себе найліпшим між нашими письменниками. Але здається мені, що ніхто мені не заперечить, що я в одним із найліпших шоферів у Злучених Державах. Цей великий чоловік — „платче мої панство зі мною! — це Сінклер Льюїс“.

І вся зала вибухнула голосним реготом.

Жінки великих письменників уміють бачити їхні слабощі у буденнім житті й мовчати про них. Але якби всі вміли оповідати про ці слабощі так дотепно як жінка Сінклера Льюїса, то всесвітня література зросла би на одну прецікаву й веселу книжку.

ПОВИСТАВОВІ МІРКУВАННЯ

Народне мистецтво, як і усна словесність, це наші найцінніші скарби. І то скарби неперебрані. Черпали з них обильно чужі, запоматалися ними деколи й наші — а вони все нові і свіжі, повні краси та різноманітності, сяють блиском своєрідного, народного духа.

Щоби народне мистецтво забрало серед нашої суспільності належне йому місце, накликували ми до того віддавна. Тепер наша мрія здійснюється; ми маємо вже установу, що опікується ним щиро — виробами цієї кооперативи українізуємо наші хати й одяги — а навіть можемо з ними виступити у невеличкій скромній виставці й перед чужими.

Бо те, що бачили ми в музею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, в перших днях лютого — це хоч і гарна собою, та невеличка частина того, що скривається поміж народом.

Та влаштування виставки, яка зацікавила своїми експонатами передовсім львівську публіку — є лише черговим етапом праці кооперативи „У. Н. М.“ Головна її заслуга лежить у чому іншому. Вона дав нам те, чого не зумів дати сам нарід — примісне наше народне прикладне мистецтво до потреб і вимог життя інтелігенції. Українізує чужинецькі одяги, які ми носимо, додаючи їм гарних своєрідних прикрас.

І так добре. Коли не можемо вернути до незабутніх національних одягів наших предків — то стараймося використати відповідно те, що нарід зберіг нам. А в того значно більше, чим ми думаємо і знаємо.

Коли вже мова йде про одяги, розгляньмо, що це таке мода. Це не є вдумка пустої голови, лише передовсім підприємство, обчислене на зарібок. Не що інше а мода, ця деспотична і всесильна пані, витягнула колишню Францію з боргів і поставила її в ряді найбагатших держав світа. Французькому населенню дала вона значні приходи, а французькому жіноцтву спеціальний, найвигодніший для нього, зарібок.

Не сумніваюся, що з часом і ми будемо мати свій текстильний промисл і свої матеріали на одяги. Та покищо вибираймо з нашого домашнього виробництва те, що можна. Те, що нам пригодиться до зладження одягів і їх краси.

Одна моя знайома, інтелігентна жінка, що в німців вчилася господарства й практичності, показала мені раз виправу, приготовану для своєї зарученої дочки. Ціла виправу, білля й урядження були солідного домашнього виробу, гарне своєю оригінальною рідною красою.

„Такого урядження не має ніхто“ — сказала з гордою усмішкою.

І дійсно. Такого урядження я нігде не стрічала. Все було зроблене рукою нашого ремісника чи селянина. Тонкі лянні простирала, майстерно ткані рушники, вовняні хідники, килими, все це свідчило про великий смак нашого селянина та тривалість цих предметів.

„Це все дуже добре і легко чиститься“ — пояснювала ще мені. — „І треватиме ціле її життя, усе в красі і цілості“.

Перед війною, коли то селяни носили свій національний одяг, пошитий з матеріалів вироблюваних самими-ж

селянами — мало сільське населення деякі з цього заробітки. Тепер, коли нестримною повинно залягати наші села чужі одяги, шиті чужими руками, з фабричних матеріалів — наш сільський ремісник стратив і цей, мінімальний зарібок, який мав раніше.

Всього того: де, що і як виробляють наші люди — я тут не в силі вичислити. На це треба би розписати анкету, на яку місцеві інтелігенти дали би відповідь. Щойно така анкета отворила би нам очі на наше велике багатство — на те, чого навіть заграниця дати нам не в силі.

Вслід за анкетною зорганізувати би у Львові склад і продаж того всього, що виробляє рука українця. Не маленької крамнички а великого, „Народнього Базару“ нам треба, в яким складали би свої вироби всі ремісники і ремісничі мистці нашої батьківщини.

Хто не був в різних сторонах нашого краю і не цікавився ніколи рідним промислом, той не має поняття, які цінні річі він скривав.

Всяке кухонне знаряддя з дерева, що має спеціальні, народні назви, виробляють не лиш на гуцульщині та в Яворові коло Львова, а й по інших сторонах нашої батьківщини. Гуцульські кошеліки на ягоди і гриби є такі граціозні, гарні формою й дешеві, що дивуватися треба, коли наші львівські служниці вентаються по базарі з чужими, поганими виробами.

В Снятинщині тчуть селянки дуже оригінальні валовинно-вовняні хідники й ручні торби до пошення всячини з міста. Ті торби є такі мистецькі, ярко-взористі, пеначе вишивані, що для темного одягу наших пань, ставили би дуже милу прикрасу.

А де-ж ці, різнобарвні, а такі тенді, бо чисто вовняні шалики на шию, що їх виробляють у Косові?

Правда, дістати ті вироби доволі тяжко. Селянки роблять їх рідко і то лиш для свого вжитку, бо ніхто таких річей не купує. Але якби мали збут, то радо віддавали-бися тій роботі, до якої мають хист і наклін, тимбільше, що видатки їхні через напське одіння тепер більші, а зарібків нема ніяких.

Полотняні одяги з біленого і сирого домашнього полотна: всякі сукні, костюми, шапочки, ходачки і порохівники — не повинні літом ніколи в нас не виходити з моди.

Народня кераміка до всякого практичного вжитку ще не приспособлена. Але глечики, дзбанки, миски, тарілки мальовані та писані прегарно можуть заступити фабричні вироби до тої самої ціли. На жаль взори наші маніруються, гончарі запроваджують часто чужі краски та форми, вже під впливом чужинецького попиту.

Річ відома, що в 1933 р. в Шیکاго, відбудеться величава, світова вистава, якій рівної ще не було. Добре було би нам виступити там із найхарактеристичнішими для нас, та найбільш своєрідними виробами нашого домашнього промислу. І вже від тепер, від сьогодні, почати приготування до того переважного діла, щоби в послідний час не прийти запізно.

Бо нам треба глядіти поміж людьми не лиш реклями, але й експорту.

ДІМ І САД

Дім і сад були в японців тісно зв'язаним поняттям. Їх дім переходив печайно в сад при допомозі відсунувих дверей та просторих терас, а сад приймав легко вигляд замешканого простору. Лавочки, мостики, стежечки і скалисті гряди заселяють густо простір японського городи, в якому проводить увесь день їхня родина.

Модерна вілла з просторими, квітами прикрашеними терасами

Здавалось би, що це можливе тільки в країні сонця та квітів, де немає довгих перехідних пір уміркованого підсоння з їхніми дощевими та мрачними днями. Але з подивом бачимо, що звичку цю перейняли від японців ніхто інший як англієць та примінили у своїй мрачній та скупій на сонце країні. Англієць старається жити далеко від міського центру в невеличкій домик, якого не можна уявити собі без тераси, без затінної веранди або хоч би маленького подвіря з зеленою муравою. Англієць став тут реформаторами, їх скоро почали всюди наслідувати. Доми стали тісно зв'язувати з садом, правда не пересувними дверми як у Японії, але терасами, сполученими з зеленою муравою саду або соняшними верандами, що набрали в себе трохи зелені та квітів. Сполучка став ще тіснішою, на тінистому місці саду закладають лежаки й столи, де проводить день ціла родина, а плоскі дахи модних вілл дають можливість влаштувати там невеличкі городи. Такими шляхами йде сучасне будівництво й добуває зі сполучки цих двох елементів прегарні зразки будинків, кермуючись засадою допустити якнайбільше сонця й воздуха до їх нутра.

Погляньмо на оці модерні будови з їхніми гладкими площами та сміливими лініями! Відсутність всяких прикрас викликає мимоволі враження холодної твердості; здається вам, що в такому домі немає затінку. Але прикрашений зеленою чи пестрими плямами квітів, він набирає привітності та починає жити.

Богато в всяких можливостей, як прикрасити й оживити веранди. Огородники розкошують у нових комбінаціях, даючи різні квіти для кожної пори року. Однак тут треба брати під увагу також, до якої сторони звернена веранда та як положений дім (на узгір'ї, проти вітру і т. д.). Найкраще надається для веранд петунія засаджена в скриньках, невибаглива цвітка, яка вдячно цвіте ціле літо й осінь аж до перших морозів. На дуже соняшних місцях виставляють рослини в вазонках, які перезиму-

вали в хаті, як олеандр, кактуси, цитрини. Слід згадати про пишні рослини, що густо обвивають гладкі стіни, як темносині цвіткі клематиси й блакитні гліциї, що дають цілі китиці буйного цвіту. Пахучі горошки в одній або двох красках, це однорічна відміна пишучих рослин.

Сад, так як і дім перейшов різні переміни. Від нього вимагають не лише краси та приємної для ока зелені, але також, і це в першій мірі, місця для відпочинку. Город із густо засадженими кльомбами, старанно вкритими стежечками та скупо відміреною площею зеленої мурави, не дає вам спокійно відітхнути по дечим турботах. Його бездоганна точність та чистота віддають його від природи та дають йому відбиток чогось штучного, від якого саме людина втікає. А подумайте про дітей, які хотіли би бігати й поцувувати серед сочистої зелені! Для них не існують чисті доріжки чи взірцеві кльомби, вони відчувають їх як продовження кімнатних заборон. Буйні кущі, гладка зелена мурава, кілька дерев потрібні їм у літі, щоб вони відчули всю свою свободу.

В цьому напрямку й до таких бажань сучасної людини примінився сад. Богато, багато зелені хочеться бачити тут у першу чергу. Гладка зелена мурава простягається більшою або меншою площею під овочевими деревами. Широкі листаті кущі пізній або далій обрамлюють її вузькими грядочками та відділюють живоplotом із порічок або агресу від яринного города. Ніяких зайвих прикрас не знайдете в саді: його гордою є гладка зелена площа мурави, яка вимагає неабиякого піклування.

Новиною в сучасному огородинстві є стежечки, викладені неоднаковими камінними плитами. Спосіб цей звільнює власників городу від мольного чинчення стежок та помагає збільшити площу зеленої мурави, тому що „камінна“ стежечка звичайно буває вузькою. Окрім згаданих уже прикмет вони мають ще й ту, що камінні плити скоро сохнуть по дощі в той час, коли чинчий

Сад з „камінною“ стежечкою

стежки ще довго зберігають вогкість. Звичай цей, який дуже поширився в сучасному садівництві, перейняли англієць так само від японців. Природне каміння заступають тепер навіть бетонованими плитами, однак ці правильні білі чотирикутники вносять знову щось штучного в сочисту зелень мурави.

Л. Б.

ГЕЛЕН ВІЛС

Сузанна Ленглен, перворядна зірка білого спорту покинула поле бою й позбавила французів світового ре-

Гелен Вілс,
американська змагунка світової слави

далилася своєю грою від усіх суперниць та не має тепер конкурентки. Гостру й темпераментну гру французької Сузанни вона замінила спокійними й обчисленими рухами своєї здержаної вдачі. На теннісових гринчах у Вімблдоні, де змагається щорічно еліта білого спорту, зродилася її світова слава. Там очікують її щороку з нетерплячкою. Ті, що влаштовують змагання, бажалиб її виступу за всяку ціну через велике зацікавлення спортивного світу. Змагунки нерado стрічають її на цьому гринці, тому що, мовляв, вона не дає розвинутись спортовому доростові, вирішуючи завдавати вислід всякого змагання своєю призначеною грою.

Цього року відмовилася Гелен Вілс брати участь у цих змаганнях, та додала на своє оправдання, що їй трудно покинути своє господарство на довгу подорож до Європи, яка враз із виравами забере кілька місяців часу. І хоч для молодої господині (вона два роки тому вийшла заміж), це дуже важке оправдання, добачують спортсменці в цьому також певне легковаження свого світового рекорду. Лише американці радіють, їм удалося добути її згоду на участь у англійсько-американських жіночих змаганнях, які відбудуться цього року в Америці. Їхня перемога тим самим запевнена і дасть їм певного роду відплату за минулорічну перемогу англійки Беті Ноцман.

Теннісова зірка, як усі правдиві зірки має свої примхи. І тому вона грає з ким хоче й де хоче й не дбає вже про нові досягнення у своїй спортивній кар'єрі. Фільмові товариства вже кілька разів приступали до неї з блискучими пропозиціями. Гелен Вілс не прийняла їх, однак хто знає як довго ще їм буде відмовляти? Може й вона перейде до професійної гри, хоч би по такому золотому мості?

Л. Б.

корду в теннісі. Вона перейшла до професійної гри і уступила своє місце новій змагунці на теннісових кортах, молодій американці Гелен Вілс. І справді, Гелен швидко від-

СОФІЯ ЯБЛОНСЬКА

ДІТОЧА МРІЯ

Занадто добре спала я цієї ночі. Думки мої ліниво тягнуться, мов дим із димарів, крізь повітря просякне пахощами й сонцем. Мляве самовдоволення панує в мому серці.

Одноманітне щастя.

Кухонний запах смаженої конфітури з „гарбузів“ і помаранч, змішаний з позіханням із арабських мешкань, поширює мої піздрі, а солодкі ліпощі насичені жовтими проміннями сонця розгрівають кров у жилах, розніжують тіло і розтягають його на соломяній рогажі.

Небесна синява поринає у мої зіниці, наповнює груди, поширює серце, проникає у кожен крапельку крові і мені здається, що я сама стала такою-ж прозорою і голубою, як небо.

Фізичне й моральне вдоволення проникло на дні мого серця та наспівує йому свою млісну пісню.

Моя Зоря принесла мені листа з Парижа. Ви пишете: придивляйтесь буттю, вглиблюйтесь, аналізуйте! Стережіться вашої власної тіні, що грозить затінням усього, що оточує вас. Ви згадуєте цього великого ворога — мою тінь.

Ах, коли-б ви знали, як мені хочеться вже раз забути всі ці складні комбінації, приписи, аналізи, це постійне вглиблювання в наші та чужі душі, ці всі недосяжні змагання, що нашу славянську болячку — нахил до трагедії.

Досить, досить уже цієї недовареної страви, якої наготування коштувало мене — найкращі роки мого життя.

От і тепер, ви пишете, аналізуйте, вглиблюйтесь, а мені хочеться вдягнутись у рожеву, коротеньку сукню, завязати в розплетене волосся червону стрічку, в руки взяти коліщатко та побігти зеленою стежечкою пальмового ліска в низ. Потім кинула-б коліщатко і золотою сіткою ловила-б блакитних метеликів, вилазила-б на вершки пальм, зривала-б дактилі і червоні квіти та жовті галузки.

Потім злетіла-б я на м'яку траву, на клантики подерла-би рожевий одяг, тіло прикрасила-б квітами та овочами помаранч і покропила-б його водою із прозорого потоку.

Ви певно краще зрозуміли-б ці мої пристрасні бажання, коли-б вдихали, зашанше повітря Марокка, коли-б побачили невинне африканське небо, зелені пальми, помаранч, мімози залиті крівавою, диявольською усмішкою, втопленою у пекельний вогонь сонця.

Бачите, мені пригадуються ніколи нездійснені мрії моїх дитячих літ. Ну, але справді, скажіть, кому потрібне оце моє писання, мої думки, мої золоті ідеали? Кому, кому потрібне воно?

Яка кому користь з цього, що я трачу дні і ночі, підглядаючи їхні страждання, чи радощі?

Та й мені самій надокучила ця моя тінь, ця моя друга істота, що підхоплює й усім на вид виставляє мої найінтимніші гадки, почування. Всім. Все підглядає, підхоплює й людям на вид виставляє.

Моя душа служить їй за циркову арену, а з моїх почувань вона вчинила собі видовище.

— Моя тінь.

Залишити-би це все раз!

ЛЕНА ЛЕНСЬКА

Артистка театру „Кооператива Український Театр“ у Львові (раніше Театр ім. І. Тобілевича у Станиславові) якої знімку тут подаємо — належить до найкращих па-

Лена Ленська,
артистка театру ім. Тобілевича у Станиславові

них артисток. Має вроджений талант і всі зовнішні дані необхідні на сцені. Уродилася вона 1902 р. в Кам'янці на Поділлі. Там же й скінчила гімназію, виступаючи часто

в шкільних представленнях та шкільних святах з декламаціями. Змалку вже пробивався в неї сценічний хист та замишляння до музики, але воєнна хуртовина не дала змоги здобути належного вишколення дозріваючому талантові. Аж у 1926 р., вже перебуваючи на еміграції, вступила п. Ленська до театру Орла-Стеняна, в якому почала виконувати в побутових пьесах невеличкі ролі. Швидко відчула вона сама та її оточення, що її талант домагається іншого прояву своїх сил. Вона перейшла до оперетки, в якій її гарний гнучкий голос зазвучував її передове місце. Швидко виявився її сильний драматичний талант, який дозволяє їй у драмах виступати в ролі „найвищих“.

Найкращою креацією її є тип Зизи в „Церковний Мині“, в якій вона може рівнятися з першорядними чужинними артистками. Інші її ролі є — Меді „Меді“, Зузі в „Дротарі“, Доллі в „Доллі“, Улі в „Міні Мазайло“, Франки в „Чар Вальса“, Настусі в „Хмарі“, Ази в „Циганці Азі“.

Чарує вона публіку своєю простотою й невимусиєністю. Миле враження її зовнішньої появи та граціозного танку доповнює опія щира безпосередність її гри в приємну гармонію.

Пірнути-би безвільно в обійми життя, руки до нього простягти і гукнути йому: „Бери. Піддаюсь. Сильніше ти“. А воно схопило-б мене на руки, мов дитвака, закрутило-б над головою і понесло синявими просторами.

Цього ранку падав дощ.

Повітря насичує свіжа вохкість, просякла пахонцями розпарених квіток, помаранчи, бананів, дактилів, трави та мімози.

Ніжно й радісно бється серце, а запахне повітря все летється і летється у груди, у кров і лишає їй свої пахонці. Такий він ясний і певинний сьогоднішній ранок, паче усмішка рожевої, синьоокої дівчинки.

Ну, скажіть, чи вам вже коли траплялося в день, урагні, перед полуднем бачити синє небо вкрите кольоровими хмаринками? Є й рожеві кремові та ясно фіолетові.

А сонце бігає від одної хмаринки до другої, мов пчїлка від квітки до квітки, тоне в ній, закрашує свої проміння її барвою, впливає наверх, на прощання всміхається до хмаринки своїми широкими золотими зубами і знову повертає на спокійну синяву неба.

Усі хмаринки, крізь які сонце перебігло, бліднуть, втрачають свої барви, прозоріють і розливаються у синяві неба, як спомини в часі.

А мій садок присипаний білим та рожевим снігом — снігом пелюстків із квіток. Тільки вони не шумять під ногами, мов листя в осени, та не скриплять як пухкий, морозний сніг, а зникають від дотику мов мрія.

Ступиш ногою, роздавши та тільки чорні плями слідів залишивши на біло-рожевому, запахньому снігу пелюстків.

60-ЛІТТЯ АВТОРА „ДОРОГИ“

Після війни, в західно-європейській літературі стало звичкою пригадувати суспільності в щоденній пресі й журналах поважний вік поважних письменників. Такі пригадки заступають ювілеї. Вони доцільніші, ніж ювілейні свята, що беруть за підставу дату літературного виступу письменника. Не всі письменники виступають в тому самому віці і не всі літературні дебюти є однаково вартісною датою для творчості письменника.

50-ліття і 60-ліття визначних письменників є більше пророчисті, більше переконуючі. Кожний, хто довідався минулого тижня про те, що Василь Стефаник скінчив 60 літ, прийняв цю звістку з більшим зацікавленням, ніж якби це була звістка про роковину його літературної діяльності. В. Стефаник писав так мало, що навіть дивно було би говорити про літературну діяльність такого скучного на слово письменника.

„Зате — як каже поклік підписаного трьома культурними Товариствами в 60-ліття Василя Стефаника — кожна його сторінка є гордістю нашої літератури.“

А поважний вік Стефаника пригадує, що імовірно лишиться він і надалі вірним своему ідеальному містечку і озиватиме щораз рідше. Святочна Академія в честь В. Стефаника влаштована заходами Т-ва письменників і журналістів дня 24-го ц. м. у салі „Народнього Дому“ при співучасті найкращих наших артистичних сил і при численнім Зборі була поклоном для письменника, що відходить у щораз більшу самотність. Сам Стефаник, що ніколи не любив прилюдних виступів, на свята не хотів приїхати, не вважаючи на численні прохання своїх друзів.

ПОМІЧНИЦЯ В ДОМ. ГОСПОДАРСТВІ

Нам не приходитьсь ще відчувати нестачі служниці чи помічниці, як це буває на заході й на півночі. Слабо розвинений промисл в нашій рілльничій країні не притягає до себе навіть малої частини сільського населення, а утруднена еміграція до заморських країн стає причиною, що сільські дівчата шукають заробітку в домашньому господарстві. Тому й домагання служниці в нас невеликі, особливо коли взяти під увагу, що в нас, головню на провінції, вона не знає ще восьмигодинного дня праці, лише працює звичайно стільки, скільки цього вимагає хатня робота.

Однак зубожіння середнього стану і зростаючі вимоги помічниці, які згодом домагатимуться щораз більшої заплати та вільного часу, кажуть нам думати про те, що і в нас прийде час, коли багато інтелегентних родин не зможе удержати служниці. Наші господарства стануть більше подібними до заграничних і господині припаде головна, а може й уся домашня робота.

Дивним дивом ставляться в нас зневажливо, а то і з погордою до хатньої роботи. А вона-ж така важна для добра родини, що її стараються тепер управильнити при помочи наукових засад; заснують школи, в яких учать раціонального ведення домашньої господарки. Наука ця підносить добробут та господарський рівень країни, і впливає до певної міри на розвиток народу. В руках жінок лежить тим самим велике завдання, яким вони не повинні нехтувати.

У нас лякаються й беруться так званих „чорних“ робіт, як миття начиння і т. п. аж до пересади. Господиня боїться знищити руки й не терпить кухонних випарів. Наслідком цього вона стає вповні залежною від служниці, тому що страх перед виконанням тих робіт заставляє її терпіти всі примхи та нестачі. Далеко кращі обставини бачимо в західних чи північних краях. В Америці господарить 90% жінок без посторонньої помочі, в Німеччині й Франції працює велика більшість господинь без служниці, а вони-ж мають плекані руки та знаходять час і для розривок. Заощаджених грошей вживають на прикрасу своєї домівки або цікаві подорожі, які дозволяють їм забути щоденний труд.

Все ось тут сказане мало би попередити мої міркування про різні типи домашнього господарства, які бачимо в наших відносинах. На першому місці назву господарство без служниці, де господиня сама виконує всю хатню роботу. На провінції вона звичайно ще потребує помочі для ношення води й дров чи вугля, тому що в наших місточках дуже зрідка стрічаємо водопроводи.

Другим типом є господарство з одною дівчиною, в якому господиня сама приготує їжу і піклується дітьми. Дівчина робить простішу роботу, пряче, пере, чистить ярину до обіду, мие начиння й дещо прасує.

Третій тип домашнього господарства має помічницю, яка пряче й варить сама. До прання й великих порядків беруть звичайно поміч. Господиня займається дітьми й наглядом над хатою.

Зовсім відтяжена вона при четвертому типі, де дома варить кухарка а пряче покоївка або нянька. Обі вони також перуть білля, або й беруть ще прачку. Господиня над усім паглядає.

На селі знайдете ще п'ятий тип господарства, в якому є більше служби. Тут праця розділена по спеціальності і кожна особа пильнує свої частини. Господиня паглядає над усім, але часто має до помочі ще й ключницю.

Всі ці типи домашнього господарства можуть зміню-

ватися, залежно від того чи господиня виконує всякі роботи, як шиття, роблення капелюхів, крашення сама, чи віддає їх із дому. Часто помагають їй при хатній роботі діти, або другі члени родини. Знову жє жінки, які працюють поза домом, майже завжди дають такі роботи робити ремісникам, а часто навіть харчуються поза домом.

Завданням дальних статей буде показати дорогу, щоби заощадити: 1) труду, 2) часу, 3) руху й 4) засобів. Думаю придержуватися тут засад нормалізації праці американця Тайлора, які Христина Фредерік приміпила дуже вдатно до домашнього господарства. Богато із них треба аж примішувати до наших відносин, але думаю, що мені вдасться начеркнути картину ідеального господарства, яке і в нас стане колись можливим.

К. Дашиничева.

ЯК ЗБИРАТИ ПОЛУНИЦІ

Першою вістункою всяких ягід це полуниця, яка дозріває при кінці червня. Радо витаємо її сочистий, рум'яний овоч, що приносить стільки різноманітності по скучній зимовій їжі. Слідимо за грядкою, на якій вони поволі рум'яняться до сонця, та нетерпеливо чекаємо перших зрілих ягід. Для того, що має власний город та плекає полуницю, вони особливо цінні, бо може збирати їх свіжими й неторканими. Ніколи їм не дорівняють куповані, які завжди, хоч коротко, але всеж таки виставлені на вуличний порох та ярке сонце.

Полуницю не можна збирати протягом дня, коли вже ділає на них соняшне проміння. Найкраще встати для цього раненько, та зібрати їх, коли ще лежить роса на траві й листю. При зборі полуницю допущають птахи, особливо коси, які дуже радо видзьобують зрілі овочі та лишають лише засохлу шкаралупу на кінці білини.

Збирати полуницю найкраще в дрібно плетений кошичок або плитку миску виложену свіжими листками. Зриваючи полуницю не можна брати їх рукою а краще взяти за насадку овоча та урвати білинку. Складати до посудини треба обережно, тому що надбиті овочі скоро псується. Держати їх найкраще в холодній кімнаті або пивниці; тут перестоять вони свіжими і два-три дні.

Збираючи щодня раненько зрілі полуницю, швидко доглянемо, що не кожний кущик дає однакові плоди. Більшість кущиків родить дуже нерівномірно; часто буває так, що овоч з одної сторони рум'яний, а з другої зелений і терпкий. Таких відмін тепер є дуже багато й вони часто завдають багато клопоту кожному, хто плекає полуницю. Але й цьому можна зарадити та визбутися з часом неплідних кущиків при невеликих зусиллях. Кущик, що родить добірні, великі полуницю позначити тичкою, щоби по закінченому зборі ми знали, який саме кущик послужить нам до розплоду. Закінчивши збір треба очистити кущики, себто відрізати гони у кущиків не на значенні тичкою. Землю добре перекопати кругом, а навіть погноїти.

Гони, які ми полишили у кількох кущиків плодови-тих, пустили молоді парости. Їх треба уткнути в землю, а навіть можна підставити малі вазончики з доброю землею, запущені в грядку, щоби молоденькі гони там закорінилися. Коли вже вони зміцніють, можна відірвати їх від матірнього ния. Із одного доброго кущика можна розвести таким способом 5—6 молодих кріпких рослинок. Коли вони вже зовсім добре закорінилися, треба пересадити їх на нову приготувану грядку, широкую на 120 см. Найкраще садити їх трьома рядами у віддаленні 35 см один від другого.

О. П.

ДІТОЧІ СПОРТИ

Куди подіти надмір енергії наших найменших? Сили, які розвиваються в дитині, потребують відлику. Дитина скаче, бігає, кричить, пустує, та лякає боязких матерей всякими штуками. Мати тремтить, за нього, вонож може впасти й побитися!

Оцею надмір енергії, це випробовування свіжих сил властиве кожній малій дитині. Його спостерігаємо й у звірини при дикій граві маленьких котят або вибриках лощатка, якого випустять перший раз на подвір'я. Правда, його мама ведена природним інстинктом не лякається цих штовхаток, а навпаки старається послужити йому своїм приміром такої граві. І сучасність, яку називаємо не лише століттям дитини, але також століттям спорту

В німецьких школах запроваджують окрім руханки також легкоатлетичні вправи

старається погодити одно з другим, запроваджуючи різні диточі спорти, не лише для дітей дошкільного віку, але також немовлят.

Немовля починає рачкувати, — вираза дуже важна й потрібна для скріплення костий. Тут може мама, слідкуючи бачним оком за дитиною, кермувати цією першою виравкою, продовжувати і перервати її в міру потреби. Дитина не сміє перевтомлюватись, — м'язи її тоді слабнуть, а вона пошкоджує нерви й деякі внутрішні органи. І тому диточий спорт, це нічого іншого як лише упорядкована, усистематизована грава.

Діти, щоправда, в багатьох спортах послужили приміром для дорослих. Діточі саночки зимою, мячки й лижви малих дівчаток, стали знаряддям славних змагунів. Але це не значить ще, що діти й дорослі однаково підходять до спорту, однаково його розуміють. В цьому відношенні повинна бути основна різниця. Діточий спорт споріднений з руханкою; тут не може бути мови про якісь діточі рекорди. Такий підхід до спорту більше пошкодив би діточому організмові, чим приніс би користі у вихованні. Справа лише в тому, щоби надмір сил, які ростуть у дитині й шукають собі виходу в граві, спрямувати так, щоби вони йшли на користь його організмові.

Система в граві повинна приготувати дитину до справжнього виконання спорту. Перехід в для неї лег-

кий і незмінний, а добрі підстави в тілесних виравах лишаються їй на ціле життя. Найкращим приміром послужать світові змагуни, з яких мало котрий починав виравляти з дитинства. Вони й рідко вдержуються на висоті досягнень аж до пізнього віку. Згадаю ще один прим.: хінські зубні лікарі рвуть зуби — пальцями, завдяки неймовірній вираві та зручності своїх м'язів. А цього ремесла вчать вони від малої дитини виравляючи пунки пальців забавкою, яка заставляє їх рвати й витягати скалки забиті в твердому дереві.

Однак не думайте, що дітей треба виховувати на змагунів або спортсменів! Смішно припускати, що хлопчик який швидко біжить, стане зараз же передовим легкоатлетом у майбутньому. Так само, як дивним було би добачувати в дитині, що залюбки будувати домики з камінчиків, доброго інженіра! Уподобання та здібності дитини змінюються з її розвитком, так як змінюється вигляд молоді деревинки, доки вона не дозріє.

Ціллю спортивного виховання дитини є лише добра підготовка до життєвих невгод. У наші часи з їх шаленим темном життям потрібно здорової душі в здоровому тілі.

Н. М.

РІЖНІ ВІСТІ

Ювілей проф. С. Ф. Русової. Ряд установ та організацій у Празі згуртувалися в комітет для вшанування 75-літнього ювілею С. Ф. Русової. Завданням його буде підготувати ювілейне свято на день 8 червня ц. р., видати ювілейний збірник в честь Ювілатки та піднести їй почесний дар. Ювілейний день 8. VI. попередило вже шкільне свято Пед. Інституту ім. М. Драгоманова у Празі, який посилює вшанувати святочною академією ювілей свого професора. І хоч ця академія була задумана як шкільне свято, набрала вона завдяки громадському значінню ювілею ширшої закрески. Окрім студентів та професорів Інституту з'явилися представники численних організацій та наспіло 23 привітів. Із жіночих організацій надіслали привітання Жін. Національна Рада в ЧСР та Український Жіночий Союз у ЧСР.

Свято Матері. Третій раз вшанували ми день Матері 10 травня ц. р. величавим святом у салі Муз. Т-ва ім. Липсенка. У просторій салі зійшлося окрім матерей та батьків також багато веселої дітвори. Свято влаштоване заходом Комітету свята Матері при Союзі Українок, відкрила н. Константина Малицька вступним словом. Хор гімназії С. С. Василіянок під проводом проф. Мельника, та хор учениць школи ім. кн. Льва під проводом н. Рінлевої відігравали низку пісень, між якими особливо подобалася всім „Пісня до Мами“, своїм приємним, веселим змістом. Ілюстровані деклямації та вирази дітей із Захоронки зробили дуже миле вражіння. Поезія О. Дучи-мінської „Поклінь Матері“, яку деклямувала О. Шенаровичівна, не дала суцільного вражіння через свій важкий, незрозумілий стиль, який не зовсім годиться для діточої деклямації. Живою картиною в честь Матері закінчилося це свято.

Заг. Збори Т-ва „Вакаційних Осель“. Цього року минає 25 літ від заснування Т-ва „Вакаційних Осель“, Т-ва яке рікрічно дає змогу вбогій мійській дітворі провести вакації серед здорової сільської природи. Товариство це проіснувало вже 25 літ і дивним дивом мало відоме нашому громадянству, тому що поза вуличною збіркою раз у рік та своїми Заг. Зборами мало чуємо про його існування, а одночасно про його заслуги. А які вони великі про це найкраще розкаже нам звіт Виділу за послідних

три роки своїми циферними датами. В році 1928 вислала Оселі 61 дівчат і 40 хлопців (двома групами по чотири тижні), в році 1929 — 56 дівчат і 45 хлопців, в році 1930 — 58 дівчат і 71 хлопців. Приміщенням Оселі служив будинок господарської школи „Просвіти“ в Милованні. Персонал управляючий і помічний у числі 12—16 осіб, який супроводить групу, це також убога молодь середніх шкіл, яка в цей спосіб має змогу провести літо на селі.

Кошти оселі за останні три роки винесли 20.669 зол. Коли взяти під увагу, що дітвора покриває ті видатки в мінімальній частині, треба дивуватися завзяттю та невтомності Виділу, який зумів лише вуличними збірками покрити такі значні кошти.

Заг. Збори Т-ва, які відбулися дня 28 квітня ц. р., дали невеличкий перегляд праці Т-ва за 25 літ його існування. З реферату Голови Т-ва, п. Ольги Бачинської довідуємося, яку важку кризу пережило Т-во підчас світової війни, в якій потонув основний капітал та знищено весь інвентар Т-ва. Тільки завдяки щедрій помочі о. митр. Шептицького та п. Юліана Бачинського з Миловання перебуло Т-во грізну кризу та відновило діяльність. Ілюстраційним матеріалом до реферату служили світляни з оселі та відповідні діаграми.

Присутні члени одобрили вповні діяльність Виділу та одностайно прийняли внесення піднести річну членську вкладку на 3 зол. а також ушанувати заслуги Т-ва добровільним ювілейним даром. (Касієрка Т-ва: п. Осипа Пальківська, Львів, ул. Чарнецького 26).

Це рішення Заг. Зборів повинно знайти відгомін і серед найширшого загалу громадянства. Дар-жертва для наших дітей — це засіб для скріплення їх фізичних сил, для збереження молодого покоління сильним і відпорним на невзгоди життя, збереження його для нації, яка на молодих будує свої надії.

Відчит. Заходом Кружка ім. Ганни Барвінок прочитала п. Савина Сидорович відчит „Про українські писанки“ дня 10 травня ц. р. В незвичайно дбайливо опрацьованім рефераті подала прелєгентка розвій елементів писанкового орнаменту, роди писанок, спосіб писання та звичай й приповідки зв'язані з ними. Богатий ілюстраційний матеріал у формі кольорових таблиць власного рисунку прелєгентки та чорно-білих проєкцій на стіні поміг слухачам розглянутись у цікавому рефераті.

Окрім шкільної дітвори було на салі небагато осіб. Пояснюємо собі це недогідною порою відчиту тому що цікава тема повинна була притягнути значно більше число слухачів. Добре було би такий цікавий та докладно опрацьований відчит повторити.

Українське народне мистецтво в Женеві. З кінцем травня влаштовує „Протитуберкульозна Міжнародна Ліга“ у Женеві базар, в якому бере участь 25 різних націй. Кожен нарід влаштує свій окремий кіоск та продаватиме вироби свого народного мистецтва, промислу та всякі особливості своєї країни.

Українки приготували теж свою окрему кімнату, яка буде влаштована, як нутро української хати. Кооп. „Українське Народне Мистецтво“ у Львові надіслала вишивки, та дерев'яні різьби які приберуть нутро кіоску та народні строї зі Сх. Галичини для українського хору. У кіоску будуть пані в народніх строях, які продаватимуть паливки, чай, каву, піріжки й цукорки.

У вечірніх годинах виступатиме український хор женевських студентів, який співатиме народні пісні.

Окрім нашої хати будуть і другі кіоски: англійки влаштували tearoom, французьки світ ресторан, німки пиварню, голландки молочарню і т. д. Американки продаватимуть безалкогольні напійки, румунки й болгарки чорну каву та інші свої ласощі.

Докладний звіт про перебіг базару подамо в черговому числі.

В залежності від суми, яку віддасть кожний кіоск із своїх прибутків до рук Ліги, матиме кожна нація право примістити одного або й більше сухитників у санаторіях Ліги.

Жіноча Громада в Нью-Йорку влаштувала в часі Великого Посту передвеликодний Базар, який тривав вісім тижнів. Окрім різних продажних річей були виставлені вишивки кооп. „Українське Народне Мистецтво“ у Львові. Зиск із цього Базару йшов у користь безробітних українців у Нью-Йорку. На вечір українського танку, влаштований школою мистецтв Авраменка на сцені Метрополітен Опері помагала Жіноча Громада організувати технічну сторінку справи, придбавши приміщення й їжу для 500 людей танцюристів, 100 хористів та 30 музикантів на протяз трьох днів.

Перша жінка в Польщі на судейськй фотелі. Є нею п. М. Іванкевичева, приділена як суддя до апеляційного суду в Гродні.

Дівчино! Журишся, що не маєш посади? — Вступай до фахових шкіл! Найкращою посадою — це добрий фах у руках!

Інформації знайдеш у книжочці „Фахові Школи“, яку дістанеш в Книгарні „Рідної Школи“ у Львові, вул. Сикстуська ч. 20, за 75 сот. разом з пересилкою.

НОВІ КНИЖКИ

Двадцятьп'ятьліття Національного Музею у Львові. Збірник під редакцією директора Музею І. Свенціцького. Львів 1931. Фоліо 89 ст. + 31 ст. ілюстрацій.

З нагоди двадцятьп'ятьліття Національного Музею, одної з найбагатших наших культурних інституцій, появилася до розбудови цієї культурної станиці. Праці, що входять в цей збірник, не є наукові, це тільки спогади людей, що колисьнебудь працювали в Музею.

Перед нами, у щирх, безпретенсійних словах, розгортається історія почини й розбудови такої важкої станиці, як Національний Музей — створеної замислом одної людини — галицького митрополита Андрія Шептицького, завершеної трудом і працею другої людини — її організатора й директора др. Іларіона Свенціцького.

Збірник цей з огляду на свою популярність повинен би знаходитись у кожній культурній українській хаті. (На жаль ціна трохи за висока — 25 зол.!).

Для нас збірник цікавий ще тим, що між співробітниками Музею стрічаємо дуже багато жінок. Багато з них подали свої споми́ни, де пробивається щира вдячність для Директора Музею, великого педагога, що вміє збуджувати серед своїх співробітників невгасячу жагоду знання. Зі співробітників-жінок згадує хроніка Нац. Музею таких:

- 1) Бордун Меланія, учителька гімназії, директорка Дівочого Інституту для дівчат в Перемишлі.
- 2) Охримович-Залізнякова Олена, управителька промислового тов. „Труд“.
- 3) Гаморак-Левицька Ольга, перекладчиця деяких творів світової літератури.
- 4) Білинська Марія.
- 5) Панькевич Софія, др. медицини.
- 6) Береза-Верхола Михайла, нар. учителька.
- 7) Павлик Анна (померла).
- 8) Балицька Меланія (померла).

9) Гургула Ірина, магістрант гуманістики, співробітниця Нац. Музею і Музею Н. Т. і. Ш.

10) Стефанович-Музикова Ярослава, арт. малярка, консерваторка ікон.

11) Козакевич-Дядишук Ольга, арт. малярка.

12) Рудницька-Охримович Міля, арт. малярка.

13) Ольшанська-Стефанович Михайлина, арт. малярка.

14) Роздольська Марія, др. філософії, гімп. учителька англійської мови.

15) Качмарська Стефанія, др. філос.

16) Фуртак-Деркачева Марія, др. філ., співробітниця Нац. Музею і Б-ки Н. Т. і. Ш.

17) Нарацукі Софія, консерваторка ікон.

18) Кравців Марія, студентка.

19) Брикович Одарка, студентка.

З тих 19 співробітниць тільки 6 написало свої спогади, але вже з них відчувається великий вплив Музею не тільки на світогляд кожної з них, але й на ціле життя.

Великий розділ творять ілюстрації всіх майже визначніших працівників і прихильників Музею. Колиб українське громадянство прийняло цю книжку так щиро і прихильно, як вона на те заслугоє, то пізнало би всю вагу Національного Музею, врадувалось би його постійним зростом та своїм тривалим зацікавленням і допомогою здійснило би мрію основника й організатора про дальшу розбудову й повне устаткування Національного Музею.

Мілена Беран

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

Нехай учені й спеціалісти перечитують І-ий том „Української Загальної Енциклопедії“, вишукують помилки, перевіряють методу і стверджують, в якій мірі вона справді українська, справді загальна і — енциклопедія.

Ми вдоволяємося тим, що перекидаємо сторінки, зупиняємося на ілюстраціях, рисунках і деяких назвах.

Марія Грінченкова

Катря Гриневичева

І ніхто, здається, не закине нам, що наша цікавість іде в першій мірі в однім напрямку: яку роль грає в першій українській енциклопедії — жінка. Находимо статейку „Жіночих рух“ — вона дає коротесенький історичний парис цього питання. Але відомо, що роль жінки в історії багато ширша, як сама історія жіночого руху.

„Жіночий рух, змагання жінок до зрівняння жінки

та жрекинею. Сліди цього тзв. „матріярхату“ бачимо у ст. культурних народів, а у деяких африканських племен вони задержалися ще й досі. Та з іст. часами починається доба підрадної ролі, а то й поневолення жінки.

Вази

В ст. Греції й Римі жінка є господинею дому, пістунком малолітніх дітей і є під опікою голови родини і т. д.

Українська Енциклопедія не позабула за визначні жінки, що полишили своє ім'я в історії, завдяки різним заслугам в усіх ділянках людської діяльності. Ось кілька з них тут поруч; ці рисунки дають деяке поняття про ілюстраційний бік „У. З. Енциклопедії“.

Характеристики покладені поруч них — короткі,

Пані Рекаміє

з чоловіком під оглядом правним, економічним і моральним. Рух цей явище XIX в. Його підготувала довголітня індивідуальна оборона прав жінки різними діями та філософіями, а головню письменниками XVIII і XIX в. і зміна екон.-сусп. обставин. В доісторичній добі у багатьох народів жінка займала дуже визначне становище в родині й в суспільності: була головою родини, суддею

Гандзя Дмитерко

Софія Галечко

зв'язкі, ясні, як і слід у настільній книжці, що має бути інформаційною книгою для кожного інтелігента, який хоче перевірити якісь факти, знайти потрібну дату або популярне пояснення.

Чужі енциклопедії може в краще вивідувані й дешеві, але для нас вони далекі. Нема в них того, що нас цікавить найбільше і що нам найближче: матеріалу з нашої історії, літератури, культури, народного мистецтва. Матеріал із народного мистецтва займає в „Українській Загальній Енциклопедії“ почесне місце.

ХТО ПОРАДИТЬ?

Чим скінчився драматичний конкурс, оголошений „Пресвітою“ в 1927 році? Яка песа одержала нагороду і де її можна прочитати?

Безрадіа в глузкій селі.

Чим напихати подушки на канану?

Безрадіа в глузкій селі.

В який спосіб можна би дома консервувати сок із цитрини? У мене зуживається багато цитринових шкірок і тому лишається кілька надстреганих цитрин тижнею. А тепер у літі сок цей міг би програтися.

Надія Р.

Що робити з витертими комірцями від музеських сорочок? Чи не можна їх направити або зужити в якийсь інший спосіб?

Молода господиня.

Хто порадить мені як можна самому оправити книжку? Хотіла б я оправити деякі свої книжки а також давніші річечки „Нової Хати“, але не знаю чи можна братися за таке діло без належної вирази та знання?

На заточенні.

З НАШОГО ДОСВІДУ

Г. П. Без сумніву треба признати, що всякі гострі примішки при годівлі курей, роблять їху більшою різноманітною та заставляють їх краще нестися. Примішки ці треба дуже дрібно потовчати, перемішати та додавати не більше одної малої ложочки в день, а ще краще по другий день до корму. Вони сильно подразнюють організм і стають часто причиною розвільнення у курей. Тепер, коли досвід та наука доказує, що добра несунка залежить в головній мірі від вибору насадових яєць, себто яєць від добре несучих курей, раджу Вам краще придбати собі яєць від добрих несучок при насаджуванні. Тим досягнете краще свою ціль чим штучним побуджуванням курей до несення.

О. Г.

Ст. К. В такому випадку тяжко порадижити. Блох звичайно можна позбутися при помочі порошоків, а також удержуючи все в бездоганній чистоті. Колиж у Вас нема підлоги, завжди буде тонка верствка порошку на вбитій землі, яка розноситься й по інших кімнатах. Попробуйте зарадити цьому в такий спосіб: посипати суху підлогу порошком із гашеного вапна й розмести його добре, особливо в кутах та попід стінами, де найбільше задержуються пасікомі. Це вапно нехай полежить на землі пів години. Потім треба змести його не лише мітлою, але також мітелкою, щоби докладно позбутися всего порошку враз із пасікомими. Очевидно треба перед цим відсунути від стін, а то й винести всі лавки й столи, бо саме за ними гніздяться легко блохи. Таке чищення треба переводити раз на тиждень. В літі, коли вікна можуть бути відчинені, можна замість вапна вжити карболіну, лише не кожний переносить легко його запах.

Досвідчена.

Вчительці. Золоту вишивку можна вичистити кашою з магнезії й бензину. Вишивку простерти на дошці, підложити бібулу, або вату прикрити кусником батисту. Натерти кашою вишивку й лишити нехай висхне а потім зчистити м'якою щіткою. Для полеску добре потерти вишивку фланелевою шматкою.

Молодій матері. Дуже радо поділюся з Вами своїм досвідом у приготуванні вирази для немовлятка. Її повинна мати мати сама, тому що вона найкраще подбає про те, щоби біля було догідне й відповідне для дитини. Діточе білля треба шити з м'якого матеріалу, щоби не дразнило шкіри. Прикрас у виді мережева або закладок раджу не давати, тому що воно утруднює прання й прасування. Дуже добре можна зужити на це також кращі кусники зі старого білля, нпр. сорочок денних або нічних, чи штанив немодного крою. Сорочинок треба пошити 12, 6 менших а 6 більших, покрою кімоно, бо цей крій має менше швів і є дуже вигідний для дитини. А також шити його значно легше, хоч більше матеріалу виходить на нього. Рукавці треба кроїти доволі широкими, комірчиків не давати. Пеленки можливо найбільше. В літі, коли скоро схнуть, може їх бути менше, але щонайменше раджу Вам приладити два тузіни. Рубець найкраще зробити рукою (легка обмітка), тому що машинний шов міг би дитину давити. Коли хочете зужити на це старі кусники білля, тоді найкраще вибрати для цього тонкі простирала або пошевки.

Добре було би також виплести кілька станичків з м'якої вовни на зимову пору року.

Непромокавих пеленок потрібно дві. Пошевок на перинку треба справити щонайменше чотири, бо їх треба часто змінити. Буває, що молоко розлиється або й дитина забрукає їх. Ніяких вставок не раджу Вам давати, хіба що волині прикрашені мережевом. Звертаю Вашу увагу на те, що діточе білля не можна сипкувати, ані крохмалити. Крохмаль і сипка мають такі складники в собі, що могли би дратувати делькатну шкіру немовляти.

О. Р.

Гали Р. Підліску з бешамелем вдумав француз, граф Бешамель і від нього вводить вона свою назву. Її подають до рижного розмаєння а також і до яриш і макаронів. До мяса приправляють її рідшою, до яриш густішою.

А. Г.

МОДЕРНІЗУВАННЯ

Горничий травень заставив нас витягнути значно скорше легкі літні сукні із зимових схонок, чим це значайно робимо. Але яке розчарування! Пробуємо перед зеркалом: все коротке, коротке і ще раз коротке. І ні звідки спустити, ні звідки надточити. Як же нам зрестися торічної суконки, яка ще зовсім не знищена?

Ось перед нами зразки двох торічних суконь, зміло й елегантно змодернізованих. Перша сукня була значайною спортивною суконкою пастелевої краски. Вона полотняна з викладанням ко-

Перероблені сукні

міром і без рукавів. Досить високо в поясі, а навіть під грудьми треба її притяти і спустити спідничку до висоти природного стану. Таким способом знекаємо потрібну довжину спіднички, яку ми розпустили ще й на долонні (рубець). Тепер треба докупити відповідного взористого шовку, фуляру або Crepe de Chine, найкраще підібрати біле тло, засіяне горошками відповідної краски. Взір цей дуже модний і його знайдемо в усіх крамницях. Із цього шовку треба вишити відповідний станичок з невеличкими рукавцями, який найкраще пришити міцно до спіднички. Окремо можна надягати болерко з верхньої частини суконки, яке ми відповідно заокруглимо на переді. Поясок у красці горошків або темнішого відтінку, доповнить цю милу, літню сукню.

Друга суконка з іншого матеріалу, мар'зетт або Georgette Продовжити її можна просто: у висоті стану вставити рівну або хвилясту смугу матеріалу такої краски, як тло суконки. Викінчити сподуку можна машинною або й ручною мережею. Широкий комір у формі пелеринки доповнює це перероблення, яке відповіжить суконку в дуже вдатний спосіб.

Л.

Українко!

Чи знаєш, що найкраще мило до прання і миття є
МИЛО МАРКИ „ЦЕНТРОСОЮЗ — ЛЬВІВ“

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

З VI. числом кінчиться II. квартал 1931 року. Розсилаємо поштові складанки та прохаємо негайно вирівнати залеглу передплату, яка буде визначена червоними цифрами на адресі кожної передплатниці.

Часопис може існувати та успішно розвиватися, лише коли знайде піддержку у своїх передплатниць та коли вони будуть точно вирівнувати передплату.

Не читайте журналу даром!

Не приневолюйте нас здержати Вам висилку часопису!

До цього числа долучуємо X. таблицю кольорових узорів.

ОПИСИ ДО X ТАБЛИЦІ КОЛІРОВИХ УЗОРІВ

Ч. 1 Кручений взір, званий „калшика“ з уставок жіночої сорочки в селі Долина, пов. Товмач.

Ч. 2 Взір з вставки жіночої сорочки в селі Долина, пов. Товмач, вишиваний низом і ланцюжком.

Ч. 3 Хрестиковий взір із обшивки чоловічої сорочки в Бу-
ваччині (зі збірки п. Ольги Бачинської зі Стрия).

Ч. 4 Взір із вставки жіночої сорочки званий „різаний“, в селі Долина, пов. Товмач.

Ч. 5, 6, 7, 8, 9 Взірці з обшивок та дуд діточих сорочок у селі Долина, пов. Товмач. Взірці вишивані гладдю, хрестиками й стебнівою (вистігом).

Ч. 10 Взір із вставки жіночої сорочки в селі Секерчин, пов. Товмач. Вишивка виконана низом.

Ч. 11, 12, 13, 14, 15 Взірці з обшивок та дуд діточих сорочок у селі Долина, пов. Товмач. Взірці виконані хрестиками, гладдю й стебнівою (вистігом).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Зінаїда Ботан, Тудорів. Щиро дякуємо за привіт та радіємо, що число наших волинських читачок збільшується.

Марія Виницька, Живець. З охотою послухаємо Вашої ради та помістимо відповідне оголошення.

Ольга Мочульська, Грималів. За статтю дякуємо. Помістимо її в найближчих числах.

Ганна Романчик, Ветрів. Щиро Вам дякуємо за приєднання передплатниць. На Ваші запити відповідаємо листом.

Кесля Водневська, Нью-Йорк. Числа, які ми Вам вислали, вернулися через неточну адресу. Прохаємо подати нам докладну Вашу адресу.

Слава Вуковинка. Нарис не піде.

Марія Стрільбицька, Сороки. Через помилку подали ми в 4 числі, що долучуємо таб. узорів ч. IX, однак таблиця, яку в дійсності додано, мала число XI. Помилку цю справлено в ч. 5 „Н. Х.“ 1931.

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБОК

У статті Даміана М. Горнятківця „Роль жінки у повстанні українського народнього мистецтва“, треба поправити:

На стор. 3, ч. 5 „Н. Х.“ 1931, рядок 18 з долини має бути замість „виливала тепер на мистецькі уподобання“, має бути „відлягала тепер впливам у мистецьких уподобаннях“.

На стор. 3, рядок 10 з долини замість „Бродилович“, має бути „Городилович“.

На стор. 4, 5 рядок із гори замість „властиво“, має бути „властивого“.

Повідомляю, що вже відчинені пенсіонати
в КРИНИЦІ

ЗНІЧ (Znicz, ul. Jasna) та

СЛОТВІНЯНКА (Słotwinianka, aleja Lipowa)

під моїм зарядом.

В червні ціни з повним удержанням від 8—зол.

Софія Яблонська.

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувший лікар заграничних клінік, спеціаліст шкірних, венеричних і сексуальних недуг (полова неміч) та лікарської косметики

ордиує в шкірних недугах
і т. д. від год. 8^{1/2} — 10, 18—18.
в косметичі від 10—11 і 16—18,
в неділі і свята від год. 10—11.

Гірське сонце. Вапофор. Діатермія. Крио-
:: :: терапія. Сепараткові ждальні. :: ::

Львів, вул. Сикстуська ч. 22, III. пов.

(біля „Народної Гостиниці“).

Вінда до вжитку, — Телефон 38-90.

Д-Р. Е. ДУРДЕЛЛО

КОСМЕТИЧНІ ПОРАДИ

10. Перед виставленням лица на ділення сонця засмажуйте шкіру на лиці й шиї Висеріп-овим кремом, що його можете купити в аптеці Терлецького у Львові.

Мирослава В. Спробуйте купити щодня вечером руки в горлячому підварі горіхового листя (з волоського оріха) 10—15 хвилин. Відтак сполотіть їх студеною водою і натріть товстим (найрадше Висеріп-овим кремом. — Цю процедуру треба через довгий час повторити. — Колиб не помогла, треба ще спробувати відповідні масти, однак їх можна дістати лише на рецепту.

ПРИПИСИ

Салата з карафіолу

Зварений карафіол розібрати на кусинки й уложити на полу-
миску. Поляяти майонезом із трьох твердо зварених жовтків, пере-
тертих із оцтом, оливою і ложечкою гірчиці (муштарди). Подавати
до мяса як салату.

Ніжну церу і стрункий стан

осягнете, пючи мінеральні води

ФАБРИКИ „ЗДОРОВЛЯ“,

Львів, ул. Здоровля ч. 9. Тел. 14-72.

Замовлення з провінції полагоджуються сейчас!

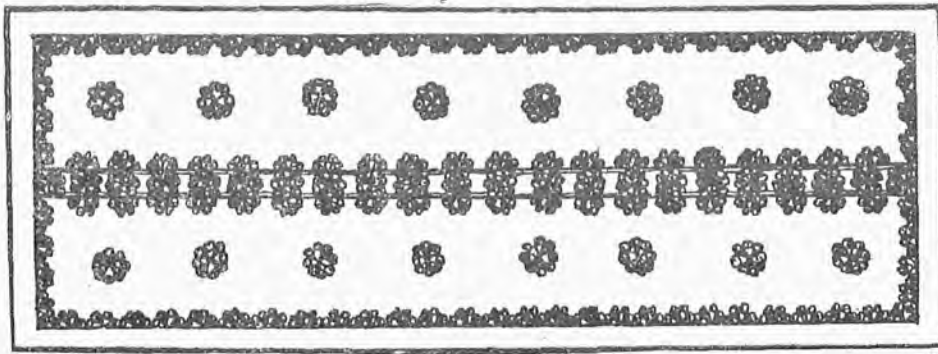
Французьке тісто

Господинам, що люблять французькі тіста, а не мають від-
ваги їх зробити, радку поступати в слідуючий спосіб, який певно
не заведе:

Відважити 25 дкг найгарнішої муки і 25 дкг свіжого десеро-
вого масла. З тої муки відділати третю часть і перемісити з ма-
слом, яке повинно бути холодне. До решти муки додати 4 жовтка
і трохи кремової сметанки, щоби тісто було пильне як на пироги.
Розтачати жовте тісто і заліпити в ній біле, піби в концерт. Вине-
сти в літі до пивниці і від тевер, аж доки не дається до печі, все
робити в пивниці, бо інакше не вдається. — Добре застуджене ті-
сто розтачати так грубо як хребет пожа, надати йому вид прямо-
кутника і лишити знову нехай добре застигне. Відтак аложити
у четверо павздовж і знову в четверо на попереки і далі тачати.
Так перетачати чотири рази, лишавчи кожний раз щоби застигло.
Тоді приготувати дві рівні бляхи, розкрити тісто на дві рівні
части, положити до блях і печи в печі гарячій, як на булочки через
пів години, вважаючи, щоби мало краску соломи і не зарум'яніло.
Виймати з блях вже аж тоді, коли пайцки будуть змий, бо поло-
мляться.

Крем до переложення: 5 жовтків розбити добре з повною
ложкою муки. Осібно заварити пів літри солодкої сметанки з ва-
лілією і цукром, до смаку. Гарячою сметанкою залити розбиті
(Продовження на 24-й стор.)

До
цього
числа
долучуємо
Х.
таблицю
колірових
узорів

Ч. 1 *Доріжка* з тонкого лляного полотна з оригінально при-
місним „крученим“ узором (Таб. ч. Х., взір ч. 1). Взір цей легкий
до виконання, відрисувати його можна при помочі гузика або кру-
глої монети й лінійки, уважаючи, щоби взір ішов рівно за нитками.

Нарисовані колісцятка виконуються нитками на спосіб
обмітки, спроваджуючи всі нитки до одної точки в середині. Дов-
кола кожного колісцятка, вишивають дрібним ланцюжком круг.
Через те колісцятка стають дуже чітко відрапчені.

Докладний опис „крученого“ узору враз із ілюстраціями,
знайдете в ч. 10 „Н. Х.“ за 1926 рік.

Ч. 2 *Убрання до записи* з ясної перкаліни, прибране вишива-
ними смугами на раменах, біля ший й на штаних (Таб. ч. Х.,
взір ч. 15).

Ч. 3 *Полотняне убрання* на гарячі літні дні. Можна прикра-
сити половинками узору ч. 1, таб. ч. Х., або якимсь вузким узором.

Ч. 4 *Батистова суконка* для малої дівчинки, викінчена дов-
круги ший, придоли й рукавів обміткою в красці вишивки. По цілій
суконці розкинені мотиви узору ч. 6 з таб. ч. XI.

Ч. 5 *Літнє убрання* з ший, прибране вузким узором та обміт-
кою ч. 7, таб. ч. Х.

Ч. 6 *Практичний фартушок* із ясного полотна, прикрашений
вишивкою ч. 14 з таб. ч. Х.

Ч. 7 *Завіска на полицку*, виконана на небіленому тонкому
полотні. Кругом рубця йде широка мережка, яка повторяється
у певних відступах і на полі завіски. В кожному прямокутнику,
утвореному мережками, розміщено на долинні мотиви узору ч. 6
з таб. ч. Х. Розміри завіски можна довільно збільшувати вздовж
і вшир.

Ч. 8 *Накидка на ляльку*, стоячу або висячу. На матеріял на-
дається батист, тусор, бурничук, взагалі всяка прозора, м'яка
тканина. По цілій накидці розкинені мотиви узору ч. 6, а краєм
біжить широка мережка. Чотири кінці накидки обтяжені подов-
гуватими деревляними коралками в відповідній красці.

Ч. 9 *Подушка-вазок*, виконана з одного куска сірого полотна,
зішитого поперечним швом і стягненого на двох кінцях. Нязний
взір ч. 4 з таб. ч. Х., примінений тут чотири рази. По обох боках
подушки в кутаси з ляцети у всіх красках узору.

Ч. 10 *Модерний вітражик* на вікно з батисту, тусору або бу-
рунчуку, багато прикрашений мережками. У відступах поміж ме-
режками розміщено мотиви узору ч. 6 з таб. ч. Х. Ті самі мотиви роз-
сіяні в певних відступах на долинні, а долішнім краєм вітражу бі-
жить уже суцільно взір ч. 6, таб. ч. Х., поміж двома мережками.

(Продовження на 24-й стор.)

НИТКАМ МАРКИ С. М. S.

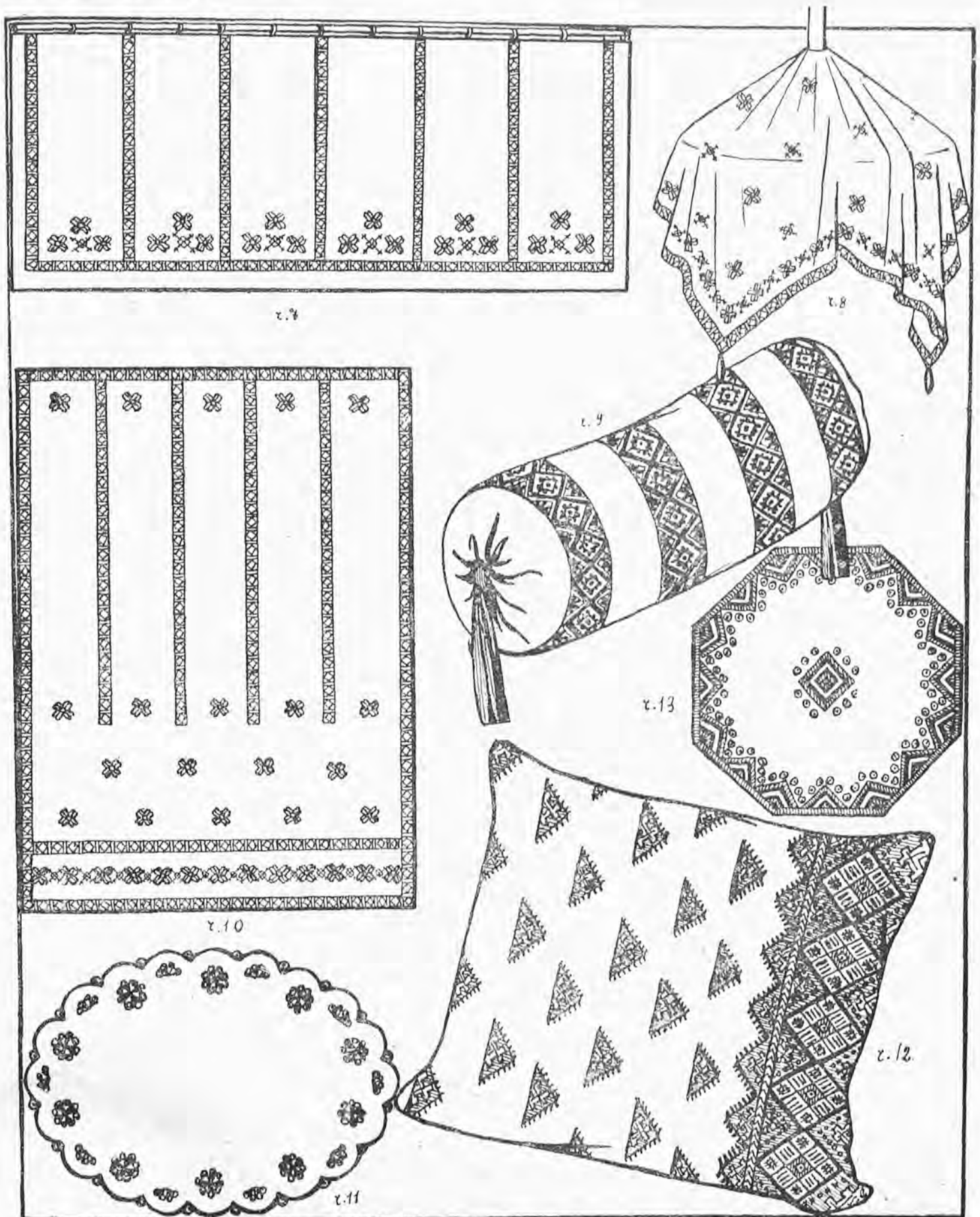

НЕ ШКОДИТЬ АНІ СОНЦЕ,
АНІ ВОЗДУХ, НІ ДОЩ,
НІ ПРАННЯ!

ТОМУ КУПУЙТЕ ЛИШЕ
С. М. S.!

Р О Б О Т И

На літні дні

Так як і що року прийшли гарячі дні нагло, можна сказати трохи за нагло. Дрібне листячко з ясно зеленого розрослося за одну ніч і дістало краску доснілої зелені. За гарячо вже вдягати плац а навіть саму вовняну суконку. Шукаємо у шафі за торічними легкими суконками. Дещо ще можна продовжити й ужити до пошення на щодень, але майже кожна з нас потребує бодай одної нової літньої сукні.

Матеріали на легкі сукні є цього року такі гарні і така є їх скількість, що нема клопоту з вибором. Легкі шовкові шкочкі матерії, сирі шовки, правдиві й наслідувані, взористі чи гладкі, це матеріали на гладкі спортові суконки. Прозорі жоржети, маркізети і мусліни у всякого рода колісцятка, горошки, листе і цвіти менші або більші, надаються на більше чепурні сукні пополудневі чи вечірні. Практичні легкі воалі можна приновити до ча-стішого ходу, а також до пополудневої — візитової сукні.

Шиючи сукню у великі квітчасті взори або фантазійні лінії, треба вибирати гладкий фасон. Всякого рода фальбани і пліси не надаються для такого матеріалу. Щоби взір гарно вийшов і щоби силуетка у такому матеріалі була струнка, мусить бути захована цілість взору.

Дуже модними цього року є білі сукні з полотна, маркізети, тонкої вовни, жоржету, фуляру і тафти; до білих суконь білі капелюхи з соломки „панамы“ чи її наслідування у новій формі — давньої маринарки. Та форма капелюха цього сезону дуже модна, навіть до найлегших суконь.

До ясних суконь зі шкочким узором і до цілком білих носять у холодні дні короткі жакети, камізоль з рукавами і без рукавів з темної вовни або оксаміту. До взористих легких суконь дуже гарним викінченням є короткі жакети з грубого шовку найкраще Крен-сатену в темній красці, відповідній до тла матеріалу.

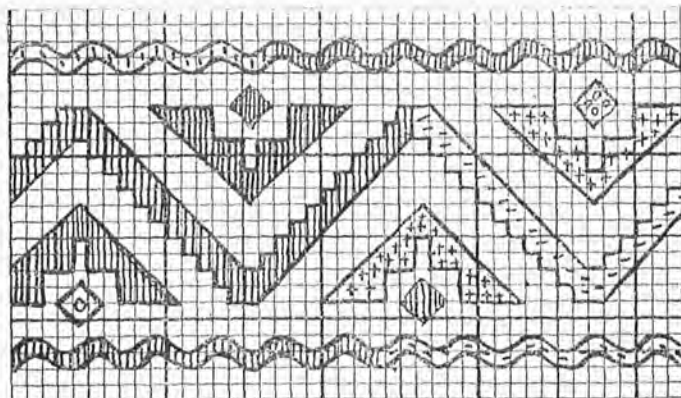
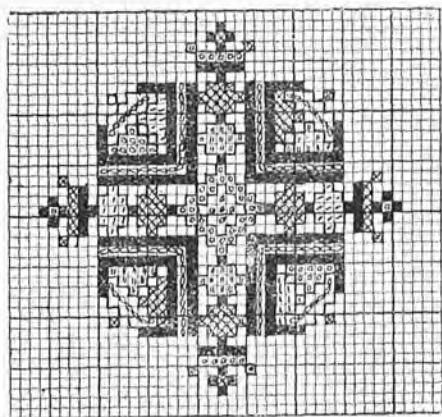
Ч. 1. Елегантна сукня з темно-синьої Crepe de Chine з блідо-рожевим передом. Поясок із темно-синьої ірхи.

Прегарні взористі матеріали
маркізети, батисти, шовки на літні сукні
у великому виборі

пору-чає фірма:

СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ

Львів, Ринок 32.

Описи моделей на 24-ій стор.

ДЛЯ СПОРТУ І ПРОГУЛЬОК

728. Гладка суконка з полотна або сирого шовку. Напереді складки, ззаду гладка. Потрібно: 4'60 м. матеріалу, широкого на 80 цм.

726. Суконка з гладкого й узористого матеріалу. Поясок із темної шкіри.

730. Суконка з ясного полотна в темнішу кліточку. Потрібно: 3'50 м. матеріалу, широкого на 80 цм.

711/710. Спортова сукня з жакетом. Пояс із темної шкіри.

5046. Спортовий одяг для моторівки. Потрібно 4 м. імпрегнованого матеріалу, широкого на 90 цм.

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

2749/2767

3282

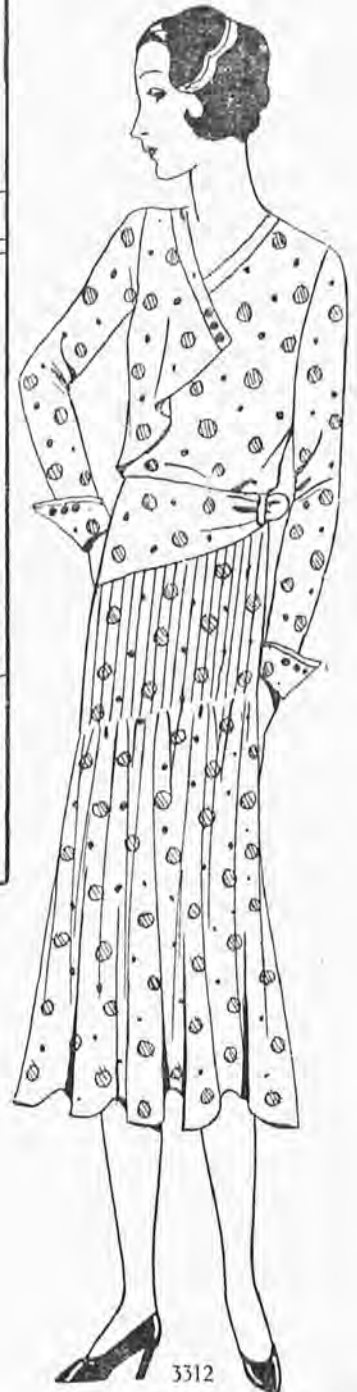
3286

2749/2767. Костюм з легкої вовняної матерії. Блузка з сирого шовку. Потрібно 2·80 м. матеріалу, широкого на 130 см.

3282. Літня суконка з шовку до прання. Кокорчик з білого батисту. Потрібно 4·20 м. шовку, широкого на 100 см.

3286. Суконка із клітчатого полотна. Потрібно 3·30 м. полотна, широкого на 90 см.

3312. Гладка суконка з узористого воалю. Пояс має вигляд баскіни.

3312

М О Д Н Е Б І Л Л Я

4347. Комбінація з білого або колірного батисту з коронковими вставками. Потрібно 1 м. батисту, широкого на 100 см.
4338. Комбінація під сукню з колірного шовку до прання. Рубець із білої Georgetti-и.
4341. Нічна сорочка, прикрашена фальбаною. Поясок зі стяжки.
4346. Нічна сорочка з колірного батисту. Рубець із темнішого матеріалу.
4348. Практична піжама з колірного полотенця, прибрана закладками.
4343. Станичок з батисту.
4344. Штанці з колірного батисту, прибрані мережею.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ

РОМАН ЗУБИК, Львів, вул. Галицька 16

ПОРУЧАЄ:

Легкі шовкові фуляри

**узористі маркізети й батисти
на літні сукні та блузки.**

750. Вишивана сорочечка з білого полотенця і темні штанята. Потрібно для 3-літнього хлопчика: 50 цм. темного матеріалу а 1 м. полотенця.

751. Вишивана суконка для 5-літньої дівчинки.

752. Суконка з білого бурунчуку, прикрашена хрестиковою вишивкою.

753. Суконка з білого бурунчуку прикрашена кольоровим гаптом.

ВИШИВАЙМО ДЛЯ НАШИХ НАЙМЕНШИХ!

745 і 746. Денна сорочка й штанці, прибрані мережевом.

744. Комбінація з білої перкаліни для 10-літньої дівчинки. Потрібно 1'25 м. перкаліни, широкої на 80 цм.

747. Нічна сорочка з квітчастого батисту з білим комірчиком. Для 8-літньої дівчинки потрібно: 2'20 м. батисту, широкого на 80 цм.

748. Піжамка для 6-літньої дитини з квітчастого батисту. Потрібно 2'30 м. батисту, широкого на 90 цм.

(Продовження з 16-ої стор.)

Ч. 11 *Обидва сервети* з оригінально примієним крученням узором ч. 1, таб. ч. X. „Кручені“ мотиви розкидані тут здовж краю серветки, який є викінчений великими зубцями. Обмітка виконана головною краскою вишивки. В кутках поміж зубцями знаходяться частинки „крученого“ узору.

Ч. 12 *Подушки* з каньвового полотна піскової краски. Взір ч. 10, таб. ч. X., примієний тут на одному краю подушки. По цілому полю подушки розкидані зубці з головного узору.

Ч. 13 *Обшукана серветка* з білого полотна, прикрашена взором ч. 2 з таб. ч. X. Край сервети викінчений обміткою в головний красці вишивки.

До вишивання вживати ниток Mouliné, марки C. M. S.: чорна ч. 371, червона ч. 547, синя ч. 424, жовта ч. 431, зелена ч. 723, вишнева ч. 716, брунатна ч. 567.

Марки D. M. C.: чорна ч. 310, жовта ч. 743, синя ч. 517, червона ч. 816, зелена ч. 904, брунатна ч. 801.

ОПИСИ МОДЕЛІВ

з 19-ої стор.

Ч. 1 Суконка з білого буршчуку, вишивана взором ч. 1. Краски: оо оо жовта, ХХ ХХ червона, /// синя, ПП зелена, ■■ чорна, ∞∞ ∞∞ золота

Ч. 2 Гангосана суконка з білого полотна. Дібраний взір можна замовити в адм. журналу за надісланням 3 зол.

Ч. 3 Комплет із білого воалю, прикрашений хрестикою вишивкою. Дібраний взір можна замовити в адм. часопису за надісланням 3 зол.

Ч. 4 Літня сукня з сирого шовку, прикрашена взором ч. 2. Взір цей вишиваний гладдю, походить із Великої України. Краски: — — — синя, + + + + брунатна, оо оо жовта, (як на правій сторопі рисунку).

(Продовження з 15-ої стор.)

жовтка, знов добре вбити і поставити на кухню та сильно мішати, аж доки не загусне і не згуєне. Зовсім зимним переложити напівки, поцукрувати цукром-мучкою і краяти в квадратики.

Можна також спре тісто пократити в квадратики, накладати по одній смаженій полуниці і печи. Дуже добра з того лакоминка.

Кава „Ліонська“

Зробити з 7 дкг зернистої кави — чорну каву. До гарячої додати 2 дкг розм'яченої і процідженої желатини. Коли тепа, додати 1/2 л. битой солод. сметанки. Зілляти до інклінок і поставити щоб стужіла. Перед поданням прибрати на верха битую сметанкою.

Крем із квасної сметани

Вбити пів літри молодой квасної сметани в глибокій посудині на густий крем. Окремо втерти добре 6 жовтків і 12 дека цукру-мучки. Коли збіліють, втиснути через густе сито сок із двох цитрин. Намочити в зимній воді два листки желатини, вийняти їх

ГОТОВІ ЦЕРКОВНІ ХОРУГВИ МОЖНА НАБУТИ

В КООПЕРАТИВІ

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“,

Львів, Ринок 39.

КООПЕРАТИВА

„Українське Народне Мистецтво“

висилає на бажання

ПРОБКИ ПОЛОТЕН

за надісланням 25 сот. поштовими значками.

звідти, не витікаючи і розм'ястити в теплі. Із шість білків убити густий сніг, вимішати наперед із жовтками, а потім зі сметаною. На кінці доалати желатину, дати до форми і поставити до пивниці. Подавати з бішконтами.

Компот із рабарбару

Цей компот пригадує своїм смаком компот із агрусту. Великі билини треба обібрати з верхніх лунининок, покроїти на кусинки, сварити окропом, відіждити і кинути на досить густий розчин цукру. Заварити кілька разів і вилляти на полумисок. Для запаху можна подати трохи цитринової шкiрки або валілії.

Полуниця

На 4 фунт чинених полуниць взяти півтора фунта цукру. Обсмажити полуницю половиною потрібної скількості цукру, поставити їх на лід. Можна легко скроїти спірітусом або румом. На другий день зварити розчин із цукру (рейти), та трохи води, тому що ягоди пускають дуже багато соку. Коли цукор закипить, зібрати з нього шум, кинути на нього полуницю й сок із цукром, що набирався через піч на дні тарелі. Збирати шум треба дуже обережно. Коли почне кінити, відставити з огню і знов ставити на кухню. Коли звариться, вийняти ягоди по одній на чистий таріль. Сік зварити густіше, і тому треба поставити його на сильний вогонь. Його можна смажати готовим тоді, коли краплі не крапають із ложки, а тягнуться. Гарячим ще соком залити ягоди. На другий день перекадати в певеличкі слоїки.

Троянда (рожа)

Взяти пахучої рожевої троянди та обчисити пелюстки. На 1 ф. троянди взяти 2 фунти цукру. Випнати пелюстки в чисте сито, сварити їх окропом, потім полляти зимною водою, далі знов окропом і знову зимною водою. Потім висипати в ринку, залляти водою, варити чверть години і відіждити. На підварі з троянди зварити сироп і зібрати з нього шум. Тоді кинути на розчин пелюстки і доварити, додаючи трохи цитринового квасу або соку. Варити, доки варення не стане зовсім прозорим.

ШІСТЬ ТАБЛИЦЬ
УКРАЇНСЬКИХ ВИШИВОК

ЯКІ ОБІЙМАЮТЬ

75 УЗОРІВ

З РІЖНИХ ОКОЛИЦЬ ГАЛИЧИНИ Й БУКОВИНИ
ВИДАВАНІ ЯК БЕЗПЛАТНИЙ ДОДАТОК ДО
„НОВОЇ ХАТИ“, В МИСТЕЦЬКІЙ ОКЛАДИНЦІ

коштує 5* — зол.

ЗАМОВЛЯТИ МОЖНА В АДМІНІСТРАЦІЇ

„НОВОЇ ХАТИ“, РИНОК Ч. 39

І В УСІХ УКРАЇНСЬКИХ КНИГАРНЯХ.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок ч. 39., І. пов.

За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

Львівська державна
наукова бібліотека

№ 5083

У крамниці коопер. „Українське Народне Мистецтво“

Львів, вул. Косцюшки ч. 1

можна дістати:

Сільське, тонке полотно домашнього виробу догідне на занавіси, доріжки, суконки, широке на 75 см. по 3'— зол. за м.

Бурунчук, тонкого виробу, догідний на суконки, занавіси, серветки, широкий на 1 м. по 5 50 зол. за м.

Лявне полотно краєвого виробу, догідне на церковні хоругви, обруси, широке на 160 см., ткане для вишивання . 15'— зол. за м.

Канвоє полотно (Панама) у білій, сірій і пісковій красці, пригоже на фелони, портієри, накривала на стіл і ліжка, широке на 160 см. по 15'—, 16'— і 18'— зол. за м. (залежно від краски і якості).

Сирий шовк краєвого виробу, догідний на літні костюми й вишивані сорочки, широкий на 100 см., по 16'— зол. за м.

Лявне полотно чеське, догідне на церковні хоругви, обруси, широке на 180 см., по 25'— зол. за м.

Нитки до вишивання, марки С. М. S., різних красок і виробів по слідуєчих цінах:

Cotton Perlé в клубках 60 сот.

„ „ в мотках 42 „

С. М. S. в мотках 22 „

Mouliné Meridian в мотках 16 „

Числа красок подані у відділі Ручних робіт.

Замовлення прохаємо адресувати до головного складу кооперативи, **Львів, Ринок ч. 39.**

Товар висилаємо за посліплатою або за попереднім надісланням готівки.

В наведених цінах нечислені кошти посилок.

Позір!

Позір!

Передплачуйте

„ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ“

богато ілюстрований журнал історії та побуту

виходить що місяця на 24 стор. 4⁰

Плекає традицію недавно-минулого, містить прецікаві спомини учасників, крім того історичні нариси та легку белетристику.

Передплата виносить усього: 13'— зол. річно,
7'— зол. піврічно, 3'50 зол. чвертьрічно.

Для членів чвертьрічна передплата 3'— зол.

Адреса: Львів, вул. Руська 18/III.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

НАЙДЕШЕВШИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ТИЖНЕВИК!

ЗМІСТОМ СВОЇМ ЦІКАВИЙ ДЛЯ
ЖІНОК, МУЖЧИН, МОЛОДІ Й ДІТЕЙ!

ДОПИСИ З УСІХ КІНЦІВ СВІТА.

ЗВЕРТАТИСЯ НА АДРЕСИ:

„Жіноча Доля“, Коломия, Нова 1

„Żinocza Dola“, Kołomyja, Nowa 1, Poland,
East Galicia, Europa.

Чек. конто П. К. О. Варшава 153.700.

Телефон ч. 19.

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

ВИКОНУЄ готові або на замовлення ручні роботи з народними вишивками й мережками для прикраси одягів і домашньої обстановки.

ПОРУЧАЄ вишивані блузки, суконки, сорочки до народних одягів, білля, обруси, капи, сервети, подушки.

ВИДАЄ щомісячний журнал для плекання домашньої культури „**НОВА ХАТА**“ з відділом мод і ручних робіт. Передплата виносить: на рік **18 зол.**, на піврік **9-50 зол.**, на чверть року **5 зол.** Для Америки **3 дол.**, а для Чехословаччини **2-50 дол.** річно. (Red. i Adm. Lwiv, Rynok 39.)

КРОЇ! ————— МОНОГРАМИ! ————— ВЗОРИ!

ПОЗІР!

ЖІНКИ!

ПОЗІР!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ КООПЕРАТИВИ:

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

ЖІНОЧА ПРОМИСЛОВА КООПЕРАТИВА З ОБМ. ПОР. У ЛЬВОВІ.

АДРЕСА:

УДІЛ 30— зол.

Львів, Ринок 39.

ВПИСОВЕ 3— зол.

Ферії на селі

для українських інтелігентних родин.

Хто хоче гарно — й недорого провести вакації — того запрошуємо приїхати в наше село. Безкорисно посередничимо в винаймі кімнат і в усьому що треба.

Комунікація автобусова, пошта щодня, склепи, молочарні, живі риби, річка, пляжа, човник, радіо, фото-темниця для аматорів, спортова площа, теніс і т. д. Щоденно можна поїхати колійкою до Підлютого і вернути.

Зголошення ласкаві й інформації слати на адресу:

Мих. Романишин, Цінева, п. Рожнітів (Rożniatów), або Дмитро Павлів, Чарнецького 26/III — 21. Львів.

На відповідь просимо значок за 25 сот.

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЖУРНАЛИК

„СВІТ ДИТИНИ“

якого не повинно бракувати ні в одній українській хаті, де є діти!

Добірний духовий корм для розуму й серця дітей, цікаві ілюстрації, загадки, оповідання.

МАМИ, ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО ЦЕ!

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1931:

квартально 3 зол.; піврічно 6 зол.; річно 12 зол.

Для Америки й Канади	1-50 дол.
Для Чехословаччини	50— кор.
Для Румунії	240— лейв.

Замовлення слати на адресу:

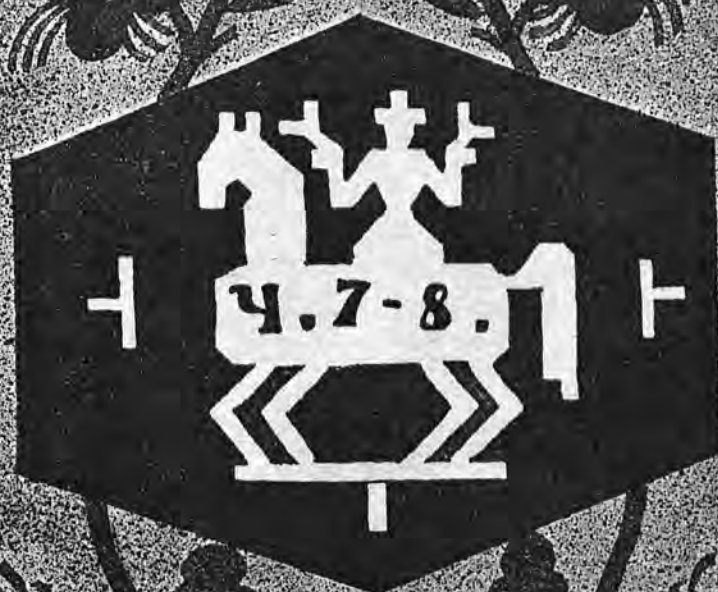
ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ“,

Львів, вул. Зіморовича ч. 3.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. За Редакцію відповідає **МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА**.
Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок 39. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

Ціна числа зол. 1-80

АВВВ
И Ф В А

Х А Т А

1931

М.Б.У.
30

Від Адміністрації

Пренумерата є платна з гори; щоби оминати перерви в посилці журналу, просимо о правильне виплачування належності.

До всякої кореспонденції з Редакцією і Адміністрацією просимо долучувати на відповідь 0'30 зл. поштовими значками.

В разі зміни місця побуту просимо завчасу нас про це повідомити, а на кошти зміни адреси прислати 0'50 зл. поштовими значками.

ОРИГІНАЛЬНІ

КИЛИМИ Й МАКАТИ

проекту
і праці

О. О. КУЛЬЧИЦЬКИХ

можна набути

в „НОВІЙ ХАТІ“.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР!

Макати від 25 зол. — в гору. Килими від 50 зол.

Відновляйте передплату! Дайте прочитати знакомим!

Найдешевша передплата добрих книжок!

За 3'50 зол. 12 книжочок „Самоосвіти“

Лише до 31-го січня 1931!
Пізніше буде дорожче!
Кожда книжка окремо
також дорожче!

ВИДАВНИЦТВО „САМООСВІТА“ дає всім самоосвітникам добрі, але невеликі об'ємом підручники з усіх ділянок знання, які необхідні для пересічної освіченої людини. Підручники писані науково, але при тім легко зрозуміло.

Приступайте до передплати на 1931 рік!

Цілорічна передплата на 1931-ий рік за 12 книжочок коштує всього 3'50 зол. вже разом з поштовою пересилкою, якщо пришлеться передплату найдалше до кінця січня 1931. — II. Хто пришле цілорічну передплату на 1931-ий рік аж в лютім або березні 1931 р., той мусить зложити 4 зол. — III. Піврічна передплата, зложена з гори на піврік виносить 2'25 зол.

Гроші слати тільки на адресу: „Центробанк“, Львів, Ринок 10, з приміткою на переказі, або на чеку: „Для Самоосвіти“.

Хто купує комплект 12 книжок, що вийшли протягом 1930-го року, за готівку, платить замість 6'40 зол. разом з пересилкою, тільки 5'— зол. разом з пересилкою.

Досі появилися такі книжки:

1. К. Коберський: Що таке освіта і як до неї братися?	0'35
2. В. Созанський: Чого земля потребує?	0'35
3. М. Шаповал і О. Слободич: Великий Зрив. Історія укр. революції ч. I.	0'50
4. І. Блажевич: Культурна людина.	0'50
5. І. Лучинин: Наш світ.	0'45
6. О. Слободич: Боротьба світів на Україні. Історія укр. революції ч. II.	0'50
7—8. В. Созанський: Тайни природи.	0'80
9. О. Слободич: Історія Галичини в рр. 1918—1919. Історія укр. революції ч. III.	0'60
10. О. Т. Кунштовний: Слово до молодих людей.	0'35
11. Др. С. Парфанович: Чоловік та жінка.	0'60
12. Розвиток життя на землі.	0'40

Перський дорогий диван знаменито заступить гуцульський ліжничок з чистої овечої вовни. 1 квадрат. метер цілком вистарчає перед ліжко і коштує лише 33 зол. на білім тлі, на сивім 31 зол. Замовлення адресувати: П. Королева в Яворові, п. Косів коло Коломиї.

З днем 27. червня ц. р. починає виходити в Станиславові безпартійний тижневий часопис п. з.

„УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ“

присвячений справам політичним, культурно-освітним, господарським і суспільним Покуття, Підгір'я та Поділля.

Передплата до кінця року виносить зол. 4'—
чвертьрічно „ 2'—
місячно „ 0'70
Поодинокі число коштує 20 сот. — Виходить під неділю.

Замовлення, переписку та передплату висилати на адресу:

Редакція й Адміністрація „УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ“

Станиславів, вул. Голуховського 17.

Книжки й журнали надіслані до редакції:

(Просимо авторів і видавців надсилати нам свої видання для обміну й поміщення в оцій рубриці).

„Жіноча Доля“, — двотижневик, для українського жіноцтва, Коломия, ч. 18—24.

„Žensky Svet“, — місячник, Любляна (Югославія), ч. 6.

„Літературно Науковий Вістник“, місячник, Львів 1931, ч. 6.

„Нові Шляхи“, — літературно-науковий, мистецький і громадський журнал, Львів 1931, ч. 6.

„Життя і знання“, ілюстрований місячник, Львів 1931, ч. 9.

„Учительське Слово“, орган Взаємної помочі Українського Учителства. Львів, ч. 9—10.

„Літопис Червоної Калини“, ілюстрований журнал історії та побуту. 1931 р., ч. 6.

„Неделя“, Ілюстровани Лист, Београд. Тижневик. „Вісти з Лугу“, письмово присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці, ч. 6.

„Шлях виховання й навчання“, педагогічно-методичний місячник, ч. 6.

„Eva“, časopis moderní ženy, Praha, ч. 12—16.

„Пчёлка“, Видав Т-во „Просвіта“ в Ужгороді, ч. 10.

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ
ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК VII

ЛЬВІВ, ЛИПЕНЬ—СЕРПЕНЬ 1931.

Ч. 7—8.

ЗМІСТ: У. Кравченко: У ніч на Івана. М. Омеляченко: Софія Федорівна Русова. Л. Б.: Квіти в вазах. М. Р.: Муза Достоевського. Л. Б.: Пригоди Еллі Байнгори. Грація Деладда: Третій. М. П.: Школа Геллерав-Ляксенбург. С.: Америка розпещує своїх жінок. У справі народньої поші. О. Вер: Вечір старої музики в Берліні. Іс. Данилишина: Організація домашнього господарства. Фахова школа для дівчат. Е. В.: Чудотворні сили в ярні. О. П.: Дрібні овочі. О. А. Д.: Як одягати немовлятку. Ріжні вісти. **Ілюстрації:** М. Ганицька: На св. Спаса. Вегонії. Гвоздики. Ритмічні вирази. Скок. Поліна Суслова: Еллі Байнгори. Станок сорочки. Комір. Пухлики. Верхня части рукава. Сорочка з суцільним рукавом. І. Іванець: Косар. Вставка укр. нар. мистецтва в Нью-Йорку. Виставка в Женеві. Вирази „Виядився журавель”.

УЛЯНА КРАВЧЕНКО

У НІЧ НА ІВАНА!

І стежка не білів... і стерлець межі... але я знаю, це ось — там...

В ту ніч, у ту ніч на Івана, на Кунала я стежечку знайду... Я знаю — це ось — там... За мною рівнина і низ за мною — а там верхівя, бір і царство напороти...

Глибокий яр, прудкий потік мене що-мить задержують. З темрявою поборюся і шлях знайду. Цей цвіт — він там — на безбережжі...

Зі мною більш не йде ніхто.

Колись — давно — стояв у борі храм — палали й вогні, цвили ті напороти таємні... і галява лунала спі-

вом. Сьогодні тишина — а глиб така і чорна і німа... В ту ніч і відгуку немає — із соняшного жару охололо небо і роси нема.

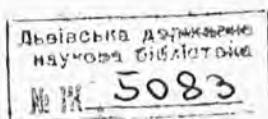
Я чую жар вогнів — тих, що предки у храмі берегли...

Хоч прірва знов — хоча в загарнику тайтсья вовкулака — о півночі ввійду туди.

Ввійти, ввійти там мушу — сміливим боги відкривають тайну... Хоч правди зміст — як чорний блиск, як згук тої громовній...

Мандрівникам немає стриму...

В таємне поле напороти входжу — крізь звої диму —
бачу цвіт — ген там — на безбережжі...

СОФІЯ ФЕДОРІВНА РУСОВА

(З НАГОДИ 75-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ ЖИТТЯ)

„В житті кожної шляхотної людини мав світити велика ясна зірка: щаслива доля рідного народу“.

„Національне виховання“.

С. Русова.

Софія Федорівна Русова посвятила всі свої сили, всю певипинну енергію протягом цілого півстоліття боротьбі за кращу долю українського народу, якого вона гаряче полюбила й так стала найліпшою його донькою.

Батько Федір Ліндфорс — швед, мати Ганна Жевре — французька — жили у власній садибі Алешня на Чернігівщині, — коли народилася Софія Федорівна 18 лютого 1856 року.

С. Ф. не пам'ятала своєї матері, яка вмерла, коли ще С. Ф. була малою дитиною: „Виховували мене моя сестра та татко“ — каже Софія Федорівна. А згадує вона й про свою няню.

„З раннього дитячого віку в мене залишилися лише уривчасті спогади: старенька няня з Грибової Рудні... яка іноді приносить з „людської“ кухні чудову перепічку, що мені здається смачнішою над усі куховарські тартинки з нашого столу“, згадує С. Ф. Ця няня, українка, співала їй українські пісні та оповідала „новинки з дворового життя“ і так знайомила її з життям простого народу.

„Потім одразу мої туманні спогади прояснюються. — Щось велике стає в житті цілого мого оточення — настав 1861 рік, розкряпачення селян“. Батька С. Ф. обрано мировим посередником. Він старається як найліпше забезпечити селян землею. Старша сестра С. Ф. Марія „всю душу хотіла приєднатися до праці для визволення народу, до нового життя“. Під такими вражіннями прожила С. Ф. до 10 року, коли її родина переїхала до Києва, де десятилітня Соня вступила до III-ої класи Фундуклеївської дівочої гімназії, яку й закінчила за чотири роки (VII класів) зі золотою медаллю. Ще в гімназії попала С. Ф. в українське оточення; нечаяно познайомилася вона з родиною Старицьких. Тоді вперше вступив у їхнє родинне життя свідомий український елемент, хоч і не запанував відразу.

В 1871 році стрів її перший тяжкий життєвий удар, помер батько, якого обі сестри дуже любили. „Треба було починати нове життя, знайти йому завдання, чимсь наповнити ту порожнечу, що повстала наслідком нашої великої втрати“, згадує С. Ф. цей важкий час по смерті дорогої людини. Вони зі сестрою вирішили відкрити школу: „вона завше корисна, вона може зіграти осиротілу душу, бо нема нічого ладнішого, як діти“. І от С. Ф. не зважаючи на свої блискучі музикальні здібності, не дивлячись на раду близьких людей вступити до консерваторії — „одмовилася од блискучої мрії, зреклася мистецтва, взялася за школу... Все чого я вчила, я викладала на свій лад переводячи на практиці великі думки філософів, педагогів... я всього навчала без підручників і захоплювала учнів усякого віку. Душа дітей, їх задоволення — от що чарувало мене“ — каже С. Ф. у своїх спогадах про ту працю.

І С. Ф. відкрила дитячий садок у Києві. З того часу почалося ближче знайомство С. Ф. з київською українською громадою. Як музика цікавив її перш усього Лисенко, в якого домі збиралася вся українська молодь. Але в її пам'яті виринають також інші визначні постаті 70-их років. Чубинський „що так хотів у ті глухі часи

виявити всю багату індивідуальність українського народу, всю красу фольклору України“. Старицький — талановитий перекладчик, який мріяв збагатити нашу літературну мову, підшукуючи ті чи інші вирази на підставі народних корнів. Все це були видатні люди і на полі науки і на полі мистецтва — що створили так звану Стару Громаду.

Тоді, не дивлячись на утиски російської влади, розпочався національний рух, провадилася велика культурна праця. „Наче якась ціла національна течія побігла по Україні разом із товстими зшитками, записаними українськими народними піснями та казками, з'явилися перші бруньки нової національної свідомості“. В цьому руху приймав участь і молодий Олександр Русов, із яким познайомилася С. Ф. Він зацікавив Софію Федорівну українською народною поезією та під його впливом вона їде в Алешню й записує там пісні, обряди, казки. „На цьому ґрунті розпочалася наша взаємна симпатія з Ол. Ол. Русовим“ — каже С. Ф.

В помешканні дитячого садку С. Ф. почалися відбуватися українські вистави. Велике приміщення та щира гостинність обох сестер давали змогу виставляти всі ці п'єси перше, ніж вони пройшли невмоліми перешкоди цензури. Першою п'єсою був „Чорноморський Побут“ — у постанові Старицького, а потім почали розучувати „Різдвяну ніч“ перероблену Старицьким для опери. Вистава цієї опери видалася так гарно, що її потім повторили в міському театрі.

На ґрунті музики, якою так дуже захоплювався Ол. Ол. Русов, почалося ближче знайомство з ним Софії Федорівни. Коли того самого року Ол. Русов мусів покинути службу в Києві та виїхати до Петербурга, щоби доповнити свою філ'ологічну освіту, виїхала С. Ф. з ним та з сестрою, як його наречена. С. Ф. почала вчителювати там у двох міських школах, а в 1874 р. одружилася з Ол. Русовим. Весілля було зовсім тихе. Посадним батьком був М. П. Драгоманів, що „прислав у листі своє благословення“ а єдиним чудовим весільним дарунком була рапсодія на пісню „Золоті ключі“, яку присвятив Софії Федорівні М. В. Лисенко.

Тим часом у Києві настали тяжкі часи для українців. Адміністративні утиски припинили всяку літературну діяльність, заборонено літературне чи наукове українське слово. І от у 1876 р. приїхав до Петербургу Хв. Вовк з пропозицією, щоби Ол. Ол. Русов виїхав за кордон друкувати повне видання Шевченкового Кобзаря, „поки не загинули всі ті рукописні заборонені вірші, такі цінні для повного розуміння творчості великого поета“.

За допомогою сестри С. Ф. Марії роздобули Русови грошей на поїздку й виїхали за кордон. Найбільш пригосним місцем для такого видання була тоді Прага, в якій зосередився чеський визвольний рух та панували славянофільські течії. Тут у „Золотій Празі“ молоде подружжя Русових увійшло в гурток т. зв. „молодочехів“, радикальної політичної партії. В тому часі празький університет уже придбав кілька чеських катедр, збиралися гроші на будову національного театру, лунала слава письменниць Кароліни Светлої та Божени Немцової. Русови живо захопились активною боротьбою молодочехів за незалежність свого народу та раділи їх успіхам. Чеські школи по глухих гірських селах свідчили, що зусилля національних борців уже перемогли німецький гніт, а подорожуючи по Чехії, побачила С. Ф., що нам, українцям треба було б тільки вчитись у них“.

Того самого року вийшло в друкарні часопису¹⁾ „Národni Listy“ повне видання Кобзаря, зладжене Хв. Вовком та Ол. Русовим. Треба тепер було думати про те, як його перевезти на Україну. А звідки доходили недобрі вістки про закон 1876 р., який заборонював зовсім українську мову в літературі а в слід за тим виїзд Драгоманова на еміграцію. Моторошно було повертати на Україну, видавши тільки що нелегального „Кобзаря“.

В Празі народилася Русовим дочка Людмила, яку по трьох місяцях поховали вони на празькому цвинтарі. Весною 1876 р. вирушили до дому. З допомогою галичан поїхали їм перевезти Кобзаря на Україну і самі вони без перешкод перейшли границю. Зупинилися зразу в рідній Алешні, а потім переїхали до Чернигова, де Ол. Ол. Русов дістав місце земського статистика.

З великим захопленням згадує С. Ф. цих кілька літ перебутих у Чернигові. І хоч з початку зустріло її там велике горе, померла любима її сестра Марія, то всеж таки живий хід життя в Чернигові та велика громадська праця не дали їй довго горювати. Округ статистичного бюро, якого членами були й П. Червінський і Н. Варзер згуртувалася громада поступових земців, яка обмірковувала спільно пляни своєї праці, заснувала книгозбірню і т. п. Помешкання Русових стало осередком духового життя в Чернигові, яке було в 70-тих роках, в часі великого гніту, хто зна чи не більш інтенсивне як у Києві. На ті часи припадає й знайомство С. Ф. з Леонідом Глібовим, автором безсмертних байок, який жив у Чернигові зі своєю родиною в важких матеріяльних обставинах та редагував чернігівський часопис „Черніговські Извѣстія“.

Коли в 1878 році розв'язано статистичне бюро, яке вже перевело опис повіту, треба було шукати нового заробітку. С. Ф. задумала тепер здійснити давню свою мрію, осісти на землі й зажити звичайним життям хліборобів, щоби ближче підійти до народу. Бажаючи зрозуміти нарід і працювати серед нього було таке велике, що її не лякали важкі умовини сільського життя.

В Борзенському повіті купили вони 12 десятин землі, вибудували хату й небавом переїхали туди з сином Михайлом, який народився ще в Чернигові.

Тут почалося нове життя для Софії Федорівної, зовсім відмінне від давнішого. Важка фізична праця в парі з новим оточенням та працею серед народу було таким новим і незвичним, що здавалося було, трудно все те погодити. До них пристав Микола Маковій, якого разом із 193 народниками засуджено до в'язниці, а потім звільнено. Хутір Русових став пристановищем революційної молоді. „Політичні дискусії залунали в нашій тихій оселі, часом затягалися далеко поза лівніч“ — розказує С. Ф.

Змагання С. Ф. зблизилися з народом не давали бажаних успіхів, селяне-сусіди ставилися до перелицьованих „палів“ дуже недовірливо. С. Ф. зрозуміла, що звапня фельчерки краще з'єднає її з ширшими кругами народу, чим прості сусідські взаємини й рішила готуватись до іспиту на фельчерку, тому що не мала надії на дозвіл вчителювати. В 1879 р. зложила вона у Києві іспит на фельчерку і весною слідуєчого року почала лікувати людей у близьких селах. Ол. Ол. Русова покликали до статистичного бюро в Ніжині, описувати ніжинський повіт.

В 1879 р. народилася С. Ф. дочка Люба. Тяжко було жити самій на хуторі, коли й заробітку не вистачало на прожиток. Зимою того самого року переїхала С. Ф. з обома дітьми до Києва й поселилася в невеличкому помешканні на Тимофіївській ул. Заробляла вона цілий день лекціями музики, а вечорами віддавалася зовсім політичній

На Св. Спасі

Світлина М. Ганецька

справі. Це були часи великої реакції, яка потягнула за собою замахи на царя Олександра II. Молодь горячилася і нетерпеливилася, повільної культурної роботи їй не вистачало. „Майже щодня збиралися в мене народовольці, обмірковували пляни повстань, збирали гроші на політичних в'язнів“, згадує С. Ф. той час у своїх споминах.

Врешті заарештували й С. Ф. зробивши труси; „нічого компромітующого не знайшли, хоч у мене тоді й була схована, між стелею й горнищем, розібрана друкарська машина і шрифти „Народньої Волі“, каже С. Ф. „Тяжкі це хвилини, коли ворожа сила забирає мати і дружину від рідного огнища“. Синові Михайлові було три роки, малій Любі — півтора. В Києві панував жандармський полковник Новицький, що вважав С. Ф. за „гіршу від всякої терористики, бо вмів вона приваблювати до революції широке громадянство“.

Він не дозволив С. Ф. шити в тюрмі. „Хибаж Вам можна довірити голку?“ сказав. По цілих ночах плакала вона за дітьми.

„Та бувало, як тільки пройде вечірня перевірка, і цілу тюрму обляже темна нічна тиша, політичні вже на вікнах і лунає по-за мури українська пісня, виливається в її мелодії вся туга, журба молоді душі, вся розпач в'язня, його змагання до щастя і волі“.

Три місяці просиділа С. Ф. у Лук'янівській тюрмі в Києві. Звільнили її за порукою брата, який зложив десять тисяч рублів в заставу. Ол. Ол. Русов працював тоді в Одесі як статистик і зараз другого дня по визволенні виїхала вона до нього й до своїх діток.

В Одесі зажила С. Ф. спокійним життям, любуючись гарним оточенням міста, куди часто водила гуляти своїх дітей. Одеська українська громада прийняла її щиро й сердечно. Але недовго тревало це спокійне щастя. „Одної ночі нагрянули до нас несподівано сині мундури, по-

¹⁾ Орган „молодочехів“.

чали переводити трус, а в мене завжди було щось нецензурного на ті часи. Тоді саме пам'ятаю, один приміринок „Громади“ Драгоманова. Я непомітно схопила всі „компромітуючі“ папери і пакинувши на них пелюшки, обгорнула ними слячку мою дошю, вихопила її з ліжка й сміливо звернулася до жандармів: „Можє ще колиську маєте оглядати, то прошу!“ Сині мундури відвернулися, прокурор відкликав їх до інших „меблів“ і я вільно поклала слячку Любу разом із виданнями Драгоманова. Боже, як обережно я її клала, щоб папери не зашестіли, як цілком вкрила її, щоб була ніякими не розкидала пелюшок“. Всеж таки С. Ф. тоді заарештували й повезли назад у Лукіянівську тюрму.

Тепер починається неспокійний період життя С. Ф., коли її то арештують, то випускають жити „под гласним надзором“. Вкінці вона зупиняється на довший час у Херсоні, де Ол. Ол. Русов працював у статистичному бюро, а діти почали ходити до місцевих шкіл. Але й звідсиля прогання подружжя Русових суворий наказ одеського генерал-губернатора Роона, яким він забороняв їм жити в Херсоні. Приходиться знову шукати праці. За якийсь час влаштовується Ол. Ол. Русов у Харкові і С. Ф., провівши зиму в Алешні, де вона поховала свого одинокого брата, їде теж до Харкова. На той час припадає знайомство С. Ф. з Олександром Якимівною Єфименко, видатною вченою, яка хоч родом росіянка, всім серцем полюбила свій новий рідний край і служила йому своєю історичною працею.

Тут почала С. Ф. працювати над монографією Григорія Квітки до повного видання його творів. Згодом бере також участь у нововиданому „Обществі Грамотности“, яке видає популярні книжки для народу. „При такому безсиллі не гріх було поширювати освіту й ворожою мовою“, каже С. Ф. Накладом цього видавництва вийшли її книжечки: „Жанна д'Арк“, „Карло Великий“, „Сковорода“. Працює в той час С. Ф. і в недільній школі та піддержує зв'язки з студентською молоддю. Студенти переховують у С. Ф. українську літературу перевезену потайки з Галичини. Підчас одної такої посилки й зробили трус у Русових і коли знайшли заборонені книжки, — паново заарештували С. Ф. без огляду на те, що вона була вагітна. Коротко перед народженням сина Юрка випустили її з в'язниці й тюремний доглядач жив у неї в помешканні, так довго, доки ще тривав домашній арешт.

В 1895 р. переїхали Русови до Чернігова.

Тут розпочався новий український рух, інтенсивно працює „Українська Громада“. „Ці чотири роки мого життя в Чернігові були заповнені працею для справи народньої освіти та викладами з літератури“ — каже С. Ф. Вона скупчує біля себе дівчаток, що скінчили гімназію, викладає їм українську історію, літературу — пробуджує в них національну свідомість.

Постійні переслідування влади, яка просто не давала можливості працювати, примусили Ол. Ол. Русова переїхати до Петербурга. Якраз наспіли події 1905 р. Відбувся з'їзд усіх народів російської держави, почався національний рух. Дім Русових став пристановищем студентської молоді: тут діставали пораду у „бабусі Русової“ як молоді ще С. Ф. називали „азійські народи“ — калмики, буряти, кіргізи, сарти і т. и... „Йшли ми до С. Ф., щоб підсилитися в своїх змаганнях, щоб знайти щось високе, гарне“, каже Уланов, видатний калмицький діяч.

Кочівне життя по головних містах України, по різних селах сиріяло тому, що С. Ф. могла скрізь тісніше зв'язатися з українською свідомою інтелігенцією. Куди тільки доля не закидала С. Ф., скрізь вона приміювала свої педагогічні здібності — організувала нікілки, заборонки, в яких приміювала найновіші методи виховання. І коли в 1909 р. опинилася знову С. Ф. у Києві, то покликано її на професора Фребелівського Інституту. С. Ф. бере живу участь на всіх учительських з'їздах, на з'їздах діячів освіти, багато працює в різних часописах. Того самого року виникла в деяких українських педагогів-ентузіастів думка видавати український педагогічний часопис. І С. Ф. разом з цими ініціаторами, як С. Черкасенко, Г. Шерстюк та інші, закладає журнал „Світло“, який виходив до 1915 р., коли його заборонила російська влада.

В 1917 р. С. Ф. призначено комісаром позашкільної й дошкільної народньої освіти. Тепер С. Ф. могла вже вільно проявити всю свою енергію для долі того Народу, якому вона присвятила ціле своє життя. Вона широко приміює свій довголітній теоретично-практичний педагогічний досвід, свою широку наукову ерудицію для піднесення народньої освіти.

Але доля не судила вдержати свою незалежну державу і С. Ф. разом із владою від'їжджає до Кам'янця Подільського, де стає лекторкою педагогіки на Українському Університеті. Не обмежується науковою діяльністю ця загартована громадянка, — вона організує лікарні для вояків, оглядає вояцькі табори в Польщі, організує жіноцтво в Українську Національну Раду, яка вибирає С. Ф. головою. Коли відтягнулася наша влада з Кам'янця, перейшла стара вже, часто недужа жінка, зимою, пішки через лід по Дністрі до Галичини. Потім опинилася в 1922 р. в Празі, куди запросили її на професора педагогіки в Под. Висок. Інститут ім. Драгоманова. Тут складає С. Ф. свої науково-обґрунтовані підручники з педагогіки й дидактики, захоплює слухачів своїми красномовними, глибоконауковими лекціями. Будує національну українську педагогію, не ізолюючися від світової. „Вихованні дитини сприяють різні галузі мистецтва, які треба як найбільше ширитися між дітьми, особливо музика й театр. Але без глибокої національної свідомості нема ані мистецтва, ані культури, ані ідеалізму, бо без неї викреслюється з життя вся краса оригінального творчого натхнення, людина губить свою власну кольорову привабливість. Ця краса вихована в мові, в мелодії пісні, в гармонії лінії та в різних рисах темпераменту“, каже С. Ф.

На еміграції С. Ф. стоїть на чолі жіночого руху, дає йому світовий характер і достойно репрезентує українське жіноцтво на різних міжнародних, жіночих конгресах, де захищує українські інтереси.

„Усе наше життя є боротьба, і людина, яка не здатна до боротьби, не має ані моральної, ані соціальної вартості, а тому бойовничий нахил наших дітей треба направити на захист добра і на відпір злу. Перш у нас самих, а потім на зовні. Треба свою бойовничу силу тримати завжди на поготівлі“, каже Софія Федорівна.

І вона сама, вже в такому поважному віці не складає рук і веде впершу боротьбу для досягнення ліпшого майбутнього Нашого Народу. Йдім і ми всі за цією метою разом із нашою великою виховницею!

У Празі, дня 6. VI. 1931.

Марія Омеляченко.

КВІТИ В ВАЗАХ

Квіти — це гості в літньому помешканні. Короткий час прикрашають вони оточення та радують око барвистими враженнями. Тому й приміщення треба придбати для них, як для милого гостя, вигідне, просторе. Мало одної, двох ваз у помешканні; хто любить і розуміє квіти, мусить їх мати безліч.

Бегонії

Ваз можна мати дуже багато. Вож це не мусять бути широкі амфори з прозрічастого шкля або лискучі колірози кулі. Глиняні глечики або мисочки вповні відповідають своєму завданню, а до пільних цвіток вони навіть найкраще надаються. Особливо багато потрібно плоских мисочок для всіх дрібних квітів, які часто бачимо, дусять свої головки в тонких високих шийках.

Кожна квітка повинна мати свою вазу. Це за багате зусилля, скажете? Нехай, я признаю, що такий дбайливий підхід вимагає вже особливого замишування до квітів. Але скажимо принаймні, що кожна форма квітки вимагає своєї вази. Лелія чи хризантема на тонкій стебелинці тратить свій чар у великій громаді, у широкій посудині. Вона краще хилить самотню свою головку в стрункій шийці високої вази.

А знову такої вази не терплять ніжні келихи нарцизів і троянд. Нема нічого більше жалісного як до купи збиті головки таких квітів, які не можуть вільно віддихати й кунатися в повітрі. Кожна-ж головка нарцизу має свою особливу красу й її можна окремо оглядати. Тому й треба їм невисокої вази з широкою шийкою, щоби стебелинки квітів розпадалися в усі сторони й свobodно розправляли свої головки. Інакше вони скоро зівянуть, а цього-б нам не хотілося, не правда?

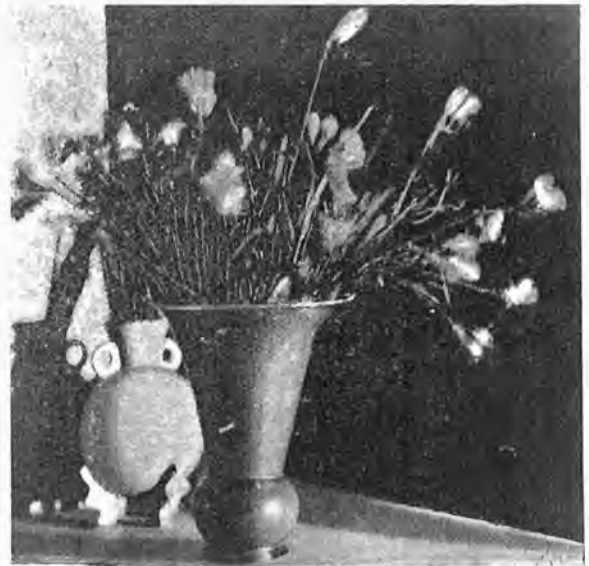
А простодушні головки пільних квітів, фіялок, яскрів, піденіжників подобаються нам лише у великій громаді. Вони, маленькі й безпомічні, далеко від рідного поля,

люблять тулитися до себе, люблять спирати головки одна на другу. І тоді вони наче би стають більші, сильніші, вкуні й радують нас великою барвистою плямою на середині стола.

Як кожного милого гостя, хотілиб ми квіти задержати якнайдовше в себе. Тому й треба належно подбати про їх поміщення та поживу. Ставляючи в воду, обчистити в першу чергу біла від долішніх листків, які зігниють у воді. На горі можна листочки лишити, бо з ними квітка природніше виглядає. Стебло квітки треба теж трохи притити, бо воно завжди надгниває при кінці й не може потім втягати води в себе. Довгі біла троянди або лелії можна закарбувати й вижче від кінця, щоби вода мала коротшу дорогу до квітки. Довготривалі квіти, як хризантеми або троянди можна підсилити ще легким розчином соли, який додасть їм потрібні до життя складники.

Воду в вазі треба що дня змінювати, це річ відома. Всяка гниль у воді прискішує загибель квітів, тому треба й вазу докладно вимити, змінюючи воду, а також сполоскати біла квіток. Лише тоді зникають гнилі складники з води, що творяться кожного дня на ново.

Через ніч квіти повинні стояти в холоді, на веранді, в сінях, а найкраще на кам'яній долівці. Добре в при-

Гвоздики в широкій вазі

крити їх тоненьким папером. Бо квіти, хоч привикли до вітру й повітря в городі, коли вони зірвані, стають дуже вражливими на протяг.

Подбаймо про цих літніх гостей, які дають нам стільки радості, а для себе вимагають лише дрібку уваги!

Л. Б.

МУЗА ДОСТОЄВСЬКОГО

(З НАГОДИ 50-ЛІТНІХ РОКОВИН СМЕРТИ)

Чомусь, коли кажемо про „Музу“ письменника, думаємо про поета. Такі твори як повісті — ще й грубі, довгі, на-пів сензаційні повісті — гадають люди: можна писати й без Музи.

Скільки сот томів поезій можна би віддати за одну повість Достоевського! Скільки з них має менше поезії, як одна сторінка його повісти, де він змальовує ідеальні жіночі постаті!

Неодин читач згадавши довгу низку цих постатей може уявляти собі, що Достоевський, наче Дон-Жуан, зміняв невпинно предмет свого любовного захоплення. Аж важко повірити, навіть знаючи його життя, що міг він із одної живої особи добути таку галерею різних типів і наділити їх такою широкою гамою почувань. Цією особою була Поліна Прокофіївна Суслова, звана деякими її біографами „вічною любовою“ або „вічною приятелькою“ Достоевського. Вона померла в 1919 р. як 77-літня бабуся

Поліна Прокофіївна Суслова,
„вічна приятелька“ Достоевського

і встигла перед смертю видати свої спогади. На підставі цих спогадів ми встигли встановити, в якій мірі її особа заважила на творчій уяві Достоевського.

Для Достоевського, і як людини, і як письменника, бо двох душ він не мав — Суслова була тим, чим для Альоші Карамазова — Катерина Івановна, „раною“ на все життя“. Саме Катерина Івановна, горда, непокірлива й себелюбна дівчина, є портретом Суслової. А поруч неї Ліза із „Бесів“, Настасія Филиповна з „Ідіота“, сестра Раскольнікова Дуня зі „Злочину й карі“ і таємна героїня „Грача“. Ніжність, перечулена вразливість, інтелігенція, химерність і жагуча змисловість унарі з дивною рисою наївності — все це находив Достоевський у Сусловій.

Познайомилися вони 1862 року, коли Достоевський був редактором журналу „Время“. Суслова, що робила перші літературні спроби, прислала туди йому свій перший рукопис. Достоевський мав тоді 40 літ, Суслова — 20. Достоевський мав уже за собою чотири роки каторги, аврел мученика-революціонера і славу письменника. Суслова — молода студентка із бідної селянської рідні належала до гуртка вільнодумної молоді і у своїм захопленні для літератури та революційних ідей могла самозрозуміло бачити в Достоевському — ідеал.

Достоевський утратив голову від першої зустрічі з нею. Внедовзі після цього померла перша його жінка на

сухоти. Те, що він пише в „Карамазових“ про великі, чорні, палкі очі та блідожовте подовгасте обличчя Катерини Івановни є сповідю його особистих почувань до Суслової. А проте ця любов була вже у перших місяцях нещаслива. Достоевський не зміг кохати щасливо — доказом чого всі виведені ним герої, що спалюються від сумнівів, вагань, заздрощів, жаги, сповіди та потреби безоглядної, недосяжної щирости.

Молода дівчина мала вражіння, що попала у передсінок некла, навіть коли це було вражіння найсолодших хвилин. Вона сама писала про це згодом Достоевському, кажучи, що в інтимних взаєминах він поводився супроти неї, наче „за реценцією того славного вченого чи лікаря, який твердив, що добре в бодай раз у місяць порядно випитися“. Такий був уже темперамент Достоевського, що кохав, писав і грав у карти, немов у приступі своєї страшної епіленсії — у судорогах душі та тіла.

Обов'язують на чужину. Суслова лишається якийсь час у Парижі сама і чекає на поворот Достоевського. Тут улітку 1863 закохується в молодім еспанці Сальвадорі. Це повний контраст збілілої славянської душі: здоровий пересічний еспанець бере життя й кохання „таким, яким воно є“ — просто, без проблем. Суслова відпочивала при ньому після „кошмару“ з Достоевським, але в своїм „Деннику“ записала:

„Життя, як я собі це уявляла, не задовольнило мене. Воно мусить бути ширше та повніше“...

Гарний, але порожній еспанець, захоплений тільки незбагненим темпераментом російської „нігілістки“, почав нудьгувати, коли вона почала перекладати йому похмурі поеми Некрасова про скорб і муки, крізь які треба йти до кохання. Сальвадор покинув її саме в той час, коли Достоевський вернувся. Суслова пише в своїм „Деннику“ про цю першу зустріч так:

„Коли ми залишилися самі в кімнаті, внаслідок чого до моїх ніг, обняв жагуче мої коліна і голосно заридав: „Я втратив тебе, я знаю це!“ А коли заспокоївся, спитав, хто це той мущина. Він може бути гарним, молодим, красномовним — але такого серця як мов, не знайдеш уже ніколи!“

Він зумів намовити її виїхати з ним до Італії „як з братом“. Вона згодилася і два місяці пізніше покинула його. Достоевський не зміг залишитися для неї тільки братом, а вона не кохала його.

І він і вона говорять тоді часто про своє почуття, як про любов на межі ненависти.

Коли Достоевський жениться вдруге у 1867 р. він не перестає листуватися зі Сусловою, сповідатися зі своїх щоденних переживань, страшних матеріальних клопотів і літературних планів. Образ її виринає перед ним, коли він як письменник схиляється над тайнами жіночої психології.

Та якими далекими бувають інколи образи створені уявою великого поета від живого оригіналу, що на-тхнув їх!

З якою дивною силою перетворює він його, відбігає від нього і вертається до нього — чи до того самого?

Послухайте:

Достоевський оженився вдруге. Він щасливий. Його жінка Анна Грігорівна Сніткіна — його стенографістка. Він попрохав її руки з вдячності, що та рука дала йому змогу додержати його зобов'язань супроти видавців і достачити на означений речинець рукописів. Зрештою молоді дівчина закохалася перша в нього під впливом того,

що він диктував їй. А Достоевський відкрив, що „вона має серце і вміє кохати“.

Одного пополудня в Петербурзі він сам у кімнаті. Жінка вийшла на місто. Входить служниця і каже, що якась дама в жалобі, з закритим лицем, хоче його бачити.

— Як називається?

— Вона не хоче сказати.

— На жаль, не маю часу її прийняти — або ні, скажіть, нехай увійде.

Струнка жінка входить у кімнату. Достоевський чемно витає її. Вона підходить до нього мовчки, вся закрита. Господар вказує їй крісло.

— З ким маю честь?...

Тоді незнайома підносить вуальку. Достоевський глядить на гарні обличчя і згадує: „де я його бачив?“ Йому траплялося не раз не пізнавати людей, з якими познайомився десь колись випадково. Зрештою знав їх за багато.

Коли дама бачить, що він все-ж таки не пізнає її, схвилювана від обурення кидається до дверей і швидко збігає по сходах. Достоевський не встиг її дігнати. Станув задеревілий у дверях і аж тоді крізь його пам'ять майнула блискавка: адже це була Поліна, його „вічна приятелька!“ І розторощений повторює докір: „Як міг я не пізнати Поліни?!“

Поліна Суслова в 37-ім році життя виходить заміж за 17-літнього молодця В. Розанова, який став пізніше відомим письменником. Але і з ним вона не була щаслива; покинув її, дарма, що казав, що другої такої суто російської дівчини не зустрічав більше.

Саме за ті своєрідні, наскрізь російські риси душі кохав Достоевський Поліну все життя і вертав до неї як до джерела натхнення. Вона була для нього, а він для неї найглибшим, досмертним спомином, зміцненим хвилинами найчистіших поривів і найтяжчих духових мук — хвилинами повного непорозуміння.

М. Р.

ПРИГОДИ ЕЛЛІ БАЙНГОРН

Ціла Німеччина гомонить: Еллі, Еллі, Еллі! Летять депеші, гукає радіо, стукають фотографічні апарати. Весело дивляться їй очі зі світлини, а ямки в щічках посміхаються з цього нечаяного захоплення. Куди, чого? Вона ж тільки збиралася перелетіти Африку, більш нічого!

Еллі Байнгорн, молода весела дівчина сіла на літак і полетіла до Африки. Нічого особливого в цьому, коли зважити, що ми живемо в часі негнотних жіночих рекордів. Але не в цьому річ, а в пригодах летунки Еллі! В самому серці Африки, серед пустарів Судану відмовляється літак послууху й вона причаює. Кругом непрохідні мочарі ріки Нігру, тут і там оселі напівдиких негрів. Еллі не понадає в розпуку, вона пригадує собі Робінзона та Карла Мая та починає будувати домівку, щоби знайти захист від комарів та нічного холоду. Мандрує по околиці, щоби пізнати терен та розшукати людські оселі. Надибавши їх, пробує заприятитися зі своїми сусідами-неграми. Їй пощастило; вони дивляться на неї як напівбожеську істоту, що їм впала з неба. Вона дістає від них поживу та з їх поміччю видобуває літак на сухе місце. Але літак ушкоджений, на ньому Еллі вже не піднесеться вгору.

Поживши якісь час у своїй домівці, рішається Еллі добитися пішки до найближчого міста Тімбукту і звідти уже домагатися вирятування свого літака й себе. В Тімбукту застала вона радісну вістку, — великий берлінський часопис „Berliner Zeitung am Mittag“ висилає їй на порятунок новенького літака, що має привезти її до дому. Але щож! Ушкодженого літака Еллі не можна вже ви-

тигнути з мочарів Нігру. Прийнялося покинути його там, відмонтувавши мотор. Він лишився осиротілий на горбочку а по його спущених крилах скачуть тепер малі негринята. З жалем попрощалася Еллі з цим свідком своїх сміливих весело-трагічних пригод. Але поворот до дому спішив і не можна було багато думати про недавню минуле. А може в глибині душі й моторонно стало від

Німецька летунка Еллі Байнгорн

щих непроглядних самотніх пустарів? Еллі полетіла кількома етапами до дому.

Тут витали її з захопленням і подивом. У Дрезні прохали її показати кілька пробних летів над містом. Коли вона піднялася на потрібну висоту, побачила на рівній площі майдану величезні букви Е. Б., які творили учениці жіночих шкіл, одягнені на біло.

В Берліні приготували їй величаву зустріч. Її винесли з літака, трохи ще не задусили з подиву й захоплення фотографували, вітали промовами. Еллі мусіла приймати репортерів, говорити в радіо, знаходитися з визначними людьми й розказувати, розказувати. Сміючись, здвигалася вона раменами на всі ці дивогляди й не бентежилася запитами.

Її підтримка бездоганна. „Як це можливо, коли Ви приїхали з африканської пустини?“

„О, каже вона, нічого простішого. Фризієр у Каабляндці підстриг мене передучора.“

Л. Б.

ТРЕТІЙ

В клітці лозиновій, що висіла біля альтанки, жили собі щасливі двох канариків. Вона, коліру жовтосірого з відтінком ясным, тендітна і лагідна. Він, коліру сірчаного, що зелено-мідною блистить, кремезиновий, шамкий та бурхливий. Завсідги гасав, ні на хвилинку не стає сюди-туди, з одного прутика на другий, у цій своїй двоверховій світлиці. Весь день виспівує. Його криштальним переливам, наче відгомін, слались ніжні й зворушливі переливи самички. До цієї розмови еднались безплатні причепурювання й кохання.

Коли є кохання — є усе. Тому й ця парочка не відчувала жалю по втраченій волі. Ще й якої волі. У елибонках, затишних лісах, де листя й весною золотом сяє, щоб канарки могли краще заховатись із щастям своїм.

Врепті — місце в якому висіла клітка було веселе і тепленьке. Був це портник соняшний та простірний. А недалечко садок цинавсь. Весною цей садок був чудовий. Зеленіли трави зеленим кришталем, а квіт яблуні був рожевістю пухкий і день увесь заховував коліри світанку. Ще краще осінню. Усе в позолоті й ламке-ламке: ось-ось і розсиплеться й своє удаване багатство покаже. Але все няне своїмиж мріями.

Власителем канарків, що й казати, був старий робітник. Подобав на кулявого чорта. Зате серце в його було добре, як у дитини. Виробляв він ручки до мітол. Вигладжував їх, конець загострював іще гостріше, як в олівці. Другий конець заокруглював наче головку з вирізаною пийкою, як стьожкою.

Від часу до часу зазирає до канариків. Приносить їм листочки зеленіши, мов піжний привіт його віддання для них. Звичайно кликає їх: Чече і Чічі. Та з більшою ніжністю звав їх іменами своєї же мови: пташечко, тіцінька, дзигонько, а то й: дитинонько.

Таки наспражки вони були у нього дітками. Піклувався ними з вразливою батьківською совістю. Завсідги глядів, щоби температура була однакова, щоби були чистенькі й забезпечені в усе. Кожної ночі, неодмінно, спалося йому, що рятував їх із страшною небезпеки. Вирятувавши їх, увісні відчував безмежний біль і радість, як у дійсности. Тому, що вони творили нероздільну спільноту також із його фізичним життям, то й увісні жив він ними, як і в дійсности. До того доходило, що його стара жінка ремствувала. Хоч і не знущала над ними, либонь із милосердя, то й не піклувалась ними.

Одної неділі пополудні, як чоловік повернув у хату з добре зачатої святочної пиятики, держучи в жмені третього канарка, стара визвірилась.

— Як бачу, то ти, старий, здятинілий дурню, з хати робити ковчег Нол.

Щоб утихомирити стару, з кишені нового вбрання він витяг жменю сухих каштанів і подав її.

— Жаль мені тебе, бо голова у тебе замакітрена, — сердито відтіяла, відкидаючи гостинець. Забувавши, що ти й я уже вдруге позбулись зубів.

Він ніколи не відповідав на її безнастанні бурмотіння. Вийшов у подвіря, щоб у клітку упустити третього канарка. Отетерів, як любачив, що хвірточка отворена, а Чече у клітці нема. Самичка сиділа в куточку клітки. Не перелякала, але й гомішлива не була — як звичайно. Неначе виглядала повороту свого друга. На появу другого, нового не порухнулася навіть. Ще й удала, що не заприймає його. То не був в і п, якого присутність могла її розрадувати.

У старенького в туж мить проясніло в мозку. Зави-

кликнув на жінку. Й на її пестимилуваті й слівце задоволені заперечення, розкошувать.

Бо вже задовго віддалась вона у його терпеливість — не тільки за канарків, але й за всі дрібнички життя. Схопив за гудакковатий кий, що стояв біля, й почав за пень гнати. Неначе — ні кулявим, ні старим він ніколи не був. Ланксь і проклинав, бікучи. А з пощиплих уст текла сліна.

Ця парішка дозирати не пощірю була дуже смішна. Поки жінка, яка справді лий дребілась із старим, приналежно на близкій черешні біля хати, не побачила канарка.

— Ойтам, ойтам він. Ой, на черешні. Мердії їди по драбину.

Він тут же таки взопкойся. Кіпй випав йому з рук. Зараз же між деревом і муrom хати привер драбину й по ній із трудом поліз у гору. Найніжнішими йменнями на кликувати став канарка.

Між листям котіру йогож пірля, на найвищій гильці канарок почувався дуже гардіно. Деякі листочки, ті що приехали і занулились навіть формою подоби ти до канарка. І він у цьому котірі гудивсь, наче в родинних своїх лісах. Приспівуючи, всім висказував свою утіху, щастя — волю. Здавалось, що забув за свою подругу, яка з надмірного кохання не поспіла за ним піти в світ. Тим гірше для неї. Воля — краща ніж кохання, краща ніж само життя. Найщасливіші істоти, навіть без кохання, без багатства, без могутності, — є ті, що воляні.

Так виспівував канарок, скачучи з одної гильки на другу, що адалались коралені. Довкруги себе бачив овочі й листки свого коліру — всіж вони котіру сонця. У низу сад. Зовсім інший од того, який бачив із клітки. Зовсім інша — просвітчаста та мрійлива краса під цим осіннім илнучим небом, що наче дно морське.

Все тут блистіло і тремтіло. Все тут щастиве було. Навіть листочки, що спалили й усеньке сонце линали овочам, навіть трійний гриби, що в тінистих кутках тупились до себе, мов тілесні квіти.

Тільки кулявий і чорний, задиханий і зтомлений, на драбині завішений чоловік, наче рвався у гору до своїх мрій нездійснених. У цей мент цією нездійсненою мрією старого було — сиймати свого Чече.

— Чече пташничко, красунчику, тіцінький, ходи сюди. Тебе виглядає твоя Чічі. Ну ж бо, ходи сюди, послухай.

Егеж. Ледве почув руку старого канарок виховнувся із неї, наче промінь сонця. Й полетів. Сів на грушу, якої листя було густіше й подобало більше до його коліру. Обов старі мусіли довго й терпеливо ходити, зазирати, перекликуватись між собою поки вдруге його віднайшли. Перенесли драбину й до груші оперли. Жінка мусіла придержувати її міцно, бо чоловік поліз аж на найвищий щабель, а звідтіля зачінився поміж віття груші.

— Чече, преноганий же ти. Бач, як караюсь за тобою. Ходи сюди, а пі — то задавлю тебе.

Краще врятуватись. Канарок утік. Скоками танцю змінив місце. Зник. Наче з листям утік, що спадало з дерева, як стрясав ним старий, лажучи за канарком.

— Зник. Більш його не бачу. Будь же ти проклята. Ти стара чарівнице треклята.

Й жінка втікла. Але з сіней поміж темною зеленню корча лаврини знова вгледіла канарка, який, розпустивши крила, гойдавсь на вітці наче соняшник.

— Піно, хай же тобі. Чому ти клітки йому не покажеш. Сам залетить.

Ось уже й з кліткою посяється. У ній канарочка, яка либонь відчула сумну хвилину, бо вся надулась, тремтючи. В той же час гість, несвідомий того, що вокруг нього коїться, пив із бляшаного горнятка, без сираги пив. Від часу до часу піднісав стрепіхату головку. На виду був старенький, з худими ніжками, хвіст короткий, колір полинялий. Та ледве господар підніс клітку обома руками в гору, повертаючи нею сюди-туди, наче священик у церкві даропосицею, втікач побачив новопривушеного. Сталося щось незвичайного.

З лаврини канарок полетів і сів на маленьку сливу, що росла побіч. Іще не хотів іздатись. Алеж ремство почало поконувати в ньому подихи волі. Ні, не хотів іздатись, тратити волю, щастя просторів і кохання до себе самого. Тільки той блиск клітки в сонці, а в ній наклику-

вання подруги й німе слухання гостя збудили в йому, як у жайворонків, на яких спрямовують світло зеркала, злуду світляного відблиску. Повертати? Летіти геть? Іти собі геть далеко, щоб зовнішню не терпіти бачучи з'яву прих двоїх, що пивидко либонь найдуть розраду в собі? Щоби горе призабути — заспівав. Повторив собі, що воля є безмежною краща ніж кохання. Та на його спів канарочка відповіла. Тоді господар побачив, що втікач склав по собі крила, не скакав більше, то й потихенько приблизивсь. Одною рукою не переставав показувати йому клітку, а другою спіймав його.

Як теплого від сонця й почувань канарка всадив у клітку, то щоби за перейдені смутки й турботи лімститись, дмухнувши на нього, сказав йому:

— Безможний! не бачиш, що той другий сліпий?

З італійського переклав Михайло Островерха.

ШКОЛА ГЕЛЛЕРАВ-ЛЯКСЕНБУРГ КОЛО ВІДНЯ

У всіх народів світа і то без огляду на суспільні верстви, на пол та на вік розбудилося в останніх десяти роках зацікавлення й замилювання до руханки і спорту. Всі свідомі цього, як хосенно впливає на людський організм рух на вільному воздуху, очевидно не вичерпуючі виправи з метою здобування рекордів, лише свободне виконання спорту. І не дивується вже ніхто у нас, коли

руханки, відоме є прізвище Jaques Dalcroze, творця ритмічної руханки, про яку була згадка в 12 ч. „Нової Хати“ 1930 р. В короткому часі знайшов він у всіх краях Європи численних прихильників, а в Німеччині і Австрії повстали різні відміни далькрозізму, які утворили свої школи. Також на Україні, де життя й відносини основно тенор змінилися, не заникло замилювання до краси й есте-

Ритмічні справи в ляксенбурзькому парку

у зимовий морозний день стрінете на вулицях міста маму й доню у вигідній спортовій одежі з лещетами на раменах. Ніхто не дивується, а тільки неодинокі тихо завидують, прочуваючи, яка це мусить бути розкіш летіти мов на крилах зверху в низ, у глибину білого моря. Кожний з приємністю глядить, як тато вчить малого сина ставляти перші кроки на леду, як ціла родина грає у ситківку або на колесах їде на прогулянку за місто.

Серед естетично настроєної інтелігенції слідно останніми роками велике зацікавлення ритмо-плястичними танками. Кожному, хто хоч трохи цікавиться цією галузю

тики. Доказом того є багато курсів ритмо-плястики в Києві, Харкові й Одесі та значна література посвячена культурі танку й ритму.

Одною з визначніших шкіл, котрі мають за цілю руханково-музичне формування, є крім школи Далькроза в Женеві, — Ляксенбург коло Відня. Школу цю перенесено в 1925 р. з Геллерав коло Дрезна під Відень й поміщено в давній цісарській замку серед прекрасного парку з водогроями і старанно плеканими травниками. Сам будинок улашований з новочасним комфортом, плавальними, купальнями, а головню з ясеними й просторими руханко-

вими саями. В будинку школи міститься інтернат для учениць, котрі приїжджають сюди із різних країв Європи.

Головні предмети школи Геллерав-Ляксенбург — це руханка, ритміка і танок, злучені зі собою у гармонійну цілість. Елементарними відомостями про хід і поставу починаються практичні вправи. Це не звичайні руханкові кроки або рухи, це — свідоме ознайомлення з кожним рухом свого тіла, що має за ціль розділити рівномірно його тягар та підчеркнути всі його м'язи. Хід це величезна вправа для ритмо-плястиків. Ступати легкою стопою по зеленому травнику, випрямивши все тіло й пануючи над кожним його рухом — це прегарне переживання. Відрухово піднімете руки до неба, до сонця, так начеб хотіли

Скок

з'єднатися з простором. Це вже перший крок до освоєння тіла, перемога над тягарем, який тягне його в низ.

Метода ляксенбурзька в руханці стремить до освоєння тіла. Усунувши хибі у поставі, ході, бігу й танку починає руховий розвій і образування цілого тіла, що в деяких випадках доводить до мистецтва. Окрім вправ руханкових управляють учениці під проводом фахових сил усі літні й зимові спорти.

Ритміка ведена методом Далькроза займає в школі чільне місце, бо вона лучиться з усіма предметами. Вона розвиває рухові, слухові й зорові здібності, її ритм оживляє і успокоює нервову систему. Ритміка є даліше ідеальним приготуванням до найсубтельнішої форми танку, званого пластичним танком. В школі Геллерав-Ляксенбург присвячується йому багато уваги, бо через нього тіло здобуває природну красу і психофізичну рівновагу, а позбувається нещирої пози і штучної грації.

Крім руханки, ритміки й плястичного танку вчать фахові учительські сили педагогіки, психології, історії танку і театру, проєктування костюмів, а для виїмково здібних у музиці учениць є лекції музично-рухової імпровізації.

Ціллю школи є в першій мірі достачати учительських сил для руханково-музичного виховання. По три-

літній науці дістають учениці дипломи котрі дають їм право відчиняти власні школи й курси або уділювати лекцій ритмічної руханки в наукових заведеннях. Деякі більше талановиті посвячуються кар'єрі сценічній, яка вимагає основної підготовки.

Для учительок руханки влаштовує школа вакаційні курси від 6—30 липня і від 1—28 серпня. Кошти удержання, значить мешкання, харч і наука, яка відбувається в передполудневих годинах, кожного дня, виносить приблизно 450 зол. З різних країв приїжджають рік-річно на ці вакаційні курси в першій мірі вчительки руханки, щоби збагатити своє фахове знання та познакомиться ближче з новими напрямками на полі ритміки.

Придбане знання розвозить потім по цілому світі і принципують у свою чергу всюди замишування до ритмо-плястиків.

М. П.

АМЕРИКА РОЗПЕЩУЄ СВОЇХ ЖІНОК

Один відомий німецький учений говорить з правдиво науковою докладністю про причини й наслідки цієї американської услужности. Він старається пояснити становище американської жінки тим, що в Америці від початків колонізації менше було жінок як чоловіків. Воно вже так водиться, чи річ у перлах чи в жінках, що чим менше є чогось, тим більше воно пожадане.

Знову-ж у полудневій Америці все було менше жінок як чоловіків а всежтаки становище південно-американської жінки не лише більш некорисне від північно-американської, але й куди більш підрядне від європейської. Отже в тому історичному факті мабуть не лежить причина вищої оцінки жіночої вартости.

Крім цього не лише в Нью-Йорку, але також і в Лондоні помагають мужчини жінкам мити начиння, як є гості, і пхають з незворушеною терпеливістю діточий візочок. І рідко коли можна там побачити, щоби в омнібусі мужчина сидів, коли якась жінка стоїть (не лише коли в неї гарні очі або тяжкі пакунки, так як у нас). Можна собі уявити у нас „пана дому“, — слово, яке в англійській мові не існує, — який везе діточий візочок вулицею? Між нами кажучи, жінки самі, чужі як і власна, булиб більш згіршені як втішені цим явищем. Цікаве в наших жінок те, що в противенстві до американських, вони зовсім не хочуть бути розпещеними. Принаймні так воно виглядає. Для стопроцентових модерних молодих дівчат „кавалер“ є рівнозначний з дурнем, — „сальоновий блазен“.

Хотай вкінці в Америці винайдено спортових дівчурів (Sportgirls і Selfmadewoman) самостійних жінок, то ясно всім, що при тій боротьбі о рівноправність, зберегли вони одно з найважливіших жіночих прав: відношення до себе як до „жінки“. У нас деякі жінки все ще із страхом стараються на милий Біг докладно робити вражіння мужчинини. Не треба зараз безумовно й усюди вимагати для себе признання як для „працюючої жінки“, — на що сьогодні багато жінок ще кладе так велику вагу.

Хоч не треба мужчин привчати зараз до провадження діточого візочка: давати себе трохи розпещувати, так від нехотя, можемо від-американок спокійно перейняти.

Це є одинока, але певно найскорша і найвигідніша дорога придбати наново становище влади за кулісами, яке ми стратили в нашій погоні за емансипацією.

С.

У СПРАВІ НАРОДНОЇ НОШІ

Вислідом анкети про народню пошу, яку ми поміщували протягом минулого року, являється певеличкий етнографічний матеріал, цінний свіжими, обширними відомостями. Із цієї нашої збірки, яку ми доновили світлинами та предметами народньої ноші, хочемо помістити тут деякі повні й ясні відповіді. При помочи них спробуємо виділити окремі типи народньої ноші, як вони до тепер задержалися в народі. Численні запити передплатиць про полтавський, чи гуцульський одяг знайдуть тут відповідь і може й доведуть колись до стилевого „народнього строю“, якого даремне шукаємо в нашої інтелігенції.

Першим типом народнього одягу, про який нам пощастило зібрати відомості буде полтавська народня поша. Матеріал, який ласкаво доставив нам В. Королів-Старий, зладжений при помочи розвідки Хв. Вовка „Етнографічні особливості українського народу“ дає нам повну картину жіночої ноші села Диканьки, яку увічнив М. Гоголь у своїх „Вечерах на хуторі“.

ЖІНОЧА НАРОДНЯ НОША В СЕЛІ ДИКАНЬЦІ, НА ПОЛТАВЩИНІ

Народня ноша на Полтавщині змінилася, як і всюди протягом останніх 50 літ під впливом нових економічних обставин. На село почали заходити фабричні матеріали, полотно, сукно та дешеві прикраси. Але й ці прояви нового промислового віку приймали селяни зразу дуже обережно, добираючи з них лише зовсім відповідні до свого смаку й вимог взірці й краски. Тому й народня поша по-

віного часу зберегла подекуди всю стилевість і гармонію своїх форм і при зміненому матеріалі.

Найважливішим і найбільш прикрашеним предметом народньої ноші, — це сорочка, якій селянка присвячує дуже багато уваги. Її виробляють здебільшого самі й тому з приданням, тканням, вишиттям зв'язано безліч пісень і приповідок.

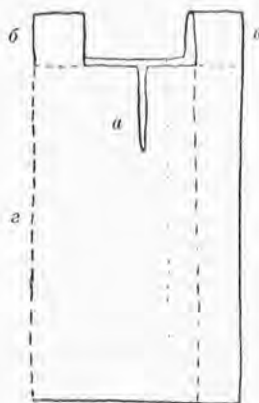

Рис. 1.

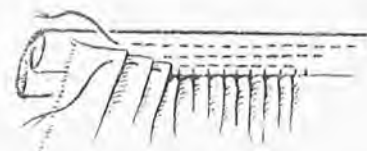

Рис. 2.

Рис. 1. Станок жіночої сорочки з устаткуваннями

Рис. 2. Вишивання коміра

Полотно в Диканьці виробляють домашнє, тонке. Прядуть самі жінки а ткати дають до ткачих.

Шиття сорочки доволі складне й вимагало зручності при з'єднуванні швів та збиранні збірок. Не всяка жінка втне його як слід, особливо коли справа в зручному вишиванні коміра, або збиранні „пухликів“.

Жіночі сорочки шиються „додільні“ з одного кусника

О. VER

КОНЦЕРТ СТАРОЇ МУЗИКИ В БЕРЛІНІ

Шумлять електричні потяги, підноситься й опадає достойна паличка випрямленого кондуктора, пересувається ряд таблиць-дільниць Берліна, велике, ясне місто ховається — всувається в глибину, — і.. ось ми, гурток студентів уже на двірці „Nicolassee“. Уличка в ліво, уличка прямо й знова в ліво, — й ясно освічений будинок привітно до нас усміхається. Це наша ціль. Богата родина Ф... відстунає свій гостинний дім групі музиків, що своєю ціллю вибрали відродження старовинної музики від 15—18 ст. Ми цікаві й нетерпеливі. Побачимо старі інструменти, спеціально для цієї цілі, на основі історичних даних, сконструювані. Сьогодні побачимо на концерті також студентів з полудневої Африки. З нагоди цих відвідин будуть подавати на концерті чай, канапки й тіста, — це для нас, студентів також дуже мило. (Подають даром!)

З усіх сторін спішають люди, хоч і не багато. Стара музика не така популярна, як нові модерністичні сміливості атонально, чи мультітонально відчуваних радіокомпоністів. (Компоністів, причіпка „радіо“ тільки для більше модерного звуку слова!) Над цими модерністами йде жива полеміка. На концерті в берлінській Фільгармонії половина публіки свище, друга з одушевленням плеще в долоні. Старовинною музикою цікавляться тільки малі круги, бо й концерти не відбуваються шумно в центрі міста, тільки в приватній віллі поза містом. Найширші круги — рішучі прихильники музики класиків й романтиків 18—19 ст. Голови, що хоч-не-хоч нові ритми, від стукоту потягів, гуку пропелерів, гомону підземних коритарів двірців — ці голови відпочивають при ніжних квартетах Моцарта й меланхолійних мелодіях Шопена, їм не цікаво пізнати форми, в які схоплюють це ха-

отичне темно життя модерністи, вони щасливі втіти від нього так, як радо втікають діти великого міста в тихе село, в гори, блище природи, блище сонця. (Поданий тут погляд на модерністичну музику досить наївний й дуже односторонній; але цей погляд якраз найширше розповсюджений серед лаяків, які й становлять перевагу публіки). Цією тугою за спокоєм може й удасться пояснити це явище: поворот до старої музики (люди часто скраїні у своїх шуканнях).

Ми входимо в салю. Кілька кімнат освічених свічками. Під стелею дискретні, батистом прикриті електричні лампи. Спокійна, дивна й люба атмосфера. Здається: ось-ось появиться дама в криноліні, мушкетер в білій перуці, хтось затанцює менуета.

Між інструментами домінує зовнішню клавесин (clavessin), прототип фортепіану. Він малий, білий, червоно обрамований, має дві клавіатури; клавіші дуже дрібні, подаються дуже тяжко, треба сильно вдаряти. Я вдарила кілька акордів й почувала... може цимбалки, може бреккітливі дзвіночки старого з'ужитого курантового годинника.

„Ні — кажу — на такому інструменті не могла повстати техніка Шопена-Ліста. Хай живе Ерард, батько нового клавіру! Я щаслива, що маємо вже модерний фортепіан. Інструмент рішучо перейшов розвоєв фазу та досягнув досконалішу форму“.

Прихильник старовинної музики й співробітник-флетист не зрозумів мене й починається неприємна культурна сварка, бо закрашена з його сторони особистою уразою.

„Це велике питання, чи ви маєте слухність, — говорить їдко. — Ану, заграйте мені на клавесині сонату Ем. Баха, побачите, чи не треба техніки“.

„Певно, що треба — успокоюю його. — Кожний ін-

матеріалу зверху до низу, або „до підточки“, коли вона в стані надточена. Основну частину сорочки, т. зв. „станок“ зшивають із трьох кусників полотна, широкого на 45—50 см. Ці три кусники полотна, довгі пересічно на 120 см зшиваються пругом до пруга через верх. Потім роблять у готовому станку розріз для (Рис. 1, а) пазухи приблизно 25—30 см та підрублюють його рубцем на

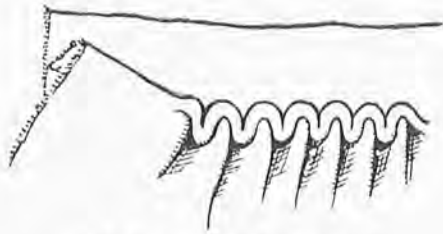

Рис. 3. Пузлики в один ряд

верх. Рубець шийють „вистігом“, (шиття взад голки подібне до машинової стебнівки), який стає одночасно його прикрасою.

Готовий уже станок потребує тепер дальших частин, рукавів і коміра. Для тієї цілі беруть квадратний кусник полотна, широкий на 25 см і розрізають на двох вздовж. Ці два прямокутники звуться „вуставками“ або „поличками“ і пришиваються на горі до станку по обох краях його. (Рис. 1, б, в). Ззаду пришивають їх подвійним вистігом, а з переду звичайним пругом, тому що шов цей ховається на переді у рясних збірках сорочки.

Щоби можна вшити комір, збирається тепер станок із вуставками в горі на нитку, при чім голка бере завжди

по дві нитки полотна. Збірки вичіркуються іголю, щоби рівно лежали одна коло другої, а трохи нижче збирають їх ще раз, щоби не розбігалися. На комір відрізають смугу полотна, широку на 2 см і підгинають її з обох боків. Пришивають зпочатку з правої сторони, вколюючи гол-

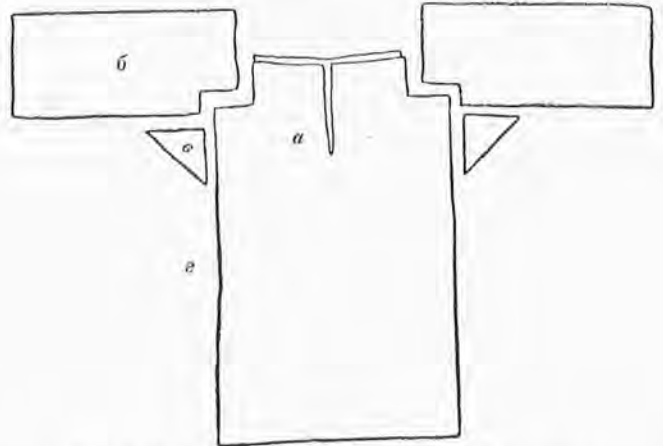

Рис. 4. Крій жіночої сорочки з суцільним рукавом

кою між кожною збіркою. Потім підшивають його і з лівого боку й прошивають комір кілька разів вистігом. На кінцях коміра знаходяться петлі для завязування. (Рис. 2).

Зав'язується комір з переду зеленою або червоною стяжкою.

В давніших сорочках не вшивали коміра, тільки обкинувши виріз обміткою збирали його на нитку. Виріз

струмент вимагає своєрідної техніки. Та я порівнюю й кажу про сучасну техніку фортепіану. Скорі, широкі пасажі й блискавичні октави неможливі на інструменті, котрого клявіш вимагає кілевого обтяження на те, щоби видав тонкий дзвіночковий тон. Prestissimo в широких технічних формах є тут неможливе. Цим моїм поглядом я не виступаю ані проти вас, ані проти плекання старовинної музики. Протиню, тіпуюся цим явищем. Воно для музиків цікаве, а для історії музики неоцінене. Студіювати історію на живих примірах, — це ж для учеників прегарно. Нічого кращого не можна собі бажати“.

Але мої солодкі слова не успокоїли обидженого флетиста. Немає ради.

Між інструментами в старі флети, віоля й гамба. Гамба нагадує наше чельо. Віоля менша від гамби, але значно більша від скрипки; держуть її на колінах. Такі інструменти можна бачити по музеях, різниці тільки в тому, що ті мертві, музеальні, а ці ожили, тонами старовину вичаровують.

З африканських студентів не мали ми багато потіхи. Вони говорили переважно по англійськи, а наш брат щасливий, як по німецьки порозумітися може. Німці-студенти майже всі говорять по англійськи й французьки, багато з них і по російськи або польськи, — наші цікавляться тепер також мовами, але я...

Я за те вмію знаменито латину й греку (Arma virumque caupo — й — „Μῆνιν αἰεὶ θεῶν“ — досить!). Наші, як вірю, говорять теж трьома-чотирма мовами, але ми на тому концерті якось так дібралися, що всі цікавилися досі більше старинною ніж модерною фільмологією. Ми покинули думку про блищу знайомість з африканцями. Це навіть не лицею дивитися на людей, як на яку менажерію. (Цей самообман був одинокою нашою потіхою). Впрочім фільма „Африка говорить“ дала нам так багато

африканського зорового й звукового матеріалу, що вистане нам на довгі часи. (З жахом й обуренням писала мені приятелька з Києва: „Чи то правда, що в Берліні висвітлюють фільму, в котрій живий дикий лев пожирає живого чорного чоловіка“?)

— „То нічого не нікодить — успокоювала я її. — Лев пожирає також дику свиню, а чорні люди воюють відтак льва. Жах тільки слухати тих усіх передсмертних риків“.)

Наш гурток розсипався по кімнатах. Концерт почався. З різних кутків слухаємо музики. Старовина оживає. Старі інструменти починають свою мову. Кляве-чін представився нам у ролі акомпанатора. Мене він не вдовольнив, бо нема в ньому повноти тону, нема сили піддержувати гармонічно й поглиблювати тони флета чи гамби. — Але в програмі є й кляве-чінове сольо: „Concert des pièces des clavicins en concert“ (Jean Philippe Rameau) і я в напруженні жду цієї точки. Дуже мило слухавши терцету й квартету флетів і клярнетів. Голоси перекликаються й наслідують себе в імітаційній формі канону або й фуги й тепер щойно став ясно, як великою є важливість контрапунктичної будови музичного твору, — (те, чого ніколи не хочеться вірити в консерваторії на годині контрапункту, коли професор із захоплення слів знайти не може, а ми з нудьги всидіти не годні). Слухаємо старовіталійських, староеспанських мелодій з „Canconniere muzicale“. Мелодії цікаві й гарні.

На перерві йде оживлена дискусія.

„Всі ті інструменти видаються мені недосконалими. Вони звучать як: 1) розбитий фортеп'янь, що через пів сотки, як не сотку літ тиняється без строю по наших галицьких приходствах, 2) як зужите старе чельо, в якому характеристичні високі тони, (яких не чуємо, але які рішають про краску інструменту) звучать як рій роз'юше-

був тоді значно більший чим при комірі й звичайно прикривали його намистом.

Рукав викроюють із полотна довгого й широкого на 50 см, та зашивають через край пруг із пругом. Пришити його до станку не зовсім легко. Звичайно в горі до ву-

стку", розмірів 12×12 см. Аби вишити ластку в рукав, не зашивають його на стільки, яка довжина ластки, а з другого боку розрізають станок на ту саму довжину. (Рис. 4, в).

Рукав закінчують дудою „мохлою“, яка вишивається

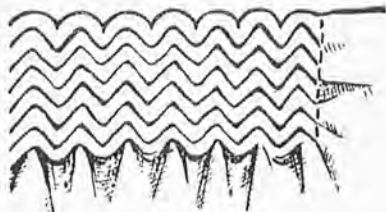

Рис. 5.

Рис. 5. Пухлики в кілька рядів

Рис. 6. Верхня частина рукава, вишита настилюванням

Рис. 6.

ставки пришивають подвійним вистигом. Часто цей вистиг переривають по середині приблизно на 15 см і збирають рукав особливими збирками, т. зв. „пухликами“. Їх може бути один, а то й кілька рядів. Пухлики, це прикраса новішого часу й характерна для східної Полтавщини. (Рис. 3, 5).

Щоби руку в сорочці можна було вільно піднімати, вставляють під паху квадратний кусник полотна „ла-

так само як комір. Смуга полотна на дуду буває довга на 25, а широка на 3—6 см.

Коли станок сорочки розділений на дві часті, верхній і долішній, тоді пришивають підточку до стану не звичайним швом, тільки підрублюють кожний рубець окрема а потім з'єднують оба рубці окремим швом.

Кліші власність Наук. Т-ва ім. Шевченка.

(Докінчення буде)

них пісн. — Старовинна музика цікава, але за старовинні інструменти дякую“.

„Так, так, інструменти неможливо брешуть, сичать. Я підтримую погляд, що вони перейшли корисний розвій“.

„Я знову думаю, що модерні інструменти рішучо не спроможні віддати духа старовинної музики. Гамба навіть звучить краще чим наше чельо“.

Що голова то думка, шкода слів.

У другій половині програми почула я клавесіновий концерт Рамо. Моє одушевлення було велике. Клавесін, як самостійний інструмент звучить цікаво. Треба привикнути до дзвіночків, до цимбалковатості його тону, а тоді можна слідити з великою приємністю за незрівняними формами давних майстрів багатими штуками й глибиною контрапункту.

Біля мене сидить Віденець. Він дуже балакучий, але говорить — звісно в „нашому — пруському“ (!) розумінні — жаргоном. Ми, Берлінці, Проїзен, — погорджуємо австрійською бандою. Але хай буде!

„Щойно на такому концерті можна відітхнути.

Всі ті модерністичні штучки...“

„Звертаю вашу увагу, що маєте перед собою симпатика модерної музики“ — остерігаю його.

Великі очі. — Неприємно. — Сміх:

„Признаєте хіба, що де кінчиться гармонія там і кінець музиці“.

„Певно добродію, — але скажіть мені, де кінчиться гармонія? Подайте, прошу, границю“.

Віденець притих, — я використовую свою перемогу:

„Ось ви захоплюєтесь Бахом. А прецінь тодішні люди робили йому докори за те, що він нищить гармонію. Були вічні сварки на тему гармонічних правил, обжаловували Баха за те, що він у музику вводить недозволені диссо-

нанси, любить „тонум переґрінум“ і т. д... Тодішні так. — А ми сяк: Ми вдячні Бахови за те, що він створив гармонію диссонансів (хай буде так сміло сказане!) — і що виратував музику з нудних, совершенно гармонічних тризвуків. Може переведемо паралелю. Ми, сучасні — (то значить дехто, або більшість нас), — відчували модерністів так, — хто знає чи близьке завтра не скаже сяк“.

Оттакі то високомудрі розмови провадила я з Віденцем, але він поспішив перенестися до іншого столика, бо незручно було йому зі мною говорити — то раз. (Він мусів часто дуже виразно повторяти цілі речення, а це неміло, коли гарно сконструовану фразу треба повторити, — вона втрачає тоді на вартості.) — А друге, побачив у мені ворога, що модерність обороняє!

Отже одні так а другі не так. Вразіння з концерту я описала, а хто їх прочитає, хай собі сам над рештою роздумує. Наш маленький професор К. у Львові скаже: „Вертайте до старини а буде поступ“. А другий Н. з модерною коломийкою потрясе чуприною: „Глядіть вперед, вперед, тільки вперед! Хай живе все, що нове!“ А директор, що все лагодить, перекривить голову: „І той добре говорить і цей правду каже. Треба дуже культурної публіки. Мої твори вимагають від слухачів небуденної інтелігенції й музичного знання“ — і стане так говорити, в своїх творах загубиться, а проблеми не розв'яже. І добре так. Це остане для Вас, Читачі, — а нема нічого кращого над мозольне роздумування над проблемою. Так отже послухайте самі себе й розгадайте: Чи вертати до старини, чи йти за модерністами, чи може вигідніша золота середина?

А я скажу:

Хай живе все, що має силу жити. — Не думаю журитися тим, що животне а що ні, бо такі справи само життя вирішує.

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОМАШНЬОГО ГОСПОДАРСТВА

Перший тип, господарство без помічниці, рідко зустрічаємо в нас. Це трапляється у молодих заміжних жінок, які ще не мають дітей і через нестачу занять, або також щоби відтяжати невеликий родинний бюджет, самі справляються з усею хатньою роботою, а також і шиють самі свій одяг. Коли помешкання невелике, легко полатувати їм усі ці справи. Гірше вже справитися з цим, коли є діти. Тоді виходить так, що господиня не може задовольнити всіх тих вимог, які ставить господарство до неї й наслідком того виявляється непорядок, не зважаючи на те, що вона невпинно працює й не знаходить часу для відпочинку.

А всеж таки зустрічає часом жінок, які помімо великого господарства, знаходять час відпочати, децю прочитати і стрічатися з посторонніми людьми. Тайною їх є організаційна здібність.

Домашнє господарство — це складоване підприємство. Щоби провадити його бездоганно, потрібно розуму й вторинності, льогіки й зручності. Дуже помиляються деякі, вважаючи, що господарити можна й без усякого підготування та інтелігентності. Вдержати рівновагу в бюджеті та подбати належно про добро всіх членів родини — зовсім нелегко. Господарство, — це наче зменшене торговельне підприємство, або невеличка держава, в якій усе піде шкереберть, коли організацію не поставимо як слід.

Наші молоді дівчата, що вчать фізики й хемії й усяких учених предметів, зневажливо відносяться до обов'язків господині. А забувають при тім, що саме тої фізики, хемії, економії потрібно їм для того, щоби свідомо й розумно провадити своє невеличке царство, та забезпечити тим добробут своїй родині й цілому народові.

Організація праці залежить передовсім від доброго поділу часу й пляну праці. Господиня повинна уложити собі плян праці й докладно його придержуватись. Тут не вистачає визначити собі роботу для кожного дня чи тижня; треба також мати перегляд над більшими відступами часу. Треба обдумати й розложити собі праці, які виконуються в певній порі року, нпр. відновлення помешкання, прання завісок, весняні й осінні порядки, смаження конфітур і квашення ярини на зиму, і т. д. Коли ми уложили собі такий поділ праці на більший відступ часу, розділюємо собі роботу, яка припадає на кожний місяць, а потім на тижні й дні. Таким способом досягнемо того, що нам не назбирається кілька важких робіт на один тиждень, з якими потім не можемо дати собі ради, або виконаємо їх якбудь, побіжно.

В країнах, де господині працюють без посторонньої помочі, звійшло у звичку, прати білля що тижня, щоби його не назбирувалося багато та щоби його більше зашанувати. Особливо там, де нема прачкарні, або великого стриху, дуже добре придержуватися такого способу прання. Прання тоді не забирає стільки часу й не пере-

вертає всього хатнього порядку. Тоді не лякає ані господиню, ані членів родини це традиційне свято раз у місяць, коли то можуть ще завітати несподівані гості й до решти збентежити господиню, особливо тоді, коли, як часто тепер буває, вхід до кімнати йде через кухню. А невеличкий запас тижневого білля може випрати сама господиня, разом із помічницею.

Звичайно намочують тоді білля в понеділок, а перуть у вівторок передполуднем. В оба ці дні треба собі відложити кілька годин на цю працю. В середу й четвер можна білля випрасувати й направити. П'ятницю й суботу лишаємо собі на випрятання помешкання а також на всякі приготування на неділю.

Окрім цих робіт чекає нас ще прятання й варення кожного дня передполуднем. Шиття й відпочинок відкладаємо на пополудневій годині.

Часто утруднюють добрий поділ праці незручні бюрові години чоловіка й шкільної дівчати. Діти різного віку ходять до шкіл з різним поділом годин і через те неоднаково приходять до дому. Тоді повстають протягом дня незручні павзи в праці, які не дозволяють раціонально використати часу. Найгірше буває в господарствах де чоловіки мають неправильні бюрові години. Тоді павзи ті треба виповнювати відпочинком або легкою роботою, яку можна кожної хвили перервати. *К. Дашиничева.*

ФАХОВА ШКОЛА ДЛЯ ДІВЧАТ

Матеріальна скрута позбавляє не одну родину спромогі віддати свою дитину до середньої чи вищої школи. При виборі звания дитини неможливі батьки повинні вибирати школу, в якій: 1) наука недовго триває, 2) оплати невисокі, 3) прийняття до школи та кінцевий іспит не представляє великих труднощів, 4) є змога по скінченню допомогти матеріально собі та своїй родині.

Всім тим вимогам відповідають фахові школи „РШ“. До одної з них належить Дівоче фахово-доповняюча школа у Львові, пл. св. Юра ч. 5, що існує вже 9 літ. Вчать фахові кваліфіковані сили. Іспити мають ту саму вартість, що й іспити в державних школах. Вчать предметів загально-образових і практичних: наука кооперації, книговодства, крою та шиття білля і суконь, домашнього господарства (варення і т. п.), гігієни, співу та руханки. Наука триває три роки. До 1 класу приймають дівчат від 14-го року життя з покінченою 4-ю або і вищою класою нар. школи. До 2 класу можуть записуватися учениці з VII кл. нар. школи і здавати кінцевий іспит по двох роках науки. Наука відбувається пополудні три рази тижнево. Рівночасно учениці практикують через три роки в робітнях кравецьких, моднярських, трикотарських, які собі самі виберуть.

У Львові є новозаснована бурса для ремісничок. Оплата в бурсі за мешкання, снідання та вечеру виносить 25 зол. місячно. Обід можуть варити собі учениці з власних харчів.

Вписи до школи відбуваються в останніх днях серпня й перших днях вересня перед полуднем. Вписове виносить 6 зол.

Письменні запити до Комітету Опіки над Рем. Молоддю, заряду бурси та управи школи, надсилати з поштовим значком по 25 гр. на відповідь під вище подану адресу школи.

Початок науки 1 вересня.

Управа школи.

**Повідомляю, що вже відчинені пенсіонати
в КРИНИЦІ**

ЗНІЧ (Znicz, ul. Jasna) та

**СЛОТВІНІЯНКА (Ślotwinianka, aleja Lipowa)
під моїм зарядом.**

В липні ціни з повним удержанням від 10— зол.

Софія Яблонська.

ЧУДОТВОРНІ СИЛИ В ЯРИНІ

Гіпократ: Не пожалуєш, якщо спитаєш сезалина чи дана річ може послужити за лік.

Старинне народне лічництво західних народів знало багато лічничих свійств нашого ростинного світу. Це знання однак не було шановане як слід і цюно нині відкриває його знову модерна наука. Наукове відкриття вітамінів викликало в нашій науці про відживлення цілу революцію і поставило в зовсім інше світло багато ростин у господарстві. „Сировину“ тепер такий модерний клич, знало давно простолюття і знало її здорові свійства. По всіх гріхах і втіхах свят, по зимі, в котрій всеціло опанували стіл консерви і приправи, простий нарід прочищував яриною кров і розріджував весною отяжілі тілесні соки.

Квасок найбільше вживають у Франції, — краю найкраще приладжених салат і ярин. Там зуживають його понад 20 мільйонів кілограмів річно.

До прочищуючих середників після народніх вірувань належить окрім настурції також хрін, якого в народі вживають як ліку на фурункули, таксамо як різні роди ріпи і редьки. Вони помагають також у недугах жовчевих камінів і ниркового піску. Средство це радо припорувають лікарі. Звідси то в Баварії панує звичай їсти до пива чорну ріпу.

Вже довго передтим заки наука про відживлення немовлят відкрила лічниче й запобігаюче свійство сирії моркви, нарід уживав моркви і калярепи, і приписував їм лічничі й уздоровлюючі сили, не дбаючи надто про наукове уґрунтування цієї методи.

Ще менш відоме, що білковину молока вживав нарід як середника проти перестудження шкіри і пропукання перепаної шкіри. А нині лікарі стверджують, що сирватка зм'ягчує і стягає воду подібно як алькоголь і гліцерина. Як лічничий середник для зміцнення серця вживають в одних народів мід а в других сирий тростиновий перафінований цукор. В тій самій цілі наукова медицина примінює истрикування з виноградного цукру.

Вже вище згадували ми про лічниче ділання вітамін. В старині вживано цитрину як лічничого середника проти скорбуту і малярії. Нині на клініках примінюють із успіхом проти діточого скорбуту сок із цитрини у найменших дітей. Вже від найдавніших часів уживано квас з цитрини проти горячки і запалення, і то не тільки на полокання, як наприклад при горяних і міґдалкових запаленнях, але в тропічних краях як запобігаюче средство проти малярії й інших зараз, у формі легко цукрованої лімоняди. В народнім лікуванні вживали теж цитрини як ліку проти ревматизму. В кожному разі сок цитрини, як і багато органічних квасів, має також побіч антисептичного ділання, ще гарбівнічі кваси, які знаходяться наприклад у червоному вині. Їх лічничі сили при запаленні або подразненні слизниць і відходового проводу є признаним ліком у народу також при катарі кишок, розвільненні й червінці. Зварені суниці, сушені афіни, гоґодзи так само часто вживав нарід, як шкробані яблука, котрі в найновіших часах подають також на клініках — зрештою без ніякого наукового уґрунтування — як лічниче средство на бігунку немовлят. І тут теж вишло побідно народне знання медицини, так часто зневажливо осміюване.

Цікавим явищем у полудневих народів є надмірне вживання цибулі. Вже стара німецька пословиця каже, що колиб люди знали, скільки варта цибуля, вона коштувалаб талара. — вказує на те, як велике значіння приязувано до її лічничих прикмет. Південні народи, що не

Косар

Світлик І. Іванець

живуть у надто гігієнічних умовинах, вживають цибулі як відпорного середника перед заразливими недугами. Простолюття вживав чеснику проти робаків, а середник цей прийняла теж наукова медицина. Проти солітерів вживають у народі зернят дині, а сам овоч а передовсім кавуни помагають упорядковувати відхід мочі, бо це средство не дразнить нирок.

Народних середників на поти як цвіт липи, чай з бозу і румянку вживав теж наукова медицина окрім саліцилу і фізикальних способів викликування поту. Порівнюючи новим средством проти нічного поту хорих на сухоти є шалвія. Шалвію вживали вже в старинних часах проти перестудження слизниць горла й усної ями, і бігунки, і як згадало вище, проти надмірного поту. Про поцулярність цієї ростини вже в стариннім світі свідчить латинська пословиця: „Cur moritur homo cui Salvia crescit in horto“, чому умирає чоловік, в якого городі росте шалвія.

Число лічничих ростин — це мільон. Наукова медицина добула деякі лічничі ростини з забуття і вони вже в належній славі немов предтечі тих ліків, що дрімають ще в забуттю та в багатим полем досліду для лікарів.

Е. В.

Молодечий вигляд обличчю

надає знаний від 40 літ

тоалетовий крем БЕНІГНІНА Д-ра Штенцля

правдива тільки зі знаком „головка“
усуває скоро й невідклично веснянки.

Ціна 2-70.

Вистерігатись безвартісних наслідувань.
Жадайте правдивої БЕНІГНІНИ Д-ра Штенцля.

Виріб і гол. склад: АПТИКА МАРІЙСЬКА, Львів.

Із виставки українського нар. мистецтва в Нью-Йорку
зліва: пп. П. Абраменко, Ф. Йосик, М. Скубова, М. Мулик,
Ю. Піщак

ДРІБНІ ОВОЧІ

Куці агресту, порічок і малини знайдемо в кожному городі. Ними мало хто піклується, а вони вперто й невпинно дають нам свої овочі, не зважаючи на недостачу всяких заходів. З часом лише дивуємося, що агрест змиршавів а малини здрібніли. Яка цьому причина?

Агрест вимагає хоч невеликого, але всеж таки дбайливого піклування. Перш усього треба підібрати для нього відповідну землю, глинясту, дуже вогку. Садити його найкраще в осени, але землю під нього можна приготувати вже ранньою весною. До садження вибирається молоді однорічні кущики, які дадуть зараз же першого року хоч не дуже багатий, але гарний плід.

Засадивши кущик треба подбати про те, щоби кругом нього не росли бур'яни, які витягають соки з землі і для того часто підгрибати землю. В цьому, та в чищенні куців залежить піклування агрестом, яке не вимагає багато праці.

Чищення куців, себто вирізування старих галузок та гонів треба переводити ранньою весною. Воно впливає дуже додатно на плідність молодих гонів, які тягнуть тоді всю поживу з землі для себе. Старі, чотириохлітні галузки відрізується гострим ножем біля насади галузки. В новіших часах зрізують ці гони аж у висоті 50 см над землею і вживають їх потім, як підпори для молодих плідних галузок. За ними треба також слідкувати й чистити їх від зайвих бічних галузок, які викривлюють непотрібно ріст гону. Але таке чищення можна переводити аж тоді, коли молоді гони вже довгі на 20—30 см.

Найкраще родить куц агресту в перших трьох роках по засадженні. При цьому краці й більші овочі водяться на долішньому кінці галузок.

Порічки потребують так само як агрест, глинястої, вогкої землі, яку треба часто рноти. Піклування порічками таке саме як агрестом; землю кругом треба полоти й підгрибати, кущики чистити що року а окрім того ще й зчищувати тупим ножем мох і різкі нарости з галузок.

Порічки родять уже другого року по засадженні й дають дуже буйний плід. Їх навіть легше плекати чим агрест, який легко підлягає поширенню хвороби плісені, з якою важко дати собі раду.

Малини значно менше вибагливі, чим агрест та по-

річки. Вони родять навіть на неужитках, коли їх належно підготувати до цього, себто погноїти й виполоти від бур'яну й хонти. Очевидно, що богата плодюча земля даватиме кращий, дородний плід, але й на гіршій землі зберемо обильний, хоча й дрібніший овоч.

Садити малини найкраще ранньою весною; осіннє садження не дає таких гарних вислідів. Засадивши гони, треба їх притяти до висоти одного метра. Даліше піклування таке саме як у агресту: землю кругом треба полоти від бур'янів та часто підгрибати. Чистити куці треба тут ще докладніше як у агресту. Кожних два роки можна вирізувати гони, щоби давали місце новим і сильним.

Малини дуже пажерливі, їх ніколи не треба садити поміж овочевими деревами, або на грядках, де плекаємо також інші позиточні рослини. Вони запускають глибоко своє коріння, розпускають його теж на боки, так що відбирають поживу, потрібну другим рослинам. О. П.

ЯК ОДЯГАТИ НЕМОВЛЯТКО

Немовля має однострій в цілому світі. Всюди пелюшки, сорочки, чипочки однакові, чи малий чоловічок завітав на світ на півночі чи на полудні. А тепер коли сучасна наука зреформувала ще більше цей однострій та відкинула всякі давні пересуди з вповиванням та колисанням, він стане всюди цілковито однаковим.

Найкращим матеріалом для діточого білля — це груба продушна тканина, яка перепускає рідину й воздух і дозволяє шкірі вільно віддихати. Така тканина повинна бути м'яка, податлива й не творити складок. Всі ті прикмети є запорукою, що білля можна буде легко прати й прасувати. Щоби його можна виварити як слід, мусить воно бути біле, й тут не може грати ролі мода чи якісь уподобання. Діточе білля повинно в першу чергу бути доцільним і не руководитися ніякими іншими міркуваннями. Тому й не стрінете в добре одягненого немовлятка стяжок, закладок і мережева, які утруднюють прання й прасування. Звісно, що кожна мати хотіла би як найкраще прибрати свого любимця. Але не забуваймо про те, що прикрасою немовлята є здорова (навіть опалена) краска його личка, а не легкі тюлеві завіски й козлові стрічки. Головним складником гардероби маленького чоловічка, — нехай буде кілька тузінів пеленок і сорочининок, що зав'язуються на раменах. А також кілька плетених кафтанчиків, в які надягаємо його до виходу.

Перинки й повивачі зовсім відкинула наука про гігієну немовляти. Дитину загортаємо легкою фланелевою, або й вовняною чи ватною ковдеркою, яку ми вистелили цератовою підстилкою. Ця підстилка не сміє обертати цілої дитини; на переді лишаємо вільний простір для вентиляції.

По трьох місяцях можна вже одягнути дитину в рівну суконочку з трикотового матеріалу, під яку надягаємо для виходу коротенькі штани, вистелені гумовим паском та пеленкою. Гумовий пасок і пеленку прикріплюють до гудзиків станичка. Для снання можна справити трьохмісячній дитині просторий мішок із м'якого теплого матеріалу; в горі по боках лишено невеличкі отвори для рук, а мішок зав'язується на раменах вузькими стрічками. Тоді дитина може спокійно порушати ногами в ліжочку, не треба боятися що відкине перинку й відкриється вночі.

Дитину треба привчити до температури 19—20° С. Для виходу в зимній порі року можна одягати її в такий самий мішок, як ми пошили до снання. Але виводити на свіжий воздух треба немовля за всяку ціну.

О. Д.-Л.

РІЖНІ ВІСТИ

Святочна Академія в честь С. Ф. Русової. З ініціативи Т-ва Укр. Письменників і журналістів заснувався 3. IV. ц. р. Організаційний Комітет для шанування 75-літнього ювілею проф. С. Ф. Русової. До Комітету ввійшли: Павло Богацький, голова, проф. Марія Омельченко, секретар, пп. І. Лоська, інж. Клименко Р., проф. І. Паливода, С. Черкасенко, члени. На заклик, розісланий Комітетом щиро відгукнулося все громадянство, як у краю, так і на еміграції.

Дня 8 червня ц. р. влаштовано святочну Академію в невеличкій, але гарній Грегровій салі в празькому Репрезентаційному Домі. Численне українське й чеське громадянство, делегати й гості заповнило її по береги. Почесну сторожу держали пластуни 7 курія „Бурлака“, якого хрестною матір'ю стала С. Ф. Русова на передодні, при посвяченні прапора. Академію відчинив вступним словом п. Павло Богацький, з'ясувавши велике значіння цього свята для української суспільності. Потім відбувала промова п. М. Шаповала, в якій він накреслив тип жінки-громадянки, що не є продуктом оточення, лише сама своїм впливом творить це оточення. Проф. Вілецький змалював педагогічну й наукову діяльність Ювілятки, яка внесла нові методи в українську педагогію. Пані Грдлічкова, містоголова чеської Національної Ради привітала Ювілятку на чеській мові та з'ясувала її працю, на підставі споминів С. Ф. в книзі „За сто літ“. Відпоручник Рідної Школи в Галичині, проф. Ол. Колесса у своєму привітанні звернув увагу на те тонке зрозуміння, яке виявила чужинка, п. Грдлічкова у своїй характеристиці нашої видатної жінки. Через обмежений час привітали Ювілятку лише проф. Шелухин від Правничого Факультету в Празі, інж. Храпливий від Сільського Господаря у Львові, п. Вацкова, представниці Чеської Нац. Ради і Чеського Жіночого Клубу, двох могутніх жіночих організацій та п. др. Х. Кононенко і п. Н. Нагірна від організованого українського жіноцтва. Др. Н. Григорій привітав Ювілятку від Українського Соціологічного Інституту. Від організації наспіло 75 привітань, 23 телеграми а від приватних осіб 30 листів, так що секретарка обмежилась лише відчитанням підписів. Привітання наспіло з усіх усюдів, з Галичини, Волині, По-

Із виставки укр. нар. мистецтва в Женеві

сторий майдан спортової площі з нагоди цього ювілейного свята. Гри та руханкові вправи дітвори були виконані, як кожного року, дуже вдатно під мелодії відомих українських пісень. На жаль у нас мало звертається уваги на стилевість та вірність народніх строїв, які часто вражали крикливими та негармонізованими красками. Тут могло би учительство багато дечого направити, даючи потрібні вказівки та поучення родичам чи дітворі.

Зпоміж вправ слід відмітити ритмічний танок учениць львівських гімназій та семінарій, „Внядися журавель“, якої світліну подаємо на долині.

Із виставок народнього мистецтва. Тільки що закінчилася виставка народнього мистецтва, влаштована Жіночою Громадою в Нью-Йорку, коли вже в другому світовому центрі відбулася нова виставка наших народніх вишивок. В Женеві, осідку Союзу Народів, влаштувала Міжнародня Протитуберкульозна Ліга величезний базар і виставу ріжних народів світа а між ними й України.

Українська Кольонія в Женеві, не зважаючи на те, що дуже нечисленна, — в Українському Клубі об'єднало коло 20 осіб, з яких половина студенти, — взяла на себе влаштування цього українського павільйону й перевела це, можна сказати з повним успіхом. Кількатисячна товпа відвідала український „Веселий Куток“, захоплюючись народніми співами й танками. Впорядчниці працювали невпинно, обслуговуючи публіку в буфеті.

Щоденно появлялися в женецьких часописах згадки з вистави, в яких кожного разу згадували й відмічали красу українського „Веселого Кутка“. Ось, що пише женецький часопис „La Suisse“.

„А тут український павільйон. „Веселий Куток“, якого перелицювали в селянську світлицю з дивовижними примітивними квітами на стінах, як їх малюють у сільській хаті. Бандурист награв до танку та збирає бурю оплесків, а підчас того продавниці, завітчані в пільні квіти й прибрані богатим різноколіровим намистом, продають вишивки, різьби, національні страви й безліч усяких прегарних річей, які зникають з неймовірною швидкістю зіпді їхніх рук.“

У вел. женецькому журпалі „La Tribune de Genève“ появилася світлина укр. павільйону, яку й тут помінуємо.

Вправа „Внядися журавель“ на святі „Рідної Школи“ у Львові

лісся, Закарпаття, Буковини, Болгарії, Італії, Франції, Бельгії, Америки та Чехословаччини.

Свято скінчилося спільною вечерею у крузі найбільших знайомих Ювілятки.

Свято Рідної Школи. Як кожного року відбулося й тепер на закінчення шкільного року свято молоді на площі Сокола-Батька. Величезні маси публіки заповнили про-

Українко!

Чи знаєш, що найкраще мило до прання і миття є
МИЛО МАРКИ „ЦЕНТРОСОЮЗ — ЛЬВІВ“

Вписи на 1, 2 і 3 рік Жіночої Кравецької Школи Кооперативи „Труд“ у Львові, відбудуться в днях: від 27/6 до 10/7 і від 25/8 до 3/9 1931 р. о год. 9—13 і 16—18 в львівському Ринку ч. 39.

В програму науки входять: 1) Теоретичне і практичне навчання фахових предметів, як: крій і шиття біллі та жіночих і діточих одягів і конфекції, моделювання, фахові рисунки, товарознавство, фахова калькуляція і книговодство, ручні роботи і домашнє господарство. 2) Предмети загально-образуючі: релігія, українська мова, польська мова, історія, наука про громадянство, географія, арифметика і геометрія, гігієна, руханка, спів.

Укінчення 3-літньої Фахової Школи з добрим успіхом, дає повну фахову кваліфікацію і право на самостійну працю в кравецькому ремеслі. Учениці мають право дозвідувати на шкільні залізничні книжки. До школи можуть вступати учениці, що покінчили 14 літ життя та 5 до 7 класе вселюдної школи. Устні і письмєнні зголошення під адресою: Жіноча Ремісничя Школа Кооперативи „Труд“ у Львові, Ринку ч. 39, I. п.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

З оцим числом вступаємо в III квартал 1931 р. Пригадуємо всім передплатникам, що не заплатили за II квартал ц. р., щоби негайно вирівняли свої залежності, тому що інакше будемо приневолені задержати їм висилку числа. Неточні передплатники утруднюють у значній мірі працю видавництва, та позбавляють його можливости свобідного розвитку.

На адресах визначуємо залежності по кінець II кварталу 1931 р. і долучуємо до цього числа поштові складанки. Прохасмо вирівнати залежності як найскорше.

Усім передплатникам, які одержали на протязі червня ц. р. листовні упімення, пригадуємо, щоби вирівняли негайно свою залежність, інакше будемо приневолені задержати їм висилку журналу, а належність стягнути примусово.

Ще одна пригадка: при зміні адреси необхідно знати нам і давню адресу передплатниці і тому прохасмо зазвсїгди її подавати.

ДР. Е. ДУРДЕЛЛО

КОСМЕТИЧНІ ПОРАДИ

„22-га весна життя“. З домашніх середників можете спробувати ось що: по вечірнім миттю натирати лице платочками цитрини або ватю, змоченою в пероксиді водня (3% розчин). При тїм розуміється хоронити лице перед соняшними лучами. — Колиб не помогло, треба особисто звернутись до лікаря по відповідні масти.

„Везрадна в глухїм селі“. Спробуйте купати руки щодня вечером у горячїм відварї горїхового лїстя через 5—10 мїн., а відтак сполоскувати їх студеною водою і намастити Еуцеріновим кремом. Купелї через довгий час, крему вживати постійно.

Вчителька. Сильні поти без важкої причини, ба навіть може в почі в знаком, що в організмі щось не в порядку. Тому, щоби їх позбутись, треба передовсім випукати і лікувати причину. Із симптоматичних середників не раджу Вам уживати ніякого з двох причин: 1) Це дуже диферентні ліки, так що ними легко затроїтись. 2) Задержувати піт в організмі при помочи таких середників небезпечно ще й тому, що через те задержуємо різночасно і токсичні продукти, що мали з потом вийти з тіла. В найкращому разі можете обмежити льокальне почення (під пахами, нїг) при помочи формалінової масти.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Юлія Кучерова, Ягистави. Щиро Вам дякуємо за приєднання двох передплатниць, яких передплату ми одержали. У справі Федона напишемо Вам листа.

Наталі Королева, Мєланік. Статтю одержали, докінчення теж. Помістимо в найближчих числах.

ХТО ПОРАДИТЬ?

Як позбутись мурашок із яринного городка? Вони роблять шкоду, бо підризують молоді рослини. Спеціально пищать карфіолі.

Лі Го.

Чи краще купити готову сукню до вінчання, чи дати вишити? Котра краще буде виглядати?

Лі Го.

Котра з читачок знає як робити квас із меду? Дуже прошу подати перенне до часопису.

Київка.

Що випадає купити парченому на вінчальний дарунок?

Лі Го.

Хотїлаб я заадити собі скриню-доварювач, про яку стїльки пишуть у німецьких газетах. Не знаючи можна її самому дома зробити, бо на купно такої я не могла би собі дозволити. Прошу читачок порадити мені в цїй справі.

Урядничка.

Яке тепер модне стїшне мальовилю й чи воно мусить відновити до меблів?

Молода господиня.

З НАШОГО ДОСВІДУ

Володимирі Д. Кертнцї можна позбутись, паливаючи в картинї кунки трохи нафти через 2—3 дні. Звїятка ці не зносять запаху нафти і зараз забираються з теперїшнього місця осїдку!

Богородчанка.

Молодій матерї. Заки приступлю до властивої відповідї, подам кілька порад із власного досвїду. Білля для немовляти шити зовсім просто, без морщень і складок, як найменше швів, мережева, бо все те може дразнити його делїкатну шкіру. Сорочинки можуть бути зі старого білля, або зі звичайного, негустого шїртингу. Яєски, перинки також із того, лише на пелєнки найкраще брати звичайне полотно. Справді з початку трохи тверде, тому треба його кілька разів виварити в мїлі й соді і старанно вишлюкати. По якомусь часі стануть мягенькі, а що вони грубі, то дуже добре відповїдають своєму призначенню. Пелєнки треба кроїти квадратної на цілу ширину полотна, а фланельки широкї на 35—40 см.

Перинок повинно бути 2, одна довга, розмірів 125 × 40 см, друга квадратова, ширини 65 см. Пішвїв треба мати по 3 для кожної. Дальші частини діточої гардероби, циратки, чипочки й рукавичку до миття треба вже купити готові.

Дуже практичною є драбинка до сушення пелєнок, яку можна винести на сонце або примїстити над кухнею на печі. Розміри: 0,65/2,20 м, відступ поміж щаблями 30 см.

Спис білля:

1. Сорочинки 6 шт.
2. Кафтапичків 4 шт., але 2 більші а 2 менші.
3. Пішви на перинки 6 шт.
4. Пелєнок найменше 24 шт.
5. Циратки 2 шт.
6. Фланельок 6 шт.
7. Чипочок.
8. Рукавичка.

Подала Л. Д.

Педантї. Нігде не бачила я так гарно вибраного білля як тут на Поморю у німцїв. Їх білля є дуже чисте і біле. Вечером змочують білля не в соді, тільки в порошок до прання, можна додати кілька крапель бензину. Слїдуючого дня білля викручують і перенирають у чистїй горячїй водї, до якої сиплять порошок з дрібною содою і часто змінюють воду. Раз перепране білля укладають до другої балїї і заливають (запарюють) кипятком з порошком, а дальше перенирають другу половину білля. Описане білля запарене перенирають другий раз, а ту другу половину запарюють. При пранню не жалують мила. Два рази перепране білля варять.

(Продовження на 32-й стор)

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувший лікар заграничних клінік, спеціалїст скїрих, венеричних і сексуальних недуг (полова немїч) та лікарської косметики

ординує в скїрих-недугах
і т. д. від год. 8½—10, 12—18.
в косметикї від 10—11 і 16—18,
в недїлі і свята від год. 10—11.

Гірське сонце. Валофор. Дїятермія. Крио-
:: терапія. Сепаратковї ждальні. :: ::

Львів, вул. Сикстуська ч. 22, III. пов.

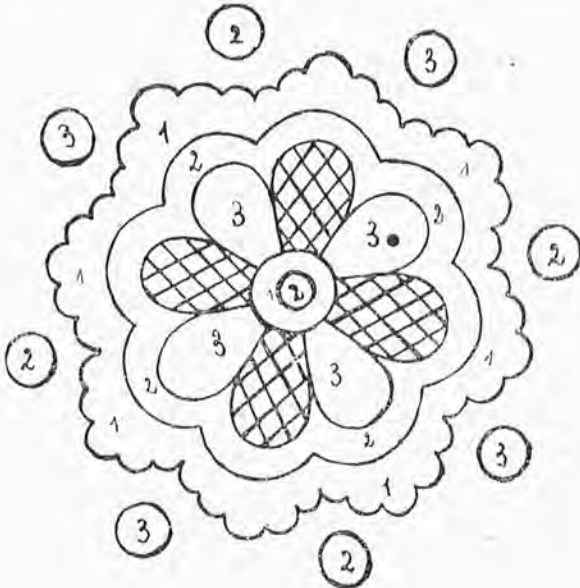
(біля „Народної Гостинниці“).

Вїнда до вжитку, — Телефон 38-90.

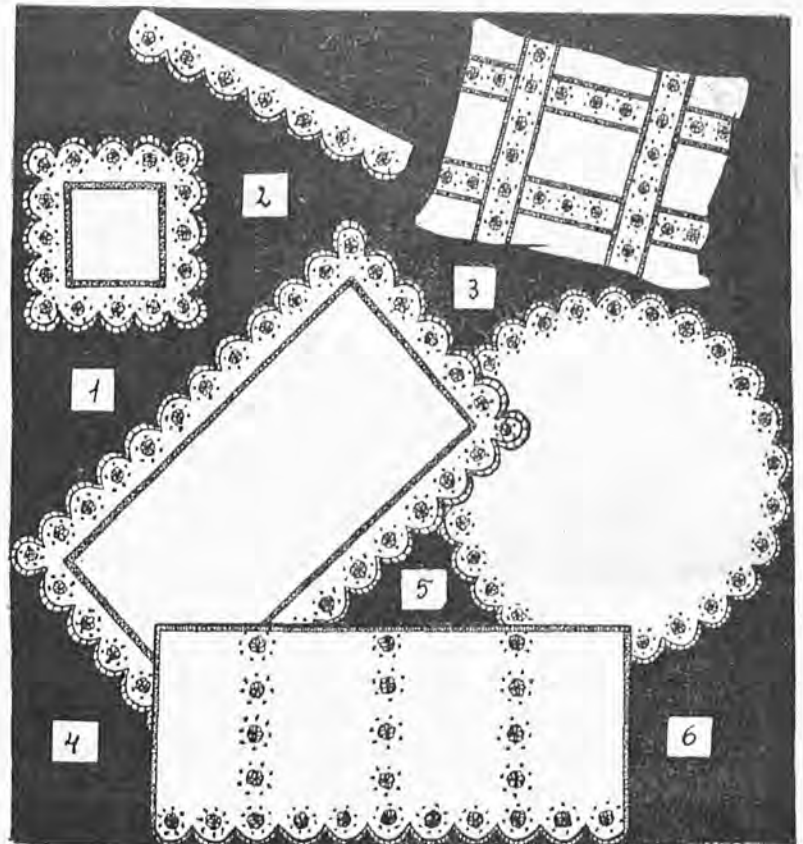
КОМПЛЕТ ДО КУХНІ

Нарисований комплект до кухні в прикрашений узором ч. 7. Взір цей виконаний гладдю; контури обведені водним стібом а зубці викінчені обміткою в кольорах вишивки. Джерелом узору послужив мотив з гуцульської кераміки.

ГОТОВІ ЦЕРКОВНІ ХОРУГВИ МОЖНА НАБУТИ
В КООПЕРАТИВІ
„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“,
Львів, Ринок 39.

Ч. 7.

Ч. 1-6.

Ч. 1. Настильний на кухонний столик, прикрашений мережкою, гаптом та зубцями.

Ч. 2. Зубці до кухонних полиць або шафи.

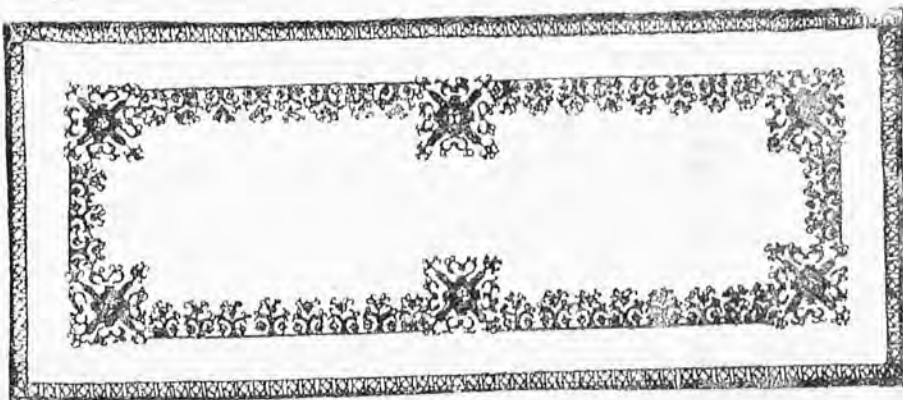
Ч. 3. Подушка на лежак із сірого полотна, прикрашена гаптом. Гапт відграничений мережками. Спід у відповідній красці прозирає через мережки.

Ч. 4. Серветка зі звичайного полотна на кухонний стіл, прикрашена мережками, гаптом та зубцями.

Ч. 5. Завіса на кухонну стіну з сірого полотна, прикрашена мережками та гаптом, долиною викінчена зубцями.

Ч. 6. Кругла серветка, викінчена зубцями та прикрашена гаптованими мотивами.

Ч. 7. Взір до комплекту (мотив гуцульської кераміки) в природній величині. Кольори: ч. 1. зелена, ч. 2. золотисто-жовта, ч. 3. синя. Контури і жилки чорні або брудні.

Ч. 8.

Ч. 8. Доріжка з білого сірого полотна, прикрашена хрестиком вишивкою. Взір ч. 3 з VIII. таб. взір примієний в чотирьох рогах і по середині доріжки. Мотиви ці сполучені взір ч. 5 з VIII. таб. взір.

Ч. 1.

Ч. 1. Вишивана блузка з білої маркізети. Вишивка уміщена трьома рядами на переді та подібно на рукавах блузки. Взір складається з невеликих мотивів, виконаних хрестиками та лапцюжком. Виріз біля шиї зібраний кілька разів різноколіровими пітками. Вузькі манжети вишивані одним рядом мотивів.

Взір блузки можна замовити в адміністрації журналу за надісланням 1.— зол.

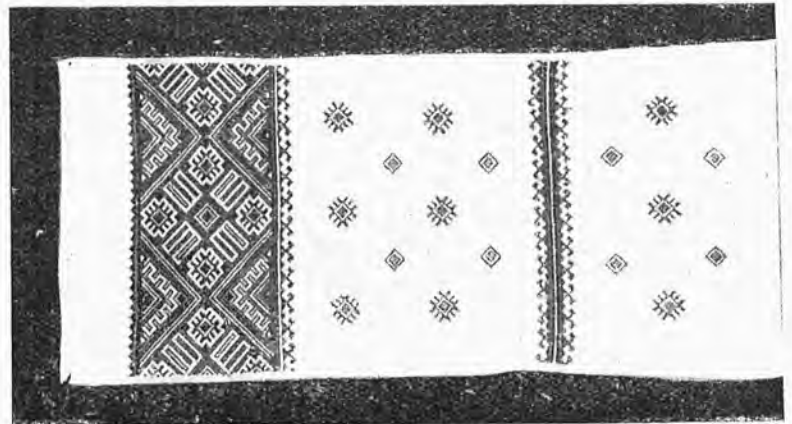
НИТКИ ДО РУЧНИХ РОБІТ МАРКИ С. М. С.

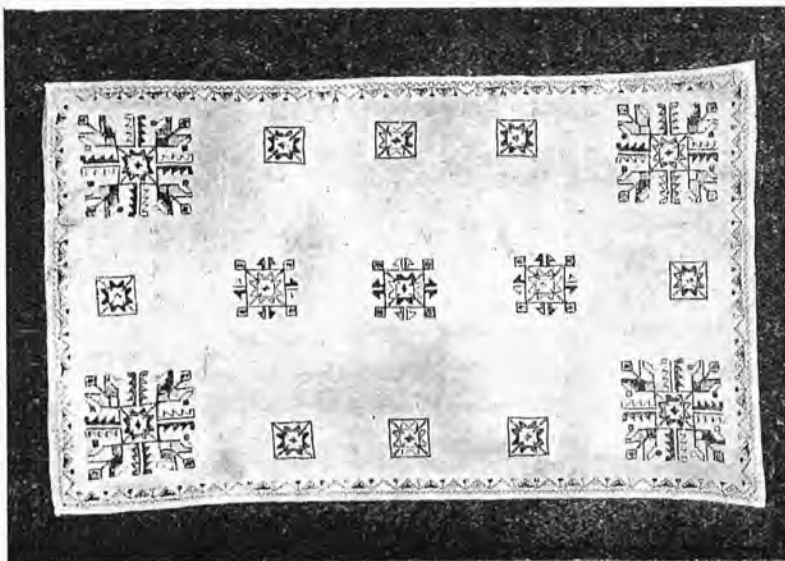
Є КРАШЕНІ
ІНДАНТРЕНОВИМИ КРАСКАМИ
І ТОМУ НІКОЛИ
В ПРАННЮ
НЕ ПУСКАЮТЬ!

Ч. 2. Доріжка вишивана низиною. На білому сільському полотні виконаний взір ч. 10 з таб. X. Він примінений тут на обох краях доріжки в цілості. По середині доріжки покидані зірки, — серединки великого взору. В деякому відступі від краю повторяється ще один мотив — край великого взору, яким можна дуже зручно прикрити пруг, коли би доріжка складалася з кількох кусників полотна. Кругом доріжки біжить вузький рубець викінчений „завиваюкою“.

Ч. 3.

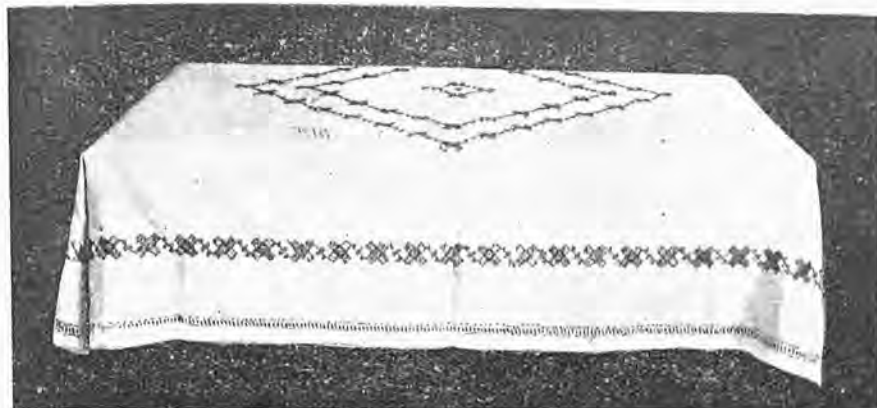

Ч. 3.

Ч. 3. Настільник із тонкого бурунчуку. Взір виконаний гладдю й цівхрестиками. (Рис. ч. 6). Чотири великі мотиви уміщені в рогах серветки, а їхні серединки вісім разів повторені на краях її. Ті самі серединки, прикрашені закарлючками на краях, тричі розміщені на середині настільника. Кругом біжить відповідний вузький візерінь. Рубець викінчений мережкою.

До вишивання вживати ниток марки С. М. С.: чорна ч. 371, червона ч. 547, зелена ч. 723, жовта ч. 431, синя ч. 424. Марки D. M. C.: чорна ч. 310, червона ч. 816, зелена ч. 904, жовта ч. 900, синя ч. 517.

РОБОТИ

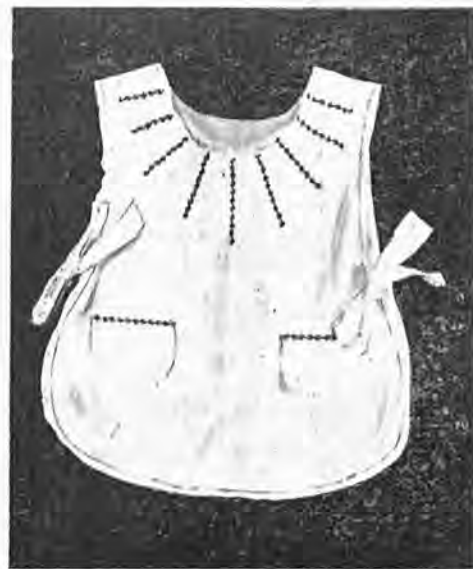

Ч. 7.

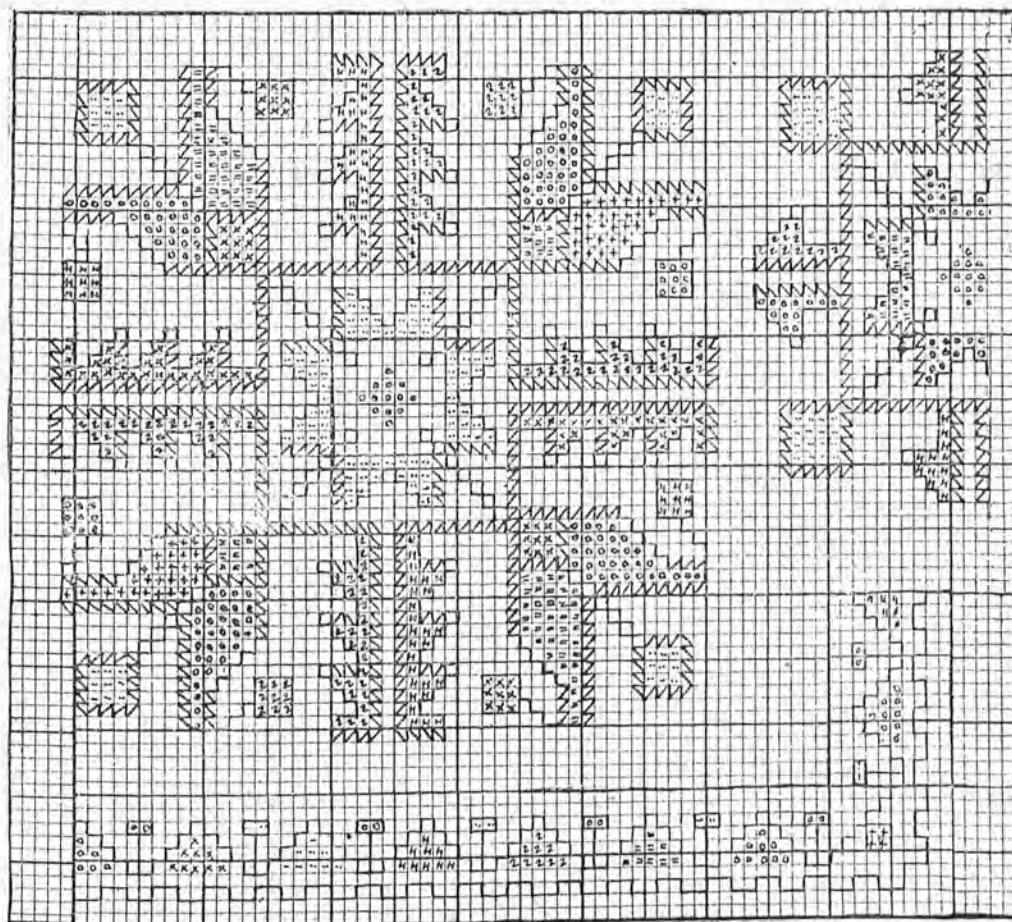
Ч. 4. Накривало на стіл з канвового полотна піскової краски. Взір ч. 9 з VIII. таб. wzoriv primineniy tut v oryiginalniiy formi. Po seredini tvority vin dva chotyrokutnyky, odyn bilyshiy, drugiy menshiy postavleni skisno do stolovoy plity. V deyakomu videtupii vid kraiu bilyzhyt toiy sam wzir vzdovzh ciлого kraiu servety. Rubetsy shyrokiy na 2 cm i vykynchenny shyrokoio garnoio mereshkoio.

Ч. 5. Попередниця (фартушок) для 4-літньої дитини. Взір ч. 1 з I. таб. wzoriv vykonanyiy na bilomu anglis'skomyu polotni. Vyshivka rozkhodytsya strilkami vid virizau i prykrashue kishen'ky. Rubetsy poperednyci ta styazhky do zav'язuvannya vykyncheny vuz'koio obmitkoio.

ЧИ ВИ ВЖЕ СТАЛИ
ЧЛЕНОМ КООП. У. Н. М.?

Ч. 8.

Ч. 9.

Ч. 6. Взір до настільника ч. 6. Краски: оо оо червона, хх хх зелена, гг гг біла, ... золотисто-жовта, == == жовта, нннн малинова, +++ синя, vvvv чорна.

До вишивання вживати ниток Mouliné, марки С. М. S.: червона ч. 547, зелена ч. 723, жовта ч. 431, синя ч. 424, чорна ч. 371

На спеку й сонце

Час утікає як хвилі в морі: ледви всміхнулося до нас весняне сонце, коли вже й літо за плечима. Радо покидаємо тепліший практичний одяг на перехідний пору року й думаємо про легкі воздушні одіння, що пропускали б воздух і сонце.

Комплет панус передполуднем. Бачимо чудесні його відміни з полотна, шатунгу, гладкого й узористого, маркізети та жоржети. Одноколірові жакетики до взористих сукнонок дають гармонійне враження красок. Пополудневі літні сукні продовжуються до кісток, а нерівним краєм досягають іноді черевика. Вони богато морщені, складані, збирані, щоб надати жіночій силуетці більше „жіночого“ вигляду.

А думки наші кружляють уже округ купелевого одягу, який щороку приносить нові відміни. І справді: на пляжах появляються щораз частіше купелеві піжами, які набирають таких дивовижних форм, що мало вже й мають спільного з первісним одягом для спання. Із шатунгу настелевої краски або матеріялу Jersey, яркого відтінку з відповідною блузочкою, здебільшого безрукавою, покривають вони пестрими плямами надморські пляжі. Відповідна шапочка або широкий солом'яний капелюх доповнюють цей одяг.

Купелеві костюми як звичайно по можливості короткі. Найчастіше зустрічаємо комбіновані з двох красок, спідничка й штанята темнішої а блузочка яснішої краски. Звичайно блузочка, глибоко витята на спині, є вишивана або аплікована якоюсь яркою краскою.

Але хоч як хотіли б ми провести цілий день на пляжі, всеж таки прийде́ться на вечір, чи холодний день змінити одяг. Цього-річне літо пройде під гаслом білого одягу. Сукні з білого полотна, шовку до прання, легкого возняного матеріялу, піки й батисту, прикрашені вишиванням, англійським гаптом або просто лише коліровим поясом стрічаємо всюди. До цього біла або й колірова шапочка й рукавиці. Скромно, а дуже елегантно.

- Ч. 1. Гладка сукня з квітчастого шовку до прання зі збираними або плісованими фальбанами.
- Ч. 2. Елегантна суконка з квітчастою маркізети з оригінальною тунікою. Комірцець із білої жоржети.

Жінки, купуйте лише в своїй крамниці!

У крамниці кооп.

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

при вул. Косцюшка ч. 1

можна дістати:

Машиновий шовк до шиття, марки „Progress“ у всіх красках по 15 сот.

Бавовна до цитровання й латання панчіх у всіх красках по 20 сот.

Голки різної величини до шиття й вишивання.

Паризькі пліси, гапти, мережки, монограми, відбиття взорів

М. КОЗЛОВСЬКА

Львів, ул. Академічна ч. 22, I. поверх.

Крамниця: ул. Льва Сап'іги ч. 28.

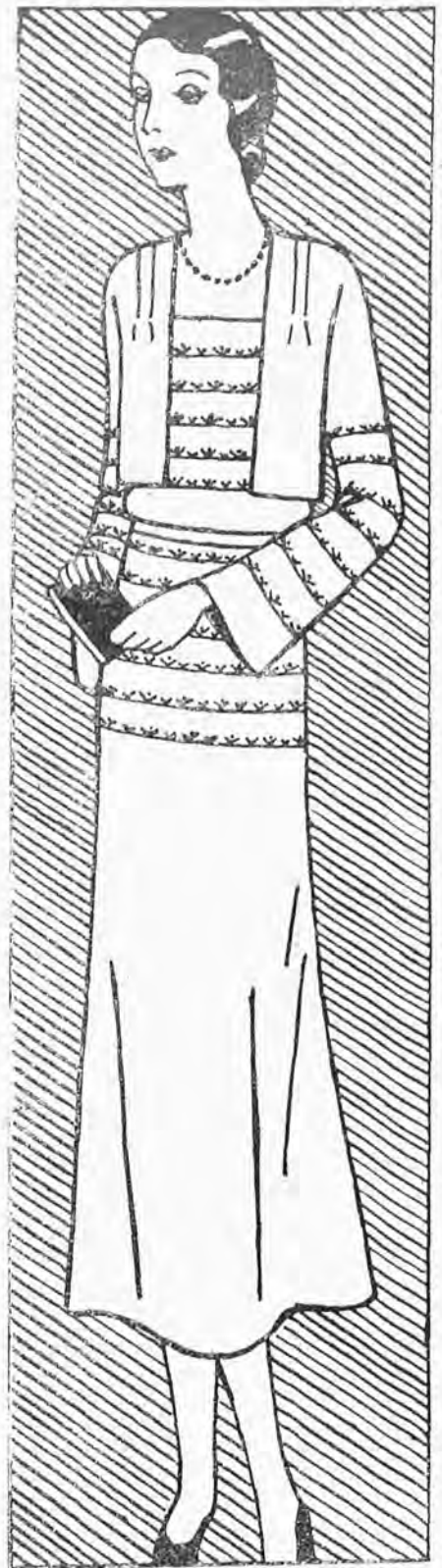
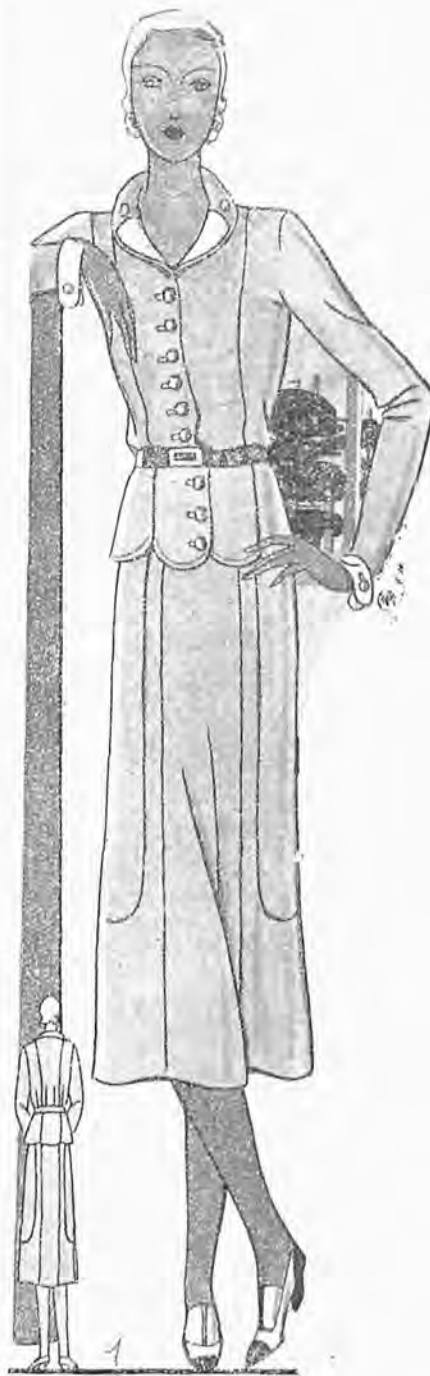
КООПЕРАТИВА

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

висилає на бажання

ПРОБКИ ПОЛОТЕН

за надісланням 25 сот. поштовими значками.

- Ч. 1. Елегантна сукня з ясної крепеллі, вишивана взором ч. 2 з X. таблиці взорів. Оригінальні рукави.
- Ч. 2. Гладка спортова суконка з голубого шантунгу.
- Ч. 3. Елегантна вишивана сукня з брунатної Среде де Шіне. Станок і рукави сукні прикрашені взором ч. 8 з X. таблиці взорів.

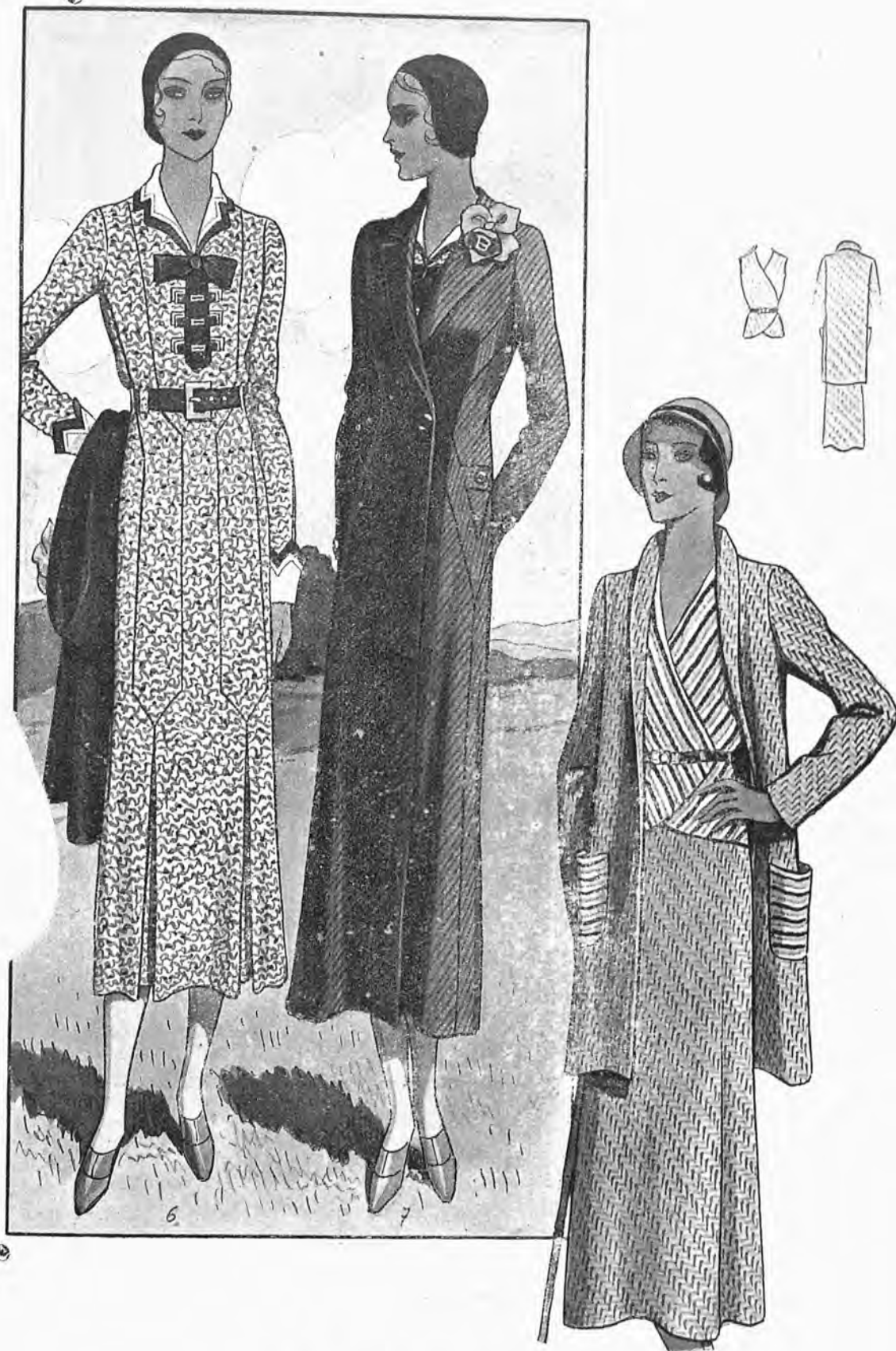
ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВНИЙ КРІЙ

Ч. 1. Елегантна літня сукня з зеленого шантунгу, прибрана білими плісими.

Ч. 2. Комплет із крепеллі вишневої краски. Болерко й манкети обшиті темнішим галуном.

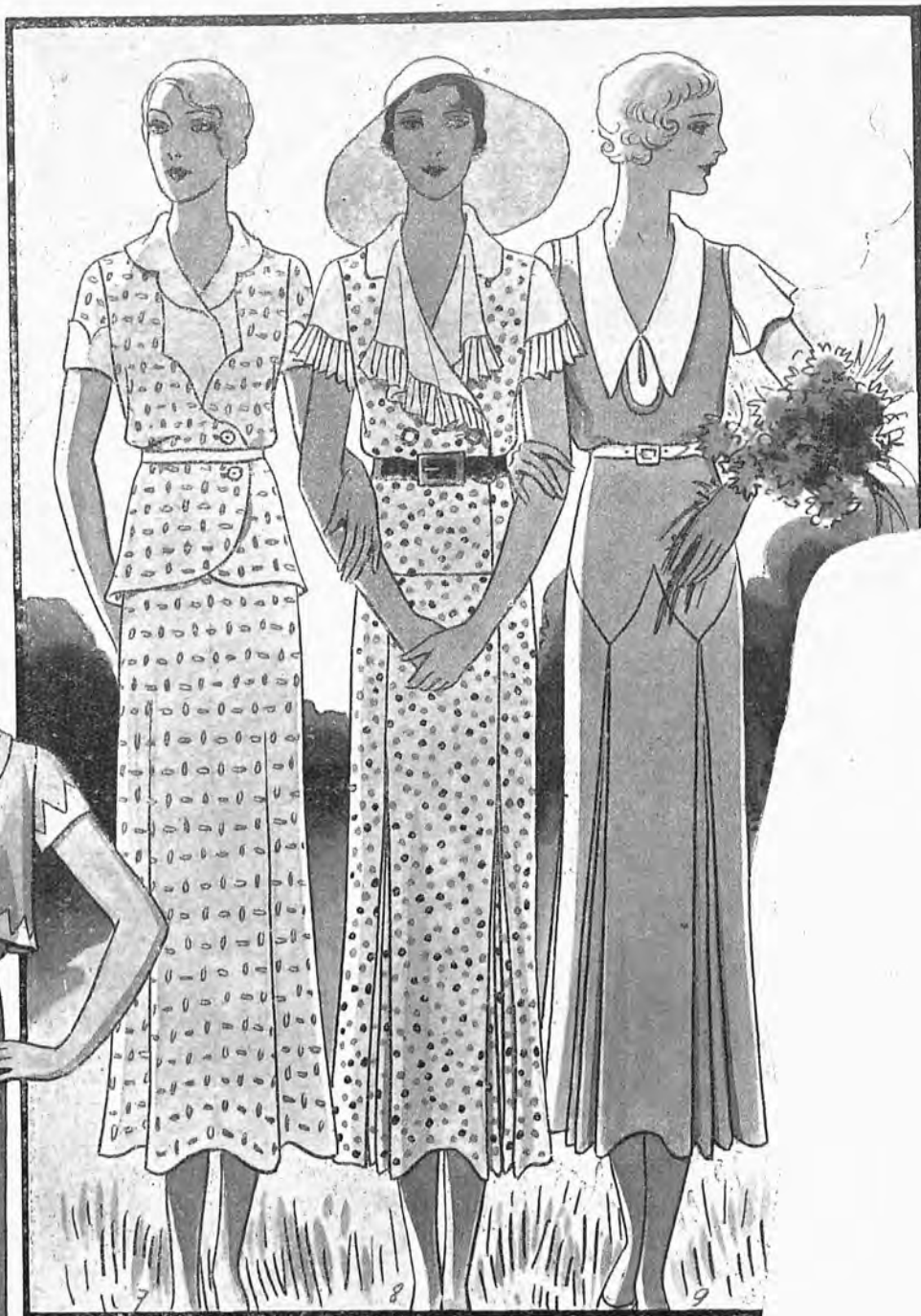
Ч. 3. Гладка сукня з узористої Среде de Chine. Комір і манкети з білого шовку.

НА ХОЛОДНІ ДНІ

- Ч. 6. Спортова суконка з легкого вовняного матеріалу. Пояс та прикраси коміра й манжет є з брунатного сукна.
- Ч. 7. Темно-синій плащ із легкого сукна. На боках має аплікації з того самого матеріалу.
- Ч. 8. Спортовий костюм із грубого tweed-у. Кишені й камізелька у яркі колірві смужки.

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

НА ГОРЯЧІ ЛІТНІ ДНІ

- Ч. 6. Літня суконка з з'роженого полотенця, прибрана білим. Блузка з білого батисту.
- Ч. 7. Легка сукня з узористого крепону. Комір і манжети з білої жоржети.
- Ч. 8. Літня сукня з ясного крепону в різнобарвні горошки. Пояс ярко-червоної краски.
- Ч. 9. Гладка суконка з рожевого шантунгу. Комір і рукавці з білої жоржети.

Прегарні взористі матеріали
маркізети, батисти, шовки на літні сукні
у великому виборі

порукає фірма:

СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ

Львів, Ринок 32.

Ч. 1. Теннісова суконка з білого полотенця, прибрана вузькими рожевими плісами. Ч. 2. Теннісова суконка з білої піки. Шви й ґузики викінчені червоним шовком. Такої самої краски є невеличкий жакетик. Ч. 3. Елегантна сукня з голубої крапеллі. Комір і манжети темнішої синьої краски. Ч. 4. Сукня з тонкої вовняної матерії. Пояс і рукавиці з чорної ірхи.

ЛЕГКІ ПЛАЩІ НА ВУЛИЦЮ

- Ч. 702/703. Суконка з узористої маркізети. Спідничка дзвонова з широкою баскією. Плащ із чорної жоржети, відповідний до легких літніх суконок.
- Ч. 2832. Елегантна сукня з темно-синьої жоржети, прикрашена плісованими фальбанамі. Потрібно 5'20 м. шовку, широкого на 100 см.
- Ч. 3272. Темно-синій плащ із вовняної жоржети з широкою пелериною. Потрібно 3'60 м. матеріалу, широкого на 100 см.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

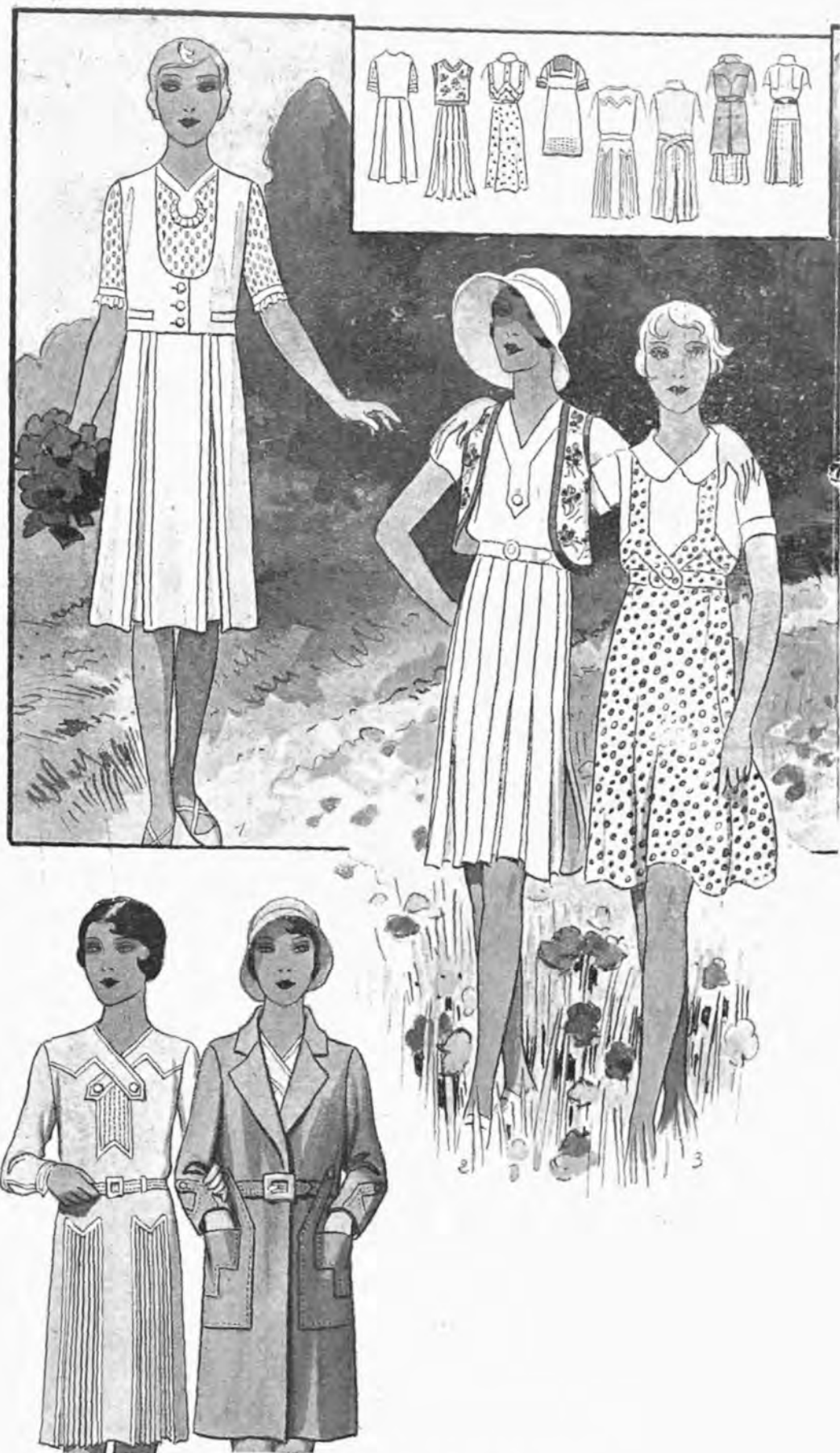
РАНІШЕ

РОМАН ЗУБИК, Львів, вул. Галицька 16

ПОРУЧАЄ:

Легкі шовкові фуляри

узористі маркізети й батисти
на літні сукні та блузки.

НА ВАКАЦІЯХ

- Ч. 1. Полотняна суконка голубої краски. До того фулярова блузка в голубі горошки.
 Ч. 2. Складана суконка з сирого шовку. Киптарик із узористої матерії.
 Ч. 3. Суконка з білого крепону в великі червоні горошки. Блузка з білого батисту.
 Ч. 5. Літня суконка з гладкого полотенця, прикрашена дрібними складками. Плащик із практичного, спортивного сукна.

ДЛЯ КУПЕЛІ Й ПЛЯЖІ

Ч. 895. Вигідний одяг для пляжі з квітчастого крепону. До цього біла безрукава блузка. Потрібно 5-40 м. матеріалу, широкого на 70 см.

Ч. 896. Купелевий стрій з ясного трикоту з червоною поперечною смугою.

Ч. 893. Купелевий плащ із грубої тканини. Лямівка темнішої краски. Потрібно 3 метри матеріалу, широкого на 150 см.

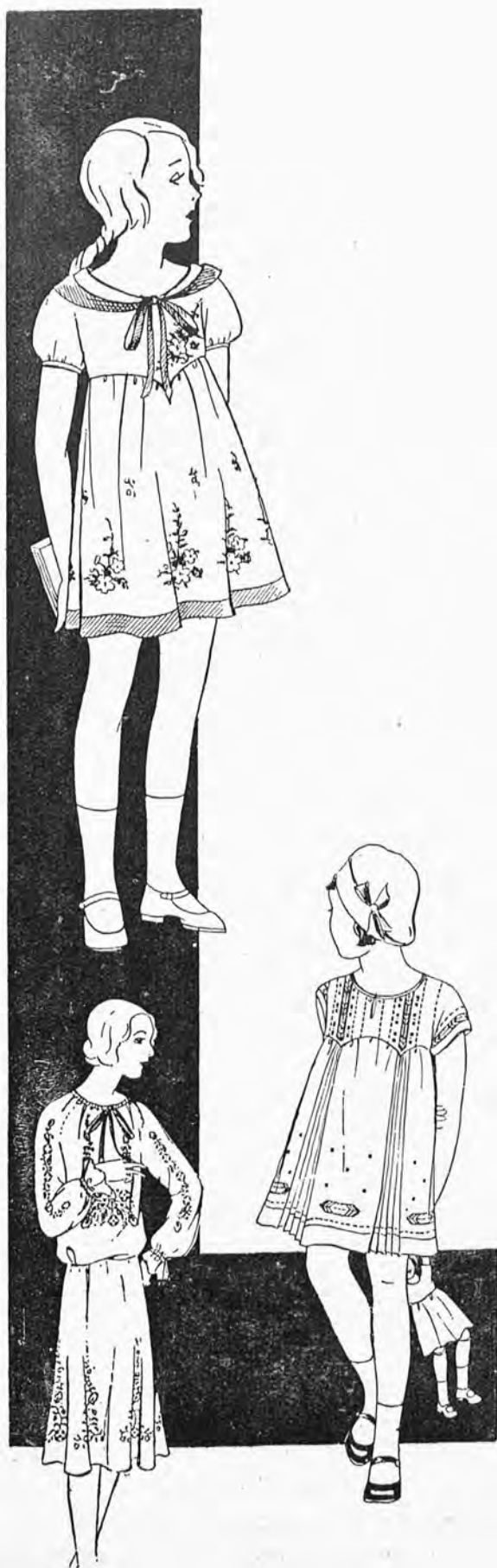
Ч. 862. Одяг на пляжу. Гладка блузочка з білої піки, широкі штани з узористого крепону.

ВСІ МАТЕРІАЛИ ПОТРІБНІ ДО РУЧНИХ РОБІТ МОЖНА ЗАМОВЛЯТИ
В КООПЕРАТИВІ „УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 39.

ВИШИВКИ Й ГАПТИ ДУЖЕ МОДНІ

- Ч. 1. Стилева суконка з ясного шовку до прання, гаптована кругом невеличкими китичками. Комір із двоякого матеріалу.
- Ч. 2. Вишивана суконка з білого бурунчуку. Виріз стягається на стяжку.
- Ч. 3. Суконочка з білого батисту вишивана хрестиками. Дібрані взори можна замовити в адміністрації журналу за надісланим 2'50 зол.

- Ч. 4. Суконочка з білої піки, прибрана темно-синім кормірцем та стебнівкою.

(Продовження з 18-ої стор.)

З варення дають до балії, де воно мусить трохи прохолоннути і ще раз пересукують в руках (не на машинці!). Даліше полочуть раз, дають до балії і заливають холодною водою, щоб білля плавало. Слідуючого дня другий раз полочуть, крохмалять і сушать на дворі. Коли є дощ то білля держать день-два в тій воді і ждуть погоди. Літом по виваренні білля вивозять на долину над ріку, розкладають кожний кусень окрема, а прачка яка сторожить, підливає час до часу коновочкою від підливання квітів білля, щоб не висихало. Найкраще вибілюються білля в місячну ніч. Є не прикра річ сидіти цілу ніч і пильнувати білля, коли ще в додатку тнуть комарі, але тут прачки до цього привикли. Рано білля полочуть у річці і таки зараз на долині сушать. Шнури розвішують на стовпах окремо до цієї цілі висушених, а щоб вітер не скидав білля на землю, припинають його деревляними спижаками. — Коли хочемо щоб білля не було жовте або сіре то ніколи не перепирати його у тій самій воді, в якій було намочене; 2) ніколи не лишати випраного білля і викрученого через ніч, лише старатися перепрати й виварити його одного дня. Коли білля є за багато, залляти його водою з порошком; 3) сушити білля на дворі.

Стефанія Вітошинська-Девоссер.

Наді Р. Надстругані цитрини можна переховувати довгий час у слідуючий спосіб: цитрину обчистити з білої та жовтої шкірки і покроїти у вузькі платки. Видобувши з них зернятка, посипати платки густо цукром та зложити їх до слоїка. Зав'язати й держати на холодному місці. Окрім того, можу Вам порадити ще один спосіб: видусити сок із цитрини та зварити його з цукром, беручи двічі стільки цукру, що соку. Оба способи я сама випробувала і можу сказати, що я ними вдоволена.

Галія С.

ПРИПИСИ

Карафіол зі сметановою підливою

Карафіол, зварений у солоній воді, поставити нехай скапає, а потім уложити на полумиску. Полляти зверху підливою, яку приготувляється в слідуючий спосіб: $\frac{1}{2}$ шклянки солодкої сметанки, три жовтки, $\frac{1}{2}$ ложочки добірної муки, 1 ложку міцного росолу перемішати разом у більшій посудині. Вставити цей горнець до ринки, наповненої киплячою водою і мішати так довго, аж згусне. Потім додати ложку свіжого масла, трохи соку з цитрини, дрібку білого перцю й посолити після смаку.

Накипльак із карафіолу

Приготовити білу засмажку з ложки масла й 2 ложок (можна й більше) муки, присмажити злегка, залляти молоком і поставити нехай закипить. Коли вистигне, вбити до тої маси 3 жовтки, ложку тертого пармазану, ложку січеної шинки, трохи соли і спіг із трьох білків. Форму вимастити добре маслом, вложити кусинками звареного карафіолу, залляти тістом і спекти в горячій рурі.

Шпінат по італійськи

Попарити шпінат кип'ятком і посікти дрібно. Потім кинути до ринки на топлене рум'яне масло, додати зубець часнику, дві почищені й дрібно посічені сардельки, ложку муки й подусити хвилику на маслі. Залляти це все міцним росолом, посолити і поставити на плиту, нехай дійде.

Зелена салата

(на французький спосіб)

Поділити головки салати на менші кусинки, обмити їх та поставити, нехай скапають. До цього зладити окремо підливу:

Ложку муштарди втерти добре з оцтом, оливою, сіллю й перцем. Підливою полляти салату коротко перед поданням.

Другий спосіб приладження підливи: втерти на піну два жовтки, додати ложку муштарди, ложку оливи (каплями), соли й перцю і січеного прирізу.

Шпарагова фасоль в сметані

Шпарагівку очистити з волокон, попарити і варити в солоній воді, аж змякне. Відцідити, залляти сметаною, розколюченою з 1 ложкою муки і дусити даліше. До смаку дати кілька капель цитрини.

Зимна підлива з прирізу

2 сирі жовтки і 5 варених, $\frac{1}{8}$ оливи, соли, соку з цитрини, 1 булку мочену в молоці або в оцті (залежить чи має бути остра

чи ні). Жовтка втерти з оливою (додавати каплями), соли і цитриного соку додати до смаку, кілька капель води, перетерту булку і жовтка перетерти через сито. На кінець дати дрібно крайного прирізу. Подається до зимного мяса.

Пивце

Скільчити 1 літр ячменю (звочувати водою і держати в теплом місці), висушити, спалити і змолоти в млинку від кави 10—15 л. води варити з 2 деками хмелю і кавою 3 год. Каву (ячмінну) і хмель кинути до води, коли вже добре тепла. Окремо спалити 40 кісток цукру (майже $\frac{1}{2}$ кг), як на кармель, залляти потрохи горячою водою $\frac{3}{4}$ л. і заварити кілька разів, щоб цукор розійшовся. Дати це до кави і з тим має вона варитися ще пів години.

Коли дещо простигне, перецідити через ситочку і додати 2 дека дріжджів в чистій шматці з камінчиком. Так має стояти 24 год. в літному місці. Потім зібрати піну, перецідити ще раз і зливати до фляшок. До кожної фляшки всипати цукру на кінець ножа і 3—4 зернятка рижю та добре закоркувати. Фляшки держати на стоячому спершу в кімнаті, а відтак у пивниці. Пити можна аж по 8 днях.

Кисіль із афин

Налляти на пів кіля чисто перебраних і вимитих афин три шклянки води, поставити на вогонь і коли закипить, всипати туди 1 шклянку цукру. Зварити так, щоб ягоди потріскали. На ту кількість узяти $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ шклянки бараболяної муки, розпустити її в такій самій кількості зимної води і вляти тонкою струєю до киплячих афин, мішаючи весь час, щоб не повстало грудок. Коли так покипить ще 2—3 хвилини, можна вилляти кисіль на полум'ясо і подавати горячий або зимний. Окремо подають до нього цукор або молоко, а також бісквіти.

Кисіль із агресту

Взяти зеленого, незрілого агресту, почистити від стебелінок та вусиків, обмити й розрізати кожну ягоду на половину. Даліше поступати так само як при киселі з афин, лише взяти більше цукру.

Подала О. Винницька.

УКРАЇНЬСЬКА ЗАГАЛЬНА ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ

в 3 томах (125 аркушів, 2.000 сторін),
багато ілюстрована чорними та кольоровими образками і географ. мапами.

Виходить щомісячними 4-аркушевиими зшитками
під гол. редакцією Д-ра Івана Раковського.

Дотепер вийшов I. том (А—Ж), 660 стор. і коштує в краю та ЧСР зброшурований 72 зол., опрацьований в полотно 80, у півшкірок 85, у шкіру 90 зол., за границю 10 ам. доларів. Належитість за I. том платна готівкою, дальша передплата на II. том по 7-20 зол. від кожного 4-аркушевого зшитка. За границю висилається тільки томами, опрацьованими у півшкірок за попереднім надісланням 10 ам. дол.

Замовлення і гроші слати на адресу:

Адміністрація Видавництва

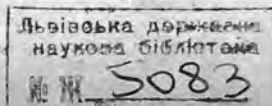
Українська Загальна Енциклопедія

Коломия, Народний Дім.

Обов'язком кожного українця, кожної української установи мати першу Українську Загальну Енциклопедію!

Видав Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок ч. 39., I. пов.

За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

У крамниці коопер. „Українське Народне Мистецтво“

Львів, вул. Косцюшки ч. 1

можна дістати: **Сільське, тонке полотно** домашнього виробу догідне на занавіси, доріжки, суконки, широке на 75 см. по 3— зол. за м.

Бурунчук, тонкого виробу, догідний на суконки, занавіси, серветки, широкий на 1 м. по 5.50 зол. за м.

Лянне полотно краєвого виробу, догідне на церковні хоругви, обруси, широке на 160 см., ткане для вишивання . 15— зол. за м.

Канвове полотно (Панама) у білій, сірій і пісковій красці, пригоже на фелони, портієри, накривала на стіл і ліжка, широке на 160 см. по 15—, 16— і 18— зол. за м. (залежно від краски і якості).

Сирий шовк краєвого виробу, догідний на літні костюми й вишивані сорочки, широкий на 100 см., по 16— зол. за м.

Лянне полотно чеське, догідне на церковні хоругви, обруси, широке на 180 см., по 25— зол. за м.

Нитки до вишивання, марки C. M. S., різних красок і виробів по слідуючих цінах:

Cotton Perlé в клубках 60 сот.

” ” в мотках 42 ”

C. M. S. в мотках 22 ”

Mouliné Meridian в мотках 16 ”

Числа красок подані у відділі Ручних робіт.

Замовлення прохаємо адресувати до головного складу кооперативи, **Львів, Ринок ч. 39.**

Товар висилаємо за посліплатою або за попереднім надісланням готівки.

В наведених цінах нечислені кошти посилок.

Позір!

Позір!

Передплачуйте

„ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ“

богато ілюстрований журнал історії та побуту

виходить що місяця на 24 стор. 4^о

Плаєє традицію недавно-минулого,
містить прецікаві спомини учасників,
крім того історичні нариси та легку
белетристику.

Передплата виносить усього: 13— зол. річно,
7— зол. піврічно, 3.50 зол. чвертьрічно.

Для членів чвертьрічна передплата 3— зол.

Адреса: Львів, вул. Руська 18/III.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

НАЙДЕШЕВШИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ТИЖНЕВИК!

ЗМІСТОМ СВОЇМ ЦІКАВИЙ ДЛЯ
ЖІНОК, МУЖЧИН, МОЛОДІ Й ДІТЕЙ!

ДОПИСИ З УСІХ КІНЦІВ СВІТА.

ЗВЕРТАТИСЯ НА АДРЕСИ:

„Жіноча Доля“, Коломия, Нова 1

„Żinocza Dola“, Kolomyja, Nowa 1, Poland,
East Galicia, Europa.

Чек.konto П. К. О. Варшава 153.700.

Телефон ч. 19.

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

ВИКОНУЄ

готові або на замовлення ручні роботи з народними вишивками й мережками для прикраси одягів і домашньої обстановки.

ПОРУЧАЄ

вишивані блузки, суконки, сорочки до народних одягів, білля, обруси, капці, сервети, подушки.

ВИДАЄ

щомісячний журнал для плекання домашньої культури „НОВА ХАТА” з відділом мод і ручних робіт. Передплата виносить: на рік 18 зол., на піврік 9.50 зол., на чверть року 5 зол. Для Америки 3 дол., а для Чехословаччини 2.50 дол річно. (Red. i Adm. Lwiv, Rynok 39.)

КРОЇ! ————— МОНОГРАМИ! ————— ВЗОРИ!

ПОЗІРІ

ЖІНКИ

ПОЗІРІ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ КООПЕРАТИВИ:

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО”

ЖІНОЧА ПРОМИСЛОВА КООПЕРАТИВА З ОБМ. ПОР. У ЛЬВОВІ.

АДРЕСА:

УДІЛ 30— зол.

Львів, Ринок 39.

ВПИСОВЕ 3— зол.

Купелева місцевість над Чорним Морем Сергіївка на Акерманщині, Бесарабія.

На березі Чорного моря, коло цілющого лиману. Чисте морське й степове повітря. Гарний пляж. Добре влаштована грязелікарня й водолікарня з відділом для хворих на серце й жіночі хвороби. Аптека, лікарі, пошта, телеграф, телефон. Казіно.

На румунських залізницях 50%-ва знижка. Прямий поїзд із Чернівців до Акерману. З Акерману до Сергіївки автом.

Харчівання укр. жіночого гуртка: повний харч від 100—120 левів денно. Мебльовані кімнати від 1000—3000 левів місячно.

Зголошуватись на адреси:

a) H. Ciornuha, Cozaci, Jud. Cetatea Alba, Basarabia.

b) Serghiivca, vila Cusova.

Свій до свого!

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЖУРНАЛИК „СВІТ ДИТИНИ”

якого не повинно бракувати ні в одній українській хаті, де є діти!

Добірний духовий корм для розуму й серця дітей, цікаві ілюстрації, загадки, оповідання.

МАМИ, ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО ЦЕ!

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1931:

квартально 3 зол.; піврічно 6 зол.; річно 12 зол.

Для Америки й Канади	1.50 дол.
Для Чехословаччини	50— кор.
Для Румунії	240— левів.

Замовлення слати на адресу:

ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ”,
Львів, вул. Зіморевича ч. 8.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво”.
Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок 39.

За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА
З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові

Ціна числа зол. 3—

Н О В А

Х А Т А

1931

М. БУТ.
30

Від Адміністрації

Пренумерата є платна з гори; щоби оминати перерви в посилці журналу, просимо о правильне виплачування належності.

До всякої кореспонденції з Редакцією і Адміністрацією просимо долучувати на відповідь 0'30 зл. поштовими значками.

В разі зміни місця побуту просимо завчасу нас про це повідомити, а на кошти зміни адреси прислати 0'50 зл. поштовими значками.

„НОВА ХАТА“

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНЬОЇ КУЛЬТУРИ

Річна передплата 18— зол. В Америці й Канаді:
Піврічна передплата 9'50 „ річна перепплата 3 дол.
Чвертьрічна перепплата . . . 5— „ В Чехословаччині:
Ціна поодинокого числа . 1'80 „ річна передплата 85 к. ч.

В Румунії: річна передплата 500 лейв, піврічна 250 лейв, чвертьрічна 150 лейв, поодинокое число 50 лейв. — В Румунії приймає передплату на „Нову Хату“: Dmvtro Herodot, Bucarest IV. Delea Veche 45.

Адреса: „НОВА ХАТА“ Львів, Ринок ч. 39, I п.

Тел. 8583. — Число конта П. К. О. 405.361.

Відновляйте передплату! Дайте прочитати знакомим!

Найдешевша передплата добрих книжок!

За 3'50 зол. 12 книжочок „Самоосвіти“

Лише до 31-го січня 1931!
Пізніше буде дороще!
Кожда книжка окремо
також дороще!

ВИДАВНИЦТВО „САМООСВІТА“ дає всім самоосвітникам добрі, але невеликі об'ємом підручники з усіх ділянок знання, які необхідні для пересічно освіченої людини. Підручники писані науково, але при тім легко зрозуміло.

Приступайте до передплати на 1931 рік!

Цілорічна передплата на 1931-ий рік за 12 книжочок коштує всього 3'50 зол. вже разом з поштовою пересилкою, якщо прищелється передплату найдаліше до кінця січня 1931. — II. Хто прищелє цілорічну передплату на 1931-ий рік аж в лютім або березні 1931 р., той мусить зложити 4 зол. — III. Піврічна передплата, зложена з гори на піврік виносить 2'25 зол.

Гроші слати тільки на адресу: „Центробанк“, Львів, Ринок 10, з приміткою на переказі, або на чеку: „Для Самоосвіти“.

Хто купує комплект 12 книжок, що вийшли протягом 1930-го року, за готівку, платить замість 6'40 зол. разом з пересилкою, тільки 5— зол. разом з пересилкою.

Досі появилися такі книжки: зол.

1. К. Коберський: Що таке освіта і як до неї братися? 0'35
2. В. Созанський: Чого земля потребує? 0'35
3. М. Шаповал і О. Слободич: Великий Зрив. Історія укр. революції ч. I. 0'50
4. І. Блажкевич: Культурна людина. 0'50
5. І. Лучишин: Наш світ. 0'45
6. О. Слободич: Боротьба світів на Україні. Історія укр. революції ч. II. 0'50
- 7—8. В. Созанський: Тайни природи. 0'80
9. О. Слободич: Історія Галичини в рр. 1918—1919. Історія укр. революції ч. III. 0'60
10. О. Т. Кунштовний: Слово до молодих людей. . . 0'35
11. Др. С. Парфанович: Чоловік та жінка. 0'60
12. Розвиток життя на землі. 0'40

Лікарка Загального Шпиталю і Народної Лічниці у Львові Др. Софія Парфанович

ординує в недугах внутрішніх
і жіночих від год. 2—4 попол.

Львів, вул. Домагалічів 2. II.

Книжки й журнали надіслані до редакції:

(Просимо авторів і видавців надсилати нам свої видання для обміну й поміщення в оцій рубриці).

„Жіноча Доля“, — двотижневик, для українського жіноцтва, Коломия, чч. 25—32.

„Žensky Svet“, — місячник, Любляна (Югославія), ч. 7.

„Літературно Науковий Вістник“, місячник, Львів 1931, ч. 7—8.

„Нові Шляхи“. — літературно-науковий, мистецький і громадський журнал, Львів 1931, ч. 7—8.

„Життя і знання“, ілюстрований місячник, Львів 1931, ч. 10.

„Учительське Слово“, орган Взаємної помочі Українського Учителства. Львів, ч. 11—12.

„Літопис Червоної Калини“, ілюстрований журнал історії та побуту. 1931 р., ч. 6.

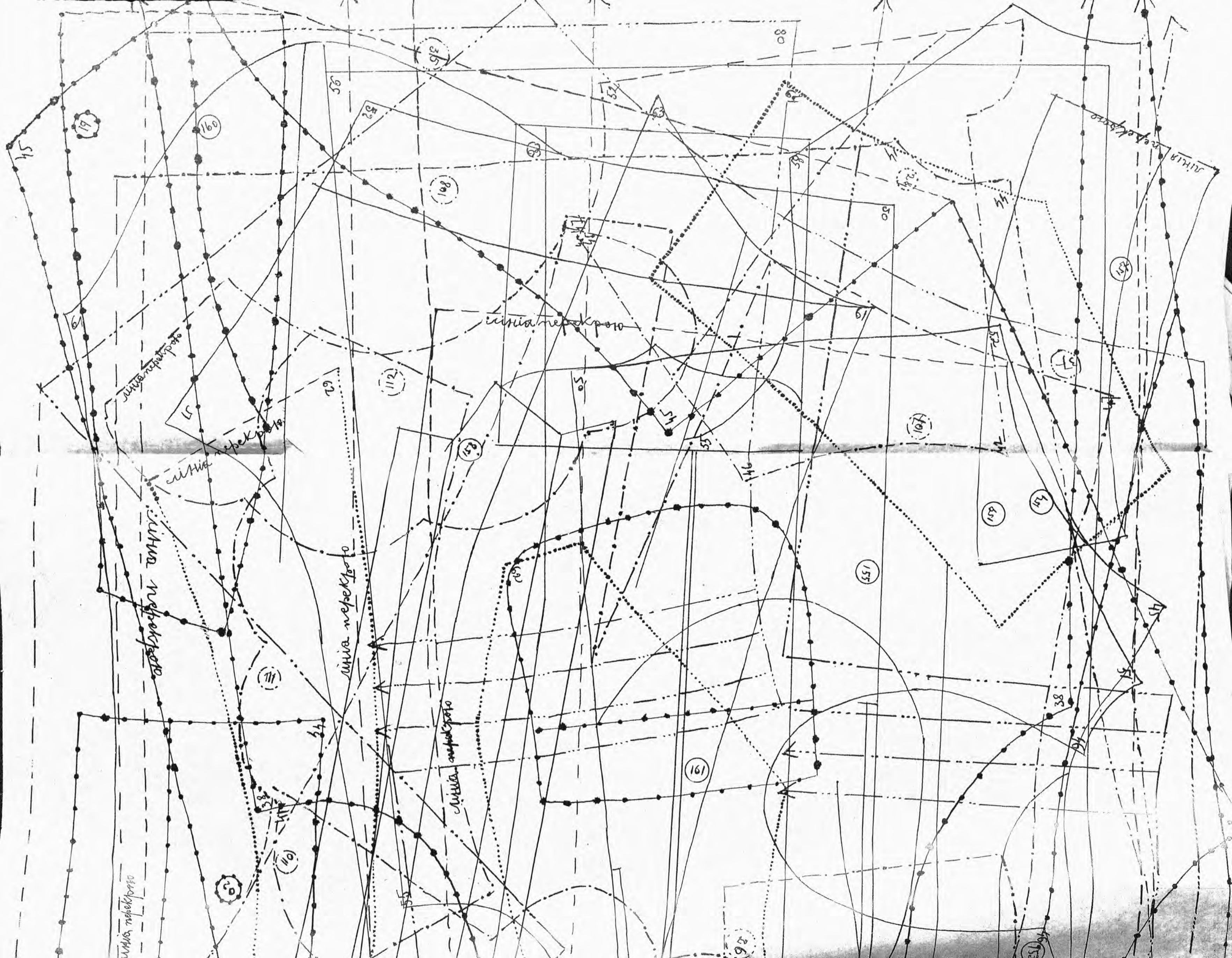
„Неделя“, Ілюстровани Лист, Београд. Тижневик.

„Вісті з Лугу“, письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці, ч. 7.

„Шлях виховання й навчання“, педагогічно-методичний місячник, ч. 7.

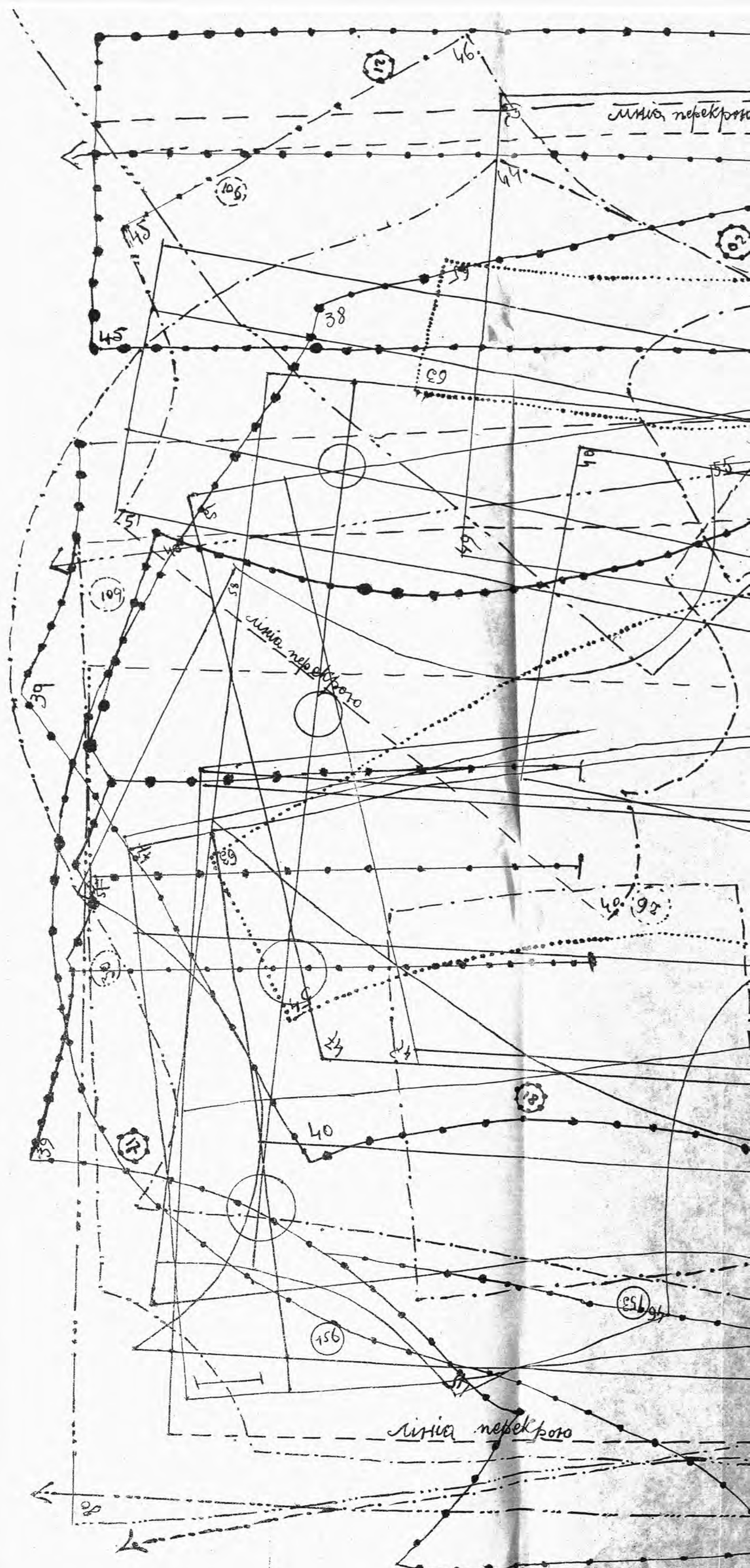
„Ева“, časopis moderní ženy, Praha, ч. 17—22.

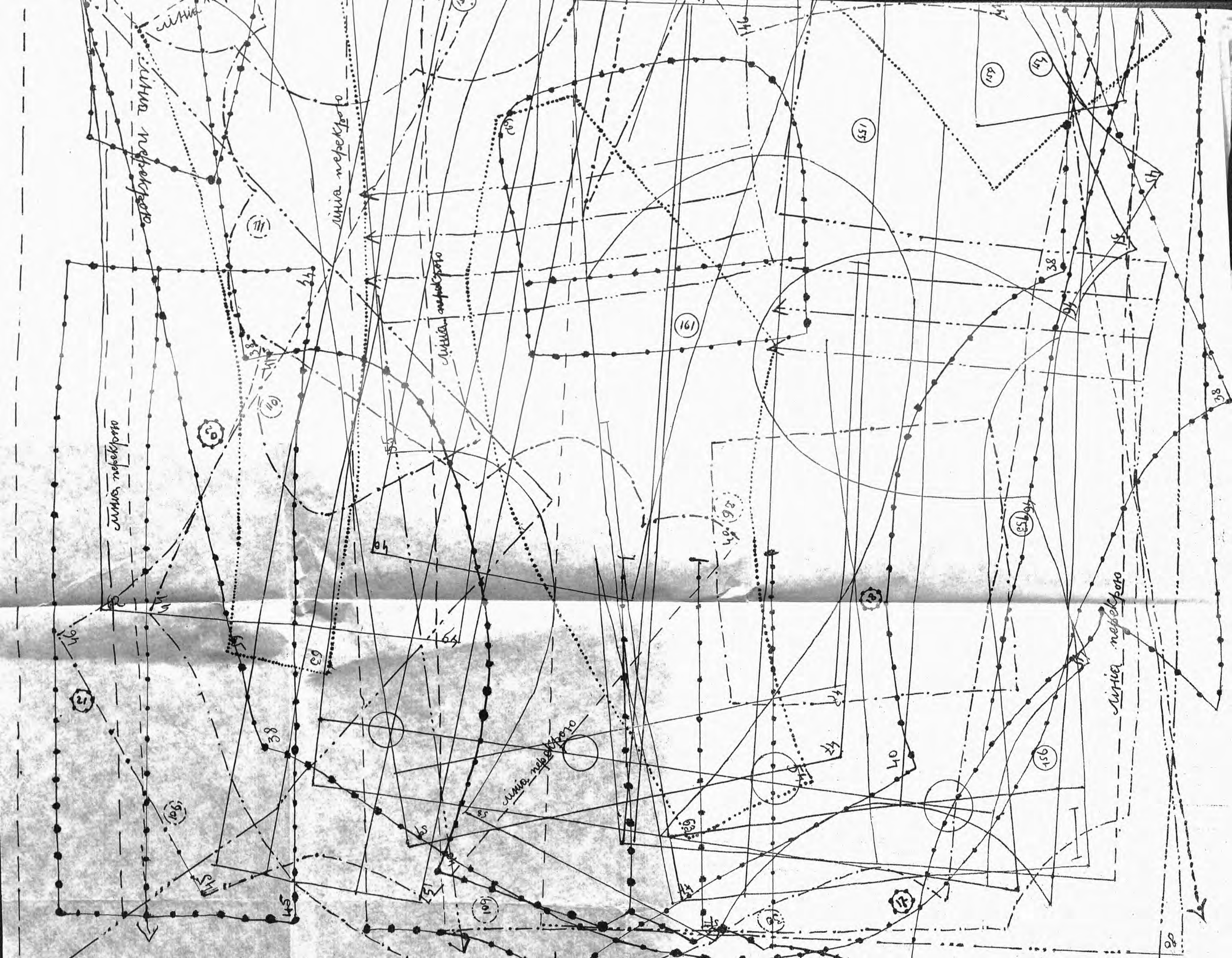
„Пчолка“, Видав Т-во „Просвіта“ в Ужгороді, ч. 11.

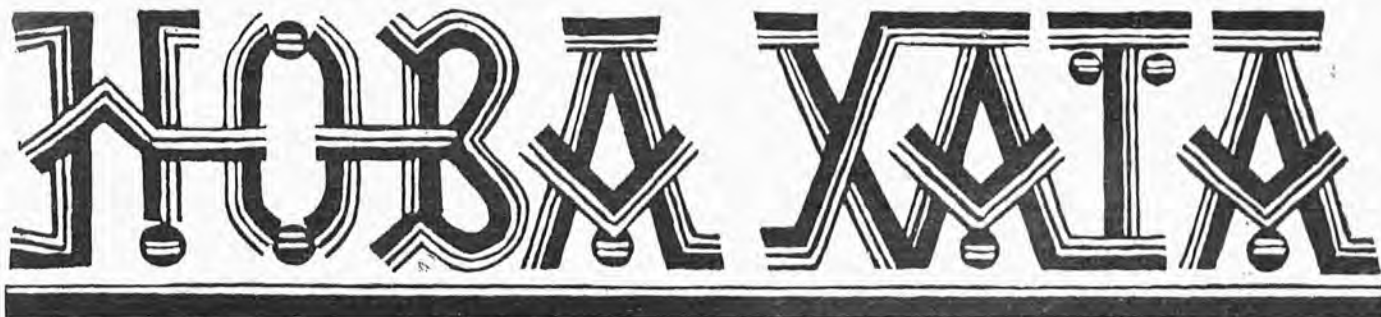

II. АРКУШ КРОЇВ

БЕЗПЛАТНИЙ ДОДАТОК до „НОВОЇ ХАТИ”
ДО Ч. 9. (ВЕРЕСЕНЬ 1931.)

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ
ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК VII.

ЛЬВІВ, ВЕРЕСЕНЬ 1931.

Ч. 9.

ЗМІСТ: М. Підгірянки: По хвилі. По виставці укр. нар. мистецтва в Данцігу. С. Яблоńska: Виправа до пісків Сагари. У справі народньої поші. Н. Королева: Жанна д'Арк. Стефа Стадниківна. К. Дашиничева: Чи вмієте поділити собі час? О. П.: Осінні квіти. Н. М. Дітям до школи. Нові книжки. Ріжні вісти. Хто порадить? З нашого досвіду. Листування Редакції. Із старого—нове. Приписи. Ілюстрації: Із виставки нар. мистецтва в Данцігу. Молодиця з Городенщини. Городенський відділ. Відділ Великої України. Арабська вулиця. Під мурами міста Фезу. Ф. Красіцький: Подруги. Дівчина з Полтавщини. Стефа Стадниківна. У неділю. Група пластунів і пластунок.

МАРІЙКА ПІДГІРЯНКА

ПО ХВИЛІ

Заколисася вода
від удару веселля.
Думонька давня, молода
прилестилась до серця.
Бризкають перли зпід весла
і котяться без шуму.
Ах, звідки хвиля принесла
весняну мою думу?

Хвилює, гнеться очерет,
а беріг утікає.
І човна біг і чайки лет
в блакиті десь зникає...
Гей, це не бризки зпід весла,
це люба, дружня мова...
Ах, звідки хвиля принесла
чар молодого слова?

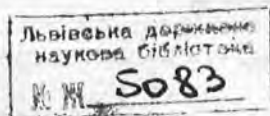
Полум'ям хвилі зайнялись.
Весь захід між вогнями
Так, як давно-давно колись,
Як ще перед літами.
Та схід багрянив їх тоді,
день був передімною.
Поплив мій день, мов по воді,
я перед нічю стою.

Минули літа молоді.
Запізні сподівання.
Аж ось зринає на воді
ще квіточка остання.
На срібних пінах зпід весла
блідим сердечком світить:
Кудиж це хвиля понесла
мої зів'ялі квіти?

Вже заграва — весь фіолет
А нічка кужіль вине.
Припав до землі чайки лет,
Човенце далі плине,
І я за ним плистиму в ніч,
аж стріну зорі ранні:
Не дам же хвилям у розтіч
Квітки мої останні! —

9 травня 1931.

ПО ВИСТАВЦІ УКРАЇНСЬКОГО НАР. МИСТЕЦТВА В ДАНЦІГУ

I

Замітною датою буде зазначений в історії плекання народного мистецтва день відкриття виставки в Данцігу; тут же вперше виступило воно зорганізовано й суцільно перед очима заграничної публіки. Бо хоча й траплялися досі невеличкі виставки народного мистецтва тут і там за границею, не давали вони суцільної картини народної творчості України, не згадуючи вже про ті виставки, які користувалися нашим добром, не називаючи його властивим, належним йому іменем. Отут вперше, можна сказати, поспробувала кооп. „Українське Народне Мистецтво“ спов-

Із виставки нар. мистецтва в Данцігу:
молодиця з ГОРОДЕНЩИНИ

нити своє призначення й за границею та хоч і непрямо, всеж таки доцільно доложити свого труду до розголосу українського імені.

З допомогою студ. Т-ва „Основа“ в Данцігу, яке виділило спеціальний комітет для цієї справи, вдалося кооперативі поконати всі труднощі технічного характеру, які чекають кожне підприємство у великому чужому місті.

II

В самому центрі міста, у великій історичній будові „Stockturn“-у — дві невеличкі ясні салі. Давніше були це „салі тортур“ для колишніх в'язнів міста Данцігу, а тепер служать вони сучасним його мешканцям місцем різних вистав. Над входовою брамою „Stockturn“-у висіє в часі від 5. до 15. лишня ц. р. велика біла таблиця з чорним написом: Ukrainische Volkskunstausstellung.

До салі ведуть низькі, залізом окуті двері, які під час виставки стоять широко відчинені. При вході до салі раз же вражає вас мальовнича картина: на тлі ясного біло-рожевого килима, проєкту Олени Кульчицької, стоїть струнка, вродлива молодиця в народному вбранні. Нечаче причаровані, зближаєтесь і помічаєте, що це нежива

лялька, яка граціозним поворотом голови та пишним одягом викликає живо враження дійсності.

Щойно тоді помічаєте, що ви в яській просторій салі, завішаній килимами, в якій мерехтить безліч красок і переливається в різних відтінках.

Не знати звідки й починати! На право від вродливої молодий з Городенщини примістився буковинський відділ, який пишається теж своїм власним строєм. Пинні рукави сорочок буковинських викликають недовіру: невже можна все те вичарувати руками й іглою? Приходиться пояснювати й доказувати, перевертати вишивку на лівий бік, де виразніше зазначаються та виступають стіби низинки.

Поволи відходить публіка, начеб то переконана й вертається всеж таки до городенської молодий. Тут уже приковує увагу всіх її „писаний“ покутський кийтар, який видається всім занадто теплим. А що її „опинка“ ручно ткани, це теж усім здається неймовірним. Про сорочку вже не питають, мабуть переконав їх буковинський примір. Тільки раз-у-раз чуєте вигук: яке це прекрасне! Скільки часу це коштує!

Уважно розглядають примінне народне мистецтво, розміщене в кожному відділі. Обруси, доріжки й подушки, приновлені до всякої обстановки, захоплюють своїми різноманітними зорами та мозольним виконанням.

Молодиця починає собою городенський відділ, який чи не найкраще віддає народню творчість нашого Покуття. Та вона в цьому відділі не одинока: тут розміщено ще три ляльки-мініатури в народному вбранні зі села Городниці та Тишківців, городенського повіту. Дві відданиці у весільних строях особливо дивують усіх своїми весільними вінками, зладженими з барвінку, герданів та червоної волічки. „Який тягар!“ зітхають пімкинні дивлячись із острахом на цю штучну й цікаву будову. Третій стрій, — бабуня в перемітці, помагає наглядно показати відвідувачеві спосіб вязання цього головного убору. Поруч приміщено кілька малюнків покутських переміток Олени Кульчицької, а також і кілька правдивих тканих та вишиваних переміток із Городенщини.

Вже кінчається спілі, повні краски Городенщини й невеличким відступом через меншу стіну салі грає живими відтінками Гуцульщина. А тут усе стає нове й відмінне для відвідувача. Яркий гуцульський стрій з червоними „запасками“ та „писаним“ кийтарем, плетені капчурі з пестрим узором, це новий світ, який бентежить та захоплює непривичного до ярих красок чужинця. Тут усе заставляє їх дивуватися, і гуцульські коралі й прегарні їхні різьби й яркі, а всеж таки тонколінійні зори. Особливо дивують усіх писанки. Невже це справжні яйця? Невже вони так тільки рукою мальовані? А краска не злізає? Доводиться пояснювати й розказувати; для крашого зрозуміння лежить тут також лушпинка з писанки, що розбилася по дорозі.

Невеличкий відступ стіни завішаний малюнками народних типів Олени Кульчицької. Окрім гуцульських типів, які доповнюють гуцульський відділ мальовничими постатями, видніються тут лемківські та бойківські одяги, дівчата на обжинках, молодий в пестрих перемітках. „Невже вони й тепер так одягаються“, питають вас здивовано й приходить на ново пояснювати, що це не історичні одяги а дійсні, існуючі. Для пояснення розложена на великому столі посередині салі збірка згорів кооперативи „У. Н. М.“. Туди й спрямовується недовіру відвідувача. На підставі згорів, упорядкованих на білих таблицях, можна доказати йому еволюцію орнаменту в поодиноких околицях, пр. в Сокальщині, та при помочи невеличкого

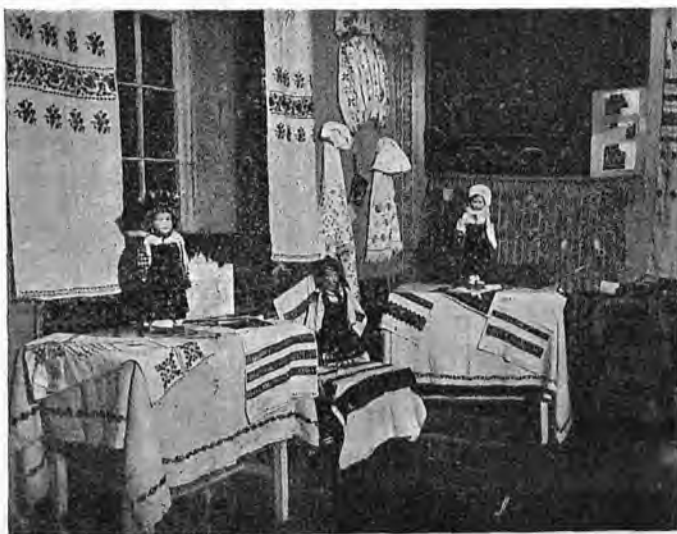
викладу переконати його, що наше народне мистецтво живе й розвивається, шукає нових форм та способів, що воно — існує.

Кілька східців веде до другої салі, в якій примістився відділ Великої України. Вже звідси прозирає крізь завіси-портієри струнка дівоча постать „Наталки Полтавки“, як прозвали полтавську дівчину-ляльку відвідувачі-українці. Її жовта мов соняшник хустка видніється здалека на тлі темного килима та мимоволі приковує очі до себе. Оглянувши докладно першу салю, переходять усі в кімнату Великої України і глянь! Тут глядач, втомлений барвними враженнями першої кімнати, знаходить відпочинок серед блідих, ніжних, степових красок. Мягкими лініями вється у спокійних, молодих красках полтавський гапт по занавісах. Притишені в красках квіти покидані на килимах Ольги Кульчицької, якими обвішана ця кімната. І серед цього тла, серед білих мережок, блідих гаптів та прозорчастих завісок стоїть всміхнена дівчина в білій сорочці та червоній плахті, неначе засоромлена що оце її видумки, її вишивки подивляє отут стільки чужинців. „Яка тонкість красок!“ подивлялися німці в голос та не йняли віри, що це тільки селянська робота. „Вибачте, ми привикли, що все селянське повинно бути пестре, рябе“, говорила вчителька тутешньої Kunstgewerbeschule „так воно в нас водиться“. І знову говорите, доказуєте, наводячи приміри чужих народів та їхнього мистецтва. Що полтавське вирізування трапляється теж у норвежському селі, де його виробляють теж тільки селянки переконує її й вона погоджується з нашим субтельним народним мистецтвом.

Тепер тільки глядач вертає до початку й починає наново оглядати. Сам уже ставляє потрібні питання. Для особливо цікавих стояв окремий стіл з відповідною літературою та — мапами. Тут можна було оглянути видання Нац. Музею у Львові та інші матеріали, що появилися досі про українське народне мистецтво. Кілька мап України — географічна, етнографічна та політична пояснювали чужинцеві положення та розміри нашої Батьківщини.

III

Виставку відвідало значне число осіб, між якими було й споре число чужинців, переїзжаючих через Дан-

Із виставки нар. мистецтва в Данцігу:
ЧАСТИНА ГОРОДЕНСЬКОГО ВІДДІЛУ З ЛЯЛКАМИ-
МІНІАТУРАМИ У ВЕСІЛЬНИХ СТРОЯХ

цігу та інших місцевих визначних громадян, які дуже прихильно поставилися до цього нашого почину.

Преса відгукнулася дуже живо на це мистецьке явище в Данцігу. Окрім відомої вже статті „Мода й па-

Із виставки нар. мистецтва в Данцігу:
ВІДДІЛ ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ

родне мистецтво“, що появилася в „Danziger Sonntagszeitung“ дня 5 липня ц. р. слід відмітити ще дуже прихильну рецензію в „Danziger Allgemeine Zeitung“ з 7 липня ц. р. й короткі замітки в „Danziger Volksstimme“ та „Danziger Morgenblatt“-і. В „Zoppoter Zeitung“ з 8-го липня ц. р. поміщено статтю п. К. Ліббе, місцевої журналістки про народне мистецтво України.

Із наведеного видно, яким широким відгуком відбилася влаштування виставки в мистецькому житті Данцігу. І для кооперативи „У. Н. М.“, яка влаштувала цю виставку з допомогою пп. О. О. Кульчицьких із Перемишля та кооп. „Гуцульщина“ в Косові, дала ця виставка багато корисних вказівок про заграничний ринок, з яким оце стрінулася вперше безпосередно.

На цьому місці слід відмітити щире й безкорисне поміч комітету Т-ва „Основа“, яке у значній мірі підготувало й упорядкувало технічний бік виставки. Членам комітету, до якого ввійшли пп. Б. Окпиш як голова, Р. Мацюрак, скарбник, Т. Грушкевич, секретар, Б. Малинович, референт реклами, Н. Сайко, Т. Федина як члени, складає Управа кооперативи „У. Н. М.“ на цьому місці щире подяку.

Виставку цю, важний крок у розвитку кооперативи, сміло можемо вважати початком дальших виступів нар. мистецтва заграницею. Успіхом добре організованої виставки є окрім всяких інших досягнень і те, що для великого кола людей стало наше народне мистецтво не пустим словом, а новим, повним мистецьким змістом поняттям.

ціг. Прихильні відгуки в місцевій пресі притягнули й велике число спеціалістів. Між гостями виставки слід відмітити ректора й професорів техніки, єпископа міста Дан-

ВИПРАВА ДО ПІСКІВ САГАРИ

Нарешті, завдяки великій протекції у французької влади видали мені дозвіл переїхати кордон безпеки у небезпечні країни. Дозвіл зазначає, що виїзд і приїзд поза кордон у непокорені, арабські місцевості має відбутися в один день, (виключаючи ніч) та на свою власну відповідальність.

Я їду в товаристві шофера Рене, який знаючи мою спрагу нових вражень і незнамих країн, пропонує мені поїхати до Тарудану, куди він відвозить одного араба і його дві жінки.

Тарудан — це старе, арабське місто, близько Сагари, що його французи ще не покорили. Останній відділ так званої „Légion Etrangère“ (чужоземної легії) обозує перед Таруданом — в Агадірі, але й Агадір ще не зовсім спокійний.

Границя між покореними та непокореними місцевостями тягнеться на 150 км перед Агадіром.

Виїзд щойно завтра в четвертій годині вранці, а за нах небезпеки вже поширяє комірки мого серця. Цікаво! Може це останній день моєї свободи?

У місцевостях, де французи ще не встромили свого владного триколірного прапору, де ще не ввели війська, вільні араби метять свою кривду на тих безталанних смільчаках, що гнали цікавістю або необережністю, впадають їм у руки.

Повернувши з проходу я застала на столі листа. Він від Манріє, що два тижні перебуває у Казаблянці. Зміст його менш білий такий:

„Перестерігаю вас, самовільна та необережна дівчинко, що, довідавшись про ваше божевільне бажання поїхати до Тарудану, я вжив усіх моїх впливів перед владою, щоби дозволу вам не видали, так що всі ваші заходи зовсім зайві.

„Нагадую вам, що два дні тому на дорозі між Магадором та Агадіром араби напали на військове авто, вбили поручника й капітана, а жінку капітана забрали зі собою. Аж тепер я зрозумів, чому наша влада відмовляє славянським націям в'їзду до Марока. Якби ми випустили сюди сто подібних до вас українців, то по місяці вашого побуту, ми певно втратили-б Мароко.

„Дозвольте ще виразити вам моє цілковите невдоволення вашою поведінкою та сувору заборону, щоби ви якнебудь наражували себе на небезпеку.

„Зрозумійте, що мені дороге ваше життя і т. д.

Оттак шутка! Справді? Забороняю! Зайві заходи! Го, го!!

Щоби впевнитися, що заходи не зайві, я ще раз уважно перечитала дозвіл, оглянула всі підписи та печатки і червоним олівцем підчеркнула слово „Autorisation“.

Ми виїхали ще цього самого вечора, втікаючи перед „усіма можливими впливами п. Манріє“.

Мій вірний шофер наражуючись на майбутню пімсту всесильного Манріє вмиг рішив виїхати, не зважаючи на пізню пору.

Зладив авто, набрав бензини, з'ясував арабові, що виїхати треба конче сьогодні, бо так наказує дозвіл і ми поїхали.

Ніч така місячна та ясна, що аж лячно. Пальми та стрункі кипариси кидають свої довгі тіні впоперек дороги. Авто їде безшумно, погасивши світла, їде та лякає птах, що незвички до нічного шелесту. Старий, сивий Атлас здивовано дивиться на нас та світить своїми блискучими, сніговими верхами.

Свистливий крик сови різко та несподівано пронизує мертву тишу ночі. Цей звук нагадує гасло до наступу.

А ми їдемо мовчки, виявивши очі у форми дерев і тіней. Пізно вночі місяць положився спати в одну зі соковитих долинок Атласу, а тіні пальм злилися з темрявою, що окутала степ.

Раптом передні колеса авто нервово підстрибували та впали.

— Балька — просичав крізь зуби Рене, додав газу та й задні колеса 15-кінного „Фіята“ перескочили бальку.

Рене засвітив великі світла і метрів за сто перед нами побачили ми посередині дороги білу постать араба, що повівав чорною хустиною.

— Злізьте на дно авто — прошепотів Рене, та натиснув сильніше на газ. Авто помчало зі швидкістю 100 км, промайнуло попри араба, що втікаючи з дороги, все ще повівав хустиною та кричав різким голосом „Балек, балек“. На десять метрів перед нами ми запримітили прірву зірваного моста.

Розгін авто був за великий, щоби зупинити його так швидко. Рене повернув керівницю на ліво і авто покотилося по схилі придорожнього насипу.

Схил був лагідний; авто з'їхало і зупинилося біля річного берега, недалеко від провізоричної дороги.

Тільки мій лікоть та бічна шибка потерпіли від цього. До нас підбіг араб з чорною хустиною та, побачивши нас живими, від зворушення не міг вимовити слова, тільки підніс руки до неба, дякуючи за ласку Аллахові.

Рене заспокоїв схвилюваного араба, що обмацював свої жінки в авті, чи вони живі, а потім став перевязувати мій порізаний лікоть.

Нарешті ми обоє сіли на східок авто, щоби відпочати від сильних вражень.

Ще задиханий від бігу араб, витираючи піт зі свого добродушного обличчя, цією самою хустиною, якою остерігав нас від небезпеки зірваного моста, та оближуючи засохлі губи, підсунувся зовсім до нас і вкінці вимовив: „Алла Кібір“.

Рене поважним тоном з'ясував йому, що ми тільки випробовували спроможність авто і запитав, чи можна просто переїхати ріку, чи може треба до авто підчепити крила.

Араб з великою пошаною позирав то на нас, то на авто, а потім пояснив, що річка неглибока та що це зайві праця дочіпляти крила до авто і ми рушили далі в дорогу.

Жовтий ранок стрів нас у степу і тут я побачила перший міраж (привид). Образ придуманий природою.

Залиті зеленою водою стоять собі тонесенькі, сині дерева, купають віти у воді, плавають, а тіні простягають свої підрізані галузки до неба.

Найфантастичніші сади, форми будівель, гори і все те видніє попереду близько дороги, а коли під'їдеш ближче до цього райського куточка — він відсовується наче дратуючи вас, та зовсім зникає розвіяний вітром замінений іншим далеким.

Обдурена сотню разів привидами, не вірю більше моїм очам, та й на вкриті оливковими лісами гори Атласу, на сонце, а навіть на Рене, що сидить побіч мене, дивлюсь мов на привид, що ось-ось і зникне.

Сонце вже поснідало, напившись роси і пахощів із квіток та піднімаючись понад вершки гір, всміхається на добрий день до своїх зелененьких, запашних долинок і оглядає, чи піч якого лиха не вчинила їм. А ми все ще мчимо поспішаючи до кордону.

Доїздимо до перетягнутого поперек дороги ланцюга і Рене зупиняє авто.

Здивовані моєю появою, поліцаї хутко підійшли до нас і зажадали документів. Рене спаленів, але я вже здаєла помітила по їх обличчях, на яких нічого крім здивування не відбивалось, що вони ще не дістали наказу задержати мене. Вони оглянули дозвіл, пригадали нам, щоб ми повернули з поза кордону не пізніше як сьогодні вечером, до 8-ої години, відчинили ланцюг й авто знову почало з подвійною швидкістю, щоб втекти якнайдалше.

В одній із соковитих долинок Атласських гір, коло прозрічастого джерела ми зупинилися відпочати.

Араб розстелив килими на запашній траві, витягнув печені курки, палянички, масло, мід, овочі та став ладити чай на вугіллі. Чай закипів і ми сіли втрійку до смачного сніданку.

Араб відскубує руками клантики білого мяса, підсуває їх нам під пальці, запрошує, заливається, але це не зменшує нашого недовіря.

В його очах пробивається хитрість та суворість його вдачі, вони оминають ясної та простої дороги поперек білків, бродять манівцями, мов злодії та підглядають нас зпоза насунених повік.

По сніданку я та Рене відходимо в глибину маслинного лісу, даючи арабові спробогу провітрити та нагодувати своїх жінок, що все ще покійно сиділи в авті.

Лісок запашний, свіжий та зелений.

Де-не-де зустрічаємо кущик мімози, що своїми пахощами згущує повітря та затрушує його своїм жовтим пилком. А по боках навколо долинки тягнуться червоні й жовті скелі, а ще вище понад ними білий сніг.

Аж тут почула я шум крил, що розрізує повітря.

— Аероплан — здивовано гукнула я.

— Так, так, пані, він власне по вас приїхав і зараз спуститься в долинку, забере вас на хребет та повезе до Тарудану — пожартував Рене.

Невисоко над головою я помітила величнього, брунатного орла, а за ним другого й третього. Вони летіли у свої замки викуті з червоного мармуру на стрімких скелях. Перед брамами їхніх замків простягались невеличкі веранди.

Кожний орел, долетівши, сідав на них і з обуренням придивлявся тим нахабним істотам, що без дозволу гуляють по їхній долині.

Дяке, запашне та веселе було це узлісся, але годі. Треба було їхати далі, аби ще сьогодні побачити золоті

до уст, щоби пахощі квіток не задушили, не розірвали моїх легенів.

Усе широке річище потоку та його береги поросли великими, кров'яними квітками з жовтими середниками.

Під мурами міста Феуз

Голівки нагадують лілеї, але вони повніші та крапці. Їх барви такі гарячі, пелюстки такі прозорі й соковиті, а пах такий привабливий, що хотілось би кинутись в їхні задушливі обійми, спляти від пахощів, вrostи поміж них та на завіжди там залишитись.

Ці їхні м'які барви й гарячі пахощі ділають, мов звуки музики, відривають від землі та несуть кудись на своїх оксамитних хвилях як по музичних акордах.

Я підійшла до першої квітки, станула перед нею навколінки, припала устами до її ніжного серця та пила їх запашну, гарячу кров.

Потім я захотіла зірвати квітку та повезти її зі собою, мов мелодію, мов мрію, але вона тільки вигнулася у двоє наче танечниця. Я вдруге вхопила й шарпнула її гнучкий стан, щоби переломити його, але він тільки м'яко зігнувся в руці, а втомлена боротьбою квітка тремтіла вперто й шепотіла: „Ні, не дамся так легко, коли хочеш, то виривай з корінням“.

„Візьму“ заревів мій інстинкт бажання. Я вже поставила зуби, щоб встромити їх в еластичне тіло квітки, коли вона, випущена з моїх рук випростувала свій гнучкий стан і погіршливо вдарила мене в обличчя.

Аж відскочила я з сорому та гидоти за свій вчинок і жалісно дивлячись на пошарпану квітку. І вмить почувала, що все параз десь зникло, і мелодія пахощів і гарячість їх барвних тонів.

Вражені моєю людською вдачею зацікавили квіти, відвернулись від мене і віддалися вітрові, а він поніс їх пахощі і стогін геть вгору до мармурових замків та до орлів, що все ще мов на чатах, стояли на скельних верандах.

Один орел почув, побачив і сердито злетів та став облітати свою долинку, наповнюючи її шумом погрози.

Я ще раз глянула на квітки, а вони легесенько похитуючи своїми чарівними голівками, шепотіли мені вслід: „Не дотикай мрії руками“.

Роздратована сідаю в авто і ми від'їздимо. Вузька дорога пнеться серпентиною на вершок гори, і веться понад крутими скелями, такими тупими закрутами, що авто ледви може по них обертатись.

Небезпечка світить сотнями своїх пропасних очей, тягне до себе і вабить. Руки шофера на керівниці покриті набряклими жилами, а чоло рясним потом. Сонце,

Арабська вулиця

піски Сагари. Повертаючи в напрямку авта, ми пішли до ріжкою, що збігала до потічка. Вам, певне, вже інколи траплялося затикувати носа від неприємного запаху, а мені цим разом довелося витягнути хустинку і прикласти її

розпалений камінь і залізо авто гріють нестерпно, а трави та зелені ні сліду, тільки вгорі на сонці переливається ніжними барвами рожевий сніг.

Остання передсніжна, крута серпентина, присипана піском.

Рене додає газу і авто поволі повзе по сипкім піску до половини, але колеса котяться назад. Поза нами крутий закрут, якого задній хід не візьме, а внизу п'ятдесятиметрова прірва.

Рене повертає авто на скелі і гальмує; воно зупиняється впоперек дороги. Араб та його жінки охають, стогнуть і держаться щосили поручча та вікон.

Треба нам зчинувати з дороги пісок. З трудом вистригли ми на снігову гору. З неї все видно довкола: і снігових її синів, і кольорові скелі, і сочисті долинки, а там далі аж до синього обрію тягнеться жовтий степ.

Ідемо хребтом Атлаських гір між снігами, поміж небом та сонцем, а над нами тільки орли літають і вітер несе нам їх далекий, грізний шум і свіжість від снігу.

Тепер ми з'їздимо серпентинкою, подібною до першої, знову поміж голими скелями, знову крізь лісок і знову вгору до снігу.

Раптом синій, лихий океан піниться перед нами, а ми просто та стрімко з'їздимо в нього і ось-ось шугнемо на його хвилі та попливемо по них, мов по гірських хребтах.

А океан усе з істеричним реготом ударає у відслонені скельні груди, відпливає, розганяється і знову сердито їх бє, вижолоблюючи собі скарбниці, щоб було де ховати свою добычу.

А там, де немає скель, де океан не зустрічає ніякого опору, він лагідно бавиться на пісочку і гріється у сонці, наспівуючи своїй, на арабський лад, одноманітної пісеньки.

Його берегом доїздимо до Агадіру, але тут не довго задержуємося.

Рене набирає бензини, й ми їдемо далі дорогою і придивляємось гарним берберам.

Вони мені ще більше подобаються як араби. Вигляд у них гордий, але спокійний, барва їх шкіри має темно червоний відтінок, а очі гарячий блиск.

А жінки, мов ті дикі, піжні квітки, що я зустрічала в долині Атлаських гір. На тлі блискучої, темно-червоній шкіри розрисовані сині рисунки, що обвивають рамена та ноги, мов галузки повійки, а їх плавні рухи тіла мають більше кокетерії як у арабських жінок.

Здалека бачите гарне, відслонене обличчя жінки, з цікавістю підходите, вже радієте у глибині душі, що ось нарешті зовсім зблизька побачите його, жінка наближується, ви вже ясно помічаєте повні, вишневі уста, татування на бороді й її лукаву усмішку, аж коли ваш погляд тільки раз майнув по її обличчю, кокетлива бербера вже насуває заслінку на соковиту губку, а потім поволеньки до самих куточків очей.

Як ці очі привабливо дивляться на вас і лукавий, кепкуючий вогник світить в їх глибоких зіницях.

На вид цієї рафінованої кокетерії охоплює дика охота підскочити до цієї жінки і здерти з її обличчя облудну заслонку.

Покидаємо Агадір і засіяну гарячими очима юрбу, що кидає нам свої прощальні, перехресні погляди — чоловічі, нахабні у мій бік та жіночі, обіцюючи у бік Рене.

Авто рушає, ми почуваємо, що за нами пливе рій поглядів, думок, що в їх очах ще залишились наші образи, та що їх серця все ще питають:

„Хто вони?“

У СПРАВІ НАРОДНОЇ НОШІ

(Продовження)

НОША В СЕЛІ ДИКАНЬЦІ НА ПОЛТАВЩИНІ

Вишивання сорочок на Полтавщині перейшло також цілий ряд перемін, який відбився й на вигляді народньої ноші. Давним типом вишивки тут було настилування (гладь), яке виконували білими, або й небіленими нитками. На тлі полотна повставав лискучий рельєфний взір. Для більшого контрасту красили ці нитки на попелясто синявий колір при помочі кетягів очерету. Вишивка була розміщена на вуставці, поодинокі мотиви її, серединки були розкидані кількома рядами по тлі рукава „одскочки“. (Рис. 6, „Н. Х.“ ч. 7—8, 1931).

Другим типом вишивок на Полтавщині, це вирізування, ажурне шитво, в якому взір комбінований із квадратних вирізаних дірочок, обметаних кругом. Близькою відміною тієї техніки є мережка, якою звичайно є викінчені поли сорочки. Буває вона й примітивною у формі „прутика“, себто мережки, яка одночасно підшиває рубець і творить ряд дірочок, а також і складною, коли поширюється в цілий ряд таких „прутиків“. На них затираються дірочки нитками, які творять непрозорі квадратики й узор.

В повнішому часі поширилося на Полтавщині, а тим самим і в Диканьці вишивання хрестиками. Дівчата й молодіці залюбки вишивають хрестиками рослинні мотиви, стилізовані троянди, дубове й каштанове листя (гл. „Н. Х.“ ч. 6, 1930, ст. 17). Відповідним вужчим мотивом є обведена пазуха й комір сорочки.

Як матеріалу до цих вишивок уживають у Диканьці чорної й червоної заполочі. Деколи примінують білу

й червону заполоч, однаке ніколи не додають до цього третьої краски. Таку комбінацію красок стрічаємо у дівчат і молодіць, баби ж вишивають сорочки білим настилуванням.

Другою важною частиною жіночого одягу є спідниця. Спідниця це форма народньої ноші новішого типу, яка по малу витискає давні: запаску й плахту.

Її шиють із кунного матеріалу, ситцю, перкалю, з улюбленим взірцем: по чорному полю дрібні (конче дрібні) квіти. Часом трапляється тло спідниці синє, зелене а у старих баб червоне. Але ніколи не вживають до цього ясных матеріял, які звичайно носять лише циганки. Зрідка вживають на святочну спідницю й дорожчого матеріалу, кашміру або шовку, але ніколи не можна було зустріти оксамиту чи сукна.

Шиють спідницю доволі широкою, збираючи її на горі в дрібні збирочки. Від ширини її, себто від того чи вона „рясна“, залежить й її пишнота. Прикрасою спідниці є кілька оксамитних, переважно чорних ленточок, якими обшивають її в висоті колін. Деколи ці ленточки бувають кольорові і йдуть півмеандром довкруги спідниці, т. зв. „свинячою доріжкою“. У стані викінчують спідницю обшивкою, яка зав'язується. Довжиною сягає спідниця на 10 см вище кісток, так щоб було видно вишиваний чи мережаний приділ сорочки, „поділ“, або „лиштву“.

У випадках урочистих, не всі, але ж досить багато дівчат, молодіць, а особливо бабів надягають плахти. Це

є два подовгуваті кусники вовняної тканини, різнобарвні, чудового вигляду, найрізноманітніших, картатих візців, деколи прегарно згармонізованих. Вони були переважно вовняні. Часом прошиті (вишивані додатково) шовком. Траплялися й цілі шовкові, але такі були незвичайні, перетикані часто срібними й золотими нитками.

Крій плахти однаковий, традиційний: два шматки, зшиті до половини. Деякі мали для прикраси „китиці“, (кутаси).

Плахту надягається так, що перегинається зшиту часті під незшиту і так зложеною плахтою обтулюється став жінки. „Роспирка“ плахти припадає на перед і затулюється попередницею.

Старші жінки в Диканьці в буденні дні ходять у „запасах“ з рідкої вовняної, доморобної й виключно чорної тканини. Запаска складається з одного прямокутного кусника матеріалу, який уневиюють у ставі червоною вовняною крайкою. На долинні запаски розходиться, творючи білий вузький трохкутник сорочки, що припадає переважно на ліве коліно.

Попередниця (фартух), яку надягають верх плахти або спідниці є звичайно з одноколірової дорогої тканини, шовку, кашміру. Квітки й орнаменти вишивані на них є перешивані часто срібними й золотими нитками.

Залежно від того, чи жінка одягає спідницю чи плахту, вживає вона поясу. До запаски й плахти вживають крайки, ткані з доморобної вовни, здебільшого червоної „кармазинової“ краски. З обох країв вона закінчена тороками. До спідниці пояса чи крайки не носять.

Зачіска в Диканьці нескладна. На будень заплітають дві коси по боках і складають віночком округ голови, як на популярному портреті М. Вовчка. У свято спускають косу ззаду на плечі й виплітають в неї стрічку, здебільшого одноколірову. За те прикраси головні є дуже різноманітні. Дівчата завітчують себе вінками з живих, деколи паперових квітів. Улюбленими квітами були маки, мальви, далії, чорнобривці.

Залюбки вживають чільця, себто твердого діядему із чорної оксамитки, вишиваного різноколіровими нитками, або покритого квітами, як бачимо на картині Ф. Красіцького „Подруги“.

Хусток уживають дівчата лише при праці. Маленькою перкалевою хусточкою обв'язували щільно голову в будень, зимою ж уживали великих грубих хусток фабричного виробу, або тонких „кашмірських“ з гарними квітками. Молодиці носять очіпки, які вже помаху уступають місце хусткам. Диканський очіпок звичайно був із шовку темно фіолетної краски, але траплялися й тонкі вовняні очіпки. Це шапочка, яка зашнуровується ззаду й дозволяє сховати під нею все волосся. Форма очіпку циліндрична з плоским дном, деколи злегка заокруглена.

Намисто носять у Диканьці багато. Особливо цінилося т. зв. „добре намисто“, яке переходило в спадщині з матері на дочку, себто правдиві червоні коралі. Тому й носять часто їх наслідування, а також намисто з дутого яркочервоного або синього шкла. Між намистом є вишані „дукачі“, великі срібні монети. Зав'язують його в такий спосіб, що уміщують один разок під другим, все нижче аж до пояса. Ззаду прикріплюють його шовковими стяжками, які звисають аж нижче колін.

Верхній жіночий одяг у Диканьці має кілька відмін залежно від матеріалу, з якого він зроблений та пори року, для якої призначений. Із різних тих відмін слід згадати юнку, сірячину й козушанку, але можна зачислити сюди також корсетку, яку жінки й дівчата носять постійно поверх сорочки. (Гл. картина Ф. Красіцького: Подруги).

Безрукава „корсетка“, або „керсетка“ є відміною дав-

ного козацького жупана, який зовсім перевівся на Україні. Її шиють на будень із перкалю, а святочні з шовку, оксамиту або тонкої вовняної тканини, краски темнозолотистої або чорної. Вона не має коміра ані отворів; застібується з лівого боку, а деколи на переді на „гаплики“ (гафтки). На Полтавщині керсетка має став дуже високо, так що найвища частина її припадає під груди. Довжина її більша, як в інших околицях України, в Диканьці керсетка не доходила на 10 см до коліна. Крій

Фотій Красіцький: ПОДРУГИ

та спосіб шиття керсетки описаний докладно в „Н. Х.“ ч. 7—8, 1927 р.

Юпка, це тепліша відміна керсетки, яку носять здебільшого старші жінки. Вона має рукави та підшивається підшивкою. Поли юпки є поширені клинами, т. зв. „вусами“, які сягають до стану. Краска юпки звичайно гніда, сепійна. Як і в керсетки, нема тут коміра, зате виріз є значно менший. Святочна керсетка та юпка прикрашувалися на краю „свинячими“ доріжками із зеленої або червоної стяжки.

Сірячина — це верхній одяг із доморобного твердого сукна, сірої, гнідої або чорної краски. Крій сірячини нескладний. Подовгуватий кусник сукна перегибався в середині; в ньому робиться виріз для шиї й розрізується перед аж до стану; так повстає станок сірячини.

Тоді викроюється з дальшого матеріалу поли, а щоби їх поширити, вставляють клини „вуси“, яких число може бути різне, але завжди непаристе, тому що один „вус“ припадає ззаду (3—5—7—9). „Викот“ себто виріз є широкий, щоби не закривав намисто. Комір низький, 2—2,5

НАТАЛЯ КОРОЛЕВА

ЖАННА Д'АРК

(З приводу 500-ліття спалення Орлеанської Дівчини)

Stat cultrix vigilans pauperis hortuli,
Annorum tredecim parvula, nit sciens.¹⁾

співають в гімні на честь Орлеанської Дівчини.

І коли вона, тринадцятихлітнє селянське дівча, нічого не тямлюче поза господарством, полола буряни в своєму садочку чи гаяла вівці, — її Рідний Край переходив трагічні часи. Франція палала в огні, рознадалася в грузи, перетворювалась на руїну. Зрештою: чи була ще тоді Франція?..

Була розірвана на шмаття між арманьяками та бургундцями, а північну частину та дві великих південних провінцій зайняли англійці. Зі своїм королем на чолі кидаються вони на останні твердині, котрі ще не склали зброї...

Відомо, що страшний той англійський король зі своїм непереможним військом. Та-ж, кажуть, що ще страшніший його союзник, „свій“ запроданець і перекінчик, найлютіший тепер ворог Франції — герцог бургундський... І яка-ж може бути на них рада, коли проводирі стратили розвагу й розум, коли скрізь вирує гризотня на смерть між власними партіями та гуртками, коли нема гидоти, нема такої підлоти, на яку-б не пристали для взаємного поборювання ватажки?!

І валиться все, обертається в руїну. Гине багатий, веселий край. Горить, підпалене ворожою рукою, досягає збіжжя на сільських ланах, а чорний дим пожже, за яким чорними хмарами тягнуть круки, несе руїну й голод у міста.

Під королем Франції, Карлом VII-м линається всього кілька провінцій в осередку Краю. Чужі, а ще більше — свої глузують з короля, що він цині в лиш „Roi de Bourgis“)

І саме в цей останній, дванадцятий час, коли лицарство, проводирі та мужі бойові падають на душі й поранюнок стає виключенням, 16-літнє селянське дівча, котре раніш не бачило нічого, крім свого рідного села, котре цілком щиро признається про себе архієпископові Реймському:

— Я не знаю ні „А“, ні „Б“, —

кидає свою хонту на городі та овець у полі й з'являється перед військовим капітаном Бодрикуром:

— „Я мушу вратувати Францію!“

— Божевілля?! — згрізно поводить раменем капітан. — Женить-но оту „спасительку Франції“ в її село, пай насе далі свої вівці.

Та вже тепер недовго витримує Жанна в своєму Домі-ремі біля овець. За рік її рішучість доростає свого апогею. Вона не може більше зволікати, бо пенцастя Рідного Краю вимагає рішучих і очайдушних кроків.

Її очі звертаються до Гори Архистратига Михаїла, на якій ще лишилась єдина твердиня, що не схилила свого прапора перед ворогом, не зрадила своїх на користь наїзників.

— Ніхто, як він: Святий Архистратиг!... Він pomoже слабій і темній дівчині!...

А тут і батьки, і всі близькі й чужі — всі проти неї. Глузують, лають, загрожують... Та проти всіх стає вона одиноко.

Ось вона вже знову в того вояка Бодрикура, що спочатку й бачити її не хоче. Та-ж, коли Жанна починає говорити кровю свого серця, не витримує грубий вояк.

¹⁾ „Пильно обробляє вона вбогий садочок. Їй вже тринадцять літ, та не має жадного знання (освіти)“.

²⁾ Місто в середині Франції.

дм. Поли ріжуться скосо, щоби права нога далеко заходила за ліву. З боку вставляють рукави й ластки. Застібують сірячину на лівій стороні на великий гапник або гузик, сплетений із ремінців, якого звали „гудзем“. Гудзик мабуть був більше парадним застібуванням, тому що і в пісні про нього співають: „Той мені сподобавсь, що гудзями обстєбавсь“.

Прикрасою сірячини є обшивки з зеленої або червоної шкіри, якими википчені рубці. Рукави обшивають широким краєм (5—9 см) із колірної шкіри, вирізаним у взір. Так само й закінчення „вусів“ біля стану викип-

ДІВЧИНА З ПОЛТАВЩИНИ

Із праці Хв. Вовка „Етнографічні особливості укр. народу“

чують трюхкунтичком, нашитим із заполочі або шовку, а також аплікованим із різнобарвної шкіри.

Жупана не посять тепер на Україні. Як свідка давних козацьких часів зберігають його по музеях. Його пишнота говорить про незвичайний розквіт народнього одягу на Україні, який припадав на XVII і XVIII століття.

Взуття в Диканьці є стародавнє, чоботи та постоли або морицяки. Чоботи були з червоної або зеленої шкіри, на підківках, цяцьковані мідяними й залізними цвяшками на задниках. Невеликі холяви сягали лише до половини литки. Постоли були з природної шкіри гнідо-сірої барви. В новішому часі почали ширитися й черевики з чорної шкіри.

На цьому закінчуємо перший докладний опис народньої ноші та надіємося, що він pomoже нам розв'язати багато сумнівів відносно полтавського її типу. Про народню ношу Полтавщини вже багато писалося в „Новій Хаті“, але суцільна характеристика ноші одного села по'являється оце вперше. При помочи рисунків та картини Ф. Красіцкого „Подруги“ доволі поширеної у формі кольорових репродукцій, хотіли ми ілюструвати оцей у нас мало відомий тип, щоби хоч трохи усунути його перекручені та зіпсуті наслідування, які стрічаємо в нас у формі „народніх стрів“.

Сталева воля й непохитна віра хуторянської пастушки, її плями й обрахунки — все це таке дивовижне, але такої неймовірної сили, що може статися чудо!

І те чудо, яких мало знає історія, сталося.

Було ж воно, власне, не в тім, що молоде й неосвічене дівча перейшло без перешкод країною, вщерть заповненою ворожим войцтвом та бандитами. Це нещодавно траплялось не раз із дівчатами, нам ближчими.

А було чудом, що й той король, і всі вояки віддали в її руки свою й цілого краю долю. Було чудом, що її рука, котра ні раніш не тримала зброї, ні в походах не брала її, а несла лиш вишиваний прапорець-орифламу, — показувала напням, куди йти, щоб досягти перемоги. І перемога йшла за нею.

Та ж перед Жанною не було перенон. Вона бере місто за містом, розгромлює найстрашніше за тих часів війсьсько англійське, вибиває найвидатніших генералів, коротко: перемагає все й доходить до повного здійснення своєї мети:

Врятовує Францію.

Що-ж, зрештою, є Жанна д'Арк? Феномен, геній? Свята, чудотворець?... Не знаємо напевно. Можливо, — але, як це довести? Ми ж знаємо тільки один незаперечений і ясний факт: Жанна зуміла всецільо скупчити свій дух на одній думці, на одному стремлінні, на одному бажанні. Ми знаємо також, що її ви-стачило волі, щоб, без огляду на перешкоди, зовнішні й внутрішні, без огляду на волю інших, зробити те, що вона порішила. Ми знаємо, що пастушка з Домремі вирішила й довела правдивість євангельського парадоксу:

— „Вірою можна рухати гори“.

І тому, і — власне — тільки тому, перед її тремтячим прапорцем падало все, і рухались гори...

Та ж і на побідному шляху Орлеанської Дівчини стало щось, чого не змогла подолати й вона. А може... може вона вже так палко й не хотіла боротись з підлотою „самоотвержених“ яничарів та рабів, котрі пішли проти неї особисто, щоб прислужитись своїм панам.

Тому то Жанну беруть в полон „свої-ж“ — бургундці, закидають до страшної „круглої вежі“, де вона, говорячи словами історика, „переживає агонію, борючись від всяких найганебніших насильств“. Вона, однак, бачить, що її особисту справу програно, бо-ж купувати волю й життя за зраду своїй ідеї, як це їй пропонують, вона собі не дозволить. „Цидула“ вертає з „круглої вежі“ непідписана — на майдані виростає костир для „відьми“.

Жанну спалили. Попіл її розвіяли. Імя її зганьбили й прокляли. Сказано, що й пам'ять її буде знищена.

Та-ж ні! Найбільшого чуда, що є в людині — безмежної людської волі — неможна спалити, розвіяти, знищити. Бо воля лишає чин, і той чин буде, зрештою, узнано.

Минуло півтисячі літ, як спалили Орлеанську Дівчину. Проклята тоді — тепер Свята. Тоді — в хурдизі, й на костурі. Нині — її найменню — пишні храми, багаті вітварі, гимни й урочистости.

Нащадки народу, що сам палив її на дровах, сьогодні має день її спалення за день національного свята. Бо ж зрозуміли, що ідея жива, що нестерпне не вмірає, а сила перемоги в духу, „що рве до бою“...

На знайомій ратуші — орифлама з Архистратигом Михайлом...

„...за нас

І душі праведних, і сила
Архистратига Михайла“.

Але ж, де наша Жанна, що піднесе той прапорець?!

СТЕФА СТАДНИКІВНА

Донька пари артистів, що зжилася з театральними дошками змалку, майже вихована між кулісами, коли вперше виступила на сцені як „смотрик“ виявила відразу ту повну свободу, яка є першою умовиною сценічного

Стефа Стадниківна в оперетці Лазара „Жайворонки“

успіху. Талант мала вроджений, що йшов у простій лінії від її бабуні пок. Стечинської.

Головні риси таланту С. Стадниківної ті самі, що її мами: Софії Стадникової — природний ліризм, майже дитяча невинність у ролях наївних, сентиментальних дівчат, мягкий, теплий голос, безпосередня простота рухів і щирість у грі. Коли до цього додати симпатичний зверхній вигляд, зрозуміємо, чому Стефа Стадниківна діставши на сцені львівського міського театру, де мала стільки поважних суперниць з'єднала собі від перших своїх виступів публіку та критику.

Стефа Стадниківна як дитина сучасної доби розвинула свій талант найкраще в оперетці; її великий вроджений хист до танцю міг би був стати підставою її світової кар'єри, якщо матеріальні засоби дозволяли би їй продовжувати свої студії в європейських осередках балету. Від двох літ вона заангажована до оперетки в Харкові і там на великій сцені має вже чималий успіх.

ЧИ ВМІЄТЕ ПОДІЛИТИ СОБІ ЧАС?

Трудно установити поділ години, який служив би взірцем для всіх: хочемо лише подати вказівки, в який спосіб мала би господиня з двома дітьми, з яких одно ходить до школи, розділити собі час і роботу, не маючи помічниці. Влітку вставатиме вона о 6-ій год., зимою о $\frac{1}{2}$ 7-мої.

1. $\frac{1}{2}$ 7— $\frac{1}{2}$ 8 год.: збудити дитинку до школи, приладити снідання, вичистити одяг.
2. $\frac{1}{2}$ 8— $\frac{1}{2}$ 9 год.: одягнутися, вмити і вбрати меншу дитину, розкинути ліжка.
3. $\frac{1}{2}$ 9— $\frac{1}{2}$ 10 год.: попрятувати в кімнатах.
4. $\frac{1}{2}$ 10— $\frac{1}{2}$ 12 год.: закупуно, або прання білля або докладні порядки.
5. $\frac{1}{2}$ 12— $\frac{1}{2}$ 2 год.: варити обід і обмити начиння від снідання й вечері.
6. $\frac{1}{2}$ 2—3 год.: пообідати з дітьми, обмити начиння й відпочати.
7. 3—5 год.: обід чоловіка, прохід з дітьми і деякі закупна.
8. 5—7 год.: шити й направляти.
9. 7— $\frac{1}{2}$ 8 год.: дати вечеру, приготовлену підчас обиду.
10. $\frac{1}{2}$ 8—8 год.: обмити дітей і положити спати.
11. 8—10 год.: відпочинок: читання або вишивання.
12. 10—11 год.: спати.

Очевидно не можна завжди строго придержуватись цього пляну. Не завжди має господиня шиття й напрямки, а також зимою вона менше закупує, чим літом. Але коли придержуватися його в загальних рисах якийсь час, переїде він у звичку і його вже не вважатимете примусом. Згодом удасться також при доброму поділі часу обмежити працю й збільшити перерви для відпочинку.

А ще кілька слів про поміч інших членів родини в хатній роботі. Зрозумілим явищем уважаємо, що чоловік підніме й занесе всякий важкий предмет та виручить жінку в дрібних ремісничих роботах. Давний і недоцільний пересуд, що хатня робота не годиться для чоловіка, треба відкинути. Відколи багато жінок із вищим формуванням полагоджую свою господарську працю перед і по бюрових годинах, стало дивним, чому таке заняття не міг би виконувати й мужчина. Коли нежонатий чоловік сам уміє зварити собі якусь страву, почистити свою одяг та прийняти гудзик, здається дивним, чому не годилось би жованому допомогти в таких заняттях жінці, перетяжесій роботою.

На допомогу дітей у хатній роботі ми дуже мало звертаємо уваги. Тому що вважаємо хатню роботу чимсь понижуючим, хочемо оберекти своїх дітей перед нею, бажаючи влаштувати їм життя краще. Часто трапляється, що сирітцями мати обслуговує своїх малих та більших дітей і не дає їм виконувати ніякої роботи. І тим несвідомо робить їм шкоду, тому що чим скорше дитина навчиться всякої роботи, тим скорше набере зручності, яка їй пізніше в житті напевне пригодиться.

Але коли хочете, щоб діти охоче помагали, треба вищепити в них думку, що хатня робота важна й цікава. Ніколи не можна згідно говорити про господарські обов'язки в присутності дітей, ніколи не ставляти її як примус, лише як забаву або дуже важкий обов'язок. Не кажіть до дитини: ти мусиш це зробити, лише я дозволю тобі це зробити. Як часто бачила я в Німеччині, що чотирьохлітня дівчинка мила й обтирала начиння та накривала стіл.

Найкраще привчати дитину до самостійності при помочі такої роботи. Дитина повинна сама митися й одягатися, сама попрятувати свої забавки й одніня. На це в нас мало звертають уваги. Так само повинна вона пола-

годжувати для матері всякі дрібні покушки, при чім її можна привчати як розріжнювати добрий товар від заого і т. д. Очевидно до такої роботи треба однаково привчати дівчаток та хлопців. Таким чином може дівчата влукшити мамі багато роботи та всяких ходів і самій навчитися де-що корисного.

А молодіж, яка відвідує середні школи, або вже виконує якесь звання, повинна помагати матері у вільних хвилях. На жаль саме ця молодіж часто вважає маму трохи що не служницею і преспокійно приймає від неї всякі услуги. А таке заняття було би для них милою відміною у науці й тим самим родом відпочинку. Тут винне хибне заложення у вихованні, яким позбавляємо дітей участі в хатній роботі та цінного досвіду.

Час уже пірвати з такими пересудами. Вакації будуть першою нагодою для цього й не одна молода дівчина дуже радо допоможе мамі смажити конфітури й накладати ярину на зиму, а тим придбає для матері можливість відпочинку, якого вона так дуже потребує. Те саме з шиттям і латанням. Чому не могли би 10-літні діти самі направляти собі панчохи? Як вони навчилися би їх шанувати!

Ці поради — не порожні фантазії, а реальні можливості, часто випробувані родичами й виховниками. Я сама стрічала вже випадки, коли 13-літня дівчинка зміла сама собі пошити суконку або зварити обід, хоч і відвідувала середню школу та захоплювалася спортом.

К. Дашинцева.

ОСІННІ КВІТИ

Осінь приготувала нам несподіванки, які поруч із золотистожовтими листям та сухою теплою погодою, здаються нам останніми дарунками сонця перед довгою зимівлею. Це осінні квіти, які буйно й охоче цвітуть ще протягом вересня. А дивно, чому не витаємо їх так радісно та втішно, як перші, весняні? Вони неначе тугу навівають, усі ці айстри, далії та пізноцвіти, хоч цвітуть рясно та нестро.

Хто правдиво любить квіти, особливо радо привітає їх, цих осінніх смільчаків, що часто й пізною осеню піднімають ще пестрі головки до блідого неба. Пізноцвіт (*Colchicum*) своїм біло-фіолетним цвітом прикрашує викошені та пожовклі левади. Як радо зустрічаємо його підчас наших осінніх проходів! Дивним дивом не видно його ніколи по городах, так наче б цього не заслуговували його яснофіолетні квіти. А його, подібно як усі інші цибулькові рослини, можна прекрасно виводити в городах, тим більше що він не вимагає для себе окремої грядки та особливого піклування.

Цибульки пізноцвіту можна дістати в огородників, або й самому викопати на якійсь мокрій леваді. Осінні цибульки дуже тревалі, цвітуть кілька літ на тому самому місці та легко зимують у землі. Для кращого ефекту можна садити їх групами в зеленому травнику, з якого незвичайно мило визирають їхні бліді, ясні головки. Цибульки не вимагають добірної землі; найкраще люблять вони нормальну землю на соняшному місці. Де земля можливо трохи за важка, глиниста, добре перемішати її з ліском. Садити їх найкраще з кінцем липня або й початком серпня, однак цибульки посаджені в вересні також принесуть ще цвіт в жовті або й листопаді. Аж слідує весні розвинуть вони свої листки і сніле насіння.

Пізноцвітів маємо кілька родів, які витворилися залежно від землі, в якій їх плекано. *Colchicum byzantinum* цвіте дуже буйно великими фіолетно-рожевими квітами. *Colchicum Bornmülleri* дає ще кращі й більші оказні квіти тої самої краси. *Colchicum Decaisne* цвіте до пізньої осені червоново-фіолетною краскою.

О. П.

ДІТЯМ ДО ШКОЛИ

Скінчилися вакації, ми вертаємо звідкись, з гір зелених або кущів цілющих, або просто з затишного садочку якогось підгірського села. Зразу ми тішилися там гарним краєвидом та зі вдовільям пражилися на сонці. Тільки іноді в холодні мračні дні, коли пахнула пудга літнього безділля, нагадувалась нам так само сіро й скучно праця й обов'язки, які нас там десь чекають. Але чим далі, тим сильнішою ставала ця свідомість і не здавалась вже такою сірою і скучною. Чим ближче підходив день, тим радше вже думали ми про те, говорили, укладали плани.

Особливо петерпаче заповідається день цей для дітей. Бо хоча й покінчилися для них дні золотой свободи, зате скільки інших нових утіх насувається! Перш усього зустріч із товаришами, з якими вони слізно попрощалися перед вакаціями, з гарячими обіймиками писати та думати про себе! А потім купно книжок і зошитів, на яких треба важко підписатися з закалячками та з гідністю нової вищої класи! А наука? Не така вона вже страшна! І зразу ж не буде така поважна, до півроку ще далеко, потішають себе малі філософи.

А матерей чекає інша турбота. Поза новими книжками, поза вписами, та коштами подорожі, які грозять новим значним видатком, стоїть ще другий більший та грізніший — шкільний одяг. „Страшенне ростуть дітища“ похитує мати головою, переглядаючи торічне шкільне вбрання свого сина, хоч вона деколи помічає з гордістю це явище. Але тепер воно її турбує тому, що прийдеся знову багато дечого нового справляти, тепер у такий найменше відповідний час.

Перед нею стоїть важке завдання, яке вимагає неабияких хитрощів. Комбінувати, придумувати, перероблювати, латати, відновляти — хто знає всі ті штуки й вигадки, які придумав тільки дбайливе материнське серце?

І от тепер настав час такого іспиту, — головний час в цілому довгому шкільному році. Весь одяг диточий розложений перед нею в кімнаті, йогож треба і так почистити і зладити в дорогу. Задумано перегортати вона зимовий плац старшого сина. Він зовсім добрий якістю та величиною, не даром казала вона вишити його трохи більшим минулого року, хоч як боронився проти цього її елегантний любимець. Тільки вишальце урване й гудзик висить на нитці. Але це й необхідне в такого молодого дикунчика.

Шкільне його вбрання вже за тісне. Та й куди там, під час вакацій видер дірку в штанах, коли поліз раз із хлопцями на дерево, а коли коштував варення з малини, вимадав ним цілий період. Нічого, все це випереться, зашнєється й перейде на молодшого сина. Тільки святочне вбрання тісне вже й блищить подекуди. Що з ним робити? Аж два нові вбрання йому справляти? Мати обертає його на всі боки, розглядає й роздумавши, та примірівши дещо, рішає: святочне вбрання вона сама переверне, та поширить його трюнки при цьому. Полустить шви, вставить клинчик. Воно стане йому напевне ще на рік до школи, а потім перейде на молодшого. Святочне-ж вбрання треба буде йому справити, тільки не тепер, а пізніше трохи, може за місяць, а може аж на Різдво...

А як із малою? Як із її одягом? Тут мати зітхає, новий зимовий плащик вона обіцяла їй ще минулого року, коли вже торічний трохи був на неї за короткий... А тут годі! Юркови треба справити нове вбрання... А тут вона пригадує собі черевики. А черевики! Їм же всім трюм потрібно нових міцних черевиків до школи!

А як із її суконок? Її святочна суконка, темносиня за коротка й за тісна. Але тут можна порадити: рукави надточити під маншетами, складану спідничку спустити на долині або й у поясі можна додати вузьку баскіну.

У неділю

Тільки друга її вовняна суконка вже дійсно за коротка й тісна в раменах. Як тут порадити?

Задумано переглядає мама модні журнали, розглядає шви й закладки суконок й комбінує: коли би відпори рукави, зробити глибший викрій і з гори поставити з рукавів ґезку, продовжилась би суконка значно. А тоді можна би носити до цієї безрукавки всякі старі блузки й комірчики.

Осінній плащик Ірусі зовсім новий, тільки що на весні його справлено. Так що багато новин цієї осені не буде, хіба що вже треба думати незабаром про порядне вбрання для Юрка та святочну суконку для Ірусі. Але це можна буде розложити собі на пізніші місяці, може й відложити до Різдва.

Найкраще з малим сином. Йому все переробляється зі старшого брата й клопотів із цим ніяких. Дарма що й він бурмоче невдоволено про всі ті „старі лахи“, які виношує, але нехай потерпить. І вдоволено складає мати всю розложену одіж й береться пороти те, що найбільше спішне.

Плян уже зроблений, обрахунки годяться. Чи ви узвляєте собі скільки потрібно для цього терпеливості, завзята, охоти, щоби зложити такий план враз із обрахунком та перевести його в діло? Для цього потрібно більше чим вищого чи середнього обрадування, потрібно всюди і в кожному випадку неабияких організаційних здібностей.

П. М.

Молодечий вигляд обличчю

надає знаний від 40 літ

тоалетовий крем БЕНІГНІНА Д-ра Штенця

правдива тільки зі знаком „головка“
усуває скоро й невідкично веснянки.
Ціна 2-70,

Вистерігатись безвартісних наслідувань.
Жадайте правдивої БЕНІГНІНИ Д-ра Штенця.

Виріб і гол. склад: АПТИКА МАРІЙСЬКА, Львів.

НОВІ КНИЖКИ

У день матері. Збірник із нагоди „Дня матері“ 1931 року. Видання Союзу Українок Канади. Вінніпег, Ман. 1931. Фоліо 39 ст. Союз Українок Канади поставив собі отут за завдання з'ясувати ролю матері в житті нашого народу, для якого день цей повинен стати не лише днем загальної пошани, але й вказівкою, якою українська матір повинна бути. За обоями її, виховні й культурні, шануватимемо матір у той день, наскільки вона цього собі заслужила.

На збірник цей зложилося кілька поезій Уляни Кравченко та Марійки Підгірянки, нарисів й закликів О. Іваха, свящ. В. Кудрика, С. Стечишини, Г. Романчич, Мих. Стечишина, Д. Яндової. Дуже приступно, бо на підставі примірів та пригадок розказує свящ. В. Кудрик про вислід, які можна досягнути належним вихованням. Так само живо й природно закликає Мих. Стечишин у своєму нарисі „Українська мати“ до національного виховання, яке стає пекучим питанням у Америці, швидко англізуючій молоді наше покоління. Дальші статті написані трудншою формою і це робить популярний збірник трохи тяжким та одиоманітним.

Полянський Волод. „Перевіз кози, канусти та вовка“, ломоголовка. Накладом „Рідної Школи“ 1931. Давно відома загадка про чоловіка, що має перевести козу, канусти й вовка через річку, зладжена для малих школярів, ожила в новій, незвичайно дотепній формі. Великий чіткий друк та короткі речення роблять із цієї ломоголовки пригоду лектуру і для наших найменших, тим більше, що сама розв'язка загадки розвивається перед малим читачем в легко зрозумілих образах.

М. Новицька: „Що таке тканина та кого вона обслуговує“. Всеукраїнський музейний городок. Державне видавництво України — 1930 р. Незвичайно цікава книжечка на 30 ст. 8° з 8 ілюстраціями, з якої довідуємось про історію тканини взагалі — та про тканини на Україні. В цій другій частині говориться про розвиток текстильної техніки, про ткацькі фабрики на Україні та про користування тканинами чужих країн. Подано ілюстрації українських, перських, китайських, італійських та французьких тканин.

РІЖНІ ВІСТІ

Т-во „Жіноча Громада“ в Чернівцях. Жіноча Громада, одно з найстарших наших жіночих товариств, яке в травні ц. р. святкувало 25-літній ювілей свого існування, дало протягом послідного року доказ незвичайної активності. Із звіту Виділу за послідний діловий рік бачимо, що воно не лише удержувало власними силами кілька установ, але й поширило свою діяльність і на інші ділянки суспільного життя.

Т-во провадить захоронку існуючу від 1925 р., яку відвідує 45 дітей: видає теж їжу та вбрання. Цього року перебрало Т-во заряд студентської харчівні в Чернівцях, в якій поновило інвентар та помешкання. Окрім того оснувало Т-во в цьому діловому році Інститут для дівчат при вул. Франца. В ньому знайшло приміщення 14 учениць з різних шкіл під доглядом совісної управительки. В біжучому році поширяться цей Інститут на більше число учениць.

Окрім цієї організаторської праці, не занедбало Т-во також культурної ділянки. Заходами Т-ва влаштовано протягом року 13 відчитів на різні теми, двотижневий курс книговодства, 5-місячний курс крою й шиття і недільний курс для неграмотних. З офіційних виступів Т-ва слід згадати свято в честь Лесі Українки, чайний

вечір на дохід харчівні та святкування 25-літнього ювілею існування. Зпоміж секцій Т-ва, заснованих у цьому році працювала живо секція хорового співу та бібліотечна (відновлена).

Фінансовий стан Т-ва відповідає вповні розмірові діяльності Т-ва. Фонд „Укр. Сирота“, призначений на будову сирітського дому, яким Т-во заряджує, побільшено цього року о 52% при помочи публичних збірок, дозволених у 1930—31 рр. Так само побільшено фонд „Очіки укр. жінок“, який уділяє безпроцентові позички та допомоги неможливим українкам. Загальний оборот касовий Т-ва виносив 1,100.000 левів.

Перед нами короткий перебіг праці Т-ва, який уже самими числами багато говорить про себе. Із розмаху праці бачимо, що воно скоро досягне передвизначеного значіння. Повіяв новий дух серед нашого буковинського жіноцтва, яке жваво й невтомно взялося до праці і вже протягом короткого часу досягнуло неабияких успіхів. Слід побажати тільки щоби темно його праці було трішки й постійне та не підлягало ніяким змінам.

З праці мирових жіночих організацій. Загрозлива ситуація в Індії, яка під впливом загострення утисків із боку англійської влади, могла перейти в загальне повстання цілої землі проти Англії, в останній час цілком змінилася. Між представниками всіх партій в Індії, які одностайно вимагають автономії Індії з чисто народньою індійською владою і представниками англійської влади, досягнуто порозуміння, і індійський нарід тепер з надією дивиться на свою будучність.

Коли минулої осені перед Конференцією Круглого Стола, репресії англійської поліції в Індії досягли особливого загострення, Британська Секція Ліги Миру й Свободи післяла до свого уряду прохання анулювати певний пункт з едикту віцекороля Індії, який позбавляв індійського горожанина права апелювати до суду в деяких випадках політичних арештів.

Британська Секція Ліги Миру й Свободи слідувала пильно за перебігом Конференції і при початку її розіслала членам конференції експозе про те, що Ліга добре розуміє права Індії на свободу свого краю і просить членів виробити такий проєкт згоди, співпраці і співжиття двох народів — англійського й індійського, який був би прийнятний всіма партіями в Індії. Крім того Ліга підтримувала постійний зв'язок із жінками, членами Конференції, подаючи їм допомогу і поради в багатьох справах.

Коли почали ширитися добрі звістки про досягнення згоди в переговорах між лордом Irvin-ом і Mahatma Gandhi, Ліга післяла обом державним мужам привітальні телеграми, висловивши своє задоволення з приводу доброго вислуду переговорів. Разом із тим Ліга одержала від індійських жінок телеграму з подякою і радісною заявою вдовolenня з нагоди полагождення взаємовідносин з англійською владою.

Комісії, що працювали в Конференції Круглого Стола зійдуться в осені наново. Тепер Британська Секція Ліги дбає, щоби до цих комісій введено жінок, які вже відіграли велику ролю в створенні індійської конституції. Секція констатує, що в Англії все з більшою симпатією ставляться до індійської справи, але всеж таки частина консервативної партії енергійно поборює ідею звільнення Індії. Тому Британська Секція добре розуміє, що її праця на користь Індії ще тільки починається і що вона повинна шляхом організації мітингів і протестів виховувати англійське суспільство для зрозуміння прав Індії на свободу.

З. М.

Перший з'їзд Міжнародного Союзу працюючих жінок відбувся у Відні в місяці липні ц. р. Велика міжнародна організація, заснована в 1919 році в Америці, має тепер свій осідок у Женеві.

Ярмарка вишивок. У суботу, дня 13 червня ц. р. відбулося відкриття ярмарку вишивок, влаштованої 2 звеном при Т-ві ім. Петра Могили. Невеличку кімнату в Академічному Домі прикрасили студентки квітами й образами. Вишивки розложено на столиках і лавках. Публику привітав ст. Б. Янів довгою промовою, в якій з'ясував почин і причину цієї ярмарки. Студентство хоче роздобути гроші на свої діли не лише способом збірок чи датків, але також власною працею та зусиллями. Студентки дали почин цьому, зорганізувавши в себе робітню вишивок, яка виступає перед громадянством невеличкою ярмаркою. Слідував реферат про українське народне мистецтво п. Олени Вергановської, в якому вона поділилася зі слухачами своїми міркуваннями про примінення народніх узорів.

По відкритті присутні гості оглядали розложені вишивки.

Організація жінок-чужинок у Америці. Недавно тому утворився в Нью-Йорку союз жінок-чужинок, які стали американськими горожанками. Від українок увійшла туди п. Марія Скубова, голова Жіночої Громади в Нью-Йорку. Союз поставив собі за мету працювати для добра американської держави та виховувати своїх дітей на добрих американських громадян.

Пластові словянське „Jamboree“ в Празі. У днях 28-го червня — 3. липня 1931. відбувся з'їзд словянських пластуни в Празі. В неділю 28. червня ц. р. перейшли пластуни величавим походом Прагу й зложили на Градчанах привіт президентови Т. Г. Масарикови. Всіх учасників було 18.000 та окрім словян брали в з'їзді участь також німці, литовці, англійці та румуни. Від імені українських пластуни взяли участь у з'їзді пластуни й пластуни укр. гімназії в Ржевніцах та високих шкіл в Ч. С. Р. Окрім того було там 40 пластуни і пластунок із Закарпаття. Пластуни закарпатські мали свій окремий табір, в якому побудували справжню гуцульську колибу та виставили різні гуцульські строї та інші гуцульські ви-
роби.

Н. Б.

ДІВОЧА РЕМІСНИЧА БУРСА У ЛЬВОВІ

оголошує

КОНКУРС

на прийняття учениць на рік 1931—32. Місячна оплата 50 зол. З того половина може бути в харчах за порозумінням з Управою Бурси. За вересень вся належитість готівкою. До подання долучити припорушення читальні „Просвіти“ або місцевої кооперативи.

За се отримають бурсачки гігієнічне приміщення, світло, опал, раз на місяць купіль і три рази денно здоровий харч.

Першенство мають учениці „Труд“-у і Фахово-доповнюючої Школи.

Зголошення до 15 вересня слати на руки

Б. ГОВИКОВИЧЕВОЇ

вул. Дверницького 30.

**Найліпші, найздоровіші і найсолодші
ЦУКОРКИ І ПОМАДКИ „ФОРТУНИ НОВОЇ“
Львів, Кордецького ч. 23**

Група пластуни і пластунок, які йшли в походи на чолі українського відділу

ХТО ПОРАДИТЬ?

Як можна позбутися раків із города?

Б. К.

Хто подасть мені добрий підручник, в якому були би списані товариські форми?

Лі Го

З НАШОГО ДОСВІДУ

М. М. Всяку мишницю і інші наслідки нищать все „захарчліном“. Суху квітку зісплюють порошком і за 15 хвилин добре сплюкують, щоб з порошку пічого не осталось. Думаю, що і пальмі не зашкодить, бо я у себе носила найделікатніші шити і не шкодило.

Стефанія Вітошинська-Девоссер.

Безрадний в глухій селі. Я пробувала напхати подушки дуже дешевим способом. Якщо в Вашій околиці є мочарі, то на них росте тростина, яка за насіння має котики — бази. Ті бази треба дрібно розсекати й перемішати. Пухом, який із цього постане можна напхати подушки. Ніхто не пізнає, чим подушка вишита, бо буде легка й пушиста.

Невідома.

Молодій господині. Старі, витерті комірці й манжети розтинаю я на подовгуваті паски й уживаю їх до лямовання або направи різного білля. Пікові комірці розтяла я в тонкі насочки й вишела з них шнур на вішання білля в городі. Придбала таким способом потрібний мені шнур і позбулася непотрібного лахміття з шафи.

О. С.

На заточенні. Не знаю чи зумілиб Ви навчитися переплету без практичної науки цього діла. Я навчилася цього в Пласті і тепер переплітаю собі деякі книги, хоча воно не дуже мені вдається. „Нову Хату“ радилаб я Вам дати до фахівця, бо книжку такого великого формату ледви чи зможете гарно оправити.

Слава Н.

О. Н. Деякі квіти потребують яркого сонячного світла (целаргонії, петунії) але більшість із них не переносить сильної спеки. Щоби задержати в них вогкість, треба би виповнити простір між вазонками мохом. Ця обставина не допускає до того, щоби вазонки розігрілися й земля в них ввсхла. Аспарагус взагалі не зносить сильного сонячного світла й тепла і тому треба його кінце поставити в тінь і добре підливати.

Огородник.

М. М. Пальму раджу добре викупати в зимній воді або дощівці милом і щіточкою від рук. Вимити листя добре й старанно від мушок, відтак обляти коріння різнинусом та змінити землю.

Емілія К.

Педантці. Прощу спробувати прати білля після мого способу, дуже легкого й корисного.

Встаю рано, асеру брудне білля і старанно витріпаю на дворі. Відтак мочу його в зимній дощівці (оскільки не маю дощівки, живу чистою криничною водою та додаю лугу з дерева) і лишаю його в воді до того часу, доки ми зі служницею не покінчимо хатньої роботи. По обіді — перекираю в тій самій воді (зимній), лишаю кожний кусник раз коло разу милом і лишаю так через ніч. Рано перекираю в літній воді із лугом, або в дощівці без лугу. Білля перекираю так старанно (саме біле) поскладаю в балію (не скручуючи), накриваю старою вереткою, заливаю гарячою водою із перевареним милом (на два ведерка води 1/2 ф. мила). Так лежить воно до рану. Третього дня рано перекираю на машинці, очевидно добре — і даю варити в зимну воду, ніколи в гарячу (до

води з двох ведер, додаю $\frac{1}{2}$ пачки „Радіону“ — розпушеного рін-пож у зимній воді). Варити треба довго, від заварення числяти 1 год. Відтак викинути до балії, нехай прохолоне. По випранню з випару, загірті води і в дуже теплій старанно вишолокати. Оскільки нема часу покінчити того самого дня, налляти зимної водою на ніч. Інакше можна полокати два або три рази в зимній воді; описали накрохмалити й повітати на стріх. По старанній праці, білизна прекрасна і не треба дуже перемучуватися.

Емілія К.

Везради в глухій селі. Докладні відомості про полтавський народний одяг прочитаєте в анкетній відповіді В. Королька в ч. 7—8, та 9. „Н. Х.“ за 1931 р. Також самі відомості про буковинський одяг помістимо пізніше.

Германів уживають для доповнення наміста на Буковині й на Покутті. Вживають їх теж як прибрання голови при весільних вінках і т. п.

Лі Го. Трудно порадити Вам у справі весільної сукні, коли не знаю чи Ви думаєте вінчатися в серпанку, чи по модерному, в візтовій сукні або костюмі. Віду весільну сукню найкраще дати вишити, тому що готових є невеликий вибір і їх знайдете дуже мало. А костюм, чи іншу шовкову суконку можна напевне купити готовими. Чи вони краще виглядатимуть, як шиті у кравчині теж не можу сказати, тому що тут все залежить від зручності кравчині чи кравця. Коли не маєте доброї кравчині раджу Вам купити готову сукню; вона хоча й буде трохи дорожча, зате значно краще лежатиме.

Ще менше можна порадити Вам у другій справі, про яку питаєте. Спеціального обов'язку віничальних дарунків не має ні паречений ні паречена. Весільні дарунки приносять звичайно гості й близька родня. Однак коли Ви бажаєте зробити якийсь дарунок, треба знати уподобання та звички Вашого пареченого, щоб можна щось порадити. Добре було би подарувати якусь річ, яку-б він постійно носив при собі, як навірошення, перо американське і т. п.

П. К.

Молодій господині. Стіпне мальовило повинно не лише годитися з меблями, але також відповідати розмірам кімнати. Невеличка кімната не повинна мати взористих стін, тільки гладкі, спокійні краски. Великі кімнати, які не мають багато меблів, можуть бути розкрашені легким узором. Однак стіни не повинні бути в тій самій або й подібній красці, що меблі. Сучасне помешкання любить контрасти, себто до ярок, живих меблів добирають гладкі туні стіни. Часто відграничують стіну з чотирьох боків темним паском; це й зменшує.

Г. О.

ЖЕРТВИ

на Промислову Бурсу при „Укр. Краєв. Т-ві охорони дітей і опіки над молоддю“, зложили в місяці травні:

Н. Д. Обєднання, Нью-Йорк на руки	
п. М. Говикевич	25.— дол. ам.
Н. Д. Клюб, Нью-Йорк	5.— дол. ам.
Жіноча Громада, Нью-Йорк на руки	
п. Яремової	20.— дол. ам.
п. Кульматицький	19.— зол.
Др. Н. Константинович	9.— зол.
Дир. Саввич	5.— зол.

Установам і Добродіям складає щирю подяку

Комітет Пром. Бурси:

М. Говиковичева, К. Малицька, І. Павликовська.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

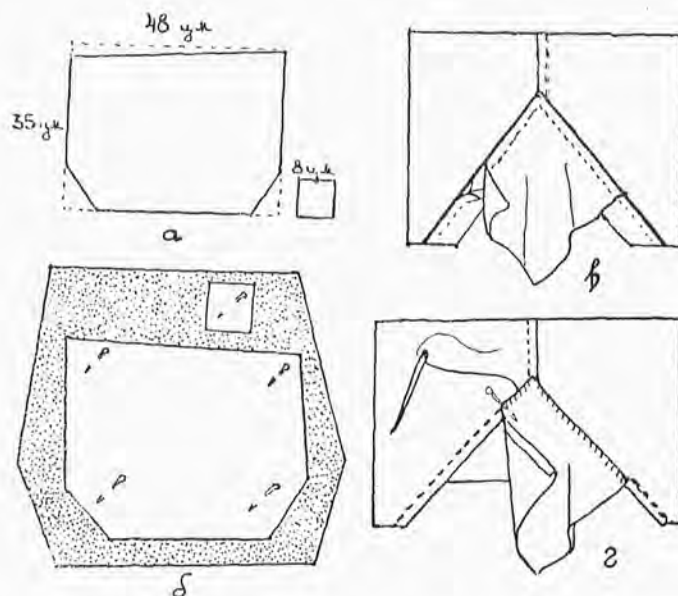
9. число „Н. Х.“ закінчує III. квартал 1931 р. Хоча ми розсилали поштові складанки з 7—8. ч. „Н. Х.“, помічуємо при перегляді, що велике число передплатників ще не зложило належності. Прохасмо ввічливо вирівняти її негайно, щоб й видавництво могло точно виконувати свої зобов'язання.

ІЗ СТАРОГО — НОВЕ

Старі трикотажні штани або комбінації можна зручно переробляти на діточі штани. Із одної пари штанив середньої величини, вийдуть п'ятеро штанив для чотирьох або й шістьмаїтної дівчинки, при чім відпадуть знищені вже частини.

При переробленні треба поступати так: зладити собі крій, згідно з рис. ч. 1, придержуючись вимірів поданих на рисунку. Тоді зложити штани, які мають перероблюватися, швом до шва, розкрити їх у швах та прикрити на них шиньками крій як на рис. ч. 2. Тепер можна викроїти штани, додаючи по 1 см. на шви і вішити передній та задній шов штанив машинною. Новавиці можна теж вішити до певної висоти так, щоб лишилося місце на квадратний клинчик, який матиме 8 см. довжини. Його вставляють по-дійно (гл. рис. ч. 3), раз пришивають машинною зверху, а потім у руці зі середини. Один ріг його припадає на кінець переднього шва штанив а другий, протилежний ріг на кінець заднього шва. Шви можна з середини вичистити батистовою стяжкою, або французьким швом. Довішений і горіший край штанив зарублюється на машині рубцем ширини на $1\frac{1}{2}$ см., куди й проводиться циліндр міцна гумка.

О. П.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Зінаїда Мірна, Прага, За допис щиро дякуємо. Світлицю помістимо в найближчих числах.

Осипа Закашська, Яткова. Стаття піде в черговому числі. На всі запити відповімо листом.

Ганна Романчик, Вєгєвіл. Вже давно не маємо вістки від Вас. Чи одержали нашого листа зі зображеннями?

КООПЕРАТИВА

„Українське Народне Мистецтво“

висилає на бажання

ПРОБКИ ПОЛОТЕН

за надісланням 25 сот. поштовими значками.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНІШЕ

РОМАН ЗУБИК, Львів, вул. Галицька 16

ПОРУЧАЄ:

В новому шкільному році

практичні матеріали на шкільні сукні, мундурки, осінні й зимові плащики.

ПРИПИСИ

Юшка зі шпарагів

Почистити з фунти шпарагів, відрізати головки і зварити їх в посоленій воді. Решту шпарагів порізати на шматки, зварити в тій самій воді, що головки і перетерти через рідке волосине сито.

Зварити $\frac{1}{4}$ ф. доброго рижку, перетерти також через сито і вимішати з перетертим шпарагами. Окремо розбити добре шклянку сметанки або молока з 3 жовтками, вилити це до розчину шпарагів і закрітити, мішаючи невинно, щоб трохи згустило, але не дати закипіти, бо інакше жовтка стверднуть. Тепер додати ложку свіжого масла, добре розмішати й вилити юшку до вази. Вкинути туди головки шпарагів і зараз подавати.

Салата з калярєпи

Почистити сочисту калярєпу, порізати на тоненькі платочки і складати рядами в глибоку миску, поспинаючи кожний ряд злегка сіллю. Закрити зверху другою глибокою мискою й трясати сильно це все протягом 5 хвилин. Потім перемішати й покинути на $\frac{1}{4}$ години. Віділяючи лишній сік, подавати з хлібом та густою сметаною. Також можна й робити салату з ріпи, яка буде трохи гострішою.

Подала О. Винницька.

Сливки мариновані в оцті

Свіжі, не перезрілі сливки обтерти чисто й зложити до слоїка. Заварити винного оцту, додати цукру, цинамону, гвоздиків та лаврового листка і варити 15 хвилин. Коли стане літній, заллати цим розчином сливки в слоїку і лишити до слідуючого дня. Тоді зілляти розчин, заварити кілька разів, вихолодити і знов покрити ним сливки, цим разом на тиждень. Потім ще раз зілляти розчин зі сливкою, покушати чи досить сильний оцет, а коли ні то ще трохи додати й заварити наново. Коли прохолодне, заллати вже востаннє сливки, зав'язати міхуром і зберігати на сухому місці.

Потрібно: 4 кг сливков, 1 кг цукру і 1 л винного оцту.

Підпеньки на зиму

Чисті головки підпеньків виполокати добре і в солоній воді дуже добре переварити. Потім лишити на ситі, нехай скапають. Окремо заварити оцту з цибулею, перцем, лавровим листком і гвоздиками. Цибулю дрібненько посікти й дати досить багато. Холодним розчином заллати підпеньки і зложити в слоїки. Оцет повинен прикрити підпеньки, а потім заллати верх слоїка перетвою олією, грубою на палець.

Рижки на київський спосіб

Свіжі добрі рижки (головки) витерти на сухо. Потім стонити в рішці 4 склянки доброго свіжого масла, кинути туди відповідну кількість рижків (стільки, щоб масло могло їх прикрити) і смажити злегка, мішаючи щоб не пригоріли. Коли масло стане прозорим, зложити все те до слоїка, обв'язати міхуром, поставити в котел з холодною водою, переложити сіном і варити 20 хвилин від того часу, коли почне кипіти. Лишити потім у воді, щоб прохололо. Коли треба вживати зимою, поставити слоїк до теплої води, щоб масло розтануло. Тоді розв'язати й вилити рижки на цідло. При смаженні рижків вживати свіжого гарячого масла, а масло з рижків можна вживати до печень.

Фасолька на зиму

Зелену фасольку покрити екісно і зварити напів у солоній воді. Віділяти воду й розложити фасольку тонко на чистій до-

щипці, щоб вистигла. Коли прохолодне, складати у слоїки і заливати чистим, перетертим, холодним бітом з цукром до смаку. На верх фасольки зложити пів зубчика чеченику, зав'язати чистим платочком і пергаментовим папером. Тепер можна слоїки засушити в піч на хлібі, або до рури на обіді, поставивши їх наперед у рішці з дрібною водою. Добре прикрити їх зверху мокрою ганчіркою, щоб напів не висух.

Печеня в шляфроку

$\frac{1}{2}$ кг холодної печені напівкувати солонинною, посолити, печи зі закрішкою підливаючи червоном вином і росолом або водою. Мякку печеню покрити, полати підливою, поспинати тертим пармезаном і тертою бульбою — печи в гарячій печі $\frac{1}{4}$ год.

Підлива: $\frac{1}{4}$ л квасної сметани, 3 жовтка і 2 цілі яйця розколотити й посолити до смаку.

Фальшивий мозок

2 ложки молока, 1 ложка пшеничних крупок і 1 яйце. Крупки заллати молоком. Присмажити цибулю, додати крупки і через хвилину далі смажити, ошпарити 1 яйце, посолити і поперчити. Уживати на початку.

Січеники з грибів

$\frac{1}{4}$ кг свіжих грибів покрити в платки і посікти. Піддусити на товщі з цибулею і зеленою петрушкою і вихолодити. 2 булки обтерти зі шкірки і намочити у воді — витиснути і вимішати з грибами, 1 яйцем. Посолити і виробляти січеники в тертій булці, а потім смажити на товщі. Зложити в рішці, підлати водою і піддусити.

Помідори начинювані мясом

Зрілі або зелені помідори надкряти, вибрати середину, начинити, прикрити відкровою накривкою і дусити на маслі. Зі серединки зробити підливу: перетерти їх через сито, підсмажити зі смажкою — додати сметани, соли і дрібку цукру. Заллати помідори і поставити до рури, щоб дійшли.

Начинка. Варене або печене м'ясо змолоти, вимішати з присмаженою цибулею і одним яйцем, посолити і поперчити до смаку. (Помідори посолити рінжак).

Помідори з рижом

Помідори приладити як попередло. Начинку зробити з напіввареного рижку, який треба вимішати з прирум'яненою цибулькою і одним яйцем, сіллю й перцем. Впрічім поступати, як з попередним.

Бараболі начинювані мясом

Обібрані бараболі, падтяти на вершк — шкелобити зі середини — начинити мясом прилагодженим як на січеники з додатком одного вареного і одного сирого яйця і двох ложок сметани. Бараболі посолити, начинити, приложити відкровий першок, уложити в рішці і печи в рурі. Підливати маслом. Подати помідорошу або грибову підливу.

Чекоядовий пиріг

Змішати 17 дкг цукру, 17 дкг мелених міддалів, кілька зернят товченого анґа, перцю, дрібно січеної дитринової шкірки, 8 жовтків, 3 таблички тертої чекояди, 8 білків убити на шум і вимішати з тим 7 дкг тертих бішконтів. Вимішавши все те печи $\frac{1}{4}$ год. у довгій формі. Як прохолодне, посмакувати морелевою мармелядою, полати чекоядовим локром і настромити білими крайними міддалами.

Подала О. Пеленська-Ліщинська.

Жінки, купуйте лише в своїй крамниці!

У крамниці кооп.

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

при вул. Косцюшка ч. 1

можна дістати:

Машиновий шовк до шиття, марки „Progress“ у всіх красках по 15 сот.

Бавовна до цювання й латання панчіх у всіх красках по 20 сот.

Голки різної величини до шиття й вишивання.

ФУТРА ЖІНОЧІ та МУЖЕСЬКІ ШАПКИ

ПІСЛЯ НАЙНОВІШИХ ЖУРНАЛІВ

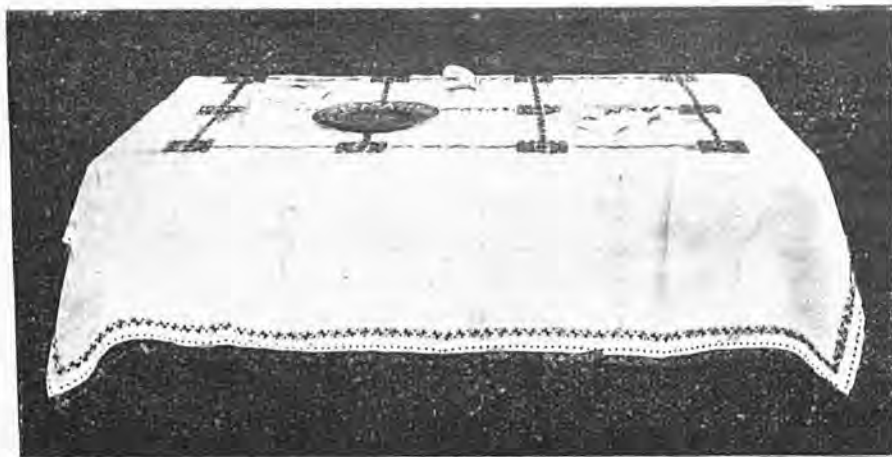
ВИКОНУЄ

українська кушнірська робітня

ЮЛІЯНА ГЛУШЕВСЬКОГО

Львів, вул. Коперника ч. 16, I. пов.

Тел. 54-46.

Ч. 1.

Ч. 1. Обрус із білого чеського полотна, вишиваний хрестиковим узором. Великі буковинські мотиви, викопані хрестиками, півхрестиками й ланцюжком, розміщені тричі по вузкій стороні обруса а чотири рази по ширшій стороні його. Мотиви получені між собою вузеньким відповідним узором, який повторяється на краю обруса. Рубець його викінчений широкою буковинською мережкою.

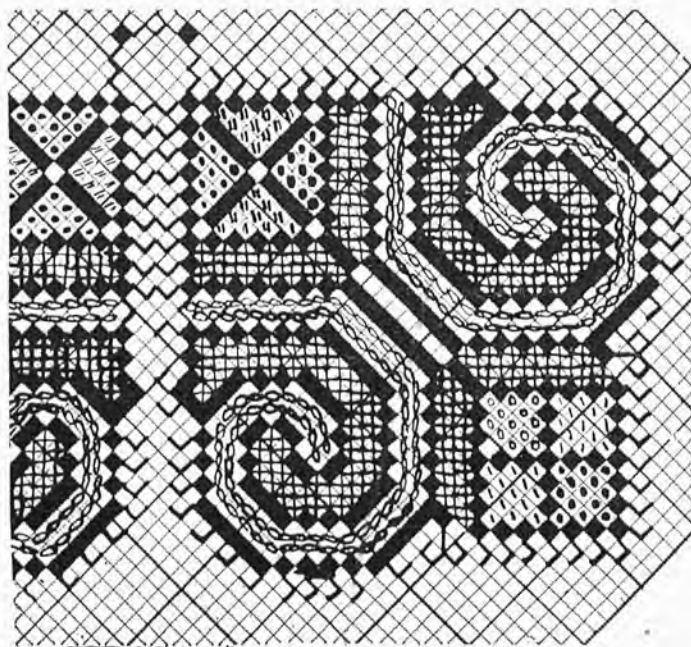
Серветки, які лежать на середині обруса, прикрашені серединками великого взору.

Оба взірці до обруса можна замовити в адміністрації журналу за надісланням 3.— зол.

Ч. 2. Взір до доріжки ч. 3, виконаний хрестиками, півхрестиками й ланцюжком. Краски: о о о о ясножовта, ● ● ● ● темножовта, // // // // зелена, / / / / синя, × × × × червона, ∞ ∞ золотистожовта (ланцюшок), ■ ■ ■ ■ чорна.

До вишивання вживати ниток С. М. С.: чорна ч. 371, червона ч. 547, синя ч. 424, зелена ч. 723, ясножовта ч. 431, темножовта ч. 432¹/₂.

Нитки D. M. S.: чорна ч. 310, червона ч. 816, синя ч. 517, зелена ч. 904, ясножовта ч. 743, темножовта ч. 740.

Ч. 2.

НИТКИ ДО РУЧНИХ РОБІТ МАРКИ С. М. С.

Є КРАШЕНІ
ІНДАНТРЕНОВИМИ КРАСКАМИ
І ТОМУ НІКОЛИ
В ПРАННІ
НЕ ПУСКАЮТЬ!

Ч. 3.

Ч. 3. Доріжка з білого сільського полотна, прикрашена взором ч. 2. Три хрестикові мотиви, зложені в один більший мотив, приміщені двічі на краях доріжки. Середуний мотив зложений із чотирьох менших. Краєм доріжки біжить вузенький взірець та лучить з собою оба крайні мотиви. Рубець доріжки викінчений мережкою „прутиком“.

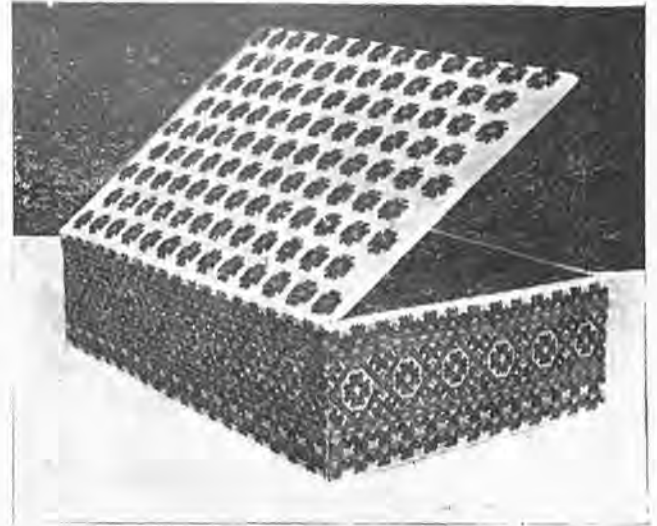
ВСІ МАТЕРІЯЛИ ПОТРІБНІ ДО РУЧНИХ РОБІТ МОЖНА ЗАМОВЛЯТИ
В КООПЕРАТИВІ „УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 39.

Р О Б О Т И

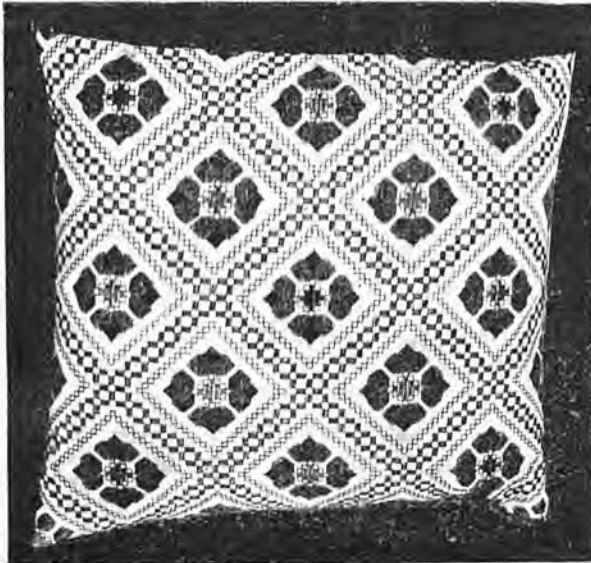
Ч. 4. Скрипка на взір, вишивана гуцульським хрестиком узором (власність п. О. Левкевич, Перемишль). Взір виконаний на канвовому полотні піскової краски.

Широкий взір, примічений на стінах коробки, взятий із вставок жіночої сорочки в Жабю на Гуцульщині. Мотиви, з рукава тої самої сорочки, покидані по накривці скрипки. Взір цей був поданий у „Н. Х.“ ч. 1 за 1931 р.

Скрипка ця, яку обтягне кожний переплетник, є підложка кльошом у красці вишивки.

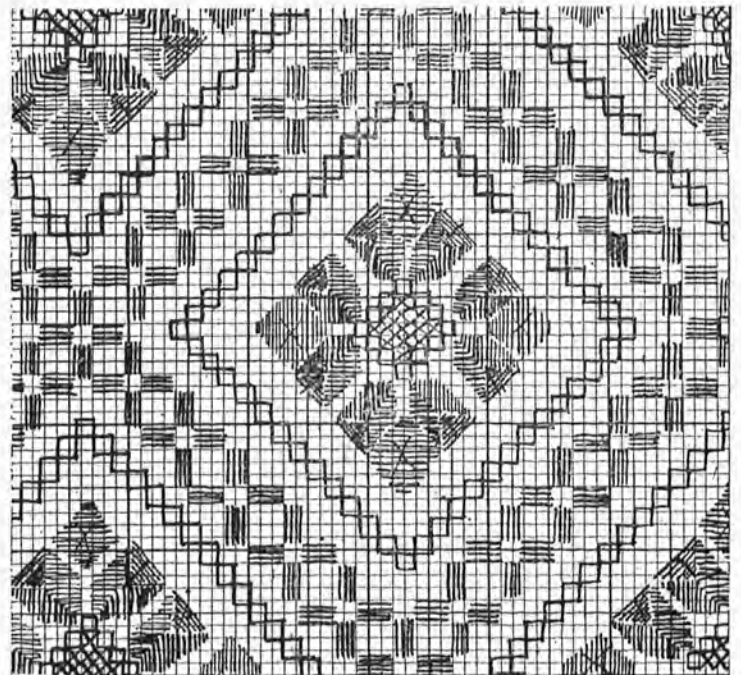
Ч. 4.

Ч. 5.

Ч. 5. Подушка з канвового полотна піскової краски, вишивана настилуванням (гладю). Взір подушки знятий із морщинки буковинської сорочки гл. „Н. Х.“ ч. 1, 1928. Вишивка виконана в красках червоній, зеленій та фіолетній. Спинка подушки гладка.

Ч. 6. Взір до подушки ч. 5. Краски: □□□□ червона, || || || || фіолетова, #### зелена, ×××× брунатна. До вишивання вживати ниток Cotton Perlé в клубках.

Ч. 6.

ГРУБЫЙ СИРИЙ ШОВК ДОГІДНИЙ НА СПОРТОВІ СУКНІ ТА БЛЮЗКИ МОЖНА ДІСТАТИ
В КРАМНИЦІ КООПЕРАТИВИ „УКР. НАР. МИСТЕЦТВО“
В ЦІНІ 16— 30Л. ЗА МЕТЕР.

Ч. 1. Костюм із брунатного вовняного матеріалу. Широкі вилогі й комір відкривають білу шовкову блузку.

Що нового принесе нам осінь?

Осіньний сезон у моді приносить нам завжди нові несподіванки. Приходять нові матеріали, нові форми пробивають собі дорогу, міняється жіноча силуетка. Тому й стрічаємо з зацікавленням осінні журнали мод, щоби хоч трохи відхилити заслону з очей таємниць.

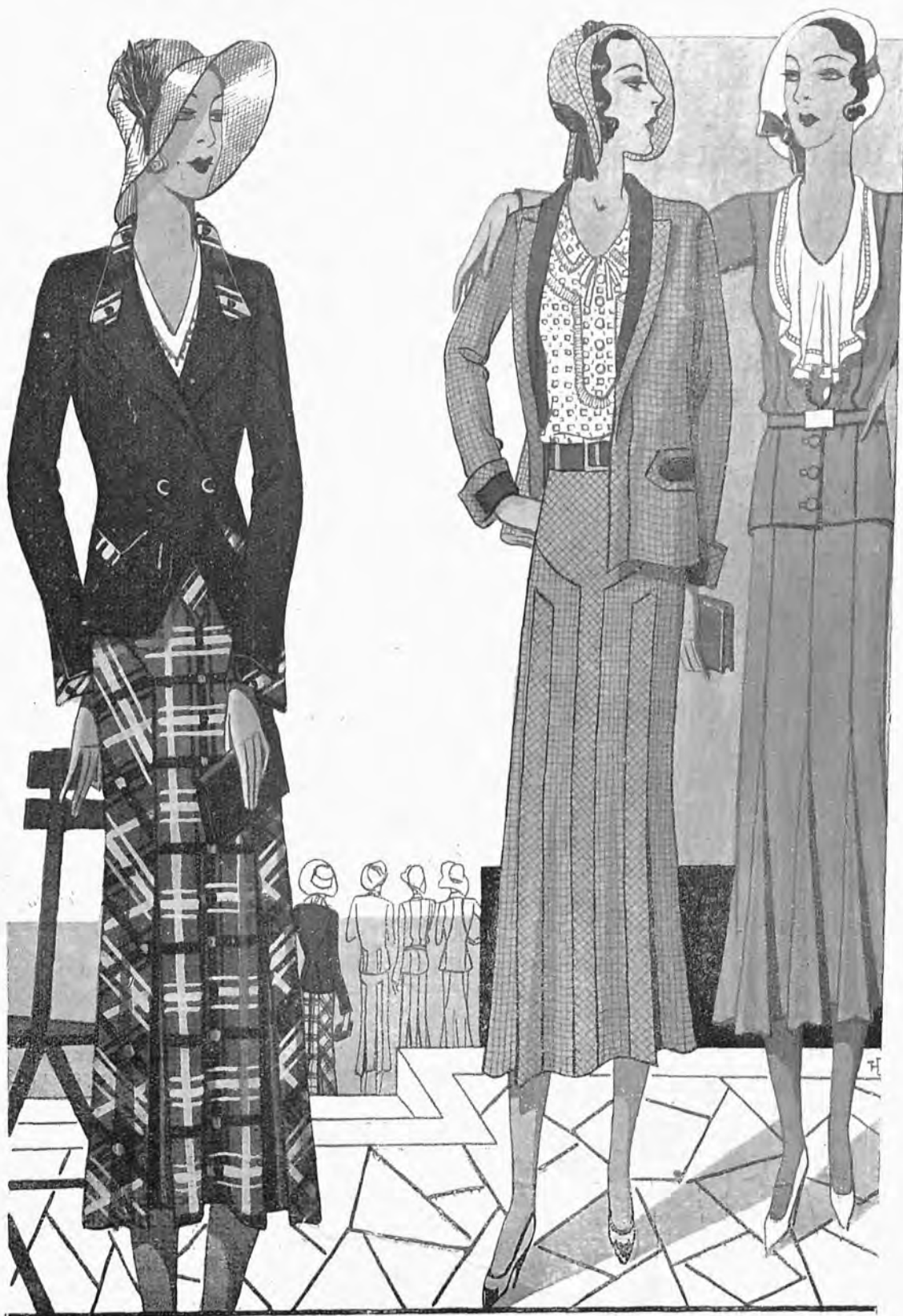
Але тут — нова несподіванка. Нічого нового! Хіба це можливо, щоби таку важку пору року мода зустріла без зміни? І справді на перший погляд так воно здається. Та сама струнка видовжена силуетка жінки, такої самої довжини вечірні сукні й дзвонові складки спідничок. Але зате новин у дрібницях так багато, що вони зовсім міняють характер одягу.

На ранню осінь як звичайно, готуємо костюм. Осіньний костюм із легкого вовняного матеріалу, який однак має вже теплішу закраску, приносить зі собою деякі зміни. Він майже зовсім стратив комір а замість нього бачимо щось у роді шалю або краватки, яка зручно й легко вяжеться на переді або й на боці. До цього костюму потрібна нам блузочка, яку носять тепер не лише з шовку або батисту, але також із узористою флянелі. Жакети тих костюмів уже навіть прикрашують хутром, як передсмак тих багатих хутрянних прикрас, що їх носитимуть зимою.

Подробиці пополудневих суконь ще невизначні. Одна можна вважати певним, що болерко запанує цілковито цього сезону. Мода тепер дуже щедра на болеркові відміни, так що навіть відновила давно призабуте „фігарко“ наших прабабунь, себто болеро, відмінне краскою від сукні. Крій болера є дуже різномірний, то коротка пелеринка з рукавцями то довший жакет, обшитий хутром, то рід блузки з баскіною, а деколи й камізелька. Часто добирають і відмінного матеріалу, нпр. до вовняних суконь болерко з оксаміту або тафти.

Однак цілу революцію форм та красок стрічаємо в світі капелюхів. Тут безліч новин, з якими не можна так скоро погодитися. На вид цих невеличких круглих капелюшків, здається нам, що оглядаємо родинний альбом фотографій з перед 50 літ. Криво насажені, а часто й пересунені на перед голови мають вони всі характеристичні прикмети тієї давньої моди: карк і боки голови неприкриті. Всі прикраси уміщені зпереду, квіти, струсині пера, крильця. І до цих маленьких тендітних див привикнемо скоро, так що знову видаватимуться нам смішними вузькі берети минулої зими чи весняні ширококрисі капелюхи.

- Ч. 1. Костюм з брунатного вовняного матеріалу, широкі вилоги покриті шкотським сукном.
З того самого матеріалу спідничка, прикрашена на боках скісними складками.
- Ч. 2. Костюм із блакитного сукна, поясок темносиній. Спідничка має плиткі складки по боках.
- Ч. 3. Костюм із сірого суконця, рівний жакетик придержує по середині пояса. Спідничка має кишені й закладки.

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

ОСІННІ МОДЕЛІ

Ч. 85. Суконка з темнозеленої крепеллі. Модель пригожий для неструнких жінок. Потрібно 3'25 м. матеріалу, широкого на 1 м.

Ч. 87. Вовняна суконка з темнозеленого рипсу, прибрана закладками. Потрібно 2'90 м. матеріалу, широкого на 130 см.

Ч. 88. Спортова сукня з голубого tweed-у. Комірчик і маншети з білої піки. Голубий шкіряний пояс. Потрібно 2'80 м. матеріалу, широкого на 1'40 см.

Ч. 89. Практична суконка з темносинього сукна. Складана туніка тільки зпереду. Потрібно 2'50 м. матеріалу, широкого на 130 см.

Ч. 90. Суконка з брунатного tweed-у. Комірчик з білої піки. Станик прибраний болерком. Потрібно 2'70 м. матеріалу, широкого на 130 см.

„La Dame“

одинокі українська електрична робітня
перворядного жіночого й мужеського білля,

Львів, вул. Косцюшки ч. 6.

ВИКОНУЄ:

**Французькі пліси, ручні гапти, ручні
й машинні мережки, закладки, батіки,
відбивання взорів, монограми і т. д.**

Тел. ч. 55-26.

ПРАКТИЧНИЙ ШКІЛЬНИЙ ОДЯГ

- Ч. 1. Практичний шкільний одяг: гладка біла блузка й вовняна спідничка у складки.
- Ч. 2. Суконка для 14-літньої дівчинки з голубої крепеллі.
- Ч. 3. Осінній комплект для 12-літньої дівчинки. Шкотська спідничка, комбінована з яснішою блузочкою.
- Темний жакет має гладкі вилоги та англійський крій.
- Ч. 4. Суконка для 5-літньої дівчинки з вишневого кашніру.
- Ч. 5. Гладка вовняна суконка для 7-літньої дівчинки, прибрана легким гаптом.

Моделі на аркуші кроїв. — Опис на ст. 24

В осінньому сезоні
прегарні вовняні матеріали
на плащі, сукні й костюми

поруває фірма:

СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ

Львів, Ринок 32.

МОДНІ ДРІБНИЧКИ

4277. Торбинка з чорного шовку, вишивана перелками.
 4278. Ткана торбинка, 20 см. × 13 см.
 4279, 4280. Хусточки з тонкого батисту, прикрашені мережками.
 4360. Намисто з кольорових коралів.
 1988. Торбинка на хусточки з білого полотна, підшита рожевим шовком.
 3256. Комірець і манкети з рожевої Georgett-и.
 3734. Вишиваний фартушок з білого полотна.

ОПИСИ МОДЕЛІВ

Ч. 1. Практичний плащ до праці. Горішня ширина 112 см.

Матеріал: попеліна, кльот, полотно, зефір. Потрібно: 4.40 м. матеріалу, 40 см. колірного в паски, широкого на 50 см.

Рис. 17. Перід плаща (половина).

„ 18. Плечі „ „

„ 19. Комір (половина).

„ 20. Рукав.

„ 21. Маншет викладаний.

Поясок широкий на 4 см., а довгий на 115 см.

Прикроївши перід і плечі плаща, треба викінчити вилоги зпереду, себто підшити їх смугою матеріалу, широкою на 15—20 см. На рамена зробити відповідні (три) виштики. Тоді зішити перід і плечі плаща на боках і на раменах і вставити рукав до пахи. Коли це вже зроблено, можна викінчити комір, який повинен бути подвійний, (спід із матеріалу плаща, а верх якоїсь відмінної краски). Спід пришивається машиною до плаща, а верх викінчується в руках. Таким самим способом виконані й маншети, тільки долішній край рукава треба зібрати перед ушиттям. В маншеті й на передніх краях плаща треба примістити гудзики й дірки до застібування. Остатється ще приспособити кишені й викінчити поясок.

Ч. 2. Комбінація під сукню. Горішня ширина 96 см.

Рис. 35. Перід комбінації (половина).

„ 36. Плечі „ „

„ 37. Бік „ „

Перід комбінації, прибраний на переді ручним або машинним гаптом треба викінчити вгорі мережкою. Зшивши перід і плечі бічними швами, треба зібрати боки кількома виштками (крито) до такої ширини, яку матимуть скраєні двохоні боки на горі. Тоді можна вже вставити й боки при помочи плоских швів. Долішній рубець комбінації треба викінчити машинним рубцем або мережкою.

Потрібно: 3.60 м. оналю або перкаліни, широкої на 50 см.

Ч. 3. Шкільна суконка для 12-літньої дівчинки.

Потрібно: 2 м. матеріалу широкого на 90 см.

Рис. 106. Перід ґезки (половина).

„ 107. Плечі „ „

„ 108. Перід спіднички (половина).

„ 109. Зад „ „

„ 110. Рукав.

„ 111. Маншет.

„ 112. Комірець (половина).

Поясок 3/80 см. Стяжка 1/70 см.

Перід і зад спіднички уложити в складки, згідно зі вказівками на аркуші і прорізати в висоті стану в них невеличкі отвори, крізь які пізніше протягнеться поясок. Отвори ці треба густо обметати. При кроєнні ґезки, треба вважати, щобі лінії взору йшли скісно. підчас коли на спідничці вони йдуть рівнобіжно до складок. Долішній край ґезки треба викінчити колірним випуском і пристебнувати його до спіднички. Тоді можна сполучити шви на боках і на раменах, підрубити долішній край спіднички і припрасувати гладко складки. На переді ґезки лишаємо отвір, який викінчимо тим самим колірним випуском, що й виріз біля шиї та інші частини суконки. Тепер треба підшити ґезку підшивкою з сатини або батисту в руці. Рукав треба зішити бічним швом а також вимірити виштку на ньому, визначену на рисунку. Долішня частина виштку лишиться отвореною для застібування рукава. Рубець рукава треба

закріпити, підшивши його скісною смугою матеріалу. Тоді вставляємо рукав до пахи, примірюючи точно шов до шва.

Комірець і маншети зладжені з полотна або батисту. Край коміреця й маншетів (зуби) треба зішити на машині, перевернути комірець і другий його край викінчити вузькою смугою матеріалу.

Ч. 4. Вбрання для 6-літнього хлопчика.

Потрібно: 1.35 м. матеріалу, широкого на 140 см.

Рис. 153. Стапичок з підшивки (половина).

„ 154. Перід штани.

„ 155. Зад штани.

„ 156. Перід блузки (половина).

„ 157. Плечі „ „

„ 158. Складка.

„ 159. Комір (половина).

„ 160. Горішня частина рукава.

„ 161. Долішня „ „

Поясок 3/90 см.

Блузка: Середину правого переду загнути й викінчити скісною смугою матеріалу. Середину лівого переду викінчити ширшою смугою матеріалу і примістити там дірки для гудзиків. Складки зложити згідно з вказівками на аркуші й пришити їх зверху на перід блузки, лишаючи шліну в одному місці на перетягнення пояса. Тепер можна пришити обі кишені, підшити якимсь легким матеріалом. Зішити на боках і на раменах перід блузки з плечима і підложити під цілу блузку відповідну підшивку. Викінчити виріз біля шиї й пришити подвійний комір. Скроїти рукави, долішній край пахи розтягнути, горішній дрібку приморщити. Зішити обі шви на боках і вставити рукав до пахи. Потім аж можна викінчити підшивку рукава з середини.

Ч. 5. Нагрудник з білого тюлю.

Рис. 26. Горішня частина переду.

„ 27. Долішня „ „

„ 28. Плечі „ „

Скросні частинки тюлю (коли тіль тонкий можна брати подвійно) злучити плоскими швами. Край стапичка підложити для більшої певності батистовою стяжечкою. Ззаду примістити три гудзики й відповідні для них дірки до застібування.

ШІСТЬ ТАБЛИЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ВИШИВОК

ЯКІ ОБІЙМАЮТЬ

75 УЗОРІВ

З РІЖНИХ ОКОЛИЦЬ ГАЛИЧИНИ Й БУКОВИНИ,
ВИДАВАНІ ЯК БЕЗПЛАТНИЙ ДОДАТОК ДО
„НОВОЇ ХАТИ“, В МИСТЕЦЬКІЙ ОКЛАДИНЦІ

КОШТУЄ 5'— зол.

ЗАМОВЛЯТИ МОЖНА В АДМІНІСТРАЦІЇ

„НОВОЇ ХАТИ“, РИНОК Ч. 39

І В УСІХ УКРАЇНСЬКИХ КНИГАРНЯХ.

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувший лікар заграничних клінік, спеціаліст шкірних,
венеричних і сексуальних недуг (полова неміч) та
лікарської косметики

ордиує в шкірних недугах
і т. д. від год. 8¹/₂—10, 18—18.
в косметичі від 10—11 і 16—18,
в неділі і свята від год. 10—11.

Гірське сонце. Вапофор. Діатермія. Крио-
:: :: терапія. Сепараткові ждальні. :: ::

Львів, вул. Сикстуська ч. 22, III. пов.

(біля „Народної Гостинниці“).

Вінда до вжитку, — Телефон 38-90.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“.
Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок ч. 39., I. пов.

За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА.
З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

Львівська державна
наукова бібліотека

№ 5083

У крамниці коопер. „Українське Народне Мистецтво“

Львів, вул. Косцюшки ч. 1

можна дістати: **Сільське, тонке полотно** домашнього виробу догідне на занавіси, доріжки, суконки, широке на 75 см. по 3— зол. за м.
Бурунчук, тонкого виробу, догідний на суконки, занавіси, серветки, широкий на 1 м. по 5-50 зол. за м.
Лявне полотно краєвого виробу, догідне на церковні хоругви, обруси, широке на 160 см., ткане для вишивання . 15— зол. за м.
Канвоє полотно (Панама) у білій, сірій і пісковій красці, пригоже на фелони, портієри, накривала на стіл і ліжка, широке на 160 см. по 15—, 16— і 18— зол. за м. (залежно від краски і якості).
Сирий шовк краєвого виробу, догідний на літні костюми й вишивані сорочки, широкий на 100 см., по 16— зол. за м.
Лявне полотно чеське, догідне на церковні хоругви, обруси, широке на 180 см., по 25— зол. за м.
Нитки до вишивання, марки C. M. S., різних красок і виробів по слідуєщих цінах:

Cotton Perlé в клубках 60 сот.

„ „ в мотках 42 „

C. M. S. в мотках 22 „

Mouliné Meridian в мотках 16 „

Числа красок подані у відділі Ручних робіт.

Замовлення прохаємо адресувати до головного складу кооперативи, **Львів, Ринок ч. 39.**

Товар висилаємо за посліплатою або за попереднім надісланням готівки.

В наведених цінах нечислені кошти посилки.

Позір!

Позір!

Передплачуйте

„ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ“

багато ілюстрований журнал історії та побуту

виходить що місяця на 24 стор. 4^о

Плекає традицію недавно-минулого, містить прецікаві спомини учасників, крім того історичні нариси та легку белетристику.

Передплата виносить усього: 13— зол. річно,
7— зол. піврічно, 3-50 зол. чвертьрічно.

Для членів чвертьрічна передплата 3— зол.

Адреса: Львів, вул. Руська 18/III.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

НАЙДЕШЕВШИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ТИЖНЕВИК!

ЗМІСТОМ СВОЇМ ЦІКАВИЙ ДЛЯ
ЖІНОК, МУЖЧИН, МОЛОДІ Й ДІТЕЙ!

ДОПИСИ З УСІХ КІНЦІВ СВІТА.

ЗВЕРТАТИСЯ НА АДРЕСИ:

„Жіноча Доля“, Коломия, Нова 1

„Żinocza Dola“, Kołomyja, Nowa 1, Poland,
East Galicia, Europa.

Чек.konto П. К. О. Варшава 153.700.

Телефон ч. 19.

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

ВИКОНУЄ готові або на замовлення ручні роботи з народними вишивками й мережками для прикраси одягів і домашньої обстановки.

ПОРУЧАЄ вишивані блузки, суконки, сорочки до народних одягів, білля, обрус, капи, сервети, подушки.

ВИДАЄ щомісячний журнал для плекання домашньої культури „НОВА ХАТА“ з відділом мод і ручних робіт. Передплата вносить: на рік 18 зол., на піврік 9-50 зол., на чверть року 5 зол. Для Америки 3 дол., а для Чехословаччини 2-50 дол. річно. (Red. i Adm. Lwiv, Rynok 39.)

КРОЇ! ————— МОНОГРАМИ! ————— ВЗОРИ!

ПОЗІР!

ЖІНКИ!

ПОЗІР!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ КООПЕРАТИВИ:

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

ЖІНОЧА ПРОМИСЛОВА КООПЕРАТИВА З ОБМ. ПОР. У ЛЬВОВІ.

АДРЕСА:

УДІЛ 30— зол.

Львів, Ринок 39.

ВПИСОВЕ 3— зол.

З дня 27. червня ц. р. починає виходити в Станиславові
безпартійний тижневий часопис п. з.

„УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ“

присвячений справам політичним, культурно-освітнім, господарським і суспільним Покуття, Підгір'я та Поділля.

Передплата до кінця року вносить . . . зол. 4—
чвертьрічно. „ 2—
місячно „ 0-70

Поодинокі числа коштують 20 сот. — Виходить під неділю.

Замовлення, переписку та передплату висилати на адресу:

Редакція й Адміністрація „УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ“
Станиславів, вул. Голуховського 17.

ІЛЮСТРОВАННИЙ ЖУРНАЛИК

„СВІТ ДИТИНИ“

якого не повинно бракувати ні
в одній українській хаті, де є діти!

Добірний духовий корм для розуму й серця
дітей, цікаві ілюстрації, загадки, оповідання.

МАМИ, ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО ЦЕ!

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1931:

квартально 3 зол.; піврічно 6 зол.; річно 12 зол.

Для Америки й Канади . . . 1-50 дол.
Для Чехословаччини . . . 50— кор.
Для Румунії . . . 240— лейв.

Замовлення слати на адресу:

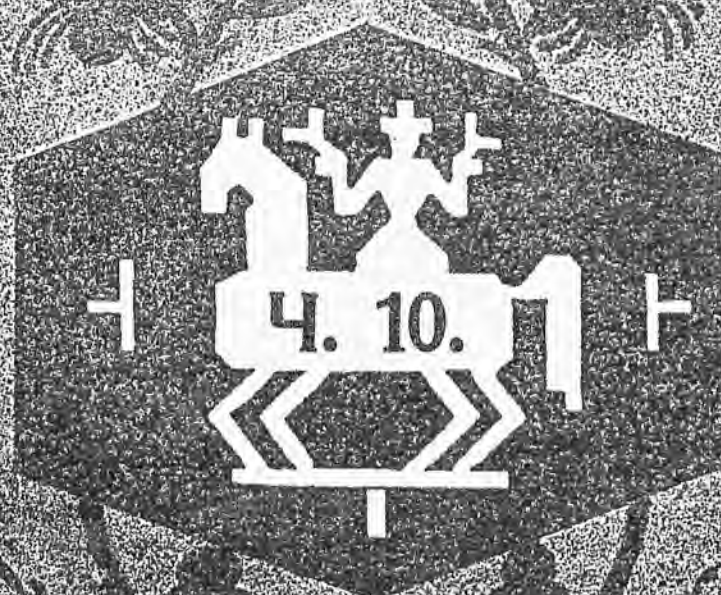
ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ“,
Львів, вул. Зіморовича ч. 3.

Видав Кооператива „Українське Народне Мистецтво“.
Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок 39.

За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА
З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові

Ціна числа зол. 1-80

Н О В А

Х А Т А

М. БУТ
30

1931

Від Адміністрації

Пренумерата є платна з гори; щоб оминати перерви в посилці журналу, просимо о правильне вплачування належності.

До всякої кореспонденції з Редакцією і Адміністрацією просимо долучувати на відповідь 0.30 зол. поштовими значками.

В разі зміни місця побуту просимо завчасу нас про це повідомити, а на кошти зміни адреси прислати 0.50 зол. поштовими значками.

„НОВА ХАТА“

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ
ДОМАШНЬОЇ КУЛЬТУРИ

Річна передплата . . . 18.— зол. В Америці й Канаді:
Піврічна передплата . . . 9.50 „ річна передплата . . . 3 дол.
Чвертьрічна передплата . . . 5.— „ В Чехословаччині:
Ціна поодинокого числа . 1.80 „ річна передплата . . . 85 к. ч.

В Румунії: річна передплата 500 лейв, піврічна 250 лейв, чвертьрічна 150 лейв, поодинокое число 50 лейв. — В Румунії приймає передплату на „Нову Хату“: Dmytro Herodot, Bucarest IV. Delea Veche 45.

Адреса: „НОВА ХАТА“ Львів, Ринок ч. 39, I п.

Тел. 8583. — Число konta П. К. О. 405.361.

Відновляйте передплату! Дайте прочитати знакомим!

Найдешевша передплата добрих книжок!

За 3.50 зол. 12 книжок „САМООСВІТИ“

Лише до 31-го січня 1931!

Пізніше буде дороще!

Кожда книжка окремо також дороще!

ВИДАВНИЦТВО „САМООСВІТА“ дає всім самоосвітникам добрі, але невеликі обємом підручники з усіх ділянок знання, які необхідні для пересічної освіченої людини. Підручники писані науково, але при тім легко зрозуміло.

Приставайте до передплати на 1931 рік!

Щіорічна передплата на 1931-ий рік за 12 книжочок коштує всього 3.50 зол. вже разом з поштовою пересилкою, якщо прищелється передплата найдалше до кінця січня 1931. — II. Хто прищелє щіорічну передплату на 1931-ий рік аж у лютім або березні 1931 р., той мусить зложити 4 зол. — III. Піврічна передплата, зложена з гори на піврік виносить 2.25 зол.

Гроші слати тільки на адресу: „Центробанк“, Львів, Ринок 10 з приміткою на переказі, або на чеку: „Для Самоосвіти“.

Хто купує комплект 12 книжок, що вийшли протягом 1930-го року, за готівку, платить замість 6.40 зол. разом із пересилкою, тільки 5.— зол. разом із пересилкою.

ДОСІ ПОЯВИЛИСЯ ТАКІ КНИЖКИ: зол.

1. К. Коберський: Що таке освіта і як до неї братися? . . . 0.35
2. В. Созанський: Чого земля потребує? . . . 0.35
3. М. Шаповал і О. Слободян: Великий Зрив. Історія укр. революції ч. I. . . 0.50
4. І. Блажкевич: Культурна людина. . . 0.50
5. І. Лучишин: Наш світ. . . 0.45
6. О. Слободян: Боротьба світів на Україні. Історія укр. революції ч. II. . . 0.50
- 7—8. В. Созанський: Тайни природи. . . 0.80
9. О. Слободян: Історія Галичини в рр. 1918—1919. Історія укр. революції ч. III. . . 0.60
10. О. Т. Куштовний: Слово до молодих людей. . . 0.35
11. Др. С. Парфанович: Чоловік та жінка. . . 0.60
12. Розвиток життя на землі. . . 0.40

СЕКУНДАР ЗАГАЛЬНОГО ШПИТАЛЮ
У ЛЬВОВІ

Д-Р СОФІЯ ПАРФЛАНОВИЧ

спец. жіночих хоріб і акушерії,
ординує від год. 3—5 попол.

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. ДОМАГАЛЧІВ 2/п.
(бічна Охронок).

Книжки й журнали надіслані до редакції.

(Просимо авторів і видавців надсилати нам свої видання для обміну й поміщення в оцій рубриці).

„Жіноча Доля“, — двотижневик, для українського жіноцтва, Коломия, чч. 33—36.

„Zensky Svet“, — місячник, Любляна (Югославія), ч. 8, 9.

„Літературно Науковий Вістник“, місячник, Львів 1931, ч. 9.

„Нові Шляхи“, — літературно науковий, мистецький і громадський журнал, Львів 1931, ч. 9.

„Життя і Знання“, — ілюстрований місячник, Львів 1931, ч. 11, 12.

„Учительське Слово“, — орган Взаємної помочі Українського Учителства, Львів, ч. 12—13.

„Літопис Червоної Калини“, — ілюстрований журнал історії та побуту. 1931 р., ч. 7, 8, 9.

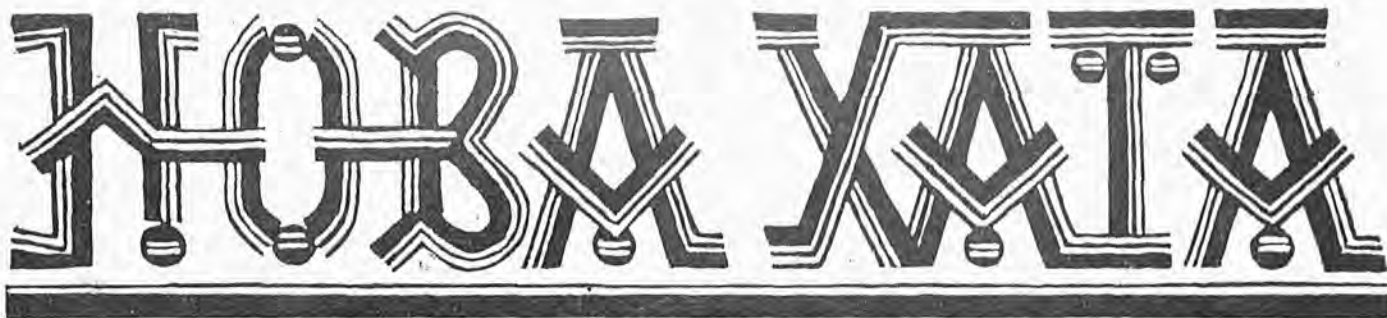
„Неделя“, Ілюстровани Лист, Београд. Тижневик.

„Вісти з Лугу“, — письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці, ч. 8, 9.

„Шлях виховання й навчання“, — педагогічно-методичний місячник, ч. 8, 9.

„Eva“, časopis moderní ženy, Praha, 24—28.

„Пчёлка“, — Видає Товариство „Просвіта“ в Ужгороді, ч. 12.

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ
ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК VII.

ЛЬВІВ, ЖОВТЕНЬ 1931.

Ч. 10.

ЗМІСТ: Софія Русова: Дніпрова Чайка. I. Г.: З приводу виставки народного мистецтва. К. М.: Та, що виховала Бальзака. С. Яблонська: Гостиня у берберів. Л. В-ка: Марлена чи Грета? Л. В.: Дещо про повіттю спальною. Дніпрова Чайка: Плани горить. П. М.: Український мистецький гурток „Опокій“. Інж. М. Вороський: Мід — то здоров'я. Др. Софія Парфанович: Конституція й її значіння для жіночої психіки. О. Заклинська: Віджива молодіжці. — Ріжні вісти. — Нові книжки. — Приписи. ІЛЮСТРАЦІЇ: Людмила Б. Василевська: Весільний стрій. Арабська крамниця. Марлена Дітріх: Нойтля спальною. В. Васильківський: Дівчина з Теремної. О. Мариняк: Гребці. Спортовий кружок. Ольга Мариняк: Білі ватри.

СОФІЯ РУСОВА.

ДНІПРОВА ЧАЙКА

(ЛЮДМИЛА БЕРЕЗИНА-ВАСИЛЕВСЬКА).

Коли згадаю цю нашу талановиту поетку, встає переді мною наша перша зустріч.

Тихого літнього вечора (в кінці 80-их років) підходив наш парохід до Херсонської пристані. Я їхала з двома моїми дітьми з одного заслання в друге, — з Верхньодніпровська до Алешок, у Таврій — у великих містах України заборонено було мені жити. Чоловік мій працював у Херсоні як земський статистик, то й мені з дітьми дозволено поселитися під доглядом поліції в маленькому містечку Алешках, поблизу Херсону. Ми їхали пароплавом цілий день з Никополя й захоплювалися красою долини Дніпра, його шириною, бистрою течією і безмежним степом, що розлягався по обох його боках. Минули Каховку, Берислав і от уже Херсон, кінець нашої мандрівки. На пристані повно людей і діти вже шукають між ними постать батька. А там і не сам тато, а увесь його статистичний відділ, як пізнаю по обличчях знайомих статистиків. От перекидають уже сіддці, нас оточують товариші мого чоловіка, мене знайомлять з панною Василевською, — вона дивиться на мене своїми гарними, трохи прижмуреними, короткозорими очима і ми зараз же в цю першу хвилину відчуваємо певну близькість, яка стала підставою нашої дружби. Життя нас часто потім розділювало, розлучало на довгі роки, але не сміло рвати наших взаємних дружніх відносин, які зараз-же навіязувались із першого слова розмови.

Людмила Березина-Василевська

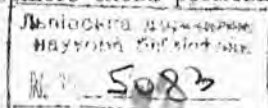
I.

Людмила Олексіївна Василевська, більш відома під своїм літературним найменням Дніпрової Чайки, народилася в селі Збуріївці в самому гирлі Дніпра, 1861 року. Вона була дочкою збуріївського священика о. Березини. В родині було здається четверо дітей, дві дівчині, Людмила й Маруся і два хлопці. Батько був суворої вдачі й діти чимало натерпілися від його грубих норовів. Але цю важку сторінку родинного життя

змягчувала мати, жінка доброго серця, лагідна, привітна для вбогих. Людмила Олексіївна скінчила середню освіту в гімназії в Одесі, потім короткий час учителювала там у народній школі, де й зустріла свого чоловіка Теофана Василевського, статистика з гуртка Ол. Русова. З ним вона переїхала в Херсон, де згуртувалися статистики херсонського земства і тут пані Людмила зажила в дружніх відносинах із родинною письменницею Д. Марковича і Ол. Русова.

Перший твір Людмили Василевської, побудове оповідання „Знаходка“ надруковано в Одесі в 1885 р. Тут уже виявились перші ознаки її таланту, чудова мова і знання народного побуту. Слідуючого року в Херсоні вийшов заходами Маркевича літ. збірник „Степ“, в якому по-

міщено два дуже гарні вірші Дніпрової Чайки — „Зоря“ і „Буря“. Далі на протязі 90-тих років і початку ХХ. століття друкують поодинокі твори її в усіх майже альманахах, в галицькій „Зорі“, в Літ. Наук. Віст.

нику, в його київському й львівському виданню. В 1919 р. видавництво „Дзвін” видало I-ий том її поезій у прозі, а видавання дальших випусків припинило бурливе лихоліття. Щойно тепер на Україні почали видавати її твори. Вид. „Час” у Києві видало в 1929 р. „Вибрані твори” за ред. М. Івченка, а в 1930 році вийшли її твори повним виданням у В-ві „Рух” у Харкові.

Людмила Олексіївна прожила останні роки свого життя на Полтавщині в с. Германівці у старшої своєї дочки, лікарки. Померла на запалення легенів 13. III. 1927 р.

Людмила Олексіївна була жінкою високої культури. Вона постійно шукала чогось світлого, великого в житті й ніяк не могла задоволитися звичайними буденними обов'язками жінки-господини. Дуже скромна, далеко не самопевна, вона не йшла в громадський вир, а старалася заспокоїти свій душевний естетичний голод спокійним вдумчивим життям.

Коли в Л. О. народилося троє дітей, ніколи вже й було заглядати за поріг; життя стало суворе серед убогих матеріальних обставин. Скільки жінок поприносило на цей материнський вітар свої найкращі сили, ідеалістичні змагання, талановиту здібність! Людмила Олексіївна палко любила своїх дітей та дбала більш усього про їхню освіту, — старша дівчина Оксана скінчила медицину в Франції, син Славко — любимець матери Київську Політехніку, Наталка — Вищі Жіночі Курси в Києві.

Чоловік Л. О. Теофан Василевський, працівник завзятий, горячий патріот, не співчував постійним змаганням своєї дружини до краси й світла. Чула душа Л. О. билася як у клітці, боячись розбити щастя чоловіка, якого вона вірно любила. Коли діти повиростали, вона перейшла до сина в Київ, а про чоловіка стала дбати її молодша сестра Маруся.

Л. О. страшенно любила музику. Гри М. В. Лисенка слухала вона з якоюсь побожною увагою і великі, темні очі її світилися раюванням. Лисенкові присвятила вона дуже гарну поезію в прозі „Кобза”. Чуло приймала всяку мистецьку красу й кохалася в природі, в усіх її величній виявах.

II.

Дніпрова Чайка внесла в українське письменство ту гарну поетичну течію, що зветься символізмом. Французький критик Poizat (Symbolisme) так його характеризує: „Символізм уніс мрію в літературу, він погляд зовні всередину, розглядання того, як у нутрі в нас відбуваються зовнішні речі”. Символізм в європейській літературі зродився в 70-тих роках у Франції, коли вона по нещасній війні в 1870 р. завмирала виснажена терпінням, незадоволена пануючим тоді літературним реалізмом. (Золя, Мопсан, Флобер). Втомлені нерви шукали чогось таємничого, де-б спочила душа у згуках ніжних і чулих, шукали абстрактної музики, яка зворушувала-б душу самими легкими натаками і викликала цілий світ переживань і думок.

Звісно, найбагатший матеріал чистого символізму маємо в народній поезії, яка народилася в ті віки, коли зовнішній світ ще був для поета незрозумілим у своїх законах. Аж коли в 80-их роках з'являється молода поетка — символістка Дніпрова Чайка, приходить згадати слова французького критика: Франція була виснажена війною, бажала сховатися від важкої життєвої правди і спочити в мрії. Для України-ж 80-ті роки жахливий історичний момент. Усе заборонено суворим московським режимом, нема ясного обрію, нема виходу зіпд утиску залізного п'ястука. Да-

ремце закликає Драгоманів з далекої Женеви, даремне змагається збудити в народі завзяття, вивести на певний шлях політичної акції, На Україні панує зневіра й розпука. Саме час для розквіту казки, мрії. Ми вже знаємо вдачу Л. Василевської — мрійну, далеку від громадянського заколоту, проп'яну коханням до абстрактної краси, глибоким розумінням природи.

III.

Три джерела найяскравіше відбиваються в творчості Дніпрові Чайки — море, Дніпро і власні душевні переживання. Все, що вражає очі поетки, будить її уяву, перевертається в людську постать з відповідним почуттям. Грізна скеля, — то закам'яліла мати, що суворо й гордо проклинає своїх синів, які їй не коряться. (Скеля, I том, вид. „Дзвін”). Пташечка Чайка перекидається в дівчину Чайку, поганій брат-страхоюлох, що не рятує свого брата від хвиль морських, то „Морське серце” або медуза, руїни славетного колись Херсонеса творять чудову казку „Мара”. Чудовий опис бурі на морі стрічаємо в „Дівчині Чайці”:

„Ще море спокійне, а там щось далеко гуде: то спільничка моря — хмара грозова іде і моргає страшними очима і темними крилами віє на дрібні зорі і гаснуть ті зорі від жаху. Ось вітер її післанець налетів, засвітав і назад одлінув і стало все тихо знову і ближче ревнула грозова хмара і ціла зграя вітрів закрутилась, завилала, штовхнула під боки сонній хвилі. Хвилі безладно метнулись до скелі, — скеля шпурнула на їх камінцями. Хижо вони проковтнули гостинці і кинулись знову до скелі”.

Друге джерело творчості Дніпрові Чайки це Дніпро, з якого лиманом зяялась вона змалку. Тут одним із найкращих віршів поетки є „Над лиманом” (надр. 1886 р. в „Степу”):

*Ой широко лиман
Розливається,
Верболозом кругом
Він квітчається.
Над ним сонце ясне
Усміхається
І по хвилям возиєм
Розсипається.*

Цілком символічний малюнок, теж наддніпрянський — „Плавні горять”. Відблиск цього величнього видовища викликає у поетки відповідний відгук у душі.

Любов до рідного краю символізує вона в „Шпаках”, які можна поставити з огляду на зовнішню їх форму поруч із „Айстрами” Олеся. Обридла шпакам уся краса екзотичних країн, до рідного краю їх тягне: „Зібрався гурток і полинув, зачувши прикмети весни в Україні коханій”. Але заразо прилетіли птахи — „налинув із півночі вітер, снігом посипав, холодно, голодно птахам, але повні надії та віри, повні кохання до рідного краю, про весну шпаки сповіщають”. Такою була праця на Україні в 80-их роках минулого століття!

Що до третього джерела натхнення, то у Л. Василевської, як у кожного поета індивідуаліста є багато поезій настрою і на жаль майже всі вони проп'яні сумом. Один із ранніх віршів поетки „Зірка” ще ов'яний надією. Але в 1901 р. вона вже пише:

*Як темно знов, як сумно знов
І знемагаючись од муки,
Невже я мушу знов іти
Несило простягнувши руки?*

З циклю індивідуальних поезій в прозі найкращим є „Левний притулок”.

В Літературному Архіві кн. I—II (Харків Д.В.У. 1930) помістив відомий літературний дослідник нові відомості про поетку, під заголовком „З записної книжки Дніпрові Чайки”. Там читаємо сторінку на початку 80-их рр.: „Я почуваю себе наче кукла, що перекидається в метелика. Тільки в метелика крильця розвиваються під впливом сонця, тепла, весняного повітря, а в мене крила виростають під впливом любови гнх, що мене оточують.

Переконання людини як коріння в рослин. Як сіпати рослину, коріння обриваються, але не всі й ті, що залишаються, міцніють ще більше. А що, коли я не виявлюся маленькою героїчною сосною а травицею,

яка пірвавши свої корінчики, вже не випускає нових і не зміцнює тих, що залишились?”

В цих думках ядро пробивається вся душа Дніпрові Чайки. Її глибока зв'язь із природою заставляє її шукати завжди у ній аналогій до свого власного життя. А тонка вражливості та скромність не дають розвинути думкам у самотньому леті. У своїх чудових символах висловила вона всі жалі української інтелігенції 80-их років, усі ті викохані мрії, глибоко заховані під тяжким гнітом московського режиму. Скромна поетка стала у своїй символічній поезії правдивою виразницею настрою сучасного їй українського громадянства.

Прага, в травні 1931 р.

З ПРИВОДУ ВИСТАВКИ НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА В ГІМНАЗІЇ СС. ВАСИЛІЯНОК

При дівочій гімназії СС. Василянок у Львові організовано шкільний етнографічний музей.

Заснування такого музею має головно культурно-педагогічну ціль. Етнографічна збірка — одягів, вишивок, писанок і т. д. звертає пильну увагу молоді на мистецькі народні витвори й дає можливість пізнати багатство людського мистецтва. Зразкова збірка тканин, вишивок і писанок вказує ученицям на різноманітні способи вислову творчої уяви, що зуміла виявитися не лише в піснях і танках, але й у мистецьких прикрасах домашнього побуту. Тимто збірка народного мистецтва доповнює плястично образ народної культури, що головно подається в школі через навчання літератури й історії.

На зразках народного орнаменту та живій гармонії красок барвних одягів, вишивок, тканин, писанок розвивається почуття краси й вироблюється смак у молоді.

Етнографічна збірка — головний предмет людського мистецтва — має для школи й велику практичну ціль. При навчанні рисунків учитель може завжди покористуватися готовими зразками народного орнаменту й кольористики для зілюстрування своїх вказівок. При науці ручних робіт можна подавати оригінальні народні взори та вивчати різноманітні техніки народних вишивок.

Дня 6-ого вересня ц. р. відчинено виставку предметів шкільного музею гімназії СС. Василянок. Дала вона якнайкращі зразки народних вишивок із цілої майже української території, доповнюючи дуже багату збірку вишивок із різних околиць східної Галичини й Буковини цінними зразками з Волині, Полісся, Полтавщини й Київщини. 7 повних одягів жіночих із Яворівщини, Сокальщини, Тернопільщини, Борщівського й Снятинського повіту, Гуцульщини й Бойківщини якнайкраще виказують різниці територіальні та багатство відмін народного одягу. Із Борщівського повіту подає збірка теж один повний чоловічий одяг із особливо цінною сорочкою, де кожний шов і клин викінчений досить широкою білою мережею. Цікаві зразки прибрання голови дають весільні вінки із Сокальщини та Бережанщини, як також головні завої Городенщини, Підгаєччини, Яворівщини й інших околиць. Ткани покутецькі горботки, пояси, перемітки, яворівська спідниця дають гарні зразки тканих узорів у приміненні до різних предметів і підкреслюють особливо територіальні різниці у добірї красок. Численні верхні полотняні чи вовняні одяги — як вовняна капота із Збаращини, полотнянки з Тер-

нопільщини, коротка вовняна нагортка з Рогатинщини є дуже цінним здобутком шкільного музею з огляду на те, що ці речі є тепер рідкістю на селах і належать до минулого.

З огляду на вартість зібраних предметів та ве-

Весільний стрій в селі Тудорковичах на Сокальщині.

лику культурно-виховну ціль шкільної збірки — о-тається побажати новому й першому цього рода музе-єві при дівочій гімназії СС. Василянок у Львові — скорого, якнайширшого розвитку й якнайкращих у-спіхів у сповненні наміреного завдання.

І. Г.

ТА, ЩО ВИХОВАЛА БАЛЬЗАКА

Проблема зв'язку молодих мужчин зі старшими жінками не теперішня, хоча останніми часами вона частіше виступає навіть у таких подружжях, де не лише матеріальний інтерес зближує молодого чоловіка до значно від нього старшої жінки. Колиш молоденька дівчина шукала в подружжю зі старшим мушкетером опіки й духової опори — сьогодні мабуть того самого шукає мужчина у жінки, яка вже з природи схильна опікуватися слабим і вольним, а пині вже й так духово піднеслася, що може дати і моральну поміч.

В літературному світі ця проблема не нова і в історії великих людей стрічаємо чимало імен старших жінок, які мали величезний вплив на поетів, письменників, артистів.

В одному з чисел „Ostdeutsche Monatshefte“ наводимо статтю Курта Оффенбурга, в якій з'ясовує роль жінки в життю Бальзака. Наводимо її в перекладі:

„Двадцятилітній хлопець, розмріяний неясним прочуттям сили любови, стрічає одної днини сороклітню приятельку. Усі страдання самотньо прожитих літ, усі сподівання на майбутнє щастя, уся радість щедрої сучасності, які придавлені дрімали в ньому, прокидаються знечевя — і рвучою бистриною жалів, огірчення, мрій про будучність, любовної туги виливаються на кохану. Але вона підхоплює ті филі і вмілою, зарадною рукою повертає їх у русло, щоби нагромаджена енергія не проливалася в порожнечу.

Цей двадцятиліток, нескладний, здоровенний, мало ще зв'язний молодик був Бальзак; жінка, яка кринесла йому небуденне щастя — пані де Берни.

Пані де Берни мала усі ті прикмети, які у жінки доспівають вповні щойно в полудні життя: цідро товариська, без відтинку зависти й суєти — готова до прислуг, не дбаючи про матеріальні вимоги дня. Вона була доволі багата, щоби удержати зв'язок, який таїв у собі велику трійцю любови, материнства й приязні — дари, які збагачували Бальзака і які йому, як кожному творчому духови, допомогли до повного розвитку: таких дарів не може ніколи дати молода дівчина.

Коли просліджувати дороги в життю геніальних одиниць, так вони багато більш інтересні, ніж найсміліший роман — це жива дійсність з кровю й подихом, сильніша ніж якийнебудь твір, що вони його написали. І так той шмат життя, в існуванні Бальзака, який перевів він з пансю Берни, це паймогутніший роман — само життя писало його титанови романів. Розчарований невдачею своєї трагедії „Кромвель“, по якій сподівався слави й гроша, стрічає він паню Берни, жінку майже сліпого чоловіка і матір дев'яток дітей. Вона „торгує вісмом, грисом, збіжжям і пашею, бо по сорока літах додумалася, що гріш є всім“. Ця жінка, яка без радощів проживала при боці хорого, докучливого чоловіка, дістала в спадщину по батькові, німецькому музикови з Вецляру, артистичний хист; своєму шляхотському вітчимуви завдячувала діточі спомини про версайський двір; пережила революцію, невдачу спробу рятування Марії Антоніни, її смерть на шафоті: перейшла наскрізь цілим тим, середовищем і його звичаями. В 16 році життя одружилася з дрібним шляхтичем, родила йому діти, помагала провадити інтереси, щоби відтак, коли він запедужав, повести їх даліше на власну руку. Ця жінка, яка поетові стала захоптом, помічницею, матір'ю, любов'ю, а може теж і літературною співробітницею, належала своїм вихованням й духовою структурою до кінця 18 століття, століття найвищого розцвіту багатьох культур.

Дарма й питати, що спонукало цю жінку зложити ціле своє єство в жертву Бальзакови; своєю геніальною інтуїцією вона відчувала всю велич його індивідуальності через усі людські його недостаті. Поет не міг її обманути. Вона занялася його заплутаними грошовими справами, не пощадила частини свого майна для його видавничої катастрофи, вона як мала дівчинка старалася впорядкувати його занедбані діловодчі книги, вона розуміла розтратність і непаситність того непомірного.

І воно зовсім не важне, що ця жінка на ціле чвертьстоліття була старша від молодого поета. Вона була для Бальзака великою дамою, жінкою, якої життєві погляди й досвід промостили нескладному хлопцеві шлях з дрібноміщанського середовища до іншого світа. Йй завдячував Бальзак витончення мистецького смаку — вона навчала відчуженого від людей і товариства, доброго тону — вона зробила з нього письменника, якого прийняли в аристократичних кругах Сен Жермену. І ще більше зробила ця жінка для жадного успіхів поета: вона вже в його молодечих творах, яких пізніший Бальзак відпекувався, відкрила великий талант і навчила поета відділювати чисте зерно від полови; вона дала йому — хоча Бальзак може й не відчував цієї педагогіки — субтельне, духове виховання: вона втягнула його в сферу вищої удуховленої культури, яка щойно в своїй доцільності творить утонченого мистця. Пані де Берни посідала ту, майже творчу геніальну вразливість, яка тільки немногим жінкам припадає на долю. Вона досягнула того, чого не може досягнути ніякий учитель: зуміла вичарувати останні творчі сили людини, переіменити дрімуче в позитивну енергію.

Дрібні душі можуть посміхатися, що пані де Берни була вже бабунею, коли Бальзак її пізнав. Для него вона була „Ділекта“, кохана, мати й помічниця. Її ім'я символізувало його працю, перші успіхи, благородне товариство; з нею було зв'язане нерозривно ціле його життя. А коли вона, чим раз більше старіючись, почувала, що другі жінки увійшли в переживання її приятеля, вона дала йому волю й не втратила через те поета ні тоді, ні пізніше, бо ніколи його не держала, не вязала собою, не неволіла. І коли „чужиниця“, немов серафим, виринула на шляху Бальзака, коли його уява рвалася до незнайомої, в той час сповідався тій „новій“ в листах повних захоплення: „Мое серце, мое серце вже раніш пізнало одну в світі жінку, жінку посвяти: Et nunc et semper (І нині і присно) в Людвіку Лямберті. Не можна й подумати собі цего твору без Ділекти; вона царює не лише в Les lys de la vallée, в багатьох жіночих постатях пізніших творів Бальзака є поодинокі черти, що пагадують жертводаїню й розумну подругу його молодости. Щедро берегла молоді пупінки на дереві життя поета; збирала перші овочі, які в її життєдатнім світлі доспіли. Вона була для Бальзака сповненням мрії, яка мучила Мікель Анджеля, Шекспіра, Фльобера, бо не находили в жінці тої великої гармонії духа, тіла й душі, яку малювала їм їхня уява.

Невмолима іронія судьби: та друга жінка, яка в житю Бальзака мала відіграти так визначну роль, „чужиниця“ пані Ганська, тільки так довго животворною була в ньому, доки не пізнав її особисто. Їх перша стріча і пізніше подружжя це немов страшна трагікомедія. Ділекта вічно живе в сльві поезії поета.

К. М.

ГОСТИНА У БЕРБЕРІВ

Втомляючи авто по поганих дорогах позаатласького степу, їдемо таруданським шляхом до арабової оселі. Втома починає охоплювати всіх. З глибини auta долітають жалісні нарікання, незвичних до їзди авто арабів.

А степ все тягнеться, рівний та безмірний. Оливкові ліски щораз то рідше зустрічаються, а квіти, помаранчі й цитрини вже зовсім зникли.

Сирага висунує рот, а сонце сливає краплини поту з наших облич.

Минаємо Тарудан. Ще тільки п'ятдесят кілометрів. Рене пояснює мені, що сьогодні вже не зможемо дійхати до Сагари, та що почувати у цього араба було би небезпечно, тому, коли відвеземо його, повернемо у Тарудан та започуємо у знайомого бербера, якому можна довіритись, а завтра раненько поїдемо до Сагари.

Рене ще дав мені кілька вказівок обережності та чуйності. Порадив не губити спокою в хвилинах небезпеки і послугуватись револьвером тільки в безвихідній ситуації.

Нарешті араб витягає руку крізь віконце auta і показує:

— Вачите, там на горі дім! Дім? Як він скромно його прозвав. Це не дім, а величній замок з десятма вежами, та певно, сотнями жінок.

Стоїть він на горбі, одинокий, обмурований камінним, високим муром, ізза якого стрункі кинариси повисовували свої сумні головки.

Вигляд у нього суворий, гордовитий, вигляд могутнього власника степу.

Перед нами мов-би автоматично стали відчинятися тяжкі, залізні ворота, та холодом повіяло з їх темрявої глибини. По обох боках воріт стоїть двоє напів голих невільників.

Віздимо в браму. На вежі вдарив два рази дзвін.

Грубі, сірі замкові мур з малими, чорними отворами понад площинками, навівають сумнів і недовіря, так як обличчя власника цього замку.

В одному з подвір перед зачиненими дверми звелів араб зупинити авто, витягнув ключа й сам їх одчинив. До нього підбігло четверо євнухів, яким він дав якісь незрозумілі накази.

Двох пішло за ним та його жінками й навантаживши клунки, зникли в гармових дверях, а двоє інших повело нас покрученими коридорами у вітальню.

Ми парком їдемо поволі, оглядаючи всі деталі.

По середині широчезного подвіря поміж мармуровою підлогою, цвіте гармовий сад, засаджений помаранчами, гранатами, цитринами, диким бузком, банапами, мімозою, та квітами.

Але ці прегарні рослини й ці ніжні, барвні квітки поблідли тут та пересякли загальною атмосферою замку і виглядом своїм нагадують невільників.

Багряні голівки бананових квіток сумно похилилися до землі, нахучі помаранчі й цитрини поховалися за листочками, а запах ніжної мімози в корінні засох.

Захований у високих, замкових мурах, непорушно застиг садок. Ні вітер, ні пчілки, ні шепіт із інших лісків у гостину до нього не залітають.

Одні мурі кидають йому свої тіні, нагадуючи про існування сонця.

Тільки одну, середню грядку саду обдаровує сон-

це своїм промінням, мов власний гарему свою вибрану пестощами.

Овочі дерев витягаються зноза листочків, то просяться, щоб їх зірвати, банани жовтіють і гордяться своїми овочами, а на гадуках весело цвирінькають пташки.

Навкруги подвіря тягнеться в стінах ряд закратованих, гармових вікон. Решітки майстерної роботи, розрисовані, позолочені, але вони не викрашують мурів, ані не додають їм веселости. З їхніх отворів позіхає безмежна тужлива пудьга.

Це подвіря вечірних проходів арабських жінок.

Внизу під вікнами четверо залізними штабами засунутих дверей.

Крамниця в арабському місті.

Входимо на широку замкову площу. Євнухи щільно засувають за нами двері та вводять нас у богату вітальню, з якої видно цілу площу і десятки замкових дверей.

Їхні рухи рівні, мов механічні, вираз обличчя тупий, а чорні уста застигли. Вони вештаються, підносять чай, забирають порожні шклянки, підсувають мідяні триніжки, ставлять на них полумисок паруючої баранини, відносять, приносять другу, третю, сьому страву та все те вони чинять безшумно та дивно туго.

Їх повинність слухати, а обов'язок мовчати.

Врешті ми кінчимо їсти, прощаємось і виходимо на площу.

— Ах, як тут непривітно. Щоб раз виїхати звідси — шенче Рене.

З другого кінця площі, на слизкій, кам'яній долізці, сунеться авто, попихане шістьма невільниками.

Сідаємо з непевністю, та наближаємось до воріт,

що глухо відчиняються й випускають нас із проти-
лежного боку замку.

Вїздимо в браму Тарудану. Авто поволеньки су-
неться вузенькими вуличками старого міста.

Араби й бербери відскакують із криком, поба-
чивши авто і ховаються в дверях домів або за дерева.

Два навантажені верблюди, що піднявши високо
голови, спокійно переходили вулицею, обертаються,
почувши тарахкання мотору, переразливо виють і без-
надійно втікають перед невиданим страхом.

Рене завважує, що така несподівана поява авта
та паніка можуть легко викликати якийсь заколот.

Настрій стає піднесений.

За нами видко цілу масу голів здивованих ту-
бильців, висунених ізза кутів, дверей і вікон.

Підїздимо до воріт дому, в якому живе бербер —
приятель Рене.

Через зачинені двері чуємо глухе питання —
„Хто?“ — „Свій!“ — відказує Рене.

Господаря нема дома, але це нічого, він
побіжить та відшукає його, пропонує слуга.

Нижком висовуються з улиць постаті, а згодом
щораз сміліше сиплється юрба й широким кругом
стає довкола авта. Сміліші дітваки, побачивши, що
в нас немає до них поганих намірів, крок за кроком
зменшують віддаль, що ділить нас від них.

Юрба більшає, росте й заливає широку вулицю.
Надивившись до схочу на авто, вони починають огля-
дати інше чудовище — мене.

Зачуваються тривожні питання юрби. „Що це за
люди?“ „Звідки?“

Я чую сотню очей на мойому обличчі, що пере-
зирають мене наскрізь і знову: „Хто це?“

Якийсь араб, що певно вже бачив щось подіб-
ного, відказує на цікаві запити.

— Це жінка їхня. — Жінка? — А-а-а-а!

Зітхання якоїсь полекші переходить з уст до уст.

— Звідкіля?

— Зза моря — відказує цей-же сам араб.

— А-а-а-а!

— Зза моря, переходить відгомоном по юрбі.

Араби підсуюються щораз то ближче, а їхні ви-
гуки, мов голос круків, шарпають нерви.

Нарешті з'являється бербер — приятель. Його
приємна, швидка хода, широкий усміх, здивовані, роз-
плющені, гарні очі викликають симпатію та довіря.

Гостинно, мило розводить свої рамена, що охоп-
люють Рене у щирі обійми. Цей бербер, син невольни-
чого роду таруданського паші, якого паша ще малим
хлоп'ям подарував на кораблі французькому капіта-
нові. По смерті капітана молоденький увільнений не-
вольник повернув до Тарудану, оселився та став по-
важаємим його мешканцем.

По цім щирім привітанню весело завилала юрба,
зворушилася й підсунулася зовсім близько.

Діти пальцями стали доторкатися авта, ручки
дверей, шибки й коліс. Деякі посідали на приступки,
а інші виводили рисунки на порохом покритій спинці
авта.

Дорослі поставали навколо мене та розглядали
деталі мого одягу. Одна смілива дівчинка стала навко-
лінки передімною й погладжувала мої ноги у шовко-
вих ланцохах.

Привітний бербер підійшов до мене та французь-
кою мовою попросив вибачити його відсутність, але він
справді, каже, навіть не мріяв про таке щастя дістати
гостей.

Ми увійшли в веселу кімнату, де все виявляло
великий смак і свободу. Ледви ми сіли на м'які ки-

лими, коли слуга вніс готовий самовар, медівників
і тацу з коробками різноманітного чаю, поклав перед
господарем, що став готувати запашний напій.

По чаю з'явилася смажена курка, по курці ба-
ранина, по баранині кус-кус, по кус-кусі і т. д.!

Все було наготовано на наше прийняття так, на-
че-б він віддавна чекав та сподівався нашого приїзду.

Але, не зважаючи на те, що годину тому ми вже
доволі наїлись, треба було знову їсти, промовчати, що
ми у когось іншого вже гостювали, а вдавати голод
та й ще зі смаком облизувати пальці, бо нічого біль-
ше не ображує арабів, як неохота до їди. Ми балачкою
старалися відвернути увагу нашого бербера від їжі та
годі, він і балакає, і вишитує, і дивується, але й за-
прошувати не забуває.

Дивується всьому та перепитує.

— Чи ж справді, так собі зі звичайної цікавості,
наражуючи своє життя, ви аж у Тарудан приїхали,
та й ще на Сагару вибираєтесь?

— Якже це, по тих поганих дорогах ви без від-
починку їхали цілу ніч і цілий день?

А найбільше його захоплення викликала наша
пригода з балькою і, держучись за серце, він заливав-
ся сміхом, повторюючи „Крила до авта!“

Настрій ставав щораз то приязніший і весе-
ліший.

Високий бербер зі сміливими очима і гострими
рисами обличчя, знявши сандали перед порогом, уві-
йшов у кімнату.

Господаревий приятель — сусіда. Сердешний
та такий-же привітний як господар.

По кількох хвилинах увійшов ще один і ще
один, а по годині навкруги нас сиділо вісім арабів та
берберів, що уважно слухали переповідання господа-
ря, похитували головами, сміялись та здивовано ви-
гукували.

Розмова тяглася безжурно й весело. Спосіб їх
балачки має в собі щось наївного і такий він безжур-
ний та нескладний, наче оповідання дитини. Мало
змісту, а багато слів та рухів.

Оповідючи, він вам зараз рухом руки зрисує
і предмет і особу, у найцікавіших моментах затупотить
погами, або заплеще в руки, а передаючи слова іншої
особи, неодмінно перемінює голос, вдаючи чужий.

А часу, часу у них завжди багато. І в бідних,
і в багатих знайдеться п'ять, шість годин у день, щоб
пити чай пити до сусідів, чи то послухати оповідань
на площі розваг або подивитись на танці.

Життя їм видається ясним та нескладним і во-
ни його іншим не бажають мати. На все в них одна
і та сама відповідь „Ін ш'алля“.

Турботи і журби вони заносять у мошеї та Ала-
хові їх залишають, щоб йому не нудно було безробітно
жити.

Господар переклав нам запрошення свого прия-
теля до нього на чай. За цим першим посиалось шість
інших запрошень. Один вневчє, що кус-кус прохо-
лоне, інший просить, щоб оглянути його город з па-
хучою м'ятою, третій, щоб хоч один із нас заночував
у нього, а останній хоче відступити нам половину до-
му, щоб ми тільки лишилися в Тарудані.

Обіцяємо неодмінно зайти до всіх. Вони випи-
тують нас про Європу, про наше життя, ми про їхнє
та так оповідаємо собі аж до смерку.

Виходимо цілим товариством.

Милий наш бербер іде в середині та все перекла-
дає до питання, то відповіді, то запрошення, а кожний
араб вважає за свій обов'язок тричі припросити.

Господар вдає розсердженого і відказує:

— Що-ж це, я бачу, ви хочете скривдити мене

і зовсім забрати від мене моїх гостей, — а звернувшись до нас додає:

— Другим разом, коли приїдете, приїжджайте в вісьмох, я вас собі залишу, а інших роздамо тим жадним, заздрісним моїм приятелям.

Заходимо всі в буйний сад. Вже на порозі зустрічають нас удушливі, сильні пахощі м'яти.

Втомлені дорогою, надмірною їдою і балачками, розкладаємося на м'яких килимах та мелянхолійно позираємо на слуг, що вносять ліхтарі, триніжки, чай, а за чаєм певно знову принесуть страви. Спритний Рене надумав ідеальний викрут і, звертаючись до арабів, чомусь суворо дивиться на годинник, морщить чоло і поважним голосом каже:

— Вибачте, але наша релігія забороняє нам їсти сьогодні по шестій годині ввечері.

— Чому? — розпучливо вигукує новий господар. — Якраз сьогодні? Ох!

— Це, дійсно, погано склалося, бо ваш кус-кус певно дуже смачний — вічливо відказує Рене.

— Так ви по шестій годині вже нічого не можете покласти в рот? — знову перенить араб.

— Ах, ні, — спокійно відказує Рене. — Ми можемо їсти овочі та пити.

Майже в цій самій хвилині донісся з саду шелест трясених помаранчевих і бананових галузок, а згодом слуга вніс кіп наповнений сочистими овочами.

З саду, крізь відчинені двері, доносяться звуки жаб'ячого хору, запах розгрітої м'яти, амандів, мімози і чарівні звуки берберської мелодії.

Це невільник приграв нам до чаю.

Грав сумно й одноманітно на двох тонесеньких струнах мелодійного інструменту. А потім заспівав він матовим голосом свою пісню.

Наш господар, перекладаючи, повгоряє за ним слова.

Не падає дощ на землю.

Аллах вас карає,

Не падає дощ на землю!

Альля, Альля, ін жімба ста,

Альля ін жімба ста.

Вітер трави зелененькі

Піском поливає!

Не падає дощ на землю,

Аллах вас карає!

Альля ін жімба ста.

Одноманітна пісня повторює звуки, повторює слова й думки.

Темна стояла ніч, коли ми вийшли з дому останнього араба.

В ушах ще бренькотили сумовиті звуки берберської пісні, голова крутилась від запаху мімози і м'яти, від сильного чаю, а серце трівожно колотилось в грудях від якоїсь нової, незваної емоції, — від тиші темної ночі в арабському, дикому місті.

Переходимо гуртом рядок вуличок, закрутів, а інколи обережно, мов злодії пересуваємося під мури, щоб уникнути ясних рефлекторів, що розкидає по місті нічний сторож — французький аероплан.

В руках у кожного араба похитуються кольоровий ліхтар, щоб освітити дорогу. Ці тихі балачки, піднятий настрій, кольорові ліхтарі і пісня пора нагадують підвеликодню ніч.

Бербер, наш господар, пояснює нам, що аероплан трічі вночі літає над містом та що французи загрозили, що в разі якоїсь найменшої збірки або повстання негайно кидатимуть бомби. Тому й небезпечно ходити гуртом у ночі.

МАРЛЕНА ЧИ ГРЕТА?

У яркому світлі фільмових лямп мигають типи й постаті. За недовгий час існування десятої Музи безліч їх перейшло перед нашими очима. Неймовірно швидко вони забуваються, бо хтож з молодших відвідувачів знає щось про Асту Нільзен, або хоч про Генні Портен? Жива й мінлива вдача десятої Музи захоплює й пориває сучасного глядача більше як театр, однак вражіння її не живуть довго — бо не повторяються. Фільма старіється через моду на сукні й на обличчя,

Фільмова артистка Марлена Дітріх.

старіється через добір сюжету і за короткий час зникає з репертуару і пам'яті людей.

Немає моди на тип, на обличчя, кажете? Асту Нільзен, демонічну „інтересну“ жінку раннього фільму заступив на короткий час війни милий, дівочий усміх Генні Портен. А потім по невеличкому хаосі обличчя й типів, в якому виривали то холоднокривна усмішка Полі Негрі, то солодка невинність Мері Пікфорд, або жагучий погляд Дольорес дель Ріо, появився новий тип жінки та підчинив собі всесвітній смак. Грета! Велике слово, яке несамовито кричать літери фільмових оголошень та кольорові лямпки реклами. Його співають у модних пісеньках, повторюють в оновіданнях та новелях. Подовгувати очі її бачимо на моделях модних журналів і — вершню популярності! — на коробках від мила. Мода придумала вже зачіску й обличчя „а ля Грета Гарбо“. Чар її хижих повільних рухів опутав усіх.

Але легкий шепіт поголосок віщує вже сумерк її „самодержавія“. Уже встає друге ім'я й пробиває собі шлях до слави. Підступом що правда, бо лише так можна захитати сильну владу сучасного смаку, але пробивається. Марлена! Усім нам говорить щось це ім'я, яке ми зустріли з цікавістю — цеж нова Грета Гарбо, гукала реклами!

І всі пішли поглянути — як може виглядати нова Грета Гарбо? Гірше чи краще, від справжньої?

Прихильники Грети розчарувалися Марленою.

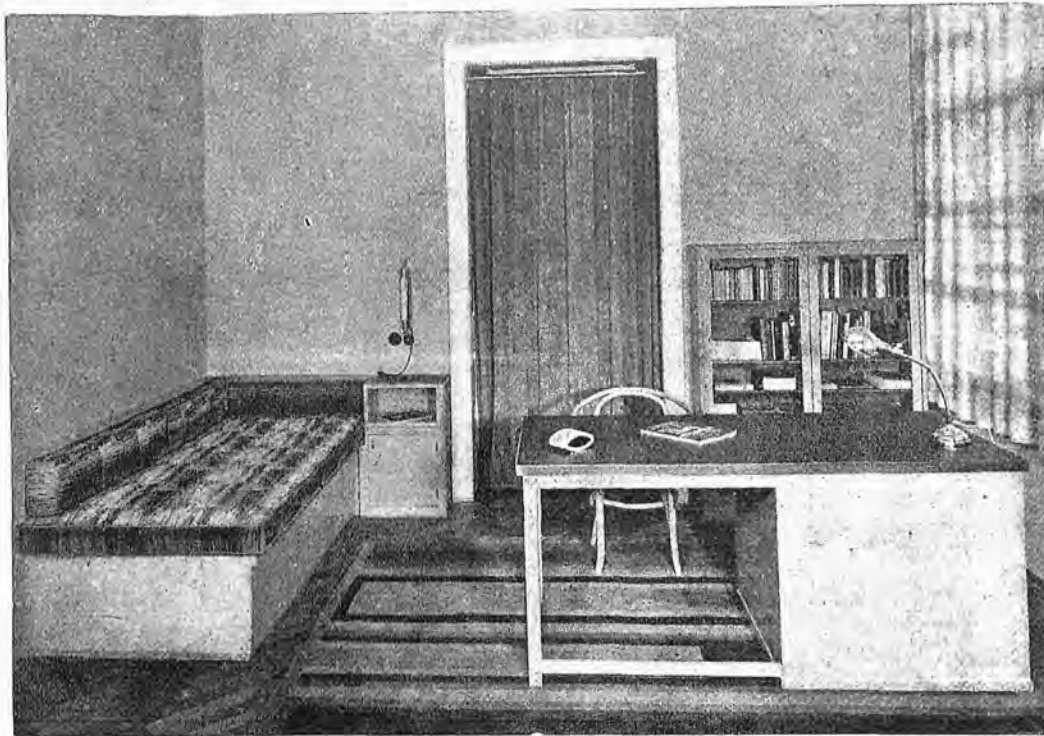
Продовження на ст. 14.

ДЕЩО ПРО НОВІТНЮ СПАЛЬНЮ

Перевороти, які приносить із собою сучасність у стилі й формі не минули й спальні. Так дуже перевернули все горі корінем, що на перший погляд не пізнаємо давньої нашої спальні, так наче-б її не було в сучасному мешканні. Як це так? Темпо життя що-правда прискорене й невимолите, але спати людям це дозволяє. А модерні низькі ліжка бачимо часто в виставових шибках мебельних крамниць. В чому-ж лежать оці переміни?

Спальня пробує приноровитися до вимог модерної людини. Вона, яка давніше неодмінно й самотньо займала одну цілу кімнату, стала скромнішою й більше скритою, не хоче кидатися зразу всякому у вічі.

Новою сіткою та відповідними матрацами, пробують заступити ліжка ще великим пружинним матрацом, який стоїть на невеличких ніжках. Так само вживають на це різних відмін софи й канапи, яких бічні валки та оперття виїмається на ніч. Найновішими спробами є звичайні дерев'яні лави з дерев'яною спинкою, вистелені широкими матрацами-подушками. Їхні взори треба згармонізувати з дальшим урядженням кімнати. Звичайно бувають це міцні рипсові тканини з якимсь пасманистим або клітчастимзором. Таких тапчанів не треба застелювати килимом та легко можна вдержати чистоту на його гладкій дерев'яній поверхні. Ще кращу запоруку чистоти дають металеві

Новітня спальня з тапчаном-лежанкою.

Вона зрозуміла, що її роль зводиться до ролі шафи, яка втягнувши чи видавши з себе потрібне вбрання, закриває свої двері й не зраджує далі свого змісту.

Спальний „гарнітур“, два ліжка, два нічні столики, дві шафи, умивальник чи комода заповнював собою колись цілу кімнату, яка в день дармувала чи служила за перехід; її замешкували тільки в ночі. В тісних стінах сучасного помешкання людина почала ломати давні традиції, щоби погодити естетику щоденного життя зі змієними мешканевими обставинами. Спальню перетворила в мешкальний pokій.

В мебельних крамницях уже показується тут і там тапчан, який має заступити нам ліжко. Низький, прикритий килимом, він нагадує собою давню вигідну софу. Його нутро зладжене в формі білої вилякерованої скрині, куди ховається на день постіль і нічне білля.

На мебельному ринку вже появилася безліч конструкцій, журнали приносять нові все проєкти цього практичного ліжка. Видне все більше його примінення та потреба. Вже й мода почала цікавитися ним та видумувати нові форми й відміни — найкращий доказ, що тапчан уже закорінився в помешканні. Сміло можемо назвати його ліжком майбутнього.

Окрім згаданої вже зякерованої скрині з дротя-

лежанки, в яких дротяна сітка спочиває на гнутих металевих ніжках. Але ці наскрізь практичні меблі в нас покищо мало розповсюджені.

Примінення лежанок у кімнаті потягнуло за собою ще й інші новини. Нічні столики потрібні для різних необхідних річей перетворилися теж. Вони змаліли, звелися до двох закритих або навіть відчинених полицок. Деколи це буває невеличкий столик, на якому знайде місце тільки лямпа, книжка чи газета. А часом лучать нічний столик із якимсь іншим предметом домашньої обстановки (лучені меблі це остання новина домашньої обстановки). Низька скриня має з боку ряд полицок; приміщена біля лежанки заступає вона цими полицками нічний столик.

Але ми весь час говоримо про один тапчан! А що коли їх, як звичайно у спальні, буде два або й більше?

Примінення тапчана, чи тапчанів, таке-ж важне, як сама конструкція його. Від розміщення меблів зновні залежить затишність кімнати, цього вже досвід нас навчив. Хоч дві лежанки трудніше примістити як одну, всеж таки догідні способи і на це знайшлися. Їх кладуть напротив себе при двох протилежних стінах кімнати та лучать низькими скринями-сховками, що служать за нічні столики. Або зручніше: уставля-

Продовження на ст. 15.

ДНІПРОВА ЧАЙКА.

ПЛАВНІ ГОРЯТЬ

Смеркло. Вітер утомився цілоденною борнею, ізнемігся, заблудився серед вулиць, і в безладді тихо крутить пил і сміття і плазуючи питає: що-ж робити? де тут вихід? Вицух мороз, одліга динє і важка юга зависла у потемнінім повітрі.

Темно. Сумно. Таємничо піч спустилася над город, придуніла в хмарах місяць, погасила дрібні зорі, притлумила рухи й звуки, — мов мерця сукном жалінім, чорним покривом укрила задрімавший тихий город.

День півсонно проморгавши, город твердо засипав, а паразлива думка серед темряви і тиші у сонній морить душу, сушить морок непокоєм. Тремтяча душа гукає: де-ж ти правдо? де ти сило? де ти, світло світове? І кругом усе так темно, безодмовно, безпорадно... Що-ж бо це? Гробовий покрив щось знемацька піднімає і яскравим грізним оком в чорну тишу зазирає, і од погляду страшного розірвалася жалоба, і сполохані хмари, мов рожева завіса, звідусіль заколивались.

Раптом блиснули в мороці вікна сонні будинків, пробудились на хвилину та одразу і загасли, тільки відблиском тремтючим ледве-ледве променіють... і за шибамі не чути ні тривоги ні співчуття: то-ж не хатне власне лихо, не сусідське безголовя, то горять далекі плавні по той бік Дніпра старого, що заснув, закутий в кригу. „Хай горять! нехай палають! Хай збавляють хоч потроху ту тісноту світову, опорожнюючи місце для нових, що мають жити!“

А збентежену душу образ люті стихії вабить, тягне невідступно: вуха ловлять кожен вигук, кожен шелест, подух вітру, а уява владно пише — вимальовує картину: там покірнее сконання беззахисної рослини, там безладня біганини, крики розпачу, змагання переляканих звірят, вітру скіглиння зловроге, тріскот, гугот, хижий регіт, невтриманої стихії. Вкупі все: надії, розпач, хіть життя і смерть видима і тріумфи і зневага — все злилося там до купи і в палкому пориванні келих вицерт переповняє. Смерть п'яніє з того трупку і, торкаючись об келих необхідного життя, „віват“ дико репетує і схиляється в дрімоті. А життя па п'яний вигук тихим словом одмовляє: „да воскресне!“ Все-ж то там, на тому боці!...

А на цьому? — смуток, тиша, вогкий морок, неодмовленим питанням у безладді крутить вітер пил та сміття шляхове... Відблиск заграви одбився, запалив нужденну душу і, як вихор од пожежі, мчить її в той край далекий — де життя розколихалося, наче хвилі океану: серце проситься туди, серце лине в небезпеку, до страхів, до саможертви, до величній звитяги. Геть од сонного мороку, од огидного безділля! Ген туди, де ллються ріки — ріки праведної крові, де горить душа в надіях, де летять побідні іскри, а згоряюча неправда димом стелється додолу, — де ціна життя дешева, а ціна свободи й правди піднеслася як ніколи, піднеслася над усе! Де охочі саможертви шлях широкий устеляють до вселюдського ясного щастя, волі і братерства!

Але все те там далеко! Тут-же темно скрізь і глухо і в огидному мороці чуєш, як якісь істоти скрізь плазують обережно, чітко держучись одного скарбу — власного життя, а за другі їм байдуже! Вгору ніколи їм глянуть од поважної роботи і на закиди, на оклик як ця ніч вони глухі!

В небі заграва згасає, город твердо тяжко, спить заблудившись у безладді, квилить вітер тиху скаргу, очі пилем засипав, а важкий морок стає ще темніший, ще густіший...

УКРАЇНСЬКИЙ МИСТЕЦЬКИЙ ГУРТOK
„СПОКІЙ“ У ВАРШАВІ

Український Мистецький Гурток „Спокій“ засновано в осені 1927 року. Не зважаючи на те, що спроби зорганізування мистецьких сил молоді, у Варшаві, зроблено кілька років уже перед тим, однаковож ці заходи не дали бажаних наслідків. Але зрозуміння konieczности такої організації зростало, зроблено вдруге заходи згуртування молодих мистців і остаточно допроваджено до згуртування в Гурток „Спокій“. Початок був зроблений і тяжкі хвили, під зглядом організаційним, перетримано. А потреби такої організації були такі: чужий культурний осередок, який завжди дасться більше відчувати — люди ці духово надвразливі, — мінімальне підготування з обсягу історії української культури й мистецтва, а далі, в майбут-

В. Васильківська: Дівчина з Теребовлі.

ньому — конечний вихід з ялової інерції нашого мистецького руху. А ще далі: зміцнення суспільного значіння мистця серед українського громадянства.

В 1928 р. відкрито І. виставку — на ній уже болюче зобачили вчасники — як далеко глядач лишився поза орбітою заінтересовань мистця та як багато мусить вложити праці мистецькі організації для організованої пропаганди Мистецтва серед суспільства.

Року 1930 влаштовано вже далі виставки: першу річну на весні; другу в грудні 1930 р. Ця друга була посвячена виключно дослідям над народнім мистецтвом і будівництвом українського села. Ми бачили на ній цілий ряд рисунків і праць майстерських кількох членів Гуртка, як Дунаєвського, Ольги Мариняк, Мегика, Хасевича і Холодного. Були тут зарисовані частинно або в цілості цікаві церковні об'єкти, як церкви, дзвіниці, окуття на дверях і т. п., потім нагробники, а далі селянське будівництво як хати, стодоли, стаїні, здібництво і т. д. Праць багато, а для фахівців ще більше матеріалу.

У біжучій праці Гуртка відбуваються реферати з історії українського мистецтва й майстерської хемії.

Недавно тому відбулася V. виставка Гуртка, в якій взяли участь усі члени більшою кількістю своїх праць.

П. М.

Ольга Мариняк: Гребці.

ІНЖ. М. БОРОВСЬКИЙ.

МІД — ТО ЗДОРОВЛЯ

Сьогодні, коли дуже сильно розвинено односторонню пропаганду за споживання бурякового цукру та різних фабричних цукорків, треба безсторонньо поінформувати наше громадянство про те, які з цукрів відомих у нас, є для нашого організму найпоживніші і найкорисніші.

У нас, як відомо, є два головних найбільш вживаних цукри: цукор буряковий, хімічно виготовлений і мід — природний цвітовий нектар. Обидва ці продукти є сьогодні майже в одній і тій же ціні. Однак на пропаганду свого продукту меду, ми не маємо гроша і тому марнуємо його, тоді як багаті цукроварі рекламують цукру наш мід побивають. Відсутність пропаганди меду заставляє нас споживати далеко гірший по якості цукор буряковий, тоді як цінний продукт поживи мід — не має попиту. Мала порівнюючи консумція меду пояснюється ще й тим, що наше громадянство в більшості не поінформоване про поживність цукрів взагалі, а меду зокрема.

Тому завданням цих стрічок є, правдиво і безсторонньо поінформувати наше громадянство про цукри і вияснити, який же з цукрів є найліпший.

Відомо, що цукрів, як поживи, є кілька, а саме: цукор бурячаний, цукор молочний (в молоці), цукор виноградний і овочевий (в меді). По черзі поживності і легкостворюваності йдуть: цукор молочний, виноградний, овочевий і аж вкінці бурячаний або тростинний.

Зі всіх перелічених цукрів знаємо, що лише мід має ці природні цукри з живими ферментами і вітамінами — це цукор овочевий і виноградний (в меді 73—75%).

От що пише про цукри часопис англійський „American Bee Journal“. Мід, це є продукт рослин і сонця, втілений в роскішні цвіти живої природи. Продукт насичений сонячною енергією. Це є все найліпше, що богата природа могла на землі через рослину випро-

дукувати. Шкода лише, що людство не знає і не доцінює цього продукту і замінює його часто мертвим, хімічно зробленим, вбогим на поживу бурячаним цукром... Так пишуть англійці, які, щоправда є найбільшими споживачами меду, яєць, масла, на світі.

Щоб докладніше представити, що з себе уявляє мід, подамо його хімічний склад. Отже мід по д-р Келлігу і Брауну, має:

води	18 ⁰ / ₁₀₀
бурячаного цукру	2 ⁰ / ₁₀₀
овочев. і виногр. цукрів (інвертов.)	73.31 ⁰ / ₁₀₀
декстрини	2.80 ⁰ / ₁₀₀
квасу мурашкового	0.11 ⁰ / ₁₀₀
білку	0.3 ⁰ / ₁₀₀
фосфору, заліза і мінералів	0.22 ⁰ / ₁₀₀
Крім того ензими, олійки, вітаміни.	
Цукор бурячаний має: (пр. Флоров).	
води	0.5 ⁰ / ₁₀₀
цукру бурячаного	99.7 ⁰ / ₁₀₀
нецукрів (попіл, нестравні речовини)	0.25 ⁰ / ₁₀₀
і ні сліду ензимів, олійків, вітамінів.	

От що про бурячаний цукор говорять визначні вчені, часопис „ABC — of Bee Culture Dr Joslin проф. медицини в своїй книжці: Diabetic Manuel пише: „Заходить небезпека інклінації (нахил) від цукру до хвороби цукрівки...“ Д-р І. Келльог, керівник великого військового шпиталю в книжці The News Dietetics пише так: „Надмірне споживання цукру є признане багатьма лікарями за причину цукрівки. Що торкається меду, то його можна вживати скільки хочеш і він дає добрі наслідки“.

Чому ж цукор є начеб то не дуже здоровий? А тому, що це є цукор складний, тяжкий до стравлення. Хорий шлунок не в силі перетравити бурякового цукру, він мусить його своїми соками і ферментами (ензимами, яких у цукрі немає) перетворити спочатку на цукри інвертовані (овочевий і виноградний) і аж тоді вони є придатні до споживу. Цю працю хорий чи слабкий делікатний шлунок зробити не може.

При тім про мід, як лічничий і поживний цукор відзивається дуже багато лікарів і вчених ось як:

Д-р Ергардт: „Мід зістає в крові або зараз зужитий, або складається на запас в мускулах і печінці. Мід є джерелом сили для тіла. Для осіб хорих на блідницю, мід є незамінний і ділає на здоровля більше як залізо“.

Д-р Рашип: „Мід очищує печінку, нирки і міхур. Не залишає по собі решток і розпускає інші нестравні рештки“.

Д-р Павліна Ейміх: „Відживлення дітей медом дало кращі висліди як молоком. При відживі медом, дітям прибувало 4 кг., а молоком лише 1 кг. Подібних тверджень про мід є дуже багато.

Закінчуючи цю інформацію, на одно звертаємо увагу нашого громадянства, що мід, наш прадідівський продукт, можна уживати не лише в сирому вигляді, а давати його до тіста, пекти медівники, медовий хліб, тісточка, медові цукорки, наливки з овочів і меду, мід питний, квас, опет і багато інших.

Таким широким споживанням меду, ми піддержимо теж наш питомий промисл, а головню збільшимо здоровля — бо мід, то здоровля!

Д-Р СОФІЯ ПАРФАНОВИЧ.

КОНСТИТУЦІЯ ЇЇ ЗНАЧІННЯ ДЛЯ ЖІНОЧОЇ ПСИХІКИ

Жінка була для чоловіка завжди загадкою. Він старався зрозуміти її, всіма засобами аналізував її спосіб думання і чуття. Творив різні філософічні теорії, з яких найкрайніші виносили, обожали жінку, роблячи її символом краси, добра, ніжності, а другі стигали її нижче чоловіка, вважаючи її за щось гірше, менше зорганізоване, слабше, глупіше. Робили різні преріжні поміри антропологічні, важили мозок та всіма цими зусиллями старалися збагнути хто такий: жінка.

Поважала і глибока наука про конституцію кинула нове світло не лиш на фізичні прикмети, але теж і на психічні засоби жінки, її спосіб чуття і думання підчас здоров'я і хвороби. Ця наскрізь природничо-лікарська наука позбавлена спекулятивного, філософічно-літературного характеру, оперта на стислих лікарських дослідах зовсім по новому освітила істоту жінки. Зразу треба зазначити, що ця наука ще доволі молода, в порівнянні з іншими галузями медичних наук і що це величава будівля, яку щойно ставлять.

В першу чергу: що таке конституція? Це сума прикмет, що разом творять певну людину, тобто її зовнішній вигляд, яким вона різниться від другої, її спосіб заховання підчас здоров'я та хвороби, її темперамент та її сексуально-психологічне наставлення. Коротко можна би сказати, що конституція то всі ті чинники, які втворюють різнорідність людей та є підставою їхніх ріжниць між собою. Тут у першу чергу треба зазначити, що ці чинники дістає людина в спадщині, себто стає такою, якою її втворили ряди її предків. Спадковости приписується найбільшу вагу при творенні конституціональних типів людей. Во треба знати, що надто велика хаотичність та ріжнотоманітність людських появ є тільки позірна. Людей можна зарядити до т. зв. конституціональних типів, яких, до речі, зовсім небагато. З цього слідує, що люди не такі то дуже відмінні від себе та загадкові, а ту їхню загадковість нам тим легше розв'язати, чим більше конституціональних прикмет даних типів у них віднаходимо. Зарядивши одиницю до якогось типу, ми зрозуміємо її будову фізичну, та її прикмети духовні і за її вчинки нераз знімемо з неї вину, бож вона поступила тільки так, як могла поступити на підставі можностей, втворених віками в її натурі. Так природа оправдує людину та нераз унесвинює її.

Але вернім до жінок. Чи вони справді такі загадкові? Я не маю можности в короткій статті перелікнути всіх жіночих типів, а тим самим розкрити чоловікам тайну жіночої психіки в цілості. Тут можу застановитися тільки над найчастіше стрічними типами жінок, їхнім виглядом та способом думання й ділання.

І так: 1. тип молодечий званий теж пікнічним. Цей тип жінки є виложником всього, що вважалося і подекуди й нині вважається за характеристичне для жінок. Він становить підложка для „вічно жіночого“, яке на основі контрасту, завжди знаходило і знаходитиме уподобання та признання зі сторони мужчин. Під зглядом зовнішньої будови — це типові жінки: круглі, шкіра у них гладка, пружина, під нею доволі товщу. Чоло низьке, уста сильно і гарно викреслені. Як думають і відчувають такі жінки? Вони чутливі й імпульсивні, оптимістки, не вдаються в проблеми, є милі й молодечі, добрі жінки й матері, вибачливі та виrozumілі для чоловіків. До-

Спортивний кружок при гімназії СС. Василянок з п. К. Суховерською, вчителькою руханки.

брі й запонадливий господині, вдоволені своїм половим життям. Цей тип жінки найчастіший та характеристичний для жінок взагалі. Можна сказати, що найбільший відсоток жінок належить до цього типу і, підє правди діти, він становить суму прикмет жіночости.

2. Тип інтерсексуальний (міжполовий): Жінки худі, високі, рамена широкі, бедра не сходяться (як у чоловіків), на тілі сильніший поріст волосся, полові наряди слабше розвинені. У цих жінок зазначаються прикмети противного пола, значить мужеськи. Цього не мусить нас вчити аж медицина: в житті нерідко стрічаємо таку мішанину прикмет і вона теж і науково має своє узасаднення. Вислів: „сто-процентний мушчина“, „сто-процентова-жінка“ вже говорить дуже виразно, що навіть ляїки зрозуміли ці прикмети, характеристичні для даного пола. Нинішня медицина потверджує те, що передбачив молодий а нещасний філософ Вайнінгер: кожна одиниця складається зі складників мужеських і жіночих і від їхнього відсотку залежить, чи вона видається нам мужчиною мужеським чи жіночим, жінкою мужеською чи жіночою. В той спосіб ріжниця полові перестають бути такими якими та незмінними прикметами. Отож інтерсексуальна жінка — то мужеська жінка. Це вже бачимо з її будови. Її не вдоволяє щоденне життя, ні пересічний мужчина. Вона шукає проблем, які її саму цікавлять, але й турбують, втручують в чуттєві конфлікти між потребою жіночого, пасивного життя і неохотою, навіть відразою до нього. В подружжі вони рідко щасливі, численні проблеми несуть їхній спокій і правильний біг життя, вічна боротьба між мужністю а жіночістю перекидає їх раз в одну фазу стремління, думання й роздобування, то знов у другу: жіночости, пасивности. Ця боротьба між чоловічим а жіночим елементом є їхньою головною прикметою, вичерпує їх та томить, робить більш схильними до всяких жіночих захворювань. Такі жінки стають загадковим матеріалом для письменників і драматургів. Самі часто були письменницями і протекторками мистецтва та науки. Інтерсексуальні жінки були приятельками Мікельанджеля (поетка Вікторія Колонна), Штріндберга, мати Шопенгавера: в алому значінні була нею Мессаліна. Ібсен і Штріндберг були майстрами в описуванні таких жіночих характерів.

Ці жінки менше плідні чи навіть загально неплідні. Наукові досліди виказали, що чим нарід старший і вище інтелектуально поставлений, тим більше в нього таких жінок, а дехто навіть звертає увагу на

[illegible]

ОСИПА ЗАКЛИНСЬКА.

ВІДЖИВА МОЛОДІЖИ ПО ІНСТИТУТАХ І БУРСАХ

[illegible]

Не треба думати й боятися, що управитель (-ка) стратить авторитет, коли сиде з дітьми при одному столі, бо дуже „приблизиться“ до них. Навпаки, їхній авторитет аж тоді стане справжнім, коли буде основаним на любові й пошані, а не на боязні й страху.

зібрана публіка витала рясними оплесками ще сім, окрім неї, молодих абсолювентів.

Зібраним того вечора українцям було незвичайно приємно бачити на світовій сцені свою землячку, яка своїм прекрасним чистим голосом (кольоратурно-ліричне сопрано) чарувала слухачів і викликала прихильні рецензії в чеських часописах.

Ст. Чабанівна-Нагорна зачала свою музичну освіту ще в рр. 1917—18 в Інституті ім. М. Лисенка у Львові. Попавши на еміграцію до Праги, вступила до Українського Високого Педагогічного Інституту на літературний відділ, який абсолювувала курсовими іспитами. В 1926 р. вступила до чеської консерваторії. Кволе здоров'я, виснажене тяжкими умовами емігрантського життя, ставило багато перешкод співачці на шляху придбання музичної освіти. Але прекрасний кінець справи каже, що всі труднощі й перешкоди вдалося їй побороти і вона консерваторію закінчила.

Абсолювентський виступ Ст. Нагорної був одним із рідких днів радощів в жіночому гурті української еміграції в Празі. Не все журба, не все зневіра й невдачі! Тут на сцені перемога! Було радісно дивитися на мініатюрну фігурку артистки, яка так бадьоро й уміло справлялася з своїм завданням на великій сцені.

З Чеської Консерваторії за часи еміграції вишло вже чимало наших українських музичних сил. В першу чергу треба назвати, розуміється, Н. Ніжанківського, а далі згадаємо Лиска, Колесу — це все у відділі композиції; далі В. Березовську, Р. Савицького — клавир; в ділянці співів — Руснака, Іваницьку, Н. Дяченко, Гр. Дяченка, Птицю (вже покійний), Дм. Левицького, Ст. Нагорну, якій побажаємо й надалі славної поремогти в її життєвій музичній кар'єрі.

НОВІ КНИЖКИ

Марія Омельченко: Т. Г. МАСАРИК. Видавництво „Чесько-Українська Книга“, випуск 6. Прага 1931. — З великою дбайливістю й увагою зібрано й упорядковано тут величезний матеріал про активне життя чеського політика. Окрім дат та імен, які самі собою мало говорять, накреслила авторка на підставі джерельних матеріалів образ Масарика-людини й борця за свободу рідного краю. Бачимо його могутню, залізну постать у весь ріст. Особливо цікавою є перша частина праці, присвячена молодечим рокам Масарика та початкам його професорської та парламентарної діяльності. Непопулярність, якою було окружене тоді ім'я Масарика, завдяки його непохитному становичі в відомому „рукописному бою“ та ритуальних процесах, нехай послужить нам за примір, якими дорогами блукає іноді громадська думка, заки оцінить як слід заслуги видатної людини. Та залізна воля й любов до правди видатного вченого не злякалася цих перешкод, ідучи вперто своєю дорогою. Щаслива доля дозволила Т. Г. Масарикові досягнути признання народу для своєї праці та здійснення мрій. Та Масарик не думав про те, поборюючи сліпе завзяття публичної opinio, бо стремління до правди було підставою його вдачі. Дальша частина праці, яка обіймає діяльність Т. Масарика підчас війни, відома нашому громадянству з його книжки „Світова революція“, що вийшла в українському перекладі.

Ця біографія, яку авторка присвячує нашій молоді, стає цінною картиною боротьби за свободу не лише одної визначної одиниці, але й цілого народу. Для нас, які не зуміли схопити корисного моменту в бігу історії, вона дає багато цікавого, повчального матеріалу.

Продовження зі ст. 7.

Щеж не той погляд, не ті рухи, не той чар! Але „Марокко“ зворушило всіх, — гра Марлени Дітріх глибоко й безпосередньо. І публіка поділилася на два табори: за Гретою й за Марленою.

„Я не знаю, чому мене завжди вважали наслідницею Грети Гарбо“, говорила Марлена цікавим журналістам. „Яж зовсім инакше граю“.

І справді. Хіба тільки зовнішні ознаки людини ріпають про її артизм? Віляве волосся, загадочний погляд та змислові уста роблять їх подібними, зовнішно вони обі представляють один тип. Але чи можна це сказати про їхню гру?

Ми бачили здержані рухи Грети, її величній погляд жінки-вампира в послідній її голосній фільмі „Полцлунок“. Волючі, судорожно стиснені уста й великий допитливий погляд в „Анна Хрісті“. Її гра геніальна — вона зазирає глядачеві віддих. Ніколи не знає ніхто, що вийде з цієї сцени, нічого не зраджують її очі й уста. Відчуваєте тут витвір думок проникливого психолога, що добре знає товлу й хоче її опанувати.

А Льоля в „Синьому Метелику“? Це людина з крові й кости, безжурна й нахабна танчинця з поганенького кабаре, яка не вагається знищити для примхи, життя відданого їй чоловіка. Не відчуваєте живого й безпосереднього її типу у грі великої Марлени? А нещасна авантюристка в „Марокку“, що глибоко захоплюється молодим вояком із Чужоземної Легії й покидає для нього пишноту й багатство? Це жива людина, яку знаємо в нашому оточенні, стрічаємо на вулиці, читаємо про неї в новинках журналів. І Марлена держить глядача в напруженні, тільки не загадочністю — а живою, безпосередньою грою.

„Справжня артистка ніколи не наслідуватиме другої“, каже Марлена Дітріх у відповідь на запит журналіста, чи взується вона на своїй великій соперниці. „Коли я не переживаю ролі по своєму, коли я не вкладаю в неї чогось власного, особливого, не можна-б це назвати грою. І тому дає мене, що публіка не відчуває цієї різниці“.

А вона її відчуває. Тільки завжди буде вона ділитися на таких, що обожатимуть „незбагнену“ Грету й других, що захоплюються безпосереднім чуттям Марлени.

Л. Б-ка.

ФУТРА ЖІНОЧІ та МУЖЕСЬКІ ШАПКИ

ПІСЛЯ НАЙНОВІШИХ ЖУРНАЛІВ

виконує

українська кушнірська робітня

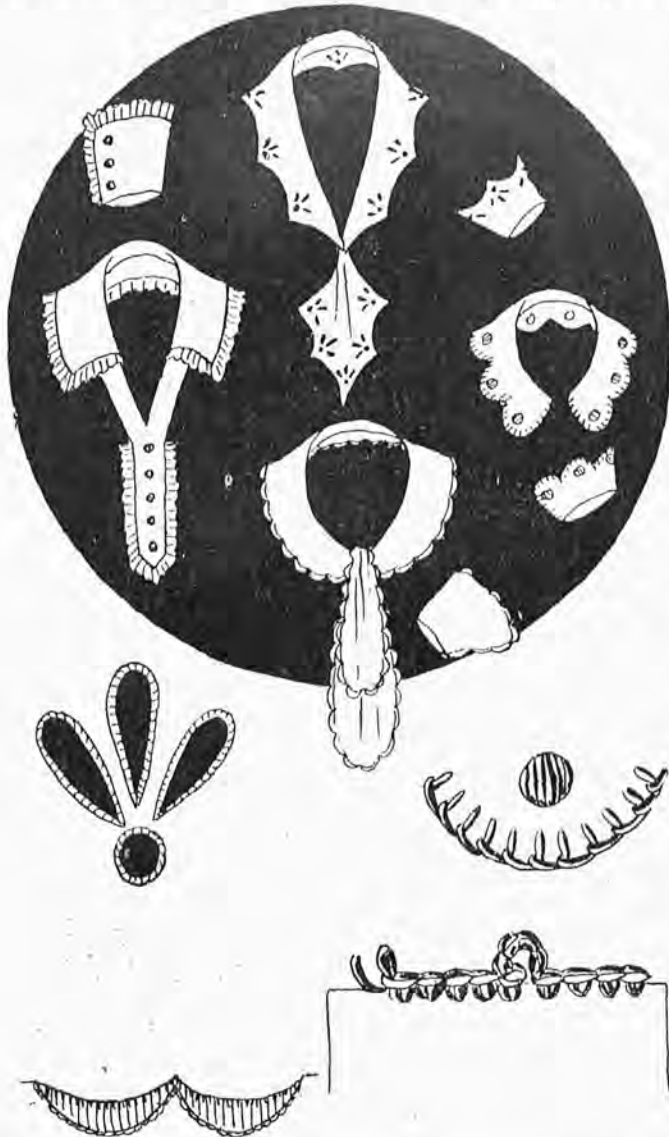
Юліяна Глушевського

Львів, вул. Коперника ч. 16, I. пов.

Телефон 54-46.

ЯК ПРИКРАШУВАТИ КОМІРЧИКИ.

В ділянці моди все повторюється, все вертає й тому згадаймо модні тепер ясні комірчики, як своїх давніх знайомих. Вони стали тепер головною прикрасою суконь і без них не можна уявити собі повної гардероби. Їх необхідно мати тільки для зміни, через те, що ясна прозора тканина легко брудиться. Їх виготовляють із батисту, піки, оналю, вовняної жоржети до скреманих

суконь, із шовку до шпатель, шовкової жоржети, крепу до віятових суконь.

Прикрашують їх вузькими фальбанками й лісами, які дуже молодісно відтінюють обличчя. Однак найбільше модною тепер прикрасою є білий, т. зв. англійський галт. Якийсь вузький швір, кілька листочків або дірочок цвіркотом вистають і незвичайно мило прикрашають і суцільну. Викінчувати краї можна білою обміткою, а деколи навіть вузьким гачкованим узором.

Дуже цікавою повинною є кольоровий галт, ручний чи машинний, який примінюємо звичайно в краєці до сукні, коли комірчик є з білого матеріалу.

К. Дашничева.

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувний лікар заграничних клінік, спеціаліст шкірних, венеричних і сексуальних недуг (полова неміч) та лікарської косметики
ордиує в шкірних недугах і т. д. від год. 8^{1/2}—10, 18—18.
в косметичні від 10—11 і 16—18, в неділі і свята від 10—11.
Гірське сонце. Вапофор. Діатермія. Криотерапія.
Сепараткові ждалні.

ЛВВІВ, ВУЛ. СІКСТУСЬКА Ч. 22, ІІІ. ПОВ.

(біля „Народної Гостиниці“).

Вінда до вжитку. — Телефон 38-90.

Продовження зі ст. 8.

ють їх під кутом 90 ст. до себе, так що один бік кожної сходиться з другою в одному куті кімнати. Порожнє місце поміж ними вповняють відповідною скринькою-сховком на постіль. Ріг скрині, який виходить на кімнату стятий; замість нього приміщені там полицки, що служать за нічний столик обом лежанкам. На віку скрині, яке відчиняється до половини, можна примістити полицку з книжками, античку або вазу з квітами.

Лежанка всюди й завжди вимагає подушок. Великі й малі, чотирьохкутні й круглі, рябі й однотонні повинні заповняти її широкі кути та заступати спинку. Вони забезпечують втомленому тілу і в день належний відпочинок. І ми привикнемо до його прикмет і недостаті і навчимося цінити цього нового друга, що хоче в сучасній добі заступити нам давнє наше ліжко.

Л. Б.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

З 10. числом вступаємо в ІV. квартал 1931 р. При перегляді наших записок завважили ми, що значна частина передплатниць не вирівняла ще належності за ІІІ. квартал ц. р. Тому визначаємо за леглу на адресі й прохаємо зложити її негайно поштовим чеком.

Не читайте журналу даром!

Піддержуйте журнал точним вирівнюванням передплати!

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО.

КОСМЕТИЧНІ ПОРАДИ:

1. Безрадий у глухій селі. На жаль, досі не знаємо ніякого тривалого середника, що ним можна було б на стало змінити барву волосся. Прошу потішитись цим, що волосся у дітей звичайно має яснішу барву, а пізніше темніє. Колиб це не сталося, прийдесться вживати середників до штучного барвлення.

2. Цікавий. Мити голову раз тижнево перетовщенням милом. Удатись до лікаря, щоби дослідив, чи луска не є грибокового походження, а якщо так, щоби приписав відповідні ліки.

3. Зажурений. Ненормальна червоність шкіри носа буває найчастіше наслідком ослаблення волосниць цієї партії шкіри. домашніх середників спробуйте обклади з добре теплою відвару горіхового листа, роблені щоденно вечером протягом 10—15 мін. По цім змити шкіру студеною водою.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Д-р Остап Грицай, Відень. Наша відповідь мабуть розминулася з Вашим листом. Стаття піде в черговому числі.

Степан Сіропалко, Прага. Стаття піде в одному з найближчих чисел.

Редакція „Свободи“, Ужгород. „Нову Хату“ почали ми висилати на подану Вами адресу.

Олена Рейтер, Харбін. Статтю помістимо.

ХТО ПОРАДИТЬ?

Прошу гостячок, які мають досвід у тій справі, порадити мені, чи добре є малювати підлогу в кухні. Підлога дуже нерівна, так, що не можу шпикрити її лінолеумом. Чи могла би я зробити це сама?

О. С.

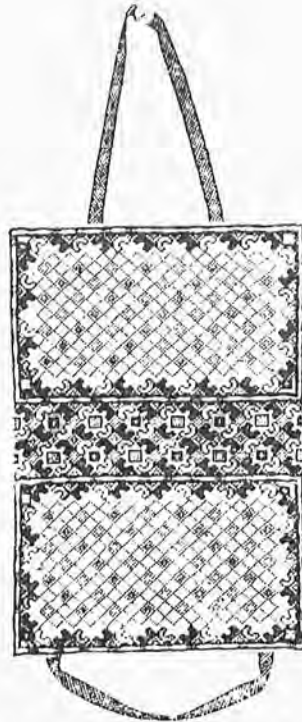
Минулого року робила я мармеляду з яблук (надаліниць), яка дуже скоро спливіла, хоча другі мармеляди мені дуже добре вдалися. Чи причина лежить у тому, що це падаліниць?

Емілія П.

Чи є якась града та червачлині овочі? Сад зародив дуже гарно, але більша половина тих овочів паднула або червачлила. Не знаю чи можна щонебудь порадити на це?

Емілія П.

Закінчивши семінар, хотіла-б я придбати ще освіту в ділянці мистецького промислу, тому що маю хист і замишування

ОПИС РУЧНИХ РОБІТ

Ч. 1. Коротке болерко до блюзки або сукні, прикрашене хрестиковою вишивкою. Виконане на тонкому сукні або сирому шовку. Взір ч. 5 з таб. ч. IX. приміненний тут на краю китарика, створюючи широку його прикрасу. Край китарика викінчений „косичкою“ та якоюсь обміткою.

Ч. 2. Обгортка на книжку з білого сільського полотна, прикрашена гуцульським хрестиковим узором. По середині обгортки (хребет книжки), приміненний взір ч. 7 з таб. ч. IX. Стінки облямовані тим самим узором (половинками), зручно угрупованими в кутах і біля країв. Ціле тло покрите простим клітчастим узором, в якому повторюються краски вишивки. Обі ручки, з яких одна засувається в другу густо зашиті хрестиками. Обгортка є намонтована на твердому картоні.

Ч. 3. Довгий китарик із тоненького сукна. Взір ч. 3 з таблиці IX. приміненний тут п'ять разів на боках китарика. Вузкі його пасочки вишивані дуже дрібно в однакових відступах. Китарик придержаний пояском, не сходиться на переді.

Ч. 4. Подушка з небіленого сільського полотна, вишивана хрестиковим узором. Взір ч. 1 з таб. ч. IX. приміненний

тут тричі. По середині йде він два рази, при чім середущі його часті не лучаться зі собою. На обох краях подушки примінені ще раз половинки його, закінчені від середини подушки „косичкою“.

Ч. 5. Серветка з канвового полотна піскової краски. Взір ч. 5 з таб. ч. IX. біжить краєм сервети; від широкого рубця він відділений „косичкою“. Той сам взір уміщений на середині сервети так, що серединою йдуть два головні мотиви, з двох боків обрамовані половинками взору. Краєм цілого середущого мотиву біжить „косичка“.

Ч. 6. Завіска на вікно з небіленого сільського полотна. Взір ч. 1 з таб. ч. IX. приміненний на поперечниці й на обох крилах у гострій формі так, що кути поміж поодинокими квадратами остають порожні. Мотиви з цих кутів висунені трохи вище, неначе покидані по полю завіски.

Вікно закрите густо наморщеною сторою з білої маркізети. Краєм її біжить тричі повторена широка мережка.

Ч. 7. Подушка виконана на білому сільському полотні хрестиковим узором. Взір ч. 3 з таб. ч. IX. приміненний тут на середині подушки у формі шахівнички, а по боках біжить двома вузькими смугами.

РІДКА НАГОДА ! РІДКА НАГОДА !
ОКАЗИЙНО МОЖНА НАБУТИ
В КРАМНИЦІ КООПЕРАТИВИ
„Українське Народне Мистецтво“
БОГАТО ВИШИВАНУ КАПУ З БУРУНЧУКУ
НА ЛІЖКО І ДВА НАКРИВАЛА НА ПОДУШКИ.

ОПИС IX. ТАБЛИЦІ КОЛІРОВИХ ВЗОРІВ.

Ч. 1. Хрестиковий взір знятий з переду чоловічої сорочки в селі Космачі на Гуцульщині. Вишивка виконана хрестиками й „косичкою“.

Ч. 2. Вустановки з жіночої сорочки в селі Космачі на Гуцульщині. Взір виконаний хрестиками й „косичкою“.

Ч. 3, 4, 6. Вустановки взірці, зняті з дудів чоловічої сорочки в Космачі на Гуцульщині. Вишивки виконані хрестиками.

Ч. 5. Широкий взір знятий з переду чоловічої сорочки в Космачі на Гуцульщині. Вишивка виконана хрестиками й „косичкою“.

Ч. 7. Вустановки з жіночої сорочки в селі Космачі на Гуцульщині. Вишивка виконана хрестиками.

Прохаємо всіх передплатниць з провінції, які замовляють товари в крамниці кооп. „У. Н. М.“, надсилати рівночасно грошову належність переказом. Післяплата непотрібно здорове товар.

До вишивання вживати ниток С. М. S : червона ч. 547, синя ч. 424, зелена ч. 723, жовта ч. 431, помаранчева ч. 432^{1/2}, чорна ч. 371.

D. M. C.: червона ч. 816, жовта ч. 900, синя ч. 517, зелена ч. 904, помаранчева ч. 740, чорна ч. 310.

ГОТОВІ ЦЕРКОВНІ ХОРУГВИ

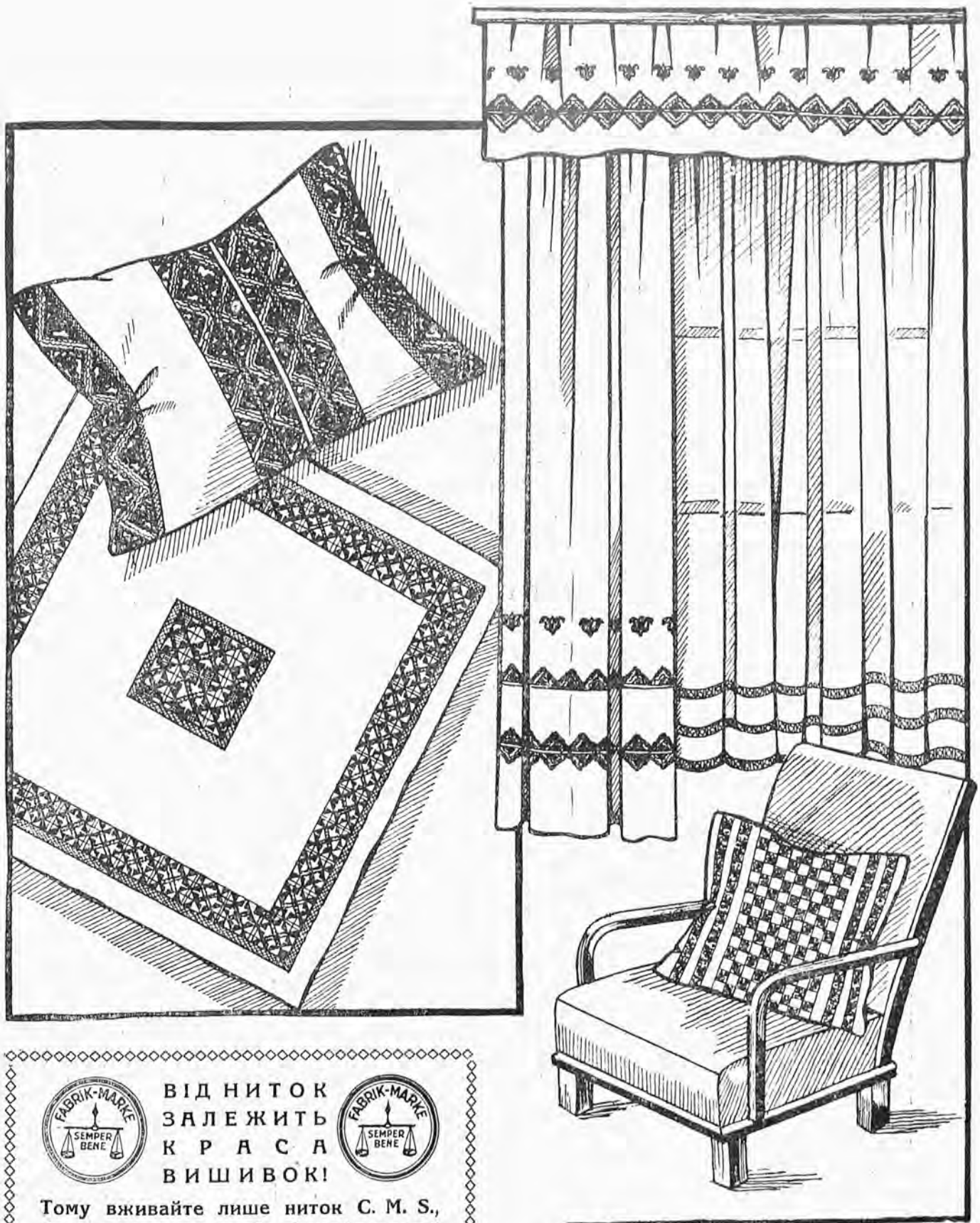
З ВИШИВАНИМИ ОБРАЗАМИ

НА ТОНКОМУ ЛЯННОМУ ПОЛОТНІ

МОЖНА НАБУТИ В КРАМНИЦІ КООП.

„Українське Народне Мистецтво“

У ЛЬВОВІ, ВУЛИЦЯ КОСЦЮШКА Ч. 1.

ВІД НИТОК
ЗАЛЕЖИТЬ
К Р А С А
ВИШИВОК!

Тому вживайте лише ниток С. М. С.,
бо вони не линяють від сонця і воздуха!

До цього числа долучуємо ІХ. таблицю кольорових узорів

ДВОЯКА МОДА

Осіnnий сезон приніс зі собою деяку зміну в жіночій моді. Силуетка хоч на загал не змінилася, дістала зовсім інший характер.

Вже від року бачили ми стремління відмежувати щоденні сукні спортові від вечірніх люксових. Тепер то відмеження перейшло в яскравий контраст і маємо два типи жіночого вбрання — активний для жінок працюючих і люксовий для тих, які мають час і гроші, потрібні до плекання свого модного вигляду.

Перша силуетка та, яку добре знаємо і яка повинна задержатися; лінія свободна до руху зі спідницею прикороченою найдалше 20 см. від землі, станом у поясі, практична й естетична.

Друга є рівночасно романтично-екзотична і модерна. Нагадує вона стиль директоріату і цісарства і порівнюють її зі сукнями з років 1880—90—1900. Спідниця сягає до землі, поширюється всякого рода вкладами по боках, або нашитими волянтами, драпованнями *à la bayader*. Плечі плоскі, стан високо уміщений, перід станика прибраний у різномірний спосіб, рукав поширений високими маншетами або плісими.

Капелюхи цього річного осіннього сезону завдають клопоту мабуть кожній жінці. Вони такі цілком відмінні від давніх і так інакше їх треба вибирати, що довго око мусить привикати до вигляду власної голови.

Шапочка з оксаміту з хутряним шалем і зарукавком будуть дуже модні. Попросіть Вашу моднярку, щоби Вам зробила капелюх дібраний до Вашого личка, а будете все гарні й чарівні.

- Ч. 1. Маленька точка з чорного фетру, прикрашена білорожевим пером. — Ч. 2. Брунатний повстяний капелюшок із невеличким ясним пером. — Ч. 3. Плиткий капелюх із лискучого фільцу. — Ч. 4. Мала оксамитна шапочка з ясною плетеною прикрасою на переді. — Ч. 5. Елегантний фетровий капелюшок темнозеленою краски. — Ч. 6. Чорний повстяний капелюх, прибраний шовковою стяжкою.

Ч. 5. Костюм із брунатного вовняного матеріалу. Апліковані смуги прикрашують боки жакету й рукави. -- Ч. 6. Комплет із брунатного матеріалу kasha. Сукня прикрашена передом із рожевої жоржети, так само й рукави. Жакет прибраний чорним хутром.

ОКСАМІТ ДУЖЕ МОДНИЙ

Ч. 3. Елегантна візитова сукня з голубової вовняної жоржети. Спідничка поширена складками, блузка прикрашена невеличким болерком. Гаптований комірчик. — Ч. 4. Візитова сукня з чорного оксамиту. Крій блузки творить болерко. Спідничка має широку баскіну й ряд складок на переді. — Ч. 5. Гладка сукня з темносиньої Crêpe de Chine. Баскіна закінчується невеличкою тунікою. — Ч. 6. Скромна сукня з вовняної жоржети. Блузка прикрашена зпереду вилогами, баскіна застібується (крито) на гудзики.

ВІЗИТОВІ СУКНІ

- Ч. 1. Візитова сукня з зеленої крепеллі. Крій блузки наслідує болерко, а баскіну творить ряд закладок. Спідничка пошита дзвонами.
- Ч. 2. Гладка сукня з брунатного оксамиту. Комірчик і манкети з рожевого шовку.
- Ч. 3. Легка сукня з узористого шовку з невеличкою тунікою. Широкі трикутні маншети.

В ОСІННЬОМУ СЕЗОНІ

ПРЕГАРНІ ВОВНЯНІ МАТЕРІЯЛИ
НА ПЛАЩІ, СУКНІ Й КОСТЮМИ

порукає
фірма

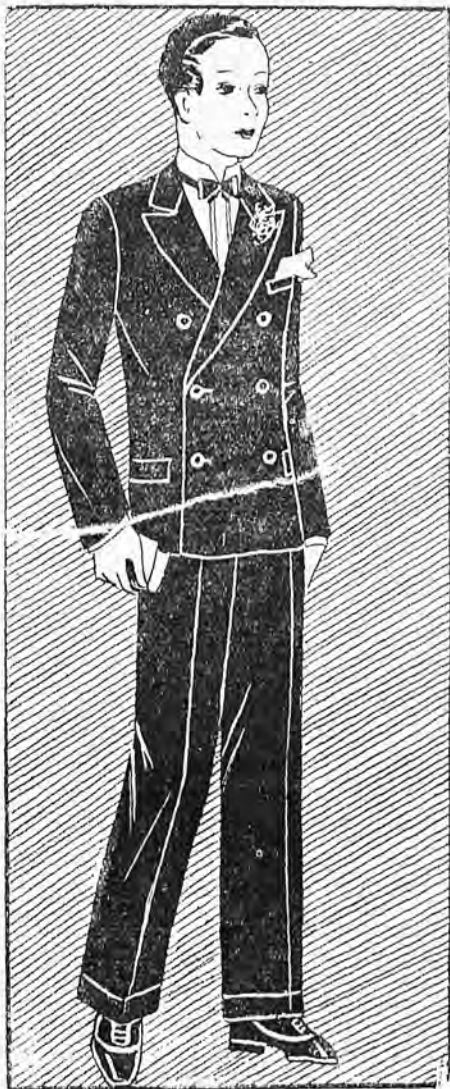
Стахевич і Абрисовський

ЛЬВІВ, РИНОК 32.

ПРАКТИЧНИЙ ОДЯГ

- Ч. 1461/62. Одяг для няньки або доглядачки з узористого зефіру. Біла попередниця.
 Ч. 1463. Суконка для немовлятка.
 Ч. 1449. Довга суконочка для немовлятка, прибрана вишивкою.
 Ч. 1425. Попередниця, прикрашена хрестиком вишивкою.
 Ч. 1426. Практична попередниця з ясного полотна.
 Ч. 1428. Домашня сукня з узористого воалю.

- Ч. 1. Святочне вбрання з темносинього сукна для 15-літнього хлопця.
 Ч. 276. Елегантна суконка для 14-літньої дівчинки. Спідничка й туніка мають дзвоновий крій.
 Ч. 274. Темна суконка для підлітка, прикрашена фальбанками.
 Ч. 313. Вовняна суконка для 8-літньої дівчинки. Спідничка складана.

„LA DAME“

одинокі українська електрична робітня

перворядного жіночого й мужеського білля

Львів, вул. Косцюшки Ч. 6.

ВИКОНУЄ

французькі пліси, ручні гапти, ручні й машинні мережки, закладки, батіки, відбивання візорів, монограми і т. д.

Телефон ч. 55-26.

до ручних робіт та рисунків. Чи могла би я придбати таку освіту у Львові?

О. П.

Мешкаю тепер в одній кімнаті з кухнею. В кімнаті маю велике мосяжне ліжко, яке хотіла б я продати, а замість нього справити собі щось у роді канапи. Що могли би Ви мені порадити й скільки воно коштувало би?

Анна К.

—О—

З НАШОГО ДОСВІДУ

Володимирці Д. Мурашок можна позбутися, коли піденати дану рослину попелом. Мурашки попелу не люблять і ми позбудемося їх із дерев.

Урядничці. Скриньку шведську можна зробити дома самому, або зладити Вам її кований столяр.

До цього треба скриньки зі звичайного мягкого дерева, без шпалар. До вишвищення беремо якісьнебудь злий провідник тепла пр. вату, вощу, сіно, гіблівки, піловиння, попіл.

Потрібно відповідних посудин з емаліованої бляхи, з рухомими ушками, а до того накривки, які западають до середини і щільно пристають.

Найкраще купити горнець і дві ринки, які в скринці можна зложити одну на другу. Колиж страва є лише в одній, порожню дамо на долину. Посудину мусимо мати перед робленням скриньки, бо вона повинна точно западати в отвір.

Скриньку треба вложити кількома аркушами часописей, посипати попелом або піловинням, прикрити знов часописами або краще старою флянелею. На це дамо посудину, довкола обв'язуємо гіблівками (дрібними) або вовною, сіном, ватою, до щільно наспинемо піловиння.

Чим щільніше заткані всі отвори, тим краще скринька задержить тепло. Як уже ціла скринька, крім отворів на посудину виповнена аж на верх, накриваємо її зверху флянелею, або іншою старою, але сильною матерією. Напнемо її добре на цілій поверхні скриньки, прибємо на краях цвяхами. Над отворами на посудину розв'язуємо матерію по середині, загнемо на долину і так зачистимо отвори. Так само треба побити ще віко зі середини. Можна підложити його гіблівками, ватою, сіном чи вовною. Інакше можна зробити подушку з гіблівки чи сена і т. д.

Страви поваримо трохи на кухні, потім вложимо до скриньки, накриваємо щільно, наверх дамо подушку і замикаємо віко.

Наталя Баліцька.

ЖІНКИ!

Чимало жінок нездужає на обірвання внутренностей, яке звичайно настає по злогах, внаслідок важкої праці, подвигання та багато інших причин. Така жінка напевне буде здорова, охоча до життя і праці, коли замовить собі спеціальний бандаж проти обірвання внутренностей.

При замовленні треба подати міру в см. (або ниткою): 1) в поясі, 2) кругом тіла через живіт, 3) кругом тіла по під живіт, далі ріст (низький, високий чи середній), кількість перебутих породів. Слід додати, чи терпите від нестерпності жолудка, утиску й тягнучих болів внутрі, болів у ямці під грудьми, стану нервового, болю голови, а часто навіть очей, болю в крижах, плечах і під лопатками, болю в долішній частині живота або пахвині, болю одної або обох ніг і т. д.

Все описати докладно і з повним довірям спроводити собі бандаж, чи властиво спеціальний черевний пояс на гумах, зложений і доповнений відповідною пельотою залежно від роду занедужання. Ціна від 25 до 40 зол., при особливій конструкції ціна значно вища.

При занедужаннях та хворобах внаслідок внутрішнього обниження себто обірвання: жолудка, кишок, матиці й нирок не помагають ніякі ліки, вони лише хвилино облекшають терпіння. Одиноким ліком окрім операції є примінення бандажу, купленого у спеціаліста-бандажиста.

М. Л. ПОЛЯЧЕК У САМБОРІ ч. 129.

Також і для муштин достарчає спеціальні паси проти обниження жолудка, нирок і кишок.

Бандажі пропуклинові забезпечують найбільші застарілі пропуклини пупця, черева, уда, пахвини. Гумові мічники для ослаблених міхурів у мужчин і жінок до вжитку підчас ходу, праці, подорожі й снування. Випрямники й коректори проти згорблення і скривлення стовпа хребетного.

Протези — штучні ноги й руки для ампутованих.

ОСИПА ЗАКЛИНСЬКА.

ПРИПИСИ

Огірки.

На звичайну щоденну салату огірки вже несмачні. Її час перейшов уже в серпні. Тепер огірки добрі лише на квашення та зимові салати. Хто не наквасив огірків у бочілочки, нехай зробить це тепер у слоїках. Для невеликого господарства вистачить слоїк 4—5 літровий. Вибрати менші зелені огірки, обмити, обтерти. Переварити воду, розпустити в ній одну або дві жмені соли. Додати три-чотири головки чеснока. Розтерти кожний зубчик ножом на деревляному дружочку і вкинути його до цієї перевареної води. Виполокати вишневого, дубового, хриногового листя й кропу (кілька стебел) і два-три корінці хрону. Листя це посікти чи порізати ножом і вложити ним слоїк. Наложити огірків, прикрити листям і заллати цією перевареною водою, перецідженою через платок, щоби чеснок не дістався туди. Зав'язати сильно міхуром або пергамяним папером і поставити на вікні. Як викисне, сховати у холодне сухе місце.

Зимова салата з огірків.

Обчистити огірки й порізати їх на тоненькі платочки. Посолити, нехай стоять через ніч. Рано переварити доброго оцту з перцем, бібковим листком і мушкатним оріхом і холодним заллати видушені огірки в слоїку. На верх налляти доброї білої оливи, зав'язати сильно пергамяним папером і винести в продувне а сухе місце. Уживати до мяса і бульби.

Галарета зі сливок.

Взяти кілька літрів сливок, пообтирати, вибрати кістки й варити їх із дрібною водою чверть години. Вилляти на чисте полотно, прив'язане до чотирьох ніжок крісла. Під сподом підложити миску, нехай поводи до неї стікає. На один літер того соку взяти 3—4 кг. цукру й варити так довго, аж згусне і не розливатиметься, коли капнути на таріль. Коли застигає на галарету, готове. Вляти до слоївків горяче. На другий день уже буде прозора галарета. Щоби слоїк не тріс, поставити його перед наливанням на зимне залізо, яке скоро витягає горяч. Цю галарету легко вдати й вона дуже добра для тортів задля свого винного смаку.

ЩО ВАРТИ ПО ІНСТИТУТАХ І БУРСАХ:

Молода капуста біла або червона з яблуками.

Молоду капусту посікти або порізати ножом чи на шатківниці, спарити окропом, заллати водою, росолом або смаком із ярин і поставити варити, посолити до смаку. Обчистити квасних яблук, порізати на чверть, вирізати середину і вкинути до капусти. Відставити, додати кілька ложок доброї сметани і подати до бульби, галушок або до паланичок із булки.

Паланички з булки.

Намочити в воді або молоці відповідну кількість сухих булок і добре їх видусити. Додати до цього кілька яєць. З білків убити сніг. Додати посіченої, присмаженої цибулі і зеленої петрушки. Можна додати зварених, посічених і присмажених грибків сушених або свіжих, вдушених на маслі. Посолити до смаку. Коли додамо більше яєць, повстане з того і з білків зовсім рідка каша. Всипати тоді ложку тертої булки. Набирати ложкою тіста і смажити на маслі на сковороді на обі сторони. Є це скоро, дуже ніжна страва і легка на жолудок. Паланички такі можна подавати до ярин, підлив, салат, компотів і до сметани.

Борщ житній неварений з бульбою.

Спечи разового хліба житнього на самім кваснім тісті без дріжджів. Коли нема можності спечи, замовити в пекарю. Порізати на кусні і висушити добре в печі. Зав'язати в мішочку, повісити в сухе місце і вживати після потреби.

Переварити більшу кількість води. Коли прохолоне, додати кільканацять куснів сушеного, разового хліба, заллати тою водою, вкинути ще квасного тіста і поставити до сонця. Взяти на це більшу посудину, щоби його було багато. Як скисне, має смак дуже приемний, краску жовту. Відляти трохи цього борщу, підправити розтертим чесноком зі сіллю, кропом і зеленою петрушкою. Замість чеснока можна посікти і розтерти цибулю. Вляти до цього трохи квасної сметани. Дуже смачне й недороге. Подати до цього горячу бульбу або кулешу.

У крамниці коопер. „Українське Народне Мистецтво“

Львів, вул. Косцюшки Ч. 1

МОЖНА ДІСТАТИ:

Сільське, тонке полотно домашнього виробу догідне на занавіси, до-
ріжки, суконки, широке на 75 см по 3.— зол. за м.

Бурунчук, тонкого виробу, догідний на суконки, занавіси, серветки,
широкий на 1 м. по 3.10 зол. за м.

Лявне полотно краєвого виробу, догідне на церковні хоругви, обрус,
широке на 160 см., ткане для вишивання 13.— зол. за м.

Канвоє полотно (Панама) у білій, сірій і пісковій красці, пригоже на
фелони, портієри, накривала на стіл і ліжка, широке на 160 см. по 11.—,
16.— і 18.— зол. за м. (залежно від краски і якості).

Сирий шовк краєвого виробу, догідний на літні костюми й вишивані
сорочки, широкий на 100 см., по 16.— зол. за м.

Лявне полотно чеське, догідне на церковні хоругви, обрус, широке
на 180 см., по 25.— зол. за м.

Нитки до вишивання, марки С. М. S. різних красок і виробів по
слідуючих цінах:

Cotton Perlé в клубках 60 сот.

„ „ в мотках 42 „

С. М. S. в мотках 22 „

Mouliné Meridian в мотках 16 „

Числа красок подані у відділі Ручних робіт.

Замовлення прохаємо адресувати до головного складу кооперативи Львів, Ринок 39.
Товар висилаємо за післяплатою або за попереднім надісланням готівки.

В наведених цінах невчислені кошти посилки.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ!

КІНО

одинокий український фаховий журнал,

багато ілюстрований з двобарвною
обгорткою, присвячений справам
кіновим, театральним, радієвим
і фотографічним.

Чвертьрічна передплата 3.— зол.

Поодинокі число коштує 55 сот.

Адреса: „КІНО“, Львів, вул. Бляхарська Ч. 8/І.

Чековеkonto 150.153.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

НАЙДЕШЕВШИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ТИЖНЕВИК!

ЗМІСТОМ СВОЇМ ЦІКАВИЙ ДЛЯ
ЖІНОК, МУЖЧИН, МОЛОДІ Й ДІТЕЙ!

ДОПИСИ З УСІХ КІНЦІВ СВІТА.

ЗВЕРТАТИСЯ НА АДРЕСИ:

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“, Коломия, Нова 1.

„Zinocza Dola“, Kołomyja, Nowa 1, Poland,
East Galicia, Europa.

Чек.konto П. К. О. Варшава 153.700. Телефон Ч. 19.

В КРАМНИЦІ КООПЕРАТИВИ

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

ЛЬВІВ, УЛ. КОСЦЮШКИ Ч. 1.

МОЖЕТЕ ОГЛЯНУТИ РУЧНІ РОБОТИ
З НАРОДНИМИ ВИШИВКАМИ

І МЕРЕЖКАМИ ЯК:

ОБРУСИ, ДОРІЖКИ,
ЗАНАВІСИ, КАПИ,
БЛЮЗКИ Й ДІТОЧІ СУКОНКИ,
ТОРБИНКИ Й ХУСТОЧКИ,
СОРОЧКИ ДО НАРОДНИХ ОДЯГІВ,
ПОДУШКИ Й СЕРВЕТКИ,
ВИШИВАНІ ХОРУГВИ І ФЕЛОНІ.

Всі роботи виконуємо на замовлення. За границю висилаємо за попереднім надісланням готівки.

„Українське Народне Мистецтво“

ЖІН. ПРОМ. КООПЕРАТИВА З ОБМЕЖЕНОЮ ПОРУКОЮ.

Виконує готові або на замовлення ручні роботи з народними вишивками,
Видає щомісячний журнал для плекання домашньої культури „НОВА ХАТА“
з відділом мод і ручних робіт,

Доставляє на замовлення потрібні крої й монограми.

ЖІНКИ! Вступайте в члени кооперативи, яка використовує багаті скарби
нашого народнього мистецтва!

Уділь кооперативний виносить 30 зол., вписове 3 зол. Можна сплачувати
догідними ратами.

Адреса: Львів, Ринок 39.

З дня 27. червня п. р. виходить в Станиславові
безпартійний тижневий часопис п. з.

„УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ“

присвячений справам політичним, культурно-освітнім,
господарським і суспільним Покуття, Підгір'я та Поділля.

Передплата до кінця року вносить зол. 4.—

чвертьрічно „ 2.—

місячно „ 0.70

Замовлення, переписку та передплату вислати на адресу:

Редакція й Адміністрація „УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ“

СТАНІСЛАВІВ, ВУЛ. ГОЛУХОВСЬКОГО 17.

ІЛЮСТРОВАНІЙ ЖУРНАЛИК

„СВІТ ДИТИНИ“

якого не повинно бракувати ні
в одній українській хаті, де є діти!

Добірний духовий корм для розуму й серця дітей,
— — цікаві ілюстрації, загадки, оповідання. — —

МАМИ, ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО ЦЕ!

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1931:

квартально 3 зол.; піврічно 6 зол.; річно 12 зол.

Для Америки й Канади 1.50 дол.

Для Чехословаччини 50.— кор.

Для Румунії 240.— леїв.

Замовлення слати на адресу:

ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ“,

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗІМОРОВИЧА Ч. 3.

4 0 B A

XATA

1931

M.B.
30

Від Адміністрації

Пренумерата є платна з гори; щоби оминати перерви в посилці журналу, просимо о правильне вплачування належності.

До всякої кореспонденції з Редакцією і Адміністрацією просимо долучувати на відповідь 0.30 зол. поштовими значками.

В разі зміни місця побуту просимо завчасу нас про це повідомити, а на кошти зміни адреси прислати 0.50 зол. поштовими значками.

„НОВА ХАТА“

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ
ДОМАШНЬОЇ КУЛЬТУРИ

Річна передплата . . . 18.— зол. В Америці й Канаді:
Піврічна передплата . . . 9.50 „ річна передплата . . . 3 дол.
Чвертьрічна передплата . . . 5.— „ В Чехословаччині:
Ціна поодинокого числа . . . 1.80 „ річна передплата . . . 85 к. ч.

В Румунії: річна передплата 500 лейв, піврічна 250 лейв, чвертьрічна 150 лейв, поодинокое число 50 лейв. — В Румунії приймає передплату на „Нову Хату“: Dmytro Herodot, Bucarest IV. Delea Veche 45.

Адреса: „НОВА ХАТА“ Львів, Ринок ч. 39, I п.

Тел. 8583. — Число konta П. К. О. 405.361.

Відновляйте передплату! Дайте прочитати знакомим!

Найдешевша передплата добрих книжок!

За 3.50 зол. 12 книжок „САМООСВІТИ“

Лише до 31-го січня 1931!

Пізніше буде дороще!

Кожда книжка окремо також дороще!

ВИДАВНИЦТВО „САМООСВІТА“ дає всім самоосвітникам добрі, але невеликі обємом підручники з усіх ділянок знання, які необхідні для пересічно освіченої людини. Підручники писані науково, але при тім легко зрозуміло.

Приставайте до передплати на 1931 рік!

Цілорічна передплата на 1931-ий рік за 12 книжок коштує всього 3.50 зол. вже разом з поштовою пересилкою, якщо прищелється передплата найдалше до кінця січня 1931. — II. Хто прищелє цілорічну передплату на 1931-ий рік аж у лютім або березні 1931 р., той мусить зложити 4 зол. — III. Піврічна передплата, зложена з гори на піврік вносить 2.25 зол.

Гроші слати тільки на адресу: „Центробанк“, Львів, Ринок 10 з приміткою на переказі, або на чеку: „Для Самоосвіти“.

Хто купує комплект 12 книжок, що вийшли протягом 1930-го року, за готівку, платить замість 6.40 зол. разом із пересилкою, тільки 5.— зол. разом із пересилкою.

ДОСІ ПОЯВИЛИСЯ ТАКІ КНИЖКИ:

1. К. Коберський: Що таке освіта і як до неї братися?	0.35
2. В. Созанський: Чого земля потребує?	0.35
3. М. Шаповал і О. Слободич: Великий Зрив. Історія укр. революції ч. I.	0.50
4. І. Блажкевич: Культурна людина.	0.50
5. І. Лучиншин: Наш світ.	0.45
6. О. Слободич: Боротьба світів на Україні. Історія укр. революції ч. II.	0.50
7—8. В. Созанський: Тайни природи.	0.80
9. О. Слободич: Історія Галичини в рр. 1918—1919. Історія укр. революції ч. III.	0.60
10. О. Т. Кунштований: Слово до молодих людей.	0.35
11. Др. С. Парфанович: Чоловік та жінка.	0.60
12. Розвиток життя на землі.	0.40

СЕКУНДАР ЗАГАЛЬНОГО ШПИТАЛЮ
У ЛЬВОВІ

Д-Р СОФІЯ ПАРФАНОВИЧ

спец. жіночих хоріб і акушерії,
ординує від год. 3—5 попол.

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. ДОМАГАЛІЧІВ 2П.
(бічна Охронок).

Книжки й журнали надіслані до редакції.

(Просимо авторів і видавців надсилати нам свої видання для обміну й поміщення в оцій рубриці).

„Жіноча Доля“, — двотижневик, для українського жіноцтва, Коломия, чч. 37—40.

„Zensky Svet“, — місячник, Любляна (Югославія), ч. 10.

„Літературно Науковий Вістник“, місячник, Львів 1931, ч. 10.

„Нові Шляхи“, — літературно науковий, мистецький і громадський журнал, Львів 1931, ч. 10.

„Життя і Знання“, — ілюстрований місячник, Львів 1931, ч. 1.

„Учительське Слово“, — орган Взаємної помочі Українського Учителства. Львів, ч. 14—15.

„Літопис Червоної Калини“, — ілюстрований журнал історії та побуту. 1931 р., ч. 10.

„Неделя“, Ілюстровани Лист, Београд. Тижневик.

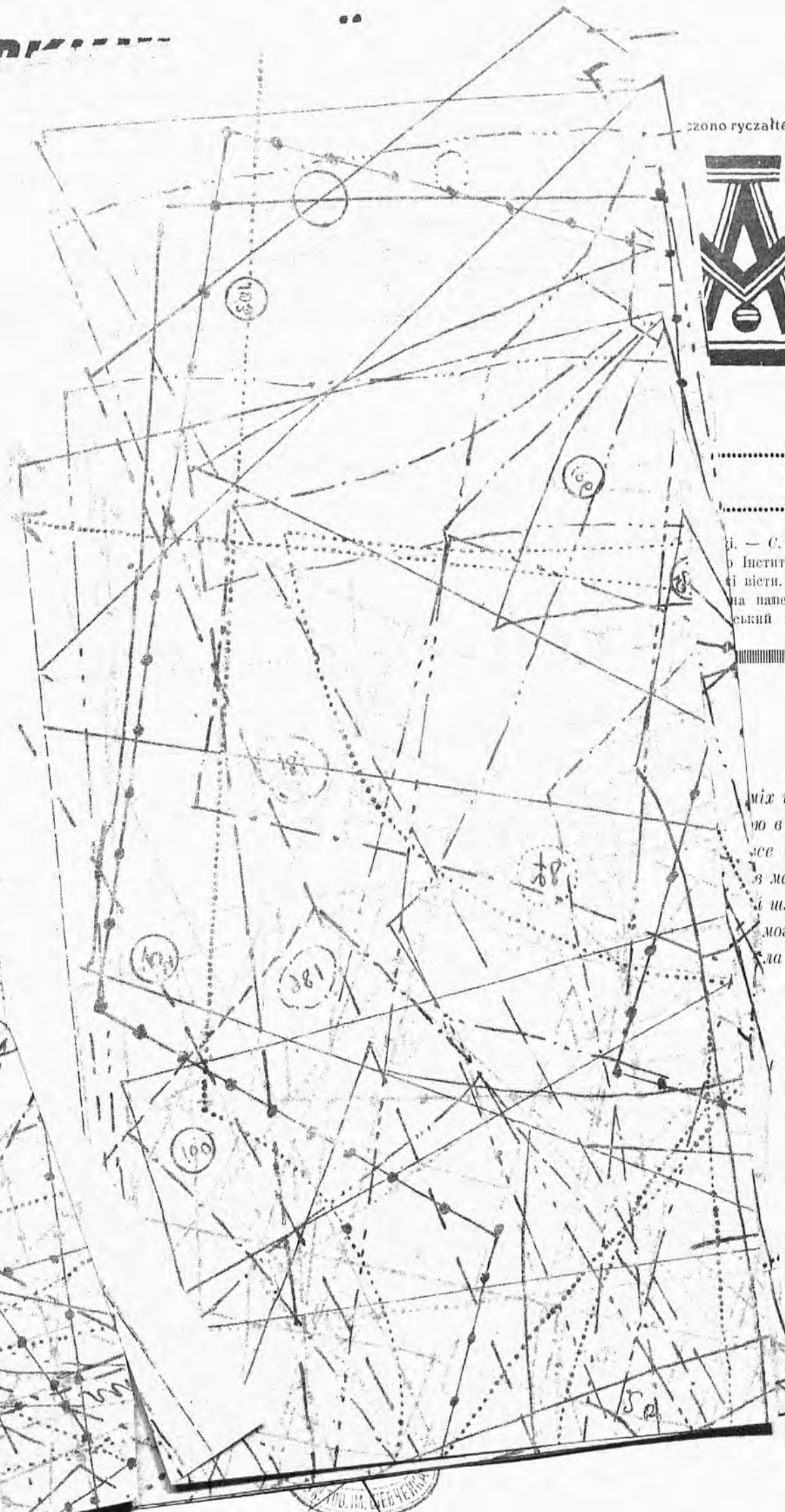
„Вісти з Лугу“, — письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці, ч. 10.

„Шлях виховання й навчання“, — педагогічно-методичний місячник, ч. 10.

„Eva“, časopis moderní ženy, Praha, 29—32.

„Пчолка“, ч. 1. — Видає Товариство „Просвіта“ в Ужгороді, ч. 12.

IV. АРИТМІКА

szono ryczałtem.

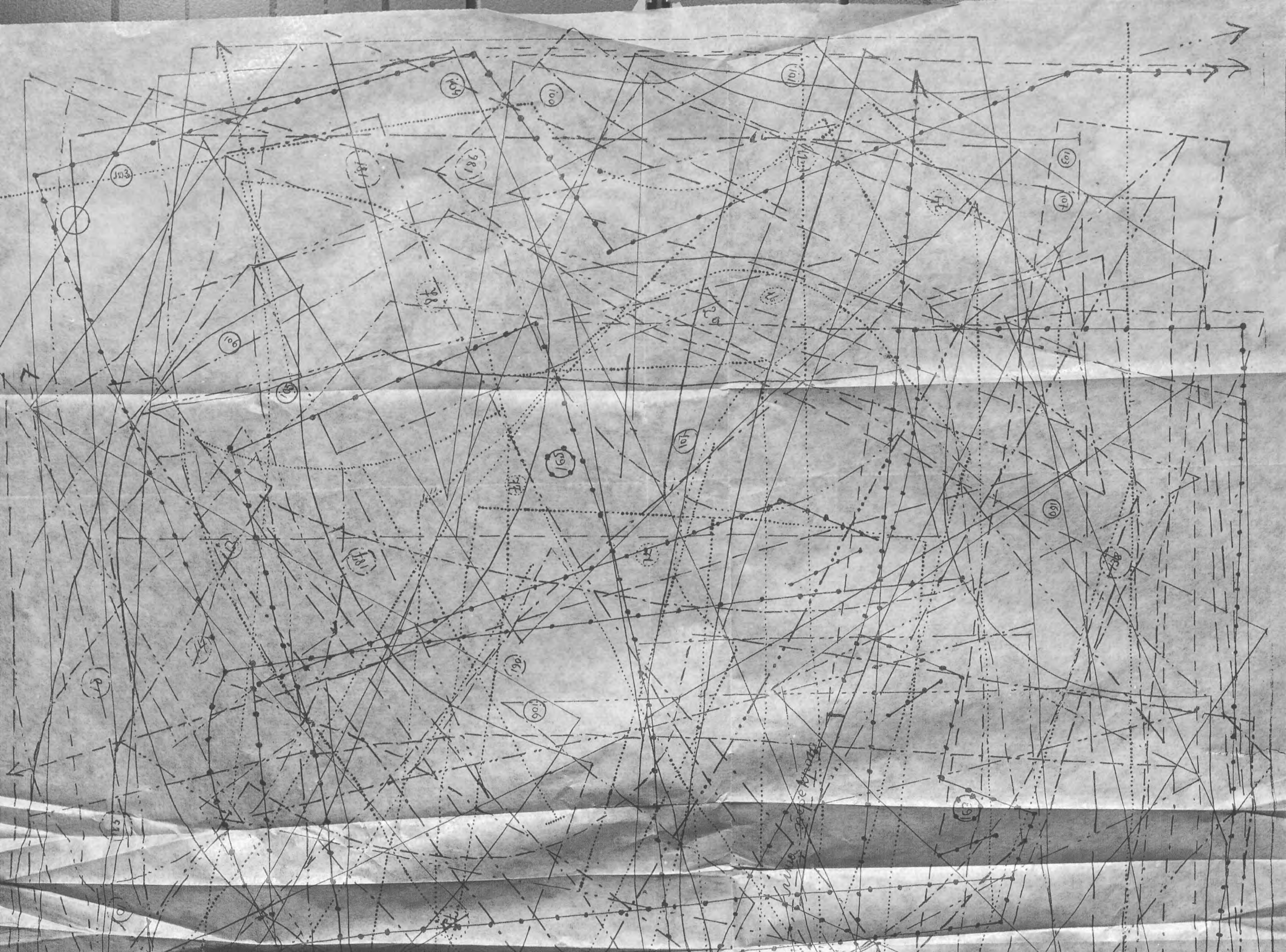

Ч. 11.

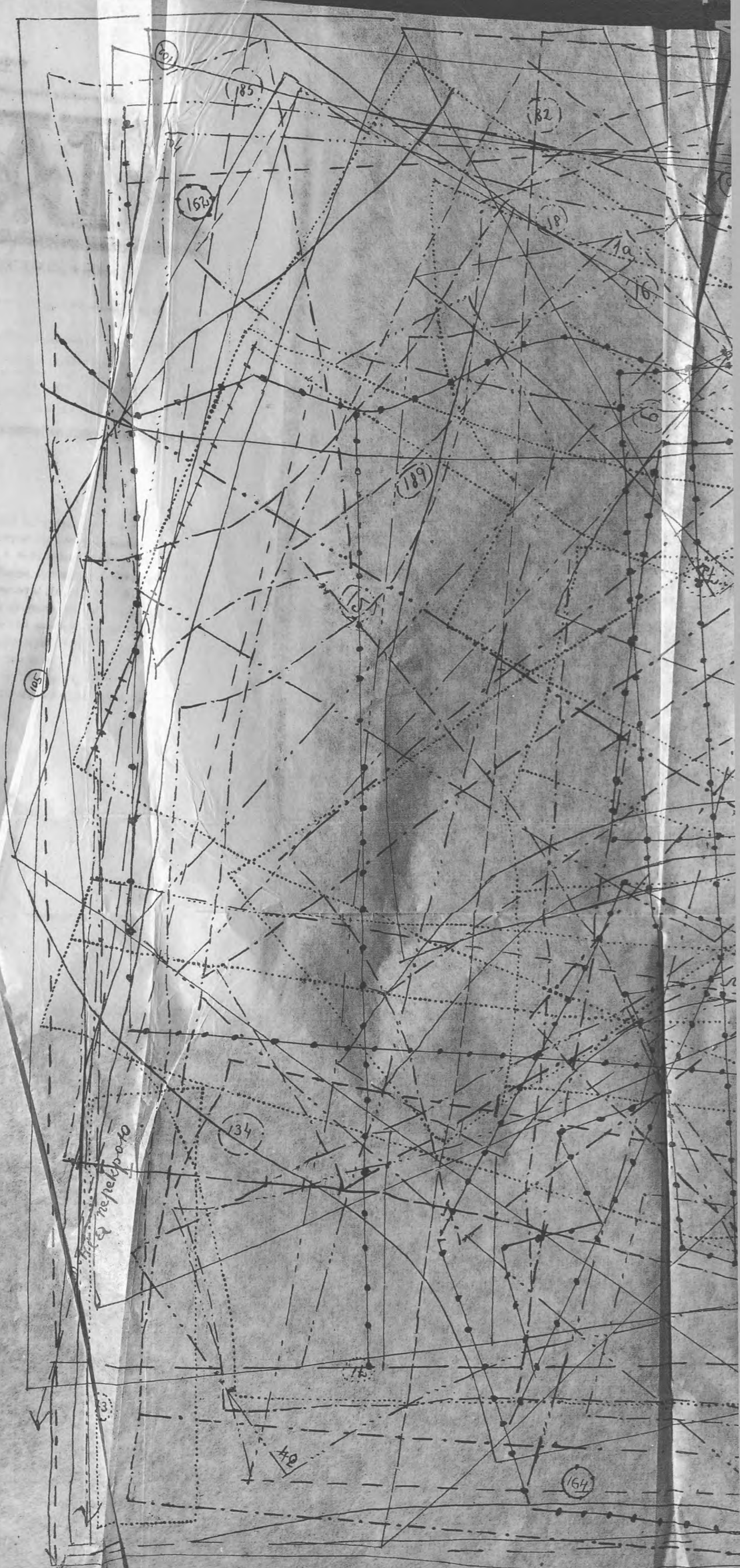
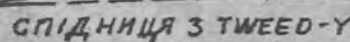
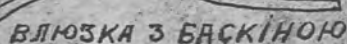
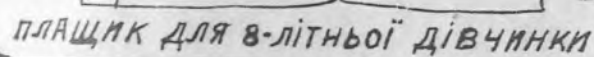
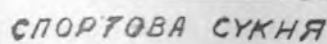
і. — С. Яблон-
о Інституту. —
і вісти. — Як
на папері. На
ський пейзаж.

міх пропав
ю в щасті.
се напово
з мене! Ти
і шлях іде
могилу.
ла я, зне-

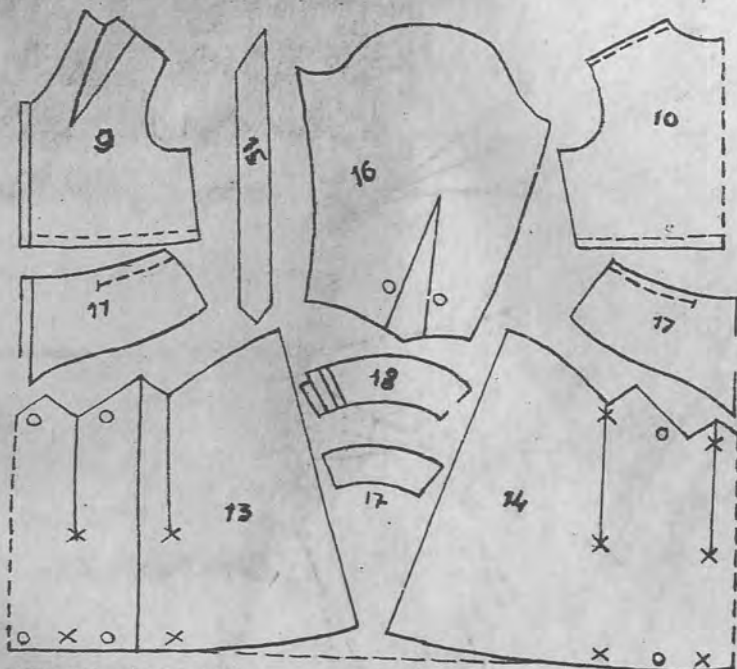
молоді

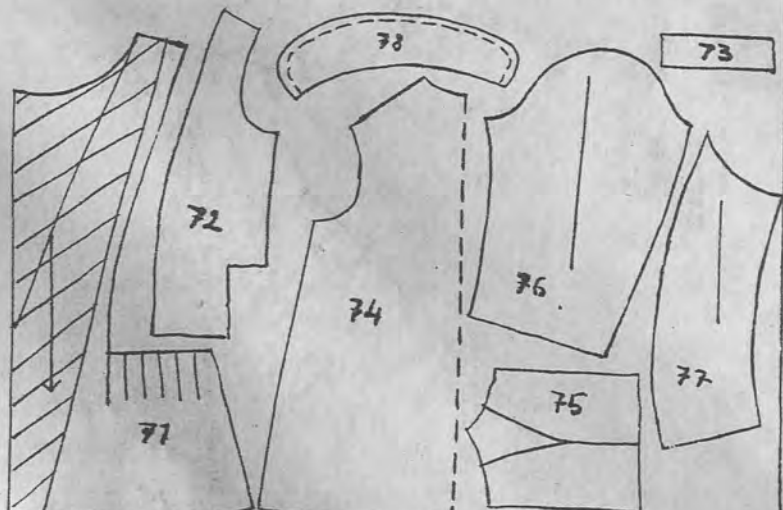
ДОДАТОК ДО "НОВОЇ ХАТИ"
ДО 4.11. (ЛИСТОПАД 1931.)

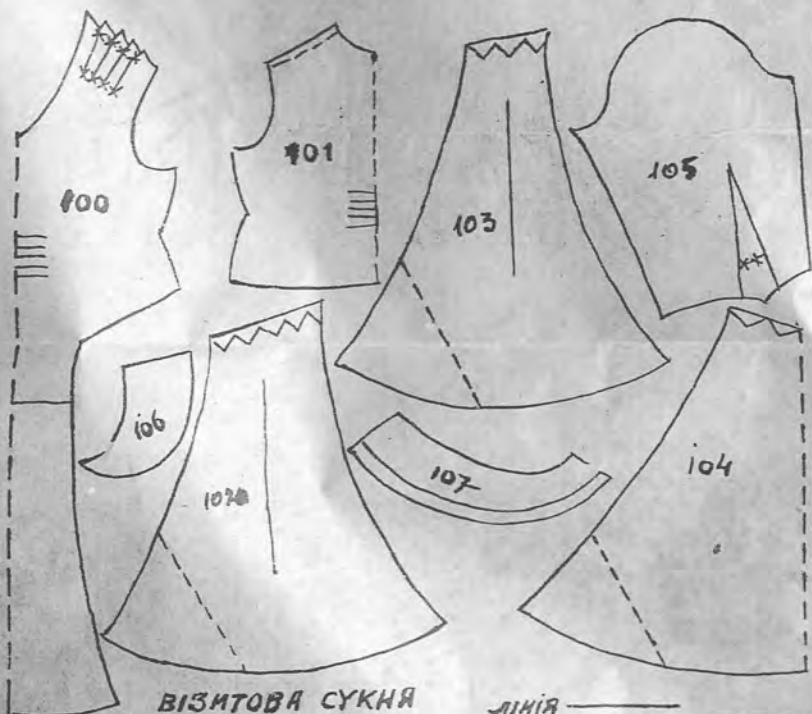
БЕЗПЛАТНИЙ ДОДАТОК до **НОВОЇ ХАТИ**
до 4.11. (листопад 1931.)

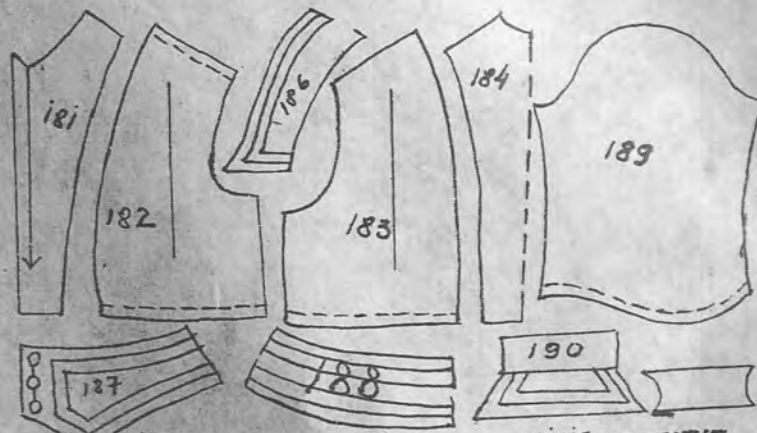
СПОРТОВА СУКНЯ

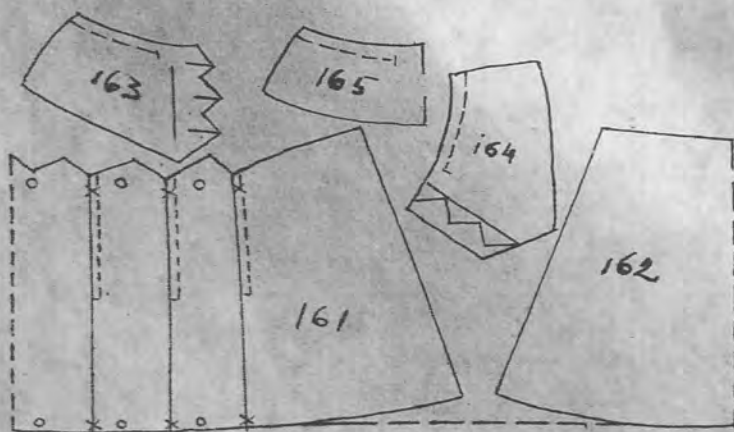
ПЛАЩИК ДЛЯ 8-ЛІТНЬОЇ ДІВЧИНКИ

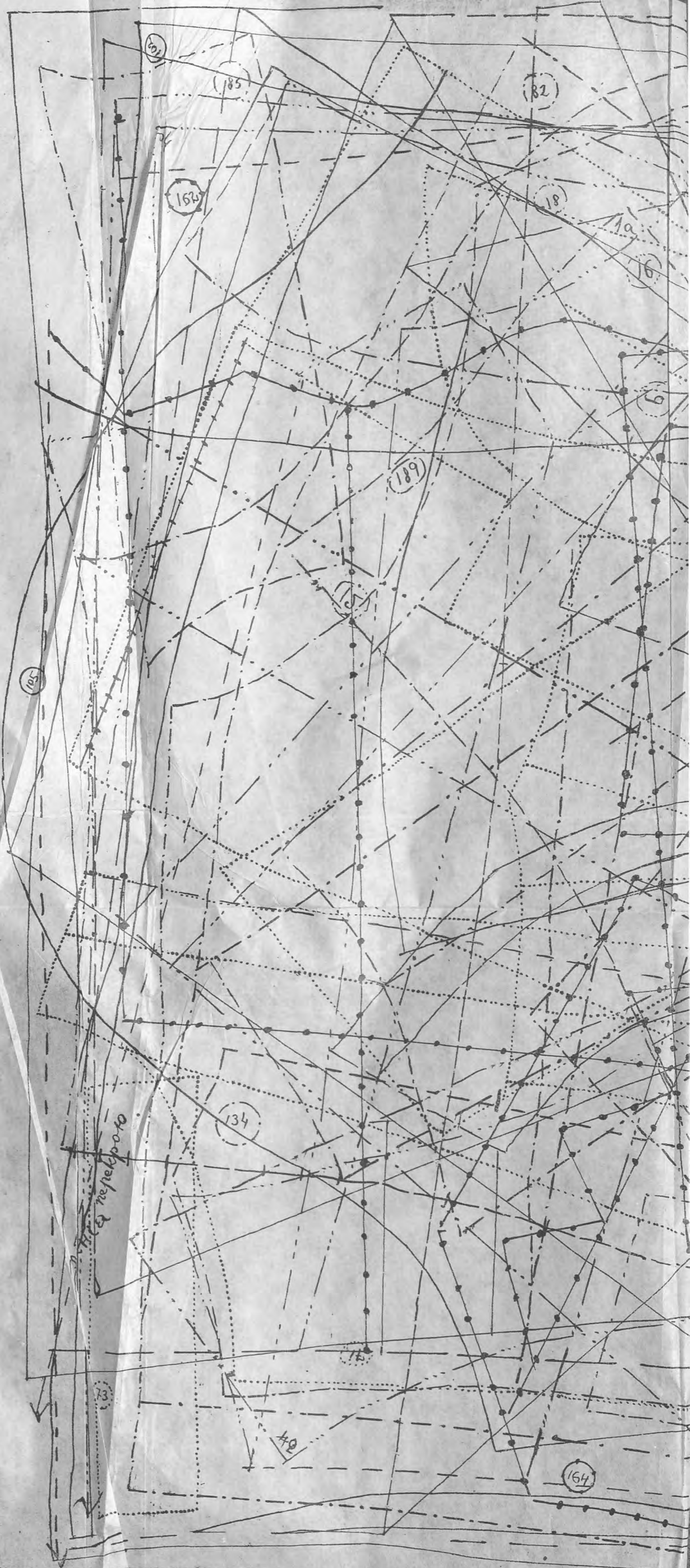
ВІЗМТОВА СУКНЯ

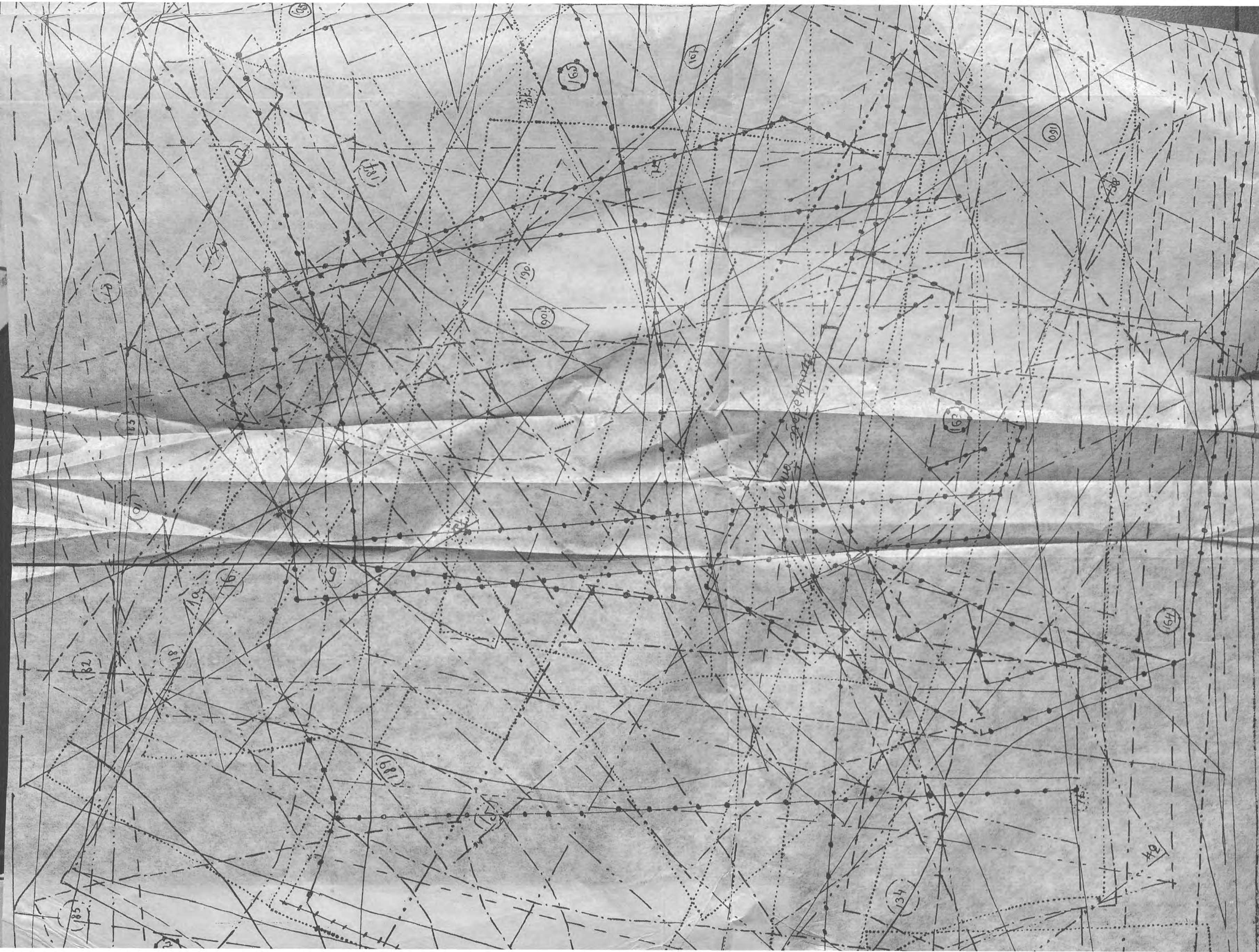

ВЛЮЗКА З БАСКІНОЮ

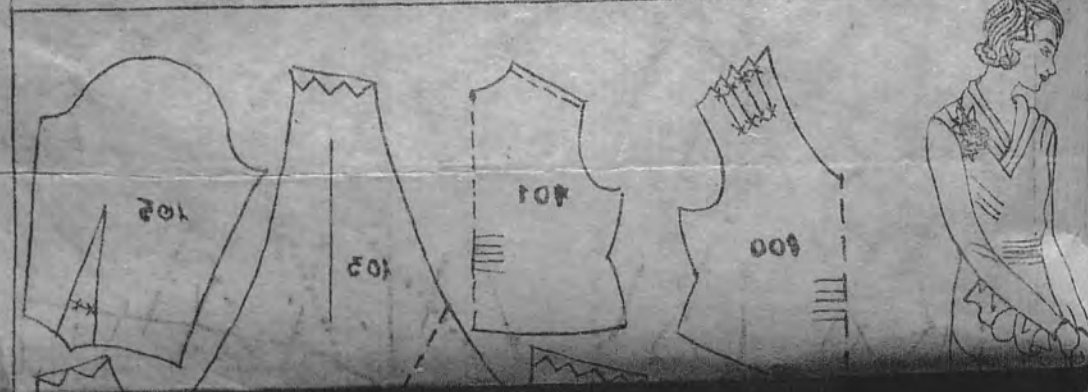
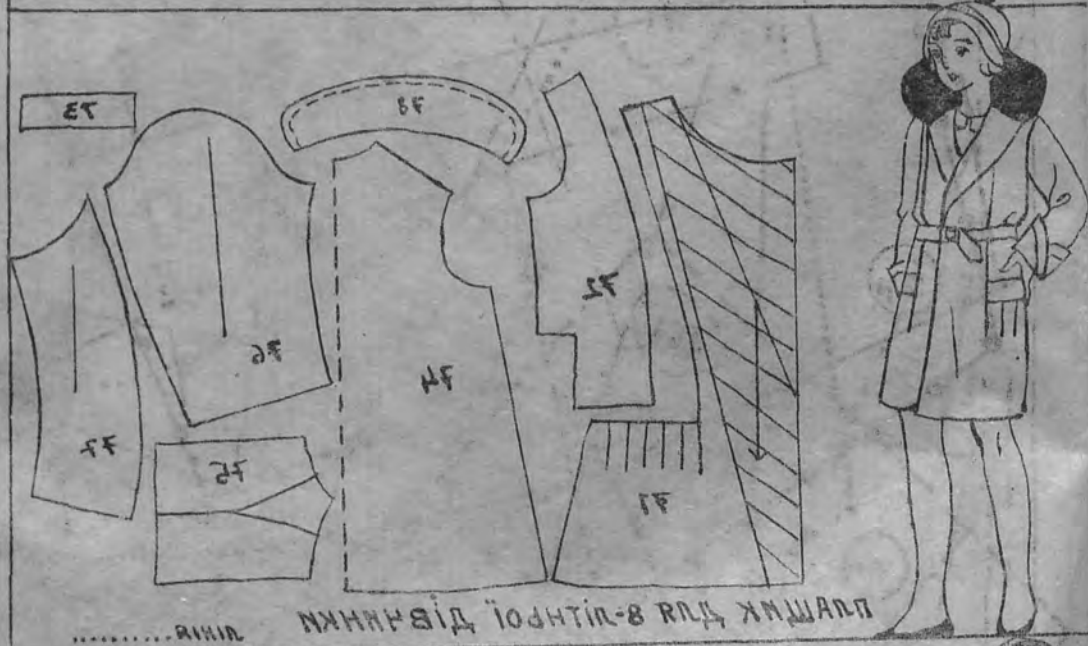
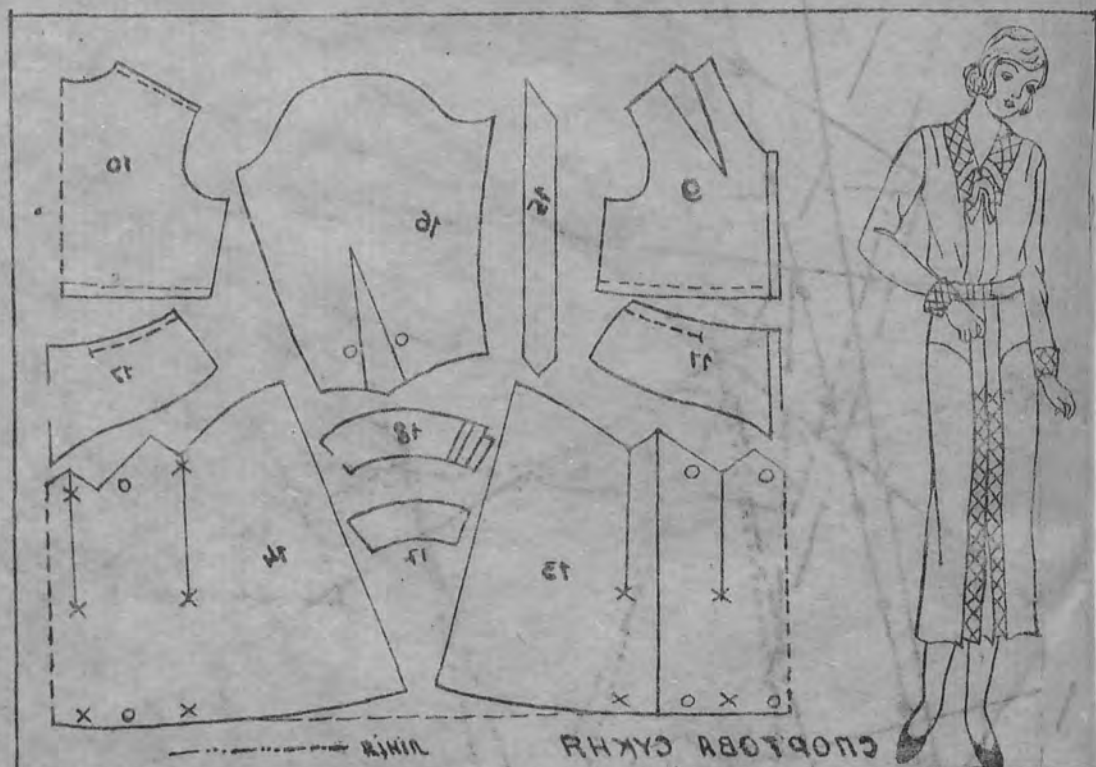

СПІДНИЦЯ З TWEED-Y

IV. АРКАШ ШКОЛІВ БЕЗПЛАТНИЙ ДОДАТОК ДО "НОВОЇ ХАТИ" ДО 4.11. (ВІСНОК 1931.)

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ
ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК VII.

ЛЬВІВ, ЛИСТОПАД 1931.

Ч. 11.

ЗМІСТ: О. Ver: Осінь. — О. Вояковська-Мочульська: Настінні малювання. — Д-р Остап Грицай: Аніта Гарібальді. — С. Яблонська: Між піском і сонцем. — Л. В.: Дві українські виставки у Львові. — М. Околотова: Ювілей дівочого Інституту. — Д-р С. Парфанович: Жіноча ніжність. — К. Дашиничева: Депо про точність. — Нові книжки. — Річні вісти. — Як пришивати футро. — Хто порадить? — З нашого досвіду. — Приписи. — ІЛЮСТРАЦІЇ: Окремі мотиви на папері. На краю оазиса. Криниця біля Тарудану. Олі: Норвезькі дівчата. Дерен: Рисунок. О. Грищенко: Корсиканський пейзаж.

О. VER

ОСІНЬ

Коли померли мої сни, — я йду самотна, зболіла, безсила. Свобідно кидають мною вітри, — немає в мене опору, ні спротиву, ні волі.

Я виснажена, я знеможена до краю. Я зломана, я зранена. — А рана незгоїма. Бо дикий зойк усе на-ново рану роздирає:

— „Я так любила мої сни! Я так боролася за мої мрії! Але не кожна боротьба кінчається перемогою. І полягли. І поховала я мої найкращі сни, мої єдині мрії...“
Коли померли мої сни, — я йду... я йду зболіла...

Остав мене! Нехай за ними загину! Ні, не вливай нового життя в мою зігнуту кров. Лиши мене, не муч

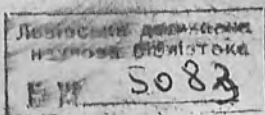
себе, коханий! Немає в мене сліз, — та й сміх пропав безслідно. Ні, не побачиш ти мене розсміяною в щасті. Послухай: в мені є невилічима рана і все наново ятриться в ній отруйлива, огидна кров. Остав мене! Ти бережися! Іди від мене геть! Лиши мене... Мій шлях іде в долину, туди, куди пропали сни мої, — в могилу.

...Я йду сама, бо сни мої померли. Зболіла я, знеможена до краю. Я знаю, куди йду...

(Вітри кричать сльозами!)

Я чую те одно: Я йду туди...

За снами моїми, що згинули, померли молоді, вродливі...

НАСТІННЕ МАЛЬОВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ХАТ

У 1930 р. вийшла на Україні невелика, але цінна й багато ілюстрована книжечка про певідому в нас ділянку народного мистецтва, а саме про: „Настінне мальовання українських хат та господарських будівель при них“. Авторка цієї книжки Е. Берченко, наукова співробітниця харківської секції при кафедрі мистецтво-знавства, поклала в основу своєї праці незвичайно багатий і цікавий матеріал, зібраний нею самою на протязі чотирьох років, себто від 1924—1928 р. З праці видно, з якою старанністю та замишуванням до предмету авторка досліджувала село за селом, бажаючи дати всебічний образ цієї ділянки народного мистецтва в даному районі. Е. Берченко дослідила на Дніпропетровщині чотири округи, а саме: Криворізьку, Дніпропетровську, Кам'янську та Кременчуцьку. Вона збирала матеріал в такий спосіб, що робила фотографії в самих хатах, а крім того дала кілька малюнків зі села Петрівки, що селянки самі зробили на папері для неї.

По деяких селах Дніпропетровщини, як: Капулівка, Олексіївка, Олександрівка і Сулицьке, селянки мастять стіни хат і господарських будівель різними красками, найчастіше комбінують білий з колірами жовто-цинамонових, сіро-чорних та буро-червоних відтінків. Звичайно чільна й обидві бічні стіни хати лишаться білі, а призьбу та облямования вікон мастять одним із названих колірів і тою самою краскою вимащують і задню стіну. Мащення темнішими колірами має не тільки практичне значіння, себто береже стіну від забруднення, але й естетичне. Бачимо це в тім,

Окремі мотиви на папері, якими обліплюють комини, мальовані аніліновими красками. Село Петрівка, Дніпропетровської округи.

що цю роботу селянки виконують дуже дбайливо та майже завжди прикрашують призьбу геометричним орнаментом, а задню стіну закінчують орнаментальною смугою. Чільну й обидві бічні стіни, що лишаться білі, квітчають у горі орнаментальним фризом з рослинних мотивів, а двері й вікна теж обмальовують вузькою гірляндою рослинного орнаменту, або просто смугою того самого коліру, що затильна стіна. На господарських будівлях з оглядів практичних мастять усі стіни темнішою краскою.

Давніше українські селянки прикрашували стіни своїх хат барвистими килимами, що мали переважно жовте або чорне тло, а по ньому правильно порозкидані китички у ніжних красках, згармонізованих із тлом. Їх вішано здебільша над ліжком. Вікна й двері

декорували білими рушниками, вишиваними червоним, чорним або синім. Поверхні величезних печей і грубок прикрашували мальовані або рельєфні кахлі, що їх господарі самі робили або купували у звичайних ганчарів. Всі ті декорації, себто килими, рушники і кахлі творили барвисту цілість з цілим улаштуванням хати, т. є з мальованою скринєю, з мисником із посудом, з вишиваними пошевками, простиралами і національним убранням.

Кінець XIX. і початок XX. ст. приніс зміну економічних і господарських відносин, яка знову викликала зміну форм народньої мистецької продукції. Домашнє виробництво почало вимирати, але не вимерло в душі української селянки потреба естетичного задоволення. Тканий килим над ліжком заступає барвисте мальовання на стіні „під килим“, а вишивані рушники над дверима і вікнами замінюють рушниками, мальованими на тоненькому папері. Замість обкладати піч кахлями, селянки малюють її, або як у селі Петрівці обліплюють печі мальованими паперовими прямокутниками, що наслідують давні мальовані кахлі. Карнізи, колонки та челюсти печі обліплюють вузькими смугами паперу, розмальованого рослинним орнаментом.

Композиція цих хатніх малюнків є залежною від того, що даний малюнок імітує, н. пр. композиція мальованих килимів пагадує ткані килими, звичайно з кінця XIX. ст., мальований паперовий рушник дає знов композиції вишиваних рушників з початку XX. століття, а мальовання печі пагадує композицію печі з мальованими кахлями. Також малюють сволоки та вгорі на стінах дають мальовані фризи і то не тільки у хатах, але і в сінях. В сінях також і низом тягнеться широка на 40—60 см. смуга чорної, бурої або темно-червоної краски, яку звичайно оживлюють орнаментом. Інколи розмальовують усі стіни в хаті, але частіше тільки стіну біля покуття і горішню частину над вікном.

Ці стінні малюнки дають окремі мотиви, найчастіше досить велику рослинну гілку, що виростає з горщика. Часто стрічається мальовання, що пагадує тапети. Схема такого мальовання, це скісна або пряма сітка, а в ній повторюється скісними, чи вертикальними рядками один мотив, н. пр. ціла рослинна гілка, або тільки квітка. Часом селянки-малярки замінюють мальовані паперові рушники мальованням „під рушник“ на самому тлі стіни. Тоді дають вони барвне тло, а з ним гармонізують різно-коліровий орнамент. У деяких селах криворізької округи малюють теж і стелі, що їх звичайно вкривають або одним геометричним мотивом н. пр. зіркою, або трактують частину стелі, відокремлену сволоком, як прямокутник і дають на ній мальовання „під килим“.

У селі Петрівці (Дніпропетровської округи), як я вже вище згадувала, селянки розмальовують не самий ґрунт стін на печі, але малюють на прямокутних, трохи менших від кахлів аркушиках паперу, мотиви рослинної гілки. Ті мальовані аркушики паперу дуже пагадують кахлі і ними то селянки обліплюють свої печі. Окрім рослинних мотивів появляються на тих аркушиках теж людські постаті, звичайно постаті селянки в народньому вбранні. Під розмальовують або тільки зпереду або й бічні її стіни.

У селі Петрівці мальовання на папері розвинулося в окрему форму домашнього промислу. Зимом селянки виготовляють багато малюнків на папері,

з весною вивозять їх у сусідні села, де розпродують у крамницях. У роках 1921—1922, роках неурожаю і голоду, цілі сім'ї займалися таким мальованням, та вивозили свої вироби на Полтавщину, де міняли за муку.

До мальовання хат селянки виживають або глиняних красок, яких видобувають із тих глин, що знаходяться по берегах Дніпра і його допливів, або ніжних рослинних фарб, яких виробляють із соку трав, ягід та квіток. Останніми часами почали замінювати глиняні, а особливо рослинні фарби яскравими аніліновими красками, подібно, як це у XIX. ст. сталося з килимами, де пізні рослинні фарби заступлено аніліновими. По деяких селах уживають у малюнках багато бронзового золота та срібла, тоді вони роблять враження великої розкоші.

Здебільша основу в мальованні селянки творить колірова пляма, а не лінія. При мальованні глинами основними красками є: глина біла, червона та жовто-цинамонових відтінків, при тім селянки користуються широко змішуванням кольорових глин; змішуючи червону глину з білою дістають рожеву краску, а змішуючи червону глину з сажею або товченим деревним вуглем, мають бурі відтінки, а знов біла глина змішана з сажею або деревним вуглем дає сіро-сині відтінки. Рослинні фарби роблять тим способом, що витискають сік із різних трав і бурянів, з ягід і квіток, н. пр. зелену фарбу найчастіше приготавляють з льону, червону з вишні, жовту з пелюстків цвіту соняшника. До всіх тих красок глиняних, рослинних і анілінових додають жовток яйця або молоко.

Одні селянки-малярки виконують свої малюнки при допомозі пензликів, щіточок і більших купованих квачів, інші малюють звичайною ганчіркою. Пензлики роблять самі з котячої шерsti. Ті, що малюють пензликами, дають малюнкам виразно означені контури, а ті, що малюють ганчірками, творять імпресіоністичні кольорові плями.

Ті селянки, що виконують малюнки на ґрунті стіни дають широкі мазки, що нагадують монументальне малярство, а ті, що малюють на папері, з незви-

чайною докладністю розробляють усі деталі, нагадуючи, можна-б сказати, мінійтурову техніку. Одні селянки-малярки дають стилізовані рослинні мотиви, інші трактують їх більш реалістично. Коли виживають

Піч у сільській хаті, розмальована рослинними красками.
Село Олексіївка, Криворізької округи.

глиняних фарб, то заливають рівно площі орнаменту, а коли анілінових, стараються їх моделювати.

Окрім пензликів, щіточок, квачів і ганчірки, помагають собі селянки при виконуванні своїх малюнків шнуром, пофарбованим деревним вуглем; ним відбивають лінії облямовання та з нього теж роблять і циркель, що потрібний їм до рисовання лінії кола. Як бачимо приладдя й фарби наших селянок-малярок як найпростіші, і тими нескладними середниками вміють вони дати цілу скалю незвичайно гармонійних, мальовничих ефектів.

Малюнки у хатах мають завжди свіжий вигляд, бо їх підмальовують чотири рази до року: на Різдво, Великдень, Зелені Свята й Покрову.

Д-Р ОСТАП ГРИЦАЙ.

АНІТА ҐАРІБАЛЬДІ

„В честь памяти жінки Ґарібальді, Аніти, мають видвигнути на верхівлі Джанікольо біля Риму монумент високий на 16 м.“.

Часоп. замітка.

На могутньому, в повному розгоні видвигнутому білому коні — молода, гарна жінка з підведеним до вистріду револьвером у правій, і з пригорненням до груди немовлятем у лівій руці. Такий покищо — по проєкті різьбяря Маріо Рутеллі — головний обрис пам'ятника, що має ще й видимим знаком увіковічнити в Італії преславну пам'ять дружини великого героя визвольної боротьби — Аніти Ґарібальді. І він прегарно віддає її вдачу. В тому об'єднанні мужеської лицарскости, рвучого в бій пориву і солодкого своєю любов'ю материнства — це всецільо вона, та розборена Валькірія і зворушлива Тузцельда, грізна Амазона й кохача Андромаха, захоплююча своєю хоробрістю Жанна Дарк американського степу і милосердний янгол кривавого побоевища — Аніта Ґарібальді. В її судьбі й духовості є щось із таємничого чару незбагненої легенди, пів-недійсної ясної й недоспіваної пісні. Геройка двох, рівно собі протилежних стихій,

стихії боротьби й стихії любови, вона, преображена ще й сумовитим сльозом передчасної смерти, тут так само у своїм, сказатиб, прапервіснім елементі, як і там, в безпощаднім наступі зі зброєю в руці не менше правдива, ніж у невидимім ореолі Мадонни, схиленої всечуйно над сплячою дитиною. Покликана судьбою сповнити важливе завдання жінки чоловіка вселюдського значіння, вона, як і Жанна Дарк, вириває з тихомир'я якихось тричі заглухлих закутин життя, ніби олицетворена шіллерівська „Das Mädchen aus der Fremde“, щоби після болючо короткої туземної мандрівки, але сповнивши віщере і совершенно призначене їй судьбою завдання, відійти тихо, мов минаючий сон, знову у світ Таємного, у царство Всевишнього.

Як сказано:

В її житті й духовості є щось із таємничого чару незбагненої легенди.

З історичних даних відносно Жанни Дарк знаємо передовсім гаразд, де й коли вона вродилася. Зовсім напевно, добродію архіваре: село Домремі-ля-Пісель, департамент Вож, 308 душ мешканців. Дата народження: 6. I. 1412. І, як упевняє нас малюнок пана

Ляборд, колишня хата батьків Жанни збереглася ще в цілості. Але ці основні дати кожного людського життя — вони в Аніті Гарібальді губляться кудись у невідомій далечі. Ви не знайдете їх ні в великім творі Сен-Варб'є, присвяченім Гарібальді, ні навіть у власних споминах героя Італії про його дружину, наче би властиве життя тієї жінки починалося щойно з хвилиною, коли вона виступає вперше на овиді життя Гарібальді і прибирає його наймення. Справді — який це вражаючий символ жіночої долі! Але й тоді, коли ми з нею вже віч-на-віч, навіть і тоді вона для нас в перспективі романтичного півсутінку, водно між хвилями океанів і глухими пралісів, безкраєм степів Пампас і небосхилими верхівлями Серра до Еспінассо. Бо як відомо, цей ще й сьогодні півдикий світ Південної Америки став був колись для двадцятьсемилітнього Джузеппе Гарібальді спасенним прибіжником, коли не вдався в р. 1834 черговий визвольний почин, підприємний італійськими революціонерами (в Сабавдії) проти чужинецької деспотії, і подвижникам того почину не лишалося тепер ніщо інше, тільки або скоритися ворогам, або втікати перед їх помстою в чужину. Так Гарібальді, першорядний моряк, вибрав це останнє. Він-же, тоді об'їздив Магніні, рішучо найактивніший революціонер Італії, не хотів дивитися на те, як габобурський паїздирик укупі з бурбонськими довгоносами і грушковидами — тими кумедними *Le Poires*, що їх так геніяльно розмальовував пан Філіппон в журналі „*Charivari*“ — розшматовував поневолену Італію. А що спроба збройного наступу на чужинецьких катів покищо не вдалася, Гарібальді покинув не тільки Італію, але й Європу, щоб на далекій чужині тим свободніше працювати для справи Рідного Краю.

Слухаймо тільки, як сам Гарібальді малює у своїх споминах свою першу зустріч із Анітою: „...Тоді — пише він — почувався я так, начеб сам один був на світі. Ті з моєї корабельної залози, що осталися після руїни кораблів, були мені невідомі, і хоч ховалася між ними не одна золота душа, то я все-таки не мав ще нагоди пізнати їх, і ніщо близьке не вязало мене з ними. Якесь безконечна порожнеча найшла тоді на мене і я нараз відчув конечну потребу кохання. Я почував, що хтось мене мусить любити, якщо та невимовна порожнеча не має стати причиною томливої недуги в мені. Життя стало мені раптом — нестерпне. А жінка — цеж те божество, що його ми ніколи не призиваємо даром, коли у хвилі нашого страждання вміємо знайти відповідні слова мольби до нього... Такі думки метушилися в моїй голові, коли я, проводячи довгі години в каюті корабля „Ітапаріка“, повний туги поглядав на суну, віддалену всього на два кісові вистріли. Я бачив теж гаразд один горбок близько берега, на якому вешталася водно декілька молодих дівчат, зайнятих домашніми роботами. Одна з них припала мені особливо до вподоби, від неї не міг я іноді цілими днями відвести очей. Врешті одного дня я рішився, кинувся в човен і поплив просто в сторону тієї хати, якої вже так довго не тратив з ока. Якийсь чоловік попрохав мене зайти, але я був би не спинився, хочби й ніхто не просив мене в хату. Тут я побачив дівчину, яку я пас очима вже стільки днів, я підійшов до неї і сказав: — Дівчино, ти будеш моя! — Сказав я те, і, дивлячись, ті слова звязали нас так сильно, що тільки одна смерть змогла нас потім розділити. Оце я знайшов тоді утаєний скарб, необчисливо дорогий скарб: мою Аніту! — (Сен-Варб'є, ст. 64-65).

Отак в р. 1839, деє там в одному з побережних закутків бразилійської провінції Санта Катаріна, стала вісімнадцятилітня Аніта Рібера дружиною генерала Га-

рібальді, з яким вона зараз утікає до Ріу Гранде, покидаючи батька, що хотів її бачити жінкою якогось бразилійського глителя.

Значить — наша героїнка вже своїм першим виступом на величавій арені життя Джузеппе Гарібальді доказала вповні, що не обставини кормують нею, а вона ними, видвигаючи так ідеал своєвольної жінки в далеко більш реальнім виді, ніж сучасні їй подоби романсових еманципанток у зворушливо балакучих фантазмагоріях шановної мадам Жорж Санд. Але та її втеча з коханим чоловіком це тільки увертюра до властивої героїні її короткого життя. Бо ще не віддихнувши гаразд по перших зворушеннях у коханні з Джузеппе, ця молода жінка стає зараз об'їздивом до збройної боротьби з ворогами справи, за яку він бореться. Коли ось по згаданій уже катастрофі на морі підчас боїв у провінції Санта Катаріна Гарібальді, відступивши з останніми кораблями в залив Імбітуба, валяється на бій із сильно озброєним цісарським кораблем „Андріанка“, то Аніта на счудування всієї залози не ховається ніде підчас рішучої боротьби, а в весь час на найбільше напружених становищах. Вона чудесно стріляє. Вона зберігає в найкритичніших хвилях таку холодну кров, що навіть не рушається з місця, коли бачить, що за хвилю бухне вистріл з ворожої гармати. Вона, досі домашня робітниця, так знаменито визнається у стратегічній ситуації, що швидко заступає чоловіка як команданта нехай і на дуже важких позиціях, якщо цього треба.

Після пропашного бою за здобуття міста Ізмеруй вона, попавши знову у криваву колотнечу боротьби трьох кораблів повстанців з флотом Бразилії, не відступає від чоловіка так довго, поки остаточна перемога не перекинула її на сторону ворогів і повстанці рішилися свої кораблі спалити. Але раніше цього треба було перевезти в безпечне місце на сушу весь запас зброї повстанців. Завдання дуже важке, бо це можна було зробити тільки під лютим обстрілом зі сторони ворожої флотії. Та от командантом цієї акції зголошується — Аніта. І не дивлячись на те, що кожний бразилійський корабель просто засипував її судно вбивчими пострілами, вона кількома наворотами відбула ним дорогу від кораблів до берега й назад, і стояла попереду всіх „випрямлена, спокійна й горда як статуя Паллади, але Господь видимо хоронив її“, зазначає опісля Гарібальді у своїх споминах про неї. — Даліж після бою під Кортідані, в якому вона як командантка відділу попала в неволю, але з неї визволилася і втікла. Аніта — тоді вагітна — намагаючись відшукати рештки армії свого чоловіка, рушила насильним походом крізь страшливу гущу пралісу Ельпінассо, продираючись нею повних чотири дні. Ця боротьба смертельно втомленої Амазоні з просто непереможною гушавиною тропічного праліса, де й найдужчі чоловіки навіть при допомозі ножів не завжди всіли добути собі дороги, це було щось таке несамо-вите, що коли на одному свободнішому місці Аніта пронеслась на чорному коні та з дико розкуйовдженим волоссям попри відділ бразилійської стежі, то ці жовніри так її заляклися, що повтікали з перестрахи.

Згинула Аніта Гарібальді після повороту чоловіка до Італії (1847—1849), прийнявши ще участь у пропам'ятній боротьбі італійських революціонерів за Рим, яка, як відомо, скінчилась їх розгромом. Її вражаюча смерть в Равенні (підчас відвороту Гарібальді з Риму) — це трагедія античного рівня, це лебедина пісня душі незломної і пречистої.

МІЖ ПІСКОМ І СОНЦЕМ

Раненько до схід сонця виїзимо до Сагари. Знов юрба цікавих оточує авто. Зійшлося й наших сім вчорашніх приятелів.

Господар щиро прощається й просить не забувати, що в Тарудані лишаємо вірного приятеля — його. Потім відчиняє дверцята задньої частини авта і на сидіння застелює таруданський килим.

— На спомини — каже.

І кожний з сімох його приятелів положили на килимі по подарунку.

Прощаємось, дякуємо, обіцяємо неодмінно повернути та виїхати годі.

Прощання таке горяче, таке жалісне, неначе би прощали сина, що їде на війну.

Поза нами помічаємо трьох їздців на білих, расових конях, а зпід довгого одягу визирає в кожного рушниця.

Господар завважив наші, недовірчиві погляди та підбігши до авта, що вже рушало, прокричав:

— Це свої, для вашої оборони. Товаришуватимуть вам аж до безпечної дороги. Ідьте щасливо!

— Від кого боронитимуть нас? — жартівливо запитала я.

— Від тих, що бажатимуть вам злого.

Попереду юрби рядком стояли наші приятелі і вигукували бажання гарної дороги, помахували руками й посувалися аж до закрути.

Юрба собі кричить, та сотні рук вимахують у повітрі нам на прощання.

Жаль покидати це забуте часом, у землю вросле місто.

За автом мчуться наші оборонці, а за ними юрба засапаних, втомлених дітей.

Обїздимо довгі, навкругні мури міста та минувши ворота переїздимо мабуть останнім оливковим ліском.

Дерева щораз то рідні, ще де-не-де корчик, два, клаптик трави, а потім тільки тягнеться підсагарський степ, безмірно й жовто.

Їзді все ще мчуться за нами. Вони держаться просто, спершись на спинку арабських сидел та інколи вигукують протяжливі окрики, що наче ударом нагайки підганяють коней.

Криниця біля Тарудану.

Коні вибивають копитами скорий такт об доріжжя каміння, губи шипяться, а з боків струмочками спливає піт.

Рене задержує авто, запевняє, що тут дорога вже зовсім безпечна, дякує, знову прощаємось і відїздимо з подвійною швидкістю. Переїхавши з сімдесять кілометрів щораз то пустішого степу, стрічаємо перші дю-

ни, порослі колючками і дер'ягами, зпід яких визирає пісок.

Горячо та душно, аж повітря стає густе. Навкруги тягнеться у безмірність розпалений та вже зовсім чистенький жовтий пісок.

Сухий вітер гуляє по піскових горах та грається ними. З одної гірки схопить вершок і звалить її

На краю оазису.

в долину, другій гірці бік підсиплює, третю насилає вгору, а по іншій і сліду не лишить.

Дорога щораз то трудніша, колеса з трудом посуваються по м'якому піску, а авто колихається з боку на бік мов маленька дитина, що вчиться ходити.

Рене сидить з боку сонця і на його обличчі наче сльози, котяться рясини піт.

Він відкидається на спинку, ховаючись трохи у затінок та не зважаючи на моє прохання повернути, вишукує доріжки поміж пісковими горами, та завзято кермує авто до цієї гори на обр'ю, до якої я просила доїхати.

Я ще раз завважую:

— Не забувайте Рене, що ви ще немічні від вашої останньої хвороби.

— Нічого, пані, я звичний — самопевно відказує він.

І ми їдемо далі, але гора ані на дрібочку не приближується.

Мотор парує.

Рене швидко зіскакує, витягає наповнену водою оленячу шкіру, напуває спрагнену машину, а потім замочує накривало і обстелює ним мотор.

Ми також жадно п'ємо воду, обв'язуємо голови намоченими полотнами й їдемо далі.

По п'ятих хвиликах спрага знову палить, пісок скрегоче під зубами, горло засихає, а уста луццаться. Пити!

Майже вся вода висохла у шкірі і ми лакомо висисаємо її вогкість.

— Нічого — каже Рене — десь тут недалеко — зараз надблемо оазу. Я тут уже був.

Сонце пече до болю, а колеса грузнуть у м'яких піску щораз то глибше, „але це нічого, зараз оаза“ підбадьорює мою спрагу.

Чоло Рене покривається білими плямами.

Дивіться!

Перед нами справді в кінці довгої, рівної долини поміж пісковими горами, видніє пальмами обросла, тіниста, водою залита оаза.

Вже й свіжістю її пахощами несе від неї, вже й поодинокі квітки визирають із високих трав, вже майже віздимо аж вона, мов вмиє піском засипана, зникає.

Безнадійні, невірні привиди!

З полотна, що прикритий ним мотор, парув вода, мов дим з цигарки і розпливається в сухім повітрі.

Спека стає нестерпна. Глиною на втомлене обличчя Рене, а воно все залите густими, червоними й білими плямами.

— Рене, що це за плями на вашому обличчі — неспокійно питаю.

— Далі не можна їхааа..... — не доказав він та немічно похилився у мій бік, а тіло його витяглося і ліва нога сильно натиснула на газ.

Колеса авто злісно закрутились на місці, засичали і поглибились у пісок.

Рештками сил я витягла його безвільне тіло і поклала на пісок у тінь, що падала від авто.

Води! Хоч би жменю води!

Витягаючи з авто килим, щоб постелити його на розпалений пісок, я замітила мідяний дзбан, наповнений помаранчавими.

Швидко видушила сік у розхилені, побілілі уста хворого, а роздулені помаранчі поклала, замість компресу, на його шию і чоло.

Втома та спека звалили й мене на приступку і в цей момент мене охопило сильне бажання схилитись на пісок, заплющити очі й заснути.

Ще раз налила у пересохле горло знеможеного сонцем Рене помаранчевого соку та оклад зварений у горяччі тіла і повітря, заступила свіжим.

А сонце своїм щораз то горячішим полум'ям грозить спалити нас і авто у пісок. Вітер силе піском і обліплює ним розмяклі гумові колеса.

Нарешті плями на обличчі хворого стали розпливатись, а дихання легко піднімає груди.

Проте, мені все байдуже, я тільки борюся зі сном та з докучливою думкою, що гудить по порожній голові, мов вітер по комині.

„Повернути, втікати, бо сонце забє“.

Туло дивлюсь на очі хворого, що розплющились та на уста, що мляво рухаються, бажючи щось сказати.

Розумію: „води“!

Уста його знову лакомо проковтують сік, а я знову сідаю на приступку авто і безрадно дивлюся наперед себе.

Раптом, недалеко, на горбі висовуються верблюжі силуетки, а на них сидить кілька сагарських кочівників.

Я відразу підскочила, вмиє усадила хворого на сидіння у задній частині авто, а сама сідаю до керівниці.

Заторохтів мотор, засичали колеса і непорушно завертілися на місці, розсинаючи на боки пісок.

Треба було розгребти пісок перед задніми колесами та скермувати авто назад. А верблюди, задерши голови, посуваються хребтом дюни щораз то ближче до нас, випускаючи жалісне, протяжливе виття.

Тепер уже ясно можна відрізнити п'ять навантажених верблюдів і чотирьох чорних сагарців. Вони посувалися рівнобіжно до нас. Треба сподіватися, що вони не добачуть нас, та чекати аж переїдуть, бо коли-б знову рушити мотор, то вони напевно почули-б.

От, перший верблюд уже сховався за горбок, а за ним потяглися й інші.

Знову хотілося сісти на приступку, але соромно стало мені перед змученим поглядом з глибини авто, що немічно дивився на мене, крізь напів заплющені повіки.

Авто вилазить з м'яких ямок і мов черепаха повзе назад.

Виїхавши на рівнину, беру ріжний напрямок від того, в якому посувалися верблюди. Нараз я вїхала на тверду дорогу, що мов джерело зпід землі, випливала зпід піскової дюни.

Сонце піднімається до полудня, а я приспішую скорість, щоб бути якнайшвидше та якнайдалше від полудня і від сонця.

Із задньої частини авто я почула голос і обертаюся, а Рене засунувшись у затінений куток, сидить і притискає рукою до чола роздавлену помаранчу, а другу витягає наперед, вказуючи на верблюдів, що зїзять з горбка.

Сагарці-кочівники! Немає іншого виходу, як переїхати побіч них, бо за нами пустиня, сонце, смерть, а на місці полон.

Авто швидко котиться вперед. Наближаємось. Це ті самі сагарці, що я вже їх бачила. Чомусь стає мені відрадніше від цієї думки.

— Не їдьте, — простогнав Рене.

Обертаюся до нього. В одній руці він держить зготовлений револьвер, другою старається відчинити віконце.

— Запізно, вже помітили, гукаю і патискаю на газ. Стрілка скорости посувається 50, 60, 70 кілометрів на годину.

Верблюди зупинилися п'ятьдесять метрів від дороги, а кочівники поховалися за їхні високі хребти.

— Вони нас бояться, тому й поховалися. — подумала я, але в цій самій хвилині почула свист кулі, що зачепила об дах, друга застрягла десь у задній частині авто, а третя в моторі.

Переїздимо.

Вистріли з арабських рушниць літають зі свистом, а стрілка скорости вказує 100.

Обертаюся і мій погляд перебігає по арабах. Один верблюд лежить, а араби навколо нього поставали.

„Певно побіжуть за нами“ — думаю й повертаю голову до Рене, що наче зломаний схилився на сидіння.

— Рене, вас ранили? — кричучи питаю, а голос ломиться у горлі.

— Ні, тільки глядіть, щоб мотор не загорівся.

— Чи ви стріляли?

— Поранив двох!

Сили мене покидають, життя наче зупиняється, а рясні сльози безсилля ллються по ликах і затуманюють очі...

Коли-б я була зустріла в цей мент поперек дороги прірву, то напевно-б охоче спустила авто туди, щоб тільки це все раз скінчилося.

А ця триклята дорога хоч і тверда, та що з цього, коли вона тягнеться рівнобіжно до лінії сатарських дюн, а іншої не видно крім м'яких, пісчаних.

Мій погляд зупиняється на годиннику. — Одинадцять!

„А чому пісок тут не топиться?“ — якась безнадійна питається думка.

Ще кілька хвилин і я повалюся біля мотору. Схоплюю помаранчу, висисаю сік, а м'якушею помазую чоло і шию. Встромлюю очі в накривку водяного резервуару, що парує через недостачу води, а може це вже й дим з підстріленого, запаленого мотору.

Мені то байдуже, „хай запалюється, тут і так все в огні“.

„Збожеволіла!“ — гуде в голові та слізи все ще котяться рівчиками носа, а я лакомо злизую їх із губ і ковтаю їх солоно-гіркі краплини терпіння.

— Мотор палиться. Не їдьте. Арабів уже не видно — поклавши руку на моє плече, кричить захрипів Рене.

— Сонце! — відгукую й їду.

Поперек дороги зарисовуються високі пальми й озерце по середині.

— Звісно, привид, фата моргана — подумала я й застогнала з немочі й досади. Вперто слідкую за накривкою резервуару, над якою здіймаються струї пари, чи не побачу вогню.

Раптом авто підскочило. Я задержала його ручним гамульцем і воно зупинилося на лікот від пальми.

Реальна, правдива пальма, оаза і джерело. Хоч невеличка, а запашна й тіниста. По кількох хвилинах все пересякло джерельною водою; наша спрага, одяги, волосся, авто, мотор — все охолотло та віджило. Навіть згодом Рене сам висів з авта і ліг на траву під пальмою.

Пташки збудили мене з важкого сну. На моїм обличчі сиділо кілька комарів і спокійно напивалися кров'ю. Рене ще спав.

Обережно підводячись, я глянула навкруги, чи не побачу біля нас кочовників, що могли надїхати та поспулих нас забрати у полон.

Тихо й нікого кругом.

Підводжусь і йду в глибину оази.

Холодна вода випливає з джерела, силіває в озерце посередині та з нього розливається навкруги і насичує лакем коріння рослин. Приємним холодком повіває від води, свіжістю від пальмових тіней та пахощами від овочів та квіток.

Дійшовши до краю оази та дивлячись зпід тіні останньої пальми у вогняним сонцем залиту Сагару, відчуваєте те саме радісне враження, неначе гляділи зимою на люту завірюху крізь вікно теплої кімнати. Назбиравши овочів повертаю до авта, біля якого вештається вже зовсім видужілий Рене, доливає води в резервуар, оглядає мотор і знаки від куль.

По обіді, котрого першою стравою були помаранчі, другою банани, третьою дактилі, а десертом смачна, запашна вода, ми стали готуватись до від'їзду.

Знаходимо дорогу, що виводить із Сагари і покидаємо цей раський, затишний куток, куди навіть люди наче птахи залетять, погостують і відлітають.

Сонце почервоніло зі злости, що ми були сильніші від нього, зсунулося зі свого престолу і з сорому сховалося за гори, а ми котимось у напрямку Агадіру й кепкуємо собі з усіх можливих небезпек.

На границі поліціанти задержали авто і подали нам негайне завізвання у Маракешську поліцію.

ПО ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ КООП. У. Н. М.

Як у численних інших установах, прийняли й у кооперативу У. Н. М. цього року Загальні Збори. Тому й звіт діяльності за 1930 рік не буде особливо цікавим, коли зважити, що минула вже більша половина 1931 року, яка принесла нові, несподівані події. Але цілий рік у житті кооперативу, це великий шмат часу, це новий етап на її творчій дорозі. І тому всі, кому дорога й цікава ця установа, прослідкують його уважно й витягнуть свої висновки про дальший розвій кооперативу.

Крамниця кооп. „Українське Народне Мистецтво“. Вистава прикрашена полтавськими вишивками.

В діловому році 1930 вела кооператива У. Н. М. свою статутну діяльність у двох головних напрямках: виробництво й продаж продуктів домашнього промислу та видавництво журналу „Нова Хата“ для плетання домашньої культури.

Помимо важких господарських умов по причині господарської кризи і відомих важких переходів послідного часу, розвиток кооперативу йшов правильним шляхом. Збільшено обороти, збільшено вдвоє власні фонди і приготовано основу до відкриття власної крамниці. Оце головні здобутки кооперативу в тому діловому році.

Для постійної розбудови праці кооперативу треба було придати ширшу капіталову підставу й тому підвищено ухвалою Загальних Зборів із 29. квітня 1930 висоту уділу на 30 зол. В такий спосіб придбано майже вдвоє більше основного капіталу, себто протягом ділового року вилинуло як доповнення уділу майже

1.900 зол. Всеж таки власних фондів не вистачає, щоби використати всі можливості розвитку й тому Управа працює постійно над придбанням нових членів. І справді зацікавлення громадянства зростає, коли зважимо те, що протягом 1930 року придбано помімо важких економічних умовин 22 нових членів. Велика більшість членів це працюючі жінки, які, як видно, мають арозуміння для використання багатств нашого домашнього промислу.

Головним здобутком ділового року 1930 не придбання власної крамниці, яку відкрито щойно в січні 1931 р. Досі збувала кооператива свої вироби в льокалі „Труду“, який мало відповідав вимогам справжньої крамниці. Щоби розвинути належно свій збут у краю показалося необхідним відкрити власний sklep.

Всі заходи й старання пороблено в другій половині 1930 р. Цей важний черговий крок у розвитку кооперативи уможливила її поміч Центральних Кооперативних Установ, які вписали відповідну скількість уділів для тієї цілі.

Зпоміж установ вступили в члени кооперативи: Народня Торговля, Кооп. Балк „Дністер“, Маслосоюз, Народня Гостинниця, Національний Музей.

Відділ виробничий продукував ручні роботи, взоровані на народніх мотивах. Вироби ці розходилися по краю, прикрашуючи собою українську хату та церкву. Збувала їх кооператива й заграницею, стараючися навіязати торговельні звязки з Англією, Америкою й Швайцарією. Постійного більшого збуту не пощастило розвинути з огляду на загальну світову кризу та слабі фонди кооперативи. Одначе навіязані звязки дозволять поширювати наш хоч і доривочний збут з року на рік.

Свої вироби взорує кооператива на народніх мотивах, користуючись проєктами відомих наших малярів. Виконують їх вишивальні гуртки по селах й сільські дівчата вкладають у них багато зі своєї питомої фантазії. Для устійнення родів вишивок заложила кооператива в діловому році власну збірку взорів, при чім допомогла тут багатим даром зі своєї збірки п. Ольга Бачинська зі Стрия. Збірка взорів кооперативи У. Н. М. обіймає тепер кільканацять повітів і представляє собою цікавий, добре упорядкований перегляд галицьких народніх вишивок.

Окрім вишивок збувала кооператива також деревні й гончарські вироби, ліжники та килими О. О. Кульчицьких.

У серпні 1930 р. вислала кооператива двох відпоручниць, пп. Ст. Чижович і Л. Бурачинську; на конгрес Міжнародної Жіночої Кооперативної Гільди в Відні. Відпоручниці кооп. навіязали звязки з чужими Жіночими Гільдами в цілі поширення збуту та підготували ґрунт до вступлення кооперативи в склад міжнародньої кооперативної організації.

І для часопису, який видає кооператива для пропаґанди своєї ідеї, закінчився один рік видання. Один рік серед наших бурливих нестійних відносин, це новий здобуток у формуванні нашої питомої домашньої культури. Бо для такої цілі засновано журнал у першу чергу, щоби заповнити порожнє досі місце в будівництві нашого національного життя.

Широкі рямці програми дозволяють подавати в часописі різноманітний матеріал. Народне мистецтво, сучасна оригінальна й перекладна література, новини зі світу театру й фільми, спортові перегляди, культура помешкання, гігієна, господарські справи, модні новинки — ось ділянки, яких торкається програма „Нової Хати“. Торкається, кажу, бо через недовстачу місця не в силі вона всього обхопити в кожному

числі, так що приходиться тут і там заступати одну ділянку другою. На першому місці стояло завжди й стоїть і цього року народне мистецтво, яке повинно стати підставою нашої домашньої культури.

І цього року додано щось нового в практичних дослідах над народнім мистецтвом: анкета про народній одяг, яку міщено в журналі на протязі цілого року. Цього роду анкета появляється оце вперше. Метою її було звернути увагу читачок на народню ношу свого села та зібрати при помочи такої співпраці свіжі відомости про народній одяг.

Рахункове замкнення за 1930 рік виглядає слідує:

Рахунок зисків і страт.

Назва рахунку:	зиски:	страти:
	золоті	
З рахунку товарів	1.156.36	
„ „ перерібка — порта		63.66
„ „ готових робіт	6.740.99	
„ „ журналу	4.695.44	
„ „ відсотків і провізії		164.68
„ „ коштів завідування		12.099.07
„ „ рухомостей 10% уморення		107.82
До білянсу		157.56
	12.592.79	12.592.79

Білянс.

Назва рахунку:	Стан	
	чинний:	довжний:
	золоті	
З рахунку каси: готівка	1.324.99	
„ „ запасного фонду		1.184.47
„ „ уділів		3.580.18
„ „ кредитів готівкою		7.803.95
„ „ „ товарами	54.35	5.744.53
„ „ товарів: запас товарів	1.220.00	511.30
„ „ готових робіт	8.964.65	688.83
„ „ перерібки	608.62	1.079.33
„ „ взорів	4.347.51	
„ „ журналу	9.372.30	1.296.44
„ „ коштів завідування		1.798.17
„ „ льокацій	154.71	
„ „ рухомостей	970.38	
„ „ перехідний	242.85	1.562.25
„ „ векслів		2.050.00
„ „ П. К. О.	196.65	
„ „ зисків і страт		157.56
	27.457.01	27.457.01

Дня 24. жовтня ц. р. відбулися Загальні Збори кооперативи за діловий рік 1930. Збори відкрила Голова Надзірної Ради, п. Стефанія Монцібович, й попросила на провідницю Зборів п. Константину Малицьку, а на секретарку п. Анну Палій. По відчитанні протоколу з попередніх Заг. Зборів, який прийнято до відома, здавала звіт з діяльності Управи п. Ірина Макух-Павликовська, а з праці Редакції інж. Лідія Бурачинська. Над звітами розвинулася дискусія. Вислухавши ще звіту Контрольної Комісії уділили Загальні Збори абсолюторію Управі й Надзірній Раді.

Приступлено до дальшої точки нарад, а саме вибору двох членів Надзірної Ради. У склад Надзірної Ради входили: пп. Стефанія Монцібович — голова, Софія Ракова — містоголова, Анна Палій — секретар, Ст. Савицька, Ольга Бачинська, Ірина Бонковська, рина Лежогубська як члени. Цього року виходили чергою з Надз. Ради пп. Анна Палій та Ірина Лежогубська. На місце обох членів вибрано п. Анну Палій (поновно) і п. Марію Мельникову.

ДВІ УКРАЇНСЬКІ ВИСТАВКИ У ЛЬВОВІ

Від невеличкої виставки учнів Новаківського в „Академічному Домі“ минули вже майже два роки; був час забути, що маємо своє малярство. Тому спокійного львівського мешканця дві одночасні виставки неначе приголомшили. Молоді наші мистці, які надихались у Парижі свіжого й різкого повітря Європи, дали почин до першої виставки у Львові, на якій місцеві малярі станули поруч із передовими чужинними мистцями. Такому випадкові завдячуємо ці дві виставки й ми йому вдячні за те, що дозволяє нам тягнути легкі паралелі, побачити відступ, у якому працюють ці сили.

Ясно, що кожний з нас відвідав спершу виставку АНУМ в Нац. Музею. Її відкрили значно скорше, й чужинецьке її тло зробило своє. Перші погляди кинені на великі полотна чужинців розчарували, а радше розгубили глядача. Неясні лінії, добір сюжету незрозумілий і недоступний для пересічного ока. Тому й часто тут здивовані обличчя, розгублений вираз шукання, подекуди й невдоволення. З легкою усмішкою пояснюють малярі публіці (усмішка з деякою гордістю, що привезли й чужинців на доказ сучасних течій у малярстві) та відчують одночасно з публікою той відступ, у якому стоїть тут у нас мистецтво супроти реального буденного світу.

А відступ цей, ніде правди діти, такий великий. Виставки в нас рідко бувають, мистці приневолені займатися всім іншим, тільки не мистецтвом, мистця цінять тільки тоді, коли він здобув собі признання чужих. Знову-ж мистці не знаходять підложжя для своєї уяви у вузькому, провінційальному світі, спотикаються раз-у-раз об тісні рямці конвенансу, які не дозволяють їм розгорнути крил. Зачароване коло?

Ні, його проломили ті, що вирвалися в світ. Здавалось би, що світ машин, гудків, радія й моторів виключає мистецтво, яке ми звикли вважати цариною мрійників, фантастів. Але забуваємо, що цей тверезий світ дає простір і рух, який захоплює й пориває своїми гігантськими розмірами, що скупі виміряний час людини вимагає простих і ярих ефектів, що спорт надає сучасному думанню дивної різкості й самопевності. Прикладне мистецтво йде тим самим кроком та виховує смак публіки.

Виставка АНУМ невеличка — виставлено біля сто полотен, коли вчислито сюди й запрошеного О. Новаківського. Імена як Бутович, Іванець, Кричевський, знайомі нам із давніших виставок; Гординський, Зарицька, Луцик, Мороз, Смольський, Чорний, як колишні учні мистецької школи О. Новаківського. Новиною для нас були малюнки М. Глуценка, які полишають деяке вражіння м'якої мрійності та сміливі композиції Андрієнка. О. Гриценка „Корсиканський пейзаж“ дає зразок сильної індивідуальності мистця. Тісно зв'язаний із давніми українськими традиціями М. Бутович, добуває незвичайно характеристичні риси народного побуту в своїх типах. Так само С. Гординський дає в шістьох гвахах барвисто-декоративну сти-

лізовану Гуцульщину. Із жінок бачимо праці С. Зарицької, Я. Музикової та Л. Тернер. Перша йде мабуть по лінії декоративного малярства, друга дала цікаво трактований акт та кілька гвахів. Л. Тернер відрізняється від усіх чужинців дивним мрійливим спокоем.

Олі

Норвезькі дівчата

Виставку Т-ва Прихильників мистецтва у міській Промисловій Музею відкрили три тижні пізніше. Невеличкий зразок її можна було бачити і в „Нац. Музею“, тому, що деякі мистці взяли участь в обох виставках. Головно О. Новаківський, якому тут призначена одна окрема зала. Одначе його неспокійні динамічні малюнки становлять окрему цілість, зовсім відмінну від обох мистецьких груп.

І тут М. Бутович чарує новими народними типами, які черпає зі своєї багатой уяви; тонкий народний гумор позбавляє його карикатури всякої гостроти. В. Дядишук дає низку цікавих малюнків, які відзначаються точністю рисунку та безпосередністю вражіння. Кравчиди Л. Геца ніжно передають настрої природи. З жінок виставляють Ольга Дядишук-Козакевич, Олена Кульчицька, Софія Левицька, Ольга Мариняк, Оль-

га Плешкан і Михайлина Стефанович. Олена Кульчицька дала широкий перегляд своїх праць у графіці, виставляючи поверх трійцять картин. Незвичайно цікаві й оригінальні в кольористичці є малюнки М. Стефанович „Рай” і „Ізолада”. Картини Ольги Плешкан при деякій щирості, щирі й безпосередні.

Окрім картин Ф. Ємець, А. Коверко і Сергій Литвиненко дали зразки своїх праць у різьбі, а Ольга й Олена Кульчицькі килими, відомі вже з давніших виставок народного мистецтва.

Оце тло килимів та рідні сюжети роблять ви-

ставку ближчою, ріднішою глядачеві. Незвичайно виразні й радісні в колірах малюнки Дядинюка полишають ярке враження дійсності, хоч вони й не трактують її надто індивідуально. Красиві Третьяківа навівають м'який настрій, не зважаючи на свій жанровий стиль. Живим виразом грає Гуцульщина в картинах Новаківського й Луцика. Відчувається, що це мистецтво зв'язане з нашим ґрунтом і не віддалилося ще далеко від глядача. Але й тому воно носить відбиток наших відносин: певної випадковості й первинності в змаганні.

Л. Б.

ЮВІЛЕЙ ДІВОЧОГО ІНСТИТУТУ В ПЕРЕМИШЛІ

Велике культурне свято стало в ряді наших ювілеїв — п'ятдесятиліття Дівочого Інституту в Перемишлі. З гордістю можемо глядіти тепер на почин наших батьків, які засновуючи інші культурні та освітні установи, подбали й про належну освіту жіноцтва, розуміючи велику його вагу для відродження народу. П'ятдесят літ працював Інститут для тієї цілі та положив трішки основи під освітню працю нашого жіноцтва. Тож не диво, що день цей забажали відзначити колишні його інститутки й добродії.

Згідно з програмою почалося свято дня 13. жовтня о год. 8-й вечером святочною академією в салі Інституту.

Академію відкрив в привітні теперішнього Виділу голова д-р В. Загайкевич. По привіті Головної Управи Рідної Школи, відчитано цілу низку привітів, від наших культурних і економічних установ, та поодиноких наших громадян. З заграниці наспіли привіти від наших організацій з Праги, Берліна, та привіт п. Русової з Женеви.

Вступне слово виголосила п. Гузарева з Чернівців. В своїй гарно обдуманій та з чуттям виголошеній промові, представила вона фази розвою Інституту для Дівчат. Згадала заслужених Будівничих і Добродіїв цієї одної з найбільших наших освітньо-культурних установ. Та віввала учасників Академії повстанням з місць пошанувати їх світлу пам'ять. Вказала на факт, що перемиський Інститут для Дівчат являється кузницею, з якої вийшли ряди національно вихованих жінок, які займають нині в нашому громадянстві визначні становища. Вкінці відчитала листа нашої письменниці О. Кобилянської, присвяченого цьому святові.

По музикально-вокальних точках виконаних бувшими вихованицями Інститута, на сцену вийшла п. сенаторка Кисілевська. До цих так численних привітів, передала вона ще один привіт від зорганізованих жінок-селянок. А при тій нагоді звернулася до бувших і теперішніх інституток з палким зазивом, щоби вони своє здобуте знання, свою особисту освіту не ховали тільки для себе. — „Бо освічені жінки поневоленого народу не сміють бути егоїстками. Вони повинні нести освіту поміж свої сестри селянки, та працювати над їх організацією!”

На другий день 14. жовтня, в празник Покрови, перед 9 год. ранку наповнилася каплиця Інституту гостями з міста та колишніми інститутками. Серед зеленої папороти й ніжних, білих хризантем полинули щирі мольби до Всевишнього. По службі Божій — папахиди. В думці згадують усі товаришок, які відійшли... Лунає вічно сумне, пригноблююче ...вічна пам'ять!

Але на довгий сум немає часу! Цеж з'їхалися товаришки з далеких закутин нашої землі. Приїхали пригадати собі минулі, молодечі літа, побалакати зі собою і в свою сіру буденщину внести хоч оден веселий промінчик.

На дворі погода. Прекрасне синє небо. Кругом блистять золоті листя й шелестять під ногами. Чути оклики привітань, вибухи радощів. Інститутки говорять, сміються. Деякі не бачилися довгими роками, згадують минуле, діляться переживаннями. Всіх з'єднала тут любов до цього освітнього осередка, яке дало їм тільки радості, стільки ясних, радісних думок і надій.

Всі ждуть на приїзд пос. Рудницької і канад. посла М. Лучковича. О 10. год. являються очікувані милі гості. Їх вітають трикратним — Слава!

На забавову площу вмащовують із прапором теперішні інститутки. Напроти них, перед виконаною ямою, де мають саме засадити пропам'ятного дуба, збираються старші. Виступає найдавніша і наймолодша інститутка й відповідно до поваги хвилі всаджають в землю молодого дуба, на яким за подувом вітру мійється у сонці синьо-жовта лента.

„Це символ сили й слави” — говорить д-р В. Загайкевич у своїй палко виголошеній промові.

По дефіляді теперішніх інституток відслонено в головнім вході пропам'ятну мармурову таблицю для тих, що поклали найбільші заслуги коло Інституту.

*„Роботячим рукам,
Роботячим умам
Перелоги орать,
Думать, сіять не-ждать
І посіане жать”.*

От напис на цій таблиці.

Відслонивши пропам'ятну таблицю, приступлено до відслонення в авлі портретів бл. п. о. Кордасевича і бл. п. о. Подолинського, перших основателів і Добродіїв Інституту.

Вкінці по спільній фотографії в городі, пізно зполудня засіли всі учасники до спільного святкового обіду. Тут рівнож виголошено цілий ряд промов, з яких одною з найзамітніших була промова пос. М. Рудницької.

На закінчення цього великого культурного свята відбувся ще о год. 7.30 вокально-руханковий вечір, уладжений тепер. інститутками. В гарно виконані точки програми вложено багато праці й дбайливості, за що належить признання всім, що над тим працювали.

Перебіг ювілейного свята, а особливо його моменти національно виховуючі, лишили незатерте враження. А таких піднеслих хвиль-промінів тепер нам так багато потрібно!

*„Верімож промінь кожний
Збираймо їх багато —
Щоб холод не зломив нас,
Нім верне сонця свято!”*

М. Околотова.

ЖІНОЧА НІЖНІСТЬ

В попередньому числі „Нової Хати“ я писала про конституцію взагалі, та про два типи: типово жіночий, зв. пікнічним, та мішаний, міжполовий, інтерсексуальний. Ці два типи я напрохотом зіставила біля себе, щоби зазначити вплив будови тіла на психіку жінки, її відношення до проявів та подій життя та загалом на цілу її зовнішню та внутрішню появу. Оба згадані типи стрічаємо серед здорових жінок і оба добре відповідають вимогам життя. Пікнічка своєю виразністю, рівновагою та оптимізмом, інтерсексуальна гартотом, інтелектом та самоопануванням, більш або менше легко проходять життям. З одною і другою оженився чоловік, якому відповідає або сама незмішана жіночість і такий чоловік візьме кругленьку, веселу, хазайновиту пікнічку, або вище інтелектуально поставлений з меншими половими вимогами, зате з інтересом для проблемів складнішої жіночої психіки, який візьме інтерсексуальну жінку. Оба роди подружжя можуть бути більш або менше вдатними.

Остеронь від згаданих типів стоїть бідна, ніжна, деколи надто жіноча, чи навіть більше діточа астенічка. Що ж це за тип? Це слабе, ніжне вство, якого призначенням терпіння, резигнація і посвята з одної сторони, а егоїзм та надмірні турботи над своїми деколи перебільшеними, чи навіть урівнями хворобами з другої. Це, так зване популярно, скрипляче колесо, жінка, яка постійно боліє і то під оглядом фізичним, як також моральним.

Який вигляд у такої жінки? Звичайно це жінка ніжна, вузькокістна, з похилими раменами, тонкими ногами, ніжними ручками. Її обличчя ніжне, бліде чи слабо рум'яне, гарне, коли вона здорова й погідна, але скривлене, обвисле і важко зболіле, коли вона хвора, що — до речі — трапляється дуже часто. А трапляється тому, що й сама природа дала їй ніжне, мало відпорне тіло, яке в склонне до закоріння; далі: її мало відпорна та слабка нервова система каже їй більше відчувати та піддаватися навіть дрібним недомаганням, на які інша жінка навіть не звернула би уваги. Яканебудь дрібна недиспозиція прибирає в неї форму великої важкої події. Такі жінки терплять ціле життя. Місячка у них важке, прикре переживання, при якому вони важко хворіють від корчів, болів, духової депресії (пригноблення) та сильного подразнення. Полове життя не справляє їм нічого, тільки прикрощі. Вони зносять його для добра своїх чоловіків, святого спокою в родині, бо вони привикли всюди й завжди посвячуватися. Як у половому житті, так і в житті загалом вони — пасивний елемент. Не мають часу і змоги вийти поза родину, яка спричинює їм завжди багато турбот, до того ж вони самі не мають ні сили ні охоти робити щонебудь інше, бо ж навіть не вірять у свої сили, ані не надіються в чомунебудь найти інше поза втомою та невдоволенням.

У своїх скрайних відмінах вони виступають у двох типах. Один, це жінки, які вважають, що терпіння та резигнація є призначенням жінки і тому

зносять все терпеливо та з посвятою. Вони покірні, побожні і — неінтересні. Їх люблять небагато думаючи самці, поблажливі, але сильні. Чуттєва потреба чоловіків своєю силою захищати, знаходить виловник у подружжі зі слабкою, несамостійною жінкою, яка стає блянцем, що вється кругом сильного дуба. На жаль, чи на своє щастя, вони мають мало виразності для страждань та невдоволень жінки і тому вона знов му-

Дерен

Рисунок

суть резигнувати, та махнувши рукою на свої потреби й недостачі в подружжі, стає тихою страдницею.

Дещо інакше стоїть справа, коли вона має сильнішу вдачу, а чоловік у неї ніжний, податливий та уважливий. Такий чоловік старається задовольнити завжди невдоволену. Він переймається стражданнями жінки, відсилає її до лікарів та до літників, бо „дана моя хвора та мусить лікуватися“. Що правда, тепер таких жінок — по і таких дбайливих чоловіків — поменше, головню в нас, зате частіше трапляються у багатіших народів, особливо в жидів. Між жидівками якраз переважає цей тип, а в багатих колах ще виразковий його невідповідне, надто м'яке виховання. І загалом про оба роди астенічок можна сказати, що їхнє вироблення чи то на тиху, покірну страдницю, чи на поровистого домашнього тирана залежить від оточення та обставин. Якби не було: подружжя з астенічками рідко вдатні, гармонію псує хоробливість раз

фізична, то знов психічна. Сильнішого потрясення не видержують такі подружки, вони такіж хиткі, та невеликі, як їхні учасники.

Прочитавши це, чоловіки злякаються: їхже потягає якраз жіноча шкідливість, а тут бач яке лихо може з цього вийти! Значить, неодмінно слід їм шукати порідних, кругленьких жінок, або жилих спортовок типу „Garçonne“? Алеж якраз тип ніжний, слабкий, це майже наша традиційна жінка — в житті та літературі! А втім якже впізнати, яка вона з себе ця жінка, до якої ще й в добавок тягне нас серце? І чи можна покинути кохану, тільки тому, що вона... має якийсь

но латині пазваний тип?! Певно, все це великі труднощі і тут найліпше варто би порадити — добирати собі дружину розумно та з критичним поглядом на спільне майбутнє. Але й без того розумний, відповідний уклад життя може при трохи доброї волі направити поєдно, що конституція завинила. Треба лише пам'ятати одно: до людей треба бути дуже виrozumілим, бо вчить нас наука про конституцію, що вони є такими, якими їх робить їхній тип. В такому понятті, спадок з них багато провин, а виrozumілість в пожитті двох людей є чи не найважливішою запорукою гармонії.

ДЕЩО ПРО ТОЧНІСТЬ

Коли ми випрацювали собі плян нашого заняття й хотіли би його придержуватись, повинні ми привикнути до точности та домагатися її від наших найближчих. Точність! на згадку цього слова почуємо всі ми ворухання совісті, бо ніде стільки не грішать проти цієї засади, як у нас, словян. Загалом кажучи, чоловіки точніші від жінок, бо до цього вже приневолює їх їхня заробітна праця. І тому вони точно в означеній годині виходять із дому, а також і точно приходять на обід. Часто трапляється, що по повероті не застать ще готової їжі, мусять на неї чекати, голодні та подразнені. Для дітей же приміри неточности стають дуже шкідливими. Взагалі можемо вважати головні часи їжі осередками дня при хатній роботі і тому стає тут точне придержування години головним успіхом упорядкованої праці.

Коли причина спізнювання лежить у незручності служниці, можемо її до цього привчити. Коли ж винними є тут члени родини, можна буде переконати їх, що весь хатній порядок терпить від цього їхнього спізнювання. На спізнених не треба ніколи чекати з обідом і вони старатимуться завжди з'являтися точно.

Великим промахом проти добрих звичаїв вважаю, прийняту в нас звичку, приходити запізно в гості. Через те спричинюємо господині неодну прикрість. Коли страви приладжені в час, вони не зникають довгим чеканням; настрій господині стає подразненим. А ще більше неприємно стає, коли гості приходять у великих відступах часу. Чи воно так трудно прийти в час, коли лише почати скоро приготуватися до цього? З другої сторони вимагаємо й від господині, щоб не заставляла гостей надто довго чекати. Коли сходяться гості, повинно все вже бути приготоване на їх прихід.

Занепокоєна господиня, що бігає схвилювано та витається похалцем, тому що не приготувала ще все, тривожить гостей. І тут допоможе нам взаємне розуміння та пошана до себе, уникнути таких прикрих ситуацій.

В малих містечках знаємо, що публіка завжди спізнюється на театральні представлення або концерти. Підприємці цих вистав приневолені чекати так довго, аж поки не з'явиться вся публіка, так що представлення, яке мало початись в 8 год. ледви розпочнеться о 9-й або о пів до 10-ої. Наївним одиницям, які прийшли в час, відпочеється цілого представлення, а з часом і вони привчаться приходити пізно. Внаслідок пізнього початку представлення й тягнеться глибоко в ніч, а це шкідливо відбивається на настрою всіх тих, що на другий день вранці йдуть до роботи.

До точности приучує нас школа й звання, але у внутрішньому крузі родини стає це завданням господині, коли вона не хоче даремне марнувати часу й засобів. Коли чекаємо з обідом на неточних членів ро-

дини, мусимо довше палити під кухнею і служниці не в силі скоро справитися з усею працею. Неточні-ж дістають несмачну страву, яка стратила вже цінні речовини та шкідливо ділає на виголодженний жовудок.

Марнуємо при цьому також час і силу помічниці. Чекаючи на спізненого, не може вона почати іншої праці, прятання й миття начиння тягнеться аж пізно в пополудне, або в вечірні години. Це потягає за собою її невдоволення та неохоту. Завдаємо їм важку кривду, коли в такий спосіб позбавляємо їх кілька годин відпочинку, особливо в неділю, коли настав давно осяданий для них вільний день. За границею завели не лише в приватних домах, але також у ресторанах скорі обіди в неділю, щоб і господиня і служба могла користати з вільного пообіддя.

Є ще безліч інших шкід, які спричинює неточність. Однак тут хотіла я тільки вказати на її шкідливий вплив на поділ праці та внутрішні відносини домашнього господарства.

К. Дашиничева.

НОВІ КНИЖКИ

Як добре й здорово варити. Куховарські поради мійським та сільським господарям. Накладом редакції часопису „Жіноча Доля“. Коломия, 1931. Нова практична книжка на нашому книжковому ринку, який на жаль дуже вбогий в подібну фахову літературу. Поруч існуючих уже куховарських книжок, вона приносить нам багато нового, тому, що приспосіблена до знання й вимог недосвідної молоді господині.

При цьому слід звернути увагу на те, що українська кухонна термінологія здавна засипана чужими виразами, польонізмами й германізмами, які дуже тяжко викорінити з щоденного нашого побуту. Тому слід побажати, щоб книжка, яка могла би допомогти в цьому змаганні, ставилася дбайливіше до цього питання. Подибуємо в ній вирази як: друшляк, тримбулька, бібковий, клюски, птисі.

Книжка поділена на відділи, які обіймають певні середники поживи: набіл, мясо, городовину, та різні роди страв, юшки, печиво, лакоминки і т. д. Кожний відділ містить докладне пояснення приладжування, деякі вказівки з товарознавства та гігієни поживи. Дешеві та поживні справи описані дуже докладно, так що може за них взятися й зовсім недосвідчена кухарка. Для приміру описано приладження одного обіду при найзручнішому використанні часу й засобів.

Книжка ця, зладжена дуже старанно, повинна стати другом кожної початкуючої господині. Богато користи може вона принести по селах, де в нас готують тяжку та надто одноманітну їжу. Провідницям куховарських курсів дає вона багато відповідних приписів та іншого корисного матеріалу.

РІЖНІ ВІСТИ

Жіночий з'їзд на Буковині. У весні ц. р. відбувся з'їзд жінок у Чернівцях, в якому взяли участь і відпоручниці галицького жіноцтва, пп. О. Кисілевська й І. Блажкевичева. Метою з'їзду було здобути перегляд виконаних завдань та намітити шлях до дальшої праці. В такому зміслі промовляла на з'їзді п. О. Гузарева; найближчим завданням жінок-буковинок у громадській праці повинна стати організація села. Про поширення національної ідеї говорила редакторка місячника „Самостійна Думка Української Матері“ п. Сидонія Гнідий-Никорович. Промовляли теж і гості: п. сенаторка Кисілевська з'ясувала діяльність „Союзу Українок“ у Галичині, п. І. Блажкевичева вказала на кооперацію, як на одинокий шлях певного економічного розвитку для нашого народу.

З'їзд ухвалив заснувати на зиму кооперативні курси для поширення кооперативної ідеї та передати справу організації селянок Виділові „Жіночої Громади“ в Чернівцях.

Чергова виставка українського народного мистецтва. З ініціативи культ.-освітніх установ Самбірщини влаштовано в часі від 25. жовтня до 5. листопада ц. р. виставку української книжки та прикладного народного мистецтва в Самборі. У влаштуванні виставки беруть участь окрім „Просвіти“, „Бойківського Музею“ та М. Чухрая, також кооперативи „Українське Народне Мистецтво“ у Львові та „Гуцульщина“ в Косові. Виставку, яку приміщено в салі „Укр. Бесіди“ при вул. Шопена ч. 6., відкрито дня 25-го жовтня ц. р. Звертаємо увагу всіх наших прихильниць і передплатниць із Самбірщини, щоби скористали з нагоди та познайомилися з виробами нашого народного мистецтва та новими виданнями на нашому книжному ринку.

Загальні Збори Т-ва „Стріла“. Недавно засноване спортове Т-во Студенток відбуло 26. вересня ц. р. свої другі Загальні Збори. Із звіту Виділу бачимо, що Т-во має три секції, туристичну, пропагандову й руханкову. Найуспішніше з усіх праць секція руханкова, яка давала змогу членкам виправляти в літі на площі Сокола-Батька, а зимою в руханковій салі під проводом п. Уляни Сітницької. Дружина Т-ва брала участь у легкоатлетичних змаганнях за мистецтво краю. Плавацьке мистецтво здобула членка Т-ва, А. Говиківич у плаванні на 50, 100, 200, 300 і 400 метрів.

Предметом нарад Загальних Зборів було установаження однострою одного типу для літньої й зимової руханки. По довгих дискусіях, підчас яких розглядали мальовані проекти, рішено вибрати білу безрукаву блюзочку, темносині штанята й темносиній берет із відзнакою Т-ва. Відзнака, яка прикрашуватиме берет у формі шпильки, містить жовту стрілу на синьому полю.

Головою Т-ва вибрано поновно п. Олену Шенаровичеву. До Виділу ввійшли пп.: Косівна, Сітницька, Колтунюк, Говиківич.

Провідницями секцій вибрано: в туристичній п. Ганну Коренець, в пропандистичній Галю Біленьку, в секції ігор і забав п. Нуну Пясецьку.

Грищенко

Корсиканський пейзаж

Летунські рекорди. Ще не прогомонила слава Емі Джонсон, Еллі Байнгорн, коли вже знову маємо нові жіночі досягнення в летунстві. Марґа Ендорф перелетіла одним духом віддаль Берлін—Токіо й причалила там, витана одушевленою товпою. Смарагда Бравску, румунська летунка впала легкопадом біля Букарешту й придбала новий світовий рекорд. З висоти 6000 м. прилетіла на землю в часі 21 м. і 25 сек.

Літературна сензація. Недавно тому померла мати поета Рільке й покинула невеличкий томик афоризмів, виданий у 1904 р. Ця її призабута літературна спадщина виринула тепер на денне світло, коли дослідники життя й творчості Райнера Рільке стали розглядати його відношення до матері. Із листу Рільке до своєї приятельки Валерії Ронфельд видно, що мати не була світлою постаттю в його житті. Вона не займалася його вихованням, яке полишила неосвіченій і безсовісній служниці та зовсім не шукала внутрішнього звязку зі своєю дитиною. Тому й Рільке шукає все материнського чутства у жінок та в своїх поезіях звеличує його часто.

Літературна спадщина Фіі Рільке помагає нам розв'язати цю загадку нематеринського відношення. Бистрий ум, гостра й злобна іронія визирає з її дотепних висказів, якими вона влучно характеризує товариські й суспільні відносини людей. Її швидка, твеза вдача не мала зрозуміння для мрійного, м'якого характеру сина й на тому тлі виринули всі їхні непорозуміння. І так вона не відіграла такої важкої ролі в житті свого сина, як неодна мати.

Д-р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувний лікар заграничних клінік, спеціаліст шкірних, венеричних і сексуальних недуг (полова неміч) та лікарської косметики

ординує в шкірних недугах і т. д. від год. 8¹/₂—10, 18—18. в косметичі від 10—11 і 16—18, в неділі і свята від 10—11.

Гірське сонце. Вапофор. Діатермія. Криотерапія. Сепараткові ждальні.

ЛЬВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА Ч. 22, III. ПОВ.

(біля „Народної Гостиниці“).

Вігда до вжитку. — Телефон 38-90.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Вже розсилаємо 2. число IV. кварталу, а багато передплатниць ще й досі не вирівнало належності за III. квартал цього року. Визначаємо на опасках за-леглості й прохаємо негайно вирівняти їх, тому що інакше свідомо відбирають видавництву можливість свobodно розвиватися й працювати.

Приєднуйте нових передплатниць!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

о. Маріян Кучер, Клівленд. Листа одержали. Всі Ваші бажання узгодимо по можливості. Замовлення вже майже готове.

Софія Яблонська, Париж. Щиро дякуємо за привіт та охоту до співпраці.

Василь Войтановський, Загреб. Нарис помістимо. Прохаємо надіслати нам дозвіл автора.

Д-р Євген Дурделло.

КОСМЕТИЧНИЙ ПОРАДНИК.

О. Он. Причиною сильного випадання Вашого волосся в осінні є певно те, що Ви заздалеку виставляли його з літні на сонце. На будуче треба цього уникати. Що-ж до луски, то вона може бути спричинена грибками або невідповідним миттям волосся. Тому пробуйте мити волосся так: раз тижнево, м'якою водою (доп'яною) і перетовченим милом (пр. Nivea) Спокоївши милом, штерти шкіру на голові і волосся жовтком із курячого яйця на 10 хв. Потім добре вмити голову теплою водою.

Коли би по 1—2 місяцях такого поступовання стан Вашого волосся не покращив, треба кінце звернутися до лікаря, бо луска буде в такому випадку грибкового походження, а тут уже домашні середники не допоможуть.

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБОК.

Через недогляд коректи попала прикра помилка в ч. 10. „Н. Х.“ (за жовтень 1931) в приписі „Галарета зі сливок“ ст. 24. Там написано: „на 1 л соку взяти 3—4 кг цукру“ замість: „на 1 л соку взяти 1 кг цукру“.

У статті „По виставці укр. нар. мистецтва в Данцігу“ в ч. 9. „Н. Х.“ з 1931 р. на стор. 3-ій в 9 рядку з гори замість „Danziger Morgenzeitung“ має бути „Danziger Neueste Nachrichten“

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

Прохаємо всіх передплатниць, які замовляють товари в крамниці кооп. „У. Н. М.“, надсилати рівночасно грошову належність переказом. Післяплата не-потрібно здорожує товар.

„ЯК ДОБРЕ й ЗДОРОВО ВАРИТИ“

на найновіший практичний куховарський підруч-нич. Спеціально уложений так, щоби ним могли користуватися і молоді господині на селі чи в місті, і курсистки різних куховарських курсів, і рівно ж досвідчені господині чи провідниці курсів.

Всі приписи — перевірені, практичні, прості. Книжка на-писана приступно, легко зрозуміло. — Книжка необхідна кожній господині чи в місті, чи в селі, чи на фермі за морем

ЦІНА В КРАЮ ЛИШЕ 2.50 ЗОЛ.

(додавати 25 сот. на поштову оплату).

Для Америки й Канади 50 ам. центів з пересилкою. Це є щонайменша ціна такого роду й вигляду книжки. Замовляти в усіх українських книгарнях у краю і за мо-рем, а також в редакції „ЖІНОЧОЇ ДОЛІ“. (Коломия Нова 1.). — При більших замовленнях — значний опуст!

ЯК ПРИШИВАТИ ФУТРО.

Осіною порою приготуємо зимові річі й перегля-даємо зимову гардеробу. Дещо можна носити без поправки, особливо гладкі англійські річі, в яких мода не міняється скоро. Але в більшості випадків потрібні переміни, коли й не зовсім нові річі. Тут підшивка знижена, там треба спустити рубець, а до плаща придався би дуже новий хутряний комірі! Зітхаючи обчислюємо наші спроби й питаємо куш-ніра чи кравця о раду: Гарний хутряний комірі дуже прибере плащ, каже він нам, тим більше, що мода любить тепер у плащах, прибраних правдивим хутром. Щож, коли окрім доброї ради він жадає за зладження такого коміра страшу суму гроша, — як зважитися на такий видаток?

Тут блиснула гадка — а коли би зладити собі такий ко-мірі самому? Може воно вдасться, коли поспитати якогось фа-хівця о пораду?

Ось тут Вам невеличке пояснення як пришивається ху-тро. Але спочатку, „на перший вогонь“ не раджу Вам купу-вати дорогого правдивого футра. Вдовольтеся краще на поча-ток дешевою імітацією, або може й (перегляньте свої схов-ки) переробленням якогось старшого коміра, що маєте в дома.

На образку ч. 1. бачите шкірку нап'яту цвяшками. Так треба перед працею натягнути шкірку нову, чи зішиту зі ста-рих кусників, намочивши її з гладкої сторони. Коли вона ви-схне, ствердне трохи. Тоді тремо її ганчіркою, щоби зм'якла. Зовсім легко це зробити, коли маємо нову шкірку, або таку яка вже зішита. Але часто треба нам шивати дрібніші кусни-ки. Тоді складаємо їх тісно до купи й шиемо верхнім стібом, рівною лінією, як на обр. ч. 4, або зикзаком при тонких та вузьких футрах, як на обр. ч. 5. При цьому треба звертати увагу на те, чи напрям шерsti в обох кусниках однаковий, себто біжить в одну сторону, тому що інакше місце зішиття буде відзначатися на шерсті.

Коли вже зладжений в такий спосіб більший кусник шкіри, накладаємо на нього крій із паперу й визначаємо кред-кою докладний вимір, обр. ч. 2. При помочи кушнірського ножа, вирізуємо форму, при чім ліва рука напинає футро й підіймає злегка від стола, рис. ч. 3. Як пришивати пооди-нокі кусники до себе, бачимо з рис. 4 і 5. Це є зерхній стіб, який захоплює тільки шкіру. В такий самий спосіб робимо вшитки в шкірі, себто витинаємо вузький трикутник і ши-ваємо його боки верхнім стібом до купи; рис. ч. 6.

На рис. 7—11 зображені різні способи викінчення ко-міра. Футряну форму вирізану зі шкіри листуємо вкладкою з фліanelі або полотна, так щоби футро перевисало її на 1 см. Вкладку цю прикріплюємо кількома стібами до футра раз у певній віддалі від краю, а раз зовсім на краю ікладки, як на рис. 9. Потім почнемо „стягати“ футро, себто викінчувати його краї. Застроплюємо іглу в край шкіри, рис. ч. 9, а по-тім другим раз у матеріал, знову в край шкіри й далі у мате-ріал. Підчас роботи лишаємо стіби отвореними, рис. ч. 10, а стягаємо їх щойно викінчивши один бік, рис. ч. 11. Особли-вої уваги заслуговують роги коміра. Тут ставляємо стіби скісно і то густіше в матеріалі, а рідше у футрі, рис. ч. 7.

Підшивку пришиваємо на кінці дрібними стібами, рис. ч. 8, критими або й видними.

Образці ч. 12 і 13 показують нам у який спосіб обтяга-ємо футром дерев'яні гудзики. Для гудзика витинаємо фу-тряне кружальце й краї його обводимо кріпко гришитою стя-кою. На краю можна й потім стягнути й обхопити таким спо-собом дерев'яну форму. Спід гудзика перевертається вузь-кою смугою матеріалу, якою пришиваємо його до плаща.

Л.

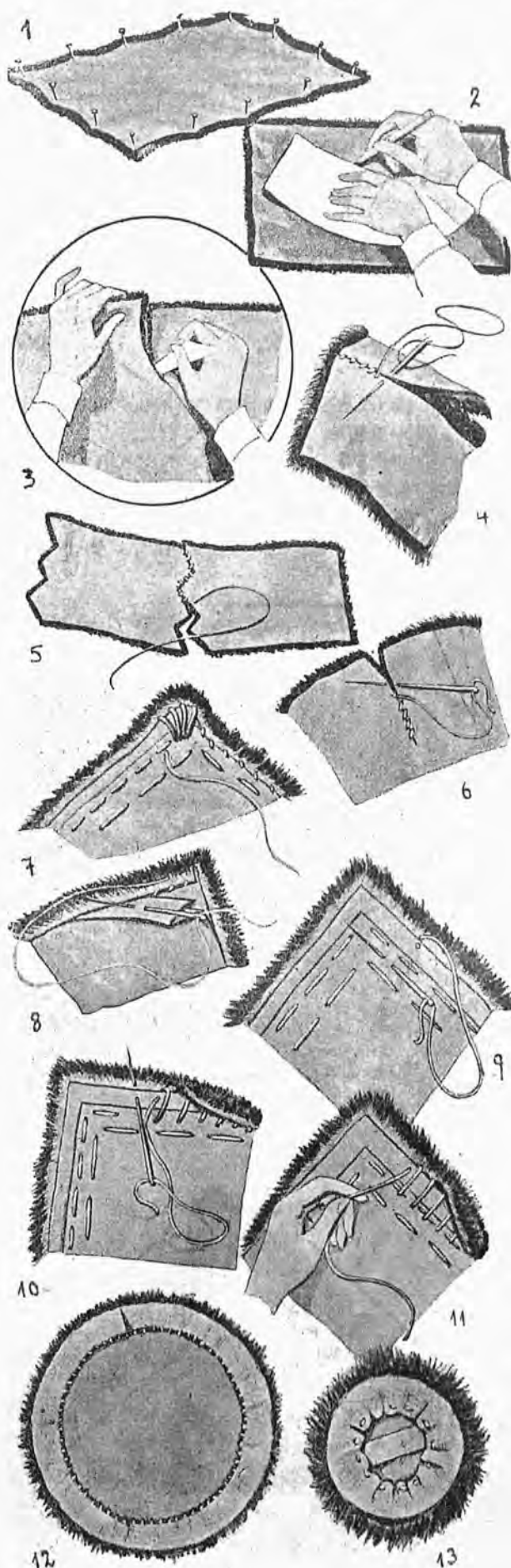
„РІЙ“

МІД

Правдивий по ціні: 1 кг. гречаного 1.80 - 2.00 зол.
1 кг. липового 2.50 - 3.00 зол., 1 кг. гірського 3.50 -
4.00 зол. — Зверх 10 кг. греч. по ціні 1.60 зол. 1 зол.
Продає кооп. пасічників „Рій“ Львів, Бляхарська 20
(бічна Руської).

ЯК ПРИШИВАТИ ФУТРО.

ХТО ПОРАДИТЬ?

Бачу, що читачки радять собі тут у різних справах. Я стою тепер перед трудним рішенням, а саме влаштуванням хати. Маємо намір опровадитися на весні до двохкімнатного помешкання й до цього маємо справити собі меблі, тому, що до тепер ми мешкали в родичів. Роздумую, що мені справити й як влаштувати хату по модерному, щоб воно мене недорого коштувало? І щоб я колись пізніше могла розложити їх і в більшому помешканні?

Ольга К.

Де можна би добре й скоро навчитися косметики? Чи для того, щоб відкрити косметичний заклад треба мати якусь школу й іспит?

В якому розмірі роблять тепер випрати? Прошу порадити мені, який матеріал найкраще надається тепер на біллі. Чим його прикрашають? Як шийють тепер білля на постіль?

Підгірянка.

Маю залізні скриньочки на квіти перед вікнами й вони цілу зиму стоять порожні. Вони негарно виглядають і я хотіла би їх чимсь удекорувати або наповнити. Хто мені порадить?

Вдячна.

З НАШОГО ДОСВІДУ

О. С. У мене теж була нерівна підлога в кухні, так, що я й не думала її малювати. Але коли ще мала якийсь час служниці й не могла її часто шурувати, рішала запусити її, щоб легше можна вдержати чистоту. Нерівні часті казала зістругати трохи глибоко а потім запусити підлогу. Щоправда перший раз не робила я цього сама, тільки покликкала до цього майстра, бо воно все краще перший раз дати добрий підклад. Уже лийте літ у мене в кухні залускана підлога і я нею дуже вдоволена. Щороку залускаю її на ново. Звичайно роблю це сама, коли виряджу дітей на вакації.

Досвідчена.

Емілії Н. Мармеляда з яблук шліснів тоді, коли вона ще досить густа й солодка й коли упишлюся в ній ще багато води. Її поверхня легко набирає вогкості, й тому треба берети її перед діланням воздуха. Переварить мармеляду ще раз, залийте її зверху тонкою веретвою доброї оливи, або посипте саліцильом. Поставте в сухе місце.

Досвідчена.

ПРИПИСИ

Галарета з яблук.

На галарету найкраще брати червоні яблука, т. зв. бурачки. Обмити та порізати на четверо. Зернят не вибирати й яблук не обирати. Можуть бути яблука дрібні, непридатні на щонебудь інше. Залляти їх водою, щоб було рівно води й яблук. Поставити варити, нехай киплять пів години. Вилляти на полотно, щоб стекли без витискання. На 1 л. соку дати 1 кг. цукру і варити до проби як галарету зі сливок. Має гарну червону краску.

Мармеляда з яблук.

Переварену масу з яблук зібрати з полотна, перетерти через сито і варити з цукром. Додати до цього шкірку зі свіжої цитрини. Горючу зілляти до другого начиння. Дуже смачна на підливи до солодких страв і до хліба.

Подала Осипа Заклинська.

Налисники з мозком.

Усмажити 8 налисників, посмарувати білком і начинкою та звинути в чотирикутники. Посмарувати яйцем, отачати в тертій булці і смажити на горячій товщі.

Начинка: Телячий мозок очистити з болони, посічи, всмажити з цибулею і зеленою петрушкою. Додати яйце, соли і перцю — вихолодити і начинювати налисники.

Оріховий пиріг.

25 дкг муки, 25 дкг масла, 2 ложки цукру, 3 ложки сметани, 1 жовтко, трохи соку з цитрини, замесити на тісто, розділити на часті, розтачати і вложити бляху. Другою половиною прикривається начинку.

Начинка оріхова: 5 жовтків втерти з 25 дкг цукру, додати шкірку терту з цитрини, чверть дкг мелених оріхів, 1 ложку руму і шум із білків. Малу вимішати, вилляти на тісто до бляхи і прикрити другою половиною розтачаного тіста. Печи в мірній печі 1 год. Як прохолоне, покраяти.

Подала Ольга Пеленська-Ліщинська.

ОПИСИ РУЧНИХ РОБІТ

Ч. 1.

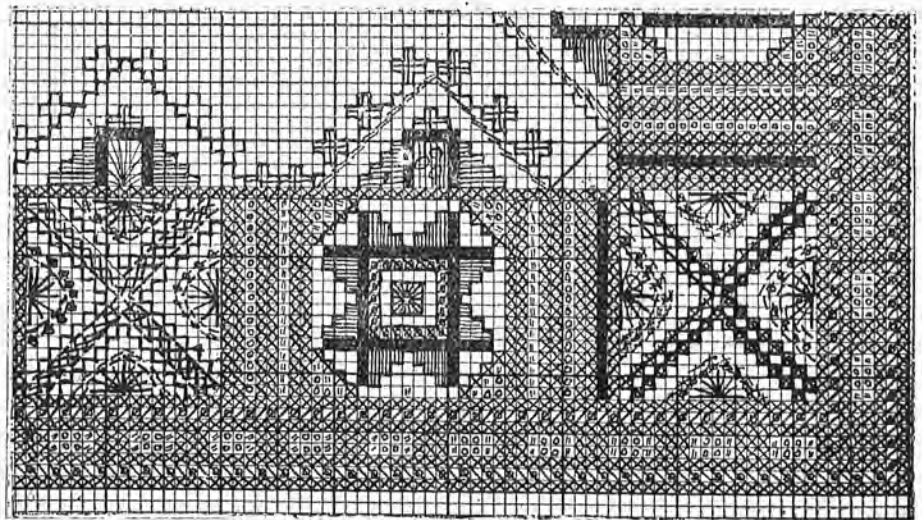
Ч. 1. Серветка прикрашена бучацьким узором.
 Ч. 2. Широкий взір, вишиваний хрестиками, гладдю й ланцюжком біжить вздовж краю серветки й творить оригінальну широку прикрасу. Рубець викінчений мережкою.

Ч. 2. Взір до бучацької серветки: Краски: чорна ■■■■, червона XXXX, зелена ||||| жовта oo oo oo.

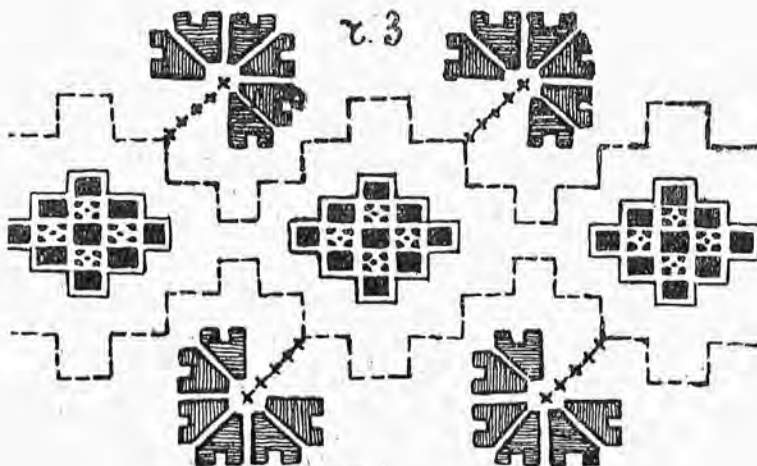
До вишивання вживати ниток марки С. М. S.: чорна ч. 371, червона ч. 547, зелена ч. 723, жовта ч. 431.

Ниток марки D. M. C.: чорна ч. 310, червона ч. 321, зелена ч. 895, жовта, солом'яна ч. 742.

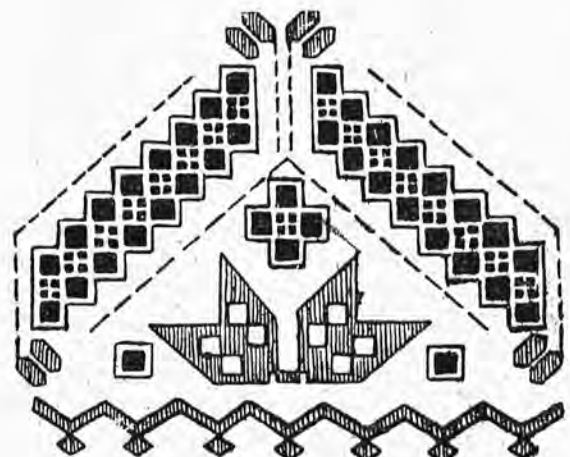
Ч. 3, 4. Взори з Полтавщини в природній величині, виконані настилуванням (гладдю), стебнівкою й вирізуванням. Вишивка виконана білими нитками. Виконання вирізуваних мережок описане в ч. 2. „Н. X.“ 1927.

Ч. 2.

Ч. 3.

Ч. 4.

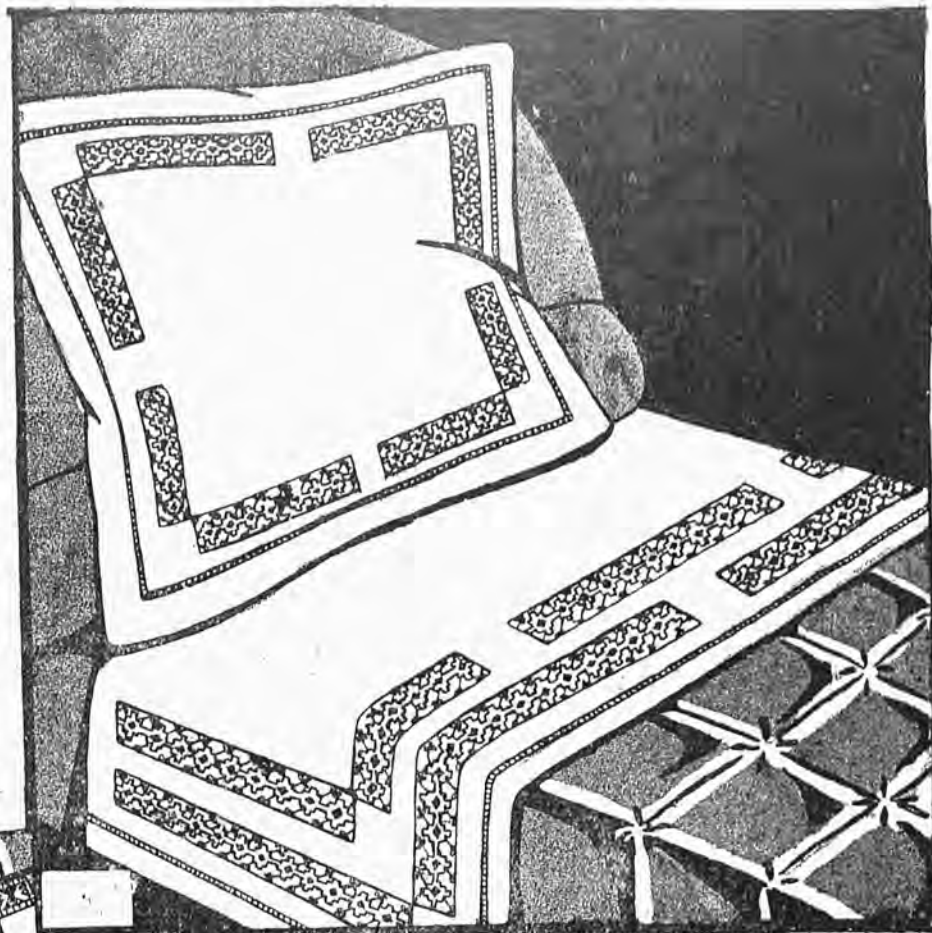
РОБОТИ

Ч. 5. Білля на постіль, прикрашене полтавськими гаптами. Взір ч. 3 примінений тут в оригінальний спосіб на подушці й простиралі на ковдру. Взір біжить переривною лінією вздовж краю пошевки. Для чіткості він облямований кругом лінією зі стебнівки, виконаної так само білими нитками. На простиралі ковдри бачимо його в двох рядах, однак так само можна його прикрасити одним рядом вишивки, як і на подушці.

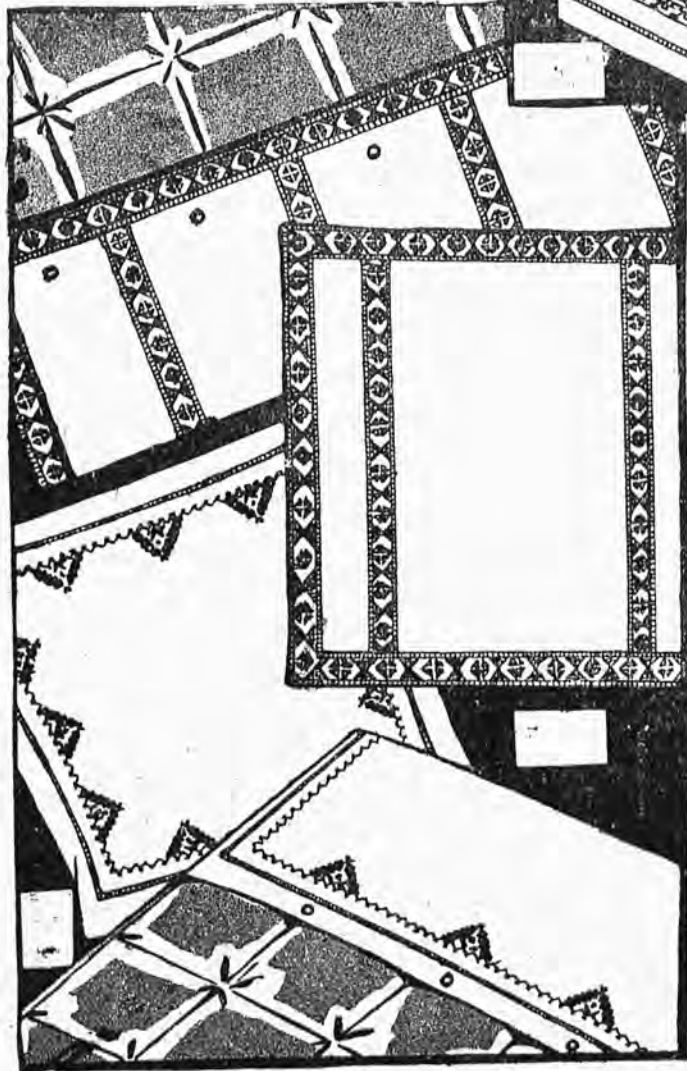
Ч. 6, 7. Взір ч. 8 примінений на цій гарнітурі білля. Подушку облямовує він на краях, а для більшої прикраси біжуть ще два ряди вишивки в деякому відступі від краю. Простирало прикрашене в такий самий спосіб.

Другий гарнітур білля прибраний взором ч. 4. Мотиви wzору розміщені тричі з кожної сторони подушки, получені між собою зикзаковатою лінією, на якій спочиває мотив. Так само обведене кругом простирало. Рубець простирала й подушки викінчений мережкою.

Ч. 8. Взір із Полтавщини, виконаний пастилуванням і вирізуванням, природньої величини. Вишивка виконана білими нитками.

Ч. 5.

Ч. 6—7.

РІДКА НАГОДА!

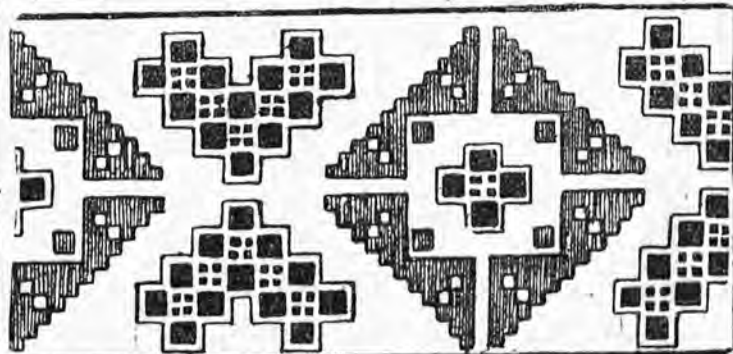
РІДКА НАГОДА!

ОКАЗІЙНО МОЖНА НАБУТИ
В КРАМНИЦІ КООПЕРАТИВИ

„Українське Народне Мистецтво“
БОГАТО ВИШИВАНУ КАПУ З БУРУНЧУКУ
НА ЛІЖКО І ДВА НАКРИВАЛА НА ПОДУШКИ.

ГОТОВІ ЦЕРКОВНІ ХОРУГВИ
З ВИШИВАНИМИ ОБРАЗАМИ
НА ТОНКОМУ ЛЯННОМУ ПОЛОТНІ
МОЖНА НАБУТИ В КРАМНИЦІ КООП.

„Українське Народне Мистецтво“
У ЛЬВОВІ, ВУЛИЦЯ КОСЦІЮШКА Ч. 1.

Ч. 8.

ЧИ ВИ ВЖЕ ПРИВИКЛИ?

Один філософ написав раз такі слова: „Щоби мати успіх, треба звернути на себе увагу“. Звернути на себе увагу, це рівночасно викликати критику. І так світ складається з двох партій, які ніколи не є в згоді зі собою. Що для одних людей є смішне, ексцентричне, то хвалять інші. Розумний чоловік уміє знайти рівновагу.

Така і судьба нової моди. Повстала вона з примхи великої моднярки, яка забажала повернути давні капелюхи з попередньої епохи і прибрати ними модерні голови. І прибрала виспоровані, коротковолосі дами, які мають уста, курять папіроски і п'ють коктейль, в невеличкі, задиркуваті капелюхи другого цісарства. Смішний парадокс. Зпершу жінки обурювалися на ту глузоту, але деkotрим відважним надавали ці капелюхи стільки оригінальної принади, що всі зазотіли їх збрати. До капелюхів треба було дібрати сукні і решту. І повстала мода, якої ми не сподівалися, про яку не думали і вона стала модою 1932 р., а не давньої епохи.

Переражало нас марево довгої сукні, але цілком довгих суконь є мало, а ті, що є на вечір, манять як сирена. Спортові сукні значно скоротилися, щоденні сукні довгі на 25—30 см. від землі. Нема лише вицяцьканої силуетки дуже простої і стрункої — мода 1932 року позваляє догадуватися про добру, округлу будову тіла, грудей й плечей, що не виглядають як вішак на річці. Добре збудована жінка є в моді. Силуетка загальна є гладка. Зарисовує рамена і бедра, від бедер спідничка поширюється. На тій силуетці неначе з р. 1900 поміщуємо різні додатки послідної моди.

Хоча коли ближче приглянемося, то власне ті додатки надають теперішнім сукням п'ятно минушини. Сукні прибираємо всякого рода плісами, фальбанамі, стебнами, волянтами, повище або пониже стану. Спідничка долиною поширена. Давню моду (1860, 1880, 1900 і ще навіть часи Людовика XV.) пригадують короткі жакети зіпняті навхрест на 4 гудзики, кругло закінчені і коротші з переду, а довші зі задю. Часи Директоріяту пригадують пелярини на плащах.

Із красок, то попри чорну, наймоднішими є брунатна у всіх відтінках, зелена й фіолетна. З матеріалів дуже модний є оксамит на сукні, капелюхи, зарукавки, шалі, торбинки, а навіть рукавички і черевики.

Є він модний на день і вечір. Чи може бути щось кращого, як чорна оксамитна сукня, прибрана комі'цем і маншетами з венецького мережева? І. Б.

„L A D A M E“

одинокa українська електрична робітня

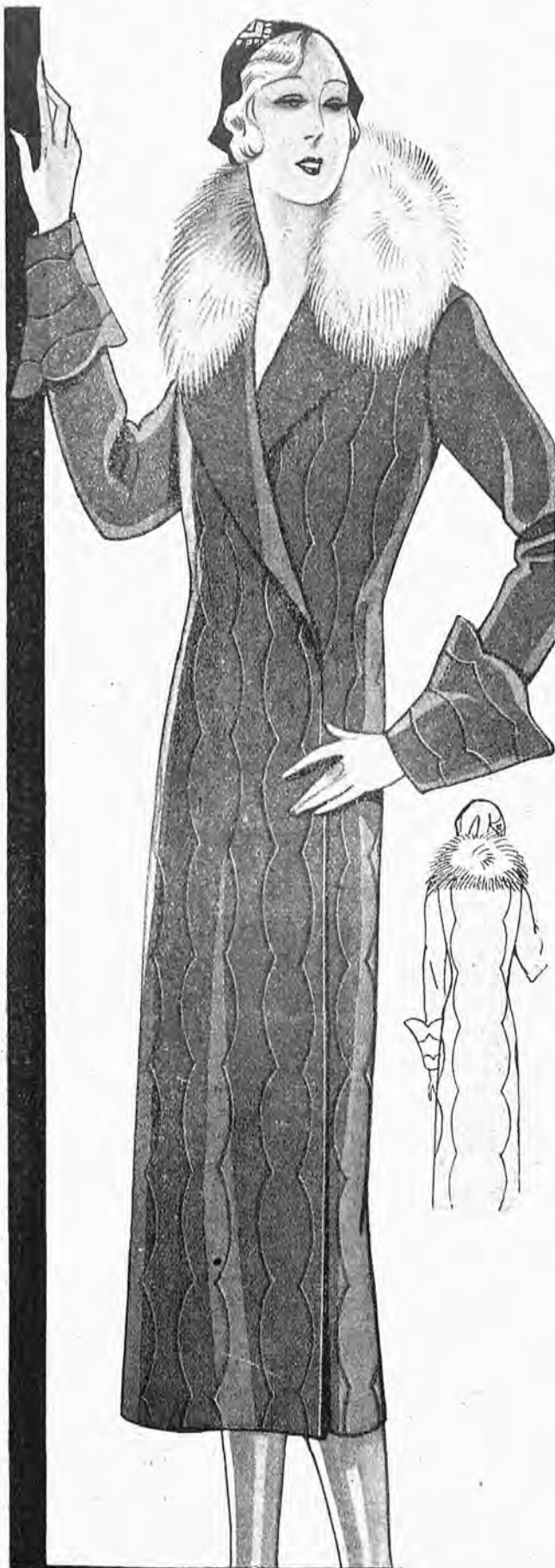
перворядного жіночого й мужеського білля

Львів, вул. Косцюшки ч. 6.

Виконує: французькі пліси, ручні гапти, ручні й машинні мережки, закладки, батіки, відбивання
взорів, монограми і т. п.

Тел. ч. 55—26.

Тел. 55—26.

Елегантний зимовий плащ прибраний закладками. Комір із лисячого футра.

СКЛАДКИ І БОЛЕРКА

- Ч. 3. Комбінована суконка з чорного й білого шовку. Групи складок поширюють спідничку зпереду і ззаду.
- Ч. 4. Візитова сукня з темнозеленого вовняного матеріалу. Болерко відкриває на переді камізульку з білої жоржети, вишивану англійським гаптом і прибрану валенсієнками.
- Ч. 5. Спортова сукня з вовняного матеріалу. Ясний, визублений комірчик. Шкіряний пояс.
- Ч. 6. Темносиній комплект зимовий. Довгий жакет прикрашений широким футряним коміром. Гладка темносиня спідниця.

- Ч. 1668. Комплет із брунатої вовняної матерії. Чорне хутро.
- Ч. 1680. Практична сукня з брунатного tweed-у. Комірцік із білої й рожевої Crêpe de Chine.
- Ч. 1678. Гладка сукня з клітчастої вовняної матерії. Камізелька з білого шовкового ріпсу.
- Ч. 1685. Елегантна сукня з темносиньої фляменгі. Комірцік у формі жабота.
- Ч. 1675. Візитова сукня з темнозеленого сукна. Широкий шкіряний пояс. Камізелька з білого батисту.

ВЕЧІРНЯ СУКНЯ З НАГОРТКОЮ

- Ч. 4301. Вечірня сукня з блакитної жоржети. Болерко з рукавами надягається через голову. Комір вишиваний дрібненьким намистом.
- Ч. 4207. Сукня з чорної жоржети. До того нагортка з мережева.
- Ч. 163. Гладка сукня з брунатної Crêpe de Chine. Болерко з рукавами надягається на пополудне.

В ОСІННЬОМУ СЕЗОНІ

ПРЕГАРНІ ВОВНЯНІ МАТЕРІЯЛИ
НА ПЛАЩІ, СУКНІ Й КОСТЮМИ

порукає фірма

Стахевич і Абрисовський

ЛЬВІВ, РИНОК 32.

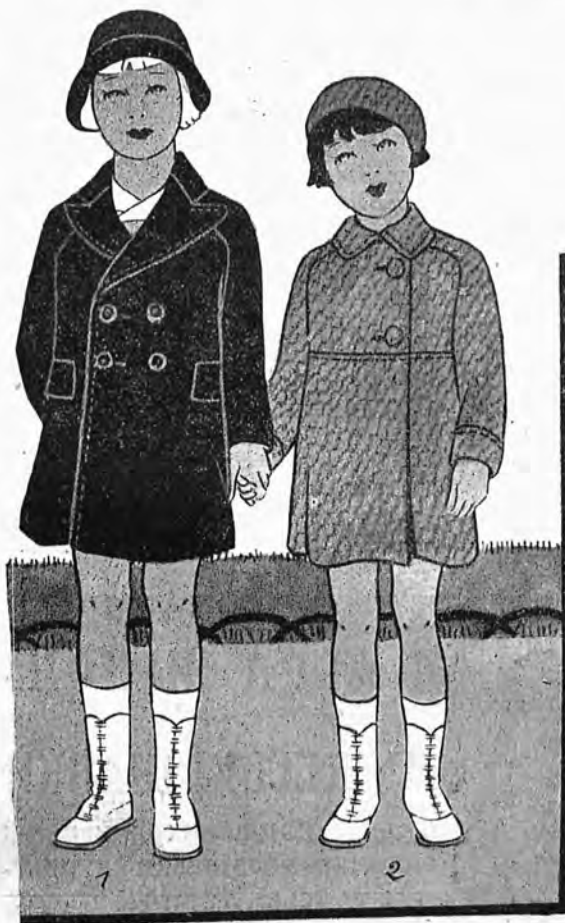
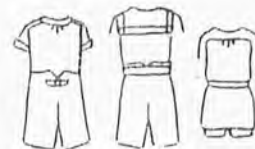
Описи моделей на ст. 22.

ЕЛЕГАНТНІ БЛЮЗКИ

- Ч. 1. Блюзка з білого полотенця, прикрашена вставками й закладками.
 Ч. 2. Блюзка з білого шовку з широким коміром у формі жаботу.
 Ч. 3. Блюзка з білої жоржети, прибрана валенсієнками.

НАШІ ХЛОПЧИКИ

- Ч. 1. Зимовий плащик із грубого вовняного матеріалу.
 Ч. 2. Осінній плащик із грубого tweed-у.
 Ч. 5. Зелена трикотова блюзка й штанята з вовняного матеріалу.
 Ч. 6. Моряцьке вбрання для 7-літнього хлопчика.
 Ч. 7. Тепле вбрання з трикотового матеріалу.

ОПИСИ МОДЕЛІВ НА АРКУШІ КРОЇВ

Ч. 1. Практична спортова сукня з клітчатого tweed-у. Більший комірічок прикрашений вузькою смугою футра. Потрібно 3,10 метр. матеріалу, широкого на 1 м.

- Рис. ч. 9. Передня частина блузки (половина).
 „ ч. 10. Плечі блузки (половина).
 „ ч. 11. Перід баскіни (половина).
 „ ч. 12. Зад баскіни (половина).
 „ ч. 13. Перід спідниці (половина).
 „ ч. 14. Зад спідниці (половина).
 „ ч. 15. Навинана смуга.
 „ ч. 16. Рукав.
 „ ч. 17. Маншет.
 „ ч. 18. Комір (половина).

Скроївши перід і плечі блузки, виконати вшитки на раменах і з'єднати обі частини бічними швами. При зшиванні рамен придержати трохи плечі блузки. Потім зішити баскіну й пришити її до станіка, зморщивши його легко. Взяти тепер спідницю, сполучити перід і зад її, бічними швами, підрубити її з долини і зложити по середині дві складки, які пристебнуємо до певної висоти. Дальше нашити баскіну на спідницю дрібною машиною стебнівкою. Пристебнувати тепер до переду станіка, баскіни й по часті переду спідниці обі нашиті смуги матеріалу, викінчивши їх із середини так, щоб там можна примістити застібки до застібування. Рукав зішити бічним швом і вставити до пахи, приміривши точно шов до шва. Комірчик, виконаний із подвійного матеріалу, викінчити на краю скісною смугою матеріалу й пришити до вирізу. Шкіряний пояс.

Ч. 2. Плащик для 8-літньої дівчинки. — Потрібно 1,30 м. матеріалу, широкого на 140 см.

- Рис. 71. Перід плаща.
 „ 72. Бічна частина плаща.
 „ 73. Смуга на викінчення кишені.
 „ 74. Плечі.
 „ 75. Футряний комір.
 „ 76. Рукав (горішня частина).
 „ 77. Рукав (долішня частина).
 „ 78. Маншет.

Поясок 3/80 см. Підложити внутрішній край переду фляпелею і пришити до краю смугу матеріалу на всю довжину плаща. Потім випрасувати його і прикріпити рубці до вкладу фляпелевого. Вшити закладки при кишені; на них відчислено в крою по 1/3 см. на кожну. Тепер захопити край розпору подвійною смугою матеріалу ч. 73 так, щоб вона захопила також одну половину кишеневої підшивки. Злучити перід плаща з бічними частинами й пристебнувати зверху кишеневу лиштву. Потім під сподом зішити спід кишені з верхом і пришити перід до плечей. Загнути долішній рубець плаща, викінчити лкац із середини підшивкою й примістити гудзики. Комір приладити з підшивки, вкладки й футра. Шви і вшитки виконати окремо (гл. ст. 14). Злучити горішню частину рукава з долішньою й при тім розтягнути його трохи на горішньому краю, а придержати в лікті. Долішній край загнути до середини й викінчити підшивкою. Викінчити маншети й нашити їх на рукав. Вшити тепер рукав до пахи, придержати трохи горішню його частину. Зішити зі споду підшивку.

Ч. 3. Візитова сукня з чорного шовку. Потрібно 4,85 м. матеріалу, широкого на 1 м.

- Рис. 100 і 100 а. Перід сукні (половина).
 „ 101. Плечі сукні (половина).
 „ 102. Перід бічної частини (половина).
 „ 103. Зад бічної частини (половина).
 „ 104. Зад спідниці (половина).
 „ 105. Рукав (половина).
 „ 106. Прикраса рукава (половина).
 „ 107. Комірець (половина).

Виконати вшитки на раменах і закладки в стані. На кожну обчислено в крою 4 мм. Коли виконаємо вшитки також у плечах, сполучити перід і плечі бічними швами, придержати злегка задню частину рамен. Тоді сполучити шви всіх частин спідниці і пришити їх до станіка, витягнувши трохи горішній край. Долішній рубець сукні й виріз біля шиї підшити скісною смугою матеріалу. Тепер наморщити комірець, ушитий із подвійного матеріалу на ширину 4 см. й пришити їх у руці для лекшої зміни до вирізу сукні. Рукав зішити, встановити з боку фальбанку й пришити до пахи, придержуючи трохи горішній край. При тім примірити точно шов до шва.

Ч. 4. Спідниця з tweed-у. Потрібно 1,50 м. матеріалу, широкого на 130 см.

- Рис. 161. Перід спідниці.
 „ 162. Зад спідниці.
 „ 163. Перід баскіни (права частина).
 „ 164. Перід баскіни (ліва сторона).
 „ 165. Зад баскіни.

Сполучити баскіну бічними швами й викінчити перід так, щоб можна примістити там гудзики до застібування. Зішити бічні шви спідниці і зложити на переді складки, які треба пристебнувати до певної висоти. Нашити тепер баскіну на спідницю, а горішній край забезпечити гуртом.

Ч. 5. Блузка з баскіною. Потрібно 2,15 м. шовку, широкого на 1 м.

- Рис. 181. Частина переду.
 „ 182. Друга частина переду.
 „ 183. Частина плечей.
 „ 184. Друга частина плечей.
 „ 185. Гезка.
 „ 186. Комір (половина).
 „ 187. Перід баскіни.
 „ 188. Зад баскіни.
 „ 189. Рукав.
 „ 190. Маншет.

Смуга для викінчення еспреду 3/44 см. Стяжка 2/105 см.

Сполучити частини переду й плечей. Перід і плечі злучити на раменах гезкою й придержувати при тім перід блузки. Для застібування треба викінчити край з лівої сторони рівною смугою матеріалу. Сполучити (подвійну) баскіну й пришити її до блузки, наморщивши її злегка. Настебнувати на ній кілька швів. Комірець прикрашений такими самими швами, є також подвійний. Зішити рукав і зладити маншет у такий самий спосіб, як і комірець. Вставити рукав до пахи, шов до шва.

ФУТРА ЖІНОЧІ

ТА

МУЖЕСЬКІ ШАПКИ

ПІСЛЯ НАЙНОВІШИХ ЖУРНАЛІВ
ВИКОНУЄ УКРАЇНСЬКА КУШНІР-
СЬКА РОБІТНЯ

ЮЛІЯНА

ГЛУШЕВСЬКОГО

Львів, Коперника 16, 1. п.

Телефон 54-46.

У крамниці коопер. „Українське Народне Мистецтво“

Львів, вул. Косцюшки Ч.1

МОЖНА ДІСТАТИ:

Сільське, тонке полотно домашнього виробу догідне на занавіси, до-
ріжки, суконки, широке на 75 см по 3.— зол. за м.

Бурунчук, тонкого виробу, догідний на сукояки, занавіси, серветки,
широкий на 1 м. по 3.10 зол. за м.

Лявне полотно краєвого виробу, догідне на церковні хоругви, обруси,
широке на 160 см., ткане для вишивання 13.— зол. за м.

Канвоє полотно (Панама) у білій, сірій і пісківій красці, пригоже на
фелони, портієри, накривала на стіл і ліжка, широке на 160 см. по 11.—,
16.— і 18.— зол. за м. (залежно від краски і якості).

Сирий шовк краєвого виробу, догідний на літні костюми й вишивані
сорочки, широкий на 100 см., по 16.— зол. за м.

Лявне полотно чеське, догідне на церковні хоругви, обруси, широке
на 180 см., по 25.— зол. за м.

Нитки до вишивання, марки С. М. S. різних красок і виробів по
слідуючих цінах:

Cotton Perlé в клубках 60 сот.

„ „ в мотках 42 „

C. M. S. в мотках 22 „

Mouliné Meridial в мотках 16 „

Числа красок подані у відділі Ручних робіт.

Замовлення прохаємо адресувати до головного складу кооперативи Львів, Ринок 39.
Товар висилаємо за післяплатою або за попереднім надісланням готівки.

В наведених цінах нечислені кошти посилки.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ!

КІНО

одинокий український фаховий журнал,

багато ілюстрований з двобарвною
обгорткою, присвячений справам
кіновим, театральним, радієвим
і фотографічним.

Чвертьрічна передплата 3.— зол.

Поодинокє число коштує 55 сот.

Адреса: „КІНО“, Львів, вул. Бляхарська ч. 8.І.

Чєковє конто 150.153.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

НАЙДЕШЕВШИЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ ТИЖНЕВИК!

ЗМІСТОМ СВОІМ ЦІКАВИЙ ДЛЯ
ЖІНОК, МУЖЧИН, МОЛОДІ Й ДІТЕЙ!

ДОПИСИ З УСІХ КІНЦІВ СВІТА.

ЗВЕРТАТИСЯ НА АДРЕСИ:

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“, Коломия, Нова 1.

„Zinocza Dola“, Kołomyja, Nowa 1, Poland,
East Galicia, Europa.

Чєк. конто П. К. О. Варшава 153.700.

Тєлєфон ч. 19.

В КРАМНИЦІ КООПЕРАТИВИ

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

ЛЬВІВ, УЛ. КОСЦЮШКИ Ч. 1.

МОЖЕТЕ ОГЛЯНУТИ РУЧНІ РОБОТИ
З НАРОДНИМИ ВИШИВКАМИ
І МЕРЕЖКАМИ ЯК:

ОБРУСИ, ДОРІЖКИ,
ЗАНАВІСИ, КАПИ,
БЛЮЗКИ Й ДІТОЧІ СУКОНКИ,
ТОРБИНКИ Й ХУСТОЧКИ,
СОРОЧКИ ДО НАРОДНИХ ОДЯГІВ,
ПОДУШКИ Й СЕРВЕТКИ,
ВИШИВАНІ ХОРУГВИ І ФЕЛОНИ.

Всі роботи виконуємо на замовлення. За границю висилаємо за попереднім надісланням готівки.

„Українське Народне Мистецтво“

ЖІН. ПРОМ. КООПЕРАТИВА З ОБМЕЖЕНОЮ ПОРУКОЮ.

Виконує готові або на замовлення ручні роботи з народними вишивками,
Видає щомісячний журнал для плекання домашньої культури „НОВА ХАТА“
з відділом мод і ручних робіт,

Доставляє на замовлення потрібні крої й монограми.

ЖІНКИ! Вступайте в члени кооперативи, яка використовує багаті скарби
нашого народного мистецтва!

Уділ кооперативний виносить 30 зол., вписове 3 зол. Можна сплачувати
догідними ратами.

Адреса: Львів, Ринок 39.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

„ВОГНІ“

часопис для української молоді.

Містить цікаві оповідання, спомини, новини.

Для спортивних вістей окремий додаток!

Передплата: в краю річно 5.50 зол., піврічно 3.00
зол. Поодинокі число 50 сот. — Закордоном
10 зол. річно.

Адреса: Львів, вулиця Гродзіцьких ч. 4., III. пов.
Гроші слати складанками П. К. О. ч. 101.423.

ІЛЮСТРОВАНІЙ ЖУРНАЛИК

„СВІТ ДИТИНИ“

якого не повинно бракувати ні
в одній українській хаті, де є діти!

Добірний духовий корм для розуму й серця дітей,
— — цікаві ілюстрації, загадки, оповідання. — —

МАМИ, ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО ЦЕ!

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1931:

квартально 3 зол.; піврічно 6 зол.; річно 12 зол.
Для Америки й Канади 1.50 дол.
Для Чехословаччини 50.— кор.
Для Румунії 240.— леїв.

Замовлення слати на адресу:

ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ“,
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗІМОРОВИЧА Ч. 3.

Н О В А

Х А Т А

1931

М. БУТ.
30

Від Адміністрації

Пренумерата є платна з гори; щоби оминути перерви в посилці журналу, просимо о правильне вплачування належності.

До всякої кореспонденції з Редакцією і Адміністрацією просимо долучувати на відповідь 0.30 зол. поштовими значками.

В разі зміни місця побуту просимо завчасу нас про це повідомити, а на кошти зміни адреси прислати 0.50 зол. поштовими значками.

„НОВА ХАТА“

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ
ДОМАШНЬОЇ КУЛЬТУРИ

Річна передплата . . . 18.— зол. В Америці й Канаді:
Піврічна передплата . . . 9.50 „ річна передплата . . . 3 дол.
Чвертьрічна передплата . . . 5.— „ В Чехословаччині:
Ціна поодинокого числа . . . 1.80 „ річна передплата . . . 85 к. ч.

В Румунії: річна передплата 500 левів, піврічна 250 левів, чвертьрічна 150 левів, поодиноке число 50 левів. — В Румунії приймає передплату на „Нову Хату“: Dmytro Herodot, Bucarest IV. Delea Veche 45.

Адреса: „НОВА ХАТА“ Львів, Ринок ч. 39, I п.

Тел. 8583. — Число konta П. К. О. 405.361.

ЯК НАЙДЕШЕВШЕ ЗДОБУТИ ОСВІТУ?

ЗЛОЖІТЬ ПЕРЕДПЛАТУ НА РІК **1932**

на ВИДАННЯ **„САМООСВІТИ“**
за **3*50** зол. річно

12 книжочок на рік — це 12 зрозумілих популярних ви-
кладів з різних галузей знання по програмі народніх
університетів.

На 1931 рік дотепер появилися такі книжки:

13. Опис землі. Наука географії. ч. I. Ціна 40 гр. (з пересилкою 50 гр.). — 14—15. Які є народи і держави на землі? Наука географії ч. II. Ціна 70 гр. (з перес. 80 гр.). — 16. Атлас „Самоосвіти“. Збірник мап. (Сконфісковано!). — 17. Причини світової війни. Історія світової війни ч. I. Ціна 45 гр. (з пер. 55 гр.). — 18. Про світову господарську кризу. (Чому тепер є господарська скрута?) Ціна 45 гр. (з перес. 55 гр.). — 19. Як провадилася світова війна? Історія світової війни ч. II. Ціна 45 гр. (з перес. 55 гр.). — 20. Основи життя. Наука про те, з яких малих клітин складається кожне живе тіло. Ціна 40 гр. (з пер. 50 гр.). — 21. Атлас „Самоосвіти“. Збірник мап, статистичних образів і краєвидів. Нове видання по конфіскації. Ціна 60 гр. (з перес. 70 гр.). — 22. Про найстарші часи людського життя на землі. I. Наука про те, що таке історія. II. Про найдавніше життя людей, про початки культури та суспільного життя (з 15 образками). Ціна 45 гр. (з перес. 55 гр.). — До кінця року появляться: 23. Велика Україна в огнях. Історія української революції. Частина IV. — 24. Всесвітня історія. Частина I. — 25. Як повстав теперішній вигляд землі? (Наука геології).

Хто купує тепер всі книжки за 1931 рік разом, той платить тільки 4.50 зол. разом з поштовою пересилкою. — Хто купує тепер всі книжки за роки 1930—1931 разом, той платить тільки 8 зол. разом з поштовою пересилкою.

КОЖНОГО МІСЯЦЯ ВИХОДИТЬ ОДНА КНИЖКА!

Гроші шліть на адресу: „ЦЕНТРОБАНК“ Львів, Ринок 10,
з допискою на переказі: „Для Самоосвіти“.

СЕКУНДАР ЗАГАЛЬНОГО ШПИТАЛЮ
У ЛЬВОВІ

Д-Р СОФІЯ ПАРФАНОВИЧ

спец. жіночих хоріб і акушерії,
ординує від год. 3—5 попол.

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. ДОМАГАЛІЧІВ 2/П.
(бічна Охоронок).

Книжки й журнали надіслані до редакції.

(Просимо авторів і видавців надсилати нам свої видання для обміну й поміщення в оцій рубриці).

„Жіноча Доля“, — двотижневик, для українського жіноцтва, Коломия, чч. 41—45.

„Zensky Svet“, — місячник, Любляна (Югославія), ч. 11.

„Літературно Науковий Вістник“, місячник, Львів 1931, ч. 11.

„Нові Шляхи“, — літературно науковий, мистецький і громадський журнал, Львів 1931, ч. 11.

„Життя і Знання“, — ілюстрований місячник, Львів 1931, ч. 2.

„Учительське Слово“, — орган Взаємної помочі Українського Учителства. Львів, ч. 16—17.

„Літопис Червоної Калини“, — ілюстрований журнал історії та побуту. 1931 р., ч. 11.

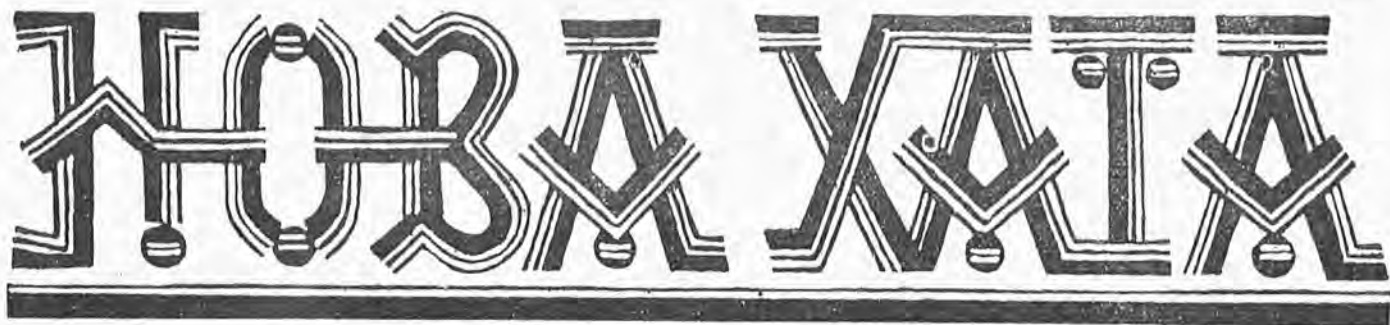
„Неделя“, Ілюстровани Лист, Београд. Тижневик.

„Вісті з Лугу“, — письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці, ч. 11.

„Шлях виховання й навчання“, — педагогічно-методичний місячник, ч. 11.

„Eva“, časopis moderní ženy, Praha, 1—2.

„Пчолка“, ч. 1. — Видає Товариство „Просвіта“ в Ужгороді, ч. 1-2.

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК VII.

ЛЬВІВ, ГРУДЕНЬ 1931.

Ч. 12.

ЗМІСТ: О. Вер: Лист до св. Николая. Е. Маланюк: Жіноча Мужність. М. Омельченко: Віра Альбрехтова. С. Яблонська: Останні дні. Ю. М.: Ганна Вікторівна Совачева. Д-р С. Парфанович: Дещо про мужчин. Л. Б.: Виставка книжки й народнього мистецтва в Самборі. До наших передплатниць. О. П.: Про порядок у шафі. Ріжні вісти. О. Заклинська: Передріздвяні міркування. Зорян: У мистця зачісок. Приписи. — **ІЛЮСТРАЦІЇ:** О. Кульчицька: Вечір. За міськими мурами. Г. В. Совачева. Ляльки в гуцульському вбранні. Тридільна шафа. Фахово-доповнююча школа ім. Грінченка у Львові.

O. VER.

ЛИСТ ДО СВЯТОГО НИКОЛАЯ

„Святий Отче Николаю! Припеси мені багато дарунків. Вільше не маю що писати. — Тая!”

Отче Николаю! Так гарно є вірити, що чоловік ще дитина! А саме дитиною ще вишеувала я такі листи до Тебе. Я зовсім не була для Тебе скупою в слова. Ми, — себто товаришки й я писали все подібно. Ми, в нашій диточій геніяльності вичули були інтуїтивно модерний, лаконічно-телеграфний стиль: „Надю! Напиши до мене. Вільше не маю що писати. Цілую! Тая!”. Отже як бачиш, лист до Тебе Отче, зовсім не був гіршим.

Зате листи до товаришок мали по другій стороні прегарні різкі образочки: Якась молода пані з розпущеним волоссям гладить коня, — бавляться котики, — граються пєсики... Відтак, дещо пізніше: Хтось дає комусь квіти, — хтось роздумує чомусь над листом, хтось сумує, задивлений в широке море, тужить... Такі образочки. Бо наші листи не були листами, а тільки, — як певно догадуєшся, — картками. Ходило якраз про зміст образочка, а не про пусті писані слова.

Ще трохи пізніше носила почта любимців наших і фільми... Міжтим інши знімки з прогульок: Пластунки, табори, гори... Відтак Любка Колєсса й Ваши Пішгоди... Відтак... А відтак, ось тепер: машинний папір... — Так, Отче, так! Осьтак кінчаються пераз мрій!

Вибач, що пишу на машині. Так не маю часу... Шеф роздумує тепер над важким англійським листом, я маю отже хвилинку вільну й пишу до Тебе.

Бачиш, скільки мільонів бажань летить сивим димочком крізь комини до Тебе?...

І я пишу листа...

Хочу поправитися, хочу сьогодні довгого листа написати. Хочу Тобі всю правду сказати. Так! Хочу звіритися Тобі! Тобі, бо Ти Чудотворець.

Чудотворець! Яке прегарне слово!

Бо я жду й ціла земля жде напевно Чуда. Пожа-

чши, що жде. Бо далі вже нікуди! Вір мені. — Але чи Ти знаєш, хто я?

Чи знаєш мене?

Ти можеш знати, як хочеш, але звідки я можу знати, чи Ти хочеш? Краще представлюся Тобі:

Я студентка. Студентка й машиністка-стєнотипістка.

Студентка для душі, для науки-ідеї. (Всі посади позанимані, нема що!). Машиністка... Справді не знаю, що написати. Думаю, що це заняття є властиво заняттям побічним, потрібним для матеріяльної підпори моєї особи, але — з огляду на те, що наше бюро не має паразі грошій і через необмежений час мати їх не буде... — мушу сказати, що я й машиністка з ідеї та й тільки для ідеї. Так буду ближча правди, а Тобі не можу брехати!

Скажу Тобі, Отче, що мимо цієї моєї подвійної ідейної ідеальності, життя моє виглядає більше ніж марно: Волочаться близняки, дні за днями, волочать душу як сірі вози по широкій Волні повільно... А вози немащені, колеса скриплять... Ух, як скриплять!

Слухай, Старенький!

Так даліше неможливо!

Коней хочу, коней! Огністих, чорних коней... Хай понесуть мене на стрічу Небуденному! Хочу дива стрічати, хочу щастям поїтися. Краси хочу, сонця хочу, — Чуда!

Тихо. Святий Николай не слухає пристрастних криків, бо пристрасть — се міць сатани. Тихо...

Ні! Несамовита лють огортає мене на думку, що Ти, Святий Николаю там у небі собі сидиш, добродушно з гори до нас і над нами усміхаєшся, малюно не насміхаєшся... Не слухаєш моїх горячих закликань, бажань! Нагодиш свої синенько-золоті дарунки й сиву бороду вдоволено гладити... Дактилї, помадки, фіґи... Гуцульська касетка, нізінна робітка... Помаранчі, яблочка... Все те в бібулку. Повно синьої й білої бібул-

ки. (Чортик журиться червопими...). Повно шпурочків золотих...

Ні! Покинь ці забави! Вислухай раз, чого я жадаю! Жадаю від Тебе чудотворної масти на скринучі колеса життя!

Я величаю Тебе Чудотворцем! Чувеш?!

Я прошу Тебе: Принеси мені радість. На мою дорогу провадь добрих людей.

Але Ти знову не слухаєш!

Добре робиш, Сивенький... Ти скорше подвигався би, ніж задоволити нас. Ні пащо подвигав би Ти свої дужі плечі! Бо людська жажда не наситна... Не слухай! Втишити нас не зможеш!

Отче Николаю! Тому, що боюся своєї нещасливої жажди, не прошу Тебе о... ніщо. Вибач мою хулу, вибач горячі слова. Впевняю Тебе, що буду радіти сивенькою бібулкою, чеколадки буду заїдати з розкішю.

Але ні, не радій!

Я не корюся.

Соромно мені за мої лагідні, згідливі слова. З мені горить, мене палить повна спротиву обиди! Я обвинувачую життя! Подле, зрадливе, жорстоке життя! Так! Я зазначаю тут спротив свій!

Я не хочу Твоїх солодощів гірких!

Я хочу Чуда!

Я жадаю Чуда, жадаю! Не признаю, що замість нього Ти приносиш... фіґи! Ти мусиш, мусиш...

Ох...

Бідний, Старенький!

Жаль мені.

Не слухай зболілої душі...

Всему винні тільки люди, що в тузі несамолюбства за Дивом створили Казку собі на горе... Створили святникайську ніч... Викохали квіт папороти в святойоанську ніч... Недосяжний квіт!

Отче Николаю!

Пишу до тебе листа...

Бо надходить святникайська, Твоя й моя ніч...

Пишу думку за думкою, пишу щиро. Тому — знаю, — прости мені, що вибачити треба, — й богато дарунків припесеш... Біленьких дарунків, — цитуючі радости...

Ти добрий, сивий, старий усміхнений дідусь...

Даєш дітям цяці, щоби забули, що їх болять...

Кінчу.

Листа в дома спалю. Чи долетить до Тебе срібний димок, могого листа душа?

Кінчу.

Жду Твогого приходу, жду...

Львів, 6. XI. 1931.

ЕВГЕН МАЛАНЮК.

ЖІНОЧА МУЖНІСТЬ

Всім, певно, відома крилата фраза Франка про Лесю Українку, що „це єдиний мужчина між сучасними українськими поетами“. Але ця крилата фраза не є тільки дотепним парадоксом. Далеко ні! Навіть побіжний перегляд нашої історії, навіть позірне знайомство з проявами української національної психіки — приводять до думки, що Франкова фраза — не локальний парадокс, а важлива завага, що має надто глибоке й широке значіння.

Визначні українські жінки, що цілу династію їх розгортає перед нами історія, і то не лише українська (бо, як знаємо, укр. жінка була й королевою Франції, і королевою Норвегії і султанкою отоманської Імперії і навіть... царицею московською — Олена Глинська) — жіноча область укр. специес, або, коли послугуватися символами Вайнінгера, українське Ж — має несподівано оригінальний, різко відмінний в порівнанні з Ж у інших націй — характер.

Якщо майже в усіх народів мітотворчість персоніфікує такий суто-мужеський прояв, як війну, в постаті мужчини Марса, Ареса, Вотана і т. д., то тільки наша старо-руська поетична думка „єліністично“ втілює образ війни в постать тієї Диви-Обиди зі „Слова о Полку“, що „встала в силах Дажбожя внука і всплескала лебединими крильми“.

Отже ще на світанку свого історичного життя національна психіка українська виявила досить оригінальне розуміння війни, яке дуже часто з'ясовується нам в епізодах дальшого ходу історії України.

Згадати хоч би княгиню Ольгу, яка мала, за легендарним, але тим більше характеристичним літописом, дуже небогато жіночого в собі. Жорстоке її поступовання з Деревлянами найкраще це доказує. Взагалі її постать, навіть у порівнанні з таким чоловіком, як князь Олег, робить значно більше мужеське враження.

Далі йде ціла галерея такого „Ольгового“ типу жінок, що їх скорше можна назвати мужчинами в жі-

ночій статі. Не будемо перечислювати всіх — вони загально відомі: — ця сотничиха, що при облозі Буші вилетіла в воздух разом із бочкою пороку; ці полковниці, як Паліиха, що заступали своїх чоловіків, командуєчи військом і керуючи полковними територіями; ці представниці київської шляхти, що ще в початку XIX століття вперто трималися по своїх сальонах укр. мови в той час, як чоловіки давно попереходили на мову ворога, навіть і в цім випадку крім властивого жіночі консерватизму, ми маємо також і певний героїзм. Ці мужеські прикмети укр. жінки приймали іноді курйозні, анекдотичні форми, як напр. у Насті Скоропадської, про яку казали, що це вона тримає булаву гетьманську — образ дуже символічний, бо в більш побутових і децю прозаїчних (замість булав — макогон!) формах він зустрічається досить часто в українським побуті. Це відбулося і в народній творчості, яка дає багато варіацій на тему „била жінка мужика“! Це відбулося і в письменстві і то вже віддавна. Напр. у волинського поета з XVII віку, Данила Братковського, що писав звичайним тоді польсько-українським діалектом, зустрічаємо в досить гострій сентенції „Про жіноцтво“ такий афоризм: „Слабий той, що з глини, а не та, що з кости“, де Братковський метафоризує біблійне оповідання про матеріал, з якого створив Бог перших людей.

Не можна сказати, що укр. вдача знає виключно лише тип такої мужної чи навіть мужеської жінки. Теж „Слово о Полку“ заховало нам зворушливо-жіночий, діаметрально протилежний образ Ярославни, цієї ідеальної жінки й дружини, що як і належить справжній жінці, охороняє родинне гніздо, молилась за воїна-чоловіка та плаче „в Путівлі на забралі аркучи“. Найбільш мужній з поетів наших — Шевченко дав трагічно-жалісний, принижений образ Катерини, символічний максимум жіночого прокляття-безпомічності, безвладності й фатальної „обреченості“ своїй фізіології.

Але традиція мужнього типу укр. жінки, тину, що ми назвемо його основним типом, мимо всіх перипетій нашої катастрофальної історії, тривав і триває, очевидно і до наших часів. Ніхто не підрахував скільки жінок було в армії Укр. Нар. Республіки за час 1918—1920 рр., а кількість їх була значна.

Скажуть, що таке явище не є виключною властивістю укр. нації, що й інші нації мають Жанну д'Арк, королеву Лібушу, графиню Плятер (свідомо мишаю російських цариць як явище ненаціональне і специфічне лише для штучного механізму національно-мертвої Імперії).

Але, що до нації української, впадають в око дві прикметні особливості. Коли в інших народів ця перевага елементів М у жінки в ході історії зникає й блідне (згадаймо хоча б жінок-героїнь з германського епосу і порівняймо їх із типом середньовічної німецької жінки), коли у народу чеського „divcé valka“ залишилася лише цікавою історичною легендою, коли взагалі такі, сказатиб, матриархально-амазонські явища залишаються епізодами і то епізодами легендарно-давніми, то у нас вони проявляються аж до нині.

Коли в інших народів героїчні чи мужні жінки лише трапляються, то у нас поява їх має якийсь систематичний, у всій неприродності своїй, майже природний характер. Бо навіть і ті жінки, що залишаються лише жінками, як владолюбна Ганна, королева французька, як жорстока Ганна Острозька, нарешті, як мстива Любов Кочубеєва, — ця українська Леді Макбет — всі вони вражають своєю чисто мужеською жадобою до влади, до слави; всі вони відчують патос героїзму, всі вражають чисто мужеською волею до панування, до агресії, до боротьби.

Коли ми об'єктивно зважимо той контраст, що являє собою українська жінка, поруч із укр. мужчиною, то ми примушені будемо визнати не лише перевагу в основнім жіночій українській тині елементів М над Ж, а й про щось більш дивного, про якийсь сказатиб взаємне переміщення цих елементів, про якусь тенденцію в національній природі нашій до втілення майже абсолютного мужчини в жіночій формі. Вульгарно кажучи, взаємовідношення М і Ж в українській специес робить таке враження, що жінки й мужчини психічно стремять обмінятися своїми місцями... Може в психо-сексуальних глибинах цієї аномалії треба шукати укр. біосоціологам причин такої а не іншої історії нашої, одну з найвідповідальніших сторінок якої, переживаємо тепер.

Отже підійшовши надто близько до тієї межі, за якою починається компетенція вченого, ми увірємо на цім, щоб обернутись до укр. літератури. Попередні-ж безпретенсійні думки профана може дещо з'ясуєть нам у ній взагалі, а зокрема може покажуть нам ту психонаціональну традицію, з якої виросла і творча індивідуальність Ольги Кобилянської та Лесі Українки.

Інші літератури знають Бічер Стоу і Лягерлеф, Жоржа Занда, Немцову, Ожешкову і Зінаїду Гіппіус. Декотрі з письменниць цілком задовольняються тим жіночим світом, який властивий їх статі. Декотрі не задовольняються ним, хотять сягнути не глибше, а ширше і тоді з'являється мужеський псевдонім, так характеристичний для барокової романтики минулого століття. Декотрі навіть пишуть про себе граматично в мужеській роді. Але ці романтичні маски не допомагають: жінка навіть і в орлинім клетоті Сафо — всеж залишається жінкою.

Не треба бути дуже гострозорим, щоб крізь псевдонімне доміно пана Жоржа Занда побачити прива-

Із виставки Т-ва Прихильників Мистецтва:
Олена Кульчицька: Вечір

ливо-яркі риси тієї пані Аврори Дюдеван, яку так не-смертельно-прекрасно кохали (хоч може трохи й мягко-жіночий!) поет Альфред де-Мюссе і композит Шопен. І я боюся, що коли вже для мого покоління літературний снадок Жорж Занда загубив свою звабу, то для дальших поколінь про Жорж Занда залишаться хіба лише ті вірші, що присвятив їй нестерпний Мюссе.

Українська література знає „жіночих“ жінок, знає Олену Пчілку, Христю Алчевську, Марійку Підгірянку. Але українська література знає й цілком інших жінок, жінок того основного українського типу, який протинає всю нашу історію, жінок із жіночою, а то й зовсім нежіночою мужністю, в данім разі — шириною літературного охоплення, мужньо-волевым темпераментом і незвичайною творчою плодovitістю.

Ми дуже звикувалися з таким типом жінки і нас він не вражав. Але вже й менш типова в цьому відношенні Старицька-Черняхівська вразить кожного чужинця не лише своїм „Дорошенком“, а й таким одноактовим „Останнім сном“, що зраджує надто мужню руку справжнього майстра. А хто з чужинців, не знаючи особи авторки, повірив би, що „Камінного Господаря“ або „У пущі“, або навіть лірику Лесі Українки — написала жінка? А хіба на творах Марка Вовчка так уже помітно, що писала їх пані Марковичева, та сама, до жіночої вроди якої не був спокійним „влюбчивий“ Тургенєв, та до якої сватався Пісарєв і яку кляв до кінця життя нещасливо-закоханий Куліш? Аджеж не дарма так вперто ходила поголоска, що твори Марка Вовчка писав її чоловік, аж поки небіжчик Доманицький не ствердив правдивості авторства жінки.

Крізь творчість таких жінок, крізь образ їх особистостей тягнеться яскрава традиція мужньо-героїч-

ної української жінки, традиція, що з'єднує собою київську княгиню Ольгу з оцими мужніми постатями жінок нашого часу.

Є один момент в біографії Ольги Кобилянської, який кидає дуже яскраве світло на її мужню суть. Це момент, коли перед молодою письменницею з її рідного гнізда стелилося два шляхи: один — широкий, певний і, здається, простий шлях вів до великої німецької Weltliteratur. І був другий шлях, вузький, трудний і зовсім не простий, він пролягав через буйний буковинський ліс, через хащі і бездоріжжя на дикі поля української літератури.

Вона вибрала мимо всіх снокус першого шляху — шлях другий. Пам'ятаєте, як прекрасно це змальовано письменницею в її безперечно символічній новелі „Природа“, де авторка, як гамсунівський лейтнант Глан, лише Глан у сукні, одривається від змертвілого панів-чужого побуту і йде в непереможно звабливу прадіду природу, в таємничий ліс, де чекав на неї палкий юнак з устами запаними, як дика ягода, з обіймами дужими, як природа.

Такий крок, звичайно, робить мужчина, лейтнант Глан, маляр Гоген. Такий крок роблять лише особистості, лише варяги всіх часів і народів.

Безперечно і в Гоголя був подібний момент, з тією лише різницею, що замість шляху до Weltliteratur перед ним стояв непевний місток до Idiotenliteratur євразійської імперії. Гоголь, певно, вагався, але його безперечно жіпоча натура потягла в похилий бік найменшого опору, бо на Україні ті багатства, що він мав у собі, треба було культивувати, а на півночі — лишень перелицювати на імперсько-малоросійське есперанто. Правда, Гоголь ціле життя не міг забути „как упоїтелен, как прекрасен летній день в Малоросіи“, його шукав він і під україно-подібним небом Італії. Але було пізно. Скінчилося це, як ми знаємо, божевіллям і смертю — ще за жива: автор „мертвих душ“ був сам, якщо й не мертва, так у всякім разі мертвенна душа. Бо природа завше карає за гріхи проти неї, карає так, як це описано Гоголем в геніальній автоповісті „Портрет“.

Який характеристичний контраст між гоголівською мужньою жіночістю і жіночою мужністю Кобилянської!

*

Наша література не може похвалитися достатньою кількістю мужів типу Куліша і Франка. І в літературі нашої ролі мужів виконують такі жінки, як Ольга Кобилянська і Леся Українка. Трудно судити такий стан річей. Я не можу повірити, що психічна загадка української нації розгадується дуже просто і ми є взагалі нацією жіпочою.

Я тільки знаю, що той рух, який так потрібний нам, нації, яка розбудовується, становиться, є дух мужеский і дух — sui generis — творчий, збуджуючий і формуючий. Я тільки знаю, що настає час, коли цей дух мусить стати доміантним.

Раніш чи пізніш цим творчим духом мужескості прийдеться перейняти й чоловікам українським, як не менш важливим для нації духом жіночості перейнятися українським жінкам, духом, що властивий був напр. матері польській в часах недержавних.

Надходить час, коли неприродно в українській психіці розподілені елементи М і Ж мусять перегрупуватися до своїх природних пропорцій і дати здорову і гармонійно-суцільну Націю.

Подєбради, 1927.

ВІРА АЛЬБРЕХТОВА

Між словінськими жінками письменницями, що співпрацюють в часописі „Жіночий Світ“, який виходить у Любляні під редакцією великої нашої приятельки пані Павли Гочеварової, маємо декілька наших прихильниць, які видко знають нашу культуру і нашу мову. Поміж ними слід згадати в першу чергу Віру Альбрехтову, що походить з родини Кестлерових, молоду талановиту словінську поетку. Народилася в 1895. році, а в 1912 р. появилися перші її вірші в журналі „Домашній приятель“ і зараз-же звернули на себе увагу читача своїм змістом і мистецькою формою. Потім постійно друкуються там її вірші, а в журналах для словінської молоді „Младіка“, „Вртец“, „Наш Лист“, „Нові Род“ містять вона свої вірші для молоді, оповідання та казки. Коли-ж почав виходити часопис „Югословянська Жена“, то В. Альбрехтову запрошено на співредакторку.

В тому-ж часі приміщує В. А. свої твори в часописах: „Свобода“, „Жіночий Світ“ та інших. В „Ж. Св.“ співпрацює й до нині.

В 1928. р. в ч. 2. примістила В. А. прегарну статтю з життя Прикарпатських Гуцулів під назвою U Karpatih pri Huculih (В Карпатах у Гуцулів). В першій частині Huculska No a (Гуц. одяг) яскравими барвами та теплими словами описала типи та гарний народний одяг гуцулів: „Гуцулки красуні, граціозні в своїх рухах. Кожна з них при розговорі природи акторка, чи то молода приваблива дівчина, чи старша поважна жінка, так повно виразу в її обличчі та гармонії в її мові“. Примістила редакція тут-же світлинку „молодих“ та гуцулки на коні. В частині „Гуцульські звичаї“ мальовничо описала народні звичаї гуцулів, не забула й гри на сопілці: „Вже пізно вночі чути голос сопілки, який жалібно розноситься на всі сторони над бідною Україною“. Побувала вона й на гуцульському весіллі Петра та Олени й захоплювалася гуцульським танком; пережила разом з гуцулами й повінь, розлив бурного Черемошу. Вачила всю тяжку працю гуцулів в горах і на долині, знає столицю Гуцульщини, мальовничу Коломию. В горах стрінула на своє диво дуже освічених священиків, які радо дискутували на актуальні світові та культурні теми; стрінула й відданих учителів, які душу дали своєму народові, які йшли шляхом поета-борця Івана Франка та селянського письменника Стефаника... Але мало таких і тяжко їм працювати під чужою владою, треба мовчати, щоб не попасти ще вище в гори, як „бідний Мартин Кучура“... „З другого боку не кров гуцулів жид, який їх використовує та спричинився до біди народньої“...

Полюбила В. А. цей гордий, але неосвічений нарід і вважає, що треба там побільше української інтелігенції, що віддано працювала-б, як ті одиниці, що вона їх пізнала. В цьому-ж числі примістила вона і свій вірш „Український сонет“, в якому описує гуцульське село на краєвиді Карпатів, красунь дівчат, що в червоних хустках працюють на сінокосі, а стара мати в білій сорочині пряде вовну для ліжника. Смілі-ж сини України сплавляють дерево по хвилях Черемошу... В кожному рядку відчувається любов до нашого народу, співчуття та розуміння нашої нещасної історичної долі..

Марія Омельченко.

ТИСЯЧА ІНВАЛІДІВ ЖДЕ НА ПОМІЧ СУСПІЛЬНОСТІ. — ВШАНУЙМО ІХНІ ЗАСЛУГИ В МІСЯЦІ ГРУДНІ. ЧЕШЬ НАРОДУ НАКАЗУЄ ЗАБЕЗПЕЧИТИ ЖИТТЯ ТИМ, ЩО В ОБОРОНІ ЙОГО ЧЕСТИ ЖЕРТВУВАЛИ СВОЄ ЗДОРОВ'Я.

ОСТАННІ ДНІ

ДЕЩО ПРО ТУРИСТІВ.

Кожного разу, коли припливає з Європи пароплав до Казаблянки, на другий день до Маракешу заїздить одно або два люксові автобуси, навантажені туристами, мов мішками з горою.

Вульгарне порівняння! Неправда-ж? Я таки не люблю туристів. Чому? Бо вони своїми сил'ветами споганяють красу Маракешу, а їх фотографічні апарати лишають чорні плями по ясных стінах будівель.

Висідають із автобусів, а я розсортовую їх. От американка, німець, англійка зі своїм чоловіком у пошлюбній подорожі. От американець — син фабриканта, американка зі своїм купленим, французьким аристократом, а інколи французенка.

Висідають, займають зарані замовлені кімнати в готелі „Метрополь“, вимиваються, переодягаються в інші трикотажні костюми, чи то сукні, забирають нотатки й апарати та гуртом, мов вівці зі своїм провідником, ласять по місті.

В руках у них стирчать наготовлені фотографічні апарати, бо мабуть вони до них більше мають довіря ніж до власних очей. Задержуються перед мошеями, чи то іншими замітними будівлями, швидко фотографують їх зі всіх боків, потім обступають провідника, що безперервно балакає, роз'яснює, розводить руками, показує пальцями, називає кожну частину будівлі, а вони поспішно записують усі назви в нотатники.

А! Вже зовсім вдоволені і заспокоєні йдуть далі і так обійдуть ціле місто, а на другий день від'їздять до іншого і знову висідають, вимиваються у замовлених кімнатах, переодягаються і виходять записувати місто.

Їм дуже спішно, бо треба оглянути найменше двадцять африканських міст. От вчора підходить до мене на арабській площі якась американка. Сухі, тичковаті ноги, вицвілі офі, фарбоване волосся звисає з під широкого, безформного капелюха, що раз-у-раз зсовується їй на очі.

Ну, чи-ж можна це стерпіти? В мене була охота засунути їй на сам ніс цього капелюха, скликати арабів і зробити їм із неї видовище.

А вона шкирить до мене зуби і солодко питає ломаною, французькою мовою.

— Скажіть, прошу, яка дорога веде до палацу султана?

— Це далеко, ви самі не зайдете — відказую. — А де-ж ваш провідник?

— Усі наші поїхали з ним на прогульку в околиці, а я сама лишилася, бо я ще не видужала з морської хвороби — відказує американка і таку жалісну зробила міну при цих словах, що аж мені стало млісно в роті.

„Та щож робити з тим нещасним сотворінням“ — подумала я й рішила завести її до палацу.

Переходимо вуличками, а вона що кроку задержується, вказує пальцем то на цю, то на іншу будівлю й питає:

— Як це називається?

— Не знаю!

Вона фотографує, я стою біля неї мов „панна до товариства“, а кілька кроків далі знову питає:

— А це, як його звати?

— Не знаю!

Американка здивовано дивиться на мене і каже:

— Ви, певно тільки в переїзді в Маракеші?

— Ні, живу тут — відказую.

— Так ви певно ніколи не гуляєте?

— Чому? Гуляю!

— Так чому-ж це ви не знаєте назв?

— Вибачте, але я ніколи не питала у цих будівель, як їх звати — неохотно відповідаю їй.

— Ага! — догадалася американка і нахабчо завважила. У вас, певно, тут нема знайомих, щоб вони вам пояснили!

— Ви помиляєтесь — сухо кидаю їй, — але мої знайомі не вчилися на провідників, а мені зовсім не потрібні назви будівель.

— Так, так, я тепер розумію — потакуючи головою і всміхаючись іронічно додає вона.

— Вас не цікавить природа.

За міськими мурами.

— Природа?! — я задержалася.

— Ну так, я хотіла сказати, взагалі... Африка... та її краса — поправила американка.

Ну, Бог з тобою, з твоїм фотографічним апаратом, зісуненим капелюхом і африканською красою — подумала я і довівши її до воріт, киваю їй головою на прощання, а вона, вона виймає і простягає мені з помятої торби — одного долара.

Це мене справді розсердило та я кинула їй в лице словами, зрештою зовсім зайвої, погорди.

— Ви, американці, навіть за співчуття до вас платите! А ви, краще купіть собі за цього долара якийсьнебудь опис Марока: він вам більше про Мароко розкаже, ніж ви самі здібні побачити.

Вона крізь рідкі зуби просвітіла „Пфі“, задержала голову і ввійшла в браму палацу.

* * *

Ну, а от сьогодні гуляю поза містом, аж здалека бачу чотирьох арабів, що сидять на чотирьох ослах і кожний тягне за мотузку по одному верблюді, а на кожному верблюді по американці.

На трьох, передніх сидять три американки, що розсілись на верблюдах так, як по чоловічому сидять на конях, та мало-що не роздеруться на їх широчезних спинах.

На останнім верблюді їде товстий американець із моноклем в оці,

Процесія посувається урочисто і поволеньки до- вкола міських мурів, а за нею біжить юрба арабських дітей, що посвистуючи і наспіваючись із цього видо- вища, босими ногами вибивають такти бігу об загоро- шену землю.

Хмарн порошу підносяться від їх тупотіння та американки хусточками затикають носі і мріють про те, як то вони розказуватимуть потім в Європі або Америці, що в Африці їздили на верблюдах.

НА АРАБСЬКИХ ПОКРІВЛЯХ.

Коли сонце хилиться до заходу, я вилажу з мо- го патра та йду сказати „добрий вечір“ моїм гарним сусідкам.

Сьогодні велике свято. Перший день „аїд фір“.

Навкруги на покрівлях сидять гуртками знайомі араби, пють чай, привітно всміхаються і махають до мене руками.

Зістрибую з мого даху і йду до них у відвідини.

Сідаю поміж них на м'які килими, вони підсува- ють до мене шкiряні подушки, а я витягаю з кишені нязки намиста, образки та паперові квітки, що я за- всіди з собою ношу і обдаровую їх.

Це так приємно бачити їх дитячу радість, їхні щасливі обличчя та їхнє захоплення.

Попиваємо чай із м'ятою, розповідаємо собі вся- чину, сміємось та радіємо мов діти.

По кожному слові, що я певно дуже дивачно ви- мовляю, розливається струя срібного сміху.

З інших покрівель гукують на мене сусідки моїх сусідок, і я переходжу з даху на дах, наче кіт у ночі залицання.

А коли сонце спадає низько, я вертаю на мою покрівлю, киваю хустинкою до них, вони кидають ме- ні проміння своїх блискучих очей і полиск білих зубів.

Раптом з цієї покрівлі, що завсіди самотно сто- яла, доносяться слова привіту.

Я швидко обернулася.

Спершись об стіну вежі, стоїть молоденька, чу- дова арабочка в багатому, золотом і рожевим шовком розгортаваному одязі. Вся її постать облита червоно- ю заходо сонця.

Чорні її, глибокі очі дивляться на мене з заці- кавленням, наче бачуть дно мого серця, а темні мя- систі уста розхилиються усмішкою і відслоняють ряд- ки дрібненьких зубів.

— Звідки ти знаєш французьку мову — запи- тала я.

— Я з Альґеру! — відказує дівчинка.

— Чия ти?

— Я жінка Магомед бен Абеса.

І арабочка стала розповідати мені своє життя. Вона покинула Альґер, закохана в молодого француза й переїхала за ним до Казаблянки.

— Він дуже любив мене — розказує — але він сподобав був собі „блондинку“ — це слово вона ви- мовила з великою пошаною і признанням — європей- ку!... Рвалися її слова. Вона раз-у-раз набирала повні легені повітря, щоб задунити ним своє хвилювання.

— Не хотіла за нього йти, блондинка, доки він зі мною жив. Він мені лишив гроші, а з нею кудись від'їхав. Довга павза.

— Дуже любив він мене. Коли я сама лишилась у Казаблянці — я гуляти стала. Ходила до кавярень з європейцями, на дансінґи, вечеряти у ресторани і я вдягалась, як європейка. Весело було. Вино! Багато вина пила. Так. Спочатку було шумно, а потім...

Очі її палилися до країв сльозами.

— А потім сумно стало, що європейці тільки ба- вилися мною. І я віддалася за маракенського араба.

— А чи тужно буде тобі жити у гаремі, коли ти вже спрйбувала „свободи“?

— Як буде скучно, то я втечу, — вже безжурно відказала вона.

— Втечеш? Але втікти вам не так легко, бо нас замикають на десять замків та стережуть сильно — завважала я.

— Ні, пані. Втечу. Трудно тільки для дурних, а я от уже сьогодні, дивлячись на тебе, придумала як втікатиму, коли захочу. По покрівлях.

Мене завсіди дивує довіря арабів та арабок до мене, тому я завважала:

— А коли я зраджу твій проєкт чоловікові?

— Ні, ти не зрадиш!

— Чому ні?

— Ні, ні, ти ніколи не зрадиш — уперто повто- ряла альґерочка — сама не знаючи чому.

— Але про твого француза ти вже забула і вже потішлась? — запитала я.

— Не забула і була-б ніколи не забула, але коли він був повернувся до мене до Казаблянки, раз у ночі, несподівано, а потім сказав, що він мусить вертати, бо його жінка, ця сама блондинка, чекає на нього — так я й забула. Так забула. На другий день по цій ночі я виїхала заміж за Магомед бен Абеса і приїха- ла сюди. Француз не знайде мене більше, не побачить мене — завзято дотала вона. Ах, цієї ночі, знаєш пані, цієї ночі він казав мені, що не може жити без мене, просив, щоб я завсіди лишилась у Казаблянці, що він приїздитиме частенько до мене. Він цілував мене, так нестиг Над раном від'їхав, а я побігла до Магомед бен Абеса і також від'їхала.

Альґерочка зморщилася. По кількох хвилях я за- питала:

— Чи у твого мужа є ще й інші жінки крім тебе?

— Ні! Я одна — гордо відказала.

Потреба кохання і почуття задріпів відчува- єся в кожному її слові, жести й поблисках гарячих очей.

Бідходячи, вона попросила позичити їй книжку, що розповідає про кохання європейців.

— Так ти й читати вмієш? — З подивом і здиву- ванням запитала я.

— Я з Альґеру, пані — гордо і коротко вона го- яснила.

Я вишуквала поміж моїми книжками французьку книжку, що розповідає про кохання, винесла її по- дала їй.

Схопивши книжку, вона стала перелистовувати її, шукаючи образків.

— Завтра я принесу тобі образки.

— Колірових образків — вигукнула вона, а її очі засяли вогником щастя.

— Гаразд, колірових — і ми сердечно попро- щалися.

* * *

Купивши пакет карток; солодкі жіночі обличчя, пари закоханих при місячному сяйві; чоловік, що дер- жить в обіймах свою жінку, якій з голови спадає пшобний вінок і довгий білий серпанок; родинна іділ- ля над колицкою; та чулі сцени прощання біля ко- рабля з написами „прощай“, я виїхала на покрівлю.

Моя альґерочка стояла на цьому самому місці, що вчора і побачивши мене радісно защебетала.

— Ах, пані, пані, я вже з годину жду на тебе. Сьогодні я перчитала аж десять сторінок твоєї книжки. Скажи, чому всі твої книжки такі сумні? Чому ніколи у вас так не буває, щоб не покидалися, щоб вічно кохалися?

При цих словах вона витягла руки до карток, які закримітила в моїх руках.

Айша лакомо та з захопленням оглядала картки, а на вигляд зворушливого прощання сльози покотилися з її глибоких очей. Сильно притиснула картки до серця і голосом, придушеним сльозами прошептала:

— Я хочу поцілувати тебе, пані. Я, я зараз винесу драбинку і ти вийдеш до мене.

Не чекаючи на драбинку, я вилізла на підмурок, а з нього стрибнула до неї.

Раптом я почула на собі руки, що обмацували мене й побачила двоє наляканих очей.

— Ну, маленька Айша, чого-ж ти налякалася?

Вона кинулась мені на шию, стискаючи у своїх обіймах, покрила моє обличчя, шию, одяг, гарячими поцілунками, а на мої рамена спадали її гарячі сльози.

— Годі, годі Айша. Коли тобі прийдеться втікатися, так ти скакатимеш із ще вищих мурів — відказала й посадила її на розстелений килим.

Балакаючи, ми забули про все, що сонце вже зайшло, що холодний місяць вже вирізався срібним двозубом на темному небі та навіть про те, що служниця вже двічі тукнула на Айшу.

Нарешті я попрощалась, обіцяючи прийти до неї завтра перед вечером.

Але „завтра“ увечері моя Айша не вийшла на покрівлю, ні позавтра, ні тиждень по нашій останній зустрічі.

Мені по ній залишився її глибокий, сумний погляд, меланхолійна, наївна усмішка та гарячі звуки її милого голосу.

Я писала і писала два листи.

Без відповіді.

У день мого від'їзду та працання мої сусідки арабки розповіли мені, що вони ніколи у ночі чують глухі стогони та плач, що доносяться з того дому, якого покрівля знову опустіла і стоїть самотньо.

*

* *

Пароплав відпливав від берегу.

В руках два букети з мімози, диких лілей і квіту з помаранч.

На березі стоїть Каїд Кадур бель Лябрі, його вибранка Фатма у рожевому одязі з заслоненим обличчям та Рене.

А за ними пальми, сонце, Мароко і ціла Африка. Прощайте! Прощай Мароко, золота безжурна земле! Широка, запашна країно!

Ах, який теплий, незабутній куток ти виграла у моєму серці.

ГАННА ВІКТОРІВНА СОВАЧЕВА

В часі від 18.—23. листопада ц. р. завітав знову театр ім. І. Тобілевича до Львова. Зовсім новий репертуар несе та відомі нам першорядні артисти притягнули публіку на всі вистави. І тут знову могла подивлятися майстерну гру Ганни В. Совачевої, яка в пєсі „Мина Мазайло“ досягнула небувалих мистецьких вершин. Саме тепер припадає десятилітня річниця її праці на сцені.

Десять літ уже грає Ганна Вікторівна Совачева на українській сцені, десять літ важкої праці, благородного зусилля та блискучих успіхів лежить за нею. Її виступи в московській опері намагає ще наше таможнє громадянство, але на справжній важкий шлях

Ганна Вікторівна Совачева, артистка театру ім. Тобілевича.

української артистки ступила вона щойно в 1921 р., коли то під дирекцією Загарова пані театр дійшов до небувалого розквіту.

Ганна Вікторівна походить із грецького роду Хартулярів, що здавна живе вже на Україні. По матері, яка була з українського роду Саренків, перейняла Г. В. тонке знання української мови та народнього побуту. Закінчивши в 1893 р. Інститут царині Марії, ступила Г. В., яку вже змалку тягнуло на сцену, до Музичної Драматичної Школи при Московській Фільгармонії. В роках 1902-3 виступала в російській опері в Москві, де дебютувала в ролі Наталі в опері Даргомижського „Русалка“.

Одружившись із лікарем Василем Совачевим, який став пізніше головним лікарем армії УНР., залила Ганна Вікторівна родинним життям.

(Продовження на стор. 10).

Д-р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувний лікар заграничних клінік, спеціаліст шкірних, венеричних і сексуальних недуг (полова неміч) та лікарської косметики

ординує в шкірних недугах і т. д. від год. 8^{1/2}—10, 18—18. в косметичній від 10—11 і 16—18, в неділі і свята від 10—11.

Гірське сонце. Вапофор. Діатермія. Криотерапія. Сепараткові ждальні.

ЛВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА Ч. 22, Ш. ПОВ.

(біля „Народної Гостиниці“).

Вігда до житку. — Телефон 38-90.

Д-Р СОФІЯ ПАРФАНОВИЧ.

ДЕЩО ПРО МУЖЧИН

Одного дня мої читачки заявили мені, що вже доволі начиталися про жінок, передискутували справу і зарядили себе до відповідних типів. Тенер-же бажають довідатися, які є мужчини? От тобі заковика! Мені, лікаря жіночих хоріб питають про мужчин! Алеж мислі налі, мужчини ніколи не були моїми пацієнтами!

Ні, такі хочуть знати про його і край! От і приходиться до „Нової Хати“ запросити низку мужеських типів, а читачкам сказати: прошу, оглядайте і вибирайте кого любо!

Як сказано, наука про конституцію розмірно мала та несповна. Але якби не було, більшість праць відноситься до конституції жінки. Це вже виходить з фізіологічного завдання жінки: бути матір'ю та передавати свої прикмети дітям в більшій мірі ніж мужчина.

Інакше мається справа з мужчинами. Їхнє поже життя є тільки одною зі звичайних функцій тіла, воно не вимагає ані особливо збудованого тіла, ані якнебудь тісно достроєної психіки. Більшість мужчин відмежовує її гостро від решти фізичного і духового життя; до вишків належать мужчини для яких ці справи становлять найважливішу і найповажнішу справу. І справді, їхня конституція, ціла їхня будова, їхнє доривоче і короткотривале завдання при творенні нового життя дозволили на витворення типів, яких прикмети: сила мизів чи мізку, а психіка більше в гармонії з цими обома чинниками ніж із життям половим. Пригляньмося мужчинам!

Різні школи вчених ділять людей загалом на різні типи. Хоча назви надають інші, проте суть остає ця сама. Прийім отже номенклатуру французької школи Сіро. Вона ділить мужчин на чотири типи:

1. Тип віддиховий. У його найбільш розвинені наряди, які служать віддиханню, отже середня партія облича, великий, деколи закривлений ніс, відстаючі вилиці. Сильно розвинена клітка грудна.

2. Тип травний. Має особливо розвинену долішню частину облича, сильні щок, коротку шия, великий живіт. Такі чоловіки їдять радо і багато. Це не красавці клясичного типу, тільки добродушні грубаси, прикладні чоловіки (за тяжкі до зрад і любовних конфліктів), добрі батьки. З натурн оптимісти.

3. Тип мясневий: клясичні красавці, гармонійно збудовані. Велика, гарна голова, сильні мужеські мисні, широкі рамена. Це спортсмени наших часів, вже децо мініатюрні проти грецьких борців і атлетів, вони завжди були й осталясь любимцями жінок. Вони неприличні вдаватися в проблеми та йти певигідними стежками духових потреб і звязків, без великої застанови беруть приємність, а оминають труднощі. Врutable і невизрозумілі, лизткі і щоденні, вони мало надаються на чоловіків для жінок, які мають складнішу психіку та більш розвинене умове життя.

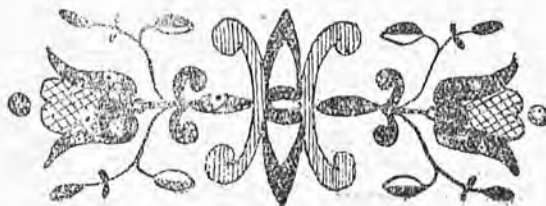
4. Тип мізковий. Це сучасний інтелігент. Малий,

навіть дрібний, велика голова, високе чоло, короткі ноги. Цей малий чоловічок, „мозок в реторті“, коли хоче, будве літаки і радіа, є композитором і вченим, лікарем і природником, дослідником і творцем. Всетаки його тіло не має претарних, повних форм, воно не одушевляє своєю гармонією ані не заспокоює естетичної туги. Тільки не треба думати, що кожний малий нікчеменький чоловічок зараз і буде генієм, визначною одиницею з групи вище згаданих. Чистих типів мало, як я вже пераз згадувала, а якраз цей тип „псує“ велика і дуже часта домішка астенічного. Про астенію ми вже довідалися з науки про жіночу конституцію. Тут можна додати, що вона в рівній мірі по'являється у жінок як і в мужчин. Астенік високий, або й середнього росту, худий, блідий, грудь плоска, або вгнута, кінцівки довгі. Він мало відпорний на хориби, западає на сухоти, а його червова система слабка і не видержлива. Не завжди зрештою астенія псує. От візьмім мясневий тип: коли до його домішано астенічних прикмет, він тратить свою грубість, чи бездушність, він „субтельніє“. Зате мізкового типа ця домішка ще ослаблює та відбивається шкідливо на його фізичній будові, його і так нетривкому здоров'ї, та перспружених нервах. От якраз таких мужчин начислюємо в Європі найбільше, а важкі обставини життя, в першу чергу некорисні гігієнічні умови праці інтелігента, чи робітника чим далі погіршують стан сучасного мешканця світу. Не диво отже, що гігієністи і антрополози з тривогою глядять в майбутнє білої раси. Вони бояться, що слабе, худощаве тіло буде щораз більше заникати, уступаючи розвоєві мізку, а з людини згодом остане клубок нервів. Щоби занобігати такому некорисному спрямуванню нашої раси, проти-ставлено ряд гігієнічних та ег'єнічних чинників, між іншим спорт, відповідну відживу, організацію праці і т. д.

Але нас як жінок покищо не обходить майбутнє раси ні цілого світу. Ми хочемо пізнати якнайбільше мужчин, розумітися на них, щоби могли розрізнити „фарбованих лисів“ та вибрати тип, який нам найбільш відповідає. Важна для нас і інтелігенція, але не погорджуємо красою і силою. От тут ми стаємо перед важким завданням. Як сказано типи не виступають в чистій постаті, а для пожиття двох людей важнийший не сам тип, а добір і гармонія обох типів.

РІДКА НАГОДА!

РІДКА НАГОДА!

ОКАЗИЙНО МОЖНА НАБУТИ
В КРАМНИЦІ КООПЕРАТИВИ„Українське Народне Мистецтво“
БОГАТО ВИШИВАНУ КАПУ З БУРУНЧУКУ
НА ЛІЖКО І ДВА НАКРИВАЛА НА ПОДУШКИ.

ВИСТАВКА КНИЖКИ Й УКР. НАР. МИСТЕЦТВА В САМБОРІ

Самбірська філія „Просвіти“ дала почин до культурної події в житті Самбірщини: в часі від 25. жовтня до 5. листопада ц. р. влаштувала виставку книжки й народнього мистецтва в Самборі. Старанним комітетом було, показати громадянству наш дорібок на обох тих ділянках та розмір в якому Самбірщина причинилася до цього.

Кілька салъ „Бесіди“ заповнили експонати. Окрім найбільш відомих наших видавництв, виставляють тут Бойківський Музей, кооп. „Українське Народне Мистецтво“ у Львові, кооп. „Гуцульщина“ в Косові, ин. О. О. Кульчицькі, кооп. „Шовк“ та п. Михайло Чухрай із Самбора. Перегляд наших видавничих і мистецьких сил новий і докладний.

Велика саль, перна від входу заповнена книжками. На великому середньому пульти розложено видання Укр. Накладні в Коломиї, Просвіти, Світу Дитини та Держ. Видавництва України. Видань багато, хоч і мало чепурних. Гладкі вінет популярних книжок зрозумілі, однак дивно вражає немистецьке виконання окладінок у диточих виданнях Світу Дитини, які повинні виховувати смак у нашої дівчорі. Цілу стіну салі займають видання „Червоної Калини“. Окрім календарів, виставлені тут відомі книжки видавництва у своїх скромних, гладких одностроях.

В цій самій салі розміщено також експонати Бойківського Музею, на жаль тільки при одній меншій стіні салі. Переважає тут народня пона бойківських околиць. Старовинні жіночі очіпки, бойківські мальованки, чоловічі „дугані“ та інші предмети шиті в народній номі Бойківщини. Моделі бойківських хат з типичним тридільним поділом, штучні дерев'яні замки, мозольні диточі забавки з тонких дерев'яних трісок, кілька ляльок мініатур у народній номі Бойківщини, ось предмети, які ілюструють народній побут цієї околиці. З багатств Музею виставлено тут також кілька евангелій із XVI і XVII ст., шляхетську грамоту з часів Йосифа II., ікони з XVI ст. та старовинні церковні хрести. Оці зразки музейних експонатів вказують на старання Музею, обхонити в своїх збірках усе мистецьке й культурне життя Бойківщини, що йому, як обласному Музею напевне вдасться. Старанно упорядкована збірка бойківських вишивок доповнює цю картину.

Дві менші салі призначені для експонатів кооператив „Українське Народне Мистецтво“ та „Гуцульщина“. На столах розложені вишивки, обруси, доріжки, серветки. Стіни прикрашені збіркою взорів кооперативів з різних околиць Галичини. Тонкі прозорі занавіси з полтавськими галтами покривають вікна. Вишивані дрібнички, хусточки, торбинки, краватки, канана, застелена пушистим ліжником і м'якими вишиваними подушками, показують як уживати цих чисто народніх прикрас у модерному помешканні. Зразки кераміки стоять на етажерці; на жаль їхні краски та лінії вже затратили чистий гуцульський стиль, а являються тільки змагірованим їх наслідуванням. За те чарують усіх правдиві гуцульські коралі своїм вдатним добром красок та старовинною формою.

Килими кооп. „Гуцульщина“, хоч і задержали народній рисунок, зате далеко відбігли в красках від

первної гармонії гуцульської вишивки. Так само їхні макати, які повинні взоруватися на претарних гуцульських занасках або тайстрах, являються тільки незручним перелицьованим „ловіцких“ тканин. Зате лиши вироби кооперативів, рушники та портієри з тизним нестрим узором в видерзані в красках та заслугують на поше призначення.

Окрему кімнату призначено тут для килимів та народніх типів О. О. Кульчицьких. Деякі зокрем нові проекти захоплюють нас своєю сміливістю, прим. впер-

Із виставки книжки й народнього мистецтва в Самборі.
Ляльки в гуцульському вбранні.

ше видно тут народні вишивкові мотиви, примінені на зовсім модерний лад. Народні мотиви гуцульського ліжника відродилися в певеличкому нестрому килимі. Відомий білорожевий килим данцієської виставки, введений тут у брудножовтих відтінках, показує нову, незвичайно вдатну гармонію красок. Видно, що артистки шукають і добувають усе нові форми з багатої народньої скарбниці.

Значно менше згармонізовані в лінії й рисунку є килими з робітні М. Чухрая в Самборі. За те лиши його вироби, полотна, рушники й обруси є незвичайно добірної якості та заслугують на увагу зі сторони громадянства. З робітні М. Чухрая приміщено тут килимовий станок із початим килимом, на якому демонстрували в часі виставки способ і техніку ткацтва.

Кооп. „Шовк“ виставила зразки яєчок шовкопрядок; коконів та готової шовкової пряжі.

Виставку відвідало громадянство зі Самбора й дооколичних сіл. Треба надіятися, що такий примір захопить і другі повітові міста до такого культурного діла — перегляду нашого мистецького й видавничого дорібку.

Л. Б.

ДО НАШИХ ПЕРЕДПЛАТНИЦЬ

І знову проминув один рік видання; з гордістю вступає „Нова Хата“ в осьмий рік свого життя. Як звичайно, так і цього року наводить вона підсумки своєї праці і зиркає трохи в майбутнє, цікава, що нам оцей рік принесе.

Але заки можна подумати про майбутнє, треба розглянути минуле. А воно представляється доволі невідрадним. Сотки невіриваних передплат визирає з картотек наших передплатниць, щораз частіше приневолені ми здержувати з цієї причини висилку журналу. І коли чуємо у відповідь нарікання на кризу й безробіття, стає це все незрозуміле. Невже не треба нам у цей важкий час розради й помочі, яку ми знайдемо належно в журналі? Невже не відчуваємо такої культурної потреби, як прочитання журналу і в найбільше скрутний час?

Болюче почути такі слова тоді, коли „Нова Хата“ числила твердо на Вашу поміч. А помічу називає вона піддержку, поширення часопису, точне вирівнювання передплати. Ніколи не зверталася до Вас по щось більше від цього звичайного обов'язку кожного передплатника, ніколи не зловживала Вашою терпелістю для своїх цілей.

А тепер в часи матеріальної скрути, коли кожне наше видавництво бореться з труднощами, забуваєте про цей свій перший обов'язок! І тому, як не прикро нам, приступати до таких мій, не бачимо іншого виходу, як здержувати висилку часопису тим, що довгий час залягають із передплатою. І тому не дивуйтеся, дорогі передплатниці, коли прилетить одно, друге упізнання. Колиб Ви знали скільки упізнень приходиться нам вислухувати тепер щодня!

А „Нова Хата“ так хотіла би лишитися Вашим щирим приятелем, без якого не можна обійтися! Вона не спочиває, вона думає про те, щоби знову дати Вам щось нового, цікавого, різноманітного. Тепер, коли Ви вже маєте альбом народніх узорів із 12 кольорових таблиць, прийде щось нового, практичного. В 1932 р. приносиме „Нова Хата“ безплатний додаток про науку крою протягом цілого року, який заступатиме до теперішні аркуші. Додаток цей зложиться при кінці року на практичний альбом. Окрім цього постійного додатку, появляться ще чотири таблиці взорів, різнокольорові й однокольорові, так що цього року матиме додаток до кожного числа.

Що скажете на це? В той час, коли другі редукують, обмежують, ми навпаки хочемо поширитися, розбудуватися. Бо маємо довіря до Вашої приязни, числимо на Вашу піддержку й хочемо в ті часи, коли все сумне й понуре, порадити Вам, як із цим змагатися успішно.

Але це ще не все; ми приготували несподіванку і для членів кооп. „Українське Народне Мистецтво“. В слідуючому році всі члени кооп. „У. Н. М.“, які доповнили уділ, діставатимуть часопис даром на протязі одного кварталу. Себто передплата журналу коштуватиме для членів кооперативи 14.— зол., а не 18.— зол., коли платитимуть її з гори, а 15 зол. а не 20.— зол., коли платитимуть її квартально. Ця засада, з якої користають лише члени кооперативи, важна від 1. січня 1932 р. для всіх наших давніх і новозаписаних членів.

Але й другим передплатникам хочемо щось обіцяти: всім, хто збере на протязі 1932 р. десять нових передплатниць, які зложать квартальну передплату, даємо „Нову Хату“ даром протягом одного кварталу. Попробуйте поширити наш журнал!

На це наше рішення звертаємо увагу всіх жіночих товариств тут і за морем. Коли поведуть як слід пропаганду між своїми членками, зможуть легко придбати нам десять передплатниць на протязі одного року. За таку пристугу діставатимуть журнал даром на протязі одного кварталу.

А тепер кінчимо вже з обіцянками та чекаємо від Вас тільки сповнення Вашого обов'язку — вирівнювання передплати. Не повірите, як прикро нам посплати упізнання й здержувати журнал!

(Докінчення статті зі стор. 7).

Підчас російсько-японської війни в 1905 р. вишколилася Г. В. як сестра-жалібниця й поспішила на Далекий Схід, де пережила всі страхотти війни й відвороту. Але це не відстранило її стати в ряди сестер-жалібниць підчас світової війни в 1914 р. Велика революція 1917 р. застала її в Чернівцях, де вона разяке стала живо працювати на освітньому полі. Була активним членом в українському військовому Клубі ім. Полуботка, який об'єднував невідомі ще військові елементи та горнув їх до освітньої роботи.

Пережила Г. В. і громадянську війну, в якій не один раз попадала в небезпечку розстрілу, або концтраційного табору та враз із українським військом та урядом опинилася в 1920 р. в Тарнові. Тут знайшов її Олександр Леонідович Загарів (давний її товариш по Фільгармонічній Школі в Москві), який в тому часі був режисером українського театру „Весіла“ у Львові. Враз із іншими, запросив і Ганну Вікторівну до цього театру. Для 20. жовтня 1921 р. переїхала Г. В. до Львова й від того часу не покинула української сцени.

В 1923 р. виїхала Г. В. з режисером Загаровим та п. Морською до Ужгороду, де вони об'їхали театр „Просвіти“. Г. В. грала тут як артистка, а також показала своє вміння як самостійний режисер. В 1929 р. Г. В. вступила в склад артистичної трупи театру ім. Тобилевича, де й працює до тепер.

Протягом десяти літ сновилася Г. В. Совачева велике завдання української артистки при різних наших театрах та зберігала високий мистецький рівень гри, не зважаючи на всі труднощі матеріального існування. Видатними її поставами є роли Марії Андріївної в „Законі“ Винниченка, Городничихи в „Ревізори“ Гоголя, Птицовой в „Шоколадовому воячку“, Вусті в „Гриці“, Перекунки в „За двома зайцями“. Насті в „Чумаках“, Матері в „Тарасі Бульбі“ і т. д. Із несе поставлених під її режисурою мали найбільших успіхів „Живий труп“, „Польський жид“ і „Пані і її хрещеники“.

Слід згадати про ще одну ділячку її праці, яка досі чомусь мало відома. Це її переклади з чужих мов, якими вона збагачує репертуар наших драматичних театрів. Мало хто знає, що переклади: „Вояки та вівці“ Островського, „Пані і її хрещеники“ з французького, „Дурень“ Фульди з німецького, це діло її рук. Із тих, що не були ще на сцені треба згадати „Мадам Сан-Жен“ Сарду, „Ельгу“ Г. Гавитмана, „Капітана Бросбаунда“ В. Шова. Завдяки її невтомній праці на цьому полі має наш театр спромуго ставити ці пьєси та йти одним кроком із західно-європейським мистецьким світом.

У десятиліття такої невтомної праці слід заставитися хоч би хвилину над цією небуденною енергією людини. Хто знає, в яких обставинах працюють наші театри, для того цих десять літ стане поважним шматком часу.

Ю. М.

ПОРЯДОК У ШАФІ

Сьогоднішня жінка не додає ідеалу гардероби в суто наповненій шафі. Згідно зі своїм смаком та потребами витворить собі вона якийсь стандартний порядок своїх суконь, в якому старі приношені річі заступає новими того самого стилю.

В такий спосіб досягне вона того на жаль вимріяного ідеального стану, коли жінка матиме завжди що вбрати для всякої нагоди. Коли хтось у останній хвилині приймає гачки, гудзички, чистить плями або плац від болота, не буде ніколи скоро й на час одигнений. Одиг не нищиться так від поношення як від незручного вішання або складання та швидкого, педбального чищення. Хто не може часто відновляти своєї гардероби, повинен присвятити 2—3 години на тиждень на те, щоби її удержати в порядку. Треба переглянути, чи не бракує де гудзика, чи не пореться десь підшивка, чи не треба вирасувати якоїсь помятої спіднички, або витріпати вовняної суконки.

Сукня повинна мати подостатком місця в шафі та кожна свій особливий вішачок, щоби не мнулася. Перестерігаємо перед вішанням на кілочки. Від цього сукні дуже мнуться та витягаються в невідповідних місцях. Але й вішачки мають свої хоби, особливо вішачки надто вузькі, тому що сукні з великим вирізом біля шиї не вдержаться на них. Часто такі вішачки вриваються своїми кінцями в рамена сукні та лишають там жахливі горбочки, які дуже трудно усунути при прасуванні. Найкраще було би, коли би можна догідно регулювати їх ширину до кожної сукні. Але й неподвижні вішачки є вигідні, коли маємо їх певний запас у всякій величині.

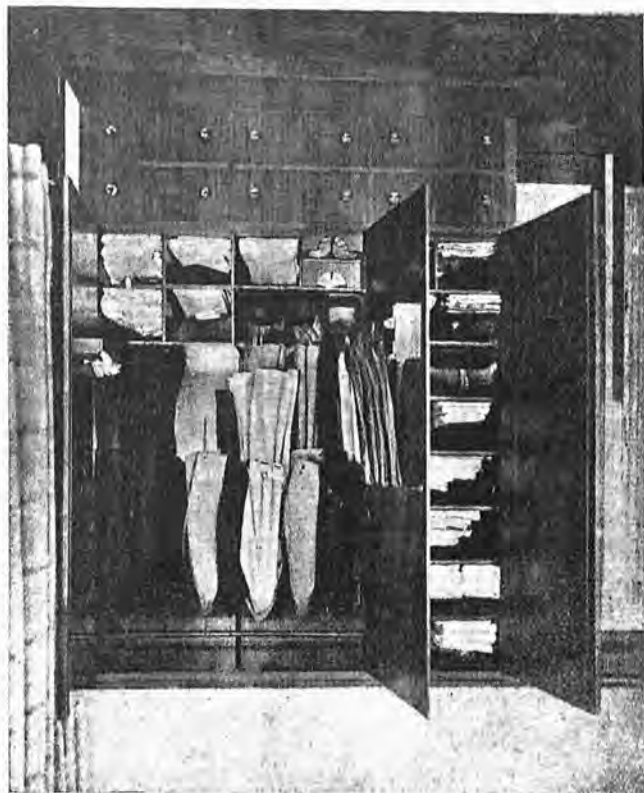
Щоби піжна тканина шовкових суконь або підшвинок не зачіпала об деревляні грані вішака, треба обтягнути його шовковою або оксамитною стяжкою. Коли вішак дрітятий, можна його дуже гарно обгачкувати волічкою або штучним шовком. Найкраще можна приміняти тут старі шовкові панчохи, коли покроїти їх у вузькі смужки та обвинути ними вішак. Кроїтимемо їх спіралью, щоби зискати як найдовшу смужку. Коли хочемо вішак обгачкувати, вигачкуємо наперед якусь шапочку на кінець вішачка, підложимо його ватю і прикріпимо кількома стібами, а потім почнемо обгачкувати рамена.

Вечірні сукні, а особливо ясні делікатні сукні треба вбирати в шафі у покривець із м'якої, дешевої матерії. Найпрактичнішою його формою буває доволі широкий мішок, який на горі застібується, або зав'язується.

Вода, мило, мильні платки, бензин — це важні помічники в удержуванні гардероби. Дрібні прикраси сукні, які тепер так дуже модні, комірчики, манжети, жаботи не можна прати разом із біллям, а завжди окремо. Їх треба мати одну-дві в запасі, щоби можна швидко змінити, коли одна виглядає вже несвіжо. Так само треба завжди самому прати шовкові панчохи й ніколи не довіряти їх чужим рукам. Шовкові панчохи не можна дуже сильно прати а тому не треба їх дуже заносувати. Переться їх у розвареному милі або мильних платках, тільки переминаючи їх й складаючи їх. Виполокати треба в чистій літній воді, викрутити тільки витиснувши воду долонями й повісити стопою на гору. Так само треба обходитися з предметами зі штучного шовку.

Вовняні плетені річі не можна вішати до шафи, тому що можуть витягнутися. Їх складають у долішній засувці шафи. Прати їх можна також дома, але обходитися треба при цьому обережно. В літній воді

та мильних платочках треба їх уважно перепрати, себто перемнути, минаючи кілька разів при цьому воду. На кінець сполокати в чистій літній воді з оцтом, коли ці річі колірні. Плетених річей не можна ніколи полокати в зимній воді, тому що від цього вони тверднуть. Виполокавши річ, треба витиснути з неї воду, й поставити сушити в такий спосіб: простерти на стіл рушник, або старе простирало і розложити

Трюхдільна шафа, яка містить у собі все вбрання, білля, сукні, черевики й капелюхи.

на ньому рівно випрану річ. Так нехай вона сохне. Не можна виставляти її на сонце або вішати коло печі. Найкраще лишити її там де є протяг; вона висохне скоро й добре. — Коли вовняні річі особливо брудні, добре додати до води при пранню трохи амоніаку.

Чищення плям на сукнах вимагає досвіду та вміння. Коли плями великі й ми не знаємо їхнього походження, раджу вам дати дану річ хемічно вичистити. Тільки менші й свіжі плями можна вичистити з успіхом. Плям від вина можна позбутися, коли виперемо те місце в солодкому літному молоці. Товсті плями на оксамитній сукні чистимо терпентиною, потираючи дотичне місце ганчіркою проти волосу. Товсті плями на чорному шовку потираємо сальм'яковим спиртом, потім намочимо в м'якій воді а вкінці випрасуємо поміж двома лляними рушниками. Такі самі плями на вовняній сукні чистимо розчином із одної частини сальм'яку а восьми частин води. Тремо ганчіркою з такої самої матерії, як сукня.

Як сказано, роботи є досить з цієї нашої гардеробою. Ніхто не повірив би, скільки це часу забирає та скільки досвіду тут потрібно. Але це робота необхідна так само як і миття чи їжа. Передумовою культурної людини є, коли не модне та відповідне, то бодай чисте й опрятне вбрання.

О. П.

РІЖНІ ВІСТИ

Вісти з Золочева. З ініціативи Просвітно-Шкільної Секції Союзу Українок у Золочеві влаштовано виставку ручних робіт в дні від 19. до 22. вересня 1931 р.

Святочне відкриття виставки відбулося при співучасті численного громадянства Золочева. Вступне слово виголосила п. С. Олесницька, голова Союзу Українок в Золочеві. Виставку улажено, як це зазначила п. С. Дмитруківна в своїм гарно опрацьованім рефераті на тему: „Своєрідна культура помешкання й ноші“, — в тій цілі, щоби спричинитися до поширення народнього мистецтва в нашому побуті.

Сама виставка робила дуже миле вражіння. Вишивки повні краси та різноманітності, дали золочівській публіці образ своєрідного мистецького характеру.

Антиалькогольний конгрес у Кракові. В дні 11, 12. і 13. жовтня ц. р. відбувся у Кракові щогорічний польський антиалькогольний з'їзд. Наше Т-во „Відродження“ взяло в нім пасивну участь, висилаючи своїх відпоручників у ролі очевидців, щоби могли засвідчити собі стан протиялькогольного руху в Польщі. Відпоручницею Т-ва „Відродження“ була наша співробітниця, п. д-р Софія Парфанович.

Виставка книжки в Миколаїві н. Дн. Миколаївська філія „Просвіти“ влаштувала виставку в дні 25., 26. і 27. жовтня ц. р. У ній взяли участь усі українські видавництва. Виставляли також часописи „Жіноча Доля“ та „Нова Хата“.

Померла Тата Дарабі, відома провідниця жіночого руху в Індії. Освічена й енергійна, вона завжди брала участь у міжнародніх жіночих конгресах і тому всім учасницям добре знакома її поважна постать у народньому строю. Завзята націоналістка, вона йшла слідами Ганді в боротьбі за свободу Індії.

Рената Тіршова, визначна чеська діячка й дружина організатора чеського соціалістичного руху дожила віку сімдесять літ. Карловий університет у Празі вшанував цей день, іменувавши її почесним доктором.

Мораторія на діти. Союз християнських церков у Сполучених Державах видав недавно анкету на тему способів, якими можна би зарадити сучасній економічній кризі. Більшість відповідей підчерпувала konieczність обмеження народин дітей, як умовину економічного й морального порятунку.

Відома суспільна робітниця й авторка знаної книжки, п. н. „Примусове материнство“, пані Маргарит Зенгер, виголосила в Нью-Йорку перед тисячами слухачів промову, в якій звивала жіноцтво до зорганізування мораторії дітей і гарячо накликувала, щоби ні одна жінка на протязі двох літ не мала дитини. Свій поклик потивувала і konieczністю економічного характеру, й тим, що діти народжені у час загальної світової господарської нужди, з природи вже будуть першові й недорозвинені фізично. Пропаганда за обмеженням народин відноситися мусить не лише до бідних, але й до заможних груп.

Замітною подією є те, що в той сам день, коли Маргарит Зенгер пропагує в Нью-Йорку мораторію дітей, в Італії пекар Люіджі Сперандіні дістає від Муссоліні шляхотство за... десяту дитину.

ОСИПА ЗАКЛИНСЬКА.

ПЕРЕДРІЗДВЯНІ МІРКУВАННЯ

Великі круги людей захопили протиялькогольний рух. Із власної доброї волі відреклися вони вживання алькоголю, пива, вина та горілки, не дбаючи про те, як поставиться до цього громадянство офіційно. Організація абстинентів обіймає сьогодні вже всі краї, всі народи, всі держави.

Велика мусить бути ідея, в ім'я якої луняться люди так щиро й безкорисно. І справді бачимо, що в рядах її стоять визначні особистості, славі лікарі та вчені, видатні політики й діячі. Всі вони нищать, говорять і переконують, що пабїлічним ворогом людства є алькоголь, який віками нищив і нищить людський організм. Він є джерелом всяких педуг, жертвою яких падають щасливі діти алькоголічних батьків.

Поміж цими людьми слід би згадати хоч би світлу постать Т. Г. Масарика, великого чеського політика, який багато зусиль положив для поширення протиялькогольної ідеї. Другий президент, Гувєр, завдячує своє президентське становище антиалькогольній ідеї, якої він є щирим прихильником. Цікаве те, що Америка, яка вже від ряду літ завела в себе прогібіцію алькогольних напиків, при останніх виборах вибрала таки прихильника прогібіції на президента. Видно, що ідея ця і в практиці показувалася доброю.

Українці поставилися зі зрозумінням до цієї ідеї. Із статистичних даних, які виголошено на останньому польському антиалькогольному конгресі виходить, що антиалькогольна ідея проникла на села в цілості тільки в східно-полудневих повісствах. Укр. антиалькогольне Т-во „Відродження“ видало в останньому часі заклик, у якому звиває до абстиненції в часах цієї важкої матеріальної скрути, яку переживаємо тепер. За ним послїпило студентство, яке пише в своїй відозві: „Звиваємо селян, щоби перестали пити, а ми інтелігенція не сповняємо цього першого нашого обов'язку?“

А чому ми, українське жіноцтво стоїмо осторожно від цього великого й важного руху?

Спосіб ведення господарства, порядок у хаті та товариські обов'язки спочивають головню на нас. Чомусь закорїнився такий звичай, що на свята чи іменини обов'язково треба поставити перед гостями алькоголевий напикот. Чомусь здається, що воно „не випадає“ не прийняти їх цим. Винравдуємо себе тим, що цеж не п'ятка, а тільки так трохи для кращого апетиту чи травлення.

Це самообман. Алькоголь нікодить у всякому виді і в найменшій кількості, коли не фізично то напевне морально. Діти привикають до того, що алькоголь стоїть на столі, освоюються з його виглядом, а часом і смаком і виростають з тією свідомістю, що алькоголь це зрозуміла річ у поживі людини. Вже й не говорю про те, скільки гроша пропадає марно через це у чужих для нас руках!

Але для того, щоби відмовити собі цього напикту й проломати відвічну традицію треба мати трохи морального гарту. Треба мати цю моральну силу, яка є прикметою сильних характерів. Не боятися людської насмішки! Проломати давню закорїнену звичаї!

До Вас, українські жінки! Попробуйте цього року на Різдво подати замість алькоголю здорові, смачні, неалькогольні напикти! Поставте на стіл карту „Рідної Школи“!

ЧИ ВИ Є ЧЛЕНОМ УКТОДІ У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 3? РІЧНА ВКЛАДКА ЗВЧАЙНОГО ЧЛЕНА ВІНОСИТЬ 6 ЗОЛ.

У МИСТЦЯ ЗАЧІСОК

— Добрий вечір! Чи моя панночка відома?
— Прошу, прошу дуже, якраз скінчила зачіску, прошу ближче.

Щаслива скидаю плащ. Якесь гарна пані зі сіткою на волоссю й на очах обкидає мене дивним поглядом. Блискавкою охоплює мене вражіння тасмної дами, романтичної, демонічної незнайомої дами...

— Марто! — щасливий виклик розбуджує мене з мрій.

— Марійко!

— Певно йдеш на концерт!

— Певно, певно, бачиш, як ми щасливо зустрілися!

— Серве Марто! — кричить хтось зі сусідньої кабінки. — Ти також тут? А це що сталося? — Пізнаю задирилу Олю.

— Добрий вечір і не обиджай мене Олю! Я постійний гість у нашого мистця. Він оден вмів зробити з мене красуню. Але зовсім не дивуюся, що тебе тут досі не зустрічали. Ти, що хіба раз у рік відчуваш потребу влекання зачіски...

— Перестань Марто! Не люблю глузливих дотепів! Як ти чешешся? Я в кучерики. Тато дуже любить кучерики.

— Тато, ха, ха, тато!... — сміюся й приміщуюся вигідно в теплій, привітній кабінці. Присмію глядіти в ясне зеркало, як у кого гарні очі... Оля щаслива, що чеше її сама вправна рука нашого мистця, — правда, ви-ж знаєте, хто він? Розуміється: вулиця Бляхарська ч. 11, телеф. 93-21. Затямте собі те, гарні пані, не забудьте про те гарні приїзжі, в добі шалючих танців... Бо наш мистець зачісок умів надати волоссю дивного чару, бо хвилі, виплекані його рукою діляють на хвилі серцець і мають дивну, магнетичну силу...

Моя панночка чеше також дуже гарно. Присмію віддати своє волосся в її біленькі, виплекані руки.

Марійка жде на нас і переглядає часописі. Оля одна зовсім не пудрує. Пиястка звикла довго сидіти. Язичок впрям у неї дуже скоро крутиться й не дає скувати. Нині пропало, як зійдуться три товаришки, що давно не бачилися і йдуть вечером на той самий концерт!

— Марто, як ти укладеш своє волосся? — кричить нестемна Оля.

— Зовсім просто! Даю собі похвилювати й кінець.

— Ти втяла? Марто, ти втяла волосся? Під чий впливом ти це зробила? О, певно під впливом доктора! Я знаю, знаю... — Тут розуміється кричить Оля повним голосом прізвиське доктора, й радіє зі своїх слів, аж заходиться.

— Алеж Олю, схаменися! Що за напасть! Прошу Марійко, послухай! Пане шеф! Кличу вас на свідка! Посвідчить тій неможливій пані, котру саме тепер чешете, що ви, й тільки ви, як одиноко компетентні в цьому питанні, намовили мене й утяли мені волосся!

— То доктор, доктор, Мартусю, певно він! — верещить Оля. Наш мистець зачісок, чи коротко шеф, не може прийти до слова. Моя розумна аргументація надто безсилна супроти безоглядної Олі.

— Чи він все ще літає так за дівчатами й думає, що такий прегарний? Тепер він вибрав собі тебе, Марто, за цілю, правда? Ти певно захоплена його вусями! Цікаво звідки набрав він тої щитини?

— Олю! Звертаю тобі увагу, що доктор є тепер великим редактором, і добре зумів тебе зрізати, якщо

Фахово-доповняюча школа ім. Грінченка у Львові.
Наука господарства.

поважнися виступити вже раз зі своїм мізерним, товченим від сто літ концертом!

— О, горе, горе! — зітхав сміхом Оля.

— Пожди, пожди! Я йому в тому допоможу! Він якраз запросив мене до співпраці.

— Браво, браво, наша постко, дуже тішусь, що маєш посаду!

— Щоправда не треба бути аж посткою, щоб дістати посаду стенографістки, — але ти до мене тепер не ластися, бо вже нічого не допоможе. Я вже відповідно настроєна. Маю надію, що до такого ганебного концерту, на який ти здобулася би, взагалі не дійде, але якщо дійде, то побачиш...

— Маю надію, що такий ганебний доктор попаде вже раз у руки меткої дівчини, що йому добре протресе носа! Знаєш, не можу стравити його зарозумілості!

Оля розинустила свій язичок. Я дала їй волю, бо не було виглядів її втихомирити. Марійка доповняла виклад Олі про доктора вимовним сміхом. Я обмежилася до ледви помітних, двозначних зітхань. Я бачила, почувала з мужеського відділу, глибокий, баритоновий стон.

— О, Господи, — пройшла по мені дрож. — А якщо він чує нашу розмову?

— Слухай, Олю! Доктор дуже добрий чоловік... Він прегарна...

— Марто, Марто! Якщо би ти повірила його залицянню! Я перша... Ах, вже маю ослоту тебе вибити! Но, спробуй, як хочеш, але...

— Ти не потребуєш так багато балакати, Олю. Я ручу, що Марта має добрий смак. Вона дійдалась би на такого бляза! — Марійка погірділиво свиснула.

Стук. Щось впало. В мужеському відділі неспокій.

Марійка підійшла до мене й острахом розширилася її й так великі, прегарні очі:

— А якщо він є тепер там?

Здоровий кашель з мужеської сторони зі знайомою нам добре за красою, зморозив мене й Марійку. Але Оля, яка звикла слухати й чути тільки саму себе, не чула нічого. Говорить даліше нестемно про різкі невдачі спроби доктора, його залицяння й перетвалки.

— Знаєте, й вони всі зійшлися відтак у спальні в інституті й стали собі розказувати свої переживання. Виявилось, що доктор усім трьом і в той сам спосіб освідчився! Ха, ха, ха...

Я застигаю. Моя посада!

А саме часом наш мистець зачісок зі своїми підвладними добігав до ціли. Зеркало до нас усміхається.

виходимо щасливі. Але горе! На Руській вулиці кла-
няється нам вимовно доктор! Оля німогісенько, але я
з Марінкою добре знаємо, що він нас тут ждає... Ох,
моя посада!

Не знаю, чи доктор не вимовить мені посади. Він
може ще інтерпретувати мої двозначні зітхання, йо-
му може не подобатися тон моїх відповідей в розмові
з Олею... О! Тоді я була б дуже нещаслива!

Сумно спливають хвили моєго каштанового во-
лосся, смутко по хвилях спливає. Сиджу перед вели-
ким зеркалом — моє улюблене місце до мрій — й гля-
джу... в сумній перспективі...

Але ось тут бабьорий кучерик дотепно до мене
підсмігається:

— Не трать надії! Ще маєш 1.50 з.л. Йди до мис-
тиці! А добра зачіска певно принесе перемогу!

З глибокої вдячності для нашого мистця пишу
цих кілька стрічок. Ми, українці, можемо бути горді,
що одиницю, безконфліктний мистець зачісок
у Львові — свій чоловік. Як ідемо до нього не спов-
няємо тільки „патріотичного“ діла: в нього в проти-
внестві до всіх підприємств, що числять на патріотизм,
— дуже дешево, робота солідна, атмосфера при-
ємна. З своїм ідемо до нього, хто бажає власного до-
бра спіймати туди! (Тел. 93-21). З балачками тільки
обережніше, дорожче, бо може кого стрінути така
пригода, як нас. Зорян.

СВІЙ ДО СВОГО!

ПЕРШОРЯДНЕ ФРИЗІЄРСЬКЕ ЗАВЕДЕННЯ

ДЛЯ ПАНЬ І ПАНІВ

Т. КУТКОВСЬКИЙ

Львів, ул. Бляхарська

Ріг ул. Руської, тел. 93-21.

ВИКОНУЄ ВСЯКІ РОБОТИ, ЩО ВХОДЯТЬ
В ОБСЯГ ФРИЗІЄРСТВА, НАЙНОВІШИМИ
СИСТЕМАМИ. — ПОРУЧАЄ ТРИВАЛУ ОН-
ДУЛЯЦІЮ ЯК НАЙКРАЩИЙ ЗАСІБ ДЛЯ
ВДЕРЖАННЯ ГАРНОЇ ЗАЧІСКИ.

ОНДУЛЯЦІЯ — МАНІКІР — МАСАЖ ЛИЦЯ.
ЗРАЗКОВА ОБСЛУГА.

ПРОСИМО НАВІДАТИСЯ Й ПЕРЕКОНАТИ-
СЯ, ЩО ПРАЦЮЄМО СОЛІДНО Й ДЕШЕВО!

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Із 12. числом закінчуємо IV. квартал ц. р. і ви-
значаємо на адресах залеглу передплату аж по кі-
нець року 1931. Звертаємо увагу всіх передплатників
на те, щоби точно вирівнювали передплату, бо лише
тоді може видавництво свobodно розвиватися.

Не читайте журналу даром!

Приєднуйте передплатників!

ЯК ГАЧКУВАТИ СВЕТР?

Гачкуймо собі светр! Це зовсім не трудне діло. Купле-
ний не такий тривкий як вишитий ручно і вовна його не
така добра. Взагалі можна такий светр ще й переробити
пізніше, коли собі його розпоремо, а з машинним це не так
легко.

Наш модель виконаний легким способом, якого кожна
може відробити. Зладити собі перш усього крій з паперу після
розмірів поданих на довшньому рисунку. А потім дострою-
вати гачкування до цих вимірів, тому що не радилаб руково-
дитися числом очок і стовпчиків. Не всякий однаково гачкує,
один вільно, другий міцно. Також і грубість та м'якість вовни
має тут своє значіння.

Коли вигачкуємо всі частини, плечі, оба переди, оба ру-
кави, оба маншети й пасок на комірі, треба їх сполучити зви-
чайними швами. Рукав треба вставити до пахи, примітивши
точно шов до шва. Краї светра можна обгачкувати штучним
шовком або й вовною, кількома рядами стовпчиків. На переді
можна примістити три гудзики. Комір і маншети звичайно бу-
вають іншої краски.

Починати треба так: виплести шнурочок, довгий на 50
см. (плечі). В другому ряді перетягаємо нитку через дві су-
сідні дірки й стягаємо їх до купи, перетягаючи гачок через
три очка. Потім робимо ще одно вільне очко і знову перетя-
гаємо нитку через дві сусідні дірки, рис. 1.

Коли переходимо з одного ряду на другий, гачкуємо
два вільні очка, потім запихаємо гачок раз до стовпчика ниж-
чого ряду, а раз до вільного очка й стягаємо їх до купи у но-
вий стовпчик, який і починає ряд.

К. Дашиничева.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Ганна Романчик, Вергевіл. Гроші одержали.

Союз Українок, Золочів. Світляни дуже невиразні й тому
не могли ми їх помістити.

Марія Скубова, Нью-Йорк. Чекаємо вістки від Вас у ві-
домій справі. Чи одержали нашу Різдвяну посилку?

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК.

У статті „Ювілей Дівочого Інституту в Перемишлі“, „Н.
Х.“ ч. 11, ст. 10, пропущено через помилку речення: Окрім ін-
ших привітів відчитано також привіт-молитву п. Уляни Крав-
ченко, яку зложила наша поетка спеціально на це свято.

В ч. 10 „Н. Х.“ (за жовтень 1931) на ст. 11 замість: Спор-
товий Кружок при гімназії СС. Василіанок, має бути: Дружина
відбиванки при Спортівім Кружку гімназії СС. Василіанок.

ХТО ПОРАДИТЬ?

Прожу дуже подати мені раду, в який спосіб і з якого
матеріалу пошити жіночу й чоловічу піжаму в правдиво укра-
їнським стилем.

Сонік.

В мене назбиралося кілька пар старих шовкових панчіх.
Не знаю, що з ними зробити, на стирки не надаються, тому
що не втягають у себе ані порошку ані води. Хто порадить мені
як їх зжухити?

О. С.

З НАШОГО ДОСВІДУ.

Підгірянці: Косметика, добра річ, бо має перед со-
бою будучність. Щоби отворити косметичне заведення, треба
наперед відбутися косметичну практику, або взяти до себе таку
особу, що вже має практику. Косметичний салон — це по-
платна річ, однак вимагає поважної праці і вміння обходи-
тися з різного роду клієнтами. Треба також вміти розріж-
нити, яку хто має хвилю в шкірі і після того порадити: веснян-
ки, вугри, зморщочки, прищі і т. д. Ширші, а дуже докладні, ві-
домості знайдете в книжці: „Як добути красу“, ціна 4 зол.,
у вид. „Укр. Книжка“, Львів, вул. Бляхарська ч. 8., І. п. По-
чаток кожного діла тяжкий. Треба енергійно старатися, а до-
сягнете свого.

Практична.

Підгірянки: Відповідь маєте листовно в Редакції.
Долучіть марку на пересилку. Прошу подати Редакції адресу,
на яку Вам лист переслати.

3.

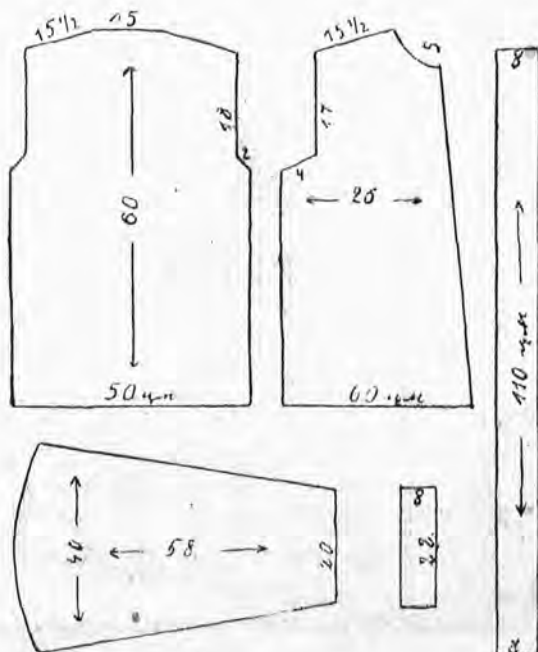
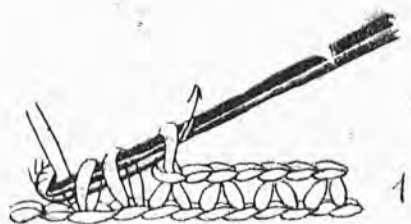
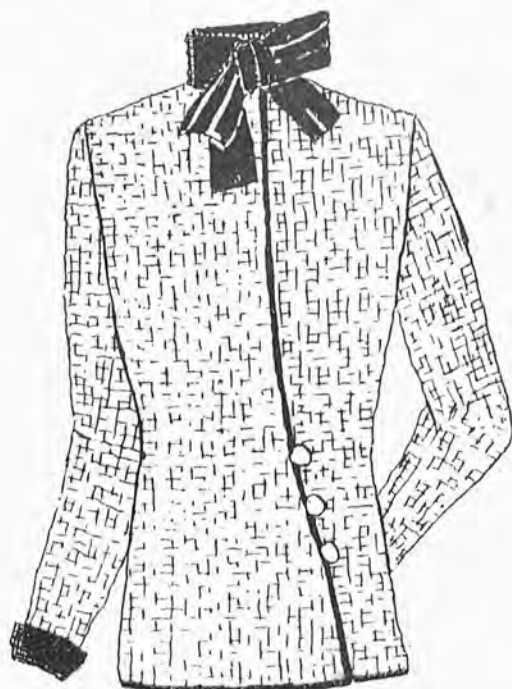
Вдячній. Залізни скриньочки на квіти можна на зиму
наповнити землею з города. Досвідчить, що на зиму можна
посадити петрушку в такій скриньці (пересадити з города),
а буде зелена, свіжа гичка цілу зиму до страви. Держати так,
як вазонкові квіти.

3.

Емілії Н.: Мармеляду з яблук треба добре виварити,
тоді вона добре переховується. При варенні сильно мішати,
щоби не пригоріла. Як уже готова, можна трошки додати са-
ліцію, але не конче. (Від оливи смак недобрий).

Зате можна налляти на верх слоїка або горшка, в якім
держите мармеляду, розтопленого смальцю. Смалець застигне

ЯК ГАЧКУВАТИ СВЕТЕР?

і хоронить від доступу повітря, а не лише по собі неприємного запаху. Лиш щоби не був солений!

3.

Сонік. На Ваше питання не можна відповісти без ілюстрацій і тому ми постараємося вневдовзі помістити моделі жіночих і чоловічих піжам в українському стилі. Покищо можна сказати, що модель чоловічої піжами можна би легко скопіювати, взоруючись на будь-якому народньому строю.

Ред. „Н. Х.“.

О. П. Образовання в ділянці мистецького промислу можете придбати у Львові в середній технічній школі при вул. Снопковській ч. 47. Ця школа має окрім інших відділів також відділ мистецького промислу. Туди приймають молодіж з укінченою відділовою школою, або 4. класами середньої школи. При вступі складають усі вступних іспитів із загально-образовних предметів та польської мови.

Метою цього відділу є достачати вивчених сил мистецькому промислові. Наука триває п'ять літ. Перші два роки побирають ученики загальну науку, далші три роки призначені на спеціалізацію, залежно від вибраного відділу мистецького промислу (тканини, вітражі, кераміка, батіки, графіка, декоративна мистецтва і т. д.).

Окрім того влаштовує згадана школа також річний курс для інструкторок килимарських робітень. Курс цей триває 10 місяців від 1. вересня аж до 30. червня. Сюди приймають абсолютних випускників шкіл, які вискажуться лікарським свідоцтвом про свою здібність до фізичної праці. Курчантки побирають тут практичні й теоретичні відомості, потрібні до самостійного провадження великих килимових робітень.

Перша можливість, себто закінчення відділу мистецько-промислового здається не буде Вам відповідати, бо наука за довго триває для Вас, які вже покінчили одну середню школу. Однак курс для інструкторок килимарського промислу могли би Ви покінчити з легкістю та використати для цього Ваші мистецькі здібності. Можливо, що ще не буде пізно дістатися туди ще цього року.

Л. Б.

Емілії Н. Коли є прохання на овочі, вони тоді звичайно більше черв'ячні. Дбайливим підслуханням можна зарадити цьому. Перш усього не лишати під деревом або на дереві надм'ялих або черв'ячних яблук. Тому треба дерево злегка потрясати, щоби надгризені овочі падали. Весною або раннім літом, коли яблука чи груші вже такі великі як орех, переглянути дерева й розділити овочі, які є в куні, себто відірвати менший овоч, бо такі завжди будуть черв'ячні. В осени, коли вже овочі зірвані, посипати землю під деревом щоріхом із вівса й перекопати неглибоко, а на весні перекопати ще раз, але глибше. Таким способом знищимо гусінь-черв'яки, які на зиму закриваються в землю, або за кору дерева. Зимом треба переглянути дерева й вишарбувати кору, яка відстає. Дерево опісля натерти (пені і галузки) розчином оливової карболіни, силієм на 15%.

Огородник.

Киянці. Квас із меду робимо так: 1 фунт меду заварити в 6 л. води. Вилати до кам'яного горника, а коли прохолоне, додати ложку дріжджів і лишити так на два дні. Відтак витиснути сік із двох дитрин, легко замішати, зілвати рідину до дуже міцних пляшок із грубого скла, закоркувати, обв'язати дріткою і держати в темноті 1—2 тижні.

Анні К. Як Ви вже напевно прочитали в попередньому числі „Н. Х.“ в статті „Дещо про новітню опалювальну“, тепер безліч різних конструкцій тапчанів, що їх уживають замість ліжок. Найбільше вживані є дерев'яні скрині, які зверху накриваються сіткою й матрацами. Через день можна до середини сховати постіль. Такі тапчани мусять бути накріплені килимом або ліжником.

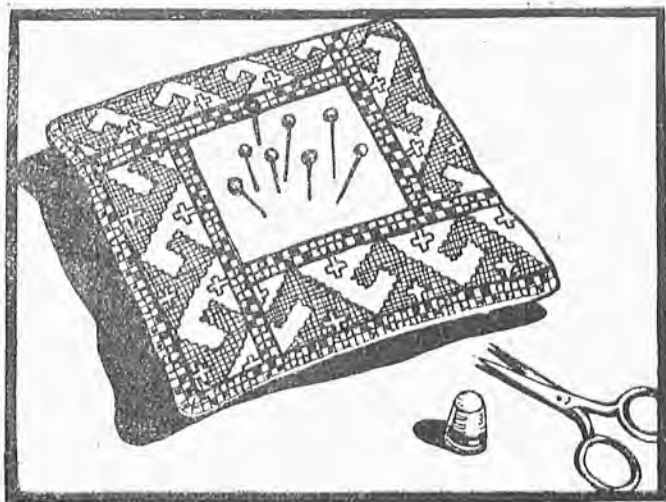
Найновіша конструкція це є дерев'яні лави з низьким опертям, які містять на собі матраци у формі великих подушок. Тут уже не потрібно накривати, але зате нема де сховати постіль через день, тільки треба для неї приладити окремий сховок.

Точно не можу Вам сказати, що такий тапчан може коштувати, тому, що ціна залежить у великій мірі від якості дерева та дріткової сітки. Добрі, солідні тапчани знайдете в ціні 150—200

Л. Б.

НЕСПОДІВАНКИ НА СВ. НИКОЛАЯ

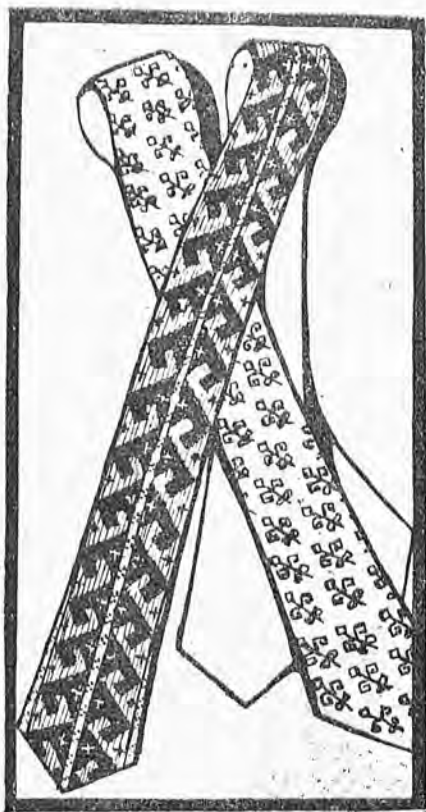
Ч. 1.

Парижські пліси, гапти, мережки, монограми, відбитки взорів

М. КОЗЛОВСЬКА

ЛЬВІВ, УЛ. АКАДЕМІЧНА Ч. 22, І. П.

КРАМНИЦЯ: ВУЛ. ЛЬВА САПІГИ Ч. 28.

Ч. 2.

ВІД НИТОК
ЗАЛЕЖИТЬ
КРАСА
ВИШИВОК!Тому вживайте
лише ниток С. М.
S., бо вони не ли-
няють від сонця
і воздуха!

Ч. 1. Подушечка на шпильки, виконана на сірому сільському полотні. Взір ч. 5. з табл. ч. XII. примінений тут на краях подушки, а відмежований від серединки ширшою мережкою, виконаною білими або сірими нитками. Вишивку треба виконати на дуже дрібній канві, або на самому полотні, беручи по дві нитки.

Ч. 2. Вишивані краватки можуть бути милою несподіванкою на св. Николая. Взір ч. 5. з табл. ч. XII. примінений на першій із них в такий спосіб, що повторюється двічі, зложеній долішнім краєм до купи. Взір мусить бути так повторений, щоби суцільно творив орнамент, як зазначений на рисунку. Друга краватка вишивана взором ч. 1. з табл. ч. XII. На ясном тлі (сірий шовк), покидані тут цвіточки з того взору, так, що ціле тло в густих відступах ними зашите. Обі вишивки виконані хрестиками на дуже дрібній канві — нитками.

Ч. 3. Теплі пантофлі можна також ще вишити на подарунок. Їх можна зробити з будьякого теплого не надто грубого вовняного матеріалу (фільд із капелюхів, сукно і т. п.). Форму можна викроїти після старих знищених пантофлів, які треба розпороти. Вишити їх скісним узором ч. 3 з таб. ч. V, а верх закінчити колірною обміткою. Зі середини викинути підшивкою в красці вишивки. Підонви викроїти зі старого повстяного капелюха. Взір виконати хрестиками й півхрестиками, на середньо-грубій канві нитками.

Ч. 4. Торбинка з темночервоного триконого шовку, прикрашена мотивами із взору ч. 1 з таб. ч. XII. Взір виконаний на канві, біжить краєм торбинки.

Ч. 5. Торбинка з білого сільського полотна, прикрашена взором ч. 4 з таб. ч. XII. По-середині йде ряд поперечних пругів вишивки, а з боків уложені три смуги вишивки повздовж. Торбинка википчена американським замком та різноколіровим кутасиком.

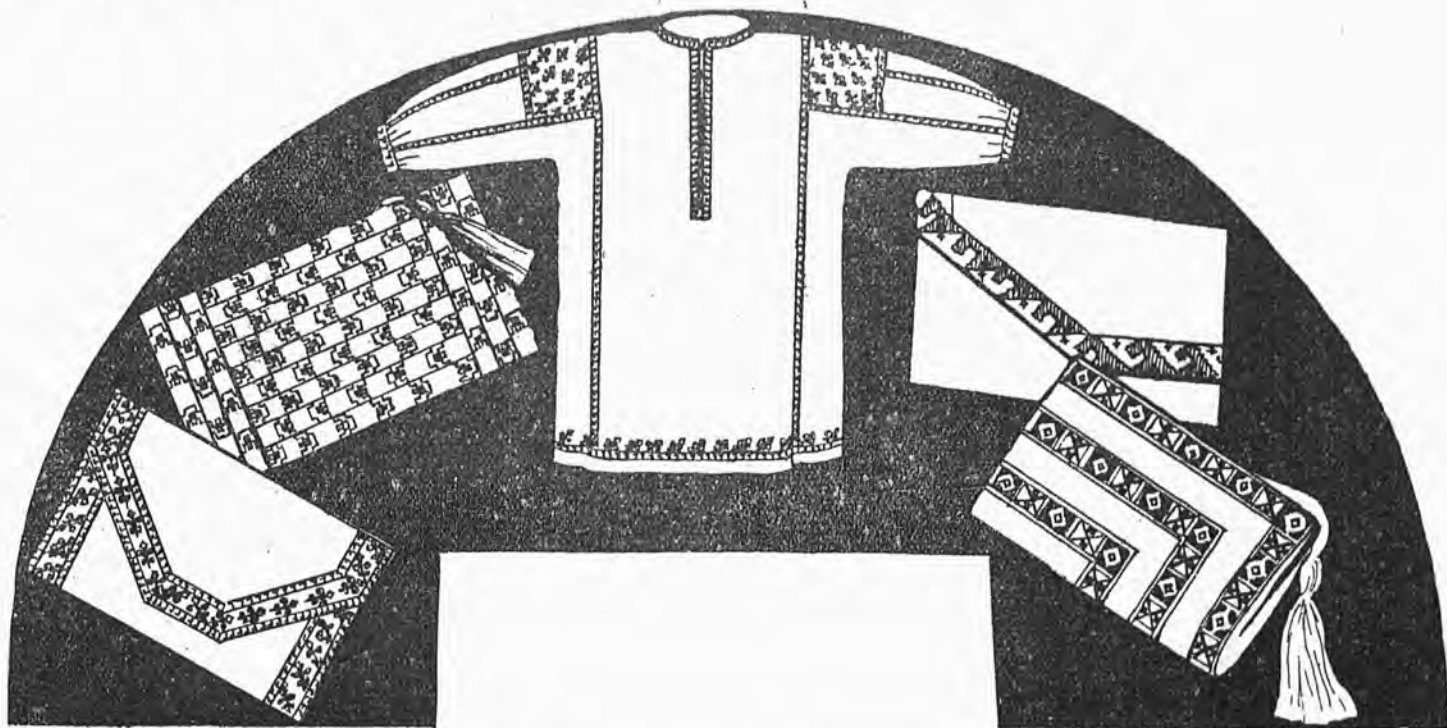
Ч. 6. Суконочка для 4-літньої дівчинки з білої флянелі. Взір ч. 1 з таб. ч. XII. уміщений на рукавах у формі вставок. Комірчик і пазуха википчені вузькою смугою „гачків“ з того самого взору. Так само й прикрашені рукави, дудки та бічні шви суконок, яка є скроєна на лад сільської сорочки. Приділ суконочки обведений трою самою смугою та одним рядом квіточок зі взору ч. 1, таб. XII. Щоби взір випав легко не треба зашивати червоного тла.

Ч. 7. Торбинка з грубого сірого шовку, прикрашена взором ч. 5 з таб. ч. XII. Перед вишиттям треба пришити ці-

Ч. 3.

РОБОТИ

лий платок канви величини верху торбинки. Половину шири-
ни вишивати рівно, а відтак на скіс прямо як узір уклада-
ється.

Ч. 8. Оригінальна торбинка з чорного ріпсового
шовку, прикрашена взором ч. 8 з таб. ч. XII. Взір приміщений
трьома рядками в однаковому відступі від себе по обох сто-
ронах торбинки. Торбинка замикається американським замком.

Ч. 9. Блузка з білого бурундуку, прикрашена взором
ч. 1, таб. XII з поминенням тла та взором ч. 2 з таб. XII, що
служить як викінчення вставки в горішній частині. Взір ч. 1
приміщений як вставка на рукавах блузки та розсипаний
у формі квіточок по цілій тканині. Біля шиї блузка зібрана
морщенням у красках вишивки.

Ч. 10. Подушка з сірого лянного полотна, прикрашена
хрестиковим узором. Взір ч. 1 та ч. 2 з таб. ч. XII примінені
тут разом. По середині горішньої смуги йдуть два ряди кві-
точок із взору ч. 1; з обох боків приміщений взір ч. 2, уло-
жений долішнім краєм до середини. Три вишивані смуги, які
біжуть на долину, це знову взір ч. 2, переділений по середині
вузькою смугою „гачків“ зі взору ч. 1.

Ч. 11. Блузка з білого шовку до прання, прикрашена
взором ч. 1 з таб. ч. XII. Взірець вишитий з поминенням тла
біжить двома рядками квіточок на комірі і такими самими па-
сами, він тричі приміщений на переді блузки. Вишивати на
дрібній канві нитками

ПРО ЗАЧІСКИ

З поворотом малого капелюха до моди почала грати зачіска велику роль у жіночому вигляді. Дійсно нові фасони капелюхів і способ їх убирання мусім вплинути на дуже виразну зміну зачіски. Модна голова мусить бути передовсім гарно зачесана. Давніше, як знід капелюха видно було тільки троха волосся з боків і малий кучерик на чолі, або дуже часто зовсім ні одного волосочка, що надавало навіть нитомий вигляд личку, тоді не конче треба було вважати, що зачіска усе була в порядку, значить, свіжо „заодульована“. Тепер, коли значна частина голови відслонена, мусить волосся бути вложено в гарні хвилі. І відповідно до лица, можна уложити волосся гладко у хвилі зчесані з чола, відслонити вухо, а до задку завинути у дрібні кучері, або при відслоненім чолі закрити вухо більшим кучером звиченим у перетень, як колись давно. Зачіска, в якій волосся уложене в три повні звої над вухом нагадує нам часи наших прабабунь. Ті зачіски дають широке поле до індивідуального примінення. Одна тільки засаднича їх прикмета, хвилі мусять бути плоскі, гладко вичесані — лискучі. Відслонене чоло і лица надають личку інтелігентний вигляд, а очам бистроту. Всякі фантазії й кучері, що неначе хмарою оточують лице і спадають на рамена, треба залишити, аж знова повернуть до моди ширококрісі капелюхи.

I. B.

- Ч. 1. Елегантна сукня з чорного оксамиту. Станичок закінчений двома фальбанамі.
Ч. 2. Скромна суконка з темносинього вовняного матеріялу. Білий комірик і маншети.

„LA DAME“

одинокa українська електрична робітня
перворядного жіночого й мужеського білля

Львів, вул. Косцюшки Ч. 6.

виконує: французькі пліси, мережки, ручні й машинні закладки, гапті, ручні й машинні, багикі, відбивання взорів, монограми, лапання очок, підроблювання панчіх і т. п.

Для провінції порта не числиться тим, що покликується на це оголошення.

НЕСПОДІВАНКА НА РІЗДВО!

ЗА ПІВ-ДАРМО!

Кожна жінка й кожний мужчина повинні використати цю нагоду, щоби взаїмно обдарувати себе на Різдвяні Свята! — Для поширення наших матеріалів, відомих як дуже тревалих у ношенню, рішили ми вислати в різдвяному сезоні на бажання кожному по небувало низьких цінах:

- 3 метри доброго вовняного матеріялу на практичне зимове вбрання мужеське за **зол. 16.—**
4 метри гарного модного матеріялу „Твед“ на практичну дамську сукню за **зол. 12.—**

За якість матеріялу ручимо. Коли би товар не подобався, приймаємо його назад. Пакунки висилаємо на листовне замовлення поштою за післяплатою (платиться при відборі на пошті). За пересилку дочисляємо до пакунка 3.00 зол.

Замовлення адресувати: Фабричний Склад:

„Najtańsze Źródło“, Łódź, Piotrkowska 58.

Позір! До кожного пакунка долучуємо безплатно варітисну несподіванку для дітей!

- Ч. 1. Вечірня сукня з білого бродату. Довга спідничка, суто дзвонового крою. На грудях драпований жабот.
- Ч. 2. Елегантна вечірня сукня, комбінована з чорного мережева й оксамиту. На переді вставка з рожевої жоржети. Рожеві рукавиці.
- Ч. 3. Вечірня сукня з чорного оксамиту. Спідничка дзвонового покрою, станок короткий. В поясі штучна квітка.
- Ч. 4. Балева сукня з чорного крепсатену. На раменах придержує сукню з одного боку низка зелених коралів.

В СЕЗОНІ КАРНАВАЛУ

ПРЕГАРНІ ШОВКОВІ МАТЕРІЇ
НА БАЛЕВІ Й ВЕЧІРНІ СУКНІ

порукає фірма

Стахевич і Абрисовський

ЛЬВІВ, РИНОК 32.

1803

1858

1859

1819

Ч. 1803. Сукня з сіроголубого матеріалу. Рукави прикрашені фальбанами.

Ч. 1858. Вовняна сукня з брунатного твеед-у. Блюзка злучена з долішньою частиною спідниці.

Ч. 1859. Молодеча сукня з тимносиньої вовняної жоржети. Блюзка прикрашена кордами.

Ч. 1819. Стилева сукня з чорного оксамиту. Кормір із рожевої жоржети.

ЩО НАМ ПОТРІБНО НА ЗИМУ

4324

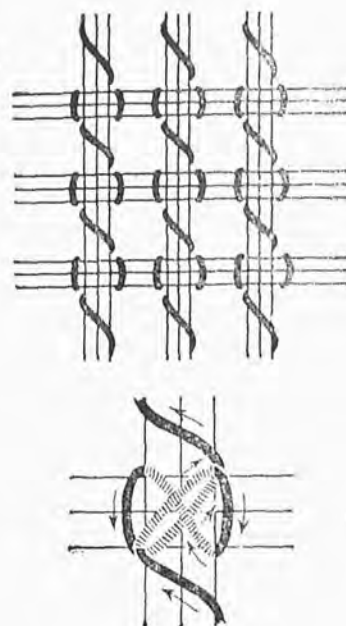
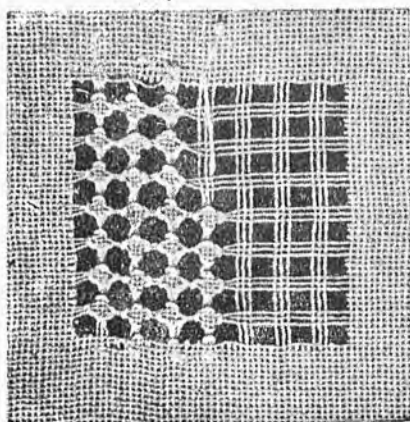
3911

371

2520

688

- Ч. 4324. Елегантна сукня з голубого Фламенг-а. Жаботик з червоної жоржети. Потрібно 4.70 м. матеріалу, широкого на 1 м.
- Ч. 3911. Вечірня сукня з крепсатену, прикрашена з переду срібною спряжкою. Потрібно 5 м. шовку, широкого на 100 см.
- Ч. 2520. Червона блузка з вовняного трикоту.
- Ч. 688. Плащ із сірого вовняного матеріалу в чорну клітку. Шалевий комір.

Ч. 1. Комбінація-спідничка з білого батисту. З боків поширена складками. На переді уміщена мережка, виконана слідуючим способом: витягнуто 3—4 нитки (залежить від густоти тканини) й так само стільки лишимо ниток. Остатні нитки обкинемо білими нитками Д. М. С. навхрест. Напрям, в якому треба обкидати, бачимо на горішньому рисунку, де він подрібно зазначений стрілками. При

цьому нитка проходить часом верхом (чорна лінія), а часом сподом тканини (бліда лінія).

Ч. 2. Нічна сорочка з комірцем і довгими руками, прикрашена ручною мережкою.

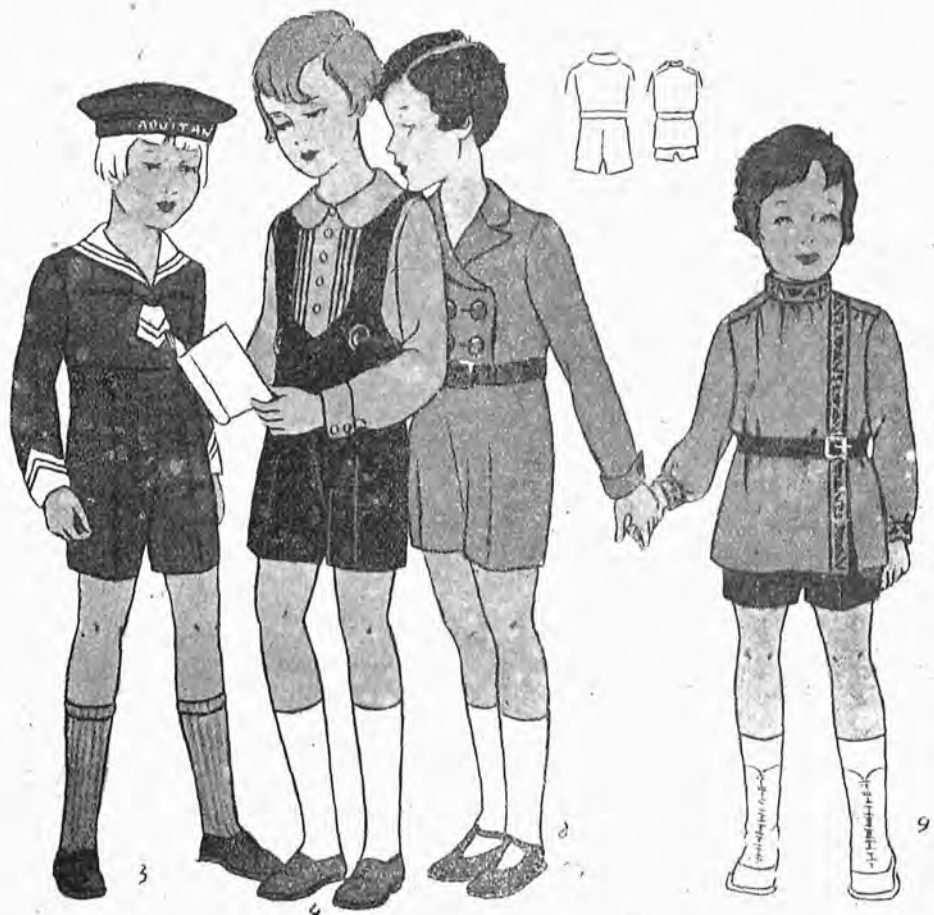
Ч. 3. Комбінація-спідничка, дзвонового покрою. Викінчена зубковою обміткою.

Ч. 4. Комбінація-спідничка, прикрашена скісною мережкою.

ДЛЯ НАШОЇ ДІТВОРИ

- Ч. 1. Суконка з червоного вовняного матеріалу. Короткий стапчик прикрашений великими кришталевими гудзиками.
- Ч. 2. Суконка з блакитної крепеллі. Комірчик і маншети з білої піки.
- Ч. 3. Темносині штанята з шевіоту надягаються верх теплого безрукавого пульвера.
- Ч. 4. Вовняна камізелька з голубим краєм. Голуба спідничка з паском.
- Ч. 5. Сукопчка з зеленого трикоту для 3-літньої дівчинки.
- Ч. 6. Моряцьке вбрання з темносиньої матерії.
- Ч. 7. Сіра флянелюва блузка й темносині вовняні штанята — дуже практичний одяг до школи й дому.
- Ч. 8. Практичне вбрання з сірого вовняного матеріалу.
- Ч. 9. Блузка з гладкої флянелі, вишивана колірною волічкою.

О. ЗАКЛИНСЬКА.

ПРИПИСИ

Як справити курку, щоб була крихка?

Зараз по зарізанню вложити разом з пірем до студеної води і ха йстоїть до другого дня у воді. На другий день спарити, обскувати, справити і всхай днину постоїть. Тоді посолити і варити, дусити з яриною в маслі або печи. Хто шадить піря і збирає його на перину чи подушку, повинен курку зараз обскувати з грубша, вложити до води обскубану разом з внутренностями, а на другий день парити і справляти.

Як робити добру начинку?

Начинку можна робити двояку.

1-ший спосіб: Намочити сухої булки, видусити. Присмажити цибулю на біло. Кусник масла розтерти з жовтками (два, три жовтки), з білків збити сніг. Як є які білка, що лишилися з іншої страви, зужити їх до того. Вимішати те все разом, булку, присмажену цибулю, масло розтерте з жовтками й сніг. Додати до цього посіченої зеленої петрушки і підсолити. Можна додати до начинки висмажених свіжих грибів, або зварених сушених грибів, відтак посічених. Смак начинки тим піднесеться. Додається ще посічену печінку з дробу, сиру або присмажену в цибулі.

Цєю начинкою можна начинювати також ярини: як калярєпу, капусту звичайну і волоську.

2-гий спосіб: Збити сніг із двох білків. Дати до цього 2 ложки тертої булки, втерті жовтка з маслом, зеленої петрушки, присмажену цибулю, присмажені грибки і трохи посолити.

Начинюваний заяць.

Начинку приготуємо з тертої булки, січеної петрушки, кілька родів коріння, посічених внутренностей як печінки, серця і т. д., одного яйця й соли. Вичищеного зайця треба начинити тою масою, зішити, стягнути ніжки як у поросяти. Хребет його покрити солониною і пекти його на повільному вогні. Подається з компотом із гогодзів.

Медовий торт з маслом.

Приготувати $1\frac{1}{2}$ шклянки меду, пів шклянки масла, 5 шлянко муки, 2 чайних ложки цинамону, пів чайної ложки соли, $1\frac{1}{2}$ чайної ложки соди, 2 столових ложки води і трое яєць (білки окремо від жовтків).

Насамперед розтерти мід із маслом, додати незбитих жовтків і гарненько все збити. До цього додати муку, просіяну з цинамоном та сіллю. Розпустити в воді соду і додати. Все це ще раз добре збити і додати збитих білків. Печи в рурах на бляшаних формах.

Печиво з медом по англійськи.

Один кг. світлого меду, сік із двох цитрин, пучку тертого мушкатового горка. Все це дати до 250 гр. розтопленого масла; гарненько розмішати і додати 1 кг. пшеничної муки. Замісити все на тісто. Тісто розкачати на плячок, грубий на 1 см. Плячок дрібненько порізати і легенько підсмажити на маслі.

Медовий хліб.

Взяти 3 сирих курячих яйця, 400 гр. (1 ф.) меду, $1\frac{1}{2}$ шклянки цукрового піску, 1 столову ложку сметанкового масла (або 2 ложки сметани), 2 чайних ложки соди, 1 чайну ложку товченої кориці (цинамону) й 5 шлянко пшеничного борошна.

Все це змішати до купи й замісити тісто. За 4 години до печення скласти в форму з краями в 3—4 см. завглибшки, гарненько вирівняти, помастити тісто зверху білком і посипати (як бажано) дрібно порізаним мідялем. Форму вимастити маслом і з тістом поставити в не дуже гарячу (вільну) піч на 20 хвилин. Щоб пізнати, чи хліб спікся, треба проколоти тріскою. Коли тісто до неї не пристає, то хліб спікся. Треба його легенько зняти із форми, обмотати в чисте полотно, покласти на стільницю або на столі. Потім, коли хліб прохолоне, його розрізують на шматки гострим ножом, а ще краще ножем-пилкою. В такому виді його й продають.

3 „Українського Пасічника“.

Безалькогольні напитки.

Безалькогольні напитки робиться з овочевих соків, малинового, вишневого, ожинового, рожаного й інших, додається перевареної води, соку з цитрин, який придає напиткам гострого присмаку й цукру. Приряджується напиток день перед тим або рано, нехай постоїть до вечора в зимному місці. Дуже приємно холодить, відвінжує нерви і береже в собі, завдяки овочам і цитринам, корисні вітаміни.

Малиновий безалькогольний напиток.

На більшу скількість осіб взяти 1 л. малинового соку. Змішати його з 3—4 л. перевареної води. Втиснути 6—7 цитрин без зерняток, або потому перецідити, щоб частинки з цитрини не плавали, дати кілька платочків цілої порізаной цитрини, осолодити до смаку і вишести на студене місце. В літі всипати до цього трохи потопленого льду. Зіляти до флашок або до збанку. Подається по місці, хто не хоче чаю.

Безалькогольний напиток з мінеральної води.

Взяти 1 флашку содової води. Перемішати її з мінеральною водою (не гіркою), або взяти саму мінеральну воду пр. буркут, подебрадку, карльсбадську, втиснути до неї 1 цитрину, вкинути кілька платочків цитрини, обібраной зі шкірки, а потім дрібно посіченої цитрининою шкірки і 6 кусників цукру. Хорим на жолудок подається напиток огрітий. Зіляти до флашок і з флашкою потримати в теплій воді.

Безалькогольний напиток з дереву або веприноку.

1 л. деревного або вепринового соку розпустити в 3 л. перевареної води. Втиснути до цього сік із 6 помаранч і вкинути 1 помаранчу порізану на платочки. Можна осолодити медом або цукром, перевареним з корінням, цинамоном і гвоздиками (2—3 гвоздики). Сік з цитрини або помаранч набліпше чистити: 1 цитрина на склянку нанитку, а буде напевно незвичайно смачний. Подається при обіді й вечері.

Подає О. Заклинська.

ОПИС XII. ТАБЛИЦІ ВЗОРІВ.

- Ч. 1. Вустановка з жіночої сорочки в Городенщині.
- Ч. 2. Мотив із вустановки на жіночій сорочці.
- Ч. 3. Взірець із дудів жіночої сорочки в Городенщині.
- Ч. 4, 5, 7. Мотиви з вустановок на жіночих сорочках у Городенщині.
- Усі взори виконані хрестиками.
- Ч. 6. Вустановка з жіночої сорочки. Взір цей виконаний хрестиками й кісочками.
- Ч. 8. Взірець із дудів жіночої сорочки, виконаний хрестиками.
- Усі взори походять із Городенського повіту.
- До вишивання вживати ниток марки С. М. 8.: чорна ч. 371, червона ч. 547, жовта ч. 431, зелена ч. 723.
- Марки D. M. C.: чорна ч. 310, червона ч. 816, жовта ч. 742, зелена ч. 895.

Без великих претенсій, але ботати своїм змістом та дбайливим викінченням, цеголки-зипткки „Книги Знання” — Української Загальної Енциклопедії, з місяця на місяць збагачують нашу культуру.

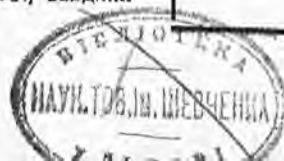
Та проглядаючи в нашій науковій літературі новолі виновнюється і можна сподіватися, що в короткому часі дасть можливість українському загалові, через широко прорубане вікно, заглянути і пізнати різноманітні ділянки знання, як також і про народи, а головню про себе, не сирепарованими як кому хотілось, але об'єктивними даними наших працівників у відносних галузях знання.

Ціле окруження зверне на Вас свою увагу, коли навчитесь підносити і піддержувати ефект Вашої краси. Всіх тайн косметики довідається з одинокого на україн. мові **КОСМЕТИЧНОГО ПІДРУЧНИКА.**

Потрібний молодим і старим, жінкам і муштинам, в місті і на селі. Учить загальних порад гігієнічних і косметичних способів, щоб не втратити краси. В книжці 66 малюнків. — Користаймо зі зниженої ціни 4 зол.

ВИДАВНИЦТВО М. МАТВИЙЧУКА, ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ БЛЯХАРСЬКА 8, I. п.

Львівська державна наукова бібліотека
5082

У крамниці коопер. „Українське Народне Мистецтво“

Львів, вул. Косцюшки ч. 1

МОЖНА ДІСТАТИ:

Сільське, тонке полотно домашнього виробу догідне на занавіси, до-
ріжки, суконки, широке на 75 см по 3.— зол. за м.

Бурунчук, тонкого виробу, догідний на суконки, занавіси, серветки,
широкий на 1 м. по 5.— зол. за м.

Лявне полотно краєвого виробу, догідне на церковні хоругви, обруси,
широке на 160 см., ткане для вишивання 13.— зол. за м.

Канвоє полотно (Панама) у білій, сірій і пісковій красці, пригоже на
фелони, портієри, накривала на стіл і ліжка, широке на 160 см. по 11.—,
16.— і 18.— зол. за м. (залежно від краски і якості).

Сирий шовк краєвого виробу, догідний на літні костюми й вишивані
сорочки, широкий на 100 см., по 16.— зол. за м.

Лявне полотно чеське, догідне на церковні хоругви, обруси, широке
на 180 см., по 25.— зол. за м.

Нитки до вишивання, марки С. М. S. різних красок і виробів по
слідуючих цінах:

Cotton Perlé в клубках 60 сот.

„ „ в мотках 42 „

С. М. S. в мотках 22 „

Mouliné Meridian в мотках 16 „

Числа красок подані у відділі Ручних робіт.

Замовлення прохаємо адресувати до головного складу кооперативи Львів, Ринок 39.
Товар висилаємо за післяплатою або за попереднім надісланням готівки.

В наведених цінах нечислені кошти посылки.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ !

ЧИТАЙТЕ !

КІНО

одинокий український фаховий журнал,

багато ілюстрований з двобарвною
обгорткою, присвячений справам
кіновим, театральним, радієвим
і фотографічним.

Чвертьрічна передплата 3.— зол.

Поодинокє число коштує 55 сот.

Адреса: „КІНО“, Львів, вул. Бляхарська ч. 8/І.

Чековеkonto 150.153.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

НАЙДЕШЕВШИЙ ІЛЮСТРОВАНІЙ ТИЖНЕВИК !

ЗМІСТОМ СВОЇМ ЦІКАВИЙ ДЛЯ
ЖІНОК, МУЖЧИН, МОЛОДІ Й ДІТЕЙ!

ДОПИСИ З УСІХ КІНЦІВ СВІТА.

ЗВЕРТАТИСЯ НА АДРЕСИ:

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“, Коломия, Нова 1.

„Zinocza Dola“, Kołomyja, Nowa 1, Poland,
East Galicia, Europa.

Чек.konto П. К. О. Варшава 153.700. Телефон ч. 19.

В КРАМНИЦІ КООПЕРАТИВИ

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

ЛЬВІВ, УЛ. КОСЦЮШКИ Ч. 1.

МОЖЕТЕ ОГЛЯНУТИ РУЧНІ РОБОТИ
З НАРОДНИМИ ВИШИВКАМИ

І МЕРЕЖКАМИ ЯК:

ОБРУСИ, ДОРІЖКИ,
ЗАНАВІСИ, КАПИ,
БЛЮЗКИ Й ДІТОЧІ СУКОНКИ,
ТОРБИНКИ Й ХУСТОЧКИ,
СОРОЧКИ ДО НАРОДНИХ ОДЯГІВ,
ПОДУШКИ Й СЕРВЕТКИ,
ВИШИВАНІ ХОРУГВИ І ФЕЛОНІ.

Всі роботи виконуємо на замовлення. За границю висилаємо за попереднім надісланням готівки.

„Українське Народне Мистецтво“

ЖІН. ПРОМ. КООПЕРАТИВА З ОБМЕЖЕНОЮ ПОРУКОЮ.

Виконує готові або на замовлення ручні роботи з народними вишивками,
Видає щомісячний журнал для плекання домашньої культури „НОВА ХАТА“
з відділом мод і ручних робіт.

Доставляє на замовлення потрібні крої й монограми.

ЖІНКИ! Вступайте в члени кооперативи, яка використовує багаті скарби
нашого народного мистецтва!

Уділь кооперативний виносить 30 зол., вписове 3 зол. Можна сплачувати
догідними ратами.

Адреса: Львів, Ринок 39.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

„ВОГНІ“

часопис для української молоді.

Містить цікаві оповідання, спомини, новини.

Для спортових вістей окремий додаток!

Передплата: в краю річно 5.50 зол., піврічно 3.00
зол. Поодинокі числа 50 сот. — Закордоном
10 зол. річно.

Адреса: Львів, вулиця Гродзських ч. 4., III. пов.
Гроші слати складанками П. К. О. ч. 101.423.

ІЛЮСТРОВАННИЙ ЖУРНАЛИК

„СВІТ ДИТИНИ“

якого не повинно бракувати ні
в одній українській хаті, де є діти!

Добірний духовний корм для розуму й серця дітей,
— цікаві ілюстрації, загадки, оповідання. —

МАМИ, ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО ЦЕ!

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1931:

квартально 3 зол.; піврічно 6 зол.; річно 12 зол.
Для Америки й Канади 1.50 дол.
Для Чехословаччини 50.— кор.
Для Румунії 240.— леїв.

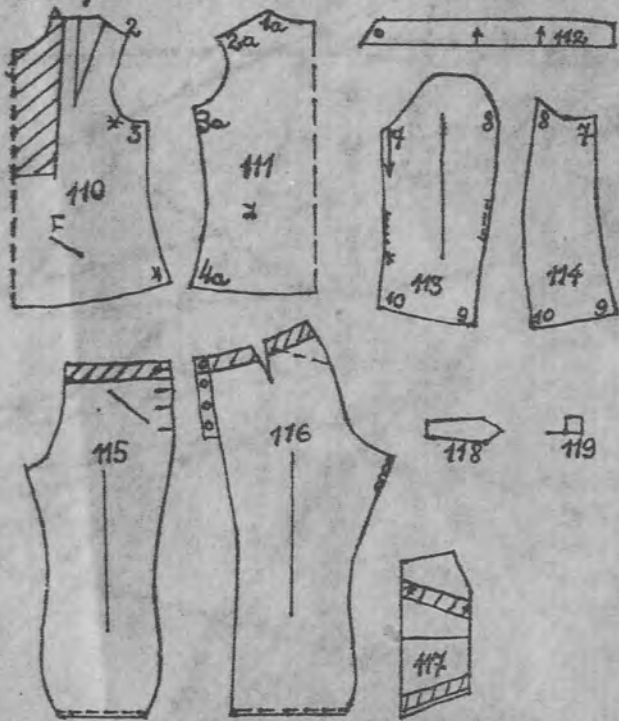
Замовлення слати на адресу:

ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ“,
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗІМОРОВИЧА Ч. 3.

І. АРКУШ КРОЇВ

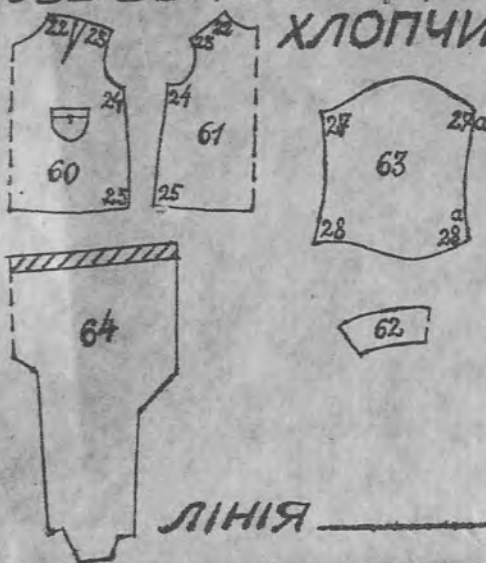
БЕЗПЛАТНИЙ ДОДАТОК до „НОВОЇ ХАТИ“
ДО Ч. 1. (СІЧЕНЬ 1931.)

ЛЕЩЕТАРСЬКИЙ КОСТЮМ

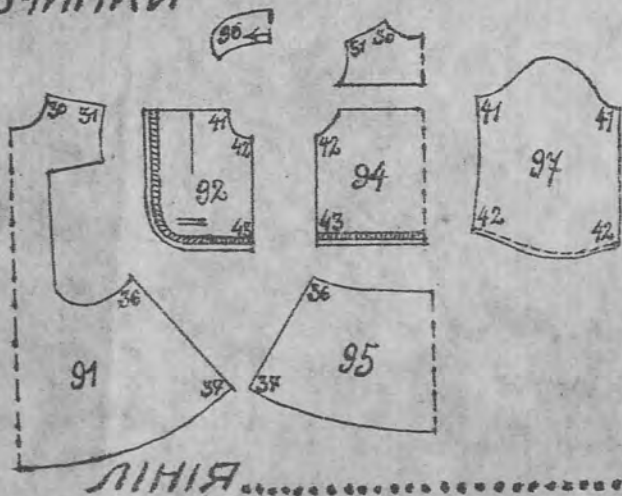
ЛІНІЯ

СПОРТОВЕ ВБРАННЯ ДЛЯ ХЛОПЧИКА

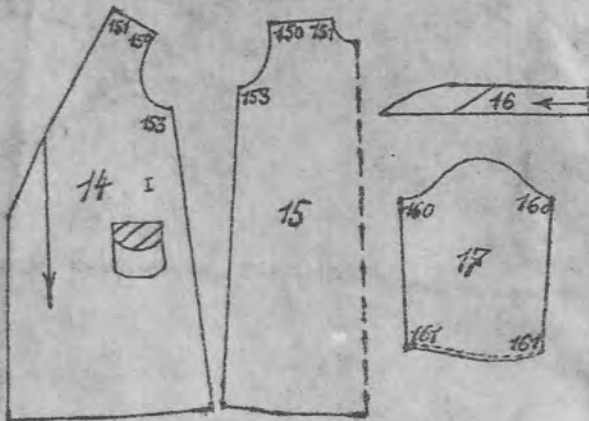
ЛІНІЯ

ВИШИВАНА СУКОНКА ДЛЯ ДІВЧИНКИ

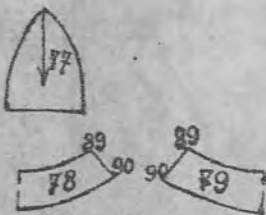
ЛІНІЯ

ДОМАШНЯ СУКНЯ

ЛІНІЯ

ШАПКА ДЛЯ ХЛОПЧИКА

ЛІНІЯ

